ئۇيغۇرچە - ئىنگلىزچە لۇغەت

A CONCISE UIGHUR – ENGLISH DICTIONARY

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

ئۇيغۇرچە ـ ئىنگلىزچە لۇغەت

A CONCISE UIGHUR—ENGLISH DICTIONARY

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

责任编辑:哈德尔·哈吾孜

维英词典 (维吾尔文)

丹尼尔 编

新疆人民出版社出版
(乌鲁木齐市建中路54号 邮政编码:830001)
新疆新华书店发行
新疆新华印刷厂印刷
850×1168毫米 1/32 26.5印张
1997年4月第1版 1997年4月第1次印刷
印数:1——5,000

ISBN7—228—01381—6/Z·37 定价:28.80元

تۈزگۈچىدىن

مەن بۇ «ئۇيغۇرچە ـ ئىنگلىزچە لۇغەت»نى جۇڭگو ۋە چەت ئەللەردىكى ئۇيغۇر تىلى ئۆگەنگۈچىلەر ۋە ئىنگلىز تىلى ئۆگەنگۈچى ئۇيغۇر كىتابخانىلارنىڭ پايدىلىنىشى ئۈچۈن تۈزدۈم.

بۇ لۇغەتكە ھازىرقى زامان ئۇيغۇر ئەدەبىي تىلى ۋە جانلىق تىلدا ئىشلىتىلىدىغان 12 مىڭ 500 چە سۆزلۈك كىرگۈزۈلدى. لۇغەتنى تۈزۈشتە، «ھازىرقى زامان ئۇيغۇر تىلى ئىملا لۇغىتى» ۋە «ئۇيغۇرچە ـ خەنزۇچە لۇغەت»تىكى سۆزلەرنى ئاساس قىلدىم ۋە يەرلىك ئۇيغۇرلاردىن سوراپ توپلىغانلىرىمدىنمۇ پايدىلاندىم. ئەپسۇسكى، سەۋىيەمنىڭ چەكلىكلىكى تۈپەيلىدىن، بۇ لۇغەتكە ھازىرقى زامان ئۇيغۇر ئەدەبىي تىلى ۋە جانلىق تىلدا ئىشلىتىلىدىغان سۆزلەرنى تولۇقراق كىرگۈزۈشكە مۇمكىن بولماي قالدى. بۇ ئىش كەلگۈسىدە چوقۇم ئورۇنلىنىشى مۇمكىن.

مەن 1986 ـ 1987 يىللىرى ئۈرۈمچىدە ئوقۇتقۇچىلىق قىلىۋاتقان چاغلىرىمدا، قادىر قاۋۇز بىلەن تالانت مەۋلانقان ماڭا ئۈچىمىز بىرلىكتە بۇ لۇغەتنى تۈزۈش لايىھىسىنى ئوتتۇرىغا قويغانىدى. بىراق، كېيىن مەن خىزمەت مۇناسىۋىتى بىلەن قەشقەردە تۇرۇپ قالدىم. بىزنىڭ ھەمكارلىشىشىمىزمۇ توسالغۇغا ئۇچرىدى. شۇنىڭ بىلەن، ئۇلار بۇ خىزمەتنى ماڭا ئۆتۈنۈپ بەردى. مەن قەشقەردە تۇرغان مەزگىلدە، لۇغەتنى ئىشلىشىمگە گۈلباھار ھوشۇر ياردەملەشتى. ئۇ ئۆزىنىڭ نۇرغۇن ۋاقتىنى سەرپ قىلىپ ئۇيغۇرچە سۆزلۈكلەرنى توپلاش، ئىنگلىزچىگە تەرجىمە قىلىش ۋە مىساللارنى يېزىش ئىشلىرىغا ياردەملەشتى. سۆزلۈكلەرنى تاللاشقا مۇھەممەت توختى ياردەملەشتى. پول. دىكىنسن (Paul Dickinson) ۋە مۇھەممەت ئوبۇل قاتارلىقلار

لۇغەتنىڭ قوشۇمچىلىرى ئۈچۈن مېنى زۆرۈر بولغان ماتېرىياللار بىلەن تەمىنلىدى ۋە ياردەملەشتى. ئايالىم سۇزېن (Susan) خىزمىتىمنى سەمىمىيەتلىك بىلەن قوللاپ، ئورگىناللارنى تەكشۈرۈپ سېلىشتۇرۇش، ماشىنكىدا كۆچۈرۈپ چىقىرىش ۋە سۆزلەرنىڭ ترانسكرىپسىيىسىنى قوشۇش قاتارلىق ئىشلارنى ئۆز ئۈستىگە ئالدى. شۇڭا، يۇقىرىدا ئىسمى ئاتالغانلارنىڭ ھەممىسىگە يۈكسەك ھۆرمەت ۋە چوڭقۇر مىننەتدارلىق بىلدۈرىمەن.

ئاخىرىدا، مېنىڭ مۇشۇ لۇغەتنى تۈزۈپ چىقىشىمغا تېگىشلىك ۋاقىت چىقىرىپ بەرگەن قەشقەر پېداگوگىكا ئىنستىتۇتىدىكى بارلىق رەھبەرلەرگە ۋە سەپداشلارغا رەھمەت ئېيتىمەن.

لۇغەتنىڭ قايتا نەشرىدە تۈزىتىۋېلىشىمىز ۋە پايدىلىنىشىمىز ئۈچۈن، كىتابخانلارنىڭ تەنقىدىي پىكىر ۋە تەكلىپلىرىنى قارشى ئالىمەن.

دەنىيل سنجون
1990 ـ يىلى 1 ـ فېۋرال
قەشقەر

PREFACE TO THE FIRST EDITION

This Uighur—English Dictionary was compiled with the aim of providing a useful tool for both English—speaking students of Uighur and Uighur students of English.

Containing approximately 12,500 high—frequency words from both literary and spoken Uighur, the word list was compiled by asking two native speakers to compile separate word lists, based on the "Modern Literary Uighur Spelling Dictionary" (Urumqi: 1985) and the "Uighur — Chinese Dictonary" (Urumqi: 1982) respectively. Unfortunately, to our knowledge, no word counts exist for modern literary or spoken Uighur, and the compilation of definitive word lists will have to wait until the necessary research has been undertaken.

Compiling this dictionary was first suggested to me in the winter of 1986—87, while we were teaching in Urumqi, by Kadir Kawuz and Talant Mawlankhan. Originally, we had planned to work on the project together, but our move to Kashkar prevented this.

Shortly after moving to Kashkar, I was fortunate to be introduced to Gulbahar Hushur, who also had plans to compile a Uighur—English dictionary, We decided to join forces and have jointly compiled this present volume. She assisted in compiling the word list, provided an initial English translation and wrote many of the examples.

I would like to express my gratitude to Mohammed Tohti, who assisted me with the initial draft, and to Paul Dickinson and Mohammed Obul who compiled the materials in the Appendix. My wife, Susan, also gave invaluable asistance with checking and

printing, and by adding the Roman — script — based phonetic transcription. I hope that she and all others involved will feel that their efforts in this project have been worthwhile.

Finally my thanks to members of the faculty and staff at Kashkar Teachers College who allowed me the time necessary to work on this project. We would value corrections or suggestions for incorporation in possible future editions.

Daniel St. John
Kashkar
February, 1990

مۇندەرىجە

CONTENTS

لۇغەتنىڭ تۈزۈلۈشى ھەققىدە

1. بۇ لۇغەتكە كىرگۈزۈلگەن ئۇيغۇرچە سۆزلەرنىڭ ئاستىغا ئۇنىڭ ئىنگلىزچە تەرجىمىسى ياكى مەنە جەھەتتىن يېقىن كېلىدىغان تەڭداشلىرى ۋە ئىشلىتىلىش ئۈلگىلىرى بېرىلدى. لۇغەتنىڭ ئاخىرىغا گراماتىكىلىق قوشۇمچىلارمۇ قوشۇمچە قىلىندى. بۇ لۇغەتكە كىرگۈزۈلگەن سۆزلەر ھازىرقى زامان ئۇيغۇر ئەدەبىي تىلىنىڭ ئىملا لۇغىتىدىكى تەرتىپ بويىچە تىزىلدى.

2. ھەربىر سۆزنىڭ يېنىغا ئۇنىڭ ترانسكرىپسىيىسى بېرىلدى.

3. سۆز تۈركۈملىرى «ھازىرقى زامان ئۇيغۇر تىلى ئىزاھلىق لۇغىتى»دە قوللىنىلغان ئۇسۇل بويىچە تۈرلەرگە بۆلۈندى.

4. پېئىللار سۆز تۈپىنىڭ يېنىغا تىزىلدى. مەسىلەن، «يېمەك» دېگەن سۆز، «يە»نىڭ يېنىغا بېرىلدى.

5. پېئىللارنىڭ «- ماق، - مەك» دېگەندەك ئىنفىنىتىۋ شەكىللىرى سۆز تۈپىدىن كېيىن بېرىلدى. مەسىلەن: ئېيتىش-ئېيتىشماق؛ ئاڭلا-ئاڭلىماق.

6. مەنە جەھەتتىن ئوخشىمايدىغان شەكىلداش سۆزلەرنى بىر - بىرىدىن پەرقلەندۇرۇش ئۈچۈن، سۆز ئاخىرىغا 1، 2 دېگەندەك سانلار بېرىلدى.

7. سۆزلەرنىڭ ئىنگلىزچە تەرجىمىسىدە ئۇچرايدىغان پەش (,) بېرىلگەن سۆز ياكى ئىزاھاتنىڭ تەڭداش ئىكەنلىكىنى؛ چېكىتلىك پەش (;) بېرىلگەن سۆز ياكى ئىزاھاتنىڭ تەڭداش بولماستىن، مەزمۇن جەھەتتىن بىر - بىرىگە مۇناسىۋەتلىك ياكى باغلىنىشلىق ئىكەنلىكىنى بىلدۈرىدۇ. ئادەتتە سۆزلەرنىڭ نەخ

مەنىسى ئاۋۋال بېرىلىپ، ئاندىن كېيىن سۈپەتلەش ياكى ئوخشىتىش مەنىسى بېرىلدى. سۆزلەرنىڭ تەرجىمىسىنى ئېلىشتا، ھەربىر سۆزنى تەپسىلىي چۈشەندۈرۈش ئۇسۇلىنى قوللانماي، ئۇنىڭ نەخ مەنىسى ياكى ئىزاھاتى بېرىلدى.

8. ئۇيغۇرچە ماقال ـ تەمسىللەرنىڭ تەرجىمىسىنى ئېلىشتا، ئىمكانقەدەر ئۇنىڭ ئىنگلىز تىلىدىكى تەڭدىشىنى تېپىشقا تىرىشتۇق. بىراق ئىنگلىز تىلىدا ئۇنىڭ تەڭدىشى بولمىسا، ئۇدۇلمۇ ئۇدۇل تەرجىمە قىلىش ئۇسۇلىنى قوللاندۇق.

Notes to the use of the dictionary

1. The Uighur words in this dictionary have an English translation or close equivalent, and sample usages. A grammatical appendix is also included. The entries are listed in conventional alphabetical order, following the order used in the Modern Literary Uighur Spelling Dictionary.

2. Following each entry, the transcription of each word is given.

3. Parts of speech are differentiated following the conventions of the Modern Uighur Notated Dictionary.

4. Verbs are entered under their root form. Thus the verb يېمەك will be found under يە.

5. The infinitive form (the—mek, —maķ, form) is shown after the root from, thus: ئاڭلا- ئاڭلىماق؛ ئۈتنش- ئۈتنشماق

6. Homographs are differentiaded by a number, 1,2, etc.

7. In the English translation, a comma (,) seperates equivalent words or expression. A semi—colon (;) on the other hand, indicates that the word following is not necessarily equivalent to the preceding word or expression, In general, literal meanings are given first, followed by figurative meanings where applicable. The translations are intended to be illustrative, rather than exhaustive.

8. In rendering Uighur proverbs, we have usually tried to find an English equivalent. Literal translations are only used where no close English equivalent seems to exist.

گرامماتىكىلىق قىسقارتىلمىلار
Grammatical Abbreviations

ئى.	=	ئىسىم	noun
سۈپ.	=	سۈپەت	adjective
رەۋ.	=	رەۋىش	adverb
ئال.	=	ئالماش	pronoun
باغل.	=	باغلىغۇچى	conjunction
س.	=	سان	numeral
پ.	=	پېئىل	verb
م.	=	مىقدار سۆز	a measure word
ئىم.	=	ئىملىق سۆز	interjection
تىر.	=	تىركەلمە	preposition
يۈك.	=	يۈكلىمە	particle
تەق.	=	تەقلىدىي سۆز	an onomatopoeiac word
يارد.	=	ياردەمچى سۆز	helping word

ئۇيغۇر تىلى ئېلىپبەسى
The Uighur Alphabet

ئا

ئابايا. رەۋ [abaya]
just, a moment ago:
ئۇ ئابايا يېتىپ كەلدى.
He's just arrived.

ئابدال. ئى
a beggar; one who performs circumcisions

ئابروي. ئى [abroy]
reputation, prestige:
ئابرويى ئاشماق
to win respect;prestige
ئۇ ئۇنداق قىلىۋەرسە ئۆزىنىڭ ئابرويىنى يوقىتىپ قويىدۇ.
If he keeps on doing that he will get a bad repu— tation.

ئابرويپەرەس. سۈپ
[abroypərəs]
a person who is overly concerned with his reputation

ئابرويسىز. سۈپ [abroysiz]
without prestige, of low esteem

ئابرويلۇق. سۈپ[abroyluk]
perstigious, highly esteemed:
ئۇ خېلى ئابرويلۇق كىشى.
He's a highly prestigious person.

ئابزاس. ئى [abzas]
a paragragh, section of a text:
بۇ ئابزاسنى ماڭا ئەگىشىپ ئوقۇڭلار.
Read this paragraph after me.

ئابستراكت. سۈپ[abs'trakt]
abstract, metaphysical:
بۇ خىل ئىسىم ئابستراكت ئىسىم دەپ ئاتىلىدۇ.
This kind of noun is called an abstract noun.

ئابستراكتلاش-ئابستراكتلاشماق. پ [abs'traktlaxmak]
to abstract, generalize

ئابسېسسا. ئى [absessa]
an abs cess, a sore

ئاب - ھاۋا. ئى [ab—ḥawa]
the weather, climate

ئابىزەمزەم. ئى
[a:bizəmzəm]
water from the Zamzam well, believed to have

magical properties

ئابىناۋات. ئى [a:binawat]
a type of melon

ئابىھايات. ئى [a:bihayat]
the water of life

ئاپا. ئى [apa]
mother, mummy:
ئاپام سېستىرا.
My mother is a nurse.

ئاپار-ئاپارماق. ئى [aparmak]
to take something away

ئاپ-ئاشكارا. سۈپ [ap'axkara]
clear, obvious

ئاپئاق. سۈپ [ap'ak]
brilliant white:
ئاپئاق قار
brilliant white snow

ئاپاق-چاپاق. سۈپ [apak — qapak]
in—timate, on good terms:
ئۇلار دېگەن ئاپاق - چاپاق دوستلار.
They are close friends.

ئاپەت. ئى [a:pət]
a disaster, calamity, catastrophe:
سۇ ئاپىتى
a flood
ئاپەتنىڭ ئالدىنى ئالماق
to prevent a disaster
بۇ ئاپەت نۇرغۇن ئائىلىلەرنى ئۆيلىرىدىن ئايرىدى.
The disaster left many families without homes.

ئاپەتلىك. سۈپ [a:pətlik]
disastrous, calamitous

ئاپپارات. ئى [apparat]
a camera:
مەن تېخى تۈنۈگۈن بىر ئاپپارات سېتىۋالدىم.
I bought a camera only yesterday.

ئاپپاي. ئى [appay]
madam; a respectful form of address

ئاپتاپ. ئى [aptap]
sunlight, sunshine:
كىيىم - كېچەكنى ئاپتاپقا سالماق
to put clothes out to air
بۇ يەر بەك ئاپتاپ ئىكەن. ئۆيگە كىرىپ كېتەيلى.
It's too sunny here. Let's go indoors.

ئاپتاپپەرەس. ئى [aptappərəs]
a sunflower; a sun worshipper:
بۇ جايغا ئۇلار ھەر يىلى ئاپتاپپەرەس تېرىيدۇ.
They grow sunflowers here every year.

دېگۈدەك ئاپتوموبىلى بار.
They almost all have cars.
ئاپتوموبىلسازلىق. ئى
[aptomobilsazlik]
car manufacturing
ئاپتونوم. سۈپ [aptonom]
autonomous, self governing:
شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونى
The Xinjiang Uighur Au—tonomous Region
ئاپتونومىيە. ئى
[aptonomiyə]
autonomy, self—government
ئاپتېكا. ئى [apteka]
a clinic
ئاپرېل. ئى [aprel]
April:
سىزنىڭ 5 - ئاپرېلدا يازغان خېتىڭىزنى تاپشۇرۇپ ئالدىم.
I received your letter dated the 5th of April.
ئاپقۇت. ئى [apkut]
the heel (of a shoe)
ئاپقۇتچى. ئى [apkutqi]
a person who repairs shoe heels
ئاپلا. ئىم [apla:]
On dear!, Oh my!:
ئاپلا، كېچىكىپتىمەن.
Oh dear! I'm late.
ئاپىرىدە. ئى [a:piridə]

ئاپتاپپەرەسلىك. ئى
[aptappərəslik]
sun flower. cultivation; a bright disposition
ئاپتاپلىق. سۈپ. ئى
[aptaplik]
sunny, bright
ئاپتوبۇس. ئى [aptobus]
a public bus, a coach
ئاپتور. ئى [aptor]
an author, a writer:
ئاپتورنىڭ بۇ يەردە نېمىنى كۆرسەتمەكچى بولغانلىقىنى چۈشەندىڭلارمۇ؟
Do you understand what the author is saying here?
ئاپتورلۇق. ئى [aptorluk]
writing, authoring:
ئاپتومات. ئى [aptomat]
a submachine gun
ئاپتوماتلاش-ئاپتوماتلاشماق. پ [aptomatlaxmak]
to automate, electrify
ئاپتوماتىك. سۈپ
[aptoma:tik]
automatic:
ئاپتوماتىك ئادەم (ماشىنا ئادەم)
a robot
ئاپتوموبىل. ئى [aptomobil]
a car, a sedan:
ئۇلارنىڭ ھەممىسىنىڭ

A big name, but no sub—
stance.

[atmak] پ .ئات-ئاتماق

to shoot, throw:

تاش ئاتماق

to throw stones

مىلتىق ئاتماق

to shoot a rifle

ئېتىپ ئۆلتۈرمەك

to shoot someone

جىنايەتچى ئېتىلدى.

The prisoner was shot.

[ata:] ئى .ئاتا

father, daddy:

ئۆگەي ئاتا

a step — father

قېيىن ئاتا

a father — in — law

ئاتا قىلماق

to give something to one's
son

[atimak] پ .ئاتا - ئاتىماق

to call, name:

بۇنى نىمە دەپ ئاتايمىز؟

What do we call this?

بۇ دۇتار دەپ ئاتىلىدۇ.

It is called a dutar.

[ata—ana] ئى .ئاتا - ئانا

parents, mother and father:

بىز ئاتا - ئانىمىزغا ھۆرمەت
قىلىشىمىز كېرەك.

We should respect our

see below

ئاپىرىدە بولماق. پ

to be born, to come into
the world

[a:pirin] رەۋ .ئاپىرىن

good, excellent

ئاپىرىن ئوقۇماق. پ

to praise something, someone

[at] ئى .ئات 1

a horse:

ئات باقار

a horse groom

ئات كۈچى

horse power

ياخشى ئاتقا بىر قامچا، يامان
ئاتقا مىڭ (قامچا).

A good horse needs only
one whip, a bad horse
needs a thousand.

[at] ئى .ئات 2

a name, title; reputation

ئېتىڭىز نىمە؟

What's your name?

ئات قويماق

to name, to call

ئۇلار ئوغلىنىڭ ئېتىنى
ئەركىن قويۇپتۇ.

They called their son Arkin.

ئۇنىڭ ئېتى يامان.

He has a bad reputation.

ئېتى ئۇلۇغ، سۈپرىسى
قۇرۇق.

ئاتايىن. رەۋ [atayin]
especially, specifically:
ئاتايىن شۇ ئىش ئۈچۈن كەلدىم.
I came specifically to do this business.

ئاتەش. ئى [a:təx]
fire

ئاتەشپەرەس. سۈپ
[a:təxpərəs]
a fire worshipper

ئاتەشپەرەسلىك. ئى
[a:təxpərəslik]
Zoro — astrianism, the worship of fire

ئاتچوت. ئى [atqot]
reimbursement for expenses:
ئۆيگە بارغان يول خىراجىتىنى ئىدارىڭىز ئاتچوت قىلىپ بېرەمدۇ؟
Does your unit reimburse your travel expenses home?

ئاتچى. ئى [atqi]
a horse keeper

ئاتچىلىق. ئى [atqilik]
horse keeping, horse breeding

ئاتخانا. ئى [athana]
a stable, a stall

ئاتقۇچى. ئى [atkuqi]
a shooter, thrower

ئاتقۇچىلىق. ئى [atkuqilik]

parents.

ئاتا - بوۋا. ئى [ata—bowa]
ancestors, previous generations

ئاتاق. ئى [atak]
reputation, name; adopted:
ئاتىقى چىقماق.
to be famous, wellknown
ئاتاق بالا
an adopted child

ئاتاقلىق. سۈپ [ataklik]
famous, well known:
ئاتاقلىق ئارتىس
a famous actor

ئاتال-ئاتالماق. پ [atalmak]
to be called, named:
ئۇ تاغىسىنىڭ ئىسمى بىلەن ئاتالغان.
He was named after his uncle.

ئاتالغۇ. ئى [atalou]
a technical term:
دېھقانچىلىق ئاتالغۇلىرى
agricultural terms

ئاتالمىش. سۈپ [atalmix]
what is known as ..., so—called

ئاتام زامان. ئى
[atam zaman]
olden days, days gone by
ئاتام زاماندىن بۇيان.
since time immemorial

ئاتموسفېرا. ئى [atmosfera]
the atmosphere:
ئاتموسفېرا بېسىمى
atmospheric pressure

ئاتمىش. س [atmix]
sixty

ئاتوم. ئى [atom]
an atom:
ئاتوم بومبىسى
an atomic bomb
ئاتوم قورالى
atomic weapons
ئاتوم يادروسى
the nucleus of the atom

ئاتېئىزم. ئى [ateizm]
atheism, godlessness

ئاتېئىست. ئى [ateist]
an atheist, an agnostic

ئاتېئىستلىق. ئى [ateistlik]
atheistic, godless

ئاجايىپ. سۈپ [aja:yip]
amazing, curious, wonderful:
بۇ ئاجايىپ ئىش!
That's curious!

ئاجايىپخانا. ئى
[aja:yiphana]
a zoo

ئاجايىپ - غارايىپ. سۈپ
[aja:yip—ǫarayip]
odd, strange, peculiar:
چۈشۈمدە ئاجايىپ-غارايىپ نەرسىلەرنى كۆرۈپتىمەن.

shooting, firing

ئاتقۇر-ئاتقۇرماق. پ
[atkurmak]
to carry out (a task):
ۋەزىپە ئاتقۇرماق
to carry out a task

ئاتلا-ئاتلىماق. پ [atlimak]
to skip over, hop:
ئېرىقتىن ئاتلاپ ئۆتمەك
to jump over a stream
قۇر ئاتلاپ يازماق
to write on every other line

ئاتلاس. ئى [atlas]
an atlas:
جۇڭگو ئاتلىسى
an atlas of China

ئاتلان-ئاتلانماق. پ
[atlanmak]
to mount a horse; to begin, start:
ئاتلىنىپ يولغا چىقماق
to set out on a horse
جەڭگە ئاتلانماق
to prepare for war

ئاتلىق 1. سۈپ [atlik]
called, named:
ئارزىگۇل ئاتلىق بىر قىز.
A girl called Arzugul.

ئاتلىق 2. سۈپ [atlik]
by horse, on a horse.
مەن ئاتلىق كەلدىم.
I came by horse.

I saw some strange things in my dream.

ئاجرا-ئاجرىماق. پ
[ajrimak]
to be apart, adrift

ئاجرات-ئاجراتماق. پ
[ajratmak]
to separate, differentiate between:
ياغنى گۆشتىن ئاجراتماق
to separate the fat from the meat
دوست بىلەن دۈشمەننى ئاجراتماق
to differentiate between friend and foe

ئاجراش-ئاجراشماق. پ
[ajraxmak]
to be separated, divorced:
ئۇ ئېرىدىن ئاجرىشىپ كەتتى.
She is separated from her husband.

ئاجرال-ئاجرالماق. پ
[ajralmak]
to be separated from; stand out from:
تاختاي يەملەنگەن يېرىدىن ئاجرىلىپ كېتىپتۇ.
The piece of wood has come unstuck.

ئاجىز. سۈپ [a:jiz]
weak, feeble:
ئاجىز دۆلەت
a weak country
ئۇنىڭ كۆزى ئاجىز
He has weak eyes.

ئاجىزلا-ئاجىزلىماق. پ
[a:jizlimak]
to become weak, feeble
ئۇ كۈندىن - كۈنگە ئاجىزلاپ كېتىۋاتىدۇ.
He's getting weaker every day.

ئاجىزلاش-ئاجىزلاشماق. پ
[a:jizlaxmak]
to be weak, feeble

ئاجىزلاشتۇر-ئاجىزلاشتۇرماق. پ
[a:jizlaxturmak]
to weaken, enfeeble

ئاجىزلىق. ئى [a:jizlik]
weakness, feebleness:
ئاجىزلىقتىن كۈچلۈكلۈككە ئايلانماق
to go from weakness to strength
بۇنى تەسۋىرلەشكە تىلىم ئاجىزلىق قىلىدۇ.
I couldn't begin to describe it.

ئاچ 1. ئى [aq]
hunger, hungriness:
ئاچلىقنىڭ دەردىنى توق بىلمەس، كېسەل دەردىنى ساق (بىلمەس).

forked, divided:

ئاچا يول

a forked road

ئاچارچىلىق. ئى [a:qarqilik]

a famine:

ئاچارچىلىق يىللىرى

famine years

ئاچا - سىڭىل. ئى

[a:qa — siŋil]

sisters

ئاچچىق 1. سۈپ [aqqik]

sour, bitter, spicy:

ئاچچىق ئۈزۈم

sour grapes

بۇ كاۋاپ بەك ئاچچىق ئىكەن.

These kebabs are very spicy.

تاتلىق يالغاندىن، ئاچچىق ھەقىقەت ياخشى.

Bitter truth is better than sweet lies.

ئاچچىق 2. ئى [aqqik]

anger, irritation:

ئاچچىقى كەلمەك

to get angry

ئاچچىقىم كەلدى.

I got very angry.

ئاچچىقىنى كەلتۈرمەك

to annoy, irritate

ئۇنىڭ ئاچچىقىنى كەلتۈرمە.

Don't irritate her.

ئاچچىق خۇشاللىققا ئايلاندى.

Anger gave way to

A well—fed man doesn't understand the pain of the hungry, nor a healthy man that of the sick.

ئاچ قالماق. پ

to be hungry, to go hungry

ئاچ 2. سۈپ [aq]

light (of colours):

ئاچ كۆك

light blue

ئاچ كۆز

avaricious, greedy

ئاچ-ئاچماق. 1. پ [aqmak]

to be hungry:

قورسىقىم ئاچتى.

I'm hungry.

قورسىقىڭىز ئاچتىمۇ؟

Are you hungry?

ئاچماق 2. پ [aqmak]

to open (a meeting); to uncover, unpack:

يىغىن ئاچماق

to hold a meeting

يەر ئاستى بايلىقلىرىنى ئاچماق

to exploit natural resources

دېرىزىنى ئېچىڭ.

Open the window.

ئۇ سومكىسىنى ئاچتى.

She unpacked her bag.

ئاچا 1. ئى [a:qa]

an older sister

ئاچا 2. سۈپ [aqa]

ئۆلدى.
Many people starved to death.

ئاچلىق ئېلان قىلماق
to go on hunger strike

ئاچىماق. سۈپ [aqimak]
forked, divided

ئاخبارات. ئى [ahbarat]
a news bulletin; intelligence report

ئاخباراتچى. ئى [ahbaratqi]
a news reporter, journalist

ئاخباراتچىلىق. ئى
[ahbaratqilik]
a news reporting, journalism

ئاختۇر - ئاختۇرماق. پ
[ahturmak]
to look for, search for:

ھەممە جاينى ئاختۇردۇق.
لېكىن ئۇنى تاپالمىدۇق.
We looked for it eve—rywhere, but we couldn't find it.

بۇ سۆزنى لۇغەتتىن ئاختۇرۇڭ.
Look this word up in the dictionary.

ئاخشام. رەۋ [ahxam]
dusk, evening; last night

بۈگۈن ئاخشام كۆرۈشەيلى.
See you this evening.

ئاخشامقى كىنو
last night's film

happiness.

ئاچچىقسۇ. ئى [aqqiksu]
vinegar:

ئاچچىقسۇ تاماقنىڭ تەمىنى
تەڭشەيدۇ.
Vinegar improves the taste of food.

ئاچچىقلان-ئاچچىقلانماق. پ
[aqqiklanmak]
to be angry, annoyed:

ئۇ كىمگە ئاچچىقلىنىۋاتىدۇ؟
Who is he angry with?

ئۇلار بەك ئاچچىقلاندى.
They were very angry.

ئاچقۇچ. ئى [aqkuq]
a key; an index:

ئۆينىڭ ئاچقۇچى قەيەردە؟
Where's the key to the house?

ئاچكۆز. سۈپ [aqkoz]
envious, covetous:

ئۇ بەك ئاچكۆز ئادەم جۇمۇ!
He's a very envious person.

ئاچكۆزلۈك. ئى [aqkozlük]
envy, covetousness

ئاچلىق. ئى [aqlik]
hunger, starvation:

ئاچلىقتا تۇتقان قاچاڭنى
توقلۇقتا ئۇنتۇما.
Don't forget your hunger in times of plenty.

تۇرغۇن كىشىلەر ئاچلىقتىن

ئاخشاملىقتا. ئى
[ahxamlikka]
this evening:
ئاخشاملىقتا مېنىڭ ئۆيۈمگە كېلىڭ.
Come to my house this evening.

ئاخۇن. ئى [a:hun]
an akhun, a Muslim religious leader

ئاخىر. رەۋ [a:hir]
at last, in the end, finally:
مۇشۇ ئاينىڭ ئاخىرى
at the end of this month
ئۇ ئاخىر يېتىپ كەلدى.
At last he arrived.
يولنىڭ ئاخىرىدا ئوڭغا بۇرۇلۇڭ.
At the end of the road, turn right.
دەرس ئاخىرىدا ئۇيقۇم كەلدى.
At the end of the lesson, I felt sleepy.
ئۇ ئاخىرى كېلىشكە قوشۇلدى.
She finally agreed to come.
ئاخىر سىز نېمە دېمەكچى؟
What are you really trying to say?
ئاخىر زامان
the end of the world

ئاخىرەت. ئى [a:hirət]
the next world

ئاخىرقى. سۈپ [a:hirki]
the last, final:
سىز ئىبراھىمنى ئاخىرقى قېتىم قاچان كۆرگەن؟
When was the last time you saw Ibrahim?
ئاخىرقى سۆز
a conclusion, epilogue

ئاخىرلاش-ئاخىرلاشماق. پ
[a:hirlaxmak]
to last, finish end
مەجلىس سائەت ئۈچتە ئاخىر-لاشتى.
The meeting ended at 3 o'clock.

ئادا. پ [ada:]
see below
ئادا بولماق
to be complete, be finished
ۋەزىپە ئادا بولدى.
The task is complete.

ئادا قىلماق. پ
to complete, fulfill:
رەسمىيەتنى ئادا قىلماق
to complete the formalities

ئادا-جۇدا. پ [ada:—juda:]
see below
ئادا - جۇدا بولماق. پ
to make a break with, to discard:
كونا ئىدىيىدىن ئادا - جۇدا بولماق

injustice, unrighteousness:
ئۇلار ئۇنىڭغا بەك ئادالەتسىز-لىك قىلدى.
They treated him very unfairly.

ئادالەتلىك. سۈپ[ada:lətlik]
just, righteous, fair:
ئادالەتلىك ئۇرۇش
a just war

ئاداۋەت. ئى [ada:wət]
prejudice, hatred:
ئۇ ئىككىسىنىڭ ئاداۋىتى بار.
They hate each other.
ئىرقىي ئاداۋەت
racial prejudice

ئاداۋەتخور. سۈپ
[ada:wəthor]
a prejudiced, hateful person

ئاداۋەتلەش-ئاداۋەتلەشمەك. پ
[ada:wətləxmək]
to bear a grudge, to hate

ئادەت. ئى [a:dət]
a custom, habit:
ئۇ كونا ئادەت.
That's an old custom.
كېچىكىپ قېلىش يامان ئادەت.
Being late is a bad habit.

ئادەتتە. رەۋ [a:døttə]
usually, ordinarily:
ئادەتتە بۇنداق قىلىش توغرا ئەمەس.

to discard old ideas

ئاداش. ئى [adax]
a friend, companion
ئاداش (ئاغىنە) تۇتماق
to become friends, make friends

ئاداش-ئاداشماق. پ
[adaxmak]
to lose (one's way, one's purpose:)
يولدىن ئاداشماق
to lose one's way, get lost

ئاداققىچە. رەۋ [adakkiqə]
to the bitter end:
ئاداققىچە كۆرەش قىلماق
to struggle to the very end

ئادالا - ئادالىماق. پ
[ada:limak]
to clean, prepare:
مەن كەلگۈچە، سەي ئادالاپ قويۇڭ.
Clean the vegetables before I come back.

ئادالەت. ئى [ada:lət]
justice, righteousness

ئادالەتپەرۋەر. سۈپ
[ada:lətpərwər]
one who loves justice

ئادالەتسىز. سۈپ[ada:lətsiz]
unjust, unrighteous

ئادالەتسىزلىك. ئى
[ada:lətsizlik]

man:

ئادەمزات ئايغى تەگمىگەن جاي

a place where no man has ever trod

ئادەمسىمان. سۈپ

[a:dəmsiman]

human — like, similar to a man

ئاددىي. سۈپ [addiy]

ordinary, simple, common

ئاددىي خەت

ordinary, simple, common

ئاددىي تاماق

a simple meal, simple food

ئاددىيلاش-ئاددىيلاشماق. پ

[addiylaxmak]

to be simple easy

ئاددىيلاشتۇرۇلغان خەنزۇچە خەتلەر

simplified Chinese characters

ئاددىيلاشتۇر-ئاددىيلاشتۇرماق. پ [addiylaxturmak]

to simplify, streamline:

رەسمىيەتنى ئاددىيلاشتۇرماق

to simplify formalities

ئاددىيلىق. ئى [addiylik]

simplicity:

ئاددىيلىقتىن مۇرەككەپلىككە ئۆتمەك

to proceed from the simple to the complex

It's usually wrong to act like that.

ئادەتتىكى. سۈپ [a:dəttiki]

ordinary, common, simple:

بۇ ئادەتتىكى بىر مەسىلە.

That's a common problem.

ئادەتلەن-ئادەتلەنمەك. پ

[a:dətlənmək]

to be used to, accustomed to

سىز بۇ تاماققا ئادەتلەندىڭىزمۇ؟

Are you used to the food?

ھەئە، مەن ھازىر ئادەتلەندىم.

Yes, I'm used to it now.

ئادەتلەنگەن جۈملە

an idiom, a common saying

ئادەم. ئى [a:dəm]

a man, a person, a human being:

ئادەم ھايۋاندىن پەرقلىنىدۇ.

Man is different from the animals.

ئادەم تەبىئەت ئۈستىدىن چوقۇم غەلىبە قىلىدۇ.

Man will certainly conquer nature.

ئادەمئاتا. ئى [a:dəmata]

Adam

ئادەمخور. سۈپ [a:dəmhor]

cannibalistic

ئادەمزات. ئى [a:dəmzat]

humanity, mankind, mortal

ئادرېس. ئى [adres]
address:
سىزنىڭ ئادرېسىڭىز نېمە دېيىلىدۇ؟
What's your address?

ئادۋوكات. ئى [adwokat]
a lawyer, a jurist:
مەن كىچىك چېغىمدىلا ئادۋوكات بولۇشنى ياخشى كۆرەتتىم.
I've wanted to be a lawyer since I was young.

ئادىلانە. رەۋ [a:dila:nə]
justly, fairly.

ئادىل. سۈپ [a:dil]
just, fair, righteous
ئادىل ئادەم
a just, fair man

ئارا [ara]
between, among:
بۇلۇت ئارىسىدىن ئاي كۆرۈندى.
The moon could be seen between the clouds:
بىزنىڭ ئارىمىزدا ئۇنداق ئادەم يوق.
There is no such person amongst us.
ئۇلارنىڭ ئارىسى بۇزۇلدى.
They have fallen out.
شۇ ئارىدا
at that time
ئارىغا كىرمەك
to intervene
ئارا تۇرماق
to protect

ئاراز. ئى [araz]
discord, bad feeling:
ئىككىسىنىڭ ئارىسىدا ئاراز يوق.
There is no bad feeling between them.

ئارازلاش-ئارازلاشماق. پ [arazlaxmak]
to fall out, bicker

ئارال. ئى [aral]
an island:
خەينەن ئارىلى ھازىر بىر ئۆلكە بولدى.
Hainan island has now become a province.

ئارام. ئى [aram]
peace, rest, leisure
بىر ئاز ئارام ئالايلى.
Let's rest for a while.
ئۇ كەلگەندىن كېيىن، كۆڭلۈم ئارام تاپتى.
I felt at peace after he had arrived.

ئارامبەخش. ئى [arambəhx]
happiness, a feeling of well—being

ئارامخۇدا. رەۋ [aramhuda]
leisurely, carefree

جاندىن ئارتۇق كۆرمەك
to consider something very important

ئارتۇقچە. سۈپ [artukqə]
superfluous, unnecessary

ئارتۇقچىلىق. ئى
[artukqilik]
an advantage, strength:
بۇ ئۇسۇلنىڭ بىر قانچە ئارتۇقچىلىقى بار.
This method has several advantages.
ھەربىر ئادەمنىڭ ئۆزىگە تۇشلۇق ئارتۇقچىلىقى بار.
Everyone has their own strengths.

ئارتۇقلۇق. سۈپ [artukluk]
excessive, wasteful

ئارتىزىيان. سۈپ [artiziyan]
artesian
ئارتىزىيان قۇدۇقى
an artesian well

ئارتىس. ئى [artis]
an actor, actress, performer:
ئاتاقلىق ئارتىس
a famous actress

ئارتىل-ئارتىلماق 1. پ
[artilmak]
to be loaded onto one's back
تۆگىگە يۈك ئارتىلدى.

ئاران. رەۋ [aran]
scarcely, only; with difficulty:
ئۇلار يېتىپ كەلگەندە مەن ئىشنى ئاران تۈگەتكەنىدىم.
I'd scarcely finished when they arrived.
ئاران بەش ئادەم كەلدى.
Only five people came.
مەن ئاران كەلدىم.
I only just got here.
ئاران دېگەندە
with some difficulty
ئاران تۇرماق.
to be apt to
ئۇ يىغلىغىلى ئاران تۇردۇ.
He's apt to cry.

ئارت-ئارتماق. پ [artmak]
to carry on one's back:
مۈرىگە ئارتماق
to carry over one's shoulder
جاۋابكارلىقنى ئارتماق
to take the responsibility for

ئارتۇق. سۈپ [artuk]
surplus, excess
ئارتۇق پۇل
surplus money
ئىككى يۈزدىن ئارتۇق ئادەم
more then two hundred people

ئاززۇ - ئارمان. ئى
[arzu — arman]
a hope, wish, desire:
ئۇ ئاخىر ئارزۇ - ئارمانلىرىغا يەتتى.
His hopes finally came true.
ئارزۇلۇق. سۈپ [arzuluk]
longed for, hoped for, beloved:
ئارزۇلۇق بالا
a beloved child
ئارزۇ - ھەۋەس. ئى
[arzu—həwəs]
lust, desire
ئارزۇ - ئۈمىد. ئى
[arzu—ümid]
hope, wish
ئارسلان. ئى [arslan]
a lion
ئارغامچا. ئى [arɣamqa]
rope, string
ئۇ ئارغامچا بىلەن باغلاندى.
He was tied up with rope.
ئارغۇنلاش-ئارغۇنلاشماق. پ
[arɣunlaxmak]
to cross breed (animals)
ئارقا. رەۋ [arka]
behind, in back of:
ئارقىدا قالماق
to be left behind
ئىشىكنىڭ ئارقىسىدا
behind the door

The baggage was loaded on to the camel.
جاۋابكارلىق ئۇنىڭ ئۇستىگە ئارتىلدى.
The responsibility fell on his shoulders.
ئارتىلماق 2. پ [artilmak]
to climb over, to scale:
تامدىن ئارتىلماق
to climb over the wall
ئارخائىزم. ئى [arha'izm]
an archaism
ئارخېئولوگ. ئى [arhiolog]
an archeologist
ئارخېئولوگىيە. ئى
[archiologiyə]
archeology
ئارخېئولوگىيىلىك. سۈپ
archeological, pertaining to archeology
ئارخىپ. ئى [arhip]
archives, files
ئارزۇ. ئى [arzu]
a hope, wish, desire
ئارزۇ قىلماق پ
to hope, wish:
ئارزۇيۇم ئەمەلگە ئاشتى.
My wish has come true.
بەش بالىمىز بولۇشىنى ئارزۇ قىلىمىز.
We hope to have five children.

كىردۇق.
We got in through the window.
بىز كۇچا ئارقىلىق كەلدۇق.
We came via Kuqa.
سۇ بۇ تۇرۇبا ئارقىلىق ئاقىدۇ.
The water flows through this pipe.

ئارمان. ئى [arman]
a desire, wish, hope
مەقسەتكە يەتتىم، باشقا ئارمىنىم يوق.
I've attained my goal, I have no other wish.

ئارمانسىز. سۈپ [armansiz]
satisfied, fulfilled

ئارمىيە. ئى [armiyə]
the army, a militia:
خەلق ئارمىيىسى تەڭداشسىز.
The people's army is without equal.

ئار - نومۇس. ئى
[ar—nomus]
shame, humiliation

ئارىفمېتىكا. ئى [arifmetika]
arithmetic, maths

ئارىلا-ئارىلىماق. پ
[arilimak]
to cross, go through:
مەن ئېتىزلارنى ئارىلاپ كەلدىم.

ئارقا ئىشىك
the back door
مەكتەپنىڭ ئارقىسىدا بىر نەچچە ئىبغىز ئۆي بار.
There are some houses behind the school.

ئارقا - ئارقىدىن. رەۋ
[a:rkidin]
in succession, one after the other.
ئۇ ئارقا - ئارقىدىن ئۈچ - تۆت ناخشا ئېيتتى.
She sung three or four songs in a row.
مېھمانلار ئارقا - ئارقىدىن كېلىشتى.
The guests came in droves.

ئارقان. ئى
a thick rope

ئارقىسىدا. رەۋ [ar:kisida]
because of, as a result
behind a person's back:
ئارقىسىدا گەپ قىلماق
to talk behind someone's back

ئارقىغا. رەۋ [arkiɣa]
backwards, in reverse:
بىز ئارقىغا كېتىپ بارىمىز.
We're going backwards.

ئارقىلىق. تىر [arkilik]
through, by means of, via:
بىز دېرىزە ئارقىلىق

بۇلارنى نېمە ئۈچۈن ئارىلاشتۇ-
رۇۋەتتىڭىز؟
Why have you mixed these up?
بۇ ئىشقا مېنى ئارىلاشتۇرما.
Don't involve me in this affair.

ئارىلىق. ئى [arilik]
the distance between:
تام بىلەن ئىشكاپنىڭ ئارىلىقى
between the wall and the cupboard
ئىككى مەكتەپنىڭ ئارىلىقى
the distance between the two schools
شۇ ئارىلىقتا
by that time

ئارىيەت. ئى [ariyət]
a loan, something borrowed
ئارىيەت ئالماق. پ
to borrow:
مەن بەش سوم ئارىيەت ئالسام بولامدۇ؟
Can I borrow five yuan?
ئارىيەت بەرمەك
to lend
ماڭا ئون سوم ئارىيەت بەرسىڭىز.
Please lend me ten yuan.

ئاز. سۈپ؛ رەۋ [az]
few, less, little; seldom,

I came through the fields.

ئارىلاپ - ئارىلاپ. پ
[arilap—arilap]
some times, occasionally

ئارىلاش. پ [arilax]
mixed, not pure:
مىللەتلەر ئارىلاش جايلاشقان رايون
a place in habited by people of different ethnicity

ئارىلاش-ئارىلاشماق. پ
[arilaxmak]
to be mixed up, involved in; to interfere with:
بوياقلار ئارىلىشىپ كەتتى.
The dyes are mixed together.
ئۇ ئادەملەرگە ئارىلاشمايدۇ.
He doesn't mix much socially.
ئۇ بۇ ئىشقا ئارىلاشقان ئەمەس.
He's not involved in this affair.
ئارىلاشما.
Don't interfere.

ئارىلاشتۇر-ئارىلاشتۇر-ماق. پ [arilaxturmak]
to stir in, mix up; to involve;
ئۇن بىلەن سۇنى ئارىلاشتۇرۇڭ.
Mix the flour and water.

ئازابلا-ئازابلىماق. پ
[azablimak]
to torment, torture;
ئازابلاپ ئۆلتۈرمەك
to torture to death
ئازابلان-ئازابلانماق. پ
[azablanmak]
to be tormented, to be tortured
ئازابلىق. سۈپ [azablik]
distressful, painful, miserable
ئازاب - ئوقۇبەت. ئى
[azab—okubət]
pain, suffering, hardship
ئازاد. سۈپ [azad]
free, liberated
ئازاد رايون
a free region
ئازاد قىلماق. پ
to set free, liberate;
ئۇ رايون 1949 - يىلى ئازاد قىلىنغان.
That region was liberated in 1949.
ئازادە. سۈپ [aza:də]
comfortable, spacious, roomy
ئازادە ئورۇندۇق
a comfortable chair
ئازادلىق. ئى [azadlik]
freedom, liberty

rarely;
گەپنى ئازراق قىلىپ، ئىشنى كۆپرەك قىلايلى.
Let's talk less and do more work.
مەن قازاقچىنى ئازراق بىلىمەن.
I know a little Khazakh.
ئۇ ناھايىتى ئاز سىرتقا چىقىدۇ.
He rerely goes out.
ئاز دېگەندە
at least, not less than
ئۇنىڭ باھاسى ئاز دېگەندە يۈز كوي.
It will cost at least a hundred yuan.
ئاز سانلىق مىللەت
a minority ethnic group
جۇڭگودا ئەللىكتىن ئارتۇق ئاز سانلىق مىللەت بار.
There are over fifty ethnic minorities in China.
ئاز ئۇچرايدىغان
uncommon, rare, unusual
قوشكېزەك تۇغۇش ناھايىتى ئاز ئۇچرايدۇ.
Twins are very uncommon.
ئازاب. ئى [azab]
suffering, torment, hardship
ئازاب چەكمەك. پ
to suffer hardship

Do you speak French?

ئاز ـ تولا بىلىمەن.

I know a little.

ئازچىلىق. ئى [azqilik]

the minority:

ئازچىلىق كۆپچىلىككە

بويسۇنۇش كېرەك.

The minority should obey the majority.

ئازدۇر-ئازدۇرماق. پ

[azdurmak]

to confuse someone:

مۇشۇنداق قىلىپ سەن مېنى

ئازدۇراي دەمسەن؟

Are you trying to confuse me by doing that?

ئازراق. سۈپ [azrak]

a little, a bit, a few:

مەن قازاقچىنى ئازراق

بىلىمەن.

I know a little Kazakh.

ماڭا ئازراق ئالما بەرسىڭىز.

Give me some apples please.

مېنىڭ سىزگە ئېيتىدىغان

ئازراق گېپىم بار.

I've got something to tell you.

ئازغۇن. سۈپ [azoɪun]

lost, off — track

ئازغۇنلۇق. ئى [azoɪunluk]

confusion, perplexity

ئازادلىق ئارمىيە

the Liberation Army

ئازار. ئى [azar]

see below

ئازار بەرمەك. پ

to enbarrass, cause discomfort:

ئۇنىڭ كۆڭلىگە ئازار بەرمە.

Don't embarrass him.

ئازار يېمەك. پ

to be embarrassed

ئازاي-ئازايماق. پ

[azaymak]

to reduce, become less:

كۆپ ساندىكى قاتناش ۋەقەلىرى ئازايدى.

The number of accidents has reduced.

ئازايت-ئازايتماق. پ

[azaytmak]

to (cause to) reduce, decrease:

چىقىمنى ئازايتماق

to reduce expenditure

ئازايتىش. پ [azaytix]

a reduction, decrease

ئاز - پاز. سۈپ [az—paz]

a little, a small amount

ئاز - تولا. سۈپ [az—tola]

a little, a small amount:

سىز فرانسۇز تىلىنى

بىلەمسىز؟

ئازگال. ئى [azgal]
a pit, ditch:
سىنى ئازگالغا چۈشۈپ كېتىپتۇ دەيدۇ، راستمۇ؟
Is it true that you fell into a ditch?

ئازلا - ئازلىماق. پ
[azlimak]
to decrease, become less:
ئەنگلىيىنىڭ نوپۇسى ئازلاۋاتىدۇ.
The population of England is decreasing.

ئازلات-ئازلاتماق. پ
[azlatmak]
to (cause to) decrease, lesson

ئازلىق. ئى [azlik]
a lack of, a small amount of:
ئادەمنىڭ ئازلىقىدىن ئىشىمىز ۋاقتىدا پۈتمىدى.
We didn't finish our work on time because we were so few.

ئاس-ئاسماق. پ [asmak]
to hang up (clothes)
پەلتويىڭىزنى مىخقا ئېسىپ قويۇڭ.
Hang your coat on the nail.

ئاسارەت. ئى [asa:rət]
enslavement, bondage
ئاسارەتتە تۇتماق
to hold in bondage

ئاساس 1. ئى [asas]
foundation, elementary knowledge, basis:
ئۇيغۇر تىلىدىن ئاساس
elementary Uighur

ئاساس 2. ئى [asas]
reason, ground, proof

ئاساس سالماق. پ
to initiate, begin

ئاساسەن. رەۋ [asa:sən]
according to; nearly, basically;
قانۇنغا ئاساسەن
in accordance with the law
ئىشنى ئاساسەن تۈگەتتۇق.
We have nearly finished the work.

ئاساسچى. ئى [asasqi]
a creator, initiator

ئاساسسىز. سۈپ [asassiz]
groundless, without foundation

ئاساسلا-ئاساسلىماق. پ
[asaslimak]
to base on, give reasons for

ئاساسلان-ئاساسلانماق. پ
[asaslanmak]
to find a basis for, find grounds for

ئاساسلىق. سۈپ [asaslik]

ئاستىراق سۆزلەڭ.
Please talk more slowly.
ئۇ مۈرەمگە ئاستا ئۇردى.
He tapped me on the shoulder.
ئاستا يۈگۈرمەك
to jog, run slowly
ئاستا - ئاستا. رەۋ [asta—asta]
slowly, gradually:
سىز ئۇنى ئاستا - ئاستا بىلىپ كېتىسىز.
You'll find out gradually.
ئاستانە. ئى [astanə]
the capital city (of a country); threshold
ئاسترونوم. ئى [as'tronom]
an astronomist
ئاسترونومىيە. ئى [as'tronomiyə]
astronomy
ئاستىدا. رەۋ [astida]
under, beneath:
ئۇ كارىۋات ئاستىدا.
It's under the bed.
ئاستىلا-ئاستىلىماق. پ [astilimak]
to be slow:
مېنىڭ سائىتىم ئاستىلاپ قاپتۇ.
My watch is slow.
ئاستىلات-ئاستىلاتماق. پ

reasonable, explicable; important
ئاساسىي. سۈپ [asa:siy]
basic, foundational:
ئاساسىي مەسىلە
the basic question
ئاساسىي قانۇن
a constitution
ئاسان. سۈپ [asan]
easy, simple:
مەسىلە ئاسانلا ھەل بولدى.
The problem was easily resolved.
ئاسانلاش-ئاسانلاشماق. پ [asanlaxmak]
to be simple, easy
ئاسانلىق. رەۋ؛ ئى [asanlik]
easily, with ease
ئاسپىرانت. ئى [aspirant]
a post — graduate student
ئاسپىرىن. ئى [aspirin]
an aspirin
ئاست. ئى [ast]
bottom, lowest part of:
دېڭىز ئاستىدا
at the bottom of the sea
يەر ئاستى بايلىقلىرى
underground resources
ئاستا. رەۋ [asta]
slow, slowly, softly:
ئاستىراق ماڭ.
Slow down.

to be assimilated

ئاسسىمىلياتسىيە قىلماق. پ

to assimilate

ئاسفالت. ئى [asfalt]

asphalt, tarmac:

ئاسفالت يول

a tarmac road

ئاسفالتلا-ئاسفالتلىماق. پ

[asfaltlimak]

to put down asphalt, tarmac

ئاسلان. ئى [aslan]

a kitten

ئاسما. سۈپ [asma]

hanging, insuspension

ئاسما كۆۋرۈك

a suspension bridge

ئاسمان. ئى [asman]

heaven, sky:

كۆك ئاسمان

a blue sky

ئاسمانغا چىقاي دېسە يىراق،
يەرگە كىرەي دېسە قاتتىق.

Heaven is too far to the earthreach, and is too hard to enter.

ئاسمان - زېمىن. ئى

[asman—zemin]

the earth and the sky, the world.

ئاسىي. ئى [a:siy]

an offender, lawbreaker

ئاسىيا. ئى [a:siya]

[astilatmak]

to (cause to)slow down:

ماشىنىنىڭ سۈرئىتىنى بىر ئاز ئاستىلىتىڭ.

Please drive a bit slower.

ئاستىنقى. سۈپ [astinki]

the one below, underneath:

ئاستىنقى قەۋەت

the floor below

ئاستىن - ئۈستۈن. رەۋ

[astin — üstün]

upside—down, the wrong way up:

بۇنى ئاستىن - ئۈستۈن ئالماشتۇرۇپ قويۇڭ.

Turn it upside down.

ئاسرا-ئاسرىماق. پ

[asrimak]

to preserve, protect, defend:

ئۆزىڭىزنى ئاسراڭ.

Defend yourself.

ئاسراندى. سۈپ [asrandi]

adopted, fostered.

ئاسراندى بالا

a foster child

ئاسسىستېنت. ئى [assistent]

an assistant, helper

ئاسسىمىلياتسىيە. ئى

[assimilyat'siyə]

assimilation, absorbment

ئاسسىمىلياتسىيە بولماق. پ

مۇسۇلمانلار ئاشخانىسى
a muslim restaurant
ئاشخانا ئۆي
a kitchen
ئاش-سۇ. ئى [ax—su]
food and drink
ئاشقازان. ئى [axkazan]
the stomach, belly:
مەن ئاشقازان كېسىلى بولۇپ قالدىم.
I've got a stomach disease.
ئاشكارا. سۈپ [axkara]
open, revealed, public:
ئاشكارا ئىش
a public affair
ئاشكارا بولماق. پ
to be revealed, made known
سىر ئاشكارا بولدى.
The secret has been revealed.
ئاشكارا قىلماق. پ
to reveal, make known
ئاشكارىلا-ئاشكارىلىماق. پ
[axkarilimak]
to uncover, reveal:
بۇ ئىشنى ئاشكارىلاپ قويغىنى ئايگۈل.
It was Aygul who made this known.
ئاشلا-ئاشلىماق. پ
[axlimak]

Asia:
ئوتتۇرا ئاسىيا
Central Asia
ئاش. ئى [ax]
food, a meal:
ئاش ئەتمەك
to cook a meal
ئاش-ئاشماق. پ [axmak]
to increase, to be more than:
دارامەت ئاشماق
to increase income
نوپۇس تېز ئېشىۋاتىدۇ.
The population is inereasing rapidly.
ئۇنىڭ يېشى ئەللىكتىن ئاشتى.
He's over fifty.
ئەمەلگە ئاشماق
to come true, to come to pass
ئاشپەز. ئى [axpəz]
a cook, a chef:
ئۇ ئاشپەز
He's a cook.
ئاشپەزلىك. ئى [axpəzlik]
cooking
ئاش - تاماق. ئى
[ax—tamak]
food, meals.
ئاشخانا. ئى [axhana]
a canteen, restaurant:

[a:xik—məxuk]
swethearts, lovers:
ئۇلار ئىككىسى ئاشىق - مەشۇقلار.
They are in love.

ئاغ-ئاغماق. پ [aoɪmak]
to lean towards, incline towards:
يۈك بىر تەرەپكە ئېغىپ كەتتى.
The load is slipping to one side.

ئاغدۇر-ئاغدۇرماق. پ
[aoɪdurmak]
to turn upside down, turn inside out
يەر ئاغدۇرماق
to plough the land

ئاغرى-ئاغرىماق. پ
[aoɪrimak]
to hurt, be painful:
بېشىم ئاغرىيدۇ.
My head hurts.
ئۇ ئاغرىپ قالدى.
He's sick.

ئاغرىت-ئاغرىتماق. پ
[aoɪritmak]
to damage, cause pain to:
قاينىمىغان سۇ قورساقنى ئاغرىتىدۇ.
Unboiled water can hurt the stomach.

to cure (an animal skin)

ئاشلىق. ئى [axlik]
food, grain
ئاشلىق نورمىسى
food rations

ئاش-مانتا. ئى [ax—manta]
palau and manta (a common dish)

ئاشنا. ئى [axna]
a friend, companion

ئاشۇ. ئال [axu]
that:
ئاشۇ كىشى
that person
ئاشۇ كۈنى
on that day

ئاشۇر-ئاشۇرماق. پ
[axurmak]
to (cause to) increase, fill:
پىلاننى ئاشۇرۇپ ئورۇندىماق
to fulfill a planned quota
بۇ زاۋۇت مەھسۇلاتنى ئاشۇ-رالمىغانلىقتىن تاقالدى.
This factory was closed because they could not increase production.

ئاشىق. ئى [a:xik]
a sweetheart, lover

ئاشىقلىق. ئى [axiklik]
love, affection

ئاشىق-مەشۇق. ئى

ئاغرىق. ئى [aʁrik]
ache, pain:
چىش ئاغرىقى
tooth ache
ئۇ ئاغرىپ قالغانلىقىنى ھېس قىلىۋاتىدۇ.
He feels ill.
ئاغرىقچان. سۈپ [aʁrikqan]
sickly, often unwell
ئاغرىن-ئاغرىنماق. پ
[aʁrinmak]
to grumble, complain:
بىز ۋاراڭ-چۇرۇڭ قىلىشىڭلاردىن ئاغرىندۇق.
We complained about the noise you made.
سەن مەندىن ئاغرىنما.
Don't blame me.
ئاغىنە. ئى [aʁi:nə]
a friend, companion:
ئۇ مېنىڭ ئەڭ يېقىن ئاغىنەم.
He's my best friend.
ئافرىقا. ئى [afrika]
Africa
ئافغان. ئى [afʁan]
an Afgan
ئافغانچە. رەۋ [afʁanqə]
the Afghan language, Dari
ئاق. سۈپ [ak]
white, blank; innocent:
ئاق ساراي
the White House
ئاق يامغۇر
slight rain, a drizzle
چېچىغا ئاق كىرمەك
to go white (of hair)
ئاق قالماق
to be empty, blank
ئۇ بۇ گەپنى ئاڭلاپ يا ئاق، يا كۆك دېيەلمەي تورۇپلا قالدى.
When he heard that he didn't know what to say.
ئاق كۆڭۈل. سۈپ [ak kœŋül]
sympathetic, kind
ئاق-ئاقماق. پ [akmak]
to flow, leak:
چۆگۈندىكى سۇ ئېقىپ تۈگەپتۇ.
The water has all leaked out of the kettle.
گەپ ئاقماق
to be persuasive:
مېنىڭ گېپىم ئاقمىدى.
He wasn't persuaded by what I said.
ئاقار-ئاقارماق. پ
[akarmak]
to become white, clean:
چېچىم ئاقاردى.
My hair has gone white.
كىر ئوبدان ئاقىرىپتۇ.
The laundry has come out very clean.

[akḳlatmak]
to justify, defend

ئاقلان-ئاقلانماق. پ
[akḳlanmak]
to be acquitted, exonerated:
ئۇ سوتتا ئاقلىنىپ چىقتى.
He was acquitted in court.

ئاقلانغۇچى. ئى [akḳlan oɿuqi]
a defendant

ئاقلىغۇچى. ئى [akḳli oɿuqi]
an adcocate, defense lawyer

ئاقنانچى. ئى [akḳnanqi]
a loafer, good—for—nothing

ئاقنانچىلىق. ئى
[akḳnanqilik]
idleness, lazines

ئاقناۋات. ئى [akḳnawat]
a kind of melon

ئاقىل. ئى [a:kḳil]
a wise man, sage

ئاقىلانە. سۈپ [a:kḳila:nə]
sensible, intelligent

ئاقىۋەت. ئى [a:kḳiwət]
result, outcome, effect

ئاقىيول. ئى
see below
ئاقىيول بولسۇن!
Have a good trip!
ئاقىيول تىلەيمەن.
I hope you have a good trip.

ئاكا. ئى [aka]

ئاقارت-ئاقارتماق. پ
[akḳartmak]
to whiten, whitewash:
بىز ئۆيىمىزنى ئاقارتتۇق.
We white washed our house.

ئاقسا-ئاقساماق. پ
[aksimak]
to be lame:
ئاقساپ ماڭماق
to limp

ئاقسات-ئاقساتماق. پ
[akḳsatmak]
to cause to limp, cripple:
ئۇ بالا ئاتنى ئۇرۇپ ئاقسىتىپ قويۇپتۇ.
The boy crippled the horse with his beating it.

ئاقساق. سۈپ [akḳsak]
lame, crippled:
ئاشۇ ئاقساق توشقان مېنىڭكى.
That lame rabbit is mine.

ئاقساقال. ئى [akḳsakḳal]
an old (wise)man

ئاقسۆڭەك. ئى [akḳsøŋək]
an aristocrat, nobleman

ئاقلا-ئاقلىماق. پ [akḳlimak]
to white wash; speak in someone's defence
ئار-نومۇسنى ئاقلىماق
to remove someone's shame or guilt

ئاقلات-ئاقلاتماق. پ

مەن ئۇنىڭغا خېلى بۇرۇنلا ئاگاھلاندۇرۇپ قويغان.
I warned him long ago.

ئاڭ. ئى [aŋ]
consciousness, awareness

ئاڭسىز. سۈپ [aŋsiz]
unconscious, unaware

ئاڭسىزلىق. ئى [aŋsizlik]
unconsciousness, lack of awareness

ئاڭقار-ئاڭقارماق. پ
[aŋkarmak]
to understand, realize:
بۇ مەسىلىلەرنى ئاڭقىرالمىدىم.
I don't understand these problems.

ئاڭقاۋ. سۈپ [aŋkaw]
muddle—headed, confused:
ئاڭقاۋ ئادەم
a muddle—headed person

ئاڭلا-ئاڭلىماق. پ
[aŋlimak]
to listen, hear:
مەن ئاڭلىيالمايمەن.
I can't hear.
ئەستايىدىل ئاڭلاڭلار.
Listen carefully.
مەن سىزنىڭ ئۈرۈمچىگە بارىدىكەن دەپ ئاڭلىدىم.
I hear you're going to Urumqi.
گەپ ئاڭلىماق
an older brother

ئاكادېمىك. ئى [akademik]
a member of an Academy of Sciences

ئاكادېمىيە. ئى [akademiyə]
an Academy

ئاكا-ئۇكا. ئى [aka—uka]
brothers

ئاكتۇئال. سۈپ [aktual]
pressing, important

ئاكتىپ. سۈپ [aktip]
active, lively, positive

ئاكتىپلاش-ئاكتىپلاشماق. پ
[aktiplaxmak]
to be active, lively

ئاكتىپلىق. ئى [aktiplik]
activeness, liveliness

ئاككوردىيون. ئى
[akkordiyon]
an accordion

ئاكۇستىكىلىق. سۈپ
[akustikilik]
acoustic

ئاگاھ. ئى [a:gah]
see below

ئاگاھ بولماق. پ
to be careful
ئاگاھ بولۇڭ!
Be carefull:

ئاگاھلاندۇر-ئاگاھلاندۇر-
ماق. پ [agahlandurmak]
to warn:

multi—coloured, of many colours:

ئالا كۆڭۈل

indecisive, fickle

ئالا ـ بۇلا. سۈپ [ala—bula]

multi—coloured

ئالاقە. ئى [ala:kə]

connection, relationship:

مېنىڭ ئۇلار بىلەن ئالاقىم يوق.

I have no connection with them.

ئالاقزادە. رەۋ [alakza:də]

see below

ئالاقزادە بولماق. پ

to be alarmed, panic stricken:

دۈشمەن ئالاقزادە بولۇپ قاچتى.

The enemy fled in panic.

ئالاقزادىلىك. ئى

[alakza:dilik]

panic, alarm

ئالاقىچى. ئى [ala:kiqi]

a messenger, liason person, go—between

ئالاقىدار. سۈپ [ala:kidar]

related, connected:

ئالاقىدار مەسىلە

a related problem

ئالاقىلەش ـ ئالاقىلەشمەك. پ

[ala:kiləxmək]

to liase, communicate

to be obedient

ئاڭلات ـ ئاڭلاتماق. پ

[aŋlatmak]

to broadcast, cause to be heard:

خەۋەر ئاڭلاتماق

to broadcast news

ئاڭلان ـ ئاڭلانماق. پ

[aŋlanmak]

tobe heard:

يىراقتىن ناخشا ئاۋازى ئاڭلىنىپ تۇراتتى.

The sound of singing could be heard far away.

ئاڭلىق. سۈپ [aŋlik]

intelligent, conscious:

ئاڭلىنار ـ ئاڭلىنماس. رەۋ

[aŋlinar—aŋlimas]

barely aubible, quietly

ئال ـ ئالماق. پ [almak]

to buy, get, take:

مەن بىر گىلەم ئالدىم.

I bought a carpet.

سەن بۇنى نەدىن ئالغان؟

Where did you get it?

كىتابىمنى كىم ئالدى؟

Who's taken my book?

بۇنى دادىڭىزغا ئېلىۋېلىڭ.

Take this to your father.

ئازراق دورا ئالدىڭىزمۇ؟

Did you get any medicine?

ئالا. سۈپ [ala]

ئالاڭغۇ. سۈپ [alaŋoɰu]
aparse, scattered, here and there

ئالامەت 1. ئى [ala:mət]
a sign, symptom:
ئۇنىڭدا ھېچ قانداق كېسەللىك ئالامىتى يوق.
He showed no sign of any sickness.
جىگەر كېسەللىكىنىڭ ئالامەتلىرى قانداق بولىدۇ؟
What are the symptoms of hepatitis?

ئالامەت 2. رەۋ
very extremely

ئالاھازەل. رەۋ [ala:hazəl]
about, roughly, approximately:
ئۇنىڭ كەتكىنىگە ئالاھازەل بىر سائەت بولدى.
He left about an hour ago.

ئالاھىدە. سۈپ [ala:hidə]
special, unique, distinct:
ئالاھىدە مەھسۇلات
a speciality (of a region)
ئالاھىدە ھوقۇق
a priviledge

ئالاھىدىلىك. ئى
[ala:hidilik]
a characteristic, peculiarity

ئالاي-ئالايماق. پ [alaymak]
to stare at, glare at

ئالەم. ئى [a:ləm]
the world, universe
ئالەمنى خۇدا ياراتقان.
God created the universe.
ئالەم بوشلۇقى
space
ئالەم كېمىسى
a spaceship
ئالەمنىڭ تارتىشىش كۈچى
gravity

ئالبان. ئى [alban]
an Albanian

ئالبوم. ئى [album]
a photo album

ئالپىنىزم. ئى [alpinizm]
mountaineering, climbing

ئالپىنىست. ئى [alpinist]
a mountaineer, climber

ئالتە. س [altə]
six:
ئالتەيلەن
six people

ئالتۇن. ئى [altun]
gold:
ئالتۇن ئۈزۈك
a gold ring

ئالتۇنبېلىق. ئى [altunbelik]
a goldfish

ئالتۇن - كۈمۈش. ئى
[altun—kümüx]
gold and silver, precious metals

to be taken in, deceived

ئالدۇر- ئالدۇرماق. پ
[aldurmak]
to have something bought, taken:

چېچىمنى ئالدۇردۇم.
I had my hair cut.

ماگىزىندىن چاي ئالدۇرماق
to have some tea brought

بالا ئالدۇرماق
to induce an abortion

ئالدىرا- ئالدىرىماق. پ
[aldirimak]
to hurry, be in a rush.

نېمىگە ئالدىرايسىز؟
Why are you hurrying?

ئالدىرىما!
Don't be in such a hurry!

ئالدىراپ- تېنەپ. رەۋ
hastily, in haste:

بۇ خەۋەرنى ئاڭلىغاندىن كېيىن ئالدىراپ - تېنەپ بۇياققا ماڭدىم.
I hurried here after hearing the news.

ئالدىرات- ئالدىراتماق. پ
[aldiratmak]
to hurry someone, rush someone

تېخى ئىشىم تۈگىمىدى، ئالدىراتمىغىنا.
I haven't finished (my

ئالتىنچى. سۈپ [altinqi]
the sixth:

ئالتىنچى ئاي
June

ئالد. رەۋ [ald]
in front of, before

ئۆينىڭ ئالدى
the front of the house

ئالدىڭىزغا قاراڭ.
Look in front of you.

ئالدى بىلەن. رەۋ
first:

ئالدى بىلەن تېلېفون بېرىپ باقايلى.
Let's telephone first.

ئالدا- ئالدىماق. پ [aldimak]
to cheat, deceive:

ئۇ مېنى ئالدىدى.
He cheated me.

خەقنى ئالدىغانلىق، ئۆزىنى ئالدىغانلىق.
A person who cheats only cheats himself.

ئالداپ ئېلىپ قاچماق.
to kidnap

ئالدامچى. ئى [aldamqi]
a cheat, trickster

ئالدامچىلىق. ئى
[aldamqilik]
cheating, trickery

ئالدان- ئالدانماق. پ
[aldanmak]

ئۇ بۇ ئىشنىڭ يۈز بېرىدىغانلى-
قىنى ئالدىن ئېيتقانىدى.
He predicted that this would happen.

ئالدىنقى. سۈپ [aldinki]
the previous, last:
ئالدىنقى قېتىم مەن ئۇتتۇر-
دۇم.
The previous time I lost.

ئالدىنى ئالماق. پ
[aldini almak]
to take precautions, prevent:
تەبىئىي ئاپەتنىڭ ئالدىنى
ئېلىشىمىز كېرەك.
We must take precautions against natural disasters.
بەزى كېسەللىكنىڭ ئاسانلا
ئالدىنى ئالغىلى بولىدۇ.
You can easily prevent certain diseases.

ئالغا. رەۋ [alo̡a]
forward:

ئالغا باسماق
to improve, progress
سىز كۆپ ئالغا باستىڭىز.
You have improved a lot.

ئالغاچ كەلمەك. پ
[alo̡aq kəlmək]
to bring:
ماڭا ئازراق دورا ئالغاچ كەلگىن.
Bring me some medicine.

ئالقىش. ئى [alkix]

work) yet, don't hurry me.

ئالدىراش. پ [aldirax]
busy, occupied:
كېلەر مەۋسۇم مەن ئانچە
ئالدىراش بولمايمەن.
I won't be so busy next term.

ئالدىراشلىق. ئى [aldiraxlik]
busyness, bustle

ئالدىراقسان. سۈپ
[aldiraksan]
impatient, irritable

ئالدىراقسانلىق. ئى
[aldiraksanlik]
impatience, impetuousness:
بۇنداق ئالدىراقسانلىق قىلماڭ.
Don't be so reckles.

ئالدىراڭغۇ. سۈپ
[aldiraŋo̡u]
irritable, impatient

ئالدى - ساتتى. ئى
[aldi—satti]
commerce, buying and selling

ئالدىن. رەۋ [aldin]
before, earlier:
سەن نېمە ئۈچۈن ماڭا ئالدىن
ئېيتمىدىڭ.
Why didn't you tell me before?

ئالدىن ئېيتماق. پ
to predict, foretell

whichever

ئاللىكىم. ئال [allikim]

whoever:

ئاللىكىملەرنىڭ قىلغىنىنى بىلمىدۇق.

We didn't know who did it.

ئاللىنېمە. ئال [allinemə]

whatever:

ئاللىنېمىلەرنى دەپ يۈرۈيدۇ، ئۇ؟

Whatever is he talking about?

ئالما. ئى [alma]

an apple

ئالماس. ئى [almas]

a diamond, precious stone

ئالماش. ئى [almax]

a pronoun:

كىشىلىك ئالماش

a personal pronoun

ئۆزلۈك ئالماش

a refloxive pronoun

ئالماش-ئالماشماق. پ

[almaxmak]

to replace, supercede:

سۇلالىلەرنىڭ ئالمىشىشى

the succesion of the dyndasties

ئارغامچا ئالمىشىپ قالدى.

The rope is tangled up.

ئالماشتۇر-ئالماشتۇرماق. پ

[almaxturmak]

gratitude applause

ئالقىشقا ئېرىشمەك

to be welcomed

ئالقىشلا-ئالقىشلىماق. پ

[alkixlimak]

to welcome, applaud

ئالكوگول. ئى [alkogol]

alcohol

ئالكوگولىزم. ئى

[alkogolizm]

alcoholism

ئاللا. ئى [alla]

God, Allah:

ئاللاھۇ ئەكبەر!

Allah is great!

ئاللىقاچان. رەۋ [allikaqan]

already:

ئۇ ئاللىقاچان يېتىپ باردى.

He has already arrived.

ئاللىقانچە. ئال [allikanqə]

however many

ئاللىقانداق. ئال

[allikandak]

somehow, however

ئاللىقاياق. ئال [allikayak]

wherever from:

ئۇنىڭ ئاللىقاياقتىن كەلگىنىنى ھېچكىم بىلمەيتتى.

No—one knew where he had come from.

ئاللىقايسى. ئال [allikaysi]

ئالىي مەكتەپ ئوقۇغۇچىسى
a university student

ئالىيجاناب. سۈپ [a:liyjanab]
noble, chivalrous

ئالىيۇمىن. ئى [alyumin]
aluminium

ئامال. ئى [amal]
way, method:
ئامالىم يوق.
There's nothing I can do.

ئامالسىز. سۈپ [amalsiz]
helpless, without recourse:
بىز ئامالسىز قالدۇق.
There was nothing we could do.

ئامان. ئى [aman]
peace, quiet:
ئامان بولۇڭ.
Peace be with you.
ئامانمۇسىز؟
Are you well?

ئامانەت. ئى [ama:nət]
safe; deposited in a bank:
خۇداغا ئامانەت.
Allah be with you.
پۇل ئامانەت قويماق
to deposit money in a bank

ئامانلاش-ئامانلاشماق. پ [amanlaxmak]
to greet, ask after someone

ئامانلىق. ئى [amanlik]
change, exchanged
بىز پىكىر ئالماشتۇردۇق.
We exchanged our views.

ئالۋاستى. ئى [alwasti]
a ghost, phantom

ئالىبۆرەك. ئى [alibərək]
unripe, green:
شوخلا، ئالىبۆرەك بولۇپتۇ.
The tomatoes are green.

ئالىتوپىلاڭ. ئى [alitopilaŋ]
chaos, confusion

ئالىجوقا. سۈپ [alijo:ka]
a rash, brash person

ئالىقاپ. سۈپ [alikap]
unscrupulous, dishonest

ئالىقان. ئى [alikan]
the palm of the hand

ئالىقانات. سۈپ [alikanat]
unscrupulous, dishonest

ئالىلىق. ئى [alilik]
hesitation, undecision

ئالىلىق قىلماق. پ
to hesitate, be indecisive

ئالىم. ئى [a:lim]
a scholar, learned person

ئالىي. سۈپ [a:liy]
high, lofty:
ئالىي دەرىجىلىك
senior, important
ئالىي دەرىجىلىك ھۆكۈمەت خادىمى
a senior government official

ماق. پ [ammibablaxmak]
to popularize

ئاممىۋى. سۈپ [ammiwi]
public:
ئاممىۋى تازىلىق
public health

ئاممىۋىلىق. ئى [ammiwilik]
the public

ئامۇت. ئى [a:mut]
a pear

ئامېرىكا. ئى [amerika]
America

ئامېرىكىلىق. ئى
an American

ئامىل. ئى
a factor, element

ئامىن! ئىم [a:min]
Amen!

ئانا. ئى [ana]
mother, mummy:
قېيىن ئانام
my mother—in—law

ئانا تىل. ئى
mother tongue

ئاناتومىيە. ئى [anatomiyə]
anatomy

ئانار. ئى [anar]
a pomegranate

ئانارخىزم. ئى [anarhizm]
anarchy

ئانارخىست. ئى [anarhist]
an anarchist

peace, quiet

ئامەت. ئى [a:mət]
fortune, luck:
ئۇنىڭغا ئامەت كەلدى.
She's been lucky.

ئامەتلىك. سۈپ [a:mətlik]
lucky, fortuitous:
مېنىڭ بۇ ئوغلۇم ناھايىتى ئامەتلىك.
This son of mine is very lucky.

ئامبار. ئى [ambar]
a storeroom:
سۇ ئامبىرى
water reservoir
ئامبارغا قويماق
to store

ئامبال. ئى [ambal]
a governor in preliberation China

ئامبۇلاتورىيە. ئى
[ambulatoriyə]
an out patient clinic

ئامراق. سۈپ [amrak]
to like, be fond of:
ئۇ كىتاب ئوقۇشقا ئامراق.
He likes reading.

ئامما. ئى [amma]
the public, the masses

ئاممىباب. سۈپ [ammibab]
popular, popularized

ئاممىبابلاش-ئاممىبابلاش-

ئانارگۈل. ئى [anargül]
a pomegranate flower

ئانالىتىك. سۈپ [analitik]
analytic:

ئانالىتىك خىمىيە
analytical chemistry

ئانالىز. ئى [analiz]
analysis, investigation

ئانالىز قىلماق. پ
to analyse, investigate

ئاناناس. ئى [ananas]
a pineapple

ئانتاركتىكا. ئى [antarktika]
the Antarctica

ئانتاگونىزم. ئى
[antagonizm]
antagonism, hostility

ئانتولوگىيە. ئى [antologiyə]
an antology, compilation

ئانتېننا. ئى [antenna]
an antenna:

تېلېۋىزورنىڭ ئانتېننىسى
a TV antenna

ئانچە. رەۋ [anqə]
not very, not so:

ئانچە ياخشى ئەمەس.
It's not that good.

ئانچە-مۇنچە. رەۋ
[anqə—munqə]
sometimes, occasionally:

ئۇ پات - پات كېلىپ تۇرامدۇ؟
Does he often come?

ئانچە-مۇنچە.
Sometimes.

ئانچىۋالا. رەۋ [anqiwala]
not that much, not so much:

ئانچىۋالا هارمىدىم.
I'm not that tired.

ئاندا-ساندا. رەۋ
[anda—sanda]
sometimes, now and then:

ئۇ ماڭىمۇ ئاندا - ساندا خەت يازىدۇ.
He also writes to me now and then.

ئاندىن. رەۋ [andin]
later, after

ئاندىن كېيىن. . .
aferwards. . .

ئانكېت. ئى [ankit]
a resume, a form

ئانكېت تولدۇرماق. پ
to fill out a form

ئانگىنا. ئى [angina]
angina, a sore throat

ئانىلىق. سۈپ [anilik]
matriarchal, motherly

ئانىلىق جەمئىيەت
a matriarchal society

ئانىي. رەۋ؛ سۈپ [aniy]
humiliated, disgraced

ئانىي بولماق. پ
to be humiliated

Xinjiang has a sparse population.

ئاھانەت. ئى [aha:nət]
insult, humiliation; abuse:
كىشىلەرگە ئاھانەت قىلىش ياخشى ئىش ئەمەس.
It's not good to insult people.

ئاھۇ. ئى [a:hu]
a deer, antelope

ئاۋات. سۈپ [a:wat]
prosperous, overflowing:
بازارلار ئاۋات.
The bazaars are overflowing with goods.

ئاۋارە. ئى [awa:rə]
trouble, nuisance:
ئاۋارە بولماڭلار.
Don't go to any trouble.
ئاۋارە قىلغىنىم ئۈچۈن كەچۈرۈڭ.
Sorry to have troubled you.
سىزنى ئاۋارە قىلدۇق.
We, ve put you to a lot of trouble.

ئاۋارىچىلىك. ئى
[awa:riqilik]
trouble, nuisance:
ئۇ ئاۋارىچىلىكتە قالدى.
He's in a spot of trouble.

ئاۋارىكەش. ئى [awa:rikəx]
a troublesome person:

ئانى تاپماق. پ
to humiliate

ئاھاڭ. ئى [ahaŋ]
a tone, sound:
يېقىملىق ئاھاڭ
a beautiful sound
سوراق ئاھاڭدا
in an interrogative tone of voice

ئاھاڭداش. سۈپ
similar sounding:
ئاھاڭداش سۆز
a homonym

ئاھاڭداشلىق. ئى
[ahaŋdaxlik]
harmony:
سوزۇق تاۋۇشلارنىڭ ئاھاڭ-داشلىقى
vowel harmony
ئاھاڭداشلىق قانۇنىيەت
the rules of harmony

ئاھالە. ئى [aha:lə]
population: inhabitants:
قەشقەرنىڭ ئاھالىسى ئىككى يۈز مىڭدىن ئارتۇق.
Kashgar has over two hundred thousand inhabitants.
شاڭخەينىڭ ئاھالىسى قانداق؟
What's the population of Shanghai?
شىنجاڭنىڭ ئاھالىسى شالاڭ.

[awaylimak]
to take care of, look after:
ئۇ ئاپپاي ئۆزىنى شۇنداق ئاۋايلايدۇ.
That lady really takes good care of herself.

ئاۋغۇست. ئى [awɣust]
August

ئاۋۇ. ئال [awu]
that:
ئاۋۇ كىتاب مېنىڭكى.
That book belongs to me.
ئاۋۇ ئاياغلار بەك چوڭ.
Those shoes are too big.

ئاۋۇ-ئاۋۇماق. پ [awumak]
to increase, go up:
يېقىندا ئۆلۈم - يىتىم ئاۋۇپ قالدى.
Recently the deathrate has increased.

ئاۋۋال. رەۋ [awwal]
first:
ئاۋۋال ئويلا، كېيىن سۆزلە.
Think before you speak.

ئاۋۋالقى. سۈپ [awwalki]
last, previous, former:
ئاۋۋالقى قېتىم
the last time

ئاۋىئاتسىيە. ئى [awiatsiyə]
aviation, flying

ئائىت. سۈپ [a:it]
related to, concerned with:

ئۇ ناھايىتى ئاۋارىكەش.
He's a nuisance.

ئاۋاز. ئى [a:waz]
sound, voice:
مەن دولقۇنلارنىڭ ئاۋازىنى ئاڭلىيالمىدىم.
I couldn't hear the sound of the waves.
بۇ رادىئونىڭ ئاۋازى كۈچلۈك.
This radio has a powerful sound.
بۇ ئادەمنىڭ ئاۋازى يۇقىرى.
This man has a high voice.
رادىئونىڭ ئاۋازىنى پەسەيتىپ قويۇڭ.
Turn the wolume down on the radio.

ئاۋاز مىقدارى. ئى
volume control

ئاۋازسىز. سۈپ [a:wazsiz]
silent, without a voice
ئاۋازسىز كىنو
a silent film

ئاۋازلىق. سۈپ [a:wazlik]
talking with sound

ئاۋاق. سۈپ [a:wak]
thin, emaciated:
ئاۋاق قېرى ئايال
an emaciated old woman

ئاۋانگارت. ئى [awangart]
avant—garde

ئاۋايلا-ئاۋايلىماق. پ

property

پۇلنى ئاياپ خەجلىمەك

to be economical, thrifty

ئاياغ. ئى [ayaoɪ]

foot, shoe, end:

ئاياغ سالماق

to take off shoes

ئاياغ تاۋۇشى

the sound of footsteps

ھېكايىنىڭ ئايىغى

the end of the story

بىر جۈپ ئاياغ

a pair of shoes

ئاياغ بىسىپ تۇرغۇدەك يەر يوق

nowhere even to stand up

بۇ بالىنىڭ ئايىغى چىققانمۇ؟

Can he walk yet? (of a child)

بۇ كېلىننىڭ ئايىغى ياراشتى.

This bride is a fine girl.

مېھمانلارنىڭ ئايىغى ئۈزۈلمەيتتى.

There was an endless stream of guests.

ئاياغلاش-ئاياغلاشماق. پ [ayaoɪlaxmak]

to end, finish:

يىغىن سائەت 12 بىلەن ئاياغلاشتى.

The meeting finished at 12.

ئاياغلاشتۇر-ئاياغلاشتۇرماق. پ [ayaoɪlaxturmak]

ئۆگىنىشكە ئائىت ماتېرىيال

study — related material

ئائىلە. ئى [a:ilə]

a family:

مېنىڭ ئائىلەم مەكىتتە.

My family lives in Mekit.

ئائىلە ئايالى. ئى

housewife

ئائىلىلىك سۈپ [a:ililik]

having a family:

ئائىلىلىك ئادەم

a family man

ئاي 1. ئى [ay]

month

ئاي بېشى

at the beginning of the month

ئاي ئاخىرى

at the end of the month

ئۆتكەن ئاي

last month

شېرىن ئاي

a honeymoon

ئاي2. ئى [ay]

the moon:

يېڭى ئاي

a new moon

ئايا-ئايىماق. پ [ayimak]

to treasure, cherish:

ئومۇمنىڭ مال مۈلكىنى ئايىماق

to look after public

ئايدىڭ كېچە
a moonlit night
ئايدىڭ باش
a bald head
ئايدىڭلاش-ئايدىڭلاشماق. پ
[aydiŋlaxmak]
to be clear:
مەسىلە ئايدىڭلاشتى.
The matter has become clear.
ئايروپورت. ئى [ayroport]
an aeroport
ئايروپىلان. ئى [ayropilan]
a plane, an aeroplane
ئايروپىلانسازلىق. سۈپ
[ayropilansazlik]
plane manufacturing
ئايرودروم. ئى [ayrodrom]
an aerodrome
ئايرى-ئايرىماق. پ [ayrimak]
to separate, differentiate between:
ئىككى كەنتنىڭ ئوتتۇرىسىنى دەريا ئايرىپ تۇرىدۇ.
A river separates the two villages.
قويلارنى ئۆچكىلەردىن ئايرىۋەت.
Separate the sheep from the goats.
ئايرىل-ئايرىلماق. پ
[ayrilmak]

to finish, end, wind up:
ئىشنى ئاياغلاشتۇرماق
to finish a job
ئايال. ئى [ayal]
a lady, wife, woman:
ئايال پادىشاھ
a queen
ئايالچە. سۈپ [ayalqə]
belonging to a woman, female:
ئايالچە چاپان
a woman's coat
ئايالچە ياسانماق
to dress up as a woman
ئايان. سۈپ [ayan]
clear, distinct:
بۇ ئىش بىزگە ئايان.
The matter is clear to us.
ئايان-ئايانماق. پ
[ayanmak]
to stint, grudge, withhold:
قۇربان بېرىشتىن ئايانماسلىق
not afraid to die
ئايەت. ئى [a:yət]
a Koranic verse; the Muslim confession
ئايەم. ئى [a:yəm]
a festival, holiday
ئايەم كۈنى
a holiday
ئايدىڭ. سۈپ [aydiŋ]
the moonlight; clear:

the earth.

ئايلىنىپ كېلەي دەيمەن.

I think I'll go for a stroll.

ئايلانماق 2. پ [aylanmak]

to become, turn to:

سۇ هورغا ئايلانماق

to turn into steam (of water)

يوپۇرماقلار كۆيۈپ كۈلگە ئايلاندى.

The leaves burnt to ashes.

ئايلاندۇر-ئايلاندۇرماق. پ [aylandurmak]

to turn into; to turn something around:

قايغۇنى كۈچكە ئايلاندۇرايلى!

Let's turn our sorrow into strength!

ماتورنى ئايلاندۇرماق

to make a motor spin

باشنى ئايلاندۇرماق

to turn one's head

بالىنى بازارغا ئاپىرىپ ئايلاندۇرۇپ كەلمەك

to take a child around the bazzar

ئايلانما. ئى [aylanma]

rotating, spinning, circulating

ئايلىق. سۈپ [aylik]

monthly; a monthly salary:

ئايلىق ژۇرنال

to part from, leave, separate

ئاتا - ئانىدىن ئايرىلماق

to leave one's parents

جاندىن ئايرىلماق

to die, pass away

ئايرىلماس. سۈپ [ayrilmas]

inseparable, indivisible:

ئۇ يەر باغچىمىزنىڭ ئايرىلماس بىر قىسمى.

That field is an inseperable part of our garden.

ئايرىلىش. ئى [ayrilix]

departure, leaving

ئايرىم. رەۋ [ayrim]

seperate, individual:

قىزلار بىلەن ئوغۇللار تاماقنى ئايرىم يەيدۇ.

The girls and boys eat seperately.

ئايرىملىق. ئى [ayrimlik]

distinctiveness, separation

ئايلاپ-يىللاپ. رەۋ [aylap—yillap]

for years on end, endlessly

ئايلان-ئايلانماق 1. پ [aylanmak]

to revolve, rotate: to go for a stroll:

ئاي يەر شارى ئەتراپىدا ئايلىنىدۇ.

The moon revelves around

well (of plants, trees)

ئايهايلا-ئايهايلىماق. پ
[ayhaylimak]
to call out, cry out

a monthly magazine

ئايند-ئايىنماق. پ
[aynimak]
to increase, to thrive, grow

ئە

Biscuits taste good if they are cooked with mixed oil.

ئەبجەق. ئى [əbjək]
tattered, scruffy:
ئۇ ئۆتۈكىنىڭ ئەبجىقى چىقىپتۇ.
The boots have worn out.

ئەبلەخ. ئى [əbləh]
a scoundrel, scamp

ئەپەندى. ئى [əpəndi]
Sir, Mr:
ھۆرمەتلىك ئەپەندى...
Dear Sir, ...

ئەپت. ئى [əpt]
appearance, features:
ئۇنىڭ ئەپتى يامان تۇرىدۇ.
She looks terrible.

ئەپچىل. سۈپ [əpqil]
dextrous, clever:
بۇ قىزنىڭ قولى ناھايىتى ئەپچىل.
That girl is very fectrous.

ئەپچىللىك. ئى [əpqillik]
dexterity, ingenuity:

ئەبەد. ئى [əbəd]
eternity

ئەبەدىي. رەۋ [əbədiy]
eternal, forever:
ئەبەدىي ئۆزگەرمەسلىك
unchanging, unchangeable
مەن بۇنى ئەبەدىي ياد ئېتىمەن.
I'll remember that forever.

ئەبەدىيەت. ئى [əbədiyət]
eternity

ئەبەدىيلەش-ئەبەدىيلەش-مەك. پ [əbədiyləxmək]
to last forever, be immortal

ئەبەدىيلەشتۈر-ئەبەدىيلەش-تۈرمەك. پ
[əbədiyləxtürmək]
to immortalize

ئەبەدىيلىك. ئى [əbədiylik]
eternity, forever

ئەبجەش. سۈپ [əbjəx]
mixed, blended:
پىرەنىكنى ئەبجەش ماي بىلەن پىشۇرسا ياخشى بولىدۇ.

come.

ئەپسۇسلان-ئەپسۇسلانماق. پ

[əpsuslanmak]

to regret, feel sorry

مەن بۇ ئىشقا ناھايىتى ئەپسۇسلاندىم.

I'm very sorry about this.

ئەپسىز. سۈپ [əpsiz]

unsuitable, regrettable

بۇ ئىش توغرۇلۇق ھازىر ئېغىز ئېچىش ئەپسىز.

We shouldn't discuss this now.

ئەپسىزلىك. ئى [əpsizlik]

unsuitability

ئەپكەش. ئى [əpkəx]

a shoulder pole, used for carrying water etc.

ئۇ ئەپكەش كۆتۈرۈپ كېتىۋاتاتتى.

She was carrying a shoulder pole.

ئەپلەپ-سەپلەپ. پ

[əpləp—səpləp]

passably, just so

ئەپلىك. سۈپ [əplik]

dextrous, clever; suitable:

ئەپلىك ئادەم

an ingenious person

ئەپۇ. ئى [əpu]

see below

ئەپۇ سورىماق. پ

to apologize, ask for

ئۇ مەسىلىنى ئەپچىللىك بىلەن ھەل قىلدۇق.

We solved the problem ingeniously.

ئەپسانە. ئى [əpsa:nə]

a myth, nonsense:

ئۇنداق ئەپسانە گەپلەرگە ئىشەنمەسلىكىمىز كېرەك.

We shouldn't believe nonsense like that.

ئەپسانىچى. ئى [əpsa:niqi]

a story teller, one who recounts myths

ئەپسانىشۇناس. ئى

[əpsa:nixunas]

a mythologist

ئەپسانىشۇناسلىق. ئى

[əpsa:nixunaslik]

mythology

ئەپسانىۋى. سۈپ

[əpsa:niwi]

legendary, mythological:

ئەپسانىۋى چۆچەك

a legendary tale

ئەپسۇس. ئىم [əpsus]

a pity, a shame:

ناھايىتى ئەپسۇس، يامغۇر يېغىپ كەتتى.

It's a pity it's reining.

ئەپسۇسكى، ئۇ كەلمىدى.

Unfortunately, he didn't

ئۇ سىزگە ئەتەي سوقۇلغىنى يوق.
He didn't bump into you on purpose.

ئەتراپ ئى [ətrap]
around, surrounding

شەھەر ئەتراپى
the outskirts of town

شەھەر ئەتراپىنى ئايلاندۇق.
We walked around the town.

مەكتەپ ئەتراپىدا تام بار.
There is a wall around the school.

ئەتراپلىق. رەۋ [ətraplik]
from all sides:

مەسىلىگە ئەتراپلىق قارىماق
to look at a problem from all sides

ئەترەت. ئى [ətrət]
group, brigade

ئوت ئۆچۈرۈش ئەترىتى
the fire brigade

ئەتكەس. سۈپ [ətkəs]
smuggled, prohibited:

ئەتكەس مال
smuggled goods, contraband

بۈگۈندىن باشلاپ بۇ ئىش ئەتكەس.
From today on, this is prohibi ted.

ئەتكەسچى. ئى [ətkəsqi]

forgiveness:

سىز ئۇنىڭدىن ئەپۇ سورىشىڭىز كېرەك.
You should apologize to him.

ئەپۇ قىلماق. پ
to excuse, forgive

سىزنى ئاۋارە قىلىپ قويدۇم، ئەپۇ قىلىڭ.
I'm sorry for the trouble I caused you.

ئەت. ئى [ət]
meat, flesh, fat:

پاقلاننىڭ ئېتى يۇمشاق.
Lamb meat is tender.

ئەت-ئەتمەك پ [ətmək]
to close, shut; to cook, mix together

ئىشىكنى ئېتىپ قويۇڭ.
Shut the door.

سىز پولو ئېتەلەمسىز؟
Can you cook palau?

سامسىنى قانداق ئېتىسىز؟
How do you make samsa?

ئەتە. ئى [ətə]
tomorrow:

بۈگۈنكى ئىشنى ئەتىگە قويما.
Don't put off today's work until tomorrow.

ئەتەي. رەۋ [ətəy]
deliberately, on purpose:

ئۇ ئەتەي شۇنداق قىلىۋاتىدۇ.
He is doing it deliberately.

worth two in the bush.

ئەتىگەن. رەۋ [ətigən]

morning, before noom:

ئەتە ئەتىگەن

tomorrow morning

بۈگۈن ئەتىگەن

this morning

ئەتىگەنلىك تاماق. ئى

breakfast

ئەتىياز. ئى [ə:tiyaz]

the spring:

قىشتىن كېيىن ئەتىياز كېلىدۇ.

Spring comes after winter.

ئەجەب. رەۋ [əjəb]

amazing very:

ئۇ ئەجەب بىر ئادەم ئىكەن.

He's an amazing man.

ئەجەب ياخشى ئىكەن.

It's very good.

ئەجەبلەن-ئەجەبلەنمەك. پ

[əjəblənmək]

to be suprised, amazed:

سەن بۇنداق ئىشتىن ئەجەبلەنمە.

Don't be surprised at that.

ئەجەبلەندۈر-ئەجەبلەندۈر-

مەك. پ [əjəbləndürmək]

to cause surprise, to amaze

بۇ ئىش مېنى ئەجەبلەندۈردى.

That suprised me.

ئەجەل. ئى [əjəl]

limit, life span

ئەجىلى توشماق

a smuggler:

قوراللىق ئەتكەسچى

an armed smuggler

ئەتكەسچىلىك. ئى

[ətkəsqilik]

smuggling

ئەتكەسچىلىك قىلماق. پ

to smuggle

ئەتلىك. سۈپ [ətlik]

well—nourished, fat:

ئەجەب ئەتلىك قوغۇن ئىكەن-ھە!

That's a large melon!

ئەتىر. ئى [ətir]

perfume, scent:

بۇ ئادەم ئالاھىدە بىر خىل

ئەتىر ئىشلىتىدۇ.

This man uses a very

special perfume.

ئەتىر سوپۇن. ئى

[ətir sopun]

face soap:

قانداق ماركىلىق ئەتىر سوپۇن

ئەڭ ياخشى؟

Which is the best brand of

face soap?

ئەتىرگۈل. ئى [ətirgül]

a rose

ئەتىكى. سۈپ [ə:tiki]

tomorrow's:

ئەتىكى قۇيرۇقتىن بۈگۈنكى

ئۆپكە ياخشى.

A bird in the hand is

ئەخلەت ساندۇقى
a rubbish bin, a garbage can

ئەخلەت-چاۋار. ئى [əhlət—qawar]
rubbish, garbage

ئەخلەتچى. ئى [əhlətqi]
a dustman

ئەخلەتخانا. ئى [əhləthana]
a rubbish tip, garbage dump

ئەخمەق. سۈپ [əhmək]
foolish, stupid; a fool, an indiot.

سەن ئەخمەق ئىكەنسەن.
You're a fool.

ئەخمەق ئادەم
a foolish man

ئەخمەق قىلماق. پ
to deceive, make a fool of, tease:

ئادەمنى مۇشۇنداق ئەخمەق قىلغان بارمۇ!
How could he do such a stupid thing.

ئەخمەقلەرچە. رەۋ [əhməklərqə]
crazily

ئەخمەقلەش-ئەخمەقلەشمەك. پ [əhmekləxmək]
to do something stupid:

ئەخمەقلەشمە!
Don't be stupid!

to die, pass away

ئەجەللىك. سۈپ [əjəllik]
deadly, mortal, fatal

ئەجەللىك زەربە
a deadly blow

ئەجداد. ئى [əjdad]
fore—runner, fore—father

ئەجدىھا. ئى [əjdiha:]
a dragon, monster

ئەجىر. ئى [əjir]
effort, kindness, favor:

ئاتا-ئانىنىڭ ئەجرىنى ياندۇرماق
to repay one's parents' love

ئەخلاق. ئى [əhlak]
morals, virtue

ئەخلاقسىز. سۈپ [əhlaksiz]
impolite, immoral:

بۇ ناھايىتى ئەخلاقسىز قىز، جۇمۇ!
She's a very impolite girl!

ئەخلاقلىق. سۈپ [əhlaklik]
moral, polite:

مەن داۋاملىق ئوغلۇمنىڭ ئەخلاقلىق ئادەم بولۇشىنى تىلەيمەن.
I always hope my son will be polite.

ئەخلاقىي. سۈپ [əhla:kiy]
moral:

ئەخلاقىي تەربىيە
moral education

ئەخلەت. ئى [əhlət]
rubbish, garbage:

ئەدەب. ئى [ədəb]
manners, courtesy:
ئەدەبنى بىلمەيدىغان ئادەم
a person with no manners
ئەدەبسىز. سۈپ [ədəbsiz]
impolite, rude, vulgar
ئەدەبلە- ئەدەبلىمەك. پ
[ədəblimək]
to scold, discipline.
ئۇ بالىسىنى راسا ئەدەبلىدى.
He gave his child a good
tal king to.
ئەدەبلىك. سۈپ [ədəblik]
polite, courteous:
قىزىڭىز شۇنداق ئەدەبلىك
ئادەم بولۇپتۇ.
Your daughter is very
polite.
ئەدەبلىك بولماق
to behave well
ئەدەبىي. سۈپ [ədəbiy]
literary, artistic:
ئەدەبىي مىراس
literary inheritence
ئەدەبىي تىل
a literary language
ئەدەبىيات. ئى [ədəbiyat]
literature:
خەلق ئەدەبىياتى
folk literatute
كلاسسىك ئەدەبىيات
classical literature

ئەدەبىياتچى. ئى
[ədəbiyatqi]
a writer, literary critic
ئەدەبىيات-سەنئەت. ئى
[ədəbiyat—sən'ət]
the fine arts
ئەدەبىياتشۇناس. ئى
[ədəbiyatxunas]
an arts expert, arts critic
ئەدەبىيلىك. ئى [ədəbiylik]
aesthetic quality
ئەسەرنىڭ ئەدەبىيلىكى
the aesthetic quality of a
work of art
ئەدىب. ئى [ədib]
a writer, literary: person
ئەدىبلىك. سۈپ [ədiblik]
literary:
ئەدىبلىك تالانت
literery talent
ئەدىيال. ئى [ədiyal]
a blanket, cover:
يۇڭ ئەدىيال
a woollen blanket
ئەر. ئى [ər]
man, husband; male:
ئەرلەر كۆڭلىكى
a man's shirt
مەن بىر ئەر، ئۈچ ئايالنى
كۆردۈم.
I saw a man and three
women.

بەزى دۆلەتلەردە ئەر-ئاياللار تاماقنى ئايرىم يەيدۇ.

In some countries, men and women eat separately.

ئەرەب. ئى [ərəb]

arab; an Arab

ئەرەبچە. رەۋ [ərəbqə]

the Arabic language

ئەرەبشۇناس. ئى

[ərəbxunas]

an arabicist

ئەرباب. ئى [ərbab]

an activist, a public figure

ئەر-خوتۇن. ئى [ər—hotun]

a husband and wife

ئەرز. ئى [ərz]

a complaint accusation:

ئۇ قاتىل دەپ ئەرز قىلىندى.

He was accused of murder.

ئەرزدار. ئى

a plaintiff, accuser

ئەرز قىلماق. پ

to accuse someone

ئەرزان. سۈپ [ərzan]

cheap, inexpensive:

ئەرزان گۆشنىڭ شورپىسى يوق.

Cheap meat doesn't make good soup.

ئەرزانلا-ئەرزانلىماق. پ

[ərzanlimak]

to become cheaper:

يېقىندىن بۇيان گۆش خېلى ئەرزانلاپ قالدى.

Meat has become much cheaper recently.

ئەرزانلات-ئەرزانلاتماق. پ

[ərzanlatmak]

to reduce the price

ئەرزى-ئەرزىمەك. پ

[ərzimək]

to be worthy of:

ئۇ ماختاشقا ئەرزىيدۇ.

He's worthy of praise.

(رەھمەت ئېيتىشقا) ئەرزىمەيدۇ.

Don't mention it.

ئەرزىمەس. پ [ərziməs]

unworthy, trivial, trifling:

بولدى. ئۇنداق ئەرزىمەس ئىشلارغا خاپا بولۇۋەرمەڭ.

OK. Don't get so upset about such a trivial matter.

ئەرك. ئى [ərk]

freedom, liberty

ئەركە. سۈپ [ərkə]

spoilt, fastidious

ئەركە بالا

a spoilt child

ئەركەك. سۈپ [ərkək]

male, masculine:

ئەركەك قۇش

a male bird

ئەركە-نايناق. سۈپ

He used to oppress the peasants.

ياڭاقنى ئەزمەك

to crack a walnut

ئەزا. ئى [ə:za:]

a member, person who belongs:

مەن كومىتېتنىڭ ئەزاسى.

I'm a memeber of the committee.

پارتىيە ئەزاسى

a party member

ئەزەل. رەۋ [əzəl]

long ago, previously

ئەزەلدىن. رەۋ [əzəldin]

since long ago, for many years, never

بۇ ئىش ئەزەلدىن شۇنداق ئىدى.

This has been the case for many years.

مەن ئەزەلدىن ئەتىگەن تۇرمايمەن.

I never get up early.

ئەزبىرايى. سۈپ [əzbira:yi]

on oath, I swear...

ئەزمە. سۈپ [əzmə]

slack, sluggish

ئەزمىدە. ئى [əzmi:də]

see below

ئەزمىدە بولماق. پ

to be over—ripe

ئەزمىلىك. ئى

[ərkə—naynak]

spoilt, fastidious

ئەركسىز. سۈپ [ərksiz]

bound, without freedom

ئەركىن. سۈپ [ərkin]

free, at liberty:

ئەركىن بازار

a free market

ئەركىنلەش-ئەركىنلەشمەك. پ

[ərkinləxmək]

to free, liberate

ئەركىنلىك. ئى [ərkinlik]

freedom, liberty

ئەركىنلىككە چىقماق. پ

to be set free:

ئۇ 15 يىل تۈرمىدە يېتىپ ئەركىنلىككە چىقتى.

He has freed after 15 years in prison.

ئەرلىك. سۈپ [ərlik]

married (of a woman):

بىر ئەرلىك خوتۇن بۇنداق قىلماسلىقى كېرەك.

A married woman shouldn't carry on like that.

ئەرمەن. ئى [ərmən]

an Armenian

ئەز-ئەزمەك. پ [əzmək]

to grind into powder, to oppress:

ئۆتمۈشتە ئۇ دېھقانلارنى بەك ئەزگەن.

to remember

ئەستىن چىقماق. پ

to forget:

ئېسىمدىن چىقتى.

I've forgotten.

ئەسەب. ئى [əsəb]

a nerve

ئەسەبىي. سۈپ [əsəbiy]

nervous, highly—strung, tense

ئەسەر. ئى [əsər]

a literary work, literary piece

ئەدەبىي ئەسەر

a literary work

ماۋجۇشى ئەسەرلىرى

the works of Chairman Mao

ئەستاغپۇرۇللا. ئىم

[əsta opurulla]

My good ness! Oh no!

ئەستايىدىل. سۈپ

[əstayidil]

diligent, conscientious:

ئەستايىدىل ئۆگىنىشىڭىز كېرەك.

You must study hard.

ئۇ بەك ئەستايىدىل

He's very diligent.

ئەستايىدىللىق. [əstayidillik]

seriousness, diligence:

ئۇ ھەممە ئىشنى ئەستايىدىللىق بىلەن قىلىدۇ.

He does everything very

negligence, sleckness

ئەزۋەيلە-ئەزۋەيلىمەك. پ

[əzwəylimək]

to intensify, get worse:

ئۇنىڭ كېسىلى ئەزۋەيلەپ كەتتى.

His sickness got worse.

ئەزىز. سۈپ [əziz]

dear, beloved:

ئەزىز دوست

a dear friend

ئىنقىلاب مەنپەئەتىنى جېنىدىن ئەزىز كۆرمەك

to consider the good of the revolution as more impor—tant than one's own life

ئەزىزانە. سۈپ [əziza:nə]

dear, beloved

ئەزىزلە-ئەزىزلىمەك. پ

[əzizlimək]

to treasure, cherish

ئەس. ئى [əs]

memory, mind

ئەسكە چۈشمەك. پ

to remember:

ئۇنىڭ ئىسمى ئېسىمگە چۈشمەيدۇ.

I can't remember his name.

ئەستە تۇتماق. پ

to memorize, remember:

سۆزۈمنى ئېسىڭدە تۇتقىن.

Remember my words.

ئەستە ساقلىماق. پ

to remind someone:

ئۇنتۇپ قالسام ئەسكەرتىپ قويسىڭىز.

Please remind me if I forget.

ئەسكەرتمە. ئى [əskərtmə]

footnotes, remarks

ئەسكى. سۈپ [əski]

bad, worn—out:

ئەسكى ئادەم

a bad man

ئەسكىپۇرۇش. ئى

[əskipurux]

junk, useless objects

ئەسكى-تۈسكى. سۈپ

[əski—tüski]

useless, rotten:

بۇ ئەسكى-تۈسكى نەرسىلەرنى تاشلىۋېتەيلى.

Let's throw this junk out.

ئەسكىرىي. سۈپ [əskiriy]

military, martial:

ئەسكىرىي كۈچ

military might

ئەسلا. رەۋ [əsla:]

never, not... ever:

بۇ گەپنى مەن ئەسلا دېمىدىم.

I never said that.

ئەسلى. سۈپ [əsli]

original, first, primordial:

ئەسلى ئورۇن

the original place

ئەسلىگە كەلمەك. پ

thoroughly.

ئەستەر. ئى [əstər]

the lining of a garment

ئەستەرلە-ئەستەرلىمەك. پ

[əstərlimək]

to line a coat:

قورساقنى ئەستەرلىمەك

to have something to eat

ئەستەرلىك. سۈپ [əstərlik]

lined, with a lining:

چاپىنىڭىز ئەستەرلىكمۇ؟

Is your coat lined?

ئەستىلىك. ئى [əstilik]

a souvenir, momento:

بۇ ساڭا ئەستىلىك بولسۇن.

I'll give this to you as a sou venir.

ئەسرا. سۈپ [əsra:]

intimate, close

ئەسرا بولماق. پ

to be intimate

ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم!. ئىم

[əssalamu ələykum]

Hello! (a greeting)

ئەسقات-ئەسقاتماق. پ

to be useful,

ئەسكەر. ئى [əskər]

a soldier, warrior:

پىيادە ئەسكەر

a foot soldier

ئەسكەرت-ئەسكەرتمەك. پ

[əskərtmək]

ئەسنا. ئى [əsna]
on time, just then:
ئۇ شۇ ئەسنادا يېتىپ كەلدى.
He arrived just then.
ئەسنە-ئەسنىمەك. پ
[əsnimək]
to yawn
ئەسنەك. ئى [əsnək]
a yawn
ئەسۋاب. ئى [əswab]
an instrument, a tool:
چالغۇ ئەسۋابلىرى
musical instruments
سەي قورۇش ئەسۋابلىرى
cooking utensils
ئەسۋە. ئى [əswə]
a rash:
ئۇنىڭ بىلىكىدە ئەسۋە بار.
He has a rash on his arm.
ئەسىر1. ئى [əsir]
a century, epoch:
يىگىرمىنچى ئەسىر
the 20th century
ئوتتۇرا ئەسىر
the Middle Ages
ئەسىر2. ئى [əsir]
a prisoner, convict
ئەسىرگە چۈشمەك. پ
to fall prisoner, be captured:
ئۇ غۇلجىدا ئەسىرگە چۈشكەن.
He was captured in Ili.
ئەس-ياد. ئى [əs—yad]

to restore, rebuild:
ئۇلار بۇ مەسچىتنى ئەسلىگە كەلتۈرۈۋاتىدۇ.
They are restoring this mosque
ئۇ ئەسلىگە كەلدىمۇ يوق؟
Has he recovered yet?
ئەسلە-ئەسلىمەك. پ
[əslimək]
to recall, remember, notice:
مەن ئۇنىڭ نېمە كەيگەنلىكىنى ئەسلىيەلمىدىم.
I couldn't remember what she was wearing.
ئەسلى. رەۋ [əsli]
originally, at first:
ئەسلى ئۇ بۇ يەرلىك ئادەم ئەمەس.
He's not from here originally.
ئەسلىمە. ئى [əslimə]
memories, recolections:
مەندە تۇرپان ھەققىدە ياخشى ئەسلىمىلەر بار.
I have happy memories of Turpan.
ئۇرۇش ئەسلىمىلىرى
war recollections
ئەسلىھە. ئى [əsliḥə:]
an installation, location
ھەربىي ئەسلىھە
a military installation

[əkil—para:sət]
intelligence, wisdom

ئەقىلسىز. سۈپ [əkilsiz]
foolish, unwise:

ئەقىلسىز، شۇنداق گەپنىمۇ قىلامسەن!
Nonsense, how can you say that!

ئەقىلسىزلىق. ئى [əkilsizlik]
foolishness, stupidity:

خاپا بولماڭ، ئەقىلسىزلىق قىلىپتىمەن.
Please excuse my stupitidy.

ئەقىللىق. سۈپ [əkillik]
clever, intelligent:

ئۇلارنىڭ ئوغلى بەك ئەقىللىق بالا بولدى.
Their son is very intelligent.

ئەقىل-ھوش. ئى
[əkil—hox]
reason, sense:

ئەقىل - ھوشى جايىدا بالا
a very intelligent child

ئۇ ئەقىل-ھوشىنى يوقاتتى.
He has lost his senses.

ئەكەت-ئەكەتمەك. پ
[əkətmək]
to bring, take

ھېلى كېلىپ، كىتابىڭىزنى ئېلىپ كېتىڭ.
Come and get your book soon.

mood, idea, feeling

ئەش-ئەشمەك. سۈپ [əxmək]
to twist (thread)

ئەشەددىي. سۈپ [əxəddiy]
fierce, vicious:

ئەشەددىي دۈشمەن
a fierce enemy

ئەشەددىيلىك. ئى
[əxəddiylik]
ferocity, viciousness

ئەشمە چاچ. ئى [əxmə qaq]
false hair, a wig

ئەشيا. ئى [əxya:]
goods, materials:

خام ئەشيا
raw materials:

ئەقلىي. سۈپ [əkliy]
intellectual, mental:

ئەقلىي تەربىيە
intellectual education

ئەقىدە. ئى [əki:də]
a belief, an article of faith:

دىنىي ئەقىدە
religious belief

ئەقىل. ئى [əkil]
intelligence, wisdom

ئەقىل ياشتا ئەمەس، باشتا.
Wisdom is not a question of age, but of knowledge.

ئەقىلغا سىغمايدىغان
incomprehensible, unbelievable

ئەقىل-پاراسەت. ئى

on the contrary:

دەل ئەكسىچە

quite the opposite

ئەكسىلئىنقىلاب. ئى

[əksil'inkilab]

a counterrevolution

ئەكسىلئىنقىلابچى. ئى

[əksil'inkilabqi]

a counter revolutionary

ئەكسىيەتچى. ئى [əksiyətqi]

a reactionary

ئەكسىيەتچىل. سۈپ

[əksiyətqil]

reactionary

ئەكسىيەتچىلىك. ئى

[əksiyətqilik]

reactionaryism

ئەكىر-ئەكىرمەك. پ

[əkirmək]

to bring something in

ئەگ-ئەگمەك. پ [əgmək]

to bend, bow:

شاخنى ئەگمەك

to bend a branch

ئەگەر. باغل [əgər]

if, conditional marker

ئەگەر سىز خالىسىڭىز، كىنو-
خانىغا بىرىشىمىز مۇمكىن.

If you like, we could go to the cinema.

ئەگەر يامغۇر ياغسا، بىز ئۆيدە
تۇرۇۋېرەيلى.

ئەكەل-ئەكەلمەك. پ

[əkəlmək]

to fetch, bring:

مەن بېرىپ قايناقسۇ ئەكىلەي.

I'll go and fetch some hot water.

ئەكەلدۈر-ئەكەلدۈرمەك. پ

[əkəldürmək]

to have something brought

ئەكچى-ئەكچىمەك. پ

[əkqimək]

to dry out (of clothes etc.)

ئەكچىت-ئەكچىتمەك. پ

[əkqitmək]

to (cause to) dry:

كىيىمنى ئەكچىتمەك

to put clothes out to dry

ئەكس. ئى [əks]

reflection; opposite:

ئۇ سۇدا ئۆزىنىڭ ئەكسىنى
كۆرۈۋاتىدۇ.

He's looking at his own reflection in the water.

ئېگىز دېگەن سۆزنىڭ ئەكسى
نېمە؟

What's the opppsite of tall?

ياخشىنىڭ ئەكسى يامان.

The opppsote of good is bad.

ئەكس ئەتتۈرمەك. پ

to depict, portray

ئەكسىچە. رەۋ [əksiqə]

[əgdürmək]
to bend, curve

ئەگرى. سۈپ [əgri]
crooked, bent, windy:

ئەگرى يول
a crooked road

ئەگرى-توقاي. سۈپ
[əgri—tokay]
bumpy, uneven:

ئەگرى - توقاي يول
a bumpy road

ئەگرىلىك. ئى [əgrilik]
curvature, bending

ئەگمە. سۈپ؛ ئى [əgmə]
curved, bent:

ئەگمە قاش
curved eyebrows

ئەگمەچ. سۈپ [əgməq]
curved, bent:

ئەگمەچ تاياق
a bent stick

ئەگ- ئەگمەك. پ
[ə:gimək]
to go round and round,
wind around:

بۇ يەردە يول ياسىلىۋاتىدۇ.
ماشىنىلار ئەگىپ ئۆتىدۇ.
The road is being repaired
here, so the cars will have
to go around.

ئەگىل-ئەگىلمەك. پ
[ə:gilmək]

If it rains we'll stay in.

ئەگەر ئۇ تېلېفون بەرمىگەن
بولسا، مەن بەك ئەنسىرەپ
قالاتتىم.
If she hadn't telephoned, I
would have been very
worried.

سىز كەلمەكچىمۇ؟
Do you want to come?

ئەگەر شۇنداق بولسا، تېز بو-
لۇڭ. ئەگەر ئۇنداق بولمىسا،
ئەتە كۆرۈشەيلى.
If so, hurry up. If not,
we'll see you tomorrow.

ئەگەرچەندە. باغل
[əgərqəndə]
if

ئەگەش-ئەگەشمەك. پ
[ə:gəxmək]
to follow, pursue:

ماڭا ئەگىشىڭلار.
Follow me.

مەن سىزگە ئەگىشىپ ماڭىمەن.
I am following you.

ئەگەشتۈر-ئەگەشتۈرمەك. پ
[ə:gəxtürmak]
to lead, direct:

ئۇ چوڭ بولغاچقا، باشقىلارنى
ئەگەشتۈرۈپ ماڭىدۇ.
Because he's older, he is
leading the others.

ئەگدۈر-ئەگدۈرمەك. پ

a diamond ring

ئەڭگىز. ئى [əŋgiz]

a symptom, indication

ئىسسىق ئەڭگىز

hot symptoms (in traditional medicine)

ئەڭلىك. ئى [əŋlik]

rouge, make—up:

ئۇ يۈزىگە ئەڭلىك سۈردى.

She made up.

ئەل. ئى [əl]

country, people, tribe:

چەت ئەل

a foreign country, foreign people

چەت ئەللىك

a foreigner

قوشنا ئەللەر

neighbouring countries

ئەلنىڭ قۇلىقى ئەللىك.

Walls have ears.

ئەلا. سۈپ [ə:la]

excellent, very good:

ئەلا نەتىجە

an excellent result

يۈز ئاڭلىغاندىن بىر كۆرگەن ئەلا.

A picture is worth a thousand words.

ئەلاچى. سۈپ [ə:la:qi]

first—class, first—rate:

ئۇ ئەلاچى ئوقۇغۇچى.

to be wound around

ئەگىم. ئى [ə:gim]

a bend, curve; curved:

دەريا ئەگىمى

a bend in the river

ئەڭ. رەۋ [əŋ]

superlative marker:

ئەڭ ياخشى

the best

ئەڭ ئاخىرى

the last; finally

ئەڭ ئەسكى

the worst

مەن كۆرگەن ئەڭ ئەسكى فىلىم

the worst film I've ever seen

ئەڭ تۆۋەن

the minimum, the least

ئىمتىھاندىن ئۆتۈشتىكى ئەڭ تۆۋەن نومۇر 45.

The minimum score to pass is forty five.

بۇ ئۆيگە ئەڭ كۆپ دېگەندە، 200 ئادەم سىغىدۇ.

This room can hold a maximum of two hundred people.

ئەڭ كۆپ بولغاندا ئىككى سائەت كېتىدۇ.

It will take two hours at the most.

ئەڭگۈشتەر. ئى [əngüxtər]

ئەللەيلە-ئەللەيلىمەك. پ
[əlləylimək]
to sing a child to sleep:
بۇ خوتۇن بالىسىنى كۈندە
ئەللەيلەپ ئۇخلىتىدۇ.
This woman always sings her child to sleep.

ئەللىك. س [əllik]
fifty:
بۇ ئاياغنىڭ باھاسى ئەللىك
پىرسەنت چۈشۈپتۇ.
The price of these shoes has been reduced by fifty percent.

ئەللىكىنچى. س
the fiftieth

ئەلمىساق. ئى
the beginning of the world:
ئەلمىساقتىن بېرى
since time immemorial

ئەلنەغمە. ئى [əlnəoɪmə]
a folk song

ئەلنەغمىچى. ئى
[əlnəoɪmiqiə]
a folk singer

ئەلھال. رەۋ [əlḥal]
the present, now

ئەلھەمدۇلىللا! ئىم
[əlḥəmdulilla]
(Praise Alla!)

ئەلۋەتتە. مود [əlwəttə]
of course, certainly

ئەل-يۇرت. ئى [əl—yurt]
He's a first—rate student.

ئەل-ئاغىنە. ئى
[əl—aoɪ:nə]
friends, companions:
ئۇلار ئەل-ئاغىنىلەر.
They're friends.

ئەلەم. ئى [ə:ləm]
pain, suffering:
ئۇ كۆپ ئەلەم تارتتى.
She suffered a lot.

ئەلپاز. ئى [əlpaz]
manner, posture

ئەل-جامائەت. ئى
[əl—jama:ət]
the general public:
بۇ ئىشنى ئەل - جامائەتكە
ئۇقتۇرغىنىمىز تۈزۈك.
We should publicize this.

ئەلچى. ئى [əlqi]
a go between, messenger, me diator:
ئۇ بىزنىڭ ئەلچىمىز.
He's our go—between.

ئەلچىخانا. ئى [əlqihana]
an embassy:
ئاۋستىرالىيە ئەلچىخانىسى
the Australian embassy

ئەلچىلىك. ئى [əlqilik]
mediation, liason

ئەللەي. ئى [əlləy]
Go to sleep! (to a small child)

real, true:

ئەمەلىي ئەھۋال

the real situation

ئەمەلىي مىسال

a true example

ئەمەلىيەت. ئى [əməliyət]

reality:

ئەمەلىيەتتىن ئايرىلماق

to divorce oneself from reality

ئەمەلىيەتتە

in reality

ئەمەلىيەتچى. ئى [əməliyətqi]

a realist, pragmatist

ئەمەلىيەتچىلىك. ئى [əməliyətqilik]

realism, pragmatism

ئەمەلىيلەش-ئەمەلىيلەش-مەك. پ [əməliyləxmək]

to as certain, make sure; to implement

ئەمچەك. ئى [əmqək]

breast, bosom:

ئەمچەكتىكى بالا

a nursing child

بالىنى ئەمچەكتىن ئاجراتماق

to wean a child

ئەمدى. رەۋ [əmdi]

just now, recently:

ئۇ ئەمدى كەتتى.

He's just left.

one's home town and people

ئەم-ئەممەك. پ [əmmək]

to suck:

ئەمچەك ئەممەك

to suck at the breast

ئاغزى يۇمشاق موزاي قوش ئەمچەك ئېمەر.

The lamb with a soft mouth can suck at two breasts.

ئەمەس. پ [əməs]

not; negative marker

ئۇ ئىنگلىز ئەمەس.

He's not English.

بۇ ئۇنىڭكى ئەمەس.

That is not his.

ئەمەل. ئى [əməl]

reality, substance, action:

نامدا بار، ئەمەلدە يوق.

In name, but not in reality.

مىنىڭ قىلغان ئەمەلىم مۇشۇ.

There, that's what I did.

ئەمەلگە ئاشماق. پ

to come true, to come to pass

ئەمەلدىن قالدۇرماق. پ

to cancel:

مەجلىس ئەمەلدىن قالدۇرۇلدى.

The meeting was cancelled.

ئەمەلدار. ئى [əməldar]

an official, responsible person

ئەمەلىي. سۈپ [əməliy]

an Emir, prince, ruler

ئەمىرلىك. ئى [əmirlik]

an emirate:

بۇخارانىڭ ئەمىرلىكى

the Buhara Emirate

ئەمىسە. پ [əmisə]

well than, OK:

ماقۇل ئەمىسە، خوش!

OK then, goodby!

ئەمىن. ئى [əmin]

stable, at rest:

كۆڭلۈم ئەمىن تاپتى.

I feel relived.

ئەن1. ئى [ən]

a mark, seal, brand:

قوينىڭ قۇلىقىغا ئەن سالماق

to brand a sheep's ear

ئەن1. ئى [ən]

size, width:

رەختنىڭ ئېنى

the width of the cloth

ئەنە. ئال [ənə]

Look!

ئەنە، پويىز كېلىۋاتىدۇ.

Look! The train's coming.

ئەنئەنە. ئى [ən'ənə]

a tradition, old custom:

بىز بۇ ئەنئەنىگە ۋارىسلىق قىلىشىمىز كېرەك.

We should continue this tradi tion.

ئەنئەنىلىك. سۈپ [ən'ənilik]

ئەمدىلەتىن. رەۋ [əmdilə:tin]

just now

ئەمر. ئى [əmr]

an order, command

ئەمر-پەرمان. ئى [əmr—pərman]

order, command:

ئەمر-پەرمان چىقارماق

to issue an order

ئەمگەك. ئى [əmgək]

labour, work:

ئالتۇن ئوتتا تاۋلىنار، ئادەم ئەمگەكتە.

Gold is refined by fire, man by labour.

ئەمگەكچان. سۈپ [əmgəkqan]

hard—working, industrious:

ئۇنىڭ ئايالى بەك ئەمگەكچان ئايال جۇمۇ!

His wife is very hardwor—king!

ئەمگەكچى. ئى [əmgəkqi]

a worker, labourer

ئەمما. باغل [əmma]

but, however:

مەن مېڭىشنى ئويلىغانىدىم، ئەمما ماڭالمىدىم.

I wanted to go, but I couldn't.

ئەمىر. ئى [əmir]

[əndi:xilik]
worried, troubled

ئەنسىرە-ئەنسىرىمەك. پ
[ənsirimək]
to worry, be troubled:

ئانام ئەنسىرەپ كەتتى.
My mother was worried.

ئەنسىرىمە.
Don't worry.

ئەنسىرەش. ئى [ənsirəx]
fear, worry

ئەنسىز 1. ئى [ənsiz]
troubled, disturbed:

ئەنسىز كېچە
a troubled night

ئەنسىز 2. ئى [ənsiz]
narrow (of cloth etc.)

ئەنسىزچىلىك. ئى
[ənsizqilik]
alarm, panic, suspense

ئەنسىزلىك. ئى [ənsizlik]
alarm, in suspense:

بىز ھەممىمىز ئەنسىزلىك
ئىچىدە قالدۇق.
We were all in suspense.

ئەنلە-ئەنلىمەك. پ
[ənlimək]
to measure

ئەنلىك. سۈپ [ənlik]
wide, broad

ئەھدە. ئى [əhdə]
a promise, pact

traditional, customary

ئەنئەنىۋى. سۈپ [ən'əniwi]
traditional, customary:

ئەنئەنىۋى بايرام
a traditional festival

ئەنبەھ. ئى [ənbəh]
a mango (a fruit)

ئەنبىيا. ئى [ənbiya:]
a prophet

ئەنجۈر. ئى [ənjür]
a fig:

ئەنجۈر قەشقەرنىڭ ئالاھىدە
مەھسۇلاتى.
Figs are a speciality of Kashkar.

ئەندىزە. ئى [əndizə]
a pattern, style

كىيىم ئەندىزىسى
a clothes pattern

ئەندىزىچىلىك. ئى
[əndiziqilik]
formulism, stereotype

ئەندىشە. ئى [əndi:xə]
a worry, care:

مېنىڭ ئەندىشەم يوق.
I have no wories.

ئەندىشىگە چۈشمەك. پ
to shart worrying

ئەندىشىسىز. سۈپ
[əndi:xisiz]
carefree, without worry

ئەندىشىلىك. سۈپ

circumstance, situation:

ئەھۋالىڭىز ياخشىمۇ؟

How are you?

بۇ بىر قىيىن ئەھۋال.

It's a difficult situation.

ئەھۋالات. ئى [əhwalat]

circumstance, situation

ئەھۋاللاش- ئەھۋاللاشماق. پ

[əhwallaxmak]

to converse, chat

ئەۋەت- ئەۋەتمەك. پ

[əwətmək]

to send, dispatch:

مەن بۇنى شاڭگاڭغا ئەۋەتمەكچى.

I'd like to send this to Hong Kong.

ئەۋج. ئى [əwj]

see below

ئەۋجىگە چىقماق. پ

to reach the limit:

سوغۇق ئەۋجىگە چىقتى.

This is the coldest time of the year.

ئەۋرە. ئى [əwrə]

a great grandson

ئەۋرىشكە. ئى [əwrixkə]

a specimen, sample:

قان ئەۋرىشكىسى

a blood specimen

ئەۋرىشىم. سۈپ [əwrixim]

a type of silk, satin

ئەۋزەل. سۈپ [əwzəl]

ئەھدىلەش- ئەھدىلەشمەك. پ

[əhdiləxmək]

to make a pact or agreement;

ئەھدىنامە. ئى [əhdina:mə]

a contract, agreement, pact

ئەھل. ئى [əhl]

person, people:

قەشقەر ئەھلى

the people of Kashkar

ئەھلىسەلىپ. ئى [əhlisəlip]

the Crusade armies

ئەھمىيەت. ئى [əhmiyət]

significance, meaning

زور ئەھمىيەتكە ئىگە ئىش

a significant matter

ئەھمىيەتسىز. سۈپ

[əhmiyətsiz]

meaningless, insignificant:

بۇنداق ئەھمىيەتسىز ئىشلارنى ئويلاۋەرمەڭ.

Don't think about such insigni ficant natters.

ئەھمىيەتسىزلىك. ئى

[əhmiyətsizlik]

meaninglessness, insignificance

ئەھمىيەتلىك. سۈپ

[əhmiyətlik]

meaningful, significant:

ئەھمىيەتلىك ئىش

meaningful, significant work

ئەھۋال. ئى [əhwal]

luxury, dissipation, decadence:

ئۇ ئەيش - ئىشرەت ئىچىدە ياشايدۇ.

He lives in luxury.

ئەيلە-ئەيلىمەك. پ [əylimək]

to tan (leather):

تېرە ئەيلىمەك

to tan hides

ئەيمەن-ئەيمەنمەك. پ [əymənmək]

to be afraid of:

ئۇ ئېغىز ئېچىشقا ئەيمىنىدۇ.

He's afraid to open his mouth.

قىزلار يات ئادەمدىن ئەيمىنىدۇ.

Girls are afraid of strangers.

ئەينەك. ئى [əynək]

glass, a mirror:

دېرىزىنىڭ ئەينىكى

the window pane

ئەينەكچى. ئى [əynəkqi]

a glass merchant

ئەينەن. رەۋ [əynən]

categorically, from beginning to end

ئەينەن ئىنكاس قىلماق

to categorically deny

ئەينى. سۈپ [əyni]

original, primordial:

ئەينى نۇسخا

superior to, better than

ئەۋزەل كۆرمەك. پ

to think highly of something

ئەۋزەللىك. ئى [əwzəllik]

advantage, superiority

ئەۋلاد. ئى [əwlad]

posterity, descendants

كېيىنكى ئەۋلاد

the next generation

ئەۋلادتىن ئەۋلادقا

from generation to generation

ئەۋلادسىز. سۈپ [əwladsiz]

without descendants

ئەۋلىيا. ئى [əwliya:]

a holy person

ئەي 1. ئى [əy]

see below

ئەي بولماق. پ

to live, survive (of young animals):

يۈز قوزىدىن 98 ى ئەي بولدى.

98 out of 100 lambs survived.

ئەي! 2. ئى [əy]

Oh!; an expression of wonder:

ئەي، ئۇلۇغ ۋەتەن!

Oh, great country!

ئەيش-ئىشرەت. ئى [əyx—ixrət]

an original manuscript

ئەينى ۋاقىتتا

at that time

ئەيىب. ئى [əyib]

a fault, mistake:

بۇ مېنىڭ ئەيىبىم ئەمەس ئىدى.

It wasn't my fault.

ئەيىبدار. ئى [əyibdar]

a person at fault

ئەيىبسىز. سۈپ [əyibsiz]

innocent, not guilty

ئەيىبكار. ئى [əyibkar]

a person at fault

ئەيىبلە-ئەيىبلىمەك. پ

[əyiblimək]

to blame, find fault:

مېنى ئەيىبلىمە.

Don't blame me.

ئەيىبلەن-ئەيىبلەنمەك. پ

[əyiblənmək]

to be blamed for something

ئەيىبلەنگۈچى. ئى

a defendant, accused person

ئەيىبلىك. سۈپ [əyiblik]

at fault, guilty:

بۇ ئىشقا ھېچكىم ئەيىبلىك ئەمەس.

This wasn't anybody's fault.

ئەيىبلىگۈچى. ئى

a prosecutor, accuser

ب

باب. ئى [bab]

a chapter:

ئونىنچى باب

Chapter Ten

بابلا-بابلىماق. پ

[bablimaķ]

to deceive; teach someone a lesson:

مەن بۈگۈن ئۇنى تازا بابلىدىم.

I really taught him a lesson today.

بابلان-بابلانماق. پ

[bablanmaķ]

to be cheated; be punished

بابمۇ باب. رەۋ [babmubab]

chapter by chapter

باپكار. ئى [bapkar]

a weaver

باپكارلىق. ئى [bapkarliķ]

weaving; woven goods

باتارېيە. ئى [batareyə]

a battery:

بۇ ئۈنئالغۇ باتارېيە بىلەنمۇ ماڭىدۇ.

Import taxes are very high.

باجا. ئى [baja]

brothers—in—law

باجخانا. ئى [bajhana]

a tax office

باجگىر. ئى [bajgir]

a tax collecter, tax officer

باجلا-باجلىماق. پ

[bajlimak]

to pay taxes

باجلات-باجلاتماق. پ

[bajlatmak]

to tax, cause to pay taxes

باچكا. ئى [baqka]

a young pigeon

باخ. ئىم [bah]

see below

باخ ئەتمەك. پ

to embrace, hug

باخشى. ئى [bahxi]

a shaman, witch—doctor

باخشىلىق. ئى [bahxilik]

witchcraft, shamanism

بادام. ئى [badam]

an almond:

بادام قەشقەردىلا بولامدۇ؟

Are almonds only grows in Kashgar?

بادامدوپپا. ئى

[badamdoppa]

a type of embroidered cap

بادرا. ئى [badra]

This cassette player takes betteiries too.

باتنا-باتنىماق. پ

[batnimak]

to feel wronged and act rashly:

ئۇ بۇ ئىشنى باتناپ قىلدى.

He did this because he felt wronged.

باتۇر 1. سۈپ [batur]

brave, heroic

باتۇر 2. ئى [batur]

a hero

باتۇرانە. سۈپ [batura:nə]

brave, courageous

باتۇرلارچە. رەۋ [baturlarqə]

bravely, courageously:

باتۇرلارچە ئالغا باسماق

to advance fearlessly

باتۇرلۇق. ئى [baturluk]

bravery, heroism

باتىل. سۈپ [batil]

empty, hollow, useless:

باتىل خىيال

an empty dream

باج. ئى [baj]

tax, duty:

بىز كىرىم ئۈچۈن باج تۆلەيمىز.

We pay income tax.

چەتتىن كىرگۈزگەن نەرسىنىڭ بېجى ناھايىتى يۇقىرى.

باراقسانلاش-باراقسانلاشماق.
[baraksanlaxmak] پ
to grow well, become dense

باراڭ. [baraŋ] ئى
a frame, stand, trestle
ئۈزۈم بارىڭى
a grape trestle

باراۋەر. [bara:wər] رەۋ
equal, the same:
باراۋەر ئىشلىمەك
to do an equal amouat of work
باراۋەر كەلمەك
to be equal to
ئەمگەكتە ئۇنىڭغا باراۋەر كېلىدىغان ئادەم يوق.
No—one works as well as he does.

باراۋەرلەش-باراۋەرلەشمەك. پ
[bara:wərləxmək]
to be equal, the same as:
كىرىم-چىقىم باراۋەرلەشمەك
to balance income and expenditure
ئۇنىڭ بويى ئۆسۈپ ئاكىسى بىلەن باراۋەرلىشىپ قالاي دېدى.
He has grown as tall as his brother.

باراۋەرلەشتۇر-باراۋەرلەشتۇرمەك. پ
[bara:wərləxtürmək]

an arm, shaft, handle

بار. سۈپ [bar]
to exist, be; to have:
نان بارمۇ يوق؟
Is there any bread here?
ئۇنىڭ موتسىكلىتى بار.
He has a motorcycle.
پەرىدە بارمۇ؟
Is Parida in?
ئون ئادەم بار ئىدى.
There were ten people present.

بار-بارماق. پ [barmak]
to go, to get to, to pass:
نەگە بارىسىز؟
Where are you going?
سىز بېيجىڭغا بېرىپ باققانمۇ؟
Have you even been to Beijing?
قوينىڭ سانى يۈزگە باردى.
There are a hundred sheep.
ۋاقىت كېتىپ بارىدۇ.
Time is passing.

بارا-بارا. پ [bara—bara]
gradually, bit by bit:
بارا-بارا چۈشىنىپ قالىسىز.
You'll understand gradually.

بارات ئاي. ئى [barat ay]
the eigth month of the Isalamic calendar

باراقسان. سۈپ [baraksan]
luxuriant, flourishing

بارلىق. ئال [barlik]
all, every:
بارلىق كىشى
every body

بارماق. ئى [barmak]
a finger, toe:
باش بارماق
a thumb
بارماق تىلى
sign language

بارىكاللا!. ئىم [barikalla]
My goodness!

بار-يوق. سوپ [bar—yok]
all, every:
بار-يوق، ھەممىسى شۇ.
This is all there is.

بازا. ئى [ba:za]
a base, foundation:

بازار. ئى [ba:zar]
market, town:
كۆكتات بازىرى
a vegetable market
بازار كۈنى
market day

بازىرى چىقماق. پ
to be popular:
ئۇنىڭ بازىرى چىقىپ قالدى.
He's very popular.

بازغان. ئى [bazoan]
a forge hammer

بازغانچى. ئى [bazoanqi]
a blacksmith, forger.

to equalize

باراۋەرلىك. ئى
[bara:wərlik]
equality:
مىللەتلەرنىڭ باراۋەرلىكى
the equality of ethnic groups

بارچە. سوپ [barqə]
all, every:
بارچە قۇشلار تەڭ سايرىماقتا.
All the birds are singing together.

باردى- كەلدى. ئى
[bardi—kəldi]
association, intercourse:
بىزنىڭ ئۇلار بىلەن باردى-كەلدىمىز يوق.
We don't associate with them.

بارغانچە. رەۋ [baroanqə]
increasingly, more and more

بارغانسېرى. رەۋ
[baroanseri]
increasingly, more and more:
تۇرمۇشىمىز بارغانسېرى ياخشىلانماقتا.
Our life is improving all the time.

بارغۇز-بارغۇزماق. پ
[barouzmak]
to make some one go some where

بازىس. ئى [bazis]
basis, foundation
باس-باسماق1. پ [basmak]
to load, cover, press, oppress:
ئۇلار خالتىلارنى ماشىنىغا باستى.
They loaded the bags onto the lorry.
يولنى قار بېسىپ كەتتى.
Snow covered the road.
قوڭغۇراقنى بېسىڭ.
Press the bell.
بېسىپ كىرمەك
toinvade, occupy, raid
ساقچىلار ئۆيگە تۇيۇقسىز بېسىپ كىردى.
The police raided the house.
باسماق 2 . پ
to print:
بۇ كىتاب نەدە بېسىلغان؟
Where was this book printed?
باس-باس. پ [bas—bas]
crowded, busy:
بۇ يەر نېمە ئانچە باس-باس بولۇپ كەتتى؟
Why are there so many people crowded in here?
باستۇر-باستۇرماق. پ
[basturimak]
to suppress, put down:
ئەكسىلئىنقىلابچىلارنى باستۇر-ماق
to suppress antirevolutionaries
باستۇرۇل- باستۇرۇلماق. پ
[basturulmak]
to be suppressed, put down
باسقۇچ. ئى [baskuq]
a stage, step (in a process):
بۇ جەرياندا تۆت باسقۇچ بار.
There are four stages in this procoss.
باسقۇچلۇق. سۈپ
[baskuqluk]
having stages, phased
باسقۇچمۇ باسقۇچ. رەۋ
[baskuqmu—baskuq]
stage by stage
باسقۇنچى. ئى [baskunqi]
a bandit; rapist
باسقۇنچىلىق. ئى
[baskunqilik]
banditry; rape
باسما. ئى [basma]
printing:
باسما زاۋۇتى
a printing facroty
باسمىچى. ئى [basmiqi]
a bandit, freedom fighter
باسمىچىلىق. ئى
[basmiqilik]
printing
باسمىخانا. ئى [basmihana]
a printing factor

باش. ئى [bax]
the head, the top:
باش ئاغرىقى
a headache
باش بارماق
a thumb
باش سۆڭىكى
the skull
باش كىيىم
a hat, cap
باش مىنىستىر
a prime minister
باش ئورگان
headquarters
بېشىدا بولماق
to be at someone's side
باش لىڭشىتماق
to nod

باشاق. ئى [baxak]
an ear of grain:
بۇغداي باشىقى
an ear of wheat

باشاقسىمان. سۈپ
[baxaksiman]
like an ear of grain

باش-ئاياغ. ئى [bax—ayaoı]
the beginning and end; all

باش-بۇرنى. ئى
[bax—burni]
the beginning

باشپاناھ. ئى [baxpanah]
a guardian, safekeeper

باشپاناھسىز. سۈپ
[baxpanahsiz]
helpless, unprotected

باشپاناھلىق. سۈپ
[baxpanahlik]
safe, protected

باشچى. ئى [baxqi]
a leader, initiator

باشچىلىق. ئى [baxqilik]
leadership, pioneering

باشچىلىق قىلماق. پ
to lead, initiate

باشقا. ئال [baxka]
another, different:
باشقا ئىسىم
another name:
باشقا بىرسىنى ياخشى كۆرەمسىز؟
Would you like another?
مەن ماڭدىم. باشقىلار ۋېلىسىپىتكە مىندى.
I walked. All the others cycled.

باشقا-باشقا. ئال
[baxka—baxka]
differente not the same

باشقارما. ئى [baxkarma]
a section, department:
مائارىپ باشقارمىسى
the education department

باشقۇر-باشقۇرماق. پ
[baxkurmak]

to be started, begin:
سائەت نەچچىدە باشلىنىدۇ؟
What time does it begin?
باشلانغۇچ. سۈپ
[baxlan oꞃuq]
primary, first:
باشلانغۇچ مەكتەپ
a primary school
باشلىق. ئى [baxlik]
a boss, caotain, leader
باشمۇ باش. رەۋ
[baxmubax]
reciprocal, equal
باغ 1. ئى [ba oꞃ]
a garden, an orchard:
ئالمىلىق باغ
an apple orchard
باغدىن سورىسا تاغدىن جاۋاب بەرمەك
to give an irrelevant answer
باغ 2. ئى [ba oꞃ]
a strap, belt:
سائەت بېغى
a watch strap
باغاق. ئى [ba oꞃak]
an inwitation
باغچە. ئى [ba oꞃqə]
a park, garden
خەلق باغچىسى
the People's Park
باغلا-باغلىماق. پ

to administrate, manage:
مېھمانخانا ياخشى باشقۇرۇلمىدى.
The hotel is badly managed.
باشقۇرۇلىدىغان بومبا
a guided missile
باشقۇرغۇچى. ئى
[baxkur oꞃuqi]
governor, administrator, manager:
كىم باشقۇرغۇچى؟
Who's the manager?
باشقىچە. رەۋ [baxkiqə]
different, special:
باشقىدىن. رەۋ [baxkidin]
over again:
باشقىدىن يازماق
to re—write
باش-كۆز. ئى [bax—kəz]
the head, the face
باشلا-باشلىماق. پ
[baxlimak]
to lead; to begin, start:
يول باشلىماق.
to show someone the way
بىز ناخشا ئېيتىشقا باشلىدۇق.
We started singing.
دەريانىڭ باشلىنىش ئورنى
the source of the river
باشلامچى. ئى [baxlamqi]
a leader, pioneer
باشلان-باشلانماق. پ
[baxlanmak]

having a garden:

باغلىق ئۆي

a house with a garden

باغۇبوستان. ئى

[baoɪubostan]

an orchard, garden

باغ-ۋاران. ئى [baoɪwaran]

an orchard, garden

باغۋەن. ئى [baoɪwən]

a gardener

باغۋەنچىلىك. ئى

[baoɪwənqilik]

horticulture, gardening

باغىر. ئى [baoɪr]

the heart (figurative), breast:

باغرى يۇمشاق

soft—hearted

باغرى قاتتىق

hard—hearted

بالىنى باغرىغا باسماق

to hold a child to one's breast

تاغ باغرى

a hillside

باغىرلا-باغىرلىماق. پ

[baoɪrlimak]

to lie on, keep close to

باق-باقماق. پ [bakmak]

to breed, bring up, feed.

ئۇ ئات باقىدۇ.

[baoɪlimak]

to tie, bind:

ئات باغلىماق

to tie a horse

مۇناسىۋەت باغلىماق

to establish relations

باغلاش-باغلاشماق. پ

[baoɪlaxmak]

to be tied together, connected

باغلاقسىز. سۈپ [baoɪlaksiz]

loose, untied

باغلاقلىق. سۈپ [baoɪlaklik]

tied up, tethered

باغلام. ئى. م [baoɪlam]

a bunch, handful, bundle; a measure word:

ئىككى باغلام پالەك

two bunches of spinach

بىر باغلام قەغەز

a bundle of paper

باغلان-باغلانماق. پ

[baoɪlanmak]

to be tied up, involved with

باغلانغان. پ [baoɪlanoɪan]

tied up, bound up

باغلىغۇچى. ئى [baoɪlioɪuqi]

a conjunction (ingrammar)

باغلىق 1. سۈپ [baoɪlik]

connected with, related to

باغلىق 2. سۈپ [baoɪlik]

بالا-چاقا. ئى [bala—qa:ka]
wife and children

بالا-چاقىلىق. سۈپ
[bala—qakilik]
having a wife and children

بالاخور. ئى [bala:hor]
a greedy person. trouble—maker

بالاغەت. ئى [balaoət]
puberty, coming of age

بالاغەتكە يەتمەك. پ
to reach puberty

بالا-قازا. ئى [bala:kaza]
a disaster, calamity

بالانس. ئى [balans]
balance, equilibrium

بالا-ۋاقا. ئى [bala—waka]
wife and children

بالايىئاپەت. ئى
[bala:yia:pət]
a disasster, calamity

بالداق. ئى [baldak]
a burden,a wooden suppprt

بالدۇر. رەۋ [baldur]
early, before:

بالدۇرراق كېلىڭ.
Come earlier.

بالدۇرقى. سۈپ [baldurki]
previous, earlier:

بالدۇرقى ۋاقىتلاردا
in previous times

بالكون. ئى [balkon]

He breeds horses.

ئۇ قوي باقىدۇ.
He rears sheep.

باققال. ئى [bakkal]
a fruit—seller

باققاللىق. ئى [bakkallik]
fruit—selling

باقىي. سۈپ [bakiy]
everlasting, permanent

باقىي دۇنيا
the immortal world

باك. ئى [bak]
a fuel tank, petrol tank

باكتېرىيە. ئى [bakteriyə]
bacteria

باڭ. ئى [baŋ]
bang, a loud noise

بال. ئى [bal]
a degree (of wind):

بەش بال شامال
a five degree wind

بالا 1. ئى [bala:]
a disaster,calamity, catastrophe:

بېشىغا بالا كەلمەك
to suffer a disaster

بالا 2. ئى [bala]
a child, off—spring:

بىزنىڭ ئۈچ بالىمىز بار.
We have three children.

بالا ئالدۇرماق
to have an abortion

banditry

بانكا. ئى [banka]

a bank:

مېنىڭ بانكىدا قويغان پۇلۇم بار.

I've got a lot of money in the bank.

باھا. ئى [baha:]

cost, price:

ئۇنىڭ باھاسى قانچە ئىدى؟

How much did it cost?

باھا ئۆسۈپ كەتتى.

The price has gone up.

باھار. ئى [bahar]

the spring:

قىشتىن كېيىن باھار كېلىدۇ.

Spring comes after winter.

باھاسىز. سۈپ [baha:siz]

priceless, very valuable

باھالا-باھالىماق. پ

[baha:limak]

to price, judge the value of goods

باھالات-باھالاتماق. پ

[baha:latmak]

to have something priced

باھانە. ئى [bahanə]

an excuse, pretext

باھانە قىلماق. پ

to make an excuse

باھانە ئىزدىمەك

to look for an excuse

ئۇ باھانە ئىزدەۋاتىدۇ.

a balcony

بالون. ئى [balon]

a tyre

بالېت. ئى [balet]

ballet dancing

بالېتچى. ئى [baletqi]

a bellet dancer

بالىچان. سۈپ [baliqan]

having a love for children

بالىخانا. ئى [balihana]

a room built on the roof

بالىلىق. سۈپ [balilik]

with or for children, infants:

بالىلىق دەۋر

chidhood

بامبۇك. ئى [bambuk]

bamboo

بامبۇكزار. ئى [bambukzar]

bamboo forest

بامدات. سۈپ [bamdat]

early in the morning:

بامدات نامىزى

the first daily Muslim prayer time

بانتىلا-بانتىلىماق. پ

[bantilimak]

to sew a ribbon on a dress

بانداژ. ئى [bandaz]

a corset

باندىت. ئى [bandit]

a bandit

باندىتلىق. ئى [banditlik]

a statement, declaration

باياۋان. ئى [baya:wan]

a desert, wilderness

بايتال. ئى [baytal]

a mare, female horse

بايراق. ئى [bayrak̡]

a flag, standard, banner

بايراق چىقارماق. پ

to rais the flag

بايراقچى. ئى [bayrak̡qi]

a flag holder

بايرام. ئى [bayram]

a festivel, holiday:

بايرام ئۆتكۈزمەك

to celebrate a holiday

دۆلەت بايرىمى

a national festival

بايراملىق. سۈپ

[bayramlik̡]

festival, holiday:

بايراملىق كىيىم

festival clothes, holiday wear

بايقا-بايقىماق. پ

[bayk̡imak]

to discover, uncover:

بۇ بايلىقلار بىرىيىل بۇرۇن بايقالغان.

The treasure was discovered a year ago.

فلېمىڭ پېنتسىلىننى بايقىغان.

Fleming discovered penicillin.

بايلىق. ئى [baylik̡]

He's looking for an excuse.

باي. سۈپ [bay]

rich, wealthy:

باي دېھقان

a rich peasant

تەجرىبىگە باي ئادەم

a man with a lot of experience

بايا. رەۋ [baya]

just now

باياتىن. رەۋ [bayatin]

just now

باياشات. سۈپ [bayaxat]

rich, wealthy

باياشاتلىق. ئى [bayaxatlik̡]

riches wealth

بايان. ئى [bayan]

a discussion, explanation

بايان قىلماق. پ

to describe, relate:

گۇۋاھچىلار ۋەقەنى بايان قىلدى.

The witnesses described the accident.

بايانات. ئى [baya:nat]

a declaration, statement

بايانات ئېلان قىلماق

to issue a statement

باياناتچى. ئى [baya:natqi]

a spokesman, spokeswoman:

ھۆكۈمەت باياناتچىسى

a govenment spokesman

بايانامە. ئى [baya:nnamə]

bad behaviour naughtiness

بەتنام. ئى [bətnam]
ill—repute, bad reputation

بەتنام قىلماق. پ
to defame, vilify

بەتنىيەت. سۈپ [bətniyət]
evil—intentioned

بەتىنكە. ئى [bətinkə]
a leather shop

بەخت. ئى [bəht]
blessing, luck:

بەخت تىلىمەك
to wish someone well

سىزگە بەخت تىلەيمەن!
Good luck!

بەختكە قارشى
unfortunately

بەختكە يارشا
fortunately, luckily

بەختىمگە يارشا، مەن يارىلانمىدىم.
Luckily, I wasn't injured.

بەخت ـ پېشانە. ئى
[bəht—pexa:nə]
luck, fortune

بەخت ـ تەلەي. ئى
[bəht—tələy]
luck, fortune

بەخت ـ سائادەت. ئى
[bəht—saa:dət]
happiness, well—being

بەختسىز. سۈپ [bəhtsiz]

treasure, resoures:

تەبىئىي بايلىق
natural resources

بايۋەچچە. ئى [baywəqqə]
a young master, young heir

بايىقى. سۈپ [bayiki]
the earlier, previous, former

بەئەينى. سۈپ [bəəyni]
similar, the same; similarly

بەت. ئى [bət]
a page:

بەشىنچى بەت
page five

بەتتەر. سۈپ [bəttər]
worse than

بەتتەم. سۈپ [bəttəm]
bad tasting, foul tasting

بەتخەج. سۈپ [bəthəj]
wasteful, lavish

بەتخەجلىك. ئى [bəthəjlik]
extravagance, wastefulness

بەتخۇي. سۈپ [bəthuy]
badly behaved; badtempered

بەترەڭ. ئى [bətrəŋ]
badly—coloured, ugly

بەتقىلىقلىق. سۈپ
[bətkiliklik]
badly—behaved, naughty:

ئۇ بەك بەتقىلىق بالا.
He's a very badly beha—ved boy.

بەتقىلىق. ئى [bətkilik]

ساغلام بەدەن
a healthy body:
بەدەن چېنىقتۇرماق
to train one's body
بەدىئىي. سۈپ [bədiiy]
artistic, literary:
بەدىئىي ئەسەر
a work of art or literature
بەدىئىيلىك. ئى [bədiiylik]
aesthetic quality, artistry
بەر-بەرمەك. پ [bərmək]
to give, hand over:
ئۇ ماڭا ئادرېسىنى بەردى.
He gave me his address.
ياردەم بەرمەك
to help, asisst
ئوقۇپ بەرمەك
to read for someone else
بەربات. سۈپ [bərbat]
see below
بەربات بولماق. پ
to be destroyed
بەرپا. پ [bərpa:]
see below
بەرپا بولماق. پ
to apear, come about
بەرپا قىلماق. پ
to build, establish
بەرداش. ئى [bərdax]
toleration, long suffering
بەرداشلىق [bərdaxlik]
see below

unhappy, unfortunate, unlucky
بەختسىزلىك. ئى
[bəhtsizlik]
misfortune: bad luck
بەختلىك. سۈپ [bəhtlik]
happy, blessed
بەختىيار. سۈپ [bəhtiyar]
happy, blessed
بەخش. ئى [bəhx]
see below
بەخش ئەتمەك. پ
[bəhx ətmək]
to give, bestow
بەخشەندە [bəhxəndə]
see below
بەخشەندە قىلماق. پ
to bestow, give
بەخىرامان. سۈپ
[bəhiraman]
at rest, at peace:
بەدەل. ئى [bədəl]
a fee, e⸗pense, price:
پارتىيە ئەزالىق بەدىلى
party membership fee
بەدىلىگە كەلگەن
to derive from, be gained through
بەدەن. ئى [bədən]
the human body
بەدەن ئېغىرلىقى
body weight

to console a child

بەزى. ئال [bə:zi]

some, a few:

بەزىلەر تاماق يەۋاتسا، بەزىلەر پاراڭلىشىۋاتاتتى.

Some people were eating, while others were talking.

بەزى ۋاقىتتا

occasionally, sometimes

بەزىدە ئاشخانىدا تاماق يەيمەن، بەزىدە ئۆيدە.

Sometimes I eat in the canteen, sometimes at home.

بەزىبىر. ئال [bə:zibir]

some, a few

بەس. ئىم [bəs]

That's enough! That's plenty!

بەس، تالاش - تارتىشنى ئەمدى توختىتايلى.

That's enough quarrelling.

بەسەي. ئى [bəsəy]

a Chinese cabbage

بەس-بەس. رەۋ [bəs—bəs]

one after another, all together

بەس-بەستە. رەۋ

[bəs—bəstə]

eagerly, enthusiastically

بەس-بەسچى. ئى

[bəs—bəsqi]

a competitor, hustler

بەرداشلىق بەرمەك. پ

to tolerate, undergo

بەرھەم. ئى [bərhəm]

see below

بەرھەم بەرمەك. پ

to cause trouble, difficulties

بەرىبىر. رەۋ [bəribir]

sooner or later; anyway, the same:

ئۇ بەرىبىر كېلىدۇ.

He'll turn up soon.

مەن ئۈچۈن بەرىبىر.

It's all the same to me.

بەرىكەت. ئى [bərikət]

profit, benefit

بەرىكەتسىز. سۈپ

[bərikətsiz]

not profitable

بەرىكەتلىك. سۈپ

[bərikətlik]

profitable, beneficial

بەز-بەزمەك. پ [bəzmək]

to be sick of, fed up with:

بىكارچىلىقتىن بەزمەك

to be sick of doing nothing

بەزگەك. ئى [bəzgək]

typhoid fever

بەزلە-بەزلىمەك. پ

[bəzlimək]

to comfort, consele

بالىنى بەزلىمەك

بەسلەش-بەسلەشمەك. پ
[bəsləxmək]
to compete
بەسلەشتۈر-بەسلەشتۈر-
مەك. پ [bəsləxtürmək]
cause to compete
بەش. س [bəx]
five
بەشىنچى ئاي. ئى
May
بەشەيلەن. س [bə:xəyləb]
a group of five people
بەشىنچى. س [bə:xinqi]
the fifth
بەك. رەۋ [bək]
very, a lot:
مەن گۈرۈچ تامىقىنى بەك
ياخشى كۆرىمەن.
I like rice very much.
بىز بەك كۆپ يېدۇق.
We ate too much.
مەن ۋالىبولنى پۇتبولدىن
بەكرەك ياخشى كۆرىمەن.
I prefer volleyball to
football.
بەكە. ئى [bə:kə]
a small pen knife
بەگ. ئى [bəg]
an honourific title, Sir
بەگزادە. ئى [bagza:də]
son of a feudal prince or
high official

بەگلىك. ئى [bəglik]
a realm, petty kingdom
بەڭ. ئى [bəŋ]
opium
بەڭباش. سۈپ [bəŋbax]
silly, stupid
بەڭباشلىق. ئى [bəŋbaxlik]
stupidity, silliness
بەڭگى. ئى [bəŋgi]
an opium addict:
بەل. ئى [bəl]
the waist:
بەل ئاغرىقى
a backache
بەل ئەگمەك
to bend over
بەل باغلىماق
We eat too much
بېلى باغلاقلىق
resolute, decisive
بېلى بوش
indecisive, irresolute
بەلەن. سۈپ [bələn]
good, fine:
ئۇ شۇنداق بەلەن ئوقۇتقۇچى.
He's a fine teacher.
بەلباغ. ئى [bəlbaɤ]
a waistband, belt
بەلدەم. ئى [bəldəm]
a joint, knot
بەلغەم. ئى [bəlɤəm]
spittle, phlegm

[bəlgilənmək]
to be appointed:
ۋاقىت بەلگىلەندى.
A time was appointed.

بەلگىلەنگۈچى. ئى
[bəlgilənguqi]
the appointed person

بەلگىلىك. سۈپ [bəlgilik]
appointed; fixed, steady:
بەلگىلىك ۋاقىتتا
at the appointed hour

بەلگىلىمە. ئى [bəlgilimə]
a rule, procedure

بەللى. ئىم [bəlli]
fine, OK! Yes Sir!:
بەللى، شۇنداق قىلىش كې-
رەك.
That's right, that's what
we must do.

بەندە. ئى [bəndə]
a servant of God

بەندىڭ. ئى [bənding]
a chair, stool

بەھۇزۇر. سۈپ [bəḥuzur]
at ease, relaxed:
بەھۇزۇر ئولتۇرماق
to sit at ease

بەيتۇللا. ئى [bəytulla]
heaven, paradise

بەيگە. ئى [bəygə]
a horse race

برىگادىر. ئى [brigadir]

بەلكى. باغل [bəlki]
maybe, in case:
پەلتونى ئېلىۋېلىڭ، بەلكى سوغۇق
بولۇپ قېلىشى مۇمكىن.
Take a coat in case it's cold.
ئۇ بەلكى كېلىدۇ، بەلكى
كەلمەيدۇ.
He may or may not come.
بەلكى بارىمەن.
I might go.

بەلگە. ئى [bəlgə]
a mark, target:
تىنىش بەلگىلىرى
punctuation marks
سوئال بەلگىسى
a question mark
يول بەلگىسى
a signpost

بەلگە سالماق. پ
to mark:
بەلگە سېلىنغان جاي ئۇ ئادەم-
نىڭ ئۆلگەن يېرى.
A cross marks the place
where he died.

بەلگىلە-بەلگىلىمەك. پ
[bəlgilimək]
to appoint, arrange:
ۋاقىتنى بەلگىلىمەك
to appoint a time
ۋەزىپىنى بەلگىلىمەك
to appoint a task

بەلگىلەن-بەلگىلەنمەك. پ

a gale, storm:

بوران چىقىۋاتىدۇ.

It's blowing a gale.

بوران-چاپقۇن. ئى [boran—qapkun]

a thunder storm

بورانقۇش. ئى [borankux]

a storm petrel

بورانلىق. سۈپ [bo:ranlik]

stormy, tempestuous

بوردا-بوردىماق. پ [bordimak]

to get fat (of an animal)

بوردات-بورداتماق. پ [bordatmak]

to fatten up (an animal)

بوردال-بوردالماق. پ [bordalmak]

to be fattened up

بورسۇق. ئى [borsuk]

a badger

بورۇن. ئى [borun]

a guarantor

بوز. سۈپ [boz]

virgin; dappled:

بوز يەر

virgin soil

بوز يىگىت

an unmarried young man

بوز ئات

a dappled horse

بوزەك. سۈپ [bo:zək]

a brigadier

بىرلىيانت. ئى [brilyant]

a diamond:

ئۇ بىرلىيانت مارجان تاقاپتۇ.

She wore a diamond necklace.

بوپا. ئى [bo:pa]

a bundle wrapped in a cloth

بوپبوش. سۈپ [bopbox]

completely empty, vacant

بوپىلان-بوپىلانماق. پ [bopilanmak]

to be cheated; wrapped up

بوتا [bota]

see below

بوتا كۆز. ئى

big black eyes

بوتكا. ئى [botka]

a mobile shop, booth

بوتۇلكا. ئى [botulka]

a bottle

بوتۇلكىلىق. سۈپ [botulkilik]

bottled

بوجاڭ. ئى [bo:jaŋ]

a protector, guardian

بور. ئى [bor]

a piece of chalk

بورا. ئى [bo:ra]

a reed mat

بوران. ئى [bo:ran]

بوشات-بوشاتماق. پ
[boxatmak]
to empty, vacate:
ۋەزىپىدىن بوشاتماق
to relieve someone of his duties

بوشاش-بوشاشماق. پ
[boxaxmak]
to become loose, relax:
ئارغامچا بوشىشىپ كەتتى.
The rope has come loose.

بوشاڭ. سۈپ [boxaŋ]
weak, feeble

بوشاڭلىق. ئى [boxaŋlik]
weakness, feebleness

بوشان-بوشانماق. پ
[boxanmak]
to give birth; to be fired:
ئىشتىن بوشانماق
to be fired from one's work

بوشاندۇر-بوشاندۇرماق. پ
[boxandurmak]
to deliver a baby

بوشلۇق. ئى [boxluk]
space, emptiness:
ئالەم بوشلۇقى
outer space
ئېغىز بوشلۇقى
the oral cavity

بوغ-بوغماق. پ [boɢmak]
to strangle, tie up, tighten:
بوغۇپ ئۆلتۈرمەك

bullied, insulted

بوزەك بولماق. پ
to be bullied, insulted

بوزەك قىلماق. پ
to bully, insult

بوزەكلىك. ئى [bo:zəklik]
bullying, insulting

بوزلا-بوزلىماق. پ
[bozlimak]
to wail, whine

بوستان. ئى [bostan]
an oasis:
چۆللەرنى بوستان قىلماق
to turn the deserts into oases

بوستانلىق. ئى [bostanlik]
an aosis

بوسۇغا. ئى [bosuɢa]
the threshold

بوش. سۈپ [box]
empty, vacant, free:
بوش ۋاقىت
free time
بوش ئورۇن
an empty seat
بۇ يەردە بوش كارىۋات بار.
There is a spare bed here.

بوشا-بوشىماق. پ
[boximak]
to be empty, vacant; loose:
بۇرما بوشاپ قاپتۇ.
The screw is loose.

to have someone killed

بوغۇزلان-بوغۇزلانماق. پ

[booɪuzlanmak]

to be killed

بوغۇش-بوغۇشماق. پ

[booɪuxmak]

to strangle one another

بوغۇق. سۈپ [booɪuk]

tied up, closed:

ئاغزى بوغۇق تاغار

a closed sack

بوغۇقلۇق. ئى [booɪukluk]

tied up, closed

بوغۇل-بوغۇلماق. پ

[booɪulmak]

to choke, strangle:

بوغۇلۇپ ئۆلمەك

to choke to death

بوغۇم. ئى [booɪum]

a joint; a syllable:

بارماق بوغۇملىرى

finger joints

بوغۇملۇق. سۈپ

[booɪumluk]

jointed; syllabic:

مانا بۇنداق سۆزلەر قوش بو-
غۇملۇق سۆز دەپ ئاتىلىدۇ.

Words such as these are called di—syllabic words.

بول-بولماق. پ [bolmak]

to be, become, happen:

to kill by strangling

ھېسابنى بوغماق

to tie up the accounts

بوغا. ئى

a halter (around a donkey's neck)

بوغاز. سۈپ [booɪaz]

pregnant (of animals):

بوغاز قوي

a sheep in lamb

بوغالتىر. ئى [booɪaltir]

an accountant

بوغالتىرلىق. ئى

[booɪaltirlik]

accontancy

بوغجۇما. ئى [booɪjuma]

a leather bundle

بوغما. سۈپ [booɪma]

rolled up, folded over:

بوغما يەڭ

rolled up sleeves

بوغۇز. ئى [booɪuz]

the throat

بوغۇزلا-بوغۇزلىماق. پ

[booɪuzlimak]

to kill, to cut someone's throat:

قوي بوغۇزلىماق

to kill a sheep

بوغۇزلات-بوغۇزلاتماق. پ

[booɪuzlatmak]

[bolar—bolmas]
sully, foolish:
ئۇنداق بولار-بولماس ئىشلارنى قىلماڭ.
Don't do such silly shings.

بولاق. ئى [bo:lak]
a bundle:
بىر بولاق كىيىم
a bundle of clothes

بولاقلىق. سۈپ [bo:laklik]
wrapped up, tied up

بولان-بولانماق. پ
[bo:lanmak]
to be wrapped up

بولشېۋىزم. ئى [bolxewizm]
Bolshevism

بولشېۋىك. ئى [bolxewik]
Bolshevik

بولقا. ئى [bolka]
a hammer

بولقىلا-بولقىلىماق. پ
[bolkilimak]
to hammer

بولكا. ئى [bolka]
western—style bread

بولمىغۇر. سۈپ [bolmioɹur]
ridiculous, foolish, absurd:
ئۇ ئادەم داۋاملىق شۇنداق بولمىغۇر ئىشلارنى قىلىدۇ.
That man is always doing such ridiculous things.

بولۇپمۇ. رەۋ [bolupmu]

تېز بولۇڭ!
Be quick!
نېمە بولدى؟
What happened?
سىز كىم بولىسىز؟
Who are you?
ئاتام دوختۇر، مەن ئوقۇغۇچى.
My father's a doctor. I'm a student.
شۇنداق بولسۇن!
So be it!, OK!
بولدى، ئاچچىقلانماڭ!
OK, don't be angry!
بولدى، ھېچ ۋەقەسى يوق.
Anyway, it doesn't matter.
كۈنلۈكنى ئېلىۋېلىڭ، بولمىسا يامغۇردا قالىسىز.
Take an umbrella, otherwise you'll get wet.
بېلەت بولمىسا كىرەلمەيسىز.
You can't come without a ticket.
مەن كىرسەم بولامدۇ؟
May I come in?
بولىدۇ!
OK! yes!

بولا-بولىماق. پ
[bolimak]
to wrap up, package:
چاينى بولىماق
to wrap up tea

بولار-بولماس. پ

[bombardiman]
a bombardment

بوهتان. ئى [bohtan]
slander, lies:
ئۇلارنىڭ ھەممىسى بوھتان.
That's all lies.

بوھتانچى. ئى [bohtanqi]
a slanderer, liar

بوۋا. ئى [bowa]
grandfather, ancestor

بوۋاق. ئى [bowak]
a baby, infant

بوۋاي. ئى [boway]
an old man

بوي 1. ئى [boy]
stature, length:
بويى ئېگىز
tall, well—built
پەلتو تىكتۈرۈشكە بۇ رەخت
بوي تۇرمايدۇ.
This cloth isn't long
enouhg.
بوي بەرمەك
to obey
ئۇ ھېچكىمگە بوي بەرمەيدۇ.
He doesn't obey anyone.
بويىدىن ئاجرىماق
to have a miscarriage
بويىغا يەتمەك
to come of age

بوي 2. ئى [boy]
side, edger:

especially, in particular:
مەن مېۋىلەرنى ياخشى كۆرـ
مەن، بولۇپمۇ ئۈزۈمنى.
I like fruit, especially
grapes.

بولۇش-بولۇشماق. پ
[boluxmak]
to be on good terms with:
قىزىڭىز يولدىشى بىلەن بو-
لۇشۇپ قالدىمۇ؟
Is your daughter on good
terms with her husband?

بولۇشسىز. سۈپ [boluxsiz]
negative:
پېئىلنىڭ بولۇشسىز شەكلى
the negative form of a verb

بولۇشلۇق. سۈپ [boluxluk]
positive:
پېئىلنىڭ بولۇشلۇق شەكلى
the positive form of a verb

بولۇشۇش-بولۇشۇشماق. پ
[boluxuxmak]
to get on with each other.

بوم. سۈپ [bom]
husky, deep (of a voice):
بوم ئاۋاز
a deep voice

بومبا. ئى [bomba]
a bomb:

بومبا تاشلىماق. پ
to bomb

بومباردىمان. ئى

يول بويىدا
on the side of the road
دېڭىز بويىدا
by the sea

بويا-بويىماق. پ [boyimak]
to dye:
رەخت بويىماق
to dye cloth

بويات-بوياتماق. پ [boyatmak]
to have some thing dyed

بوياق. ئى [boyak]
dye, colour

بوياقچى. ئى [boyakqi]
a dyer

بوياقچىلىق. ئى [boyakqilik]
dyeing

بوياقخانا. ئى [boyakhana]
a dyeing house

بويال-بويالماق. پ [boyalmak]
to be dyed, coloured

بويتاق. سۈپ [boytak]
single, unmarried:
ئۇ بالا تېخى بويتاق.
He's still single.

بويتاقلىق. ئى [boytaklik]
singleness, not married

بويسۇن-بويسۇنماق. پ [boysunmak]
to obey:
مۇئەللىمگە بويسۇنۇڭ.
Obey the teacher.
ئازچىلىق كۆپچىلىككە بويسۇنماق
the minority obey the majority

بويسۇندۇر-بويسۇندۇرماق. پ [boysundurmak]
to conquer, overcome:
ئۇلار مۇشۇنداق ئۇسۇللار بىلەن بىزنى بويسۇندۇردى.
They conquered us using such methods as these.

بويلا-بويلىماق. پ [boylimak]
to walk along side: touch the bottom of:
دەريا بويلاپ ماڭماق
to walk along the river
مەن سۇغا بويلىمىدىم.
I couldn't touch the bottom (of the river).

بويلۇق. سۈپ [boyluk]
statured, sized:
پاكار بويلۇق ئادەم
a man of short stature

بويۇن. ئى [boyun]
the neck:
بوتۇلكىنىڭ بويىنى
the neck of a bottle
بويىنى قاتتىق
obstinate
بويۇن ئەگمەك.

This sheep is very fat.

بۇت. ئى [but]
an idol, god

بۇتپەرەس. ئى [butpərəs]
an idolator, an idol wor-shipper

بۇتخانا. ئى [buthana]
a temple, shrine

بۇددا. ئى [budda]
Buddha

بۇددىزم. ئى [buddizm]
Buddism

بۇددىست. ئى [buddist]
a Buddist

بۇرا-بۇرىماق. پ
[burimak]
to turn, twist, wind:
هارۋىنى ئوڭغا بۇرىماق.
to turn a cart to the right
سۆزنى باشقا ياققا بۇرىماق
to change the meaning of a word

بورات-بۇراتماق. پ
[buratmak]
to cause to turn, twist

بۇرادەر. ئى [buradər]
fellow, brother

بۇرادەرچىلىك. ئى
[buradərqilik]
friendship, fellowship

بۇرال-بۇرالماق. پ
[buralmak]

to obey:
ئۇ ئانچە ئاسان بويۇن ئەگمەيدۇ.
He's not very obedient.
بويۇن تولغىماق
to disobey, defy
بويۇنغا ئالماق
to admit, acknowledge

بويۇنتۇرۇق. ئى
[boyunturuk]
a yoke:
ئىككى كالا بويۇنتۇرۇقتا
two cows in a yoke

بويۇنچاق. ئى [boyunqak]
a yoke

بويىچە. رەۋ [boyiqə]
according to, throughout:
قانۇن بويىچە
according to the law
سىزنىڭ دېگىنىڭىز بويىچە ئىش قىلدۇق.
We did it just as you told us to.
مەملىكەت بويىچە
throughout the country

بۇ. ئال [bu]
this, these:
ئاۋۇ ئاياغلار بۇلاردىن كۆپ قىممەت ئىكەن.
Those shoes are more ex-pensive than these.
بۇ قوي ناھايىتى سېمىز ئىكەن.

having a thread:

بۇرمىلىق مىخ

a screw

بۇرناكۈن. رەۋ [burna:kün]

the day before yesterday:

ئۇ ماڭا بۇرناكۈن يېتىپ كېلىمەن دېگەن.

He said he would be here the day before yesterday.

بۇرۇت. ئى [burut]

a moustache

بۇرۇتلۇق. سۈپ [burutluk]

with a moustache:

ئەنە ئاۋۇ بۇرۇتلۇق ئادەم مېنىڭ دادام بولىدۇ.

That man with a moustache is my father.

بۇرۇل-بۇرۇلماق. پ [burulmak]

to turn, face:

بۇرۇلۇپ قارىماق

to turn and look over one's shoulder

سولغا بۇرۇلۇڭ.

Turn left.

بۇرۇلدۇر-بۇرۇلدۇرماق. پ [buruldurmak]

to cause to turn, twist

بۇرۇلكا. ئى [burulka]

trousers, pants:

كەڭ پۇشقاقلىق بۇرۇلكا

flared trousers

to be turned, twisted

بۇرام. ئى.م [buram]

a roll:

بىر بۇرام قەغەز

a roll of paper

بۇرجەك. ئى [burjək]

a corner, edge:

جوزىنىڭ تۆت بۇرجىكى

the four corners of the table

بۇرچ. ئى [burq]

duty: obligation responsibility

بۇرژۇئا. سۈپ [burzua]

bourgeois

بۇرژۇئازىيە. ئى [burzuaziyə]

the bourgeoisie

بۇرغىلا-بۇرغىلىماق. پ [bur oilimak]

to dig

قۇدۇقنى بۇرغىلىماق

to dig a well

بۇرما. ئى [burma]

a metal thread; a screw:

بۇرما مىخ

a screw

بۇرما لامپۇچكا

a screw—type light bulb

بۇرمىلا-بۇرمىلىماق. پ [burmilimak]

to drill; distort; mis represent; twist

بۇرمىلىق. سۈپ [burmilik]

بۇرۇن 1. ئى [burun]
the nose:
بۇرۇن بوشلۇقى
the nasal cavity
بۇرۇن تۆشۈكى
a nostril

بۇرۇن 2. ئى [burun]
before, ago:
ئۈچ ھەپتە بۇرۇن
three weeks ago
مەن سىزنى بۇرۇن كۆرگەن.
I've seen you before.
سائەت ئالتىدىن بۇرۇن كې-
لىڭ.
Come before 6 o'clock.

بۇرۇندىن. رەۋ [burundin]
formerly, previously

بۇرۇنقى. سۈپ [burunki]
the last, the previous:
بۇرۇنقى زاماندا
in times past

بۇز-بۇزماق. پ [buzmak]
to break, tear down:
كونا ئۆينى بۇزماق
to pull down an old house
مۇناسىۋەتنى بۇزماق
to break off relations
ئۇيقۇنى بۇزماق
to disturb one's sleep

بۇزدۇر-بۇزدۇرماق. پ
[buzdurmak]
to have pulled down

بۇزغۇنچى. ئى [buzoʇunqi]
a saboteur, destroyer

بۇزغۇنچىلىق. ئى
[buzoʇunqilik]
sabotage, damage

بۇزۇق. سۈپ [buzuk]
broken down, damaged:
بۇزۇق ماشىنا
a broken—down car

بۇزۇقچىلىق. ئى
[buzukqilik]
damage, harm

بۇزۇل-بۇزۇلماق. پ
[buzulmak]
to go bad, be damaged:
بۇ سۈت بۇزۇلۇپ قاپتۇ.
The milk has gone bad.
ماشىنا ئېغىر دەرىجىدە
بۇزۇلدى.
The car was badly damaged.
ئۇ بۇزۇلۇپ قالدى.
It's out of order.

بۇزۇلماس. سۈپ [buzulmas]
unbreakable, unending:
بۇزۇلماس دوستلۇق
urbreakable friendship

بۇژ-بۇژ. ت [buz—buz]
the sound of food cooking

بۇژۇلدا-بۇژۇلدىماق. پ
[buzuldimak]
to make a buzzing noise

بۇغا. ئى [buoʇa]

بۇلاش-تالاش. ئى
[bulax—talax]
robbery, stealing

[bulak] ئى بۇلاق.
a spring (of water):
سۈزۈك بۇلاق سۈيى
clear spring water

[bulaklik] ئى بۇلاقلىق.
with springs of water

بۇلاڭ-تالاڭ. ئى
[bulaŋ—talaŋ]
see below:
بۇلاڭ - تالاڭ قىلماق
to rob, steal, plunder
ئۇنىڭ ئۆيى بۇلاڭ - تالاڭغا ئۇچرىدى.
His house was robbed.

[bulaŋqi] ئى بۇلاڭچى.
a thief, robber

[bulaŋqilik] ئى بۇلاڭچىلىق.
robbery, thieving

بۇلان-بۇلانماق. پ
[bulanmak]
to be robbed, plundered

[bulbul] ئى بۇلبۇل.
a nightingale

بۇلبۇلگويا. ئى
[bulbulgoya:]
a mytical talking bird

[bultur] رەۋ بۇلتۇر.
last year

بۇلدۇق-بۇلدۇق. رەۋ

an antelope, deer

[buoɣday] ئى بۇغداي.
wheat:
بۇغداي دېنى
a grain of wheat
بۇغداي مايسىسى
young wheat seedlings

[buoɣdaylik] ئى بۇغدايلىق.
a wheat field

[buka] ئى بۇقا.
a bull, ox

بۇقۇلدا-بۇقۇلدىماق. پ
[bukuldimak]
to sob, weep:
بۇقۇلداپ يىغلىماق
to sob, weep

[bul] ئى 1. بۇل
the hub of a wheel

[bul] ئى 2. بۇل
a winch, windlass

[bulimak] پ بۇلا-بۇلىماق.
to rob, plunder:
بۇلاپ ئالماق
to grab, snatch
ئۇ مېنىڭ پۇل قاپچۇقۇمنى بۇلاپ ئالدى.
He grabbed my purse.

[bulapka] ئى بۇلاپكا.
a broach

بۇلاش-بۇلاشماق. پ
[bulaxmak]
to rob one another

بۇلۇتلۇق. سۈپ [bulutluk]
cloudy, overcast:
بۇلۇتلۇق ھاۋا
cloudy weather

بۇلۇڭ. ئى [buluŋ]
a corner, angle:
بۇلۇڭدا
in the corner
ئۈچ بۇلۇڭ
a triangle

بۇلۇڭلۇق. سۈپ [buluŋluk]
angled, with corners

بۇنچە. ئال [bunqə]
so much; to this degree

بۇنچىلىك. ئال [bunqilik]
this (much), so (much)

بۇنچىۋالا. سۈپ [bunqiwala]
this (much, big, etc.):
مەن بۇنچىۋالا ئاشنى يەپ كېتەلمەيمەن.
I can't eat this much food.

بۇنداق. ئال [bundak]
like this, this kind

بۇيان. رەۋ [buyan]
before, since:
ئۇزۇندىن بۇيان
long ago
دۆلەت قۇرۇلغاندىن بۇيان
since the founding of the country
ئىككى يىلدىن بۇيانقى ئەھۋال
the situation in the last

[bulduk—bulduk]
the sound made by boiling water

بۇلدۇقلا-بۇلدۇقلىماق. پ
[buldukIimak]
to bubble (of water)

بۇلغا-بۇلغىماق. پ
[bulǫimak]
to pollute, make dirty:
ھاۋانى بۇلغىماق
to pollute the air
نامىنى بۇلغىماق
to dirty a person's reputation

بۇلغار، ئى [bulǫar]
Bulgarian, a Bulgarian

بۇلغارچە. ئى [bulǫarqə]
the Bulgarian language

بۇلغان-بۇلغانماق. پ
[bulǫanmak]
to be polluted, spoiled, broken

بۇلماق. ئى [bulmak]
a porridge—like food

بۇلۇت. ئى [bulut]
a cloud:
قارا بۇلۇت
black clouds

بۇلۇتسىمان. سۈپ
[bulutsiman]
cloud—like resembling a cloud

تۇرمۇشقا كېرەكلىك بۇيۇملار
articles of daily necessity

بۆدۈنە. ئى [bədünə]
a quail

بۆرە. ئى [bərə]
a wolf

بۆرەك. ئى [bərək]
a kidney

بۆرتمە. سۈپ [bərtmə]
protruding, raised:

بۆرتمە گۈل
a raised floral design

بۆس-بۆسمەك. پ
[bəsmək]
to break through, to smash:

بۆسۈپ كىرمەك
to break into

ئوغرىلار ئۆيگە بۆسۈپ كىردى.
The thieves broke into the house.

مۇھاسىرىنى بۆسۈپ ئۆتمەك
to break through defences

بۆسۈل-بۆسۈلمەك. پ
[bəsülmək]
to come open, undone:

چاپان تىكىچىدىن بۆسۈلدى.
The coat is coming apart at the sean

بۆشۈك. ئى [bəxük]
a cradle, baby's bed:

بۆشۈك توي
a cradle party (a ceremony two years

بۇيرۇ-بۇيرۇماق. پ
[buyrumak]
to order, command:

ئۇ بىزنى تاڭ سەھەردە يولغا چىقىشقا بۇيرۇدى.
He ordered us to leave at dawn.

خۇدا بۇيرىسا!
God willing!

بۇيرۇق 1. ئى [buyruk]
a command, an order:

ئۇ ئەسكەرلەرگە: «ئېتىشنى توختىتىڭلار!» دەپ بۇيرۇق قىلدى.
He ordered the soldiers to stop shooting.

بۇيرۇق 2. ئى [buyruk]
imperative:

بۇيرۇق پېئىل. ئى
an imperative verb

بۇيرۇقچى. ئى [buyrukqi]
a commander, giver of orders

بۇيرۇقچىلىق. ئى
[buyrukqilik]
commanding ordering

بۇيرۇل-بۇيرۇلماق. پ
[buyrulmak]
to be ordered to

بۇيۇم. ئى [buyum]
an article, an item:

بۆلگۈچى. ئى [bəlgüqi]
a seperatist

بۆلۈش. پ [bəlüx]
division (in mathematics)

بۆلۈش-بۆلۈشمەك. پ
[bəlüxmək]
to share with each other, divide amongst

بۆلۈم. ئى [bəlüm]
a department (of a hospital, etc.):

بالىلار بۆلۈمى
the Paediatric department

تەھرىر بۆلۈمى
the Editornal department

بۆلۈن-بۆلۈنمەك. پ
[bəlünmək]
to be diveded, shared out

گەپ بۆلۈنمەك
to interrupt

بۇدۇر. سۈپ [büdür]
curved, curly:

بۇدۇر چاچ
with curly hair

بۇدۇر-بۇدۇر. سۈپ
[büdür—büdür]
curved, curly

بۇدۇر-چوقۇر. سۈپ
[büdür—qo:kur]
uneven, not straight

بۇ تاختايىنىڭ يۈزى ساپلا بۇ-
دۇر-چوقۇر بولۇپ كېتىپتۇ.

held 40 days after a babys' birth)

بۆك. ئى [bək]
a hat, cap:

بۆكنى ئاسمانغا ئاتماق
to be over the moon

بۆكەن. ئى [bəkən]
an antelope

بۆل-بۆلمەك. پ
[bəlmək]
to divide, share:

بۇ پىچىنىنى بەش پارچىغا
بۆلۈشىمىز كېرەك.
We must divide the cake into five pieces.

ئالتىنى ئۈچكە بۆلسە ئىككىدىن
تېگىدۇ.
6 divided by 3 equald 2.

بۆلۈپ بەرمەك. پ
to distribute

بۆلەك. ئى [bələk]
a part, piece, constituent:

جۈملە بۆلەكلىرى
the constituent parts of a sentence

بۆلجۈرگەن. ئى [bəljürgən]
a strawberry

بۆلدۈر-بۆلدۈرمەك. پ
[bəldürmək]
to be divided, shared out

بۆلگۈچ. سۈپ [bəlgüq]
divisive dividing

بۈگۈنكى ئىشنى ئەتىگە قويما.
Don't put off today's work until tomorrow.

بۈگۈنلۈك. سۈپ [bügünlük]
today's for today

بۈۋى. ئى [büwi]
a woman who performs religious ceremonies

بۈيۈك. سۈپ [büyük]
large, great, huge:

بۈيۈك پىلان
a great plan

بېجىر-بېجىرمەك. پ
[bejirmək]
to handle, implement:

رەسمىيەتنى بېجىرمەك
to go through the official formalities

بېخىل. سۈپ [behil]
miserly, stingy:

بېخىل ئادەم
a miser

بېخىللىق. ئى [behillik]
stinginess, miserliness

بېرىش-كېلىش. پ
[berix—kelix]
coming and going, return:

مەن بېرىش-كېلىش بېلىتىنى ئالماقچى.
I want a return ticket.

بېرىل-بېرىلمەك. پ
[berilmək]

This plank has become warped.

بۈركۈت. ئى [bürküt]
an eagle:

بۈركۈت كۆكتە پەرۋاز قىلماقتا.
An eagle is soaring in the sky.

بۈك. سۈپ [bük]
thick, dense:

بۈك ئۆسكەن ئورمانلىق
a dense forest

بۈك-باراقسان. سۈپ
[bük—baraksan]
thick, dense:

بۈك-باراقسان ئورمان
a dense forest

بۈككىدە. رەۋ [bükkidə]
thick, dense

بۈگۈن. رەۋ [bügün]
today:

بۈگۈندىن باشلاپ...
From today on...

بۈگۈنگە قەدەر
until today

بۈگۈن ئاخشام
tonight

بۈگۈن-ئەتە
today or tomorrow

بۈگۈنكى. سۈپ [bügünki]
today's:

بۈگۈنكى گېزىت
today's newspaper

to put down a revolt

بېسىقلىق. سۈپ [besiklik]

loaded, filled:

يۈك بېسىقلىق ماشىنا

a loaded lorry

بېسىل-بېسىلماق. پ

[besilmak]

to be in stock; to subside, calm down:

بېسىلىپ قالغان ماللار

unsold goods

شامال بېسىلدى.

The wind has subsided.

ئاغرىق بېسىلدى.

The pain has subsided.

بېسىم. ئى [besim]

pressure, stress:

قان بېسىمى

blood pressure

ئۇنىڭغا نۇرغۇن بېسىم بار.

He's under a lot of stress.

بېسىم بىلەن بويسۇندۇرماق

to force someone to comply

بېشارەت. ئى [bexarət]

a sign, omen, indication:

بېشارەت بەرمەك. پ

to give an indication

بېغىر. ئى [beojir]

the liver:

بېغىر رەڭ

brown, dark—purple

بېغىش. ئى [beojix]

to concentrate, be serious about:

بېرىلىپ ئىشلىمەك

to work hard

بېزە-بېزىمەك. پ

[bezimək]

to decorate, adorn:

بىز ئۆينى بېزەيمىز.

We will decorate the house.

بېزەر-بېزەرمەك. پ

[bezərmək]

to have decorated

بېزەش-بېزەشمەك. پ

[bezəxmək]

to decorate each other.

بېزەل-بېزەلمەك. پ

[bezəlmək]

to be decorated

بېسىق. سۈپ [besik]

busy, rapid

بېسىق-بېسىقماق. پ

[besikmak]

to calm down, subside:

ئۇلارنىڭ جېدىلى بېسىقىپ قالدى.

They have solved their dispute.

بېسىقتۇر-بېسىقتۇرماق. پ

[besikturmak]

to (cause to) calm, to quieten:

توپىلاڭنى بېسىقتۇرماق

bus station, bus stop:

ئاپتوبۇس بېكىتى

a bus stop

ئاپتوبۇس بېكىتى نەدە؟

Where's the bus station?

بېكىت-بېكىتمەك. پ

[bekitmək]

to fix, nail:

بەلگىنى ئىشىككە بېكىتىڭ.

Nail the sign to the door.

بېكىتىل-بېكىتىلمەك. پ

[bekitilmək]

to be fixed, firmly placed

بېلەت. ئى [belət]

a ticket; a vote:

ئاشلىق بېلىتى

food tickets, meal tickets

كىنو بېلىتى

a cinema ticket

بېلەت تاشلىماق

to cast a vote

مەن ئۇنىڭ ئۈچۈن بېلەت تاشلىدىم.

I voted for him.

بېلىق. ئى [belik̡]

a fish

بېلىق تۇتماق. پ

to fish

سىز بېلىق تۇتۇشنى ياخشى كۆرەمسىز؟

Do you like fishing?

بېلىقئالغۇچ. ئى

the wrist

بېغىشلا-بېغىشلىماق. پ

[beƣixlimak̡]

to devote, donate to:

ئۇ بارلىقىنى ۋەتەنگە بېغىشلىدى.

He gave his all for the country.

بېغىشلاش-بېغىشلاشماق. پ

[beƣixlaxmak̡]

to devote to each other

بېغىشلان-بېغىشلانماق. پ

[beƣixlanmak̡]

to be devoted to

بېغىشلىما. ئى [beƣixlima]

a dedication, dedicatory message

بېقىل-بېقىلماق. پ

[bek̡ilmak̡]

to be raised, reared

بېقىن-بېقىنماق. پ

[bek̡inmak̡]

to obey; depend on

بېقىندۇر-بېقىندۇرماق. پ

[bek̡indurmak̡]

to conquer, subjugate

بېقىندى. سۈپ [bek̡indi]

dependant, subordinate

بېقىندى جۈملە

a dependant clause

بېقىندىلىق. ئى [bek̡indilik̡]

dependence, subordination

بېكەت. ئى [bekət]

بالىڭىز تېپىلىپ قالار، بۇنداق بىئارام بولماڭ.
Your child will be found, don't be so worried.

بىئاراملىق. ئى [biaramlik]
worry, unhappiness

بىئەپ. سۈپ [biəp]
unsuitable, inconvenient:
قەلەمنى مۇنداق تۇتۇش بىئەپ.
That's not a good way to hold the pen.

بىئەپلىك. ئى [biəplik]
inconvenience, unsuitableness

بىئەدەب. سۈپ [biədəb]
impolite, rude

بىئەدەبلىك. ئى [biədəblik]
impoliteness, rudeness

بىباھا. سۈپ [bibaha:]
priceless, of great; value

بىپايان. سۈپ [bipayan]
vast, limitless:
بىپايان دېڭىز
the vast ocean

بىپەرۋا. سۈپ [bipərwa:]
careless, negligent:
ئىشقا بىپەرۋا قارىماق
to have a negligent: attitude

بىپەرۋالىق. ئى
[bipərwa:lik]
carelessness, negligence

بىتاقەت. سۈپ [bita:kət]
impatient, impetuous

[belikalojuq]
a fishing

بېلىقچى. ئى [belikqi]
a fisherman

بېلىقچىلىق. ئى [belikqilik]
fishing

بېلىقسىمان. سۈپ
[beliksiman]
fish—like, resembling a fish

بېنەپتە. ئى [benəptə]
a week—day

بېنزىن. ئى [benzin]
petrol, benzine

بېهى. ئى [behi:]
quince

بېيى-بېيىماق. پ [beyimak]
to become rich:
ئۇ بارغانسېرى بېيىۋاتىدۇ.
He's getting richer and richer.

بېيىت 1. ئى [beyit]
a story, fable

بېيىت ئېيتماق. پ
to tell a story

بېيىت 2. بېيىتماق. پ
[beyitmak]
to enrich, cause to get rich

بېيىش-بېيىشماق. پ
[beyixmak]
to enrich one another

بىئارام. سۈپ [biaram]
unhappy, worried:

to sprout

بىخەتەر. سۈپ [bihətər]
safe, secure:
بىخەتەر ساندۇق
a safe, money box
سەپىرىڭىز بىخەتەر بولسۇن!
Have a safe trip!
مەن پۇلۇمنى بىخەتەر ساندۇقتا ساقلايمەن.
I keep my money in a safe.

بىخەتەرلىك. ئى [bihətərlik]
safety, security

بىخەستە. سۈپ [bihəstə:]
negligent, careless

بىخەستىلىك. ئى [bihəstilik]
negligence, carelessness

بىخەۋەر. سۈپ [bihəwər]
without information or news:
بىخەۋەر قالماق
to be without news, ignorant

بىخەۋەرلىك. ئى [bihəwərlik]
ignorant of, without know-ledge of

بىخلان-بىخلانماق. پ [bihlanmak̡]
to sprout:
ئۇرۇقلار بىخلاندى.
The seeds have sprouted.

بىخۇد. سۈپ [bihud]
careless, negligent

بىتاقەتلىك. ئى [bitak̡ətlik]
impatience, impetuosity

بىتەرەپ. سۈپ [bitərəp]
neutral, impartial:
بىتەرەپ مەملىكەت
a neutral country
بىتەرەپ تۇرماق
to remain neutral

بىتەرەپلىك. ئى [bitətəplik]
neutrality, impartiality

بىتەرەت. سۈپ [bitərət]
ritually unclean, unwashed

بىتەلەي. سۈپ [bitələy]
unlucky, unfortunate

بىتەلەيلىك. ئى [bitələylik]
a misfortune, misadventure

بىتچىت. رەۋ [bitqit]
see below

بىتچىت بولماق. پ
to be ruined, shattered

بىتچىت قىلماق. پ
to ruin, shatter

بىچارە. سۈپ [biqa:rə]
unfortunate, helpless, wretched

بىچارىلىك. ئى [biqa:rilik]
helplessness, wretchedness

بىخ. ئى [bih]
a shoot (of a young plant):
بىخ يېرىپ چىقماق
to sprout

بىخ چىقارماق. پ

بىخۇدلاش-بىخۇدلاشماق. پ
[bihudlaxmak]
to be casual, off—hand

بىخۇدۇك. سۈپ [bihudük]
relaxed, casual

بىخۇدۇكلۇك. ئى
[bihudüklük]
noncholance, off—handedness

بىر. س [bir]
a, one, per:

بىر كىتاب
a book

ئوندىن بىر
a tenth

بىر دەم
a short while, a short time

بىر قانچە كىتاب
a few books

باشقا بىرى
another one

ھەربىر سائەتتە يەتمىش كىلو-
مېتىر
seventy kilometres per hour

مەن گۇاڭجۇغا بىر قېتىم بار-
غان.
I've been to Guang zhou
once.

سىز ئۈچ ئىشنى بىر قېتىمدا
قىلالمايسىز.
You can't do three things
at once.

خەنزۇلار بىر باللىق بولىدۇ.
Han women can only have
one child.

بىر يەرگە كەلمەك
to make up one's mind

بىر يەرگە كېلىڭ.
Make up your mind.

بىر تەرەپ بولماق
to be handled, solved (of
a problem)

بىر تەرەپ قىلماق
to handle, solve (a problem)

بىرئاز. رەۋ [biraz]
a little, a bit:

بىرئاز ساقلاپ تۇرۇڭ.
Wait a moment.

بىرئاز چارچىدىم.
I'm a little tired.

بىراق. باغل [birak]
but, however:

مەن بېرىشنى ئويلىغانىدىم،
بىراق بارالمىدىم.
I wanted to go, but I couldn't

بىراقلا. رەۋ [birakla]
all together, all at once

بىرە-بىرە. رەۋ [birə—birə]
sometimes, occasionally

بىرەر. سۈپ [birər]
a certain, a particular:

بىرەر ئادەم
a certain person, somebdy

بىرەر جاي
a certain place, somewhere

[bir türlük]
unusual, out of the ordinary

بىردەك. سۈپ [birdək]
the same, identical

بىردەكلىك. ئى [birdəklik]
unanimity, accord

بىردەم. رەۋ [birdəm]
a moment, a short time, soon:
ئۇ بىردەمدە قايتىپ كېلىدۇ.
He'll be back soon.

بىردىن. رەۋ [birdin]
suddenly

بىردىنبىر. سۈپ [birdinbir]
unique, only:
مانا، بۇ بىردىنبىر ئۇلچەملىك جاۋاب.
This is the only answer to this question.

بىردىنلا. رەۋ [birdinla]
suddenly, all of a sudden:
هاۋا بىردىنلا ئۆزگىرىپ كەتتى.
The weather suddenly changed.

بىر زامان. رەۋ [birzaman]
sometime past, a short while ago:
بىر زامان بولدى.
It's been a while.

بىرقانچە. ئال [birkanqə]
a few, several

بىرقاندلق. ئال [birkandak]

مەن بىر يوشۇرۇنالىغۇدەك
بىرەر جاينى بىلمەيمەن.
I don't know any where to hide.
بىرەر نەرسە يېگۈڭىز بارمۇ؟
Do you want anything to eat?

بىر-بىرى. ئال [bir—biri]
each other, one another:
ئۇلار بىر-بىردىن ئۆگىنىۋاتىدۇ.
They are learning from each other.
ئۇلار بىر-بىرىنى قوللايدۇ.
They support each other.

بىر-بىردىن. رەۋ
[bir—birdin]
one by one, one after the other

بىر-بىرلەپ. رەۋ
[bir—birləp]
one by one, one after the other

بىر-بىرلەپ سۆزلىمەك. پ
to talk one after the other

بىرپەس. رەۋ [birpəs]
a short time:
بىر پەس يامغۇر ياغدى.
It rained briefly.

بىر توقاي. سۈپ
[bir tokay]
great many, a lot

بىر تۇرلۇك. سۈپ

organization:

ئاياللار بىرلەشمىسى

a women's federation

بىرلىك. ئى [birlik]

singular; unity.

كۈچ بىرلىكتە

Strength is in unity.

بىرلىك ئىسىم.

a singular noum

بىرلىكتە. رەۋ [birliktə]

together, as one

بىرمەزگىل. رەۋ [birməzgil]

for a while, for a time:

ئۇ ئادەم بۇ جايدا بىر مەزگىل ئىشلىگەن.

That man worked here for a while.

بىر مەھەل. رەۋ [birməhəl]

at a certain time, once upon a time

بىرمۇنچە. ئال [birmunqə]

a fair number

بىرنەچچە. ئال [birnəqqə]

a few, several

بىرنەرسە. ئال [birnərsə]

something or other:

بىرنەرسە دېيىش تەس.

It's hard to know what to say.

بىرنېمە. ئال [birnemə]

something or other:

ئۇ قانداق بىر نېمە؟

somehow

بىرقەدەر. رەۋ [birⱪədər]

comparatively, quite:

بىرقەدەر ياخشى

quite good

بىرقۇر. رەۋ [birⱪur]

all at once, with a single sweep

بىرقۇر كۆرمەك. پ

to look over something rapidly

بىرقىسما. رەۋ [birⱪisma]

unusual, out of the ordinary

بىرقىسما بولماق. پ

to feel a little off

بىركەم. رەۋ [birkəm]

a little while

بىركىم. ئال [birkim]

a certain person

بىرلەش-بىرلەشمەك. پ

[birləxmək]

to unite, combine:

بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى

the United Nations

بىرلەشتۈر-بىرلەشتۈرمەك. پ [birləxtürmək]

to cause to unite

بىرلەشمە 1. سۈپ

[birləxmə]

combined, joint

بىرلەشمە 2. ئى [birləxmə]

a union, federation,

What kind of thing is it?

بىرھازا. رەۋ [birhaza:]
for some time, for a season

بىرھالدا. رەۋ [birhalda]
at the same time

بىرىك-بىرىكمەك. پ
[birikmək]
to join, unite, combine

بىرىكتۈر-بىرىكتۈرمەك. پ
[biriktürmək]
to cause to combine, unite

بىرىكمە. ئى [birikmə]
a chemical compound, a mixture

بىرىكىش-بىرىكىشمەك. پ
[birikixmək]
to join together, unite

بىرىنچى. س [birinqi]
the first, earliest, original;
بىرىنچى ئاي
January
بىرىنچى بولۇپ كەلگەن كىشى ئابلىمىت.
The fist person to arrive was Ablimit.

بىرىنچىلىك. ئى [birinqilik]
first place, top (in a contest)

بىريولى. رەۋ [biryoli]
at one stroke, all at once;

بىر يولى ئىچىۋەتمەك. پ
to drink with a single gulp

بىز. ئال [biz]
us, we;
بىزنىڭ ئۆيىمىز
our house
بىز ھەممىمىز كىنو كۆرۈشكە ئامراق.
We all enjoy watching films.
بۇ سىزنىڭ رەسىمىڭىز. بىز-نىڭكى نەدە؟
That's your picture. Where's ours?

بىزار. سۈپ [bizar]
see below

بىزار بولماق. پ
to be sick of, fed up with

بىزارلىق. ئى [bizarlik]
hatred, loathing

بىزەڭ. سۈپ [bizəŋ]
unreasonable, stubborn

بىزەڭلىك. ئى [bizəŋlik]
stubborness, obstinacy

بىس. ئى [bis]
the blade of a knife;
پىچاقنىڭ بىسى
the blade of a knife

بىسات. ئى [bisat]
a utensil; furniture
ئۆي بىساتلىرى
household furniture

بىساتلىق. سۈپ [bisatlik]
equipped, furnished

بىسەرەمجان. سۈپ
[bisərəmjan]
mixed up, in a jumble;

free, unoccupied, empty:
مەن بىكار.
I'm free.
سىز ئەتە بىكارمۇ؟
Are you free tomorrow?
بىكار گەپ
empty words, nonsense
بىكارغا بەرمەك
to give something for free
بىكار قىلماق
to abrogate, annul, abolish
شەرتنامىنى بىكار قىلماق
to annul a treaty
بىكارچى. ئى [bikarqi]
an idle person, lay—about
بىكارچىلىق. ئى [bikarqilik]
idleness' laziness
بىكاردىن-بىكار. رەۋ
[bikardin—bikar]
in vain, to no purpose:
بىكاردىن-بىكار تاياق يېمەك
to get a beating for nothing
بىكارلا-بىكارلىماق. پ
[bikarlimak]
to empty, vacate:
ئۆي بىكارلاپ بەرمەك
to vacate a house
بىگۇناھ. سۈپ [bigunah]
innocent, sinless
بىگىزقول. ئى [bigizkol]
the forefinger
بىل-بىلمەك. پ [bilmək]

بىسەرەمجان ئۆي
a house in disorder
بىسلىق. سۈپ [bislik]
bladed, with a blade:
ئۆتكۈر بىسلىق پىچاق
a sharp knife
بىسمىللا. ئىم [bismilla]
In the name of God!:
بىسمىللا بىلەن باشلىماق
to start an undertaking by invoking the name of God.
بىسوراق. سۈپ [bisorak]
without asking, without permission
بىشەم. سۈپ [bixəm]
shameless, immodest
بىشەملىك. ئى [bixəmlik]
immodesty
بىغەرەز. سۈپ [biɣərəz]
absent—minded, muddle—headed
بىغەم. سۈپ [biɣəm]
carefree, not worried
بىقارار. سۈپ [bikarar]
irresolute, indecisive:
بىقارار ئىش
an undecided matter
بىقارارلىق. ئى [bikararlik]
indecisiveness, hesitation
بىقىن. ئى [bikin]
a rib; side; coastal region
بىكار. سۈپ [bikar]

ئاچتى.
He opened the door with a key.
ئەخمەت سەمەت بىلەن بىللە كەلدى.
Ahmat came with Samat.

بىلەي. ئى [biləy]
a grindstone

بىلدۈر-بىلدۈرمەك. پ [bildürmək]
to inform, express:
مىننەتدارلىق بىلدۈرمەك
to express one's gratitude
نارازىلىقنى بىلدۈرمەك
to express one's dissatis—faction

بىلدۈرۈش-بىلدۈرۈشمەك. پ [bildürüxmək]
to inform one another, communicate

بىللە. رەۋ [billə]
together, at the same time:
بىز يەكەنگە ئادىل بىلەن بىللە باردۇق.
We travelled to Yarkand together with Adil.

بىللىلەش-بىللىلەشمەك. پ [billiləxmək]
to unite, get together:
بىللىلىشىپ ئىشلىمەك
to work together

بىلىش. ئى [bilix]

to know, to know how to:
مەن بىلمەيمەن.
I don't know.
شاھمات ئويناشنى بىلەمسىز؟
Can you play chess?
سىز رۇسچە بىلەمسىز؟
Do you know Russian?
ئۇنىڭ نېمە ئۈچۈن كەلمىگەنلىكىنى بىلمەكچىدىم.
I wonder why he didn't come.

بىلە-بىلىمەك. پ [bilmək]
to sharpen:
پىچاق بىلىمەك
to sharpen a knife

بىلەرمەن. سۈپ [bilərmən]
worldly—wise, knowledgeable

بىلەزۈك. ئى [bilə:zük]
a bracelet

بىلەك. ئى [bilək]
an arm:
بىلىكىدە كۈچى بار ئادەم
a capable' powerful person

بىلەكلىك. سۈپ [biləklik]
armed, with arms

بىلەن. باغل؛ تىر [bilən]
by, with:
مەن ئاپتوبۇس بىلەن كەلدىم.
I came by bus.
مەن سىز بىلەن بىللە بارىمەن.
I'll go with you.
ئۇ ئاچقۇچ بىلەن ئىشىكنى

billiards, pool

بىمار. سۈپ [bimar]

ill, sick

بىمالال. رەۋ [bimalal]

safely, peacefully

بىمەنە. سۈپ [bimə:nə]

meaningless, insignificant:

بىمەنە گەپ

nonsense, foolish talk

بىمەنىلىك. رەۋ [bimə:nilik]

meaninglessness

بىمەھەل. رەۋ [biməhəl]

untimely, at an unsuitable moment

بىمەھەل ئۆلمەك

to die an untimely death:

سىز بىمەھەل كېلىپسىز.

You have come at a bad time

بىنا. ئى [bina:]

a building, apartment block:

ئۈچ قەۋەتلىك بىنا

a three storey building

بىنا بولماق. پ

to emerge, appear

بىنائەن. رەۋ [bina:ən]

according to:

تەكلىپكە بىنائەن

upon invitation, upon being asked

بىناكار. ئى [bina:kar]

a builder, constructor

knowledge, understanding:

بىلىشىمچە...

As far as I know...

بىلىش-بىلىشمەك. پ [bilixmək]

to know one another

بىلىم. ئى [bilim]

knowledge, learning:

ئازغىنە بىلىم

a little knowledge

بىلىمچان. سۈپ [bilimqan]

knowledgeable, learned

بىلىمدان. سۈپ [bilimdan]

knowledgeable, learned

بىلىمسىز. سۈپ [bilimsiz]

ignorant, unlearned

بىلىمسىزلىك. ئى [bilimsizlik]

ignorance, a lack of knowledge

بىلىملىك. سۈپ [bilimlik]

educated, scholarly

بىلىن-بىلىنمەك. پ [bilinmək]

to know, discover, realize:

ئۇنىڭ كىم ئىكەنلىكى ئەمدى بىلىندى.

His identity has only just been discovered.

بىلىندۈر-بىلىندۈرمەك. پ [bilindürmək]

to make known

بىليارت. ئى [bilyart]

بناكارلىق. ئى
[bina:karlik]
building, construction, architecture

بىنەپشە. سۈپ [binəpxə]
violet, purple:
بىنەپشە رەڭ
violet, purple colour

بىھايا. سۈپ [bihaya:]
shameless, brazen

بىھايالىق. ئى [bihaya:lik]
shamelessness

بىھوش. سۈپ [bihox]
unconscious, insensible

بىھۇدە. سۈپ [bihu:də]
futile, in vain:
بىھۇدە ئاۋارىچىلىق
to be busy without accomplishing anything

بىھۇدىلىك. ئى [bihu:dilik]
futility, vanity

بىھۆرمەت. سۈپ [bihürmət]
disrespectful, derisive

بىھۆرمەتلىك. ئى
[bihürmətlik]
disrespect, derision

بىھېساب. سۈپ [bihesab]
countless, innumerable

بىئوخىمىيە. ئى [biohimiyə]
bio-chemistry

بىئوگرافىيە. ئى [biografiyə]
biography

بىئولوگ. ئى [biolog]
a biologist

بىئولوگىيە. ئى [biologiyə]
biology

بىۋاپا. سۈپ [biwapa:]
unreliable, unfaithful:
بىۋاپا يار
an unfaithful lover

بىۋاپالىق. ئى [biwapa:lik]
unfaithfulness, fickleness

بىۋاسىتە. سۈپ [biwasitə]
direct, immediate:
بىۋاسىتە تۇغقان
a direct relative
گوۋۇيۈەنگە بىۋاسىتە قاراشلىق ئىدارىلەر
units governed directly by the State Council

بىيە. ئى [biyə]
a quince

بيۇروكرات. ئى [byurokrat]
a bureaucrat

بيۇروكراتىزم. ئى
[byurokratizm]
bureaucracy

پ

پائال. رەۋ [pa:al]
actively, enthusiastically

پائالىيەت. رەۋ [paa:liyət]
an activity, an event:

سىز قانداق پائالىيەتتىن ھو-
زۇرلىنىسىز؟

What kind of activities do you enjoy?

بىز مەكتەپنىڭ ھەرقانداق پائا-
لىيەتلىرىگە ئاكتىپ قاتنىشى-
شىمىز كېرەك.

We should take an active part in all school activities.

پائالىيەتچان. سۈپ
[paa:liyətqan]
a person who enjoys activities

پاپا. رەۋ [pa:pa]
the Pope:

رىم پاپىسى
the Roman Pope

پاپىرۇس. رەۋ [papirus]
papyrus (paper)

پات 1. رەۋ [pat]
starch:

پېتى بار رەخت
starched cloth

پات 2. رەۋ [pat]
style, manner:

ئۇ يۈگۈرگەن پېتى ئىشخانىغا
كىرىپ كەتتى.

He came running into the office.

پات 3. رەۋ [pat]
quickly, soon:

پات ئارىدا!
soon, in a moment

پات كېلىڭ.
Come back soon.

پات يېقىندا!
in a moment

پات-پاتماق. پ [patmak]
to hold, contain, fit; to sink:

بۇ خالتىغا ئەللىك كىلو گۈرۈچ
پاتىدۇ.

This sack holds fifty kilos of rice

بۇ زالغا مىڭ كىشى پاتىدۇ.
This hall holds a thousand people.

بۇ چاپان ماڭا پاتمىدى.
This coat is too small for me.

ئۇنىڭ خۇشاللىقى قىن-قىنىغا
پاتماي قالدى.

He was beside himself with joy.

كۈن تاغ ئارقىسىغا پېتىپ كەتتى.

to sink into, get stuck in:
ماشىنىنى لايغا پاتۇرۇپ قويماق
to get stuck in the mud (of a car)

پاتىپاراق. رەۋ [patiparak̡]
chaos, disorder

پاتىپاراقچىلىق. رەۋ [patiparak̡qilik̡]
chaos, disorderliness

پاجىئە. رەۋ [pa:jiə:]
a tragedy, mishap

پاجىئەلىك. سۈپ [pa:jiə:lik]
tragic, unhappy:
ئۇ بەك پاجىئەلىك ۋەقە بولۇپتۇ.
It was a terrible accident.

پاچاق. رەۋ [pa:qak̡]
the lower leg, the calf

پاچاق-پاچاق. رەۋ [paqak̡—paqak̡]
see below:
پاچاق-پاچاق قىلماق
to break into little pieces

پاچاقچى. رەۋ [pa:qak̡qi]
a thug, crook

پاچاقلا-پاچاقلىماق. پ [paqak̡limak̡]
to smash, destroy, overthrow:
ئۇلار يېڭى ھۆكۈمەتنى پاچاقلاپ تاشلىماقچى.
They are planning to overt—
The sun sank behind the mountains.

پاتاڭ. رەۋ [pataŋ]
the neck

پات-پات. رەۋ [pat—pat]
frequently, often:
پات-پات كېلىڭ.
Come and see us often.

پاتقاق. رەۋ؛ سۈپ [patk̡ak̡]
mud; muddy, miry:
پاتقاق يول
a muddy road:
بۇ جاي ئەتىيازدا بەك پاتقاق بولۇپ كېتىدۇ.
This place is very muddy in the spring.

پاتقاقچىلىق. رەۋ [patk̡akqilik̡]
muddiness, miriness:
بۇ جاي نېمىدېگەن پاتقاقچىلىق!
What a muddy place this is!

پاتقۇز-پاتقۇزماق. پ [patk̡uzmak̡]
to cause to fit, to cram in

پاتمانلاپ. پ [patmanlap]
very much, in great quantity

پاتمىچۇق. رەۋ [patmiquk̡]
a house lizard, gecko

پاتولوگىيە. رەۋ [patologiyə]
pathology

پاتۇر-پاتۇرماق. پ [paturmak̡]

چاچلىرىڭىز نېمە ئانچە
پاخپىيىپ كەتتى؟
Why is your hair so untidy?

پاخپايت-پاخپايتماق. پ
[pahpaytmak]
to mess up, cause to be untidy

پاختا. رەۋ [pahta]
cotton:

ساپ پاختا
raw cotton

پاختا كۆينەك
a cotton shirt

پاختەك. رەۋ [pahtək]
a turtledove:

پاختەك تۈكى رەڭ
grey

بىر چالمىدا ئىككى پاختەكنى
سوقماق
to hit two birds with one stone

پاختىچى. رەۋ [pahtiqi]
a cotton grower or seller

پاختىچىلىق. رەۋ
[pahtiqilik]
cotton growing

پاختىسىمان. سۈپ
[pahtisiman]
cotton—like, fluffy

پاختىلاش-پاختىلاشماق. پ
[pahtilaxmak]
to go mouldy, muldewed:

hrow the new goverment.

پاچكا. ئى [paqka]
a packet:

بىر پاچكا تاماكا
a packet of tabacco

پاخال. رەۋ [pahal]
stalks left after threshing, chaff:

شال پاخىلى
rice straw

پاخاللاش-پاخاللاشماق. پ
[pahallaxmak]
to lose value, be worthless

هازىر كىشىلەر پۇل پاخاللاشتى
دەپ خاپا بولۇشىۋاتىدۇ.
People are complaining that their money is worthless.

پاخاللاشتۇر-پاخاللاشتۇر-ماق. پ [pahallaxturmak]
to devaluate

پاخاللىق. رەۋ [pahallik]
devaluation, worthlessness

پۇل پاخاللىقى
economic inflation

پاخپاق. سۈپ [pahpak]
empty, void:

پاخپاق گەپ
nonsense, foolish talk

پاخپاي-پاخپايماق. پ
[pahpaymak]
to be untidy, messed up:

پاختىلىشىپ قالدى.
It's gone mouldy.
پاختىلىق. سۈپ [pahtilik]
having cotton:
پاختىلىق چاپان
a cotton coat
پاخشە. سۈپ [pahxə]
smashed, destroyed:
پاخشە تۇخۇم
a smashed egg
پاخشەك. سۈپ [pahxək]
bald, bare:
پاخشەك باش
a bald head
پادا. رەۋ [pada]
a flock(of cows, sheep, etc.):
كالا پادىسى
a herd of cows
پادىچى. رەۋ [padiqi]
a shepherd
پادىچىلىق. رەۋ [padiqilik]
shepherding, husbandry
پادىشاھ. رەۋ [padixah]
an emperor, a king:
پادىشاھلىق. رەۋ
[padixahlik]
a kingdom, a domain
پار 1. رەۋ [par]
s team; a radiator, central heating:
بۇ ئۆيدىكى پار قىزىمايۋاتىدۇ.
The radiator in this room isn't working.
پار 2. م [par]
measure word:
بىر پار پايپاق
a pair of socks
پارا. رەۋ [pa:ra]
a bribe, hush—money:
پارا ئالماق
to take a bribe
پارا يېمەك
to take a bribe
پارا بەرمەك. پ
to bribe:
ئۇلار ساقچىغا پارا بەردى.
They bribed the policeman.
پاراخوت. رەۋ [parahot]
a ship, boat:
پاراخوت باشلىقى
a ship's captain
پاراخوتچى. رەۋ [parahotqi]
a sailor
پاراسەت. رەۋ [para:sət]
talent, aptitude
پاراسەتسىز. سۈپ
[para:sətsiz]
untalented, unskilful
پاراسەتلىك. سۈپ
[para:sətlik]
talented, gifted
پاراس-پۇرۇس. تەق
[paras—purus]
cracking, banging:

to couse to bubble, gurgle

پاراكەندە. سۈپ

[para:kəndə]

confused, in turmoil

پاراكەندىچىلىك. رەۋ

[para:kəndiqilik]

chaos, turmoil

پاراگراف. رەۋ [paragraf]

a paragragh

پاراڭ. رەۋ [paraŋ]

conversation, talk:

بىر ئازا پاراڭلىشامدۇق؟

Shall we have a talk?

پاراڭچى. رەۋ [paraŋqi]

a conversationalist, good talker

پاراڭلاش-پاراڭلاشماق. پ

[paraŋlaxmak]

to converse, talk:

مەن سىزنىڭ خىزمىتىڭىز ھەق-قىدە ئۇنىڭ بىلەن پاراڭلاشتىم.

I have spoken to him about your work.

سىلەر نىمە ھەققىدە پاراڭلىش-ۋاتىسىلەر؟

What are you talking about?

پاراڭلىششقا ۋاقتىم يوق.

I haven't got time to talk.

پاراڭلاشتۇر-پاراڭلاشتۇر-ماق. پ [paraŋlaxturmak]

to get others talking

پاراللېل. سۈپ [parallel]

يوجاڭزا پاراس-پۇرۇس قىلىپ كەتتى!

The fire — crackers: were going bang!

پاراشوك. رەۋ [paraxok]

powder, flakes:

سوپۇن پاراشوكى

soap powder

پاراشوكسىمان. سۈپ

[paraxoksiman]

powderlike, flaky

پاراشۇت. رەۋ [paraxut]

a parachute:

پاراشۇت بىلەن سەكرىمەك

to parachute

پاراشۇتچى. رەۋ [paraxutqi]

a parachutist

پارافىن. رەۋ [paraffin]

paraffin

پاراق-پاراق. تەق

[parak—parak]

the sound of laughter:

پاراق-پاراق كۈلۈشمەك

to laugh loudly

پاراق-پۇرۇق. تەق

[parak—puruk]

the sound of water bubbling

پاراقلا-پاراقلىماق. پ

[paraklimak]

to bubble, gurgle

پاراقلات-پاراقلاتماق. پ

[paraklatmak]

پار-پۇر. تەق [par—pur]
see below:
پار-پۇر قىلماق. پ
to shine brightly
پارتا. رەۋ [parta]
a desk
پارتكوم. رەۋ [partkom]
party committee
پارتگۇرۇپپا. رەۋ
[partguruppa]
party group, cell
پارتلا-پارتلىماق. پ
[partlimak]
to explode:
بومبا پارتلىدى.
The bomb exploded.
پارتلات-پارتلاتماق. پ
[partlatmak]
to blow up:
ئۇلار كۆۋرۈكنى پارتلىتىۋەتتى.
They blew the bridge up.
پارتلاتقۇچى. رەۋ
[partlatkuqi]
an explosive expert
پارتلاتقۇز-پارتلاتقۇزماق. پ
[partlatkuzmak]
to have something blown up
پارتلىتىل-پارتلىتىلماق. پ
[partilitilmak]
to be blown up
پارتلىغۇچ. سۈپ
[partli oƣuq]

parallel, equal:
بىز ئىككىمىز پاراللېل سىنىپقا دەرس ئۆتىمىز.
We both teach parallel classes.
پاراللېلىزم. رەۋ
[parallelizm]
parallelism
پاراۋان. سۈپ [para:wan]
rich plentiful:
پاراۋان ياشىماق. پ
to live well
پاراۋانلاش-پاراۋانلاشماق. پ
[para:wanlaxmak]
to live well, be rich
پاراۋوز. ئى [parawoz]
a locomotive engine
پارە. ئى [pa:rə]
a part;a sura of the Koran:
بىر پارە قۇرئان ئوقۇماق
to read a Sura of the Koran
پارە-پارە. رەۋ
[pa:rə—pa:rə]
see below;
پارە-پارە بولماق. پ
to be smashed to pieces
پارە-پارە قىلماق. پ
to smash to piece
پارپا. رەۋ [parpa]
a dwarf, hunchback
پار-پار. تەق [par—par]
shiny, bright

پارچە پۇل
change, small money
پارچە پۇل بارمۇ؟
Have you any change?
بۇنى ئۈچ پارچىغا بۆلۈڭ.
Cut it into three parts.
دىققەت قىلىڭ. پولدا ئەينەك
پارچىسى بار ئىكەن.
Be careful, There are
some pieces of glass
on the floor.

پارچە-پارچە. رەۋ
[parqə—parqə]
piece by piece

پارچە-پۇرات. سۈپ
[parqə—purat]
small pieces; trifling; unim—
portant, odd.

پارچىلا-پارچىلىماق. پ
[parqilimak]
to divide, change:
ئون سوملۇق پۇلنى پارچىلاپ
بېرەلەمسىز؟
Can you change ten yuan?

پارچىلات-پارچىلاتماق. پ
[parqilatmak]
to seperate

پارس. رەۋ [pars]
an Iranian; Persian.
پارس تىلى
the Persian language

پارس-پارس. نەق

explosive:
پارتلىغۇچ ماددا
explosive material
پارتلىغۇچ تاۋۇش
a plosive consonant

پارتىزان. رەۋ [partizan]
a freedom—fighter, partisan

پارتىزانچە. سۈپ
[partizanqə]
partisan

پارتىيە. رەۋ [partiyə]
a political party:
پارتىيە ئەزاسى
a party member
پارتىيىگە كىرمەك
to join the party

پارتىيە-گۇرۇھ. رەۋ
[partiyə—guruh]
political parties, factions

پارتىيىسىز. سۈپ
[partiyisiz]
non—aligned, non— party

پارتىيىلىك. سۈپ
[partiyilik]
belonging to a party:
پارتىيىلىك كادىر
a party cadre

پارچە. رەۋ؛ م [parqə]
a part, piece; a measure
word:
بىر پارچە نان
a piece of nan

You have a bright future.

پارلامېنت. رەۋ [parlament]
parliament

پارلات-پارلاتماق. پ
[parlatmak]
to be chosen, paired

پارىخور. رەۋ [parihor]
one who takes bribes

ئۇ دېگەن بىر پارىخور ئادەم.
He is a man who takes bribes

پارىخورلۇق. رەۋ
[parihorluk]
bribery corruption

هازىر پارىخورلۇق ئاۋۇپ كەتتى.
Bribery is widespread now

پارىلدا-پارىلدىماق. پ
[parildimak]
to shine, twinkle

پاس. رەۋ [pas]
a pass (as in football):

پاس بەرمەك
to pass (the ball)

پاساڭدا-پاساڭدىماق. پ
[pasaŋdimak]
to uproot harvested plants

پاس-پاس. تەق [pas—pas]
poppers. snap buttons

پاسپورت. رەۋ [pasport]
a pasport

پاسخا بايرىمى. رەۋ
[pars—pars]
the sound of an explosion;
bang

پارسچە. سۈپ؛ رەۋ [pa:rsqə]
the Persian language: Farsi

پارسىلدا-پارسىلدىماق. پ
[parsildimak]
to crackle, bang

پارسىي. سۈپ [parsiy]
Farsi, Iranian

پارقىرا-پارقىرىماق. پ
[parkirimak]
to shine gleam

تاغ چوققىسىدىكى يىل بويى ئېرىمەيدىغان قارلار پارقىراپ تۇراتتى.
The mountain peak gleamed all year round with unmelted snow

پارقىرات-پارقىراتماق. پ
[parkiratmak]
to cause to shine, polish:

ئۆتۈكنى مايلاپ پارقىراتماق
to polish one's boots

پارلا-پارلىماق. 1. پ
[parlimak]
to choose. select; toshine

پارلىماق. 2. پ [parlimak]
to put together in pairs

پارلاق. سۈپ [parlak]
bright shining

سىزنىڭ ئىستىقبالىڭىز پارلاق.

to make something dirty

پاسكىنىلىق. رەۋ

[paskinilik]

dirt, filth

پاسىل. رەۋ [pa:sil]

boundary, fence

پاش. [pax]

see below

پاش بولماق. پ

to be revealed, made known

پاش قىلماق. پ

to reveal, make known

پاشا 1. رەۋ [paxa]

Sir (Turkish title)

پاشا 2. رەۋ [pa:xa]

a mosquito

پاشنا. رەۋ [paxna]

the heel (of s shoe)

پاشنىلىق. سۈپ [paxnilik]

high—heeled

هازىر كىشىلەر ئېگىز پاشنىلىق ئاياغدىن زېرىكتى.

People have got tired of wearing high—heeled shoes.

پاشىلىق. رەۋ [paxilik]

a mosquito net; mosquito infested area

پاقا. رەۋ [paka]

a frog:

پاقا كۇركىرىماق

to croak (of a frog)

ئالتىنچى ئاينىڭ پاقىسىدەك يو-

[pasha bayrimi]

Easter

پاسسازىر. رەۋ [passazir]

a passenger, travelien

پاسسىپ. سۈپ [passip]

passive, inactive

ئۇنداقتا بىز پاسسىپ هالغا چۈشۈپ قالىمىز.

In that case, we will become very passive

پاسسىپلاش-پاسسىپلاشماق. پ

[passiplaxmak]

to be passive, inactive

پاسسىپلاشتۇر-پاسسىپلاش-تۇرماق. پ

[passiplaxturmak]

to render inactive

پاسسىپلىق. رەۋ [passiplik]

passivity, inaction

پاسكىنا. سۈپ [paskina]

dirty, unclean

پاسكىنا كىيىم

dirty clothes

پاسكىنىچىلىق. رەۋ

[paskiniqilik]

dirtiness filthiness

پاسكىنىلاش-پاسكىنىلاش-ماق. پ [paskinilaxmak]

to be dirty, become dirty

پاسكىنىلاشتۇر-پاسكىنىلاش-تۇرماق. پ

[paskinilaxturmak]

قاپ كەتمەك
to disappear quickly

پاقالچاق. رەۋ [paḳalqak]
the lower leg, the calf:

كاللا دىسە، پاقالچاق دىمەك
to give an irrelevant answer

پاق-پۇق. تەق [paḳ—puḳ]
bang, bang

پاق-پاق ئۇرماق. پ
to hit with a bang

پاقلان. رەۋ [paḳlan]
a lamb

پاقىچىلاپ. رەۋ [paḳiqilap]
see below

پاقىچىلاپ ئۈزمەك. پ
to swim breast—stroke

پاك. سۈپ [pak]
clean, pure, righteous

پاكار. سۈپ [pakar]
short, squat

ئۇ مەندىن پاكار.
He's shorter than me:

پاكار-پاكار. سۈپ
[pakar—pakar]
short, squat

پاك-پاكىز. سۈپ
[pak—pakiz]
very clean, pure:

ئۇلارنىڭ ئۆيى پاك-پاكىز.
Their house is spotless.

پاكلىق. رەۋ [paklik]
cleanliness, purity:

ئاق پاكلىقنىڭ سىمۋولى.
White is the symbol of purity.

پاكىت. رەۋ [pakit]
a fact, reality:

بۇ تارىخىي پاكىت.
It's a historical fact

پاكىتسىز. سۈپ [pakitsiz]
untrue, groundless:

بۇنداق پاكىتسىز گەپنى قىلـ-
ماسلىق كېرەك ئىدى.
You shouldn't have said those untrue things.

پاكىتلىق. سۈپ [pakitlik]
true based, on fact

گەپلىرىمنىڭ ھەممىسى پاكىت-
لىق.
All I have said is true.

پاكىز. سۈپ [pakiz]
clean, pure

پاكىز قىز
graceful young girl

پاكىزلە-پاكىزلىمەك. پ
[pakizlimək]
to clean.

ياتاقنى پاكىزلىمەك
to clean the room

پاكىزلەت-پاكىزلەتمەك. پ
[pakizlətmək]
to have something cleaned

پاكىزلىك. رەۋ [pakizlik]
cleanliness:

پاكىزلەن-پاكىزلەنمەك. پ
[pakizlənmək]
to be cleaned
پاكىزلىك سالامەتلىك
دېمەكتۇر.
Cleanliness is health.

پاكىنەك. سۈپ [pakinək]
short, not tall:
ئابايا پاكىنەك بىر ئادەم سىزنى
ئىزدەپ كەپتىكەن.
Just now a short man came looking for you.

پاگون. رەۋ [pagon]
a shoulder loop (on army uniforms)

پاڭ. سۈپ [paŋ]
deaf, hard of hearing:
ئۇ ئايال كىچىك چېغىدىلا پاڭ
بولۇپ قالغانىكەن.
That woman has been deaf since childhood apparently.

پاڭ-پۇڭ. تەق [paŋ—puŋ]
bang, bang:
مىلتىق پاڭ-پۇڭ قىلىپ
ئېتىلدى.
The rifle cracked

پاڭڭىدە. رەۋ [paŋŋidə]
the sound of some thing bursting

پال. رەۋ [pal]
fortune—telling, sooth—saying:

پال ئاچماق. پ
to banish, send into exile

پال باقماق. پ
to tell someone's fortune

پالا-پالىماق. پ
to banish, send into exile

پالاس. رەۋ [palas]
a cushion, mattress

پالاسلا-پالاسلىماق. پ
[palaslimaḳ]
to be busy with; bustle about

پالاق. رەۋ [palaḳ]
an oar, a racquet:
قېيىق پالىقى
the oars of a boat
تىك - تاك توپ پالىقى
a ping pong racquet

پالاق - پالاق. تەق
[palaḳ palaḳ]
crashing and banging

پالاققىدە. رەۋ [palaḳḳidə]
with a crash

پالاقلا-پالاقلىماق. پ
[palaḳlimaḳ]
to bustle about, be busy with:
ئەتىدىن كەچكىچە پالاقلاپ يۈ-
رۈپ ھېچ ئىشنى ھەل قىلال-
مىدىم.
I've been bustling about all day, but I haven't achieved anything.

such—and—such a person,
so—and—so

پالان-پوكۇن. ئال
[palan—pokun]
this and that, anything

پالان-پۇستان. ئال
[palan—pustan]
this and that, anything:
ئۇ پالان-پۇستان دېمىدى.
He didn't say anything.

پالانچى. ئال [palanqi]
a certain person, so and—so

پالانچى-پۇستانچى. ئال
[palanqi—pustanqi]
a certain person, soand—so

پالاندى. رەۋ [pa:landi]
an exiled person

پالەچ. سۈپ [pa:ləq]
crippled, paralyzed:
ئۇ ماشىنا ھادىسىسى بىلەن پا-
لەچ بولۇپ قالغان.
He was crippled in an
accident.

ئۇ پالەچ.
He's a cripple.

پالەچلىك. رەۋ [pa:ləqlik]
paralysis, handicapped

پالەك. رەۋ [pa:lək]
spinach:
بىر باغلام پالەك
a bundle of spinach

پالپال. تەق [palpal]

پالاقلات-پالاقلاتماق. پ
[palak̡latmak̡]
to flap about:
خوراز قانىتىنى پالاقلاتتى.
The cock flapped his wings.

پالاكەت. رەۋ؛ سۈپ
[pala:kət]
a disaster; clumsy:
پالاكەتكە ئۇچرىماق
to meet with a disaster
پالاكەت ئادەم
a clumsy person

پالاكەتلەش-پالاكەتلەشمەك. پ
[pala:kətləxmək]
to become clumsy:
ئادەم قېرىغانسېرى پالاكەتلىشىدۇ.
People get clumsier as
they age.

پالاكەتلىك. رەۋ
[pala:kətlik]
clumsiness, ineptness

پالاڭ. رەۋ [palaŋ]
rice straw

پالان-پالانماق. پ
[pa:lanmak]
to be banished, exiled

پالان. ئال [palan]
so—and—so, such—and—
such; a lot:
پالان كۈن
such—and—such a day
پالان ئادەم

پاناق. سۈپ [panak]
a flat nose, pugnose

پاناما. رەۋ [panama]
a type of cloth

پاناھ. رەۋ [panah]
a refuge, shelter:
پاناھ ئىزدىمەك
to seek refuge, asylum
بىز يامغۇردىن پاناھلانغۇدەك جاي تاپالمىدۇق.
We couldn't find any shelter from the rain.

پاناھسىز. سۈپ [panahsiz]
shelterless, exposed

پاناھلىق. سۈپ [panahlik]
having shelter, having rafuge

پانتۈركىزم. رەۋ
[pantürkizm]
pan—Türkism

پانتۈركىست. رەۋ
[pantürkist]
a Türkish nationalist

پانتېئىزم. رەۋ [panteiszm]
pantheism

پانۇس. رەۋ [panus]
a lantern

پاھ-پاھ. ئىم [pah—pah]
an expression of surprise

پاھىشە. ئى [pahixə]
a prostitute, call—girl

پاھىشىخانا. رەۋ

flash, spark of light

پال-پۇل. تەق [pal—pul]
flash, spark:
قول چىراغ پال-پۇل ياناماق
to flash a torch on and off

پالتا. رەۋ [palta]
an axe

پالچى. رەۋ [palqi]
a fortune—teller, a palm reader

پالچىلىق. رەۋ [palqilik]
fortune—telling

پالكۆز. سۈپ [palkɵz]
bulging, protruding eyes

پاللىدە. رەۋ [pallidə]
glistening, sparkling.

پالما دەرىخى. رەۋ
[palma dərihi]
palm tree

پالنامە. رەۋ [palna:mə]
a fortune, soothsaying

پالۋان. سۈپ [palwan]
a hero, strong man

پالۋانلىق. رەۋ [palwanlik]
heroism, courage

پالىلدا-پالىلدىماق. پ
[palildimak]
to shine, twinkle:
يۇلتۇزلار پالىلداپ تۇراتتى.
The stars were twinkling.

پانار. رەۋ [panar]
a lantern

پايپاق. رەۋ [paypak]
socks, stockings
پايپاقلىق. سۈپ [paypaklik]
having socks
پايپېتەك. رەۋ [paypetək]
see below:
پايپېتەك بولماق
to be running around, busy
پايتەخت. رەۋ [paytəht]
a capital city:
ھىندىستاننىڭ پايتەختى يېڭى دېھلى.
The capital of India is New Dehli.
پايدا. رەۋ [payda]
benefit, good, profit:
بۇنىڭ سىزگە نېمە پايدىسى بار؟
What good does it do you?
ئۆگىنىشنىڭ پايدىسى نېمە؟
What's the use of studying?
پايدا-زىيان. رەۋ
[payda—ziyan]
profot and loss
پايدىسىز. سۈپ [paydisiz]
of no value, benefit:
بۇ ئۇسۇلنىڭ بىر قانچە پايدىسىز تەرەپلىرى بار.
This method has several disadvantages.
پايدىلان-پايدىلانماق. پ
[paydilanmak]
to take advantage of:.

[pahixihana]
a brothel
پاھىشىۋاز. رەۋ [pahixiwaz]
a licentious person
پاھىشىۋازلىق. رەۋ
[pahixiwazlik]
prostitution, licentiousness
پائۇزا. ئى [pauza]
a pause (in music)
پاي 1. م [pay]
a pair; a measure word
بىر پاي ئاياغ
a pair of shoes
پاي 2. م [pay]
shares, stocks:
پاي ئۆسۈمى
the yield (profit) of shares
پايان. رەۋ [payan]
side, limit:
پايانى يوق
unlimited
پاياندار. رەۋ [payandaz]
a narrow carpet laid down for guests
پايانسىز. سۈپ [payansiz]
unlimited, un bounded
پايپاس-پايپاس. تەق
[paypas—paypas]
hurrying and scurrying
پايپاسلا-پايپاسلىماق. پ
[paypaslimak]
to hurry and scurry

spying, surveillance

پاينەك. ئى [paynək]

a support, butt:

مىلتىق پاينىكى

a rifle butt:

پاينەكباش

bald—headed

پەپىلە-پەپىلىمەك. پ

[pə:pilimək]

to pacify, placate

پەتە. رەۋ [pə:tə]

a festive visit:

پەتىگە بارماق

to visit friends during a festival

پەتەك. رەۋ [pə:tək]

a dwarf, hunch—back

پەتتە. رەۋ [pəttə]

a marriage certificate

پەتنۇس. رەۋ [pətnus]

a tray:

ئۇيغۇرلار مېھمانغا چاي ئەكىر-گەندە پەتنۇس ئىشلىتىدۇ.

Uighurs use a tray when serving tea to guests.

پەتىۋا. رەۋ [pə:tiwa:]

ruling, suggestion; excuse:

پەخەس. رەۋ

watchful, careful:

پەخەس بولماق. پ

to be careful, watchful

سىز خىزمىتىڭىزدىن پەخەس

يېڭى ئۇسۇلدىن پايدىلىنىش كېرەك.

We should take advantage of new methods.

بوش ۋاقتىڭىزدىن پايدىلىنىش-ىڭىز كېرەك.

you should take avantage of having so such free time.

پايدىلىنىش ماتېرىيالى

reference materials

پايدىلىق. سۈپ [paydilik̡]

useful, profitable:

پايدىلىق كىتاب

a useful book

بۇ، ئىشلىرىمىز ئۈچۈن پايد-ىلىق.

This is useful for our work.

پايلا-پايلىماق 1. پ

[paylimak̡]

to be patient, endure

پايلىماق. 2. پ [paylimak]

to spy on, lie in wait for:

سەن مېنى پايلاپ كەپسەن-ھە؟

Are you spying on me?

پايلاش-پايلاشماق. پ

[paylaxmak̡]

to spy on each other

پايلاقچى. رەۋ [paylak̡qi]

a spy, informer

پايلاقچىلىق. رەۋ

[paylak̡qilik̡]

پەرتۇق. رەۋ [pərtuk]
a cooking apron

پەرداز [pərdaz]
see below:

پەرداز بۇيۇمى
ornaments, jewellery

پەردازچى. رەۋ [pərdazqi]
a make up artist

پەردازلا-پەردازلىماق. پ
[pərdazlimak]
to beautify, ornament

پەردە. رەۋ [pərdə]
a curtian, veil

پەردىسىمان. سۈپ
[pərdisiman]
curtain—like

پەردىشەپ. رەۋ [pərdixəp]
sense of propriety

پەردىلىك. سۈپ [pərdilik]
veiled; curtain material

پەرز. رەۋ [pərz]
a religious duty; obligation

پەرزەنت. رەۋ [pərzənt]
children, off—spring:

پەرزەنت كۆرمەك. پ
to have children

پەرزەنتسىز. سۈپ
[pərzəntsiz]
childless, without descendants

پەرزەنتسىزلىك. رەۋ
[pərzəntsizlik]
childlessness

ۋلامامسىز؟
Don't you care about your work?

پەھىر. رەۋ [pəhir]
honour, fame

پەھىرلەن-پەھىرلەنمەك. پ
[pəhirlənmək]
to boast about, be proud of:

ئۇ باللىرىدىن پەھىرلىنىدۇ.
He boasts about his children.

پەھىرلىك. سۈپ [pəhirlik]
famous, renowned

پەدە. رەۋ [pə:də]
a musical tune:

بىزگە بىر پەدە چېلىپ بېرىڭ.
Play us a tune.

پەرەز. رەۋ [pərəz]
an estimate, in ference, hypothesis:

توغرا پەرەز.
That was a good guess.

پەرەز قىلماق
to estimate, hypothesize, guess

پەرەز قىلىڭ!
Guess!

پەرەزىي. سۈپ [pərəziy]
hypothetical, supposed:

پەرەزىي نەتىجىلەر
hypothetical results

a kind of roasted dumpling

پەرھىز. ئى [pərhiz]
a scruple, qualm

پەرھىز قىلماق. پ
to abstain from (for relig-ious reasons)

پەرۋا. رەۋ [pərwa:]
understanding, care:

بۇ ئىشقا نىمە پەرۋايىم؟
What has this to do with me?

پەرۋايىم يوق.
I don't care.

پەرۋا قىلماق
to care, understand

پەرۋاز. رەۋ [pərwaz]
see below

پەرۋاز قىلماق. پ
to fly, hover:

بۈركۈت كۆكتە پەرۋاز قىلماقتا.
An eagle is hovering in the sky.

پەرۋاسىز. سۈپ
[pərwa:siz]
uncaring, indifferent

پەرۋاسىزلىق. رەۋ
[pərwa:sizlik]
indifferent, disinterest

پەرۋانە. رەۋ [pərwa:nə]
a moth:

چىراغ ئەتراپىدا پەرۋانىلەر ئاي-لىنىپ يۈرەتتى.

پەرزەنتلىك. سۈپ
[pərzəntlik]
having children

پەرق. رەۋ [pərk]
fifference, disparity:

ھېچقانداق پەرق يوق.
There's absolutely no difference.

پەرق قىلماق. پ
to distinguish, differentiate between

پەرقسىز. سۈپ [pərksiz]
identical, similar

پەرقلەن-پەرقلەنمەك. پ
[pərklənmək]
to be different:

بۇ چاينىڭ تەمى باشقا چاينىڭ-كىدىن پەرقلىنىدۇ.
This tea tastes different from the other tea.

پەرقلەندۈر-پەرقلەندۈر-مەك. پ [pərkləndürmək]
to differentiate:

دۈشمەن بىلەن دوستىنى پەرق-لەندۈرمەك
to differentiate between friend and foe

پەرقلىق. سۈپ [pərklik]
different, dissimilar

پەرمان. رەۋ [pərman]
an order, command

پەرمۇدە. رەۋ [pərmudə]

پەزىلەتلىك. سۈپ
[pəzi:lətlik]
upstanding, upright

پەس. سۈپ [pəs]
bottom, below:

يۇقىرىدىن پەسكە
from top to bottom

ئۇ پەسكە چۈشۈپ كەتتى.
He has gone down below.

پەس ئاۋاز
a low voice

پەسەندە. سۈپ [pəsəndə]
obscene, lewd idsgusting

پەسەندىلىك. رەۋ
[pəsəndilik]
obscenity, lewdness

پەسەي-پەسەيمەك. پ
[pəsəymək]
to descend, drop, become less:

شامال پەسەيدى.
The wind has dropped.

پەسەيت-پەسەيتمەك. پ
[pəsəytmək]
to lower, reduce

رادىئونىڭ ئاۋازىنى پەسەيتىپ قويۇ.
Turn the radio down.

پەسكەش. سۈپ [pəskəx]
degrading, obscene

پەسكەشلىك. رەۋ
[pəskəxlik]

Moths were flying around the light.

پەرۋەردىگار. رەۋ
[pərwərdigar]
Lord God

پەرۋىش. رەۋ [pərwix]
rearing, up—bringing

پەرۋىش قىلماق. پ
to bring up, look after

پەرىزات. رەۋ [pəri:zat]
a fairy, goddess

پەرىشان. سۈپ [pəri:xan]
depressed, unhappy

پەرىشان بولماق. پ
to be depressed:

مەن ناھايىتى پەرىشان بولۇپ كەتتىم.
I am very depressed.

پەرىشانلىق. رەۋ
[pəri:xanlik]
unhappeness, depression

پەرىشتە. رەۋ [pərixtə]
an angel

پەرياد. رەۋ [pəryad]
a sigh, groan:

پەرياد قىلماق
to sigh, groan

پەزىلەت. رەۋ [pəzi:lət]
moral character, moral quality:

ئالىي پەزىلەت
upstanding, with high morals

with you.

پەشتاق. رەۋ [pəxtak]

a pulpit (in a mosque), platform

پەشتاقلىق. سۈپ [pəxtaklik]

with a platfom

پەشخۇن. رەۋ [pəxhun]

a chopping board

پەشمەت. رەۋ [pəxmət]

a kind of crunchy sweet

پەشۋا. ئى [pəxwa:]

a kick

پەشۋا بەرمەك. پ

to attack, counterattack

پەقەت. رەۋ [pəkət]

only, just, never:

پەقەت تۇرسۇنلا كەلدى.

Only Tursun came.

مەن ئۇنى پەقەت بىر قېتىملا كۆرگەن.

I have only seen him once.

مەن پەقەت پاكىستانغىلا بېرىپ باقمىغان.

I've never been to Pakistan.

پەلەك. رەۋ [pələk]

the sky, heaven

پەلەمپەي. رەۋ [pələmpəy]

a flight of stairs:

پەلەمپەي ئېتىز

a terraced field

پەلەي. رەۋ [pələy]

degradation, obscenity

پەسلە-پەسلىمەك. پ [pəslimək]

to fall, come down:

ئايروپىلان پەسلىدى.

The aeroplane descended.

تالاش-تارتىش پەسلىدى.

The argument subsided.

پەسلەت-پەسلەتمەك. پ [pəslətmək]

to lower:

پەسلىك. رەۋ [pəslik]

below, underneath

پەسىل. رەۋ [pəsil]

a season of the year:

ياز پەسلى

the summer

بىر يىلدا تۆت پەسىل بار.

There are four seas-ons in a year.

پەسىللىك. سۈپ [pəsillik]

seasonal

پەش 1. رەۋ [pəx]

a comma:

چېكىتلىك پەش

a semi—colon

پەش 2. رەۋ [pəx]

the front part of a garment

پەش تارتماق. پ

to fall in love:

ئۇ سىزگە پەش تارتىپ يۈرىدۇ.

He's fallen in love

experience, knowledge:
پەمىمچە، ئۇ بۈگۈن كېلىدۇ.
I guess he'll come today.
پەم بىلەن
with care, with dexterity
پەم-پاراسەت. رەۋ
[pəm—para:sət]
wisdom, resourcefulness
پەم-پاراسەتسىز. سۈپ
[pəm—para:sətsiz]
unresourceful
پەمسىز. سۈپ [pəmsiz]
inexprienced, green
پەملە-پەملىمەك. پ
[pəmlimək]
to guess, estimate, opine:
پەملىشىمچە، بۈگۈن يامغۇر يې-
غىپ قالارمىكىن.
I think it'll rain today.
پەمىدۇر. ئى [pəmidur]
a tomato
پەن 1. ئى [pən]
science:
ئىجتىمائىي پەن
social science:
پەن تەتقىقات خىزمىتى
scientific research
پەن 2. رەۋ [pən]
subject, course:
بۇ مەۋسۇمدا بىز بەش پەن
ئوقۇيدىكەنمىز.
This semester we're taking

a glove, mitten:
بىر جۈپ پەلەي
a pair of gloves
پەلتو. رەۋ [pəlto]
an overcoat
پەلتولۇق. سۈپ [pəltoluk]
material for a coat
پەلسەپە. رەۋ [pəlsəpə]
philosophy
پەلسەپىچى. رەۋ [pəlsəpiqi]
a philosopher
پەلسەپىۋازلىق. رەۋ
[pəlsəpiwazlik]
idle talk
پەلسەپىۋى. سۈپ
[pəlsəpiwi]
philosophical:
پەلسەپىۋى كۆزقاراش
a philosophical outlook
پەللە. ئى [pəllə]
a step, grade, pinnacle:
پەللىگە يەتمەك
to reach a climax
پەلىپەتىش. سۈپ؛ رەۋ
[pəlipətix]
messy, untidy, chaotic:
پەلىپەتىش يازماق
to write untidily
پەلىپەتىشلىك. رەۋ
[pəlipətixlik]
choas, mess
پەم. رەۋ [pəm]

پەي 2. رەۋ [pəy]
a muscle, tendon
پەي 3. رەۋ [pəy]
platoon
پەيت. رەۋ [pəyt]
an occasion, opportunity, time:
مۇھىم پەيت
animportant occasion
پەيتنى قولدىن بەرمەك
to miss an opportunity
ئۇ دەل پەيتىدە كەلدى.
He came right on time.
پەيجاڭ. رەۋ [pəyjaŋ]
a platoon commander
پەيدا. رەۋ [pəyda:]
see below
پەيدا بولماق. پ
to appear, arise, emerge:
يېڭى قىيىنچىلىقلار پەيدا بولدى.
New difficulties appeared.
پەيدىنپەي. رەۋ [pəydinpəy]
gradually, bit by bit
پەيز. رەۋ [pəyz]
beauty, merit, interest:
بۇ كىنونىڭ پەيزى يوق ئىكەن.
This film isn't very interesting.
پەيز. سۈپ [pəyz]
beautiful, wonderful:
بۇ گۈل بەك پەيزىكەن.

five lassens.
پەنەركە. رەۋ [pənərkə]
plywood
پەن-تېخنىكا. رەۋ
[pən—tehnika]
science and technology:
پەن-تېخنىكا خادىملىرى
scientists and technicians
پەندىيات. ئىم [pəndiyat]
an expression of regret:
پەندىيات، بۇنداق ئىشنى ئىككىنچى قىلمايمەن.
Sorry, I won't do that again.
پەرۋاز. رەۋ [pərwaz]
the hem of a garment
پەرۋازلا-پەرۋازلىماق. پ
[pərwazlimak]
to hem a garment
پەۋقۇلئاددە. سۈپ
[pəwkul'addə]
special, extraordinary, unusual
پەۋقۇلئاددە ئەلچى
a special envoy
پەۋقۇلئاددە ئىش بولۇپ قالمىسا، چوقۇم كېلىمەن.
If nothing out of the ordinary comes up, I'll certainly come.
پەي 1. رەۋ [pəy]
a feather:
پەي توپ.
badmington

پروگراممما. رەۋ
[programma]
a programme, show.
شۇنىڭ بىلەن بۈگۈنكى پروگرا-
مممىز ئاياغلاشتى.
Today's programme is now over.

[prikazqik] رەۋ پرىكازچىك.
a shop assistant

[prinsip] رەۋ پرىنسىپ.
a principle:
پرىنسىپتا چىڭ تۇرماق
to adhere to one's principles
كوممۇنىزم پرىنسىپلىرى
the principles of communism

پرىنسىپال. سۈپ
[prinsipal]
prinsipal, foremost:
پرىنسىپال مەسىلە
the basic problem

پرىنسىپاللىق. رەۋ
[prinsipallik]
principled:
پرىنسىپاللىقى كۈچلۈك ئادەم
a man with strong principles

پرىنسىپسىز. سۈپ
[prinsipsiz]
unprincipled

پرىنسىپلىق. سۈپ
[prinsiplik]
principle, formost

[psiholog] ئى پسىخولوگ.

This is a beautiful flower.
ئۇ ئۇسسۇلنى بەك پەيزى
لىك ئوينىدى.
He danced very well.

[payxanba] رەۋ پەيشەنبە.
Thursday:
مېنىڭ هەر پەيشەنبە كۈنى تۆت
سائەت دەرسىم بار.
I have four hours of classes every Thursday.

[payojambar] رەۋ پەيغەمبەر.
a prophet

[payl] رەۋ پەيل.
temperament, mood:
ئۇنىڭ پەيلى يامان.
He has a bad tempera-ment.

[paylasop] رەۋ پەيلاسوپ.
a philosopher

[paraktika] رەۋ پراكتىكا.
internship, practicum
پراكتىكا قىلماق. پ
to do an internship

پراكتىكانت. رەۋ
[prcktikant]
an intern, teacherin training

[proza] رەۋ پروزا.
prose

[prozektor] رەۋ پروژېكتور.
a projector

[professor] رەۋ پروفېسسور.
a professor

post and telegraph

پوچتالىيون. رەۋ

[poqtaliyon]

a postman

پوچتىخانا. رەۋ [poqtihana]

a post office

پوچتىكەش. رەۋ [poqtikəx]

a postman

پوچى. سۈپ [poqi]

a boaster, braggard

پوچىلىق. رەۋ [poqilik]

boasting, bravado

پور. سۈپ [por]

rotten, decomposed:

پور رەڭ

brown

پورەك. رەۋ [porək]

a flower bud

پورەكلە-پورەكلىمەك. پ

[porəklimək]

to be in bud:

قىزىل گۈللەر پورەكلەپ ئې-
چىلماقتا.

The roses are budding.

پورت. رەۋ [port]

a harbour, port

پورتمان. رەۋ

a purse, a moneybag

پورتۇچكا. رەۋ [portuqka]

a sky—light, smallwindow

پورداقچى. رەۋ [pordakqi]

a flatterer, sycophant

a psychologist

پسىخولوگىيە. رەۋ

[psihologiya]

psychology

پلاستىنكا. رەۋ [plastinka]

a gramophone record

پو. ئى [po]

boasting, bravado

پو ئاتماق. پ

to boast

پوپ. رەۋ [pop]

a clergyman, pastor

پوپايكا. رەۋ [popayka]

a sweater, pullover

پوپوزا. رەۋ [popoza]

fright, scare

پوپوزا قىلماق. پ

to frighten, scare

پوتەي. رەۋ [potəy]

a fort

پوجاڭزا. رەۋ [pojaŋza]

a fire—cracker, firework

پوچتا. رەۋ [poqta]

post, postage:

پوچتا ساندۇقى

a postbox

بىر پارچە خەتنى ئامېرىكىغا ئە-
ۋەتىش پوچتا ھەققى قانچە پۇل؟

What is the postage of a letter to America?

پوچتا-تېلېگراف. ئى

[poqta—telegraf]

پورداقچىلىق. رەۋ
[pordakqilik]
flattery, cajolery

پورلاش-پورلاشماق. پ
[porlaxmak]
to rot, decompose:

تۇرۇپ پورلىشىپ قاپتۇ.
The turnips have rotted.

پورۇق-پورۇق. تەق
a bubbling sound

پورۇقلا-پورۇقلىماق. پ
to bubble, gurgle

پوزىتسىيە. رەۋ [pozitsiyə]
attitude:

سىزنىڭ خىزمىتىڭىزگە بولغان پوزىتسىيىڭىز قانداق؟
What is your attitude to your work?

پوست 1. رەۋ [post]
peel, skin:

ئالما پوستى
apple peel

پوستىغا كىرمەك
to pander to, flatter

پوست 2. رەۋ [post]
a guard

پوستەك. رەۋ [postək]
a miller's fee

پوستەكچى. رەۋ [postəkqi]
a miller

پوستەكچىلىك. رەۋ
[postəkqilik]
milling

پوسما. رەۋ [posma]
a child's hat, cap

پوسۇلكا. رەۋ [posulka]
a parcel:

پوسۇلكا سالماق
to send a parcel

پوسۇن. رەۋ [posun]
style, fashion:

بۇ كىيىمنىڭ پوسۇنى چىرايلىق ئىكەن.
I like the style of those clothes.

پوش! . ئىم [box]
Make way! Look out!

پوشكال. رەۋ [poxkal]
a kind of fried pancake

پوق. رەۋ [pok]
excrement, dung:

پوق يىمە.
Don't talk nonsense.

بۇ يەرگە كېلىپ پوق يەپتىمەن.
I came here for nothing.

پوقاق. رەۋ [pokak]
a goitre; person with a goitre

پوققورساق. رەۋ
[pokkorsak]
an ignorant, uneducated person

پوكان. ئى [pokan]

an iron will

پولات-تۆمۈر. رەۋ
[polat—təmür]
iron and steel

پولەك. رەۋ [polək]
Polish; a Polish person

پولەكچە. رەۋ [poləkqə]
the Polish language

پولتۇق-پولتۇق. تەق
[poltuk—poltuk]
with a splashing sound:
سۇ پولتۇق-پولتۇق چىقىد-
ۋاتىدۇ.
The water is splashing away.

پولتۇقلا-پولتۇقلىماق. پ
[poltuklimak]
to make a splashing noise

پولتۇڭ. تەق [poltuŋ]
a splashing sound

پولتۇڭ-پولتۇڭ. تەق
[poltuŋ—poltuŋ]
with a splashing sound

پولتۇڭلا-پولتۇڭلىماق. پ
[poltuŋlimak]
to make a splashing sound

پولۇ. رەۋ [polu]
arice dish with mutton

پوم. رەۋ [pom]
something round, ball—
shaped

پومپا. ئى [pompa]
a pump:

the crop (of a bird):
توخۇ پوكىنى
the crop of a chicken

پوكەي. رەۋ [pokəy]
a shop—counter

پوك-پوك. تەق [pok—pok]
a thudding, thumping noise

پوككىدە. رەۋ [pokkidə]
with a thump, thud

پوكۇلدا-پوكۇلدىماق. پ
[pokuldimak]
to hump, thud:
قورقۇپ يۈرىكىم پوكۇلداپ
كەتتى.
My heart started thumping
from fear.

پوڭ. تەق [poŋ]
rat—tat—tat, the sound
of shooting

پوڭڭىدە. رەۋ [poŋŋidə]
with a rat—tat—tat

پول. رەۋ [pol]
the floor, ground:
پول مەينەت ئىكەن.
The floor is dirty.

پولا. سۈپ [po:la]
soft, smooth:
پولا بولماق
to be soft

پولات. رەۋ [polat]
iron, steel:
پولاتتەك ئىرادە

سۇ پومپىسى
a water pump

پومپاي-پومپايماق. پ
[pompaymak]
to bulge, extrude:

ئۇنىڭ يانچۇقى پومپىيىپ كېتىپتۇ.
His pockets are bulging.

پومپايت-پومپايتماق. پ
[pompaytmak]
to cause to bulge

پوملا-پوملىماق. پ
[pomlimak]
to roll something into a ball shape:

خېمىرنى پوملىماق
to roll dough into a ball

پومېشچىك. رەۋ [pomexqik]
a landlord

پونكىت. رەۋ [ponkit]
a service centre

داۋالاش پونكىتى
a clinic

پوۋېست. رەۋ [powest]
a short story, short novel

پوئېما. رەۋ [poema]
a lyric poem, epic

پويىز. رەۋ [poyiz]
a train:

پويىز ئىستانسىسى
the train station

پۇت 1. رەۋ [put]
a foot, hoof:

پۇت بارمىقى
a toe

توخۇنىڭ پۇتى
a chicken's foot:

ئورۇندۇقنىڭ پۇتى
the leg of a chair

پۇت 2. رەۋ [put]
a unit of measurement

پۇتا-پۇتىماق. پ [putimak]
to cut, prune (a tree)

پۇتاق. رەۋ [putak]
a small branch, twing

پۇتاقلىق. سۈپ [putaklik]
having many twigs

پۇتبول. رەۋ [putbol]
football

پۇتلا-پۇتلىماق. پ
[putlimak]
to hinder, tripup

پۇتلاش-پۇتلاشماق. پ
[putlaxmak]
to stumble, trip over; impede:

مەن تاشقا پۇتلىشىپ يىقىلىپ چۈشتۈم.
I stumbled over a stone and fell over.

مېنىڭ ئىشىمغا پۇتلاشما.
Don't impede my work.

پۇتلاند-پۇتلاندماق. پ

to roast corn

پۇختا. سۈپ؛ رەۋ

[puhta]

strong, sturdy:

پۇختا رەخت

strong cloth

پۇختا بولماق

to be careful

پۇختا قىلماق

to do something well:

ئىشنى پۇختا قىلىش كېرەك.

It must be done well.

پۇختىلا-پۇختىلىماق. پ

[puhtilimak]

to strengthen, shore up:

قاشنى پۇختىلىماق

to strengthen the river banks

پۇختىلان-پۇختىلانماق. پ

[puhtilanmak]

to be strengthened

پۇرا-پۇرىماق. پ

[purimak]

to smell, to give off a smell:

گۈللەرنى پۇراپ بېقىڭ.

Smell the flowers.

قوغۇن پۇراۋاتىدۇ.

The melon smells good.

مەن بىر نەرسىنىڭ كۆيگەنلىكىنى پۇراۋاتىمەن.

I can smell something burning.

[putlanmak]

to be tripped up, stumbled

پۇتلۇق. سۈپ [putluk]

having feet, having legs

پۇتلىكاشاڭ. رەۋ

[putlikaxaŋ]

a stumbling stone, obstacle

پۇچەك. سۈپ [püqək]

vacant, empty

پۇچەكلەش-پۇچەكلەشمەك. پ

[puqəkləxmək]

to be vacant, empty

پۇچقاق. سۈپ [puqkak]

a trouser leg hem

پۇچۇق. سۈپ [puquk]

cracked, broken:

پۇچۇق چىنە

a cracked bowl

پۇچۇل-پۇچۇلماق. پ

[puqulmak]

to be cracked, loose, damaged

پۇچۇلدۇر-پۇچۇلدۇرماق. پ

[puquldurmak]

to crack, damage

پۇچىلا-پۇچىلىماق. پ

[puqilimak]

to roast, toast:

قوناق پۇچىلىماق

I don't get on with him.

پۇررىدە. رەۋ [purridə]
in a cloud, in a puff

پۇرژىنا. رەۋ [purʐina]
a clockwork spring

پۇرسەت. رەۋ [pursət]
a chance, opportunity, occasion:
ئەگەر مەن پۇرسەت تاپسام ياپو-نىيىگە بارىمەن.
If I get the opportunity, I'd like to visit Japan.

پۇرسەتپەرەس. رەۋ [pursətpərəs]
an opportunist

پۇرسەتپەرەسلىك. رەۋ [pursətpərəslik]
opportunism

پۇرقۇ-پۇرقۇماق. پ [purkumak]
to spur (a horse)

پۇرقىرا-پۇرقىرىماق. پ
to billow (of smoke):
پۇرقىراپ تۇرغان ئىس
billowing smoke

پۇرقىرات-پۇرقىراتماق. پ [purkiratmak]
to blow out (smoke):
تاماكىنى پۇرقىرىتىپ چەكمەك
to blow out cigarette smoke

پۇرۇچ. رەۋ [puruq]
a rag; garrulous

پۇرات-پۇراتماق. پ [puratmak]
to cause to smell; to hint:
پۇرىتىپلا ئېيتسالىڭ، ئۇ مەق-سىتىڭنى چۈشىنىدۇ.
You've only got to hint at it and he'll get what you mean.

پۇراق. رەۋ [purak]
a smell, fragrance:
نېمىدېگەن سېسىق پۇراق!
What a terrible smell!
مەززىلىك پۇراق
a wonderful smell

پۇراقلىق. سۈپ [puraklik]
fragrant, perfumed:
خۇش پۇراقلىق گۈل
a fragrant flower

پۇر-پۇر. تەق [pur—pur]
in a cloud, with a puff:
ئوق ئېتىش بىلەن يەردىن پۇر-پۇر قىلىپ توپا چىقىپ كەتتى.
The bullets kicked up clouds of dust.

پۇرچاق. رەۋ [purqak]
a bean:
پۇرچاق ئۇنى
bean flour
پۇرچىقى پىشماسلىق
to not see eye to eye
ئۇنىڭ بىلەن مېنىڭ پۇرچىق-سىم پىششىمايدۇ.

پۇشۇر-پۇشۇرماق. پ
[puxurmaķ]
to cause to be unhappy

پۇشۇلدا-پۇشۇلدىماق. پ
[puxuldimaķ]
to pant, wheeze, snore

پۇقرا. رەۋ [pukra:]
the average person, the man it the street

پۇقراچە. رەۋ [pukra:qə]
common, run of the mill

پۇقرالىق. سۈپ [pu kra:lik]
citizenship, status, identity

پۇڭ. رەۋ [puŋ]
fen, the smallest unit of currency:

ئەللىك پۇڭ
fifty fen

پۇل. رەۋ [pul]
currency, money:

پۇل پاخاللىقى
economic inflation, deva—luation

چاي پۇلى
a tip, pocket money

سىزدە قانچە پۇل بار؟
How much money do you have?

سىز ھەممە پۇلىڭىزنى خەجلەپ بولدىڭىزمۇ؟
Have you spent all of your money?

پۇرۇلدا-پۇرۇلدىماق. پ
[puruldimaķ]
to flap one's wings:

قارلىغاچ پۇرۇلداپ ئۇچۇپ كەتتى.
The sparrow flew away.

پۇزۇر. سۈپ [puzur]
pretty, attractive:

ئۇ بەك پۇزۇر كىيىنىپ يۈرىدۇ.
She dresses very well.

پۇش-پۇشماق. پ [puxmaķ]
to be unhappy, worried:

ئۇ بۈگۈن كەچكىچە گەپمۇ قىلمىدى. چوقۇم ئىچى پۇشۇپ قالغان ئوخشايدۇ.
She's said nothing allday, she must be feeling unhappy.

پۇشايمان. رەۋ [puxayman]
regret, remorse

پۇشايمان قىلماق. پ
to regret, feel sorry:

مەن شۇنداق دېگىنىمگە پۇشايمان قىلىمەن.
I regret saying that.

پۇش-پۇش. تەق [pux—pux]
with a wheezing sound:

پۇش-پۇش قىلىپ ھاسىرىماق
to wheeze, breathe heavily

پۇشت. رەۋ [puxt]
descendants, posterity

[pulaŋlatmak]
to shake, wave:
قولنى پۇلاڭلاتماق
to wave one's hand

پۇلپەرەس. سۈپ [pulpərəs]
one who loves money

پۇلپەرەسلىك. رەۋ
[pulpərəslik]
the love of money

پۇلتاي-پۇلتايماق. پ
[pultaymak]
to protrude, extrude

پۇلسىز. سۈپ [pulsiz]
penniless; free, freely:
پۇلسىز تارقاتماق
to be distributed free

پۇللۇق. سۈپ [pulluk]
rich; valuable

پۇل-مال. رەۋ [pul—mal]
riches, material belongings

پۆپۈچەك. رەۋ [pəpüqək]
a small tassle

پۆپۈك. رەۋ [püpük]
an ear (of corn); a tassle; crop

پۆپۈكلۈك. سۈپ [pəpüklük]
with a tassle or crop

پۈت-پۈتمەك 1. پ [pütmək]
to finish, end:
ئىش مانا شۇنداق پۈتتى.
That was how it ended.

پۈتمەك 2. پ [pütmək]

ئۇ تاپقان پۇلىنى بانكىدا ساقلايدۇ.
He deposits his earnings in the bank.
پۇل قاپچۇقى
a purse, a wallet
پۇل تاپماق
to earn money:
سىز قانچىلىك پۇل تاپالايسىز؟
How much do you earn?

پۇلاڭ-پۇلاڭ. تەق
[pulaŋ—pulaŋ]
swinging, swaying

پۇلاڭ-سالاڭ. تەق
[pulaŋ—salaŋ]
flickering (of a light)

پۇلاڭشى-پۇلاڭشىماق. پ
[pulaŋximak]
to sway, swing

پۇلاڭشىت-پۇلاڭشىتماق. پ
[pulaŋxitmak]
to shake, wave

پۇلاڭشىدە. رەۋ [pulaŋidə]
suddenlgy, abruptly:
پۇلاڭشىدە چۈشمەك
to suddenly fall down

پۇلاڭلا-پۇلاڭلىماق. پ
[pulaŋlimak]
to sway, swing:
دەرەخلەر شامالدا پۇلاڭلاۋاتاتتى.
The trees were swaying in the wind.

پۇلاڭلات-پۇلاڭلاتماق. پ

to round off, complete

پارچە سانىنى پۈتۈنلىمەك

to round off to a whole mumber

پۈتۈنلەي. رەۋ [pütünləy]

absolutely, completely:

سىزنىڭ دېگىنىڭىز پۈتۈنلەي توغرا!!

You're absolutely right!

ئۇ قوغۇننى پۈتۈنلەي يەپ بولدى.

He ate the whole melon.

پۈر-پۈرمەك. پ [pürmək]

to twist, bend:

چىرايىنى پۈرمەك

to pull a long face

پۈرۈپ تىكمەك.

to darn

پۈركە-پۈركىمەك. پ [pürkimək]

to be covered:

يېزىمىز گۈل-چېچەكلەر بىلەن پۈركەندى.

Our village is covered in flowers.

پۈركۈ-پۈركۈمەك. پ [pürkümək]

to spurt (water)

پۈرۈش-پۈرۈشمەك. پ [pürüxmək]

to throw away, cast off

پۈرۈشتۈر-پۈرۈشتۈرمەك. پ

to be blocked up; dumb:

بۇرنۇم پۈتۈپ قالدى.

My nose is blocked.

پۈتەي. سۈپ [pütəy]

solid, wisthout holes

پۈتكۈز-پۈتكۈزمەك. پ [pütküzmək]

to finish, complete:

باشلانغۇچ مەكتەپنى پۈتكۈزمەك

to complete primary school

بۇ كۆڭلەكنى بۈگۈن پۈتكۈزەلەمسىز؟

Can you finish sewing this skirt today?

پۈتكۈل. سۈپ [pütkül]

the whole, all

پۈتمەس. سۈپ [pütməs]

infinite, without end

پۈتمەس-تۈگىمەس. سۈپ [pütməs—tügiməs]

infinite, without end

پۈتۈن. سۈپ [pütün]

whole complete, all:

پۈتۈن مەملىكەت

the whole country

پۈتۈن سان

a whole number

ئۇ پۈتۈن ئاسىياغا تونۇشلۇق.

She's well—known throu—ghout Asia.

پۈتۈنلە-پۈتۈنلىمەك. پ [pütünlimək]

to blow out a candle

پېتىر. سۈپ [petir]

unleavened dough:

پېتىر مانتا

unleavened dumplings

پېتىش-پېتىشماق. پ

[petixmak]

to suit each other, be of equal size

پېتىق. رەۋ [petik]

mud, mire

پېتىقچىلىق. رەۋ [petikqilik]

mire, muck

پېتىقلا-پېتىقلىماق. پ

[petiklimak]

to tread in, step on

پېتىن-پېتىنماق. پ

[petinmak]

to dare, have the courage to:

ماڭا مۇشۇ گەپنى دېيىشكە قانداقمۇ پېتىندىڭ؟

How dare you say that tome?

پېچەت. رەۋ [peqət]

an official seal, stamp:

پېچىتى بۇزۇلمىغان

un opened, sealed

پېچەتلە-پېچەتلىمەك. پ

[peqətlimək]

to seal off, enclose:

[pürüxtürmək]

to be thrown away; to curl:

ئاغزىنى پۈرۈشتۈرمەك

to curl one's lip in contempt

پۈشتەك. رەۋ [püxtək]

a whistle

پۈشتەك چالماق

to blow a whistle

پۈك-پۈكمەك. پ [pükmək]

to twist, recall, remember

پۈكلە-پۈكلىمەك. پ

[püklimək]

to fold, crease:

خەتنى پۈكلىمەك

to fold a letter

پۈكلەش-پۈكلەشمەك. پ

[pükləxmək]

to be creased:

كۆڭلەك پۈكلىشىپ قاپتۇ.

The blouse is creased.

پۈكلەن-پۈكلەنمەك. پ

[püklənmək]

to be double over, folded over:

پۈكلىنىپ تەزىم قىلماق

to bow before someone

پۈۋلە-پۈۋلىمەك. پ

[püwlimək]

to blow out:

شامنى پۈۋلەپ ئۆچۈرمەك

ئۇلارنىڭ ماگىزىنىنى ساقچىلار پېچەتلىۋېتىپتۇ.
The police have sealed off their shop.

پېچەتلىك. سۈپ [peqətlik]
sealed, fastened shut

پېچەك. رەۋ [peqək]
a reel (for thread etc.)

پېچەكلىك. سۈپ [peqəklik]
on a reel:
پېچەكلىك يىپ
thread on a reel

پېچىنە. رەۋ [peqinə]
a biscuit, cookie

پېداگوگ. رەۋ [pedagog]
pedagogue, educationalist

پېداگوگىكا. رەۋ
[pedagogika:]
education

پېرسوناژ. رەۋ [personaz]
characters (in a play)

پېشانە. رەۋ [pexa:nə]
the forehead; destiny, fortune:
پېشانىسى ئوڭ
to have good luck
ئۆز پېشانىسىدىن كۆرمەك
to take control of one's own destiny

پېشايۋان. رەۋ [pexaywan]
the eaves of a building

پېشقەدەم. سۈپ [pexkədəm]
experienced, long in tooth:
ياش ئوقۇتقۇچىلار پېشقەدەم ئوقۇتقۇچىلاردىن ئۆگىنىشى كېرەك.
The young teachers should learn from the older.

پېشكەل. سۈپ [pexkəl]
unlucky, unfortunate

پېشكەللىك. رەۋ [pexkəllik]
misfortune, bad luck

پېقىر. رەۋ [pekir]
the poor, the helpless

پېنسىيە. رەۋ [pensiyə]
retirement, pension

پېنسىيىگە چىقماق. پ
to retire:
ئۇ بۇلتۇر پېنسىيىگە چىقتى.
He retired last year.

پېئىل. رەۋ [peil]
a verb:
پېئىللار ئىگىنىڭ كەينىدە كېلىدۇ.
Verbs go after their subjects.

پىت. رەۋ [pit]
a louse, flea

پىتكۆز. سۈپ [pitkoz]
mean, stingy

پىتلا-پىتلىماق. پ
[pitlimak]
to have louse

پىتلىق. سۈپ [pitlik]
a person suffering from

This knife was made in Yengisar.

پىچاقچى. رەۋ [piqakqi]
a knife—maker or seller

پىچاقچىلىق. ئى [piqakqilik]
knife—making

پىچاقلاش-پىچاقلاشماق. پ
[piqaklaxmak]
to kill with a knife

پىچاقلان-پىچاقلانماق. پ
[piqaklanmak]
to be stabbed to death

پىچان. رەۋ [piqan]
an iris (a flower)

پىچانلىق. رەۋ [puqanlik]
iris field

پىچىرلا-پىچىرلىماق. پ
[piqirlimak]
to whisper:

پىچىرلاپ گەپلەشمەك
to whisper to each other

پىچىرلاش-پىچىرلاشماق. پ
[piqirlaxmak]
to whisper to each other

پىچىم. رەۋ [piqim]
the cut of clothes

پىچىمچى. رەۋ [piqimqi]
a tailor

پىخ-پىخ. تەق [pih—pih]
a giggle, snigger:

پىخ-پىخ كۈلمەك
to giggle, snigger

louse

پىتنە. رەۋ [pitnə]
gossip, rumours

پىتنە تارقاتماق. پ
to spread gossip

پىتنە-پاسات. رەۋ
[pitnə—pasat]
gossip, rumours

پىتنە-ئىغۋا. رەۋ
[pitnə—ioʁwa:]
gossip, rumours:

پىتنە-ئىغۋا تارقاتماق
to spread rumours

پىتنىخور. رەۋ [pitnihor]
a gossip, busybody

پىتىرلا-پىتىرلىماق. پ
[pitirlimak]
to be fidgety, uneasy:

سەن تولا پىتىرلاپ كەتتىڭغۇ!
You're so fidgety!

پىتىق-پىتىق. تەق
[pitik—pitik]
bubbling, gurgling:

پىتىق-پىتىق قاينىماق
to boil with a bubbling sound

پىچ-پىچماق. پ [piqmak]
to cut out cloth for tailoring

پىچاق. رەۋ [piqak]
knife, dagger:

بۇ يېڭىساردا ياسالغان پىچاق.

selflessness

پىرامىدا. رەۋ [piramida]
a pyramid

پىرەنىك. رەۋ [pirənik]
a biscuit, cookie

پىر-پىر. تەق [pir—pir]
a spinning sound:
شامالدۇرغۇچ پىر-پىر چۆر-گىلىمەكتە.
The fan was humming.

پىرسەنت. رەۋ [pirsənt]
percent; interest, profit
قىرىق بەش پىرسەنت
forty five percent

پىرسەنتلەشتۇر-پىرسەنتلەشتۇرمەك. پ
[pirsənləxtürmək]
to calculate as a percentage

پىرسەنتلىك. سۈپ
[pirsəntlik]
percentage; earning interest:

پىرسەنتلىك ئامانەت. رەۋ
deposited money earning interest

پىرقىرا-پىرقىرىماق. پ
[pirkirimak]
to spin around, rotate

پىرقىرات-پىرقىراتماق. پ
[pirkiratmak]
to cause to spin, rotate

پىرىلدا-پىرىلدىماق. پ
[pirildimak]

پىخخىدە. رەۋ [pihhidə]
giggling, sniggering

پىخسىق. سۈپ [pihsik]
miserly, stingy

پىخسىقلىق. رەۋ [pihsiklik]
miseliness, meanness

پىخىلدا-پىخىلدىماق. پ
[pihildimak]
to giggle, snigger

پىدا. رەۋ [pida:]
sacrificialy, offering:
ۋەتەن ئۈچۈن جېنىم پىدا.
I offer my life for my country.
جان پىدا قىلماق
to give one's life

پىداكار. رەۋ [pida:kar]
one who voluntarily gives his life

پىداكارانە. رەۋ
[pida:kara:nə]
sacrificial, selfless

پىداكارلىق. رەۋ
[pida:karlik]
selfless spirit:
ئۇنىڭ پىداكارلىقىغا ھەممە قايىل.
Everyone admires his selfless spirit.

پىدائىي. سۈپ [pida:iy]
voluntary, giving

پىدائىيلىق. رەۋ [pida:iylik]

lace hole

پىستانلىق. سۈپ [pistanlik]
with button—holes

پىستە. رەۋ [pistə]
a bull—dog; a species of tree

پىسسىدە. رەۋ [pissidə]
hissing:

يەل پىسسىدە چىقىپ كەتتى.
The air escaped with a hiss.

پىسىڭ. تەق [pisiŋ]
a giggle, snigger:

پىسىلدا-پىسىلدىماق. پ
[pisildimak]
to hiss, crackle:

پىش. ئىم [pix]
the noise made to call a cat

پىش-پىشماق. پ [pixmak]
to be ripe, cooked:

ئۈزۈملەر تېخى پىشمىدى.
The grapes aren't ripe yet.

ئىشتا پىشقان ئادەم
an experienced person

پىشىپ يېتىلگەن. سۈپ
mature

پىششىق. سۈپ [pixxik]
ripe, mature, well:

پىششىق تاۋۇز
a ripe melon

ئىشنى پىششىق قىلماق

to make a humming, swishing sound:

قۇشقاچلار پىرىلداپ ئۇچۇپ كېتىشتى.
The sparrows flew off with a swish.

پىرىلداق. رەۋ [piriIdak]
a spinning paper toy

پىژ-پىژ. تەق [piz—piz]
a hissing sound

پىژىلدا-پىژىلدىماق. پ
[pizildimak]
to hiss, cracle:

ھۆل ئوتۇن پىژىلداپ كۆيۈۋاتىدۇ.
The damp wood is hissing as it burns.

پىسەنت. رەۋ [pisənt]
care, concern

پىسەنت قىلماسلىق. پ
to ignore, not understand:

ئۇ مېنىڭ گېپىمگە پىسەنت قىلمايدۇ.
He doesn't take any notice of what I say.

ئۇ بېشىغا ھەر قانداق بالا كەلسىمۇ پىسەنت قىلمايدۇ.
She doesn't seem to care what troubles assail her.

پىس-پىس. تەق [pis—pis]
a hissing sound

پىستان. رەۋ [pistan]
a button—hole, shoe—

سىزنىڭ پىكرىڭىز قانداق؟
What's your opinion?
مېنىڭ پىكرىمچە. . .
In my opinion. . .

پىكىر-خىيال. ئى
[pikir—hiyal]
an idea, concept

پىكىرداش. رەۋ [pikirdax]
one who shares anothers ideas

پىكىرلەش-پىكىرلەشمەك. پ
[pikirləxmək]
to discuss, exchange ideas

پىل. رەۋ [pil]
an elephant

پىلاتى. رەۋ [pila:ti]
a blouse, dress

پىلان. رەۋ [pilan]
a plan, scheme:
ئوقۇش پىلانى
a teaching plan
بەش يىللىق پىلان
a five year plan:
پىلان تۈزمەك. پ
to draw up a plan
هۆكۈمەت دوختۇرخانا قۇرۇش پىلانى تۈزۈۋاتىدۇ.
The government plans to build a hospital.

پىلانچى. رەۋ [pilanqi]
a planner

پىلانچىلىق. رەۋ

to do something properly
ئۇ رۇس تىلىغا پىششىق.
He's good at Russian.
قوغۇن پىششىقىدا تۇغۇلغان بالا
a child born buring the melon season (an old way of recording time)

پىششىقلا-پىششىقلىماق. پ
[pixxiklimak]
to be well versed in:
دەرس پىششىقلىماق
to review one's lessons

پىشۇر-پىشۇرماق. پ
[pixurmak]
to cause to ripen, cook:

پىشۇرۇل-پىشۇرۇلماق. پ
[pixurulmak]
to be ripened, cooked

پىغان. رەۋ [piɣan]
weeping, wailing

پىغان چەكمەك. پ
to weep, wail

پىكاپ. رەۋ [pikap]
a car, small vehicle

پىكىر. رەۋ [pikir]
an idea, thought, opinion:
ياخشى پىكىر
a good idea
پىكىر بايان قىلماق
to expound an idea
بىر پىكىرگە كەل.
Make up your mind.

dough rolled into long strings in preparation for making noodles; a fuse, wick:

پوجاڭزا پىلتىسى

a firework fuse

پىلتىڭ-پىلتىڭ. تەق

[piltiŋ—piltiŋ]

splashing, the noise of water

پىلتىڭلا-پىلتىڭلىماق. پ

[piltiŋlimak]

to splash:

بېلىق سۇدا پىلتىڭلايدۇ.

A fish is splashing in the water.

پىلدىرلا-پىلدىرلىماق. پ

[pildirlimak]

to shine, twinkle:

ئاسماندا يۇلتۇزلار پىلدىرلاپ تۇراتتى.

The stars were shining in the sky.

پىلدىرلىغۇچ. رەۋ

[pildirliouq]

a windmill

پىللىدە. رەۋ [pillidə]

overflowing, full to the brim:

ئۇ، ئىدىشقا سۇنى پىللىدە توشقۇزدى.

He filled the jar to

[pilanqilik]

planning

پىلانسىز. سۇپ [pilansiz]

unplanned, spontaneous

پىلانسىزلىق. رەۋ

[pilansizlik]

lack of planning, spontaneity

پىلانلا-پىلانلىماق. پ

[pilanlimak]

to plan, scheme:

ئۇرۇش پىلانلىماق

to prepare for war

پىلانلان-پىلانلانماق. پ

[pilanlanmak]

to be planned:

پىلانلىق. سۇپ [pilanlik]

planned, controlled:

پىلانلىق تۇغۇت

family planning

پىلانلىق ئىشلەپچىقىرىش

planned production

پىلە. رەۋ [pilə]

a silk—worm

پىلە باقماق. پ

to grow silk —worms

پىل-پىل. تەق [pil—pil]

flashing, shining:

چىراغ پىل-پىل قىلىپ يېنىپ تۇراتتى.

The lightwas shining brightly.

پىلتە. رەۋ [piltə]

beer:

شىنجاڭ پىۋىسى

Xinjiang beer

پىۋىچى. رەۋ [pi:wiqi]

a brewer, beer—seller

پىۋىچىلىك. رەۋ [pi:wiqilik]

beer brewing or selling

پىۋىخانا. رەۋ [pi:wihana]

a bar, pub

پىيادە. رەۋ [piya:də]

on foot

پىيادە ئەسكەر. رەۋ

foot soldier

پىيادە ماڭماق. پ

to walk:

ماشىنىغا ئۈلگۈرەلمەي پىيادە كەلدىم.

I missed the bus, so I walked here.

پىياز. رەۋ [piyaz]

an onion

پىيالە. رەۋ [piya:lə]

a cup, drinking bowl

پىيما. رەۋ [piyma]

a boot made from felt

پىيمىچى. رەۋ [piymiqi]

a felt boot seller

the brim.

كۆزىگە پىلىلدە ياش ئالماق

to fill with tears (of one's eyes)

پىلۇس، ئى [pilus]

plus

پىلىچى. رەۋ [piliqi]

a silk—worm breeder

پىلىك. رەۋ [pilik]

a wick

شام پىلىكى

a candle wick

پىلىكلىك. سۈپ [piliklik]

with a wick

پىنجەك. رەۋ [pinjək]

a sleeveless jacket

پىنھان. سۈپ [pinhan]

secret, hidden, secluded:

پىنھان جاي

a secluded spot

پىئونېر. رەۋ [pioner]

a pioneer, young pioneer

پىئونېرلارچە. سۈپ

[pionerlarqə]

like a pioneer

پىئونېرلىق. رەۋ [pionerlik]

pioneering, initiating

پىۋا. رەۋ [pi:wa]

ت

تا. رەۋ [ta]
until, to:
تاڭ ئاتقاندىن تا كۈن پاتقۇچە
from dawn to sun down

تائام. ئى [ta:am]
food
ئاۋۋال تائام، ئاندىن كالام.
Food first, talk later.

تابلېتكا. ئى [tabletka]
a tablet, an aspirin

تاپ 1. ئى [tap]
a furrow made by a plough

تاپ 2. ئى [tap]
the corpse of an animal;
a burden

تاپ 3. ئى [tap]
time, hour:
شۇ تاپتا ئۇلار ئىشلەۋاتىدۇ.
They are working just now.

تاپ-تاپماق. پ [tapmak]
to find, discover; to earn;
سىز ئاچقۇچۇمنى نەدىن
تاپتىڭىز؟
Where did you find my
keys?
پۇل تاپماق
to earn money
قانچە پۇل تاپالايسىز؟
How much do you earn?

لازىم تاپماق
to advise, order
دوختۇر ئۇنىڭ دەم ئېلىشىنى
لازىم تاپتى.
The doctor ordered him
to rest.

تاپا. ئى [tapa]
blame, guilt

تاپا قىلماق. پ
to blame:
بۇ ئىشتا ئۇنىڭغا تاپا قىلمىساق
بولاتتى.
We shouldn't have blamed
him for this.

تاپا-تەنە. ئى [tapa—tənə]
a taunt, gibe

تاپا-تەنە قىلماق. پ
to scoff at, taunt

تاپان 1. ئى [tapan]
an animal's paw:
ئېيىق تاپىنى
a bear's paw

تاپان 2. ئى [tapan]
a heel; pedestal, stand

تاپان 3. ئى
hearts (in poker)

تاپانچا. ئى [tapanqa]
a pistol, revolver

تاپاۋەت. ئى [tapa:wət]

تاپىلا-تاپىلىماق. پ
[tapilimak]
to urge, exhort
تاتار. ئى [tatar]
a Tatar; Tatar
تاتار-تاتارماق. پ
[tatarmak]
to pale, go white:
ئۇنىڭ يۈزى تاتىرىپ كەتتى.
His face went pale.
تاتارچە. ئى؛ رەۋ [tatarqə]
the Tatar languange, Tatar
تاتلىق. سۈپ [tatlik]
sweet, sugary:
مەن تاتلىق يېمەكلىكنى ياخشى كۆرىمەن.
I like sweet food.
تاتلىقياڭيۇ. ئى
[tatlikyaŋyu]
a sweet potato
تاتۇق. ئى [ta:tuk]
a scar, wound
تاتىراڭ. سۈپ [tatiraŋ]
pale, white
تاتىراڭغۇ. سۈپ [tatiraŋoɪu]
pale, white
تاتىرىش-تاتىرىشماق. پ
[tatirixmak]
to go pale together
تاتىلا-تاتىلىماق. پ
[tatilimak]
to scratch:

income, earnings
تاپاۋەت بېجى. ئى
income tax
تاپاۋەت قىلماق. پ
to earn a profit
تاپاۋەتلىك. سۈپ
[tapa:wətlik]
profitable, giving returns
تاپتازا. سۈپ [taptaza]
sparkling clean
تاپتۇر-تاپتۇرماق. پ
[tapturmak]
to cause to find
تاپسا. پ [tapsa]
the area between the door and the kang in some tra—ditional homes
تاپشۇر-تاپشۇرماق. پ
[tapxurmak]
to hand in, turn over:
بۇ بالىنى ئەمدى سىزگە تاپشۇردۇم.
I entrust this child to you.
تاپشۇرت-تاپشۇرتماق. پ
[tapxurtmak]
to cause to hand in
تاپشۇرۇق. ئى [tapxuruk]
home work, assignment
تاپقاق. سۈپ [tapkak]
clever, agile, dextrous
تاپقان-تەرگەن. ئى
savings, accumulated money

cockscomb

تاختا. ئى [tahta]
a board; a measure word:
شاھمات تاختىسى
a chess board
بىر تاختا ئېتىز
a field

تاختاي. ئى [tahtay]
a plank; the floor:
ياغاچ تاختاي
a plank of wood

تاختايباھاسى. ئى
[tahtaybaha:si]
listed price, official price

تاختىلا-تاختىلىماق. پ
[tahtilimak]
to divide, seperate into units

تاختىلان-تاختىلانماق. پ
[tahtilanmak]
to be divided into small parts

تاختىمۈشۈك. ئى
[tahti—müxük]
a mousetrap

تادان. سۈپ [ta:dan]
sly, cunning:
تادان تۈلكە
a cunning fox

تادانلىق. ئى [ta:danlik]
cunning, slyness

تار 1. سۈپ [tar]
narrow, tight, small:
تار يول

ئۇ بۇرنىنى تاتىلىدى.
He scratched his nose.

تاتىلغۇچ. ئى [tatiliojuq]
an object for scratching

تاج. ئى [taj]
a crown

تاجاۋۇز. ئى [taja:wuz]
an invasion, intrusion

تاجاۋۇز قىلماق. پ
to invade:
ياپونىيە 1931 - يىلى جۇڭگوغا
تاجاۋۇز قىلغان.
Japan invaded China in 1931.

تاجاۋۇزچى. ئى [taja:wuzqi]
an invader, trespasser

تاجاۋۇزچىلىق. ئى
[taja:wuzqilik]
invading, encroaching

تاج-تەخت. ئى [taj—təht]
a throne:
تاج-تەخت تالاشماق
to dispute the throne

تاجسىمان. سۈپ [tajsiman]
crown—like

تاجىك. ئى [ta:jik]
a Tajik; Tajik

تاجىكچە. سۈپ؛ رەۋ
[ta:jikqə]
the Tajik language

تاجىگۈل. ئى [ta:jigül]
a species of flower,

[taraslimak]
to make a sharp sound:
مۆلدۈر ئۆگزىگە تاراسلاپ ئۇرۇلاتتى.
The hail was beating on the roof.

تاراش-تاراشماق. پ [taraxmak]
to disperse, spread out

تاراشلا-تاراشلىماق. پ [taraxlimak]
to peel, cut; level

تاراق-تۇرۇق. تەق [tarak—turuk]
a banging sound, crash:
ئىشىكنى تاراق-تۇرۇق قىلىپ يېپىۋەتمەك
to slam the door

تاراقىدە. رەۋ [tarakkidə]
ئۇ ئىشىكنىڭ تاراقىدە قىلغان ئاۋازىدىن چۆچۈپ ئويغىنىپ كەتتى.
He woke with a start when the door banged.

تاراقلا-تاراقلىماق. پ [taraklimak]
to make a loud noise; to be cocky, self—assured
هارۋىلار تاراقلىماقتا ئىدى.
The carts were bumping along.

تاراڭ-تۇرۇڭ. تەق

a narrow road
بۇ چاپان ماڭا تار كەلدى.
This coat is too tight for me.

تار 2. ئى [tar]
a string (of an instrument):
دۇتارنىڭ تارى
a dutar string

تارا-تارىماق. پ [tarimak]
to comb, brush; disperse
چىچىڭىزنى تاراڭ.
Comb your hair.

تارات-تاراتماق. پ [taratmak]
to distribute, issue:
پىتنە-ئىغۋالارنى تارىتىپ بەرمەك
to spread rumours
پىتنە-ئىغۋا تاراتماق
to spread (of rumours)
يىغىننى تاراتماق
to dismiss, close a meeting

تارازا. ئى [tara:za]
a scale, weighing device

تاراس-تۇرۇس. تەق [taras—turus]
a sharp cracking sound:
تاراس-تۇرۇس مىلتىق ئاۋازى ئاڭلاندى.
The crack of rifles was heard.

تاراسلا-تاراسلىماق. پ

ئۆنىڭ كۆزىدىن تارام‌لاپ ياش تۆكۈلدى.
Tears fell in rivers from her eyes.

تاران-تارانماق. پ
[taranmak]
to wash and comb one's hair

تاراي-تارايماق. پ
[taraymak]
to shrink
كىيىم تارىيىپ قالدى.
The garment has shrunk.

تارايت-تارايتماق. پ
[taraytmak]
to have something made smaller

تارت-تارتماق. پ [tartmak]
to pull, drag, grind, draw.
ئۇ هارۋا تارتىۋاتاتتى.
He was pulling a cart.
ئارغامچا تارتىڭ.
Pull the rope.
ئۇن تارتىۋاتىدۇ.
He's grinding flour.
ئۆسۈملۈكلەر يىلتىزى ئار-قىلىق تۇپراقتىكى نەملىكنى تارتىدۇ.
Plants draw the earth's mo—isture through their roots.

تارت-تارت. تەق [tart—tart]
chuff—chuff, an engine

[taraŋ—turuŋ]
clang, clatter, bang:
داسلار تاراڭ-تۇرۇڭ بولۇپ كەتتى.
The bowls clanged together.

تاراڭشى-تاراڭشىماق. پ
[taraŋximak]
to make a clanging sound

تاراڭلا-تاراڭلىماق. پ
[taraŋlimak]
to make a clanging sound,
چىنە تاراڭلاپ يەرگە چۈشۈپ كەتتى.
The bowl fell to the floor with a clang.

تاراڭلات-تاراڭلاتماق. پ
[taraŋlatmak]
to bang, clang

تارال-تارالماق. پ
[taralmak]
to be dispersed, spread out;
قويلار تارىلىپ كېتىپتۇ.
The sheep have spread out.
يۇقۇملۇق كېسەل تارالدى.
The infectious disease has spread.

تارام-تارام. تەق
[taram—taram]
one after another, in a line

تاراملا-تاراملىماق. پ
[taramlimak]
to flow copiously:

ئۇ خېلى تارتىلىپ قاپتۇ.
He has become very thin.
تارتىنـ-تارتىنماق. پ
[tartinmak]
to feel embarassed,ashamed
تارتىنماي سۆزلەۋېرىڭ.
Don't be shy. Speak your mind.
تارتىنچاق. سۈپ [tartinqak]
shy, bashful:
تارتىنچاق بالا
a shy child
تارتىنچاقلىق. ئى
[tartinqaklik]
shyness, bashfulness
تارس-تۇرس. تەق
[tars—turs]
crack, bang, crash
تاسىلدا-تارسىلدىماق. پ
[tarsildimak]
to crash, bang:
ئۆگزىگە مۆلدۈر تارسىلداپ چۈشۈۋاتىدۇ.
Hail is crashing onto the roof.
ئۇ ئاتنى قامچا بىلەن تارسىلدىتىپ ئۇردى.
He beat the horse with a crack of his whip.
تارغاق. ئى [tarɷak]
comb, hair—pin
تارغاق-سۆزگۈچ. ئى
noise
تارتقۇچ. ئى [tartkuq]
an instrument for pulling, towing
تارتقۇز-تارتقۇزماق. پ
[tartkuzmak]
to have something pulled:
مەن بۇگۈن چىشىمنى تارتقۇزۇپ كەلدىم.
I've come to have my tooth pulled.
تارتقۇلۇق. ئى [tartkuluk]
pain, suffering
تارتما. ئى [tartma]
a drawer (in a desk):
ئىككى تارتمىلىق پارتا
a desk with two drawers
تارتىش-تارتىشماق. پ
[tartixmak]
to argue, discuss; be taut, tight:
قىزغىن تالاش-تارتىشماق
to discuss with fervour
تارتىشتۇر-تارتىشتۇرماق. پ
[ta:tixturmak]
to pull and push, push about
تارتىل-تارتىلماق. پ
[ta:tilmak]
to be pulled; to descend, fall:
سۇ تارتىلىپ كەتتى.
The water level has dropped.

تارقالدى.
The aroma spread through the house.
يىغىنغا قاتناشقۇچىلار تارقىلىشتى.
The meeting dispersed.
تارقىلىشچان. سۈپ
[tarkilixqan]
spreading; infectious
تارلا-تارلىماق. پ
[tar limak]
to shrink:
كىيىم تارلاپ كەتتى.
The garment has shrunk.
تارلات-تارلاتماق. پ
[tarlatmak]
to (cause to) shrink
تارلاش-تارلاشماق. پ
[tarlaxmak]
to shrink
تارلاشتۇر-تارلاشتۇرماق. پ
[tarlaxturmak]
to have something made narrower
تارلىق 1. ئى [tarlik]
narrowness, tight ness, crampedness
تارلىق 2. سۈپ [tarlik]
stringed, having strings:
تارلىق چالغۇ ئەسۋابلىرى
stringed musical instruments
تارمار. رەۋ [tarmar]

[tar oak—süzgüq]
utensil for grooming hair
تارقا-تارقىماق. پ
to disperse, scatter
تارقات-تارقاتماق. پ
[tarkatmak]
to issue, pass out; cause to disperse:
يېڭى خەۋەر تارقاتماق
to disseminate news
پىتنە-ئىغۋا تارقاتماق
to spread rumours
نامايىشچىلارنى تارقاتماق
to disperse demonstrators
تارقاق. سۈپ [tarkak]
spread—out, decentralized;
دېھقانلارنىڭ ئۆيلىرى ناھايىتى تارقاق.
The farmer's houses are very scattered.
تارقاقلىق. ئى [tarkaklik]
dispersal, decentralization
تارقال-تارقالماق. پ
[tarkalmak]
to disperse, spread out;
مېھمانلار تارقالدى.
The guests dispersed.
بۇ خەۋەر پۈتۈن شەھەرگە تارقالدى.
The news spread throughout the town.
خۇش پۇراق پۈتۈن ئۆي ئىچىگە

Clean the floor!
ياتاقنى تازىلىماق
to clean a room
تازىلان-تازىلانماق. پ
[tazilanmak]
to be cleaned, washed
تازىلىق. ئى [tazilik]
cleanliness, hygiene
تاس. رەۋ [tas]
almost, on the point of
تاس قالماق. پ
to be on the point of:
يىغلىغىلى تاس قالدىم.
I almost cried.
مەن يىقىلىپ چۈشكىلى تاس قالدىم.
I nearly fell over.
تاسادىپەن. رەۋ [tasa:dipən]
accidentally, suddenly
تاسادىپىي. سۈپ
[tasa:dipiy]
accidental, unexpected
كەچۈرۈڭ! تاسادىپىي شۇنداق بولۇپ قالدى.
I'm sorry, It was accidental.
تاسادىپىيلىق. ئى
[tasa:dipiylik]
randomness, chance
تاس-تاس. تەق [tas—tas]
see below
تاس-تاس قالماق. پ
to be on the point of
see below
تارمار بولماق. پ
to be scattered, broken:
دۈشمەن تارمار بولدى.
The enemy scattered.
تارمار قىلماق. پ
to scatter, shatter
تارماق. ئى [tarmak]
branch, off—shoot:
تۆمۈر يول تارماقلىرى
the branches of a railway line
تارىخ. ئى [ta:rih]
history:
يېقىنقى زامان تارىخى
modern history
دۇنيا تارىخى
world history
تارىخچى. ئى [ta:rihqi]
a historian
تارىخشۇناس. ئى
[ta:rihxunas]
a historian
تارىخىي. سۈپ [ta:rihiy]
historical:
تارىخىي ۋەقە
a historical incident
تازا. سۈپ [taza]
cleam, pure; very
تازىلا-تازىلىماق. پ
[tazilimak]
to clean, dust, wash:
پولنى تازىلاڭ!

a quilt cover

تاش-تاشماق. پ [taxmak]
to overflow, spill over, flood:
دەريا تېشىپ كەتتى.
The river has overflowed.

تاشئالما. ئى [taxalma]
a crab—apple

تاشپاقا. ئى [taxpaka]
a tortoise

تاشتۇر-تاشتۇرماق. پ
[taxturmak]
to cause to overflow

تاشتۇز. ئى [taxtuz]
rock salt

تاشچاي. ئى [taxqay]
brick tea

تاشقى. سۈپ [taxki]
outer, foreign:
ئۆينىڭ تاشقى كۆرۈنۈشى
the exterior view of the house
تاشقى كېسەللىكلەر دوختۇرى
a surgeon
تاشقى ئىشلار مىنىستىرلىكى
the Ministry of Foreign Affairs

تاشقىرى. ئى [taxkiri]
outside, exterior:
تاشقىرىغا چىقماق
go out to outside

تاشقىرىقى. سۈپ [taxkiriki]
outer, external

تاسقا-تاسقىماق. پ
[taskimak]
to sift, clean:
ئۇن تاسقىماق
to sift flour

تاسقاقسىز. سۈپ [taskaksiz]
unsifted, not cleaned

تاسقاقلىق. سۈپ [taskaklik]
sifted, cleaned

تاسما. ئى [tasma]
a leather belt, strap:
تاسما بۇزۇلۇپتۇ.
The strap has broken.

تاسمىبېلىق. ئى [tasmibelik]
a species of fish

تاسمىچى. ئى [tasmiqi]
a tanner, hideseller

تاسمىچىلىق. ئى [tasmiqilik]
tanning, hideselling

تاسمىلىق. سۈپ [tasmilik]
having a belt

تاش 1. ئى [tax]
a stone rock
چوڭ تاش
a large rock:
قىممەتلىك تاش
precious stone

تاش 2. ئى
outside, exterior; surface:
ئۆينىڭ تېشى
the outside of the house
يوتقان تېشى

mountain:

تاغ چوققىسى

the summit, mountain top

پامىر تېغى

Mount Pamir

مەن تاغقا چىقىشنى ياخشى كۆرىمەن.

I love mountain climbing.

تاغا. ئى [taoɪa]

an uncle

تاغار. ئى [taoɪar]

a sack:

بىر تاغار بۇغداي

a sack of wheat

تاغ-داۋان. ئى

[taoɪ—dawan]

a mountainridge

تاغ-دەريا. ئى

[taoɪ—dərya:]

mountains and rivers, scenery

تاغلىق. سۈپ [taoɪlik]

mountainous, hilly:

تاغلىق رايون

a mountainous region

تاغلىق يەر

monutainous land

تاغمۇتاغ. ئى؛ رەۋ

[taoɪmu—taoɪ]

mountain upon mountain

تاغىل. سۈپ [ta:oɪil]

striped:

تاشلا-تاشلىماق. 1. پ

[taxlimak]

to drop, throw away, give up, reject:

ئۇنى تاشلىۋەتمەڭ!

Don't drop it!

توپنى ماڭا تاشلىۋېتىڭ.

Throw me the ball.

مەن كونا ئايغىمنى تاشلىۋەتتىم.

I threw away my old shoes.

تاماكىنى تاشلىۋەتتىم.

I've given up smoking.

تاشلىماق. 2. پ [taxlimak]

to cover, patch:

چاپىنىڭىزنى تاشلىۋېتىڭ.

Get your coat patched.

تاشلان-تاشلانماق. پ

[taxlanmak]

to be thrown away

تاشلاندۇق. ئى؛ سۈپ

[taxlanduk]

castaway goods, junk

تاشلاندى. سۈپ، پ

[taxlandi]

abandoned, forsaken:

تاشلاندى ئۆي

an abandoned house

تاشما. ئى [taxma]

a rash

تاشيول. ئى [taxyol]

a paved road, asphalt road

تاغ. ئى [taoɪ]

تاسمىلىق يولۋاس
a striped tiger

تاق. سۈپ [tak]
single, odd:
تاق سۆز
a single word
تاق كۈن
odd days, every other day
تاق سان
an odd number

تاقا. ئى [taka]
a horse shoe:
تاقا قاقماق
to shoe a horse

تاقا-تاقىماق 1. پ
[takimak]
to attach, bolt; fix a time:
جوزىنى تامغا تاقاپ قويماق
to fix the table to the wall,
ئۇ ئوغلىنىڭ توينى يېڭى يىلغا تاقاپ قىلىدىغاندەك تۇرىدۇ.
He is going to hold his son's wedding party in the New Year.

تاقىماق 2. پ [takimak]
to wear (glasses):
سىز كۆزەينەك تاقامسىز؟
Do you wear glasses?

تاقابىل. ئى [taka:bil]
an opponent, rival
تاقابىل تۇرماق. پ
to oppose

تاقاراش-تاقاراشماق. پ
[takaraxmak]
to bumpinto (by chance):
مەن ئۇنىڭ بىلەن تاقارىشىپ قالدىم.
I just bumped into him.

تاقاش-تاقاشماق. پ
[takaxmak]
to bump into, touch against:
كارىۋات ئىشىككە تاقىشىپ قالدى.
The bed bumped against the door.

تاقاق. ئى [takak]
a bolt, latch:
ئىشىككە تاقاق سالماق
to put a bolt on the door

تاقال-تاقالماق. پ
[takalmak]
to be closed; to latch on to:
دۇكان تاقالدى.
The shop is closed.
سۆز ئايلىنىپ كېلىپ يەنە ئۇنىڭ ئائىلە مەسىلىسىگە بېرىپ تاقالدى.
We chatted about a few things, then the conver—sation returned to his family problem.

تاقەت. ئى [ta:kət]
patience, tolerance:
تاقىتىم قالمىدى.

ئېرىقتىن تاقلاپ ئۆتمەك
to jump a stream
قوناق مايسىسى تاقلىماق
to thin out the maize seedlings

تاقلان-تاقلانماق. پ
[taklanmak]
to have been thinned out

تاقىچى. ئى [takiqi]
a blacksmith who shoes horses

تاقىر. سۈپ [ta:kir]
bare, barren:
تاقىر تاغ
a barren hillside
تاقىر باش
a bald head
ئۇ بارغانسېرى تاقىر باشقا ئايلانماقتا.
He's going bald.

تاقىر-تۇقۇر. تىر
[takir—tukur]
in confusion, disorder

تاقىرلا-تاقىرلىماق. پ
[takirlimak]
to denude (land); make a crash:
يەرنى تاقىرلىماق
to denude the land

تاقىرلاش-تاقىرلاشماق. پ
[takirlaxmak]
to become bald, barren

I've run out of patience.

تاقەتسىز. سۈپ [ta:kətsiz]
impatient, intolerant

تاقەتسىزلەن-تاقەتسىزلەن-مەك. پ [ta:kətsizlənmək]
to become impatient:
ئۇ تاقەتسىزلەنگەنلىكىدىن ھېلى ئۇ ياققا ھېلى بۇ ياققا قارايتتى.
He got impatient and star—ted looking here and there.

تاقەتسىزلىك. ئى
[ta:kətsizlik]
impatience, intolerance

تاقەتلىك. سۈپ [ta:kətlik]
patient, tolerant

تاق-تۇق. تەق [tak—tuk]
bang, crash

تاققا-تۇققا. سۈپ؛ رەۋ
[takka—tukka]
incoherent; disorderly; confused; at sixes and sevens

تاققىدە. رەۋ [takkidə]
with a crash:
ئىشىكنى تاققىدە ياپماق
to slam the door
ئۇ ھارۋىدىن تاققىدە سەكرەپ چۈشتى.
He leaped off the cart.

تاقلا-تاقلىماق. پ
[taklimak]
to leap, jump; to thin out:

تاقسىز. سۈپ [takisiz]
without horse shoes
تاقىلا-تاقىلىماق. پ
[takilimak]
to shoe a horse; to swindle
تاقىلدا-تاقىلدىماق 1. پ
[takildimak]
to make a clatter
تاقىلدىماق 2. پ
to be eager to, to enjoy:
ئۇ كىنو كۆرگىلى ئالدىراپ
كۆڭلى تاقىلداپ كەتتى.
He couldn't wait to go and see the film.
تاكاللاش-تاكاللاشماق. پ
[takallaxmak]
to argue, quarrel
تاكامۇل. سۈپ [taka:mul]
profound, exquisite:
تاكامۇل نەزەرىيە
a profound theory
تاكت. ئى [takt]
tact
تاك-تاك. تەق [tak—tak]
knock, knock:
ئىشىكنى تاك-تاك قىلىپ چەكمەك
to knock at the door
تاكسى. ئى [taksi]
a taxi
تاككىدە. رەۋ [takkidə]
with a bang, crash
تاكىراڭ-تاكىراڭ. تەق
[takiraŋ—takiraŋ]
with a clinking, clanging sound
تاكىراڭلا-تاكىراڭلىماق. پ
[takiraŋlimak]
to clang, bang:
هارۋا تاكىراڭلاپ كەتتى.
The cart clanged.
تاڭ 1. ئى [taŋ]
dawn, sun rise:
تاڭ سەھەر
sunrise
تاڭ ئاتماق
to dawn
تاڭ 2. تەق [taŋ]
bang, crash
تاڭ 3. پ . ئىم
I don't know.
بارامدىمەنكىن بارمامدىمەنكىن،
تاڭ.
I don't know whether I'll go.
تاڭ-تاڭماق. پ
[taŋmak]
to wrap up, tie up
تاڭەي. ئىم [taŋəy]
I don't know:
ئۇ بارامدۇ بارمامدۇ؟
Is he going or not?
تاڭەي.
I don't know.
تاڭ-تۇڭ. تەق [taŋ—tuŋ]
a bang, crash

ئۈزۈم تالدا ئۆسىدۇ.
Grapes grow on a vine.
تال-تالماق. پ [talmak]
to surround, pin down:
كۆز تالماق
to be sleepy, tired
تالا. ئى [tala:]
outside; a braid, plait (of hair):
تالادا ياتماق
to sleep outside
مەن تالاغا كېتىۋاتىمەن.
I'm going out.
تالا-تالىماق. پ [talimak]
to grab, snatch; bite
تالاپەت. ئى [talapət]
loss, damage:
دۈشمەن نۇرغۇن تالاپەتكە ئۇچرىدى.
The enemy suffered many losses.
تالاش-تالاشماق. پ
[talaxmak]
to argue, discuss:
ئەرزىمەس ئىشلار ئۈچۈن تالاشما.
Don't argue over trivialities.
ئۇنىڭ بىلەن تالاشما.
Don't argue with him.
تالاش-تارتىش. ئى
[talax—tartix]
an argument, controversy

تاڭدۇر-تاڭدۇرماق. پ
[taŋdurmak]
to have something wrapped, bound
تاڭدۇرۇل-تاڭدۇرۇلماق. پ
[taŋdurulmak]
to be wrapped, bound up
تاڭگازا. ئى [taŋgaza]
malt sugar
تاڭڭىدە. رەۋ [taŋŋidə]
with a bang
تاڭلاي. ئى [taŋlay]
the roof of the mouth, the palate:
يۇمشاق تاڭلاي
the sft palate
تاڭمەن. ئى [taŋmən]
noodle soup
تال 1. ئى [tal]
the spleen
تال 2. م
a measure word; a little
بىر تال سەرەڭگە
a match
بىر تال تاماكا
a cigarette
ئۇنىڭ بۇ ئەھۋالدىن بىر تالمۇ خەۋىرى يوق.
He knows absolutely nothing about this.
تال 3. ئى [tal]
a vine

a lot, many:

تالاي يىللار

many years

تالاي-تالاي. سۈپ

[talay—talay]

many, lots and lost

تالگۈل. ئى [talgül]

a species of flower;Foleander

تاللا-تاللىماق. پ [tallimak]

to choose, select:

بىرنى تاللىۋېلىڭ!

Choose one!

تاللات-تاللاتماق. پ

[tallatmak]

to cause to choose

تاللانما. سۈپ [tallanma]

selections, selected:

ماۋزېدوڭ تاللانما ئەسەرلىرى

Selections from the works of Mao Zedong

خەلق ناخشىلىرىدىن تاللانما

selected folk songs

تاللىق. ئى [tallik]

a vineyard

تالىپ. ئى [talip]

a student, disciple

تام. ئى [tam]

a wall:

خىش تام

a brick wall

تام سائەت. ئى

a wall clock

تالاش-تارتىش قىلماق

to argue, quarrel

ئۇلار تالاش-تارتىش قىلدى.

They quarrelled.

تالاشتۇر-تالاشتۇرماق. پ

[talaxturmak]

to cause to quarrel, argue

تالاق. ئى [talak]

divorce

تالاق خەت. ئى

a letter of divorce

تالاق قىلماق. پ

to divorce

تالالىق. سۈپ [tala:lik]

outer, external:

تالالىق كىيىم

outer clothing

تالالىق بولماق. پ

to get married (of a woman)

تالالىق قىلماق. پ

to marry (of a woman)

تالان-تالانماق. پ

[talanmak]

to be snatched, grabbed

تالانت. ئى [talant]

talent, ability

تالانتسىز. سۈپ [talantsiz]

untalented, ungifted

تالانتلىق. سۈپ [talantlik]

talented, gifted

تالاي. سۈپ [talay]

تام گېزىت. ئى
a wall poster
تام ئۆرۈمەك
to pull down a wall
تام-تامماق. پ [tammak]
to drip, drop:
ئۇنىڭ كۆز يېشى ياقىسىغا تامدى.
His tears dripped onto his collar.
تاما. ئى [tama]
greed, avarice
تاماخور. سۈپ [tamahor]
greedy, avaricious
تاماخورلۇق. ئى
[tamahorluk]
greed, avarice
تاماشا. ئى [tama:xa]
recreation, leisure:
بىز بۇ يەرگە تاماشا ئۈچۈن كەلگىنىمىز يوق.
We heven't come here to play.
تاماشىبىن. ئى [tama:xibin]
an audience, spekctators
تاماشىچى. ئى [tama:xiqi]
an audience, spectators
تاماق. ئى [tamak]
food, meals:
سىز قانداق تاماقنى ياخشى كۆرىسىز؟
What kind of food do you like?
تاماق يەپ بولغانمۇ؟
Have you eaten yet?
تاماق ئەتمەك
to cook
سىز پولۇ ئېتەلەمسىز؟
Can you cook palau?
تاماق ئېتىش ئۇسۇلى
a cooking recipe
تاماقخانا. ئى [tamakhana]
a canteen, restaurant
تاماكا. ئى [tama:ka]
tabacco, a cigarette:
تاماكا چېكەمسىز؟
Do you smoke?
تاماكىچى. ئى [tama:kiqi]
a cigarette seller
تامام. رەۋ [tamam]
complete, finished
سۆزۈم تامام.
I've finished talking.
تامام بولماق. پ
to be over, finished:
كۈرەش بىزنىڭ غەلىبىمىز بىلەن تامام بولدى.
The struggle ended with our victory.
تامام قىلماق. پ
to finish, end
تامامەن. رەۋ [tama:mən]
absolutely, completely:
تامامەن توغرا!!

a government stamp

تامغىلىق. سۈپ [tamoilik]

stamped, sealed

تاموژنا. ئى [tamozna]

the customs

تان-تانماق. پ [tanmak]

to deny, break a promise

تانا. ئى [tana]

string

تاناب. ئى [tanab]

rope, string:

تانابىنى تارتماق

to chide, tell off

ئۇنىڭ تانابىنى تارتىش كېرەك.

He needs a good telling off.

تاندۇر-تاندۇرماق. پ

[tandurmak]

to cause to deny, break a promise

تانسا. ئى [tansa]

dancing:

تانسا ئوينىيالامسىز؟

Can you dance?

تانكا. ئى [tanka]

a tank:

ھەربىي تانكىسى

an army tank

تانكىچى. ئى [tankiqi]

a tank driver

تاۋ 1. ئى [taw]

heat, temperature:

ئوتنىڭ تاۋى

Quite right!

تاماملا-تاماملىماق. پ

[tamamlimak]

to finish, complete

تاماملاش-تاماملاشماق. پ

[tamamlaxmak]

to finish, complete

تاماملان-تاماملانماق. پ

[tamamlanmak]

to be finished, complete:

ئۇلۇغ ئىش تاماملاندى.

The great work is finished.

تامبال. ئى [tambal]

trousers, pants

تامباللىق. سۈپ

trouser cloth

تامچە. ئى؛ م [tamqə]

a drop:

بىر تامچە سۇ

a drop of water

تامچى. ئى [tamqi]

a bricklayer, builder

تامچىلىق. ئى [tamqilik]

building, construction

تامشى-تامشىماق. پ

to smack one's lips, to eat with relish

تامغا. ئى [tamoa]

a seal, mark, stamp:

پوچتا تامغىسى

a post mark

ھۆكۈمەت تامغىسى

a water—melon

تاۋۇزلۇق. ئى [ta:wuzluk]

a water—melon field

تاۋۇش. ئى [tawux]

a sound:

سوزۇق تاۋۇش

a vowel

سوزۇق تاۋۇشلارنىڭ ئاھاڭداش-
لىقى

vowel harmony

ئۈزۈك تاۋۇش

a consonant

تاۋۇشسىز. سۈپ [tawuxsiz]

soundless, silent

تاي 1. ئى [tay]

a pony

تاي 2. م [tay]

a bundle, bale:

بىر تاي يۇڭ

a bale of wool

تاي-تايماق. پ [taymak]

to abandon, renounce:

ئۆز پىكرىدىن تايماق

to change one's mind

تاياق. ئى [tayak]

a stick, a rod:

ياغاچ تاياق

a wooden stick

تاياق يېمەك

to get a beating

تاياق-توقماق. ئى

[tayak—tokmak]

the heat of the fire

تاۋ 2. ئى [taw]

spirit, energy, vitality:

بۈگۈن تاۋىم يوق.

I've no energy today.

تاۋا. ئى [tawa]

a frying pan

تاۋاپ. ئى [tawap]

worship, homage

تاۋاپ قىلماق. پ

to worship, pay homage

تاۋار. ئى [tawar]

satin

تاۋاق. ئى [tawak]

a clay bowl; measure word:

ئالتە تاۋاق قەغەز

nine sheets of paper

تاۋاقچى. ئى [tawakqi]

a potter

تاۋلا-تاۋلىماق. پ

[tawlimak]

to smelt, refine

تاۋلان-تاۋلانماق. پ

[tawlanmak]

to be refined:

ئالتۇن ئوتتا تاۋلىنار، ئادەم
ئەمگەكتە.

Gold is refined by fire,
man by work.

تاۋۇت. ئى [ta:wut]

a coffin, bier

تاۋۇز. ئى [ta:wuz]

to tie up, bundle up

تايىن. رەۋ [ta:yin]

ready, prepared; perhaps, probably:

ھەممە نەرسەم تايىن بولدى. يولغا چىقايلى.

My things are ready. Let's go.

تايىن قىلماق

to fix, decide upon

تايىنى يوق

bor ling, dull

تايىنلىق. سۈپ [ta:yinlik]

obvious, clear; limited:

ئۇنىڭ بىلىدىغانلىرى تايىنلىق.

His knowledge is limited.

تەئەججۈپ. ئى [təəjjüp]

strangensess, surprise, amazement

تەئەججۈپلەن-تەئەججۈپلەنمەك. پ

to be surpised, amazed:

بۇ ئىشقا نېمە ئۈچۈن تەئەججۈپلىنىسىز؟

Why are you surprised at this?

تەئەججۈپلەندۈر-تەئەججۈپلەندۈرمەك. پ

[təəjjüpləndürmək]

to surprise, amaze:

بۇ ئىش مېنى تەئەججۈپلەندۈردى.

That amazed me.

a club, stick

تاياقچە. ئى [tayakqə]

a small stick

تاياقچى. ئى؛ سۈپ

[tayakqi]

a wife — beater

تايان-تايانماق. پ

[tayanmak]

to depend upon, lean on:

مەن ئاغرىپ قالغان ۋاقىتتا ئاتا-ئانامغا تاياندىم.

I depended on my parents when I was sick.

ئۇ ئۇلارغا تايىنىدۇ.

He relies on their support.

تايانچ. ئى [tayanq]

supprt, sustenance:

بۇ بالا مېنىڭ بىردىن بىر تايانچىم.

This child is my only means of support.

تايانچىسىز. سۈپ

[tayanqisiz]

without support, helpless

تايچاق. ئى [tayqak]

a pony

تايغاق. سۈپ [tayoɪak]

slippery, smooth

تايغان. ئى [tayoɪan]

a hunting dog, hound

تايلا-تايلىماق. پ

[taylimak]

تەئەججۈپلىنەرلىك. سۈپ
[təəjjüplinərlik]
suprising, strange:
تەئەججۈپلىنەرلىك ھادىسە
a strange phenomena
تەئەللۇق. ئى؛ رەۋ [təəlluk]
related to, concerned with:
بۇ ماڭا تەئەللۇق.
That belongs to me.
تەئەللۇقات. ئى [təəllukat]
belongings, goods
تەبەسسۇم. ئى [təbəssum]
a smile
تەبەسسۇم قىلماق. پ
to smile
تەبرىك. ئى [təbrik]
congratulations
تەبرىك خېتى. ئى
a letter of congratulations
تەبرىكلە-تەبرىكلىمەك. پ
[təbriklimək]
to congratulate, celebrate
تەبرىكلەن-تەبرىكلەنمەك. پ
[təbriklənmək]
to be celebrated:
بايرام تەنتەنە بىلەن تەبرىك-
لەندى.
The festival was celebrated with joy.
تەبرىكنامە. ئى
[təbrikna:mə]
a letter of congratulation

تەبىئەت. ئى [təbi:ət]
nature:
ئۇ تەبىئەتنى سۆيىدۇ.
He loves, nature.
تەبىئەت قانۇنى
the laws of nature
تەبىئەت دۇنياسى
the world of nature
ئۇنىڭ تەبىئىتى ياخشى
He's good natured.
تەبىئەتشۇناس. ئى
[təbi:ətxunas]
a naturalist
تەبىئىي. سۈپ [təbiiy]
natural:
جەڭ قىلىش ئەرلەر ئۈچۈن
تەبىئىي ئىش.
It's natural for men to fight.
تەپ 1. ئى [təp]
typhoid
تەپ 2 [təp]
see below
تەپ تارتماق. پ
to be timid, shy:
تەپ تارتماي سۆزلىمەك
to talk frankly, unashamedly
تەپ-تەپمەك. پ [təpmək]
to kick:
ئۇ توپنى ماڭا تەپتى.
He kicked the ball to me.
تەپەككۇر. ئى [təpəkkur]
thinking, thougtht:

ئۇ شۇ ساھەدىكى ئەڭ ئالدىنقى تېخنىكىلارنى...

the trigger of a rifle

تەتبىق. [tətbik]

see below

تەتبىق قىلماق. پ

to use, apply, interpret:

قانۇننى توغرا تەتبىق قىلماق

to correctly apply the law

تەتقىق. ئى [tətkik]

research, study

تەتقىق قىلماق. پ

to research:

ئۇ راك كېسىلىنىڭ سەۋەبلە-
رىنى تەتقىق قىلىۋاتىدۇ.

He's researching the causes of cancer.

تەتقىقات. ئى [tətki:kat]

research:

پەن تەتقىقاتى

scintific research

تەتقىقاتچى. ئى [tətki:katqi]

a researcher

تەتقىقاتچىلىق. ئى [tətki:katqilik]

research, study

تەتۈر. سۈپ [tə:tür]

opposite, reverse:

تەتۈر قويماق

to turn something over

تەتۈر ئادەم

a stubborn person

تەتۈرلۈك. ئى [tə:türlük]

stubborness, obstinacy

تەپەككۇر قىلىش ئۇسۇلى

a way of thinking

تەپت 1. ئى [təpt]

heat, radiance:

ئوتنىڭ تەپتى

the heat of the fire

تەپت 2. ئى [təpt]

face, look, countenance:

ئۇنىڭ تەپتىدىن ئادەم قورقىدۇ.

His countenance strikes fear into people.

تەپتىش. ئى [təptix]

a supervisor, overseer

تەپتىش قىلماق. پ

to supervise, oversee

تەپچە-تەپچىمەك. پ

to stamp, to paw(of a horse, etc.)

تەپسىر. ئى [təpsir]

an explanatory note, annotation

تەپسىر قىلماق. پ

to annotate

تەپسىلات. ئى [təpsilat]

a detail, particular

تەپسىلىي. سۈپ [təpsi:liy]

detailed, in deatail:

تەپسىلىي سۆزلىمەك

to talk in detail

تەپكە. ئى [təpkə]

a trigger:

مىلتىقنىڭ تەپكىسى

تەتىل. ئى [tə:til]
a holiday, vacation:
يازلىق تەتىل
the summer holiday
قىشلىق تەتىل
the winter holiday
ئۇلار تەتىل قىلىشۋاتىدۇ.
They are on vacation.
تەجرىبە. ئى [təjribə]
experience, experiment:
تەجرىبىنى يەكۈنلىمەك
to summarize one's experience
تەجرىبىخانا. ئى
[təjribihana]
a laboratory, research station
تەجرىبىسىز. سۈپ
[təjribisiz]
inexperienced, green, novice
تەجرىبىلىك. سۈپ
[təjribilik]
an experienced, veteran:
تەجرىبىلىك ئوقۇتقۇچى
an experienced teacher
تەخ. سۈپ [təh]
ready, prepared
تەخ بولماق. پ
to be ready, prepared
تەخەللۇس. ئى [təhəllus]
a pen—name, pseudonym
تەخەي. ئى [tə:həy]
a young donkey
تەخت. ئى [təht]
a throne:
تەختتە ئولتۇرماق
to sit on the throne
تەخسە. ئى [təhsə]
a dish, plate:
تەخسە گۈرۈچ تامىقى بىلەن توشتۇرۇلدى.
The dish was filled with rice.
تەخسىچى. ئى [təhsiqi]
a flatterer, fraud
تەخسىچىلىك. ئى [təhsiqilik]
flattery, fawning
تەخمىنەن. رەۋ [təhminə]
about, approximately:
تەخمىنەن ئىككى سائەتتىن كېيىن بارىمەن.
I'll go in about two hours.
تەخمىنىي. سۈپ [təhminiy]
approximate, rough:
تەخمىنىي سان
the approximate number
تەخىر. رەۋ [tə:hir]
see below
تەخىر قىلماق. پ
to be late, delay, to wait, hang on
تەخىرسىز. سۈپ [tə:hirsiz]
immediately, at once
تەدبىر. ئى [tədbir]
a resolution, measure
تەدبىر قوللانماق. پ

كېلىشكە باشلىدى.
People began arriving from all sides.

بىر تەرەپ قىلماق
to handle, dispose (of a problem)

تەرەپباز. ئى [tərəpbaz]
a quarrelsome, fractious person

تەرەپلىمە. رەۋ [tərəplimə]
an angle, side:

بۇ مەسىلىنى ھەر تەرەپلىمە ئويلاپ كۆرۈش كېرەك.
This problem must be viewed from all angles.

تەرەت 1. ئى [tə:rət]
ablutions, ritual washing

تەرەت 2. ئى [tə:rət]
urine, excrement:

چوڭ تەرەت قىلماق
to defecate

كىچىك تەرەت
urine, piss

كىچىك تەرەت قىلماق
to urinate

تەرەتخانا. ئى [tə:rəthana]
a toilet

تەرەتسىز. سۈپ [tə:rətsiz]
not being ritually clean

تەرەققىي. سۈپ [tərəkķiy]
developed, advanced

تەرەققىي قىلماق. پ

to adopta resolution

تەدبىرسىز. سۈپ [tədbirsiz]
indecisive, irresolute

تەدبىرلىك. سۈپ [tədbirlik]
decisive, resolute

تەدرىجىي. رەۋ [tədrijiy]
gradually, step by step:

خەلق تۇرمۇشى تەدرىجىي ياخشىلاندى.
People's lives have gradually improved.

تەدرىجىي تەرەققىيات نەزەرىيىسى
the theory of evolution

تەر 1. ئى [tər]
sweat, persipiration:

تەر چىقماق
to sweat, perspire

سوغۇق تەر باسماق
to break out in a cold sweat

تەر 2. ئى [tər]
face, look, complexion

تەر-تەرمەك. پ [tərmək]
to pick up, collect, glean:

ئوتۇن تەرمەك
to collect firewood

تەرەپ. ئى [tərəp]
direction, side:

پوچتىخانا قايسى تەرەپتە؟
Which direction is the post office?

كىشىلەر تەرەپ-تەرەپتىن

alphabetical order

تەرتىپسىز. سۈپ [tərtipsiz]
haphazardly; out of sequence:

كىتابلار جوزا ئۈستىدە تەر-تىپسىز يېيىلىپ تۇراتتى.

The books lay in a heap on the table.

تەرتىپلىك. سۈپ [tərtiplik]
in sequence, ordered, disciplined

تەرجىمان. ئى [tərjiman]
a translator, interpreter

تەرجىمانلىق. ئى [tərjimanlik]
translation, interpretation

تەرجىمە. ئى [tərjimə]
translation, interpretation

تەرجىمە قىلماق. پ
to translate, interpret

بۇ كىتاب ئۇيغۇر تىلىغا تەرجىمە قىلىندى.

This book has been trans—lated into Uighur.

تەرجىمىھال. ئى [tərjimihal]
a biography:

تەرجىمىھال جەدۋىلى

resume, curriculum vitae

تەرخەمەك. ئى [tərhəmək]
cucumber

تەرسا. سۈپ [tərsa:]
stubborn, bad tempered

to develop:

جۇڭگو تېز تەرەققىي قىلىۋاتىدۇ.

China is developing rapidly.

تەرەققىيات. ئى [tərəkkiyat]
development, progress

تەرەققىيلەش-تەرەققىيلەش-مەك. پ [tərəkkiyləxmək]
to develop, advance

تەربىيە. ئى [tərbiyə]
education, training

تەربىيىچى. ئى [tərbiyiqi]
a treiner, educator

تەربىيىلە-تەربىيىلىمەك. پ [tərbiyilimək]
to train, educate

تەربىيىلەن-تەربىيىلەنمەك. پ [tərbiyilənmək]
to be trained, educated:

سىز دوختۇر بولۇش ئۈچۈن قانچە يىل تەربىيىلىنىسىز؟

How many years training do you need to become a doctor?

تەربىيىلىگۈچى. ئى [tərbiyiligüqi]
a trainer, educator

تەربىيىۋى. سۈپ [tərbiyiwi]
educational

تەرتىپ. ئى [tərtip]
order, sequence:

ئېلىپبە تەرتىپى

[tərlənmək]
to sweat

تەرمەچ. ئى [tərməq]
firewood

تەرىپ. ئى [tə:rip]
a definition:

سۆزنىڭ تەرىپى
the definition of a word

تەرىپلە-تەرىپلىمەك. پ
[təriplimək]to define

تەرىقە. ئى [təri:ķə]
way, method:

مۇشۇ تەرىقىدە ئىشلەڭ.
Do it this way.

تەرىقەت. ئى [təri:ķət]
a sufi order; way of salvation

تەز-تەزمەك. پ [təzmək]
to desert, leave

تەزدۈر-تەزدۈرمەك. پ
[təzdürmək]
to force to leave, separate

تەزىيە. ئى [tə:ziyə]
mourning, grief

تەس. سۈپ [təs]
difficult, hard.

بىر نىمە دېيىش تەس.
It's hard to say.

بۇ سۆزنى تەلەپپۇز قىلماق تەس.
This word is hard to pronounce.

تەرسالىق. ئى [tərsa:lik]
stubborness, obstinacy

تەرغىب. پ [tər oïib]
see below

تەرغىب قىلماق. پ
to spread propaganda

تەركىب. ئى [tərkib]
a component, ingredient:

جۈملە تەركىبى
the components of a sentence

تەركىب تاپماق. پ
to be cumposed of:

جۈملە سۆزلەردىن تەركىب تاپىدۇ.
A sentence is composed of words.

بۇ بولسا شېكەر، ئۇن ۋە سۇدىن تەركىب تاپىدۇ.
It consists of sugar, flour and water.

تەركىبىي. سۈپ [tərkibiy]
component:

تەركىبىي قىسىم
a component part

تەرلە-تەرلىمەك. پ
[tərlimək]
to sweat, perspire

تەرلەپ كەتمەك
to sweat

مەن تەرلەپ كېتىۋاتىمەن!
I'm sweating!

تەرلەن-تەرلەنمەك. پ

تەسەللى. ئى [təsəlli]
comfort, consolation:
كېسەل ئادەمگە تەسەللى بەرمەك
to comfort a sick person
تەسەۋۋۇر. ئى [təsəwwur]
imagination, fancy
تەسەۋۋۇر قىلماق. پ
to imagine:
سىز ئۆزىڭىزنى ئايدا دەپ تەسەۋۋۇر قىلىڭ!
Imagine you're on the moon!
تەستەك. ئى [təstək]
a slap, blow on the face
تەستەكلە-تەستەكلىمەك. پ
[təstəklimək]
to slap, box someone's ears
تەستىق. ئى [təstik]
approval, sanction;
instructions
تەستىقلا-تەستىقلىماق. پ
[təstiklimak]
to approve, sanction:
بوۋاي بېشىنى لىڭشىتىپ تەستىقلىدى.
The old man nodded his approval.
تەسلىم. ئى، پ [təslim]
surrender, capitulation
تەسلىم بولماق. پ
to surrender, capitulate:
قەتئىي تەسلىم بولما.
Never surrender.

تەسلىمچىلىك. ئى
[təslimqilik]
surrender, capitulation
تەسلىمنامە. ئى
[təslimna:mə]
a letter of surrender
تەسۋى. ئى [təswi:]
beads, rosary
تەسۋىر. ئى [təswir]
a description, account
تەسۋىرلە-تەسۋىرلىمەك. پ
[təswirlimək]
to describe
تەسۋىرىي. سۈپ [təswiriy]
descriririptive:
تەسۋىرىي فونېتىكا
descriptive phonetics
تەسىر. ئى [tə:sir]
effect, influence, impression:
ياخشى تەسىر
a good influence, impression
تەسىر بەرمەك. پ
to impress, influence:
ئۇنىڭ دېگەنلىرى ماڭا كۈچلۈك تەسىر بەردى.
I was very impressed by what he said.
بۇ دورا ماڭا خېلى تەسىر قىلدى.
This medicine has done me a lot of good.
تەسىرات. ئى [tə:sirat]

بۇ ئىش سىزنىڭ تەشەببۇسىڭىز بىلەن قىلىندى.
This was done with your initiative.

تەشەببۇس قىلماق
to initiate, propose

تەشەببۇسچان. سۈپ [təxəbbusqan]
initiative, drive

تەشەببۇسچانلىق. ئى [təxəbbusqanlik]
initiative, gumption.

تەشەببۇسكار. ئى [təxəbbuskar]
an initiator, proposer

تەشەببۇسكارلىق. ئى [təxəbbuskarlik]
initiative, drive

تەشەببۇسنامە. ئى [təxəbbusna:mə]
a letter of proposal

تەشەككۇر. ئى [təxəkkur]
thanks, gratitude:

بىزگە بەرگەن ياردىمىڭلەرگە تەشەككۇر.
Thanks for your help.

تەشەككۇر ئېيتماق. پ
to thank

تەشەككۇرنامە. ئى [təxəkkurna:mə]
a latter of thanks

تەشتەك. ئى [təxtək]

reflections, impressions

ياخشى تەسىرات قالدۇرماق
to leave a good impression

تەسىرچان. سۈپ [tə:sirqan]
an emotional person

تەسىرلەن-تەسىرلەنمەك. پ [tə:sirlənmək]
to be impressed, inspired;

بۇ كىنونى كۆرگەندىن كېيىن كۆپچىلىك بەك تەسىرلەندى.
Many people were very impressed by this film.

تەسىرلەندۇر-تەسىرلەندۇرمەك. [tə:sirləndürmək] پ
to impress, move (imotionally),

بۇ گەپلەر بىزنى چوڭقۇر تەسىرلەندۇردى.
We were deeply moved by these words.

تەسىرلىك. [tə:sirlik] سۈپ
impressive, moving:

تەسىرلىك سۆز
moving words

تەش-تەشمەك. [təxmək] پ
to puncture, pierce, tunnel through

تەشەببۇس. ئى [təxəbbus]
a proposition, initiative;

بىز ئۇلارنىڭ تەشەببۇسىغا قوشۇلمىدۇق.
We didn't agree to their proposition.

to be thirsty for:

ئەركىنلىككە تەشنا بولماق

to desire freedom

تەشنالىق. ئى [təxna:lik]

thirst, eagerness:

تەشنالىق بىلەن كۈتمەك

to await eagerly

تەشۋىش. ئى [təxwix]

worry, anxiety:

بۇ خەۋەر مېنى تەشۋىشكە سالدى.

I was worried by the news.

تەشۋىشسىز. سۈپ [təxwixsiz]

carefree, worry—free

تەشۋىشلەن-تەشۋىشلەن-مەك. پ [təxwixlənmək]

to worry, be anxious:

بالىلاردىن تەشۋىشلەندىم.

I'm worried about the children.

تەشۋىشلىك. سۈپ [təxwixlik]

worried, anxious:

تەشۋىشلىك كېچە

an anxious night

تەشۋىق. ئى [təxwik]

publicity, propaganda

تەشۋىق قىلماق. پ

to publicize

تەشۋىقات. ئى [təxwikat]

propaganda, publicity

a pot of vessel:

بىر تەشتەك گۈل

a pot of flowers

تەشتۈرۈل-تەشتۈرۈلمەك. پ [təxtürülmək]

to be punctured, pierced

تەشكىل. ئى [təxkil]

organization, structure:

پارتىيە تەشكىلى

party organization

تەشكىل قىلماق

to organize, achieve, attain

تەشكىلات. ئى [təxkilat]

an organization:

دۇنيا سالامەتلىك تەشكىلاتى

the World Health Organization:

تەشكىللە-تەشكىللىمەك. پ [təxkillimək]

to be organized, arranged

بىز رەسىم سىزىش مۇسابىقىسى تەشكىللىدۇق.

we organized a painting competition

تەشكىللەن-تەشكىللەنمەك. پ [təxkillənmək]

to be organized, arranged

تەشكىلىي. سۈپ [təxkiliy]

organizational

تەشنا. رەۋ [təxna:]

thirsty

تەشنا بولماق. پ

تەقدىرلە ـ تەقدىرلىمەك. پ
[təķdirliməķ]
to commend, praise

تەقدىرلەن ـ تەقدىرلەنمەك. پ
[təķdirlənməķ]
to be commended, praised

تەقدىرنامە. ئى
[taķdirnamə]
a reference, letter of commendation

تەقدىم [təķdim]
see below

تەقدىم قىلماق. پ
to offer, devote, give

تەقسىر. ئى [təķsir]
sir, your majesty

تەقسىم. ئى [təķsim]
allocation, distribution

تەقسىم قىلماق. پ
to distribute, allocate:
ئۇ خوتەنگە تەقسىم قىلىندى.
He was assigned to Hotan.

تەقسىمات. ئى [təķsi:mat]
distributon, allocation

تەقسىملە ـ تەقسىملىمەك. پ
[təķsimliməķ]
to share out, distribute:
بىز تاماقنى تەقسىملىدۇق.
We shared out the food.

تەقلىد. ئى [təklid]
a pattern, example, way

تەقلىد قىلماق. پ

تەشۋىقاتچى. ئى
[təxwiķatqi]
a propagandist, publicity worker

تەشۋىقاتچىلىق. ئى
[təxwiķatqiliķ]
propaganda, publicity

تەشۋىقىي. سۈپ [təxwiķiy]
propaganda, publicity

تەقەززار. ئى [təķəzza:r]
control, domination

تەقەززار بولماق. پ
to long for:
كېلىشىڭىزگە تەقەززار بولدۇم.
I've been longing for your arrival.

تەقەززارلىق. سۈپ
[təķəzza:rliķ]
eagerly, with longing

تەقدىر 1. ئى [təķdir]
destiny, fate:
ئەمگەكچى خەلق ئۆز تەقدىرىنى قولىغا ئالدى.
The working people have taken their destiny into their own hands.

تەقدىر 2. تىر [təķdir]
if, although
ماشىنا بولماي قالغان تەقدىردە، پىيادە بارىمىز.
If there are no vehicles, we'll walk.

again

تەكرارلا-تەكرارلىماق. پ

[təkrarlimak]

to repeat, to do again, revise:

ئۇ ئۆز پىكرىنى تەكرارلاۋەردى.

He repeated his opinions.

تەكرارلان-تەكرارلانماق. پ

[təkrarlanmak]

to be repeated, recur:

تارىخىي خاتالىقلارنىڭ تەكرار-لىنىشىغا يول قويماسلىق كېرەك.

We must avoid repeating the mistakes of history.

تەكشۈر-تەكشۈرمەك. پ

[təkxürmək]

to check, examine, investigate:

دوختۇر مېنى تەكشۈردى.

The doctor examined me.

ساقچىلار بۇلاڭچىلىق ھەرىكە-تىنى تەكشۈرۈۋاتىدۇ.

The police are investigating the robbery.

تەكشۈرت-تەكشۈرتمەك. پ

[təkxürtmək]

to have something examined

تەكشۈرۈل-تەكشۈرۈلمەك. پ

[təkxürülmək]

to be tested, examined:

ماشىنىلار زاۋۇتتا تەكشۈرۈلدى.

to imitate, copy:

...گە تەقلىد قىلىپ

in the same way as...

مۇشۇ تەقلىدتە قىلىڭ.

Do it like this.

تەقى-تۇرقى. ئى

[təki—turki]

appearance, (a woman,s) figure

تەكەببۇر. سۈپ [təkəbbur]

proud, arrogant

تەكەببۇرانە. رەۋ

[təkəbburanə]

proudly, arrogantly:

تەكەببۇرلۇق. ئى

[təkəbburluk]

pride, arrogance

تەكەللۇپ. ئى [təkəllup]

politeness, ceremony:

تەكەللۇپ قىلماڭ.

Don,t stand on ceremony.

تەكت. ئى [təkt]

bottom, bed:

دەريانىڭ تەكتى

the river bed

ئىشنىڭ تېگىنى بىلمەك

to know something inside out

تەكرار. رەۋ [təkrar]

repeatedly, over and over:

تەكرار قىلماق. پ

to repeat, do something

تەكىت. ئى [təkit]
stress, repetition
تەكىتلە-تەكىتلىمەك. پ
[təkitlimək]
to emphasize, stress:
ئۇ ئۆگىنىشنىڭ مۇھىملىقىنى
تەكىتلىدى.
He emphasized the impor—
tance of study.
ئۇ تىرىشىپ ئۆگىنىشنىڭ لا-
زىملىقىنى تەكىتلىدى.
He stressed the need to
study hard.
تەگ 1. ئى [təg]
bottom, underneath,
background:
دەريانىڭ تېگى
the bottom of the river
دەرەخنىڭ تېگىدە ئولتۇرماق
to sit under a tree
تېگى كۆك، گۈلى قىزىل
رەخت
cloth with red flowers on a
blue background
تەگ 2. تەگمەك. پ
[təgmək]
to touch, reach, obtain:
ئۇنىڭغا تەگمە.
Don't touch.
ئوق نىشان تاختىسىغا تەگمىدى.
The bullet missed the target.
خېتىڭىز (بىزگە) تەگدى.
The machines were tested
in the factory.
تەكشى. سۈپ [təkxi]
flat, smooth, even:
تەكشى يول
a smooth road
بۇ پارتا تەكشى ئەمەس.
The desk isn't flat.
تەكشى بۆلمەك. پ
to divide up evenly
تەكشىلە-تەكشىلىمەك. پ
[təkxilimək]
to levely make smooth,
يولنى تەكشىلىمەك
to make a road smooth
تەكشىلەن-تەكشىلەنمەك. پ
[təkxilənmək]
to be made flat, smooth
تەكشىلىك. ئى [təkxilik]
plains, flat land
تەكلىپ. ئى [təklip]
an invitation, request:
سىزنىڭ نېمە تەكلىپىڭىز بار؟
Do you have any requests?
تەكلىپ قىلماق.
to intive:
بىز سىزنى شەنبە كۈنى تاماققا
تەكلىپ قىلىمىز.
We'd like to invite you to
dinner on Saturday.
تەكلىپنامە. ئى [təklipnamə]
an invitation

تەڭرى. ئى [təŋri]
God

تەڭسىز. سۈپ [təŋsiz]
unequal, dissimilar

تەڭشە-تەڭشىمەك. پ
[təŋximək]
to adjust, ragulate, mix:
دورا تەڭشىمەك
to make up a prescription
تەمىنى تەڭشىمەك
to give flavour to

تەڭشەك. ئى [təŋxək]
a regulator, adjustor, tuner

تەڭقىس. سۈپ [təŋkis]
difficult, tight embarrassed:
ئۇلارنىڭ تۇرمۇشى تەڭقىس ئىكەن.
They live a meagre existence.

تەڭقىس بولماق. پ
to be in difficulty;
embarrassed:

تەڭكەش. رەۋ [təŋkəx]
see below

تەڭكەش قىلماق. پ
to adjust, tune:
سازغا تەڭكەش قىلماق
to tune an instument

تەڭگە. ئى [təŋgə]
a coin

تەڭلە-تەڭلىمەك. پ
[təŋlimək]
to measure; point (a gun):

We received your letter.
مىنىڭ گېپىم ئۇنىڭ كۆڭلىگە تەگدى.
My words made an impres-
sion on him.
نومۇسىغا تەگمەك
to rape, seduce
ئەرگە تەگمەك
to marry (of a woman)
كېسەل تەگمەك
to catch a disease

تەگدۈر-تەگدۈرمەك. پ
[təgdürmək]
to cause to marry

تەڭ. سۈپ [təŋ]
on a par with: equal:
ئىككىمىزنىڭ بويى تەڭ.
We are the same height.

تەڭ-باراۋەر. سۈپ
[təŋ—bara:wər]
equal, the same

تەڭپۇڭ. ئى [təŋpuŋ]
balance, scales:

تەڭپۇڭلاش-تەڭپۇڭلاشماق. پ
[təŋpuŋlaxmak]
to weigh, evaluate, balance

تەڭتۇش. سۈپ [təŋtux]
of the same age:
مەن ئۇنىڭ تەڭتۇشى.
I am the same age as he.

تەڭداش. ئى [təŋdax]
of the same age

life?

تەڭلىككە سالماق. پ

to embarrass; make things difficult for:

ئۇكام، مېنى تەڭلىككە سالما.

My brother, don't embarrass me.

تەلەپ. ئى [tələp]

demand, request:

تەلىپىڭىز بويىچە

in accordance with your request

تەلەپ قىلماق. پ

to demand, require:

بۇ كۆپ ئويلاشنى تەلەپ قىلىدىغان ئىش.

It requires a lot of thought.

تەلەپپۇز. ئى [tələppuz]

pronunciation:

سىزنىڭ تەلەپپۇزىڭىز خاتا.

Your pronunciation is wrong.

تەلەپپۇزىمنى تۈزىتىپ قويۇڭ.

Please correct my pronunciation.

تەلەپپۇز قىلماق. پ

to pronounce.

بۇ سۆز قانداق تەلەپپۇز قىلىنىدۇ؟

How do you pronounce this word?

تەلەپچان. سۈپ [tələpqan]

demanding (of a person):

باپانى بويۇڭغا تەڭلەپ باق.

Measure the coat against yourself.

مىلتىقنى دۈشمەنگە تەڭلىمەك

to aim a rifle at the enemy

تەڭلەش-تەڭلەشمەك. پ

[təŋləxmək]

to compare with, be equal to:

بۇ يىلقى يامغۇر مىقدارى بۇلتۇرقىغا تەڭلەشتى.

We have had the same amount of rain this year as last.

تەڭلەشتۈر-تەڭلەشتۈرمەك. پ

[təŋləxtürmək]

to compare with:

سەن مېنى كىم بىلەن تەڭلەشتۈرۈۋاتىسەن؟

Who are you comparing me with?

تەڭلەشتۈرگۈسىز. سۈپ

[təŋləxtürgüsiz]

incomparable, matchless

تەڭلىك 1. ئى [təŋlik]

equality:

تەڭلىك بەلگىسى

the equals sign (=)

تەڭلىك 2. ئى [təŋlik]

embarrassment, difficulty:

تۇرمۇشتا تەڭلىكىڭىز بارمۇ؟

Are there difficulties in your

to hope for, expect:

ئۇ جاۋاب كۈتۈپ تەلمۈرۈپ تۇراتتى.

He's expecting an answer..

تەلۋە. سۈپ [təlwə]

a crude, conceited person:

تەلۋە ئادەم

a conceited person

تەلۋىلەرچە. رەۋ [təlwilərqə]

conceitedly, presumptuously

تەلۋىلىك. سۈپ [təlwilik]

presumptuous, rude

تەلىم. ئى [tə:lim]

training, education:

ھەربىي بىلىم

military training

تەلىمات. ئى [tə:limat]

training, teaching:

ماركسىزم تەلىماتى

marxist theory

تەلىم تەربىيە. ئى

[tə:lim—tərbiyə]

training, education:

تەم. ئى [təm]

taste, flavour:

ئۇنىڭ تەمى ياخشى.

That tastes good.

ئاشنىڭ تەمى تۇز بىلەن،

ئادەمنىڭ (تەمى) سۆز بىلەن.

As salt flavours food so words lend honour to a man.

تەلەپكار. ئى [tələpkar]

a claimant, person making a demand:

تەلەپنامە. ئى [tələpna:mə]

a letter of demand:

تەلەت. ئى [tələt]

face, expression, outlook:

بۈگۈن ھاۋانىڭ تەلەتى يامان.

The weather outlook looks bad.

تەلەڭگە. ئى [tələŋgə]

an enamel plate

تەلەي. ئى [tə:ləy]

chance, luck:

ئۇنىڭ تەلىيى بار.

He's luck.

تەلەي ئوڭدىن كەلمەك

to strike lucky

تەلەيسىز. سۈپ [tə:ləysiz]

unlucky, unfortunate

تەلەيسىزلىك. ئى

[tə:ləysizlik]

bad luck, misfortune

تەلەيلىك. سۈپ [tə:ləylik]

lucky, fortunate

تەلتۆكۈس. رەۋ [təltøküs]

all, complete, completely:

دۈشمەننى تەلتۆكۈس يوقاتماق

to completely destroy the enemy

تەلمۈر-تەلمۈرمەك. پ

[təlmürmək]

when he stopped.

تەمكىن. سۈپ [təmkin]
calm, unruffled:

تەمكىنلىك. ئى [təmkinlik]
calmness, serenity:

تەملىك. سۈپ [təmlik]
delicious, tasty:

تەمىنات. ئى [tə:mi:nat]
supplies, provisions:
بىزدە خېلى كۆپ تەمىنات بار.
We have a lot of supplies.

تەمىناتلىق. سۈپ
[tə:minatlik]
well supplied, provided for:

تەمىنلە-تەمىنلىمەك. پ
[tə:minlimək]
to provide, supply:
مەكتەپ بىزنى تۇرمۇش
بۇيۇملىرى بىلەن تەمىنلىدى.
The school provided us
with basic necessities.

تەن. 1. ئى [tən]
body, physique:
تېنى ساغلام ئادەم
able bodied person
تەن جازاسى
corporal punishment

تەن 2. رەۋ [tən]
see below

تەن ئالماق. پ [tən almak]
to admit to, recognize

تەن بەرمەك. پ

تەمەننا. ئى [təmənna:]
boasting, pretension

تەمەننا قىلماق. پ
to boast, praise oneself

تەمبۇر. ئى [təmbür]
a tambour, a drum

تەمبۇرچى. ئى [təmbürqi]
a tambour player

تەمتىرە-تەمتىرىمەك. پ
[təmtirimək]
to panic, be flustered;
hesitate
ئاچا يولدا تەمتىرەپ قالماق
to hesitate at fork in the
road

تەمرەتكە. ئى [təmrətkə]
ringworm

تەمسىز. سۈپ [təmsiz]
tasteless, without flavour:
تەمسىز تاماق
tastless food

تەمسىل. ئى [təmsil]
a proverb, saying

تەمشەل-تەمشەلمەك. پ
[təmxəlmək]
to be rady to, to be about
to:
تاماق يېيىشكە تەمشەلمەك
to be ready to eat
ئۇ تۆۋەنگە چۈشەي دەپ تەمشە-
لىپ توختاپ قالدى.
He was about to go down

[təntənilik]
jubilant, triumphant, victorious:
تەنتەنىلىك مۇراسىم
a grand ceremony

تەنزە. ئى [tənzə]
a stall, booth:
سەي تەنزىسى
a vegetable stall

تەنقىد. ئى [tənkid]
criticism, censure

تەنقىد قىلماق. پ
to criticize, find fault:
مەن تەنقىد قىلىشنى خالىمايمەن.
I don't like to criticize.
مەن تەنقىد ئاڭلاشنى خالىمايمەن.
I don't like to be criticized.

تەنقىدچى. ئى [tənkidqi]
a critic:
ئەدەبىي تەنقىدچى
a literary critic

تەنقىدچىلىك. ئى
[tənkidqilik]
criticism, censure

تەنقىدلە-تەنقىدلىمەك. پ
[tənkidlimək]
to criticize, censure

تەنقىدلەن-تەنقىدلەنمەك. پ
[tənkidlənmək]
to be criticised, censured

تەنقىدىي. سۈپ [tənkidiy]
critical, censurious

to consent to, give in to:
مەغلۇبىيەتكە تەن بەرمەسلىك
not to give in to defeat

تەنە. ئى [tə:nə]
irony, sarcasm:

تەنە قىلماق. پ
to speak ironically, sarcastically:

تەنەپپۇس. ئى [tənəppus]
rest, relaxation:
تەنەپپۇس ۋاقتى
time—out, break—time

تەنبىھ. ئى [tənbih]
a reprimand, telling off:

تەنبىھ بەرمەك. پ
to reprimand, tell off:
ئۇ ئوغلىغا تەنبىھ بەردى.
He reprimanded his son.

تەنتەربىيە. ئى [təntərbiyə]
sport, physical education

تەنتەربىيىچى. ئى
[təntərbiyiqi]
a sportsman, sportswoman

تەنتەك. سۈپ [təntək]
rash, abrupt

تەنتەكلىك. ئى [təntəklik]
rashness, imprudence

تەنتەنە. ئى [təntənə]
jubilation, joy

تەنتەنە قىلماق. پ
to celebrate, rejoice

تەنتەنىلىك. سۈپ

تەنها. سۈپ [tənha:]
solitay, alone:
تەنها ئادەم
a bachelor
تەنهالىق. ئى [tənha:lik]
loneliness, solitariness:
تەنهەرىكەت. ئى
[tənhərikət]
sport, exercise:
تەنهەرىكەت كىيىمى
sports—wear
تەنهەرىكەتچى. ئى
[tənhərikətqi]
an athlete, sportsman:
تەنهەرىكەتچىلىك. ئى
[tənhərikətqilik]
sports, physical education:
تەھدىت. ئى [təhdit]
a threat, menace:
تەھدىت سالماق. پ
to threaten, menace:
ئۇ ماڭا بۇ ئىشنى قايتا قىلىدىغان بولساڭ ئۇرىمەن دەپ تەھدىت سالدى.
He threatened to beat me if I did it again.
دۈشمەن ھە دەپ تەھدىت سالماقتا، بىز ئۇنىڭدىن ھەرگىز قورقمايمىز.
Although the enemy threatens us we will not fear.
تەھرىر. ئى [təhrir]
an editor, proof reader
تەھرىرلە-تەھرىرلىمەك. پ
[təhirlimək]
to edit, proof—read
مەن ماقالە تەھرىرلەۋاتىمەن.
I am editing an article.
تەھرىرلەت-تەھرىرلەتمەك. پ
[təhrirlətmək]
to have something edit
تەھقىق. رەۋ [təhkik]
really, truly:
تەھقىق، دانىشمەن ئىكەنسىز!
You're a real scholar!
تەھلىل. ئى [təhlil]
analysis, inquiry:
تەھلىل قىلماق. پ
to analyse:
جۈملىلەرنى تەھلىل قىلماق
to analyse sentences
تەۋە. رەۋ [tə:wə]
to be the property of, to belong to:
بۇ كىتاب كىمگە تەۋە؟
Who does this book belong to?
بۇ پۇل ئۇنىڭغا تەۋە.
He owns this money.
تەۋەررۇك. ئى [təwərruk]
a bequest, legacy, heir loom
تەۋەككۇل. ئى [təwəkkul]
a rash action
تەۋەككۇل قىلماق. پ

تەيىنلە-تەيىنلىمەك. پ
[təyinlimək]
to appoint, designate;
prepare:
باش ئەلچى تەيىنلىمەك
to appoint an ambassador
تەيىنلەن-تەيىنلەنمەك. پ
[təyinlənmək]
to be appointed, designated:
ئۇنىڭ قانداق ۋەزىپىگە تەيىن-
لەنگەنلىكىنى بىلەمسىز؟
Do you know what he has
been appointed to do?
تەييار. سۈپ؛ رەۋ [təyyar]
ready; instant:
تەييار بولدىڭىزمۇ؟
Are you ready?
تاماق تەييار بولدى.
The food's ready.
تەييار چۆپ. ئى
instant noodles
تەييار قىلماق. پ
to prepare, get ready:
سىز سەپىرىڭىزگە تەييارلىق
قىلىپ بولدىڭىزمۇ؟
Have you prepared for your
journey?
تەييارتاپ. سۈپ [təyyartap]
a parasite
تەييارلا-تەييارلىماق. پ
[təyyarlimak]
to prepare
to try one's luck
تەۋەڭ. ئى [təwəŋ]
a woven basket
تەۋەللۇت. ئى [təwəllut]
see below
تەۋەللۇت قىلماق. پ
to give birth to, have a
child
تەۋەلىك. ئى [tə:wə:lik]
ownership, control:
دۆلەت تەۋەلىكىدىكى يەرلەر
land under state Control
تەۋرات. ئى [təwrat]
the books of Moses, the
Torah:
تەۋرە-تەۋرىمەك. پ
[təwrimək]
to vibrate, shake:
ماتور قوزغالغاندا ئاپتوبۇس
تەۋرەپ كەتتى.
The bus vibrated when the
engine started.
تەۋرەت-تەۋرەتمەك. پ
[təwrətmək]
to jog, cause to vibrate:
جوزىنى تەۋرەتمە.
Don't jog the table.
تەۋرىمەس. پ [təwriməs]
unshakeable, firm
تەۋرىنىش. ئى، پ
[təwrinix]
shaking, rocking

تەييارلات-تەييارلاتماق.
[təyyarlatmak]
to have something prepared

تەييارلان-تەييارلانماق. پ
[təyyarlanmak]
to be prepared, ready:

ئۇلار ئۇرۇشقا تەييارلاندى.
They are ready for war.

تەييارلىق. ئى [təyyarlik]
preparations:

تەييارلىقنى پۈتمەك
to complete preparations

تەييارلىقسىز. سۈپ
[təyyarlikṣiz]
unprepared, unready

تراكتور. ئى [traktor]
a tractor

تراكتورچى. ئى [traktorqi]
a tractor driver

تراگېدىيە. ئى [tragediyə]
a tragedy, calamity

تراللىبۇس. ئى [trallibus]
a trolleybus

ترانسپورت. ئى [transport]
transport

توپ 1. ئى [top]
a ball

توپ 2. م [top]
a flock, swarm, crowd; a measure word:

بىر توپ ئۆچكە
a herd of goats

بىر توپ چېكەتكە
a swarm of locusts

بىر توپ ئادەم يىغىلدى.
A large crowd gathered.

توپا. ئى [topa]
earth, dust, dirt:

توپا-توزان. ئى
dust, dirt

بۇ ئۆينى توپا-توزان بېسىپ كېتىپتۇ.
This house is full of dust.

توپا-تۇمان. ئى
[topa—tuman]
dust, dirt:

توپا-چاڭ. ئى [topa—qaŋ]
dust, dirt:

توپتوغرا. سۈپ [toptooɣra]
absolutely right:

توپچى. ئى [topqi]
a ball—player

توپلا-توپلىماق. پ
[toplimak]
to assemble, gather, collect, concentrate:

ئۇ نۇرغۇن كىتابلارنى توپلىدى.
He has collected a lot of books.

پۇل توپلىماق
to collect money

توپلاش-توپلاشماق. پ
[toplaxmak]
to gather together

توپلام. ئى [toplam]
a collection, compilation:
شېئىرلار توپلىمى
a collection of poems

توپلان-توپلانماق. پ
[toplanmak]
to be gathered together:
يىغىن مەيدانىغا نۇرغۇن ئادەم توپلاندى.
Many people were gathered in the meeting hall.

توپلەي. ئى [topləy]
leather shoes

توپوگرافىيە. ئى
[topografiyə]
topograghy

توپۇر-توپۇر. تەق
[topur—topur]
busting, hurrying:
توپۇر-توپۇر ئاياغ تاۋۇشى
the noise of many footsteps

توپۇرلا-توپۇرلىماق. پ
[topurlimak]
to bustle, hurry:
كوچىدىن ئاتلار توپۇرلاپ ئۆتۈپ كەتتى.
The horses galloped through the streets.

توپىلا-توپىلىماق. پ
[topilimak]
to cover with earth

توپىلاڭ. ئى [topilaŋ]
a riot, rebellion:
ئەسكەرلەر توپىلىڭى
a mutiny

توپىلاڭچى. ئى [topilaŋqi]
a rioter, mutineer

توختا-توختىماق. پ
[tohtimak]
to stop, cease:
يامغۇر توختاپ قالدى.
The rain has stopped.
توختاڭ! مەن چۈشۈۋالاي.
Stop! I want to get off.
قولۇمدا پۇل توختىمايدۇ.
I'm always spending my money.

توختات-توختاتماق. پ
[tohtatmak]
to prevent, restrain:
مەن ئۆزۈمنى كۈلكىدىن توختىتالمىدىم.
I couldn't stop laughing.
پاراڭنى توختىتىڭلار.
Stop talking.

توختال-توختالماق. پ
[tohtalmak]
to talk about (in a lecture, class etc.):
بىز ئۆتكەندە خەلقئارا ۋەزىيەت توغرىسىدا توختىلىپ ئۆتكەن ئىدۇق.
Last time, we were discus—sing the international situation.

تورغاي. ئى [torɣay]
a skylark

تورلاش-تورلاشماق. پ
[torlaxmak]
to be criss—crossed; have bad sight

تورمۇز. ئى [tormuz]
a brake:

تورمۇزنى چىڭىتىپ قويىساق بولغۇدەك.
The brakes need tightening.

تورمۇزلا-تورمۇزلىماق. پ
[tormuzlimak]
to brake:

شوپۇر ماشىنىسىنى تورمۇز-لىدى.
The driver braked.

تورمۇزلۇق. سۈپ
[tormuzluk]
having brakes:

تورۇڭ-تورۇڭ. تەق
[toruŋ—toruŋ]
having a gruff voice:

توز. ئى [toz]
a peacock

توزۇ-توزۇماق. پ
[tozumak]
to rise, fly upwards; to get old:

توپا توزۇپ كەتتى.
The dust rose into the air.

قۇشقاچلار توزۇپ كەتتى.

توختام. ئى [tohtam]
a contract, agreement

ئۇلار توختام تۈزدى.
They drew up a contract.

توختامنامە. ئى
[tohtamna:mə]
a treaty, contract:

توخۇ. ئى [tohu]
a chicken:

توخۇ تۇخۇمى
a chicken's egg

توخۇ يۈرەك
a cowardly person

تور. ئى [tor]
a net, network:

بېلىق تورى
a fishing net

قاتناش تورلىرى
a traffic network

رادىئو تورلىرى
a radio network

تور-تورىماق. پ [torimak]
to obstruct, prevent, hold back:

تورال-تورالماق. پ
[toralmak]
to be obstructed, held back

تورالغۇسىز. سۈپ
[toralɣusiz]
without obstacles, free

تورت. ئى [tort]
a cake

to cross without difficulty

توستۇر-توستۇرماق. پ
[tosturmak]
to have something blocked.

توسقۇن. ئى، سۈپ [toskun]
a hindrance, impediment, obstruction:
توسقۇنلارنى بۇزۇپ تاشلىماق
to remove obstacles

توسقۇنلۇق. ئى [toskunluk]
hindrances, obstacles:
ماڭا توسقۇنلۇق قىلما.
Please don't stop me.

توسما. ئى [tosma]
a dam:
دەريا توسمىسى
a river dam

توسۇق. ئى [tosuk]
a barrier, hindrance:
توسۇقتا توختا.
Stop at the barrier.
توسۇقنى ئېلىپ تاشلىماق
to remove hindrances

توسۇل-توسۇلماق. پ
[tosulmak]
to be blocked, obstructed:
بۇ تۇرۇبا توسۇلۇپ قالدى.
The pipe is blocked.

توش-توشماق. پ [toxmak]
to be full, complete
ئىدىش سۇغا توشتى.
The jar is full of water.

The sparrows flew off.

توزۇت-توزۇتماق. پ
[tozutmak]
to cause to rise, fly up

توزۇندى. ئى [tozundi]
particles rising in the air, fluff:
پاختا توزۇندىسى
loose pieces of cotton fluff:

توس-توسماق. پ [tosmak]
to block, bar the way:
ئاتنى تېز توس.
Quick, catch the horse!
يول توسماق
to block the road

توساتتىن. رەۋ [tosattin]
by chance, suddenly, unexpectedly:
مەن ئۇنى توساتتىن ئۇچرىتىپ قالدىم.
I met him by chance.
توساتتىن قاتتىق يامغۇر يېغىپ كەتتى.
It suddenly started raining hard.

توسالغۇ. ئى [tosaloʁu]
a hindrance, blockage, obstruction

توسالغۇسىز. سۈپ
[tosaloʁusiz]
without hindrance, freely:
توسالغۇسىز ئۆتۈپ كەتمەك

پېرىگە توشۇلىدۇ.
The coal is transported all over the country.

توغاچ. ئى [tooaq]
a nectarine:

توغرا. سۈپ [toora]
direct; correct, right:
توپتوغرا ئۈرۈمچىگە بارىدىغان پويىز
a direct train to Urumqi
توغرا!
That's correct!

توغرا كەلمەك. پ
to fit, suit, be appropriate:
بۇ كىيىم ماڭا توغرا كېلىدۇ.
This garment fits me.
ئۇنداق بولسا، ئەتە بېرىشقا توغرا كېلىدۇ.
In that case, we should go tomorrow.

توغرا-توغرىماق. پ
[toorimak]
to cut up, chop:
پىياز توغراڭ.
Chop the onion.

توغرات-توغراتماق. پ
[tooratmak]
to have something cut up

توغراق. ئى [toorak]
a species of tree

توغرال-توغرالماق. پ

ۋاقىت توشتى!
Time's up!

توشتۇر-توشتۇرماق. پ
[toxturmak]
to fill up:
چايدانغا قايناقسۇ توشتۇرۇڭ.
Fill the thermos with hot water.

توشقان. ئى [toxkan]
a rabbit:
ياۋا توشقان
a wild rabbit
توشقان ئۆلسە تۈلكە ھازا تۇتۇپتۇ.
The fox mourns when the rabbit dies. (crocodile tears)

توشقانقۇلاق. ئى
[toxkankulak]
a type of grass

توشۇ-توشۇماق. پ
[toxumak]
to transport, carry:
مال توشۇماق
to transport goods

توشۇت-توشۇتماق. پ
[toxutmak]
to have something transported

توشۇل-توشۇلماق. پ
[toxulmak]
to be carried, transported:
كۆمۈر مەملىكەتنىڭ ھەممە

[tooʁrilanmak]
to be put right, settled:
ئۇنىڭ ئىشى توغرىلاندى.
His problem has been solved.
توغرىلىق. سۈپ [tooʁrilik]
corretness, rightness:
توغرىلىق ئادەم
a well—built man
توق. سۈپ [tok]
full, replete; dark (of colours):
قورسىقىم توق.
I'm full.
توق قىزىل
dark red
توقاچ 1. ئى [tokaq]
small rounded nan (bread):
توقاچ 2. م [tokaq]
a measure word:
بىر توقاچ سوپۇن
a piece of soap
توقاي. ئى [tokay]
a crowd, gathering
بىر توقاي ئادەم
a crowd of people
توقسان. س [toksan]
ninety:
توققۇز. س [tokkuz]
nine
توققۇزەيلەن. س
[tokkuzəylən]
a group of nine people

[tooʁralmak]
to be chopped up
توغرام. م [tooʁram]
a piece, scrap, morsel
توغرۇلۇق. تىر [tooʁruluk]
about, concerning
توغرىدا. تىر [tooʁrida]
about, concerning
توغرىدىن-توغرا. رەۋ
[tooʁridin—tooʁra]
immediately, directly:
مەسىلە بولسا، توغرىدىن-توغرا ئوتتۇرىغا قويۇش كېرەك.
If there is a problem, it should be brought up immediately.
توغرىسىدا. تىر [tooʁrisida]
about, concerning, to do with:
بۇ بولسا دۇنيا ئۇرۇشى توغرىسىدىكى كىتاب.
This book is about the World War.
توغرىلا-توغرىلىماق. پ
[tooʁrilimak]
to adjust, correct; aim at:
سائەتنى توغرىلىماق
to put a clock right
نىشانغا توغرىلىماق
to aim at one's goal
توغرىلان-توغرىلانماق. پ

to be knitted, woven:

بۇ گىلەم نەدە توقۇلغان؟

Where was this carpet woven?

توقۇلما. سۈپ [tokulma]

woven, electrician

توقۇلما ماللار

woven goods

توقۇم. ئى [tokum]

a saddle

توقۇمىچى. ئى [tokumiqi]

a weaver, knitter

توقۇمىچىلىق. ئى

[tokumiqilik]

weaving, knitting

توقۇناق. ئى [tokunak]

a wooden hock; fast knot

توقۇنۇش-توقۇنۇشماق. پ

[tokunuxmak]

to clash, enter into conflict:

قورallıق توقۇنۇشماق

to enter into armed conflict

توقۇنۇشلۇق. ئى

[tokunuxluk]

a conflict, combat

توك 1. ئى [tok]

electricity:

توك كەتتى.

The electricity is off.

توك چىراغ. ئى

an electric lamp

توك 2. تەق [tok]

توققۇزىنچى. س

[tokkuzinqi]

the ninth

توققۇزىنچى ئاي. ئى

September

توقلا-توقلىماق. پ

[toklimak]

to eat one's fill

توقماقلا-توقماقلىماق. پ

[tokmaklimak]

to beat with a club

توقۇ-توقۇماق. پ

[tokumak]

to weave, knit; to saddle:

گىلەم توقۇماق

to weave a carpet

پىتنە-ئىغۋا توقۇماق

to spread rumours

سەن ئىشەنمە، بۇنى ئۇ توقۇپ چىققان.

Don't believe that, he made it up.

ئات توقۇماق

to saddle a horse

توقۇش ماشىنىسى. ئى

a loom

توقۇت-توقۇتماق. پ

[tokutmak]

to have something knitted or woven

توقۇل-توقۇلماق. پ

[tokulmak]

[toŋlimak]
to be cold, frozen:
يەر توڭلاپتۇ.
The ground has frozen.
مەن توڭلاپ كەتتىم.
I'm cold.
كۆلدە مۇز توڭلاپ قاپتۇ.
The lake has frozen over.
توڭلات-توڭلاتماق. پ
[toŋlatmak]
to cool, freeze:
توڭلاتقان گۆش
frozen meat
مەبلەغنى توڭلاتماق
to freeze expenditure
توڭلاتقۇ. ئى
a refrigerator:
تول-تولماق. پ [tolmak]
to fill up with:
ئۆي ئىسقا تولدى.
Smoke filled the room.
بۇ قۇم بىلەن تولدى.
It's full of sand.
تولا. سۈپ [tola]
many, a lot, very much:
ئۇنىڭ گېپى تولا.
He talks a lot.
ئۇ تولا خۇشخۇي ئادەم.
He's very good natured.
تولدۇر-تولدۇرماق. پ
[toldurmak]
to fill, replenish:

banging, crashing sound
توك-توك. تەق [tok—tok]
banging, crashing sound
توكچى. ئى [tokqi]
an electrician
توكۇر. سۈپ [tokur]
lame, crippled
توكۇرلا-توكۇرلىماق. پ
[tokurlimak]
to make a loud sound:
ئالمىلار توكۇرلاپ چۈشتى.
The apples were falling
with a bump.
توڭ 1. سۈپ [toŋ]
raw, unripe:
توڭ شاپتۇل
a raw peach
توڭ 2. سۈپ [toŋ]
frozen, congealed
توڭ گۆش
frozen meat:
توڭ-توڭماق. پ [toŋmak]
to be cold, frozen:
توڭدىڭىزمۇ؟
Are you cold?
توڭغاق. سۈپ [toŋoak]
afraid of the cold
قېرىلار توڭغاق كېلىدۇ.
The old fear the cold.
توڭگۇز. ئى [toŋguz]
a pig, pork:
توڭلا-توڭلىماق. پ

full, complete:

تولۇق بىر چېلەك سۇ

a bucket full of water

ئۇ قەرزنى تولۇق قايتۇرۇپ بەردى.

He repaid the whole debt.

تولۇق ئوتتۇرا مەكتەپ

senior high school

تولۇق يېزىلغان تېكىست

an unabridged text

تولۇقسىز. سۈپ [toluksiz]

incomplete, unfinished:

تولۇقسىز ئوتتۇرا مەكتەپ

junior high school

تولۇقلا-تولۇقلىماق. پ

[toluklimak]

to enrich, replenish:

مەزمۇننى تولۇقلىماق

to round off the contents

تولۇقلان-تولۇقلانماق. پ

[toluklanmak]

to be enriched, made complete:

تولۇن. سۈپ [tolun]

see below

تولۇن ئاي. ئى

a full moon

تولىلا-تولىلىماق. پ

[tolilimak]

to increase, multiply:

ئۇنىڭ گېپى تولىلاپ كەتتى.

He waxed lyrical.

چېلەكنى سۇ بىلەن تولدۇرۇڭ.

Fill the bucket with water.

جەدۋەل تولدۇرماق

to fill out a form

تولدۇرغۇچى. ئى

[toldur oquqi]

object:

ئىگە، تولدۇرغۇچى، پېئىل

subject, object, verb

تولدۇرۇل-تولدۇرۇلماق. پ

[toldurulmak]

to be filled:

ئۆيگە سۇ تولدۇرۇلدى.

The house filled with water.

تولغا- تولغىماق. پ

[tol oimak]

to twist, wrench:

مەن بىلىكىمنى تولغىۋالدىم.

I twisted my arm.

سىمنى تولغىماق

to twist wire

تولغان-تولغانماق. پ

[tol oanmak]

to be twisted, wrenched:

قولۇم تولغىنىپ كەتتى.

My arm got wrenched.

يىلان تولغىنىپ ماڭىدۇ.

The snake moves by bending itself.

تولغىماچ. سۈپ [tol oimaq]

bent, twisted, coiled:

تولۇق. سۈپ [toluk]

تولىلىق. ئى [tolilik]
a large amount, huge mumber of:
قارالڭ، ئادەمنىڭ تولىلىقىنى.
See how many people there are.

توم 1. سۈپ [tom]
thick, coarse
توم ئارغامچا
thick rope

توم 1. ئى [tom]
a volume:
بىرىنچى توم
the first colume

تومپاي. سۈپ [tompay]
vulgar, boorish, crass

تومپاي-تومپايماق. پ
[tompaymak]
to bulge, extrude:
ئۇنىڭ قورسىقى تومپىيىپ چىقىدۇ:
He has a bulging stomach.

تومپۇچكا. ئى [tompuqka]
a bedside cupboard

تومۇر 1. ئى [tomur]
veins and arteries:
كۆك تومۇر
a vein
قىزىل تومۇر
an artery
تومۇرنىڭ سوقۇشى
the pulse rate

تومۇر تۇتماق. پ
to take someone's pulse; to find out a person's attitude to something

تومۇر 2. ئى [tomur]
a root, derivation:
سۆز تومۇرى
the root of a word

تومۇرچى. ئى [tomurqi]
a traditional doctor

تومۇرداش. سۈپ
[tomurdax]
(words) derived from the same root

تومۇز. ئى [tomuz]
the heat; hot season

تون 1. ئى [ton]
a long traditional Uighur coat

تون 2. ئى [ton]
tone, intonation:
سوراق جۈملىنىڭ تونى
the intonation of an inter—rogative sentence

تونىلاپ. رەۋ [tonnilap]
many tons, tons and tons:
يۈز تونىلاپ كۆمۈر توشۇماق
to transport hundreds and hundreds of tons of coal

تونىلىق. سۈپ [tonnilik]
ton:
ئون مىڭ تونىلىق پاراخوت
a ten—thousand ton ship

تونۇ-تونۇماق. پ

[tonumak]

to know, recognize:

سىز تۇرسۇننى تونۇمسىز؟

Do you know Tursun?

مەن سىزنى تونۇمىدىم.

I didn't recognize you.

تونۇ-تونۇتماق. پ

[tonutmak]

to teach, tell:

مەن ساڭا ئۇنى تونۇتۇپ قوياي.

Let me show it to you.

تونۇر. ئى [tonur]

a traditional oven:

بىز ناننى تونۇردا ياقىمىز.

We bake nan in our oven.

تونۇش. ئى [tonux]

an acquaintance:

كىنوخانىدا بىر تونۇشقا ئۇچراپ قالدىم.

I met an acquaintance in the cinema.

تونۇش-تونۇشماق. پ

[tonuxmak]

to meet with one another, get to know:

يېڭى ساۋاقداشلار بىلەن تونۇشماق

to get to know new students

بىز نۇرغۇن كىشىلەر بىلەن تونۇشتۇق.

We met many people.

تونۇش-بىلىش. ئى

[tonux—bilix]

an acquaintance:

تونۇشتۇر-تونۇشتۇرماق. پ

[tonuxturmak]

introduce, recommend:

دوستىڭىزنى ماڭا تونۇشتۇرۇپ قويسىڭىز.

Please introduce me to your friend.

ئۇنىڭغا ياخشى بىر مېھمانخانا تونۇشتۇرۇپ قويسىڭىز.

Please recommend a good hotel to him.

تونۇشتۇرۇش خېتى. ئى

a letter of introduction

تونۇشتۇرغۇچى. ئى

[tonuxtur oɟuqi]

a sponsor, guarantor

تونۇشلۇق. ئى [tonuxluk]

knowledge, information:

بۇ ئىش بىلەن تونۇشلۇقۇم يوق.

I have no knowledge of this matter.

تونۇشلۇق بەرمەك. پ

to inform

تونۇغۇسىز. سۈپ

[tonuoɟusiz]

unrecognizable, unfathomable:

تونۇل-تونۇلماق. پ

[tonulmak]

خەتنە توي
a circumcision party

توي قىلماق. پ
to marry:
سىز توي قىلغانمۇ؟
Are you married?
سىز قاچان توي قىلغان؟
When did you get married

توي-تويماق. پ [toymak]
to have had enough, be full:
مەن تويدۇم.
I've had enough (to eat).
قورسىقىم تويدى، رەھمەت.
I'm full, thank you!
مەن سەندىن تويدۇم.
I've had enough of you!
گېپىڭدىن تويۇپ كەتتىم.
I've heard enough of your talk.
بۇ مەنزىرە شۇنداق چىرايلىقكى قاراپ-قاراپ كۆزۈم تويمىدى.
The scenery was so beau—tiful I couldn't get enough of it.
مەن ۋاقىت ئىسراپچىلىقىدىن تويۇپ كەتتىم.
I hate wasting time.

توي-تاماشا. ئى [toy—tama:xa]
celebration, enjoyment

توي-تۆكۈن. ئى [toy—təkün]
to be known:

تو ۋا. ئىم [towa]
Oh dear! Goodnessl:
توۋا، ئەمدى قانداق قىلاي؟
Oh dear, what should I do now?

توۋا قىلماق. پ
to regret, repent; give up:
هاراق ئىچكىنىمگە توۋا قىلدىم.
I've given up drinking.

توۋلا-توۋلىماق. پ [towlimak]
to cry out:
ئۇ ئاغرىقتا چىدىماي توۋلاپ كەتتى.
The pain was such he cried out.

توۋلاش-توۋلاشماق. پ [towlaxmak]
to argue, quarrel:
ئۇ ئىككىسى توۋلىشىپ قالدى.
The two of them started arguing.

توي. ئى [toy]
a marriage; a party:
توي مۇراسىمى
a marriage ceremony
توي كېلەر دۈشەنبە بولىدۇ.
The wedding will be next Monday.
بۆشۈك توي
a cradle party

تۇت-تۇتماق. پ [tutmak]
to hold, grab, catch;
ئۇنى سول قولىڭىزدا تۇتۇڭ.
Hold it in your left hand.
ئۇ مېنىڭ قولۇمنى تۇتتى.
He seized my hand.
تۇتۇڭ
Catch!
بېلىق تۇتماق
to catch fish
ساقچىلار ئۇنى تۇتتى.
The police arrested him.
ئۇ ئۆزىنى تۇتالماستىن كۈلۈۋەتتى.
He couldn't help smiling.
ئۆزىنى چوڭ تۇتماق
to be proud, aloof

تۇتاش. پ [tutax]
connected to, adjacent to;
باغ ئۆي بىلەن تۇتاش.
The garden connects with the house.

تۇتاش-تۇتاشماق 1. پ
[tutaxmak]
to catch fire;
كىيىمگە ئوت تۇتىشىپ كەتتى.
My clothes caught fire.

تۇتاشماق 2. پ [tutaxmak]
to connect, be adjacent to:
ئۈرۈمچىنىڭ بىر تەرىپى سانجىغا تۇتىشىدۇ.
Urumqi borders Sanji with

wedding celebrations

تويدۇر-تويدۇرماق. پ
[toydurmak]
to stuff, cause to be full

تويلاش-تويلاشماق. پ
[toylaxmak]
to get married, marry

تويلۇق. سۈپ [toyluk]
for a wedding; wedding gifts, a dowry:
تويلۇق كىيىم
wedding clothes

تويماس. سۈپ [toymas]
unsatisfied; person never satisfied:
ئۆزى تويسا، كۆزى تويماس.
The stomach may be satisfied, but never the eyes.

تويماسلىق. ئى [toymaslik]
discontent, dissatisfaction

توي-مەرىكە. ئى
[toy—mə:rikə]
wedding celebration

تۇەن. ئى [tuən]
an army regiment

تۇپراق. ئى [tuprak]
soil, earth

تۇپراقشۇناس. ئى
[tuprakxunas]
a soil expert

تۇت. ئى [tut]
a mulberry; mulberry tree

تۇتقاق. سۈپ [tutkak]
see bolow

تۇتقاق كېسەل. ئى
epilepsy:

تۇتقاقلىق. ئى [tutaklik]
epileptic

تۇتقۇچ. ئى [tutkuq]
a handle

ئىشىكنىڭ تۇتقۇچى
a door handle

تۇتقۇز-تۇتقۇزماق. پ
[tutkuzmak]
to cause, to take hold of

تۇتقۇن. ئى [tutkun]
a captive, prisoner:

تۇتقۇنغا ئالماق
to capture, take prisoner

تۇتقۇنلۇق. ئى [tutkunluk]
captivity, arrest

تۇتۇرۇق. ئى [tuturuk]
kindling material (for lighting fires):

تۇتۇرۇق بولماق. پ
to be inflammable:

تۇتۇرۇقسىز. سۈپ
[tuturuksiz]
changeable, unpredictable:

تۇتۇرۇقسىز ئادەم
a capricious person

تۇتۇرۇقلۇق. سۈپ
[tuturukluk]
used for kindling:

one side.

تۇتاشتۇر-تۇتاشتۇرماق 1. پ
[tutaxturmak]
to light a fire

تۇتاشتۇرماق 2. پ
[tutaxturmak]
to place side by side

تۇتاشتۇرۇل-تۇتاشتۇرۇلماق. پ
[tutaxturulmak]
to be placed side by side

تۇتام. م؛ ئى [tutam]
a handful, a bunch

بىر تۇتام گۈل
a bunch of flowers

تۇتامى يوق ئادەم
a person who is not trustworthy

تۇتامسىز. سۈپ [tutamsiz]
worthless, unimportant

تۇتاملا-تۇتاملىماق. پ
[tutamlimak]
to grasp, take hold of:

بۇغداينى تۇتاملاپ ئورماق
to harvest wheat by hand

تۇتاملىق. سۈپ [tutamlik]
important, valuable:

تۇتاملىق ھېچ نەرسە يوق
nothing of value

تۇتقا. ئى [tutka]
a handle:

ئىشىكنىڭ تۇتقىسى
the door handle

تۇتۇرۇقلۇق قەغەز
paper used to light a fire

تۇتۇش-تۇتۇشماق. پ
[tutuxmak]
to hold out;hold each other:
باللار مېھمانلارغا گۈلدەستە تۇتۇشتى.
The children held out bouquets for the guests.
چېلىشچىلار تۇتۇشۇپ قالدى.
The wrestlers grabbed each other.

تۇتۇق. سۈپ [tutuk]
overcast,grey;ambiguous, unclear:
تۇتۇق ھاۋا
overcast weather
تۇتۇق جاۋاب
an equivocal answer
بالا تۇتۇق بەرمەي قېچىپ كەتتى.
The chid wriggled away and escaped.

تۇتۇل-تۇتۇلماق. پ
[tutulmak]
to be captured; become overcast:
ھاۋا تۇتۇلدى
It's become overcast.

توخاۋ. ئى [tuhaw]
a local tyrant

تۇخۇم. ئى [tuhum]
an egg, spawn:
توخۇ تۇخۇمى
a chicken's egg
بېلىق تۇخۇمى
fish spawn

تۇخۇمدان. ئى [tuhumdan]
the ovaries:

تۇخۇمسىمان. سۈپ
[tuhumsiman]
egg—like, egg—shaped

تۇخۇملا- تۇخۇملىماق. پ
[tuhumlimak]
to lay eggs,spawn,ovulate:

تۇر-تۇرماق. پ [turmak]
to live, stay, stand:
سىز نەدە تۇرىسىز؟
Where do you live?
سىز قانچە كۈن تۇرماقچى؟
How long are you staying?
مەن قايتىپ كەلگۈچە سىز مۇشۇ يەردە تۇرۇڭ.
Stay here till I come back.
ئورنۇڭىزدىن تۇرۇڭ!
Stand up!
بىز زالنىڭ كەينىدە تۇرۇۋاتاتتۇق.
We were standing at the back of the hall.
ياخشى تۇرۇۋاتامسىز؟
Are you well?
ئۇ بىلىپ تۇرۇپ، ئېيتقۇسى كەلمەيۋاتىدۇ.
He knows, but won't say.

تۇرار [turar]
standing, living

تۇرار جاي. ئى
a fixed abode:
تۇرار جايى يوق ئادەم
a homeless person

تۇراقسىز. سۈپ [turak̡siz]
not fixed, unstable

تۇراقلاش-تۇراقلاشماق. پ
[turak̡laxmak̡]
to fix, set, stabilize:
مال باھاسى تۇراقلاشتى.
The price of goods has been stabilized.

تۇراقلىق. سۈپ [turak̡lik̡]
stable, fixed:
تۇراقلىق خىزمەت
a permanent job
تۇراقلىق سۆز
a fixed expression, idiom:

تۇرالغۇ. ئى [turalɣu]
a fixed abode, home;
decisive:
تۇرالغۇسى يوق ئادەم
an indecisive person, untrustworthy

تۇرخۇن. ئى [turhun]
a chimney

تۇرغان-پۈتكەن. پ
[turɣan— pütkən]
complete, whole, all:
ئۇنىڭ تۇرغان- پۈتكىنى مۇشۇ.
These are all her belongings.

تۇرغۇز-تۇرغۇزماق. پ
[turɣuzmak̡]
to prop up; put up (a guest), to wake someone, get up:
ئاغرىقنى يۆلەپ تۇرغۇزماق
to help a sick person stand
مېھماننى ئۆيدە بىر ھەپتە تۇرغۇزۇپ يولغا سالدۇق.
We put the guest up for a week and then sent him off.

تۇرغۇن. سۈپ [turɣun]
stable, fixed, unchanging:
تۇرغۇن سۇ
still, dead water

تۇرغۇنلۇق. ئى [turɣunluk̡]
stability, steadiness

تۇرق. ئى [turk̡]
appearance, face:
بۇ بالىنىڭ تۇرقى ئاتىسىغا ئوخشايدىكەن.
That boy resembles his father.

تۇرمۇش. ئى [turmux]
life, living:
تۇرمۇشىڭىز قانداق؟
How's life?
ئۇلار 30 يىل بىرگە تۇرمۇش كەچۈردى.
They spent thirty years together.

تۇرمۇشلۇق. سۈپ

قاتناشتى

He took part in the work although he was sick.

تۇز. ئى [tuz]

salt:

تۇز كانى

a salt mine

ئاشنىڭ تۇزى ئۆتۈپ كېتىپتۇ.

The food's too salty.

تۇزنىڭ ئۇستىگە شۇلتا قويماق

to pour oil on a fire

تۇزاق. ئى [tuzak]

a trap, snare

تۇزاقچى. ئى [tuzakqi]

a trapper

تۇزچى. ئى [tuzqi]

a salt dealer

تۇزسىرا-تۇزسىرىماق. پ

[tuzsirimak]

to need, lack salt

تۇزسىز. سۇپ [tuzsiz]

without salt:

تۇزلا-تۇزلىماق. پ

[tuzlimak]

to salt:

ئاشنى تۇزلىماق

to salt food

تۇزلۇق. سۇپ [tuzluk]

salty, saline:

تۇزلۇق سۇ

salty water

تۇشمۇتۇش. رەۋ

[turmuxluk]

married

بۇ قىز تۇرمۇشلۇق بولغان.

This girl is already married.

تۇرنا. ئى [turna]

a species of bird, crane

تۇرۇبا. ئى [turuba]

a tube, pipe:

سۇ تۇرۇبىسى

a water pipe

تۇرۇپ چامغۇر. ئى

[turup qamoqur]

a kind of turnip

تۇرۇپ-تۇرۇپ. پ

[turup— turup]

now and then:

ئۇ تۇرۇپ-تۇرۇپ شۇنداق دەپ قويىدۇ.

He says that now and again.

تۇرۇپكا. ئى [turupka]

a telephone receiver

تۇرۇشلۇق. سۇپ

[turuxluk]

resident in, living in:

جۇڭگودا تۇرۇشلۇق چەت ئەللىكلەر

foreigners resident in China

تۇرۇقلۇق. رەۋ [turukluk]

even though, although:

ئۇ ئاغرىق تۇرۇقلۇق ئەمگەككە

We see you once and we know you, twice and we're related.

تۇغما. سۈپ [tuoɪma]

congenital, instinctive:

تۇغما تەبىئەت

instinct

تۇغما كېسەل

a congenital disease

تۇغماس. سۈپ [tuoɪmas]

barren (of a woman)

تۇغۇت. ئى [tuoɪut]

a birth, delivery:

تۇغۇت بۆلۈمى

the midwifery department

تۇغۇت ئانىسى

a midwife

تۇغۇتخانا. ئى [tuoɪuthana]

a delivery room

تۇغۇتلۇق. سۈپ [tuoɪutluk]

having given birth

تۇغۇل-تۇغۇلماق. پ

[tuoɪulmak]

to be born, originate:

سىز نەدە تۇغۇلغان؟

Where were you born?

تۇغۇمچان. سۈپ

[tuoɪumqan]

having given birth many time?

تۇل. سۈپ [tul]

[tuxmutux]

from all sides:

كىشىلەر تۇشمۇتۇشتىن كېلىشكە باشلىدى.

People started coming from everywhere.

تۇغ. ئى [tuoɪ]

a flag

تۇغ-تۇغماق. پ [tuoɪmak]

to givebirth; be lucky:

ئوغۇل تۇغماق

to give birth to a son

ئۇنىڭ كۈنى تۇغۇلدى.

He's struck lucky.

تۇغدۇر-تۇغدۇرماق. پ

[tuoɪdurmak]

to induce; produce:

هامىلدار ئايالنى تۇغدۇرماق

to induce a birth

تۇغقان 1. سۈپ [tuoɪkan]

related:

سىلەر تۇغقانمۇ؟

Are you related?

تۇغقان 2. ئى [tuoɪkan]

a relative by marriage

يېقىن تۇغقان

a close relative:

مېنىڭ تۇغقانلىرىم ئالتايدا تۇرىدۇ.

My relatives live in Altay.

بىر كۆرگەن تونۇش، ئىككى كۆرگەن تۇغقان.

to choke to death

تۇنجۇقتۇر-تۇنجۇقتۇرماق. پ
[tunjukturmak]
to choke, strangle

تۇنجى. سۈپ [tunji]
first, initial:

تۇنجى قېتىم
the first time

تۇنجى بالا
the first— born

تۇۋاق. ئى [tuwak]
a lid, cap

تۇۋاقلا-تۇۋاقلىماق. پ
[tuwaklimak]
to stop up, shut up; cover:

بىر ئېغىز سۆز بىلەن ئۇنىڭ ئاغزىنى تۇۋاقلاپ قويدى.
He shut him up with a single word.

تۇۋاقلان-تۇۋاقلانماق. پ
[tuwaklanmak]
to be silenced; covered

تۇي-تۇيماق. پ [tuymak]
to sense, feel, notice

ئۇنىڭ بۇ يەردە ئىكەنلىكىنى تۇيۇپ قالدىم.
I sensed that he was here.

تۇياق. ئى [tuyak]
a hoof:

ئات تۇيىقى
a horse hoof

تۇيغۇ. ئى [tuyoju]

a widow:

تۇل خوتۇن
a widow

تۇلۇم. ئى [tulum]
a leather bag

تۇم. رەۋ [tum]
dark, pure (of colours):

تۇم قارا
jet black

تۇم ئاق
pure white

تۇمار. ئى [tumar]
an amulet, charm, talisman

تۇماق. ئى [tumak]
a fur hat

تۇماقچى. ئى [tumakqi]
a hat maker, seller

تۇماقچىلىق. ئى
[tumakqilik]
hat— making

تۇمان. ئى [tuman]
fog, smog, mist

تۇمانلىق. سۈپ [tumanlik]
foggy, smoggy, misty

تۇمشۇق. ئى [tumxuk]
a beak, snout (of an animal):

توڭگۇز تۇمشۇقى
a pig's snout

تۇنجۇق-تۇنجۇقماق. پ
[tunjukmak]
to choke, suffocate:

تۇنجۇقۇپ ئۆلمەك

sense, feeling, perception

تۇيغۇ ئەزالىرى

the sense organs (ear, eye etc.)

تۇيغۇن. سۈپ [tuyoɉun]

far—sighted; vigilant

تۇيۇش-تۇيۇشماق. پ

[tuyuxmak]

to feel, sense

تۇيۇق. سۈپ [tuyuk]

impracticable, hopeless

تۇيۇق بولماق. پ

to sense, feel, think

تۇيۇقسىز. رەۋ [tuyuksiz]

accidentally, unexpectedly, suddenly:

تۇيۇقسىز ھۇجۇم قىلماق

to attack suddenly

مەن تۇيۇقسىزدىن بارمىقىمنى كېسىۋالتىم.

I accidentally cut my finger.

تۇيۇل-تۇيۇلماق. پ

[tuyulmak]

to be felt, noticed

بىر ئاز سوغۇقتەك تۇيۇلدى.

It feels a little cold.

تۆپە. ئى [tø:pə]

the top, highest point:

تاغ تۆپىسى

the mountain top

ماشىنىنىڭ تۆپىسى

the roof of a car

تۆپە-تۆپىسىگە. رەۋ

[tøpə—tøpisigə]

one on top of the other

تۆپە-تۆپىلەپ. رەۋ

[tøpə— tøpiləp]

in two's and three's:

مېھمانلار تۆپە-تۆپىلەپ كەلدى.

The guests arrived in two's and three's.

تۆپىلىك. ئى [tøpilik]

a pile of earth

تۆت. س [tøt]

four:

تۆت كوچا

a cross— roads

تۆت كوچىدا سول تەرەپكە بۇرۇلۇڭ.

Turn left at the cross — roads.

تۆتەيلەن. س [tøtəylən]

a group of four people

تۆتىنچى. س [tøtinqi]

the fourth:

تۆتىنچى ئاي

April

تۆر. ئى [tør]

the seat of honour:

تەلۋە تۆرنى بەرمەس.

A fool is not given the best seat.

تۆرەل-تۆرەلمەك. پ

[tørəlmək]

away.
ئۇ خەلق ئۈچۈن قېنىنى تۆكتى.
He shed his blood for the people.

تۆكمە. سۈپ [tөkmə]
plentiful(of fruit and vegetables):
هازىر بازاردا مېۋە-چېۋىلەر تۆكمە بولۇپ كەتتى.
The bazar is full of fruits and vegetables now.

تۆكۈل-تۆكۈلمەك. پ
[tөkülmək]
to spill, fall out
سېۋەتتىكى ئالمىلار تۆكۈلۈپ كەتتى.
The apples in the basket spilled out.
سىياھ جوزىغا تۆكۈلۈپ كەتتى.
The ink spilled onto the table.

تۆگە. ئى [tө:gə]
a camel:
ئىككى لوكىلىق تۆگە
a dromedary camel
تۆگە قانچە بولسا، يېغىرى شۇنچە.
Large camel, large wound.

تۆگىتاپان. ئى [tө:gitapan]
a species of grass

تۆگىچى. ئى [tө:giqi]
a camel—herder, camel —

to come from, be born of:
تۇخۇمدىن چۈجە تۆرىلىدۇ.
Chicks come from eggs.

تۆرەلمە. ئى [tөrəlmə]
an embryo

تۆرەلمىشۇناس. ئى
[tөrəlmixunas]
an embry ologist

تۆرۈك. ئى [tөrük]
oval— shaped, rounded

تۆرىگۈچ. ئى [tөrigüq]
a safty pin; brooch

تۆرىلىك. ئى [torilik]
bureaucratic practices

تۆرىلىك قىلماق. پ
to be officious, bureaucratic

تۆش. ئى [tөx]
the chest, breast

تۆش يانچۇق
breast pocket

تۆش سۆڭەك
a rib

تۆشۈك. ئى [tөxük]
a hole, aperture, cavity:
بۇرۇن تۆشۈكى
a nostril
يىڭنە تۆشۈكى
the eye of a needle

تۆك-تۆكمەك. پ [tөkmək]
to throw out; shed:
بۇزۇلغان سۈتنى تۆكۈۋېتىڭ.
Throw the spoiled milk

scrap iron

تۆمۈر تۇمشۇق. ئى
[tomür tumxuk]
a woodpecker

تۆمۈرچى. ئى [təmürqi]
a blacksmith, iron smith

تۆمۈرچىلىك. ئى
[tomürqilik]
metalwork, ironwork

تۆمۈر يول. ئى
[tomür yol]
a railway

تۆھپە. ئى [tohpə]
an achievement, contribution:

ئۇلۇغ تۆھپە
a great contribution

تۆھپە يازماق
to record a good deed

تۆھپىكار. ئى [təhpikar]
a contributor

تۆھمەت. ئى [təhmət]
slander, derision:

تۆھمەت چاپلىماق
to slander, deride

تۆھمەتخور. ئى [tohməthor]
a slanderer, reviler

تۆھمەتخورلۇق. ئى
[təhməthorluk]
slander, derision

تۆۋەن. رەۋ؛ سۈپ [towən]
below, down; low:

تۆۋەن مائاش

driver

تۆگىچىلىك. ئى [to:giqilik]
camel-herding

تۆگىقۇش. ئى [to:gikux]
an ostrich

تۆل. ئى [tol]
a young lamb

تۆل ئالماق. پ
to deliver lambs

تۆلە- تۆلىمەك. پ [tolimək]
to pay, repay:

باج تۆلىمەك
to pay taxes

نەق پۇل تۆلىمەك
to pay in cash

سىز ئەتە ماڭا تۆلەپ بەرسىڭىز بولىدۇ.
You can pay me tomorrow.

تۆللە- تۆللىمەك. پ
[təllimək]
to lamb(of sheep)

تۆمۈر. ئى [təmür]
iron:

تۆمۈر تاياق
an iron bar

تۆمۈر زەنجىر
an iron chain

تۆمۈر قول ئادەم
a powerful, overpowering person

تۆمۈر-تەسەك. ئى
[təmür—tərsək]

تۈپ 2. م [tüp]
a measure word:
بىر تۈپ دەرەخ
a tree

تۈپەيلى. تىر [tüpəyli]
because, on account of
مەن كېسەل تۈپەيلىدىن ئىشقا كېلەلمىدىم.
I coudn't come to work because I was sick.

تۈپتۈز. سۈپ [tüptüz]
very flat, dead straight

تۈپتىن. رەۋ [tüptin]
completely, absolutely:
تۈپتىن ئوخشىماسلىق
completely different
تۈپتىن ھەل قىلماق
completely resolve (a problem)

تۈپلە-تۈپلىمەك. پ
[tüplimək]
to bind(a book)

تۈپلەت-تۈپلەتمەك. پ
[tüplətmək]
to have(a book) bound

تۈپ-يىلتىز. ئى
[tüp—yiltiz]
roots;the fundamental basis

تۈتەك. ئى [tütək]
fog, smog, mist

تۈتەكلىك. سۈپ [tütəklik]
foggy, smoggy, misty

a low salary
تۆۋەن ئاۋاز
a low voice
ئۇلار تۆۋەنگە قاراپ كەتتى.
They went downstairs.
ئۇلار تۆۋەندە تۇرىدۇ.
They live downstairs.
تۆۋەن ئاۋازدا گەپ قىلماق
to whisper

تۆۋەندىكى. سۈپ
[towəndiki]
the following

تۆۋەندىكىچە. رەۋ
[təwəndikiqə]
as follows; see below

تۆۋەنلە-تۆۋەنلىمەك. پ
[towənlimək]
to go lower, sink, land:
مال باھاسى تۆۋەنلەۋاتىدۇ.
prices are going down.
ئايروپىلان تۆۋەنلىدى.
The plane landed.

تۆۋەنلەت-تۆۋەنلەتمەك. پ
[towənlətmək]
to lower, reduce:
ئۇلار تېمپېراتۇرنى تۆۋەنلەتتى.
They lowered the temperature.

تۈپ 1. سۈپ [tüp]
basic, essential:
تۈپ سەۋەب
the fundamental reason

تۈتۈ. ئىم [tütü]
a noise made to call chickens

تۈتۈن. ئى [tütün]
smoke; a household:
بۇ يەردە ئون موردىن تۈتۈن چىقىدۇ.
There are ten households here.

تۈتۈن چىقماق. پ
to emit smoke

تۈجۈپىلە-تۈجۈپىلىمەك. پ
[tüjüpilimək]
to do something carefully

تۈر. ئى [tür]
variety, kind; look:
توخۇ ئۆي قۇشلىرىنىڭ بىر تۈرى.
Chickens are one variety of domestic bird.

تۈر-تۈرمەك. پ [türmək]
to roll up, wind up:
يەڭنى تۈرمەك
to roll up one's sleeves

تۈرت-تۈرتمەك. پ
[türtmək]
to push, shove

تۈرتكە. ئى [türtkə]
impetus, motion:
ئىنقىلابنىڭ تۈرتكىسى
the impetus of the revolution

تۈرك. ئى؛ رەۋ [türk]
a Turk; Turkish

تۈركچە. ئى [türkqə]
the Turkish language; Turkish

تۈركمەن. ئى [türkmən]
Turkman; a Turkman

تۈركمەنچە. سۈپ؛ رەۋ
[türkmənqə]
the Turkmeni language; Turkmeni

تۈركۈم. ئى؛ م [türküm]
a batch, group, class:
سۆز تۈركۈملىرى
parts of speech
بىر تۈركۈم ئادەم
a group of people

تۈركۈملە-تۈركۈملىمەك. پ
[türkümlimək]
to classify, group

تۈركىي. سۈپ [türkiy]
Turkish

تۈركىيە. ئى [türkiyə]
Turkey

تۈرلە-تۈرلىمەك. پ
[türlimək]
to classify, group; to mutate

تۈرلەن-تۈرلەنمەك. پ
[türlənmək]
to inflect, undergo grammatical changes:

بۇ سۆز تۈرلەنمەيدۇ.
This word doesn't inflect.

تۈرلۈك. سۈپ [türlük]
variety, kind, class:

تۈرلۈك گۈللەر
different varieties of flowers

بۇ ماگىزىندا كۆپلىگەن تۈرلۈك ماللار بار.
The store has a wide variety of goods.

تۈرمە. ئى [türmə]
a jail, goal, prison:

ئۇ تۈرمىدە ئون يىل تۇردى.
He was in jail for ten years.

تۈرمىگە كىرمەك
to go to prison

تۈرمىدىن چىقماق
to come out of prison

تۈرمىگە تاشلانماق
to be put in prison

ئۇ تۈرمىگە تاشلاندى.
He was put in prison.

تۈرۈل-تۈرۈلمەك. پ
[türülmək]
to be wound, rolled up:

ئۇنىڭ يەڭلىرى تۈرۈلۈپ قالدى.
His sleeves are rolled up.

تۈز. سۈپ [tüz]
level, straight; honest:

تۈز يەر
level ground

تۈز سىزىق
a straight line

تۈز ئادەم
an honest, loyal person

تۈز-تۈزمەك. پ [tüzmək]
to compile, draw up:

لوغەت تۈزمەك
to compile a dictionary

پىلان تۈزمەك
to make up a plan

تۈزە-تۈزىمەك. پ [tüzimək]
to make up, dress up; to set:

ئۆزىنى تۈزىمەك
to make oneself up

چېچىنى تۈزىمەك
to set, arrange one's hair

تۈزەت-تۈزەتمەك. پ
[tüzətmək]
to correct, rectify, ammend:

مېنىڭ خاتالىقىمنى تۈزىتىپ بېرىڭ.
Please correct my errors.

تۈزەل- تۈزەلمەك. پ
[tüzəlmək]
to be corrected, mended:

ماشىنا تۈزەلدى.
The car has been mended.

ئىملا خاتالىقلىرى تۈزەلدى.
The spelling errors have been corrected.

تۈزلە- تۈزلىمەك. پ
[tüzlimək]

to observe the rules

تۈس. ئى [tüs]

colour, air, countenance;
aspect(of a verb):

بىزنىڭ ئۆيىمىز يېڭى تۈسكە كىردى.

Our house has a new air about it.

تۈك. ئى [tük]

fine hair, whiskers

تۈكلۈك. سۈپ [tüklük]

hairy, having fur

تۈكۈر-تۈكۈرمەك. پ [tükürmək]

to spit:

تۈكۈرمە

Don't spit.

تۈگ-تۈگمەك. پ [tügmək]

to wrap, tie up; make:

جۈۋاۋا تۈگمەك

to make dumplings

تۈگە-تۈگىمەك. پ [tügimək]

to finish, end:

دەرس تۈگىدى.

The lesson is over.

تۈگەپ قالماق

to run out

بىزنىڭ سۈتىمىز تۈگەپ قالدى.

We have run out of milk.

تۈگەت-تۈگەتمەك. پ

to level, make flat

تۈزلەڭ. سۈپ [tüzləŋ]

flat, level smooth:

تۈزلەڭ يەر

a plain

تۈزلەڭلىك. ئى [tüzləŋlik]

a plain, tableland, steppe

تۈزلەن-تۈزلەنمەك. پ [tüzlənmək]

to be levelled, made flat

تۈزۈك. سۈپ [tüzük]

in order, complete, good; fitting

تېلېفون تۈزۈكمۇ؟

Is the telephone working?

تۈزۈك ئولتۇر.

Sit properly.

تۈزۈل-تۈزۈلمەك. پ [tüzülmək]

to be drawn up, composed of

تۈزۈلۈش. ئى [tüzülüx]

composition, structure:

ئاتومنىڭ تۈزۈلۈشى

the structure of the atom

تۈزۈلمە. ئى [tüzülmə]

structure, composition

تۈزۈلمە ئىسلاھاتى. ئى

structural reform

تۈزۈم. ئى [tüzüm]

rules, regulations:

تۈزۈمگە رىئايە قىلماق

بۇ كىتابنى ساڭا بېرىش تۇگۇل كۆرۈشكىمۇ بەرمەيمەن.
I'm not giving you the book. I'm not even going to let you see it!

مەن غۇلجىغا بېرىش تۇگۇل، ماناسقىمۇ بېرىپ باقمىغان.
I haven't been to Manas, much less Ghulja.

تۇگۇل-تۇگۇلمەك. پ [tügülmək]
knotted, tangled

تۇگۇلۇپ ياتماق. پ
to lie curled up

تۇگۇن. ئى [tügün]
knot, intersection; crux:

تۇگۇننى يەشمەك
to untie a knot

مەسىلىنىڭ تۇگۇنى
the crux of the problem

تۇگۇنچە. ئى [tügünqə]
a knot, tangle

تۇگۇنچە تۇگمەك. پ
to tie a knot

تۇلكە. ئى [tülkə]
a fox:

تۇلكە تېرىسى
fox fur

تۇلكىلىك. سۈپ [tülkilik]
sly, cunning

تۇمەن. س [tümən]
ten thousand

[tügətmək]
to complete, finish:

سىز تېخى تۇگەتمىدىڭىزمۇ؟
Haven't you finished yet?

تۇگمە. ئى [tügmə]
a button, popper

تۇگمەن. ئى [tügmən]
a mill

تۇگمەنچى. ئى [tügmənqi]
a miller

تۇگمىگۇل. ئى [tügmigül]
a plant (astragalus sinicus)

تۇگۇچ. ئى [tügüq]
a knot

تۇگۇر-تۇگۇرمەك. پ
to dip into, put into:

مەسەلگە نان تۇگۇرۇپ يەڭ.
Dip the nan into the honey and eat it.

تۇگۇر- تۇگۇر. تەق
[tügür—tugür]
knotted, tangled

تۇگۇك. سۈپ [tügük]
twined, knotted, clenched:

تۇگۇك مۇشت
a clenched fist

تۇگۇك چاچ
tangled hair

تۇگۇكلۇك. سۈپ [tügüklük]
twined, knotted

تۇگۇل. رەۋ [tügül]
not even, much less:

to fit a new base on a bucket

بۇ قىز تۈۋلەپ تېخىمۇ چىرايلىق بولۇپ كەتتى.

This girl has grown prettier than ever.

تېپچەكلە-تېپچەكلىمەك. پ

[tepqəklimək]

to stamp one's feet

تېپىرلا-تېپىرلىماق. پ

[tepirlimak]

to stamp one's feet

تېپىش-تېپىشماق 2. پ

[tepixmak]

to think up; get to know:

بالىلار يېڭى بىر ئويۇننى ئويلاپ تېپىشتى.

The children have thought up a new game.

مەن ئۇنىڭ بىلەن ئاتۇشتا تېپىشقان.

I got to know him in Atush.

تېپىشماق. 2. ئى

[tepixmak]

riddle; conundrum; puzzle

تېپىشماق تاپماق. پ

to solve a riddle

تېپىش-تېپىشمەك. پ

[tepixmək]

to find; get on with

تېپىشتۇر-تېپىشتۇرماق. پ

تۈمەنمىڭ. س [tümənmiŋ]

thousands, millions

تۈن. ئى [tün]

evening, night:

تۈن يېرىمى

mid— night

تۈنە-تۈنىمەك. پ

[tünimək]

to stay up all night; sleep (of animals):

ئۇ كېچىچە تۈنەپ چىقتى.

He stayed up all night.

تۈنەت-تۈنەتمەك. پ

[tünətmək]

to cause to stay up

تۈنەگ. ئى [tünəg]

the night watch

تۈنۈگۈن. رەۋ [tünügün]

yesterday

تۈۋرۈك. ئى [tüwrük]

a pillar, pole:

ياغاچ تۈۋرۈك

a wooden pole

ئۆگزىنى تۈۋرۈك تىرەپ تۇرىدۇ.

The roof is supported by pillars.

تۈۋلە- تۈۋلىمەك. پ

[tüwlimək]

to replace the base, to grow:

چىلەكنى تۈۋلىمەك

Rouse yourself.

تېتىكلەش-تېتىكلەشمەك. پ
[tetikləxmək]
to be vigorous, energetic:

[tetiklik] ئى تېتىكلىك.
vigour, energy:

ئۇنىڭ تېتىكلىكىنى قارا.
See how energetic he is.

[tetim] ئى تېتىم.
strength, flavour:

بۇ تۇزنىڭ ھېچ تېتىمى يوق.
This salt is flavourless.

[tetimlik] سۈپ تېتىملىق.
full of flavour, tasty

[tejimək] پ تېجە-تېجىمەك.
to save, economize:

مەن پۇل تېجەۋاتىمەن.
I'm saving money.

بىز توكنى تېجىشىمىز لازىم.
We should save electricity.

[tejəxlik] سۈپ تېجەشلىك.
frugal, thrifty

تېجەل-تېجەلمەك. پ
[tejəlmək]
to be saved up, laid aside:

تېجەلگەن پۇل
savings

تېخنولوگىيە. ئى
[tehnologiyə]
technology

[tehnik] ئى؛ سۈپ تېخنىك.
a technician; technical

[tepixturmak]
to bring together, mediate

تېپىل-تېپىلماق. پ
[tepilmak]
to be found:

يوقالغان نەرسە تېپىلدى.
What was lost has been found.

[tetimak] پ تېتى-تېتىماق.
to taste, savour, to be to one's liking, to be equal to

سىز بۇ ھەسەلنى تېتىپ
باققانمۇ؟
Have you tasted this honey?

[tetir] سۈپ تېتىر.
barren, waste:

تېتىر يەر
barren land

تېتىش-تېتىشماق. پ
[tetixmak]
to taste, savour

[tetiksiz] سۈپ تېتىقسىز.
without flavour; foolish:

تېتىقسىز گەپ
foolish talk

تېتىقسىزلىق. ئى
[tetiksizlik]
tastelessness; foolishness

[tetik] سۈپ تېتىك.
vigorous, energetic

ئۆزۈڭنى تېتىك تۇت.

to frighten somebody

تېرەك. ئى [terək]

a poplar tree

تېرەك بوستان. ئى

a poplar grove

تېرەكلىك. ئى[terəklik]

a poplar field

تېرورچى. ئى [terorqi]

a terrorist

تېرورلۇق. ئى [terorluk̡]

see below

تېرورلۇق قىلماق. پ

to terrorize, hijack

تېرمومېتر. ئى [termometr]

a thermometer

تېرمىنولوگىيە. ئى

[termonologiyə]

terminology

تېرىـتېرىماق. پ [terimak̡]

to plant, sow, grow:

بۇ يىل بىز بۇغداي تېرىدۇق.

We planted wheat this year.

سىلەر بۇ يىل قانداق زىرائەت-لەرنى تېرىدىڭلار؟

What crops have you sown this year?

تېرىپ-تەرمەپ. پ

[terip—tərməp]

piece by piece

تېرىپ - تەرمەپ توپلىماق.

to put together piece by piece

تېخنىكا. ئى [tehnika]

technology

تېخنىكوم. ئى [tehnikom]

a technical college

تېخنىكىلىق. سۈپ

[tehnikilik̡]

technical

تېخى. رەۋ [tehi]

still, (not) yet:

ئۇنىڭ يېشى تېخى كىچىك.

He's still young.

ئۇ تېخى كەلمىدى.

He hasn't arrived yet.

تېخىچە. رەۋ [tehiqə]

still, (not)yet:

تېخىچە يامغۇر يېغىۋاتىدۇ.

It's still raining.

تېخىمۇ. رەۋ [tehimu]

very, even:

تېخىمۇ ياخشى

very good; even better

تېرە. ئى [terə]

an animal skin:

قوي تېرىسى

a sheep skin

تېرىسىگە سىغماسلىق

very, extremely

ئۇ خۇشاللىقىدىن تېرىسىگە سىغماي كەتتى.

He couldn't contain himself for joy.

تېرە تاراقلاتماق. پ

تېرىپ-تۇشەپ. رەۋ
[terip—tөxəp]
little by little

تېرىپۇرۇش. ئى [teripurux]
a fur—seller, skin—seller

تېرىش-تېرىشماق. پ
[terixmak]
to plant, sow

تېرىق. ئى [terik]
millet

تېرىقچى. ئى [terikqi]
millet—seller, millet grower

تېرىك-تېرىكمەك. پ
[terikmək]
to get angry, mad

تېرىكتۈر-تېرىكتۈرمەك. پ
[teriktürmək]
to annoy, cause anger

تېرىككەك. سۈپ [terikkək]
bad—tempered, irritable

تېرىل-تېرىلماق. پ
[terilmak]
to be sown, planted:

بۇغداي تېرىلىپ بولدى.
The wheat has been sown.

تېز. سۈپ [tez]
quick, quickly:

تېز پويىز
express train

تېز بول.
Be quick.

تېزەك. ئى [tezək]
dung

تېزلە-تېزلىمەك. پ
[tezlimək]
to speed up, quicken:

يۈرىكىڭىزنىڭ سوقۇشى تېزلىدى.
Your heart is beating faster.

تېزلەت-تېزلەتمەك. پ
[tezlətmək]
to accelerate, speed up

تېزلەتكۈچ. ئى [tezlətküq]
an accelerator

تېزلەش-تېزلەشمەك. پ
[tezləxmək]
to speed up, quicken

تېزلىك. ئى [tezlik]
speed

ئاۋاز تېزلىكى
the speed of sound

تېزىس. ئى [tezis]
outline, essential, points

تېكىست. ئى [tekist]
text:

تولۇق تېكىست
an unabridged text

ئەسلى تېكىست
an original text

تېگى-تەكتى. ئى
[tegi—təkti]
a root, a foundation, basis:

ئۇنىڭ تېگى-تەكتى ئۇرۇمچىلىك.
He's originally from

a doctor who sets fractured bones

تېلېسكوپ. ئى [teleskop]
a telescope

تېلېفون. ئى [telefon]
a telephone, phone:
تېلېفون بەرسەم بولامدۇ؟
Can I use the phone?
كەچتە ماڭا تېلېفون بېرىڭ.
Phone me tonight.

تېلېگىراммا. ئى [telegramma]
a telegram:
مەن تېلېگراما ئەۋەتىمەن.
I'll send a telegram.

تېلېۋىزور. ئى [telewizor]
a television:
رەڭلىك تېلېۋىزور
a colour television

تېما. ئى [tema]
a topic, title, subject:
ماقالىنىڭ تېمىسى
the topic of the article

تېمپېراتۇرا. ئى [temperatura]
temperature:
بۈگۈنكى تېمپېراتۇرا قانچە گرادۇس؟
What's the temperature today?

تېمىت-تېمىتماق. پ [temitmak]
Urumqi.

تېگىش-تېگىشمەك. پ [tegixmək]
to change, exchange:
پۇل تېگىشمەك
to change money

تېگىشلىك. سۈپ [tegixlik]
necessary, appropriate;
belonging to:
ماڭا تېگىشلىك ئىش
my personal business
ئۇ تېگىشلىك جازاغا تارتىلدى.
He was justly punished.
ماڭا ئۆز تېگىشلىكىمنى بېرىڭ.
Give me my share.

تېگىشىل-تېگىشىلمەك. پ [tegixilmək]
to be changed, exchanged

تېگىل. سۈپ [tegil]
belonging to:
بۇ كىتاب ماڭا تېگىل.
This book belongs to me.

تېگىل بولماق. پ
to enjoy, need:
رەھمەت، ماڭا تېگىل بولدى.
Thank you, I needed that.

تېڭىرقا-تېڭىرقىماق. پ [teŋirkimak]
to hesitate, be uncertain

تېڭىق. ئى [teŋik]
a bandage

تېڭىقچى. ئى [teŋikqi]

shallow:

دەريانىڭ سۈيى تېيىزلاشتى.

The river has gone down.

تېيىل-تېيىلماق. پ

[teyilmaķ]

to slide, skid:

مۇز تېيىلماق

to skate

تېيىلىپ سۇغا چۈشۈپ كەتمەك

to slip and fall into the water

تېيىلغاق. سۈپ [teyliӄak]

slippery, glassy:

يول ناھايىتى تېيىلغاق.

The road is very slippery.

تىبابەت. ئى [tibabət]

medical treatment

تىبابەتچىلىك. ئى

[tibabətqilik]

medicine

تىببىي. سۈپ [tibbiy]

medical:

تىببىي خادىملار

medical staff

تىپ. ئى [tip]

type, kind:

ئاۋۇ قايسى تىپلىق پىكاپ ئىكەن؟

What type of car is that?

تىپتىنچ. سۈپ [tiptinq]

very quiet, peaceful:

تىپىك. سۈپ [tipik]

to trop; hesitate:

كۆزگە دورا تېمىتماق

to drop medicine into on's eye

تېمىتقۇچ. ئى [temitķuq]

a dropper, burette

تېمىلىق. سۈپ [temiliķ]

entitled, called, about

تېمىم. ئى؛ م [temim]

a drop, globule:

بىر تېمىم كۆز دورىسى

a drop of eyemedicine

تېنە-تېنىمەك. پ [tenimək]

to get lost; be confused; roam

جاڭگالدا تېنەپ قالماق

to get lost in a forest

ھەر جايدا تېنەپ يۈرمەك

to roam about

تېۋىپ. ئى [tewip]

a traditional Uighur doctor

تېۋىپلىق. ئى [tewipliķ]

traditional Uighur medicine

تېۋىن-تېۋىنماق. پ

[tewinmaķ]

to worship, adore

تېيىز. سۈپ

shallow:

تېيىز كۆل

a shallow lake

تېيىزلاش-تېيىزلاشماق. پ

[teyizlaxmaķ]

to be shallow, become

shivery, shaky

تىتقۇز-تىتقۇزماق. پ

[titkuzmak]

to have something shredded

تىتما-تالاڭ. رەۋ

[titma—talaŋ]

torn, tatterd:

تىتما-تىتما. رەۋ

[titma—titma]

torn, ragged:

كىيىم تىتما-تىتما بولۇپ كەتتى.

My clothes are all tattered.

تىتىل-تىتىلماق. پ

to be torn, worn, tattered:

كىتابنىڭ مۇقاۋىسى تىتىلىپ كەتتى.

The book's spine has become torn.

تىجارەت. ئى [tija:rət]

trade, business

تىجارەتچى. ئى [tija:rətqi]

a trader merchant

تىجارەتچىلىك. ئى

[tijarətqilik]

trade, business

تىراژ. ئى [tiraz]

magazine, book

تىرە-تىرىمەك. پ

[tirimək]

to support. uphold:

تۈۋرۈكلەر ئۆگزىنى تىرەپ

typical, traditional:

تىپىك مىسال

a typical example

تىپىكلەش-تىپىكلەشمەك. پ

[tipikləxmək]

to be typical, typify

تىت-تىتماق. پ [titmak]

to tear, cut to shreds:

پىششىق گۆشنى تىتماق

to shred cooked meat

تىتاڭ تومۇر. ئى

[titaŋ tomur]

the jugular vein; life—blood

تىت-تىت بولماق. پ

[tit—tit bolmak]

to worry, be anxious:

ئىچىم تىت-تىت بولۇپ كەتتى.

I was very worried.

تىترە-تىترىمەك. پ

[titrimək]

to shiver, tremble

تىترەت-تىترەتمەك. پ

[titrətmək]

to cause to shiver, tremble:

سوغۇقتىن تىترىمەك

to shiver from cold

تىترەك. ئى [titrək]

shiver, shudder

تىترەڭگۈ. سۈپ

[titrəŋgü]

shivery, shaky

تىترىگەك. سۈپ [titrigək]

تىرناقتا توختىماق
to be very beautiful
تىرناقتا توختىغۇدەك قىز
a very beautifulgirl
تىرناقچە. ئى [tirnaķqə]
quotation marks
تىرناقسىز. سۈپ [tirnaķsiz]
without claws
تىرناقلا-تىرناقلىماق. پ
[tirnaķlimaķ]
to pinch, nip
تىرناقلىق. سۈپ [tirnaķlik]
with claws
تىرىپىرەن. رەۋ [tiripirən]
see below
تىرىپىرەن بولماق
to be scattered
دۈشمەنلەر تىرىپىرەن بولۇپ كەتتى.
The enemy was scattered.
تىرىش-تىرىشماق. پ
[tirixmaķ]
to strain, make offorts:
تىرىشىپ ئۆگىنىڭ.
Study hard. hard—working, diligent.
تىرىشچان. سۈپ [tirixqan]
diligence, industry
تىرىشچانلىق. ئى
[tirixqanlik]
hard —working, diligent
تىرىشقاق. سۈپ [tirixķaķ]

تۈرىدۇ.
The pillars support the roof.
تىرەك. ئى [tirək]
pillar, prop, support
تىرەك بىلەن تامنى تىرەپ قويۇڭ.
support the wall with props
ئۇ ئائىلىمىزنىڭ تىرىكى.
He,s our familys support.
تىرەل-تىرەلمەك. پ
[tirəlmək]
to be supported upheld
تىرسىدە. رەۋ [tirssidə]
tight, confining:
بۇ كىيىم ماڭا تىرسىسىدە كەلدى.
This garment is too tight for me.
تىرسىلدا-تىرسىلدىماق. پ
[tirsildimaķ]
to make a cracking noise
تىرناق. ئى [tirnaķ]
a nail, claw; a bracket (punctuationmark):
بارماق تىرنىقى
a finger nail
مۈشۈكنىڭ تىرنىقى
a cats claws
قوش تىرناق
double inverted commas
(« »)

with a clinking sound

تىرىڭلا - تىرىڭلىماق. پ
[tiriŋlimak]
to make a clinking, jingling sound

تىرىل-تىرىلمەك. پ
[tirilmək]
to come back to life, resurrect:
ئۇ ئۆلۈپ ئۈچ كۈندىن كېيىن تىرىلدى.
He died and came back to life three days later.
كاپىتالىزم تىرىلىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىشىمىز كېرەك.
We must prevent the re—surrection of capitalism!

تىرىلدات-تىرىلداتماق. پ
[tirildatmak]
to be resurrected, resuscitated

تىرىلدۈر-تىرىلدۈرمەك. پ
[tirildürmək]
to bring back to life, resuscitate

تىز. ئى [tiz]
a knee:
بالىنى تىزىغا ئولتۇرغۇزماق
to sit a child on one's knee

تىز-تىزماق. پ [tizmak]
to string together, line up, arrange:

hard working, diligent

تىرىشىپ-تىرمىشىپ. رەۋ
[tirixip—tirmixip]
assiduously, diligently

تىرىك. سۈپ [tirik]
alive; active, vigorous:
تىرىك بېلىق
a live fish
تىرىك بالا
a lively child

تىرىكتاپ. ئى [tiriktap]
good—for—nothing, parasite

تىرىكتاپلىق. ئى
[tiriktaplik]
parasitism

تىرىكچىلىك. ئى [tirikqilik]
livelihood, living:
نېمە تىرىكچىلىك قىلىپ يۈرىسەن؟
How do you make a living?
تىرىكچىلىكنىڭ يولىنى بىلىدىغان ئادەم
a person who is street wise

تىرىكلىك. سۈپ [tiriklik]
alive, living:
ئۇ ئادەمنىڭ ئۆلۈك - تىرىكلىكىدىن خەۋىرىم يوق.
I have no news as to whether he's dead or alive.

تىرىڭ. رەۋ [tiriŋ]
the sound of clinking glass

تىرىڭىدە. رەۋ [tiriŋidə]

تىزىل-تىزىلماق. پ
[tizilmak]
to be lined up on display
ماگىزىنغا ھەر خىل ماللار تىزىلىپتۇ.
All kinds of goods were on display in the shop.
تىزىلىپ ماڭماق
to walk in file

تىزىلدۇر-تىزىلدۇرماق. پ
[tizildurmak]
to line up, arrange in rows

تىزىم. ئى [tizim]
a register, roll, record:
ئوقۇغۇچىلارنىڭ تىزىمى
a student register

تىزىملا-تىزىملىماق. پ
[tizimlimak]
to register, enroll

تىزىملاش-تىزىملاشماق. پ
[tizimlaxmak]
to rigister, enroll

تىزىملان-تىزىملانماق. پ
[tizimlanmak]
to be registered, enrolled

تىزىملىك. ئى [tizimlik]
register, roll

تىغ. ئى [tioı]
a blade

تىغلىق. سۈپ [tioılik]
having a blade

تىق-تىقماق. پ [tikmak]

ئورۇندۇقلارنى تىزماق
to arrange chairs in rows

تىزگىن. ئى [tizgin]
a barness(eg. for a horse)

تىزگىنلە-تىزگىنلىمەك. پ
[tizginlimek]
to control, harness:
سۇنى تىزگىنلىمەك
to harness water energy

تىزگىنلەن-تىزگىنلەنمەك. پ
[tizginlənmək]
to be harnessed:
دەريالار تىزگىنلەندى.
The rivers have been harnessed.

تىزلا-تىزلىماق. پ
[tizlimak]
to knee someone

تىزلان-تىزلانماق. پ
[tizlanmak]
to kneel:
تىزلىنىپ ئولتۇرماق
to sit in a kneeling position, squat

تىزلىق. سۈپ [tizlik]
a kneepad

تىزما. ئى [tizma]
a range:
تاغ تىزمىسى
a mountain range

تىزىق. ئى [tizik]
a bunch, handful

[tikanlik]
having thorns

تىكتاك توپ. ئى
[tiktak top]
table tennis

تىكتۈر-تىكتۈرمەك. پ
[tiktürmək]
to have clothes sewn

تىكلە-تىكلىمەك. پ
[tiklimək]
to erect, set up:
تۈۋرۈك تىكلىمەك
to erect a pillar

تىكىر-تىكىر، تەق
[tikir—tikir]
the noise made by mice nibbling:
چاشقان ساندۇقتا تىكىر - تىكىر قىلىشىۋاتىدۇ.
I can hear the mice nibbling in the box.

تىكىل-تىكىلمەك. پ
[tikilmək]
to be sewn, stitched; to gaze at:
كىيىمىڭىز ياخشى تىكىلىپتۇ.
your clothes have been well sewn.
نېمىگە تىكىلىپ قاراۋاتىسىز؟
What are you staring at?

تىڭ. ئى [tiŋ]
uncultivated land

to stuff into, plunge into:
قولنى يانچۇققا تىقماق
to put one's hand in one's pocket

تىقما-تىقما. سۈپ
[tiķma—tiķma]
crowded, busy:
كوچىدا ئادەملەر تىقما - تىقما.
The streets are very crowded.

تىك. سۈپ [tik]
vertical, upright, steep:
بۇ تام تىك ئەمەس.
This wall isn't vertical.
تىك يار
a cliff, precipice
تىك ئۇچار ئايروپىلان
a helicopter

تىك-تىكمەك. پ [tikmək]
to sew, stitch:
كىيىم تىكمەك
to make clothes
تىكىش ماشىنىسى
a sewing machine

تىكەن. ئى [tikən]
a thorn; alone
قولغا تىكەن سانچىلماق
to get a thorn in the hand
ئۆيدە تىكەندەك يالغۇز قالدىم.
I was all alone in the house.

تىكەنلىك. سۈپ. ئى

تىلەك. ئى [tilək]
a wish, desire:
تىلىكىم ۋەتەن ئۈچۈن ئۆگىنىش.
My desireis to study for my country.

تىلەكداش. ئى [tiləkdax]
an expression of hope:
سالامەت بولۇشىڭىزغا تىلەكداشمەن.
I hope you are well.

تىلەكداشلىق. ئى [tiləkdaxlik]
hopes, wishes:
سەمىمىي تىلەكداشلىق بىلدۈرمەك
to express one's best wishes

تىلەم. ئى [tiləm]
a request, petition

تىلەمچى. ئى [tiləmqi]
a beggar

تىلەمچىلىك. ئى [tiləmqilik]
begging

تىلتۇمار. ئى [tiltumar]
an amulet, talisman

تىلچى. ئى [tilqi]
a linguist, polyglot

تىلخەت. ئى [tilhət]
a written pledge, a note written by a person who borrows money

تىڭشا-تىڭشىماق. پ
[tiŋximak]
to listen

تىڭلا-تىڭلىماق. پ
[tiŋlimak]
to listen

تىل. ئى [til]
language, tongue:
ئانا تىل
mother tongue
ئۇيغۇر تىلى بىلەن قازاق تىلى يېقىن تىللار.
Uighur and Khazakh are related languages.
تىل فاكولتېتى
The Language Department

تىل-تىلماق. پ [tilmak]
to cut up, slice:
قوغۇن تىلماق
to slice up a melon

تىل-ئاھانەت. ئى
[til—ah:nət]
a curse, abuse

تىلە-تىلىمەك. پ
[tilimək]
to ask for, beg; pray, wish:
پۇل تىلىمەك
to beg for money
سىزگە سالامەتلىك تىلەيمەن.
I wish you health.
سىزگە ئاق يول تىلەيمەن.
Have a good trip.

تىلسىز. سۈپ [tilsiz]
dump; having no language

تىلشۇناس. ئى [tilxunas]
a linguist

تىلشۇناسلىق. ئى
[tilxunaslik̡]
linguistics

تىللا. ئى [tilla:]
an ancient weight measure;
a gold coin

تىللا-تىللىماق. پ
[tillimak̡]
to curse, swear at:
ئۇ مېنى تىللىدى.
He swore at me.

تىللاش-تىللاشماق. پ
[tillaxmak̡]
to curse one another, quarrel

تىل-ھاقارەت. ئى
[til—h̡ak̡a:rət]
a curse, abuse

تىلىش-تىلىشماق. پ
[tilixmak̡]
to cut open, slice up

تىلىم. م [tilim]
a slice, piece:
بىر تىلىم قوغۇن
a slice of melon

تىلىم-تىلىم. تەق
[tilim—tilim]
piece by piece

تىلىملا-تىلىملىماق. پ
[tilimlimak̡]
to slice up, carve up

تىم. ئى [tim]
beacon tower

تىمەن. سۈپ [timən]
healthy, hearty:
ئۇ ئادەم يەتمىش ياشقا كىرگەن بولسىمۇ تېخى تىمەن.
He's very healthy despite being seventy.

تىن. ئى [tin]
breath, respiration:
تىنىڭنى چىقارما.
Don't over exert yourself.

تىن-تىنماق 1. پ [tinmak̡]
to breathe, pant; ease:
ئالدىرىما، مەن بىر تىنىۋالاي.
Don't rush, let me have a breather.

تىنماي سۆزلىمەك
to speak without pausing for breath

يامغۇر تىندى.
The rain has eased.

تىنىش بەلگىسى
a punctuation mark

تىنماق 2. پ [tinmak̡]
to clear, settle; be full:
سۇ تىندى.
The water has cleared.

ئۆي ئىچىگە ئادەملەر تىنىپ كەتتى.

[tinqlikpərwərlik]
pacifism; pacifistic

تىنچىـ تىنچىماق. پ
[tinqimak]
to be peaceful, quiet:
بالا تىنچىپ قالدى.
The child quietened down.

تىنچىتـ تىنچىتماق. پ
[tinqitmak]
to quietene, calm, pacify:
توپىلاڭنى تىنچىتماق
to calm a riot

تىندۇرـ تىندۇرماق. پ
[tindurmak]
to cause to breathe

تىنىق 1. سۈپ [tinik]
transparent, clear:
تىنىق سۇ
clear water

تىنىق 2. ئى [tinik]
breath, respiration:
تىنىقى سېسىق
bad breath

تىنىم. ئى [tinim]
rest, peace:
ئۇنىڭغا كېچە - كۈندۈز تىنىم يوق.
He has no peace day or night.

تىنىمسىز. سۈپ [tinimsiz]
busy, without rest

تىيـ تىيماق. پ [tiymak]

The house is full of people.

تىنچ. سۈپ [tinq]
calm, quiet:
دېڭىز ناھايىتى تىنچ.
The sea is very calm,
Keep still.
تىنچمۇ سىز؟
Are you well?

تىنچ-ئامان. رەۋ
[tinq—aman]
peacefully, quietly

تىنچسىز. سۈپ [tinqsiz]
disturbed, agitated:

تىنچسىزلانـ تىنچسىزلانماق. پ
[tinqsizlanmak]
to be disturbed, worried

تىنچسىزلىق. ئى [tinqsizlik]
disquiet

تىنچلانـ تىنچلانماق. پ
[tinqlanmak]
to be at peace, at rest

تىنچلىق. ئى [tinqlik]
peace, quiet:
تىنچلىق سۆيەر
peace — loving

تىنچلىق-ئامانلىق. ئى
[tinqlik—amanlik]
peace and quiet

تىنچلىقپەرۋەر. ئى
[tinqlikpərwər]
a pacifist; pacifistic

تىنچلىقپەرۋەرلىك. ئى؛ سۈپ

to restrain, withhold:

كۆزۈڭ ئاغرىسا قولۇڭنى تىي،
قورسىقىڭ ئاغرىسا ئاغزىڭنى
تىي.

If your eyes hurt restrain your hand, if your stomach hurts, restrain your mouth.

تىياتىر. ئى [tiyatir]
a theatre

تىياتىرخانا. ئى
[tiyatirhana]
a theatre — hall

تىيزا. ئى [tiyza]
paper money

تىيىل-تىيىلماق. پ
[tiyilmak]
to be restrained

تىيىن. ئى [tiyin]
a coin

ج

جا. سۈپ [ja]
false, sham:

جا پۇل

fake money

جابدۇ-جابدۇماق. پ
[jabdumak]
to prepare, get ready:

ئاتنى جابدۇماق

to get a horse ready

ئۇ بالىسىنى يولغا جابدۇۋاتىدۇ.

She's getting her child ready for the trip.

جابدۇق. ئى [jabduk]
utensils, tools; preparations:

ياغاچچىلىق جابدۇقلىرى

carpentry tools

يول جابدۇقىڭىز پۈتتىمۇ؟

Are you ready for your trip?

جابدۇل-جابدۇلماق. پ
[jabdulmak]
to be ready, prepared

جابدۇن-جابدۇنماق. پ
[jabdunmak]
to tidy up, pack up

جابدۇش-جابدۇشماق. پ
[jabduxmak]
to prepare, get ready:

ئۇلار بېيجىڭگە بېرىشقا
جابدۇنۇشتى.

They prepared for their trip to Beijing.

جاپا. ئى [japa:]
suffering, difficulty:

[japildaxmak]
to chat, converse
جاپىلداق. سۈپ [japildak]
talkative, garrulous
جادا. ئى [ja:da]
a hay — cutter
جادۇ. ئى [ja:du]
a witch, sooth — sayer;
witchcraft
جادۇ قىلماق. پ
to engage in sorcery
جادۇگەر. ئى [ja:dugər]
a magician, witch
جادۇگەرلىك. ئى
[ja:dugərlik]
magic, sorcery
جار. تەق [jar]
see below
جار سالماق. پ
to shout, call out
جاراڭ. تەق [jaraŋ]
a clanging, jingling noise
جاراڭ-جاراڭ. تەق
[jaraŋ—jaraŋ]
a clang, jingle
جاراڭ-جۇرۇڭ. تەق
[jaraŋ—juruŋ]
clanging, jingling noise
جاراڭسىز. سۈپ [jaraŋsiz]
noiseless; unvoiced:
جاراڭسىز ئۈزۈك تاۋۇش
voiceless consonant

جاپا چەكمىگۈچە ھالاۋەت يوق.
No gain without pain.
جاپا تارتماق. پ
to suffer, face difficulties
جاپادىن قاچماق. پ
to escape from difficulties
جاپاسىز. سۈپ [japasiz]
easily, trouble — free
جاپاكەش. ئى [japakəx]
one who has suffered
جاپاكەشلىك. ئى
[japakəxlik]
suffering, pain
جاپالىق. سۈپ [japalik]
hard, difficult, painful:
جاپالىق ئەمگەك
hard labour
جاپالىق تۇرمۇش
difficult living conditions
جاپالىق كۈنلەر
hard days
جاپا-مۇشەققەت. ئى
[japa:muxəkkət]
troble and suffering
جاپ-جاپ. سۈپ [jap—jap]
talkative, garrulous:
جاپ - جاپ خوتۇن
a talkative wife
جاپ-جاپلىق. ئى
[jap—japlik]
talkativeness, garrulousness
جاپىلداش-جاپىلداشماق. پ

جاراڭسىزلاش-جاراڭسىزلاش-ماق. پ [jaraŋsizlaxmak]
to be voiceless

جاراڭلا-جاراڭلىماق. پ [jaraŋlimak]
to make a clanging noise

جاراڭلىق. سۈپ [jaraŋlik]
voiced (of consonants)
جاراڭلىق ئۈزۈك تاۋۇش
voiced consonant

جاراھەت. ئى [jarahət]
a wound, injury:
تاشقى جاراھەت
a surface wound
ئىچكى جاراھەت
an inner wound
ئۇرۇش جاراھىتى
a war wound

جاراھەتلەن-جاراھەتلەنمەك. پ [jarahətlənmək]
to be wounded, injured

جاراھەتلەندۈر-جاراھەتلەن-دۈرمەك. پ [jarahətləndürmək]
to wound, injure

جارتىلدا-جارتىلدىماق. پ [jartildimak]
to make a tearing, ripping noise

جارتىلدات-جارتىلداتماق. پ [jartildatmak]
to cause a ripping noise:
ئۇ رەختنى جارتىلدىتىپ يىرتىۋەتتى.
He ripped the cloth in two.

جارقىرا-جارقىرىماق. پ [jarkirimak]
to shout, call out

جارى. رەۋ [ja:ri]
see below

جارى بولماق. پ
to be developed, brought into play

جارى قىلماق. پ
to develop, foster:
قابىلىيىتىمىزنى جارى قىلدۇ-رۇشىمىز كېرەك.
We should foster our abilities.

جازا 1. ئى [jaza:]
a punishment, penalty:
ئۆلۈم جازاسى
the death penalty
جازاسىنى يېمەك
to be punished
ئوغرىلىقتا نېمە جازا بار؟
What's the penalty for stealing?

جازا 2. ئى [ja:za]
a frame, shelf
رەسىم جازىسى
picture frame
كىتاب جازىسى
a book case, book shelf

جازالا-جازالىماق. پ
[jaza:limak]
to punish

جازالات-جازالاتماق. پ
[jaza:latmak]
to have someone punished

جازالان-جازالانماق. پ
[jaza:lanmak]
to be punished:
ئۇ چوقۇم جازالىنىدۇ.
He will certainly 0 be punished.

جازانە. ئى [jaza:nə]
usury, high interest

جازانىخور. ئى [jaza:nihor]
a usurer, loan shark

جازانىخورلۇق. ئى
[jaza:nihorluk]
usury

جازىلا-جازىلىماق. پ
[ja:zilimak]
to frame
رەسىمنى جازىلىماق
to frame a picture

جازىلىق. سۈپ [ja:zilik]
framed, having a frame:
جازىلىق رەسىم
a framed picture

جاسارەت. ئى [jasarət]
courage, bravery:
جاسارەت كۆرسەتمەك
to display courage
جاسارەت بىلەن ئالغا باسايلى!
Let's advance courageously!

جاسارەتسىز. سۈپ
[jasa:rətsiz]
lacking courage, timid, cowardly

جاسارەتلەن-جاسارەتلەنمەك. پ [jasa:rətlənmək]
to be brave, bold

جاسارەتلەندۈر-جاسارەتلەندۈرمەك. پ
[jasa:rətləndürmək]
to inspire with courage, embolden

جاسارەتلىك. سۈپ
[jasarətlik]
courageous, brave:
جاسارەتلىك ئەسكەر
a brave soldier

جاسۇس. ئى [jasus]
a spy, informer

جاسۇسلۇق. ئى [jasusluk]
spying, espionage

جاغ. ئى [jaƣ]
the jaw:
جاغ سۆڭىكى
a jaw bone

جاغدا. سۈپ [jaƣda]
young — looking; green, unripe:
جاغدا ئادەم
a strong — looking man

جاق-جاق. تەق [jak—jak]
a banging noise

جاق-جۇق. تەق [jak—juk]
a banging noise

جاققىدە. رەۋ [jakkidə]
with a bang

جاقىلدا-جاقىلدىماق. پ
[jakildimak]
to make a banging sound

جاقىلدات-جاقىلداتماق. پ
[jakildatmak]
to cause a banging sound

جاكارلا-جاكارلىماق. پ
[jakarlimak]
to declare, announce, publicize:

ئۇ خىتابنامە جاكارلىدى.
He published the manifesto.

جاڭ. ئى [jaŋ]
a gong

جاڭ-جاڭ. تەق [jaŋ—jaŋ]
the sound of a gong

جاڭدۇ. ئى [jaŋdu]
a type of bean

جاڭزا. ئى [jaŋza]
a village, hamlet

جاڭگال. ئى [jaŋgal]
uninhabited country

جاڭگاللىق. ئى [jaŋgallik]
uninhabited country

جاڭگۈيدە. ئى [jaŋgüydə]
a shop — keeper

جاڭيۇ. ئى [jaŋyu]
soya sauce

جالاق-جالاق. تەق
[jalak—jalak]
a rattling, banging sound

جالاق-جۇلۇق. تەق
[jalak—juluk]
a rattling, banging sound

بوراندا ئىشىك — دېرىزىلەر جالاق-جۇلۇق قىلىپ كەتتى.
The door and windows were rattling in the wind.

جالاققىدە. رەۋ [jalakkidə]
with a rattling sound:

جالاقلا-جالاقلىماق. پ
[jalaklimak]
to rattle

جالاقلاش-جالاقلاشماق. پ
[jalaklaxmak]
to rattle:

شامال دېرىزىلەرنى جالاقلىتىۋەتتى.
The wind was rattling the windows.

جالدىر-جالدىر . تەق
[jaldir—jaldir]
a tinkling, ringing sound

جالدىر-جۇلدۇر. تەق
[jaldir—juldur]
a tinkling, ringing sound

جالاپ. ئى [jalap]
a whore, prostitute

جالاپخانا. ئى [jalaphana]
a brothel, whorehouse

جالاپلىق. ئى [jalaplik]
prostitution

جاللات. ئى [jallat]
an executioner, hangman

جاللاتلىق. ئى [jallatlik]
an execution, slaughter, killing

جاللاتلىق قىلىچى. ئى
an executioner's sword

جامائە. ئى [jama:ə]
a village, commune

جامائەت. ئى [jama:ət]
public, community:

جامائەت خەۋپسىزلىكى
public security

جامائەت فوندى
public funds

جامائەتچىلىك. ئى
[jama:ətqilik]
social intercourse, social contact

جامال. ئى [jamal]
appearance, looks, countenance

جان. ئى [jan]
life, person; dear:

ئۆسۈملۈكلەرنىڭ جېنى بار.
Plants have life.

ئائىلىڭىزدە قانچە جان بار؟
How many people are there in your family?

جان دوست
a dear friend

ئەركىنجان
dear Erkin

جان پىدا قىلماق. پ
to lay down one's life:

ئۇ ۋەتەن ئۈچۈن جېنىنى پىدا قىلدى.
He lay down his life to his country.

جان دەپ. رەۋ
an expressions of pleasure:

ئەمگەككە جان دەپ بارىمەن.
I enjoy going to work.

جان كۆيدۈرمەك. پ
to do something earnestly

جاناب. ئى [janab]
Sir, an honorific title:

پادشاھ جانابلىرى!
Your Majesty!

جانابىي. سۈپ [jana:biy]
Sir, honorific title:

جان-پان [jan—pan]
see below:

جان - پان چىقماق
to be exasperated, angry

جان-تەن. ئى [jantən]
heart and soul

جان-جانىۋار. ئى
[jan—janiwar]
living things, nature:

alive, living:

جانلىق تىل

a living language

بۇ رەسىم راسا جانلىق سىزىلىپتۇ.

This picture looks very real.

جانلىقلىق. ئى [janliklik]

life, vitality

جانىجان. سۈپ [ja:nijan]

dear, beloved

جانىۋار. ئى [janiwar]

living organisms

جاھان. ئى [jahan]

the world, universe

جاھاندارچىلىق. ئى

[jahandarqilik]

a livelihood, means of living

جاھانكەزدى. سۈپ

[jahankəzdi]

experienced, dyded—in—the—wool

جاھانگىر. ئى [jahangir]

an imperialist

جاھانگىرلىك. ئى

[jahangirlik]

imperialism

جاھىل. سۈپ [ja:hil]

obstinate, stubborn:

جاھىل ئادەم

a stubborn man

جاھىللاش-جاھىللاشماق. پ

[ja:hillaxmak]

ھەممە جان - جانىۋارلارغا سۇ كېرەك.

All living things need water.

جان جەھل. ئى [jan—jəhl]

heart and soul

جانجىگەر. ئى [janjigər]

beloved, dear:

جانجىگەر بالام

my dear child

جان-دىل. ئى [jan—dil]

heart and soul:

خەلق ئۈچۈن جان دىلىمىز بىلەن خىزمەت قىلايلى.

Let's serve the people heart and soul.

جانسىز. سۈپ [jansiz]

lifeless; weak, feeble

جانسىز ئارغامچا

thin rope

جانسىزلان-جانسىزلانماق. پ

[jansizlanmak]

to be weak, feeble

جانلان-جانلانماق. پ

[janlanmak]

to come alive

باھار كەلدى، تەبىئەت جانلاندى.

Spring is here, nature has come alive.

جانلاندۇر-جانلاندۇرماق. پ

[janlandurmak]

to bring to life, revive

جانلىق. سۈپ [janlik]

Don't argue with your parents.

جاۋۇر. ئى [jawur]
a basin

جائىز. سۈپ [jaiz]
permitted, legal:
مۇنداق قىلىش جائىز ئەمەس.
That is not permitted.

جاي. ئى [jay]
a place, area:
بۇ ئۆي سالىدىغان ياخشى جاي ئىكەن.
This is a good place to build a house.
تۇغۇلغان جاي
one's birthplace
بۇ يەردىكى زىيارەت قىلىدىغان ئەڭ ياخشى جاي قايسى؟
What are the most interes— ting places to visit here?

جايلاش-جايلاشماق. پ
[jaylaxmak]
to be situated:
شىنجاڭ جۇڭگونىڭ غەربىي شىمالىغا جايلاشقان.
Xinjiang is situated in NW China.

جايلاشتۇر-جايلاشتۇرماق. پ
[jaylaxturmak]
to situate, place:
بالىنى يەسلىگە جايلاشتۇرماق
to place a child in a nursery

to be stubborn

جاۋاب. ئى [jawab]
an answer, a solution:
جاۋابى نېمە؟
What's the answer?

جاۋاب بەرمەك. پ
to answer
جاۋاب بېرەلمەسلىك
unanswerable

جاۋابسىز. سۈپ [jawabsiz]
irrefutable, without an answer:
جاۋابسىز قايتتىڭىزمۇ؟
Did you come back empty—handed?

جاۋابكار. ئى [jawabkar]
a defendant; person responsible:
جاۋابكار بىلەن دەۋاگەر
the accused and the accuser
مەسىلە چىقىپ قالسا، مەن جاۋابكار.
If there are any problems, see me.

جاۋابكارلىق. ئى
[jawabkarlik]
a duty, responsibility

جاۋابلاش-جاۋابلاشماق. پ
[jawablaxmak]
to answer back, disageree with:
ئاتا - ئانائىڭ بىلەن جاۋابلاشما.

جاي-ماكان. ئى
[jay—makan]
a place to stay

جاينا ماز. ئى [jaynamaz]
a prayer mat

جايىدا. رەۋ [ja:yida]
good, suitable, OK:
ھەممە ئىش جايىدا
Everything is just fine.
گېپىڭىز خېلى جايىدا
What you said was great.

جابرائىل. ئى [jəbra:il]
the angel Gabriel

جەبىر-جاپا. ئى
[jəbir—japa]
trouble, difficulties

جەبىر-زۇلۇم. ئى
[jəbir—zulum]
oppression, tyranny

جەددى-جەمەت. ئى
[jəddi—jəmət]
a clan, extended family

جەدۋەل. ئى [jədwəl]
a list, from; time table, schedule
جەدۋەل تولدۇرماق
to fill out a form
جەدۋەل سىزماق
to draw up a timetable:
پويىز قاتناش جەدۋىلى
a train schedule
دەرس جەدۋىلى
a class timetable

جەدۋەللەش-جەدۋەللەشمەك. پ
[jədwəlləxmək]
to be scheduled

جەدۋەللەشتۇر-جەدۋەللەشتۇر-مەك. پ [jədwəlləxtürmək]
to schedule, arrange

جەرەن. ئى [jərən]
a gazelle

جەرىمانە. ئى [jərima:nə]
a fine

جەرىمانە قويماق. پ
to fine:
بىز جەرىمانە تۆلىدۇق.
We had to pay a fine.

جەريان. ئى [jəryan]
a process, method:
ئاددىي جەريان
a simple process
ئىش جەريانى
a work process
جەريانىدا
during
مەن تەتىل جەريانىدا تۇرپانغا باردىم.
During the holeday I went to Turpan.

جەزم قىلماق. پ
to decide, be sure

جەزمەن. رەۋ [jəzmən]
certainly:
ئۇ جەزمەن كېلىدۇ.

جەلپ قىلماق. پ
to attract, draw to

جەم. رەۋ [jəm]
total, sum

جەم بولماق. پ
to be together:
قان - قېرىنداشلار جەم بولدى.
All our relatives and friends are here.

جەم قىلماق. پ
to collect, bring together

جەمەت. ئى [jəmət]
a clan, family

جەملە-جەملىمەك. پ
[jəmlimək]
to add up, collect

جەملەت-جەملەتمەك. پ
[jəmlətmək]
to gather together

جەمئىي. ئال؛ سۈپ [jəmiy]
altogether, total:
جەمئىي ئادەم
everybody, every person
جەمئىي بەش سوم بولدى.
That's five yuan altogether.

جەمئىيەت. ئى [jəmiyət]
a society, association:
سوتسىيالىستىك جەمئىيەت
a socialist society
قىزىل كرېست جەمئىيىتى
the Red Cross Society

جەننەت. ئى [jənnət]

He'll certainly come.

جەسەت. ئى [jəsət]
a corpse

جەسەت ساندۇقى. ئى
a coffin

جەسۇر. سۈپ [jəsur]
brave, courageous:
جەسۇر قىز
a brave girl

جەسۇرلۇق. ئى [jəsurluk̡]
bravery, courage

جەكلە-جەكلىمەك. پ
[jəkilimək]
to order, to tell

جەڭ. ئى [jəŋ]
a war, fighting

جەڭگە كىرمەك. پ
to start fighting

جەڭچى. ئى [jəŋqi]
a soldier, fighter

جەڭچىلىك. ئى [jəŋqilik]
fighting, war

جەڭگىۋار. سۈپ [jəŋgiwar]
military, combat, fighting

جەڭگىۋارلىق. ئى
[jəŋgiwarlik̡]
a combatitive spririt, fighting

جەڭنامە. ئى [jəŋnamə]
a war epic, war story

جەلپ. ئى [jəlp]
attraction

see below

جور بولماق. پ

to accompany:

جور بولۇپ ناخشا ئېيتماق

to sing a duet

جورا. ئى

a mate, companinon

جوزا. ئى [jo:za]

a table:

بىز جوزىدا ئولتۇردۇق.

We sat at the table.

جۇڭگو. ئى [juŋgo]

China

جوهۇت. ئى [joḥut]

a Jew; Jewish

جۇدا. رەۋ

see below

جۇدا بولماق. پ

to be seperated from

جۇدا قىلماق. پ

to get lost; leave, part

جۇدالاش-جۇدالاشماق. پ

[judalaxmak]

to part, leave forever

جۇدالىق. ئى [juda:lik]

parting, seperation:

جۇدالىق دەردى

the pain of being apart

جۇدۇن. ئى [judun]

a snow—storm

جۇدۇن-چاپقۇن. ئى

[judun—qapkun]

heaven, paradise

جەنۇب. ئى [jənub]

the south

جەنۇبىي. سۈپ [jənubiy]

southern:

جەنۇبىي شىنجاڭ

southern Xinjiang

جەهەت. ئى [jəḥət]

an aspect, view, side:

ئۇ ھەممە جەھەتتىن ياخشى.

He's good in every respect.

بەزى جەھەتتىن ياخشى.

good in some ways

جەهەننەم. ئى [jaḥənnəm]

hell

جەۋلان. رەۋ [jəwlan]

see below

جەۋلان قىلماق. پ

to flutter, wave:

بايراق شامالدا جەۋلان قىلماقتا.

The flag is fluttering in the wind.

جەۋھەر. ئى [jəwḥər]

a pearl, precious stone; the essence, quintessence

جەينەك. ئى [jəynək]

the elbow

جەينەكلە-جەينەكلىمەك. پ

[jəynəklimək]

جودا. ئى [joda]

trouble, a problem

جور. ئى؛ رەۋ [jor]

tattered, ragged

جۇمھۇرىيەت. ئى
[jumḫuriyət]
a republic:

جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى
the People's Republic of China

جۇمۇ. يۈك [jumu]
OK?, … good it?:

سەن بۇنداق قىلما، جۇمۇ؟
Don't do that, OK?

جۇنۇپ. سۈپ [junup]
unclean, dirty

جۇۋا. ئى [juwa]
a coat:

كۆرپە جۇۋىسى
a lamb skin coat

جۇۋاز. ئى [juwaz]
an oil press

جۇۋازچى. ئى [juwazqi]
an oil presser

جۇۋالدۇرۇز. ئى
[juwalduruz]
a large sewing pin

جۇۋان. ئى [juwan]
a young married woman

جۇۋاۋا. ئى [juwawa]
a dumpling

جۇۋاينىمەك. ئىم
[juwaynimək]
wretch, scum

جۇۋىچى. ئى [juwiqi]

a snow—storm

جۇدۇن-چاپقۇنلۇق. ئى
[judun—qapķunluķ]
a violent storm

جۇش. رەۋ [jux]
see below

جۇش ئۇرماق. پ
to surge, swell:

قەلبىم جۇش ئۇردى.
My heart skipped a beat.

جۇشقۇن. سۈپ [juxķun]
elated; vigorous:

جۇشقۇن كەيپىيات
high spirits

جۇشقۇنلاش-جۇشقۇنلاشماق. پ
[juxķunlaxmaķ]
to be elated, in good spirits

جۇغراپىيە. ئى [juƣrapiyə]
geography

جۇغلا-جۇغلىماق. پ
[juƣlimaķ]
to gather, collect

جۇغلانما. ئى [juƣlanma]
an accumulation, collection

جۇڭشياۋ. ئى [juŋxyaw]
a lieutenant commander

جۇل-جۇل. سۈپ [jul—jul]
tattered, ragged

جۇلغۇ-جۇلغۇماق. پ
[julƣumaķ]
to molt, lose one's feathers

جۇلۇق. سۈپ [juluķ]

قۇشلار باھاردا جۈپلىشىدۇ.
Birds mate in the spring.

جۇدە-جۇدىمەك. پ
[jüdimək]
to waste away, become thin

جۈرئەت. ئى [jür'ət]
bravery, daring

جۈرئەت قىلماق. پ
to dare:
بىز قىيىنچىلىقنى يېڭىشقا
جۈرئەت قىلىشىمىز كېرەك.
We must overcome the problem.

جۈرئەتسىز. سۈپ [jür'ətsiz]
lacking courage, cowardly

جۈرئەتلىك. سۈپ [jür'ətlik]
brave, daring

جۇسەي. ئى [jüsəy]
a chinese vegetable

جۈمە. ئى [jümə]
Friday

جۈمەك. ئى [jümək]
a tap, faucet:
جۈمەكنى ئېتىۋېتىڭ.
Turn the tap off.

جۈمەكلىك. سۈپ [jüməklik]
with a tap or faucet

جۈملە. ئى [jümlə]
a sentence, phrase:
ئاددىي جۈملە
a simple sentence.
بىر جۈملە تۈزۈپ بېقىڭ.

a coat waker

جۇيازا. ئى [juyaza]
a cotton—padded jacket

جۆندە-جۆندىمەك. پ
[jəndimək]
to put right, tidyup; to punish:
ئۆينى جۆندىمەك
to put the house straight

جۆندەل-جۆندەلمەك. پ
[jəndəlmək]
to be put in order; be punished

جۆيلۇ-جۆيلۈمەك. پ
[jəylümək]
to talk in one's sleep; talk nonsense

جۈپ. سۈپ.م [jüp]
double, pair; a measure word:
جۈپ كارىۋات
a double bed
بىر جۈپ ئاياغ
a pair of shoes
جۈپ كۈن
alternate days

جۈپلە-جۈپلىمەك. پ
[jüplimək]
to put together in two's

جۈپلەش-جۈپلەشمەك. پ
[jüpləxmək]
to mate:

جىددىي خەت
an urgent letter
جىددىي ۋەزىپە
an ungent task
جىددىي ئەھۋال
an emergency
جىددىيلەش.جىددىيلەش.مەك. پ [jiddiyləxmək]
to become tense, serious; be nervous
جىددىيلەشتۈر.جىددىيلەش.تۈرمەك. پ
[jiddiyləxtürmək]
to cause tension, nervousness
جىددىيلىك. ئى [jiddiylik]
nervousness, tension:
مەن ناھايىتى جىددىيلىك ھېس قىلدىم.
I felt very tense.
جىرا. ئى [jira:]
a gully, ravine
جىرا.جىرىماق. پ
[jirimak]
to mark out (land)
جىرغا. ئى [jirɣa]
a stretcher
جىرىڭ. تەق [jiriŋ]
a ringing sound
جىرىڭ.جىرىڭ. تەق
[jiriŋ—jiriŋ]
a ringing sound

Make up a sentence.
جۈملىدىن. باغل [jümlidin]
in other words that is to say
جېدەل. ئى [jedəl]
a dispute, trouble; incident
جېدەل چىقارماق. پ
to make trouble
جېدەلچى. ئى [jedəlqi]
a trouble—maker, rabble rouser
جېدەلخور. سۈپ [jedəlhor]
troublesome argumentative
جېدەلخورلۇق. ئى
[jedəlhorluk]
trouble—making, rabble—rousing
جېدەللەش.جېدەللەشمەك. پ
[jedəlləxmək]
to quarrel, argue
جېدەل.ماجرا. ئى
[jedəl—majra]
a dispute, argument
جېنەستە. ئى [jenəstə]
a cherry
جېنەستىلىك. ئى
[jenəstilik]
a cherry orchard
جىپ. ئى [jip]
a jeep
جىددىي. سۈپ [jiddiy]
urgent, tense:

to increase, add

جىگەر. ئى [jigər]

the liver:

جىگەر رەڭ

purple

جىگەر كېسىلى

hepatitis

جىگىرى بار

brave, courageous

جىگەرسىز. سۈپ [jigərsiz]

fearful, timid

جىگەرلىك. سۈپ [jigərlik]

brave, courageous

جىگدە. ئى [jigdə]

a haw, Chinese date

جىگدىلىك. ئى [jigdilik]

a haw—field

جىڭ 1. سۈپ [jiŋ]

genuine, real, pure:

جىڭ ئالتۇن ئوتتىن قورقماس.

Real gold doesn't fear fire.

جىڭ 2. ئى [jiŋ]

a jin (unit of measurement), half a kilo

جىڭلا-جىڭلىماق. پ

[jiŋlimak]

to weigh:

بۇ قوغۇننى جىڭلاپ بېرىڭ.

Weigh this melon please.

جىڭلات-جىڭلاتماق. پ

to have something weighed

جىڭموما. ئى [jiŋmoma]

جىرىڭىدە. رەۋ [jiriŋidə]

with a ringing sound

جىرىڭلا-جىرىڭلىماق. پ

[jiriŋlimak]

to ring, jingle

جىرىم. ئى [jirim]

a sapling, young tree

جىسىم. ئى [jisim]

matter, substance, body:

قاتتىق جىسىم

a solid

سۇيۇق جىسىم

a liquid

جىغىلدا-جىغىلدىماق. پ

[jiоildimak]

to beat (of the heart):

يۈرىكىم جىغىلداپ كەتتى.

My heart was pounding.

جىق. سۈپ [jik]

many, much, a lot:

بۈگۈن بازاردا ئادەم جىق.

There are a lot of people in the bazaar today.

جىقاي-جىقايماق. پ

[jikaymak]

to increase

جىق-جىق. سۈپ [jik—jik]

many, much, a lot

جىققىدە. سۈپ [jikkidə]

a great many

جىقلا-جىقلىماق. پ

[jiklimak]

quiet nights

جىمجىت ئورمانلىق

a quiet wood

جىمجىتلىق. ئى [jimjitlik]

silence, quietness

جىملا-جىملىماق. پ

[jimlimak]

to shut, hush someone up:

مەن ئۇنى جىملاپ قويدۇم.

I shut him up.

جىممىدە. رەۋ [jimmidə]

quietly, silently:

ئۇ جىممىدە چىقىپ كەتتى.

He left quietly.

جىمى. ئال [jimi:]

all, every:

جىمى ئادەم قايتىپ كەلدى.

Everyone is back.

جىمىد-جىمىماق. پ

[jimimak]

to become quiet, still

جىمىت-جىمىتماق. پ

[jimitmak]

to quieten

جىمىغۇر. سۈپ [jimiꝗur]

quiet, introverted:

جىمىغۇر ئادەم

a person who rarely speaks

جىمىق-جىمىقماق. پ

[jimikmak]

to ease, subside:

بوران ئاستا جىمىقتى.

steamed bread

جىلە. رەۋ [ji:lə]

see below

جىلە بولماق. پ

to be angry, annoyed

جىلە قىلماق. پ

to annoy, anger:

مېنى جىلە قىلماڭ!

Don't annoy me.

جىلغا. ئى [jilꝗa]

a valley:

ئاۋۇ تاغلار ئارىسىدا چىرايلىق جىلغا بار ئىكەن.

There is a beautiful valley between those mountains.

جىلىت. ئى [jilit]

a school—bag

جىلىتكە. ئى [jilitkə]

a sleeveless jacket

جىلىخور. سۈپ [ji:lihor]

impetuous, hot—tempered

جىم. رەۋ [jim]

still, quiet:

جىم بولۇڭ.

Be quiet.

جىم ئولتۇرماق. پ

to sit quietly

جىمبىل. ئى [jimbil]

a steamer (a cooking utensil)

جىمجىت. سۈپ [jimjit]

quiet, still:

جىمجىت كېچىلەر

جىندەك. ئى؛ رەۋ [jindək]
a moment, a second:
جىندەك تۇرۇپ تۇرۇڭ.
Wait just a second.
جىنس. ئى [jins]
nature, gender, sex:
ئەرلىك جىنس
male
ئاياللىق جىنس
female
جىنسلىق. سۈپ [jinslik]
having a gender, sexual
جىنسىي. سۈپ [jinsiy]
sexual:
جىنسىي ئەزا
a sexual organ
جىنسىي ئالاقە
sexual relations
جىن - شەيتان. ئى
[jin—xəytan]
demons and ghosts
جىيەن. ئى [jiyən]
a nephew
جىيەن قىز. ئى
a niece
جىياۋبۇ. ئى [jyawbu:]
glue, adhesive

The storm slowly subsided.
جىممىكى. ئال [jimi:ki]
all, every
جىن. ئى [jin]
a demon, ghost:
جىن چاپلاشماق
demon possessed
ئىچىگە جىن كىرمەك
to have a demon
جىن يول
small path
جىنازا. ئى
a coffin, bier
جىن - ئالۋاستى. ئى
[jin—alwasti]
demons and ghosts
جىنايەت. ئى [jina:yət]
a crime, offense
جىنايەت ئۆتكۈزۈش. پ
to commit a crime
جىنايەتچى. ئى [jina:yətqi]
a criminal, offender
جىنايى. سۈپ [jina:yi]
criminal; guilty:
جىنايى ئىش
a criminal case
جىنچىراق. ئى [jinqirak]
akerosene lamp; lantern

چ

چاپ- چاپماق 1. پ
[qapmak̡]
to chop, cut up, to dig;
پالتا بىلەن چاپماق
to chop with an axe

چاپماق. 2 . پ [qapmak̡]
to gallop(of a horse)
ئات يولدا تېز چاپماقتا ئىدى.
The horse was galloping in the street.

چاپماق. 3 . پ
tosmear, spread, apply

چاپماق. 4 . پ
to mate (of animals)

چاپارمەن. سۇپ [qaparmən]
a person who runs errands, go—for

چاپارمەنلىك. ئى
[qaparmənlik]
running errands

چاپان. ئى [qapan]
a cloak, jacket

چاپان كۆتۈرمەك. پ
to flatter

چاپان ياپماق. پ
to wrap up, conceal

چاپانچى. ئى [qapanqi]
a flatterer

چاپ-چاپ 1. ئى
[qap—qap]
hand—to — hand fighting

چاپ-چاپقا چۈشمەك. پ
to fight hand—to — hand

چاپ-چاپ قىلماق. پ
to slaughter
دۈشمەن خەلقنى چاپ-چاپ قىلدى.
The enemy slaughtered many people.

چاپ-چاپ.2 سۈپ
easy to sell:
بۇ مالنىڭ بازىرى چاپ- چاپ.
This sells very quickly.

چاپسان. رەۋ [qapsan]
quickly, speedily:
چاپسان بول.
Be quick.

چاپسان ماڭماق. پ
to walk quickly

چاپسانلا-چاپسانلىماق. پ
[qapsanlimak̡]
to hurry, act quickly:
قەدىمى چاپسانلىماق
to quicken one's pace

چاپسانلات-چاپسانلاتماق. پ
[qapsanlatmak̡]
to quicken

چاپلا-چاپلىماق. پ

چاتاش-چاتاشماق. پ
[qataxmak]
to prune (trees etc.)

چاتاق. ئى [qatak]
a fault, problem:
چاتاق بار.
It has a fault.
چاتاق يوق!
No problem!
ئۇ ئىشنى چاتاق قىلىپ قويدى.
He did it wrong.
بۇ ئىش بىلەن نىمە چاتىقىڭ بار؟
What has this to do with you?

چاتاقچى. ئى [qatakqi]
a trouble — maker

چاتاقلاش-چاتاقلاشماق. پ
[qataklaxmak]
to go wrong, turn sour:
ئىشلار چاتاقلىشىپ كەتتى.
Things have gone wrong.

چاتقال. ئى [qatkal]
a bush

چاتقاللىق. ئى [qatkallik]
a place with many bushes

چاتقۇچ. ئى [qatkuq]
a plug, outlet; hook:
ئۆيدە چاتقۇچ بارمۇ؟
Is there a plug in the room?

چاتقۇز-چاتقۇزماق. پ
[qaplimak]
to stick on, stidk up:
خەتكە ماركا چاپلاڭ.
Stick the stamps on the letter.
بەتنام چاپلىماق
to defame, call bad names
بۇ بالا ئاتىسىغا چاپلاپ قويغاندەك ئوخشايدىكەن.
This child looks the split image of his father.

چاپلات-چاپلاتماق. پ
[qaplatmak]
to have stuck on, stuck up

چاپلاش-چاپلاشماق. پ
[qaplaxmak]
to stick to:
كىيىمىڭىزگە لاي چاپلىشىپ قاپتۇ.
There's mud on your clothes.
سەن ماڭا چاپلاشما.
Don't nag me.

چاپلاشقاق. سۈپ
[qaplaxkak]
sticky, abhesive

چات-چاتماق. پ [qatmak]
to join together, connect:
ۋاگونلارنى چاتماق
to hitch up train carriages

چاتا-چاتىماق. پ [qatimak]
to prune (trees etc.)

where.

چاچراپ ئورنىدىن تۇرماق

to get up quickly

چاچرات-چاچراتماق. پ

[qaqratmak]

to splash

يۈزگە سۇ چاچراتماق

to splash water onto one's face

چاچلىق. سۈپ [qaqlik]

with long hair:

ئۇزۇن چاچلىق قىز

a girl with long hair

چاچما. سۈپ [qaqma]

scattered; resembling prose:

چاچما شېئىر

broken, free verse

چار 1. سۈپ [qar]

spotted, speckled; grey:

چار توخۇ

a speckled chicken

چار ساقال

a grey beard

چار 2. ئى [qar]

wheat stubble

چاراس-چۇرۇس. تەق

[qaras—qurus]

a cracking, snapping sound

بۇ شاخ چاراس - چۇرۇس قىلىپ سۇنۇپ كەتتى.

The branch broke with a crack.

[qatkuzmak]

to have something hooked up

چاچ. ئى [qaq]

hair:

تۈنۈگۈن مەن چېچىمنى ياساتتىم.

Yesterday I had my hair cut.

چاچ ئاقىرىپ كەتمەك

to go grey

ئاچچىقىدىن ئۇنىڭ چاچلىرى تىك تۇرۇپ كەتتى.

He was so cross, his hair was standing on end.

چاچ-چاچماق. پ [qaqmak]

to scatter, spill, emit:

ئۇ چاينى كىتابنىڭ ھەممە يېرىگە چېچىۋەتتى.

He spilt tea all over the book.

ئۇنىڭغا سۇ چاچما.

Don't splash water on her.

ئاي ئۆزىنىڭ يېقىملىق نۇرىنى چاچاتتى.

The moon was shining brightly.

چاچرا-چاچرىماق. پ

[qaqrimak]

to spill, splash; to do something quickly:

سۇ ھەممە جايغا چاچراپ كەتتى.

The water spilled every

چاراسلا-چاراسلىماق. پ
[qaraslimak]
to crack, snap, creak

چارە. ئى [qa:rə]
a method, way:
چارە يوق.
There's no way.
چارە تېپىش كېرەك.
We must find a solution.

چارەك. ئى [qa:rək]
a quarter:
سائەت ئالتىگە چارەك ۋاقىت قالدى.
It's a quarter to six.

چارباغ. ئى [qarbaoı]
an imperial garden, large garden

چارچا-چارچىماق. پ
[qarqimak]
to be tired:
بىر ئاز چارچاپ قالدىم.
I'm a little tired.

چارچات-چارچاتماق. پ
[qarqatmak]
to tire someone out

چارس. تەق [qars]
a crack, snap, creak:
چىنە چارس قىلىپ چېقىلىپ كەتتى.
The bowl broke with a crack.

چارس-چارس. تەق
[qars—qars]
a cracking, snapping sound

چارس-چۇرس. تەق
[qars—qurs]
a cracking, snapping sound

چارسسىدە. رەۋ [qarssidə]
with a crack, snap

چارسىلدا-چارسىلدىماق. پ
[qarsildimak]
to crack, snap, creak:
مۇز چارسىلداپ يېرىلدى.
The ice cracked.

چارسىلدات-چارسىلداتماق. پ
[qarsildatmak]
to cause to crack, creak

چارشەنبە. ئى [qarxənbə]
Wednesday

چارلا-چارلىماق. پ
[qarlimak]
to explore, reconnoitre

چارلىغۇچى. ئى [qarlioıuqi]
a reconnaissance soldier, explorer

چارۋا. ئى [qarwa]
cattle, livestock:
چارۋا مەھسۇلاتى
livestock products

چارۋىچى. ئى [qarwiqi]
a shepherd, nomad, cattle owner

چارۋىچىلىق. ئى
[qarwiqilik]

let him take hold of the cat's tail.

چاشكا. ئى [qaxka]
a cup, mug

چاغ 1. ئى [qaoı]
then, at a certain time:
مەن بالا چېغىمدا...
When I was a boy...
ئۇ چاغدا، مەن ئۇنى تونۇ-
مايتتىم.
I didn't know him then.

چاغ 2. ئى [qaoı]
in your opinion
چېغىڭدا، بۇ ئىشنى قىلالماس-
مەنمۇ؟
So you think, I oucldn't do it?

چاغ 3. سۈپ [qaoı]
small, smallish:
بۇ ئاياغ سەل چاغراق ئىكەن.
These shoes are a bit too tight.

چاغان. ئى [qa:oan]
the Chinese Spring Festival

چاغانلىق. سۈپ [qa:oanlik]
for the Spring Festival

چاق. ئى [qak]
a tyre, wheel:
هارۋا چاقى
a cart wheel:
تارىخ چاقى
the wheels of history

animal husbandry

چارۋىدار. ئى [qarwidar]
a livestock owner, herd owner

چارىسىز. ئى [qa:risiz]
helpless, stuck:
چارىسىز قالدۇق.
There was nothing we could do.

چارىسىزلىق. ئى
[qa:risizlik]
helplessness

چازا. ئى [qa:za]
see below

چازا قۇرماق. پ
to cross one's legs
چازا قۇرۇپ ئولتۇرماق.
to sit cross — legged

چاسا. سۈپ [qa:sa]
square, rectangle:
چاسا (شەكىللىك) لاتا
a square piece of cloth

چاسىلا-چاسىلىماق. پ
[qa:silimak]
to make into squares:
رەختنى چاسىلاپ كەسمەك
to cut cloth into squares

چاشقان. ئى [qaxkan]
a mouse, rat
چاشقاننىڭ ئۆلگۈسى كەلسە مۇ-
شۈكنىڭ قۇيرۇقىغا ئېسىلار.
If the mouse wants to die

sharpens things:

چاقچى كەلسە، پىچاقنى
چاقلىتىپ قويۇڭ.

If the knife sharpener comes, get the knife sharpened.

چاققان 1. رەۋ [qakkan]

quickly, speedily:

چاققان ماڭە.

Walk quickly.

چاققان 2. سۈپ [qakkan]

dextrous, agile

چاققانلىق. ئى [qakkanlik]

alertness, dextrousness:

ئەگەر ئۇ چاققانلىق قىلمىغان
بولسا، ماشىنا بېسىۋالاتتى.

If he hadn't acted quickly he wonld have been run over.

چاقلا-چاقلىماق. پ

[qaklimak]

to grind, sharpen

چاقلات-چاقلاتماق. پ

[qaklatmak]

to have something ground, sharpened

چاقماق 1. ئى [qakmak]

lightning:

چاقماقتەك تېز

as quick as lightning

چاقماق 2. سۈپ [qakmak]

square, chequered:

چاقماق قەغەز

چاقتا تۆشۈك بار ئىكەن.

There's a puncture in the tyre.

چاق-چاقماق 1. پ

[qakmak]

to pound, break open:

ياڭاق چاقماق

to shell walnuts

گازىر چاقماق

to eat sunflower seeds

چاقماق 2. پ [qakmak]

to sting:

مېنى ھەرە چېقىۋالدى.

I was stung by a bee.

چاقماق 3. پ [qakmak]

to strike (of lightning etc):

سەرەڭگە چاقماق

to strike a match

چاقپەلەك. ئى [qakpələk]

a water—wheel, a wind mill

چاقتۇر-چاقتۇرماق. پ

[qakturmak]

to have something broken, pounded

چاقچاق. ئى [qakqak]

a joke, jest

چاقچاق قىلماق. پ

to joke:

مەن پەقەت چاقچاق قىلدىم.

I was only joking.

چاقچى. ئى [qakqi]

a grinder, person who

I'm waiting for the invitation.

چاقىرىقنامە. ئى
[qa:kiriknamə]
a written invitation, appeal

چاقىرىم. رەۋ [qa:kirim]
a li (half a kilometre):
ئۇلارنىڭ ئۆيى بىزنىڭ ئۆيگە بىر چاقىرىم كېلىدۇ.
They live one li from our house.

چاك. ئى [qak]
a seam, crack, chink:
چاپاننىڭ چېكى
the seam of a coat

چاكار. ئى [qakar]
a servant

چاكىلدا-چاكىلدىماق. پ
[qakildimak]
to smack one's lips:
ئۇسسىغىنىدىن ئۇنىڭ ئاغىز-لىرى چاكىلداپ كېتىپتۇ.
He smacked his lips from thirst.

چاكىنا. سۈپ [qakina]
vulgar, coarse

چاكىنىلاش-چاكىنىلاشماق. پ
[qakinilaxmak]
to be vulgar, coarse

چاڭ. ئى
a dulcimer, stringed instrument

chequered paper

چاقنا-چاقنىماق. پ
[qaknimak]
to shine, gleam:
يۇلتۇزلار چاقناپ تۇراتتى.
The stars were shining.
ئۇنىڭ كۆزلىرى خۇشاللىقتىن چاقناپ تۇراتتى.
Her eyes were sparkling with joy.

چاقنات-چاقناتماق. پ
[qaknatmak]
to cause to shine, gleam

چاقىر-چاقىرماق. پ
[qakirmak]
to call, to invite:
ئۇلار ياردەمگە ئادەم چاقىردى.
They called for help.
تويغا چاقىرماق
to invite people to a wedding
يىغىن چاقىرماق
to call a meeting

چاقىرت-چاقىرتماق. پ
[qa:kirtmak]
to have someone invited

چاقىرىش-چاقىرىشماق. پ
[qa:kirixmak]
to invite one another

چاقىرىق. ئى [qa:kirik]
a call, appeal, invitation:
چاقىرىق كۈتۈۋاتىمەن.

to build a nest

چاڭگال. ئى [qaŋgal]

a claw, nail, talon, a handful:

بۈركۈتنىڭ چاڭگىلى

an eagle's talons

چاڭگاللا-چاڭگاللىماق. پ [qaŋgallimak]

to grab, seize, claw at

چاڭگىلە. ئى [qaŋgilə]

an opera, a show

چاڭلاش-چاڭلاشماق. پ [qaŋlaxmak]

to be pollinated

چاڭلاشتۇر-چاڭلاشتۇرماق. پ [qaŋlaxturmak]

see below:

سۈنئىي چاڭلاشتۇرماق

to pollenate artificially

چاڭىلدا-چاڭىلدىماق. پ [qaŋildimak]

to speak clearly and loudly:

بۇلبۇل چاڭىلداپ سايرىماقتا.

The nightingale is singing beautifully.

چاڭىلداق. سۈپ [qaŋildak]

loud and clear:

چاڭىلداق ئاۋاز

a loud, clear voice

چال-چالماق. پ [qalmak]

to play (an instrument), to ring:

چاڭ-توپا. ئى [qaŋ—topa]

dust, dirt

چاڭ-توزان. ئى [qaŋ—tozan]

dust, dirt

چاڭ-چاڭ. تەق [qaŋ—qaŋ]

a sharp smacking sound

چاڭ-چۇڭ. تەق [qaŋ—quŋ]

a sharp smacking sound:

ئۇ ئۇنىڭ يۈزىگە چاڭ - چۇڭ قىلىپ ئىككى شاپىلاق ئۇردى.

He slapped him twice on the face.

چاڭچى. ئى [qaŋqi]

a dulcimer player

چاڭچىلىكەش. ئى [qaŋqi:likəx]

an opera singer

چاڭقا-چاڭقىماق. پ [qaŋkimak]

to be very thirsty

چاڭغا. ئى

skis

چاڭغا تېيىلماق. پ

to ski

چاڭغىچى. ئى

a skier

چاڭغىراق. ئى

a sky—light (in the roof)

چاڭگا. ئى [qaŋga]

a nest, lair:

چاڭگا تىزماق

all one's strengh, one's power

چاما 2. ئى

an estimate, guess; around, about:

مېنىڭ چامىمچە. . .

I would guess. . .

چامادان. ئى [qamadan]

a suitcase

چامباش. ئى [qambax]

sword — play, chinese boxing

چامباشچى. ئى [qambaxqi]

a chinose boxer

چامدا-چامدىماق. پ

[qamdimak]

to walk, stride, pace:

چامداپ بېقىڭ، ئۇزۇنلۇقى قانچىلىك كېلەركىن.

See how many paces long it is.

چامدام. ئى [qamdam]

a pace, stride

چامغۇر. ئى [qamoʁur]

a turnip

چامغۇرلۇق. ئى

[qamoʁurluk]

a turnip field

چان-چانماق 1. پ

[qanmak]

to be revealed, become known:

سىز دۇتار چالالامسىز؟

Do you play the dutar?

قوڭغۇراق چېلىڭ.

Ring the bell.

چالا. سۈپ [qala]

inadequate, half:

چالا پىشقان قوغۇن

an under—ripe melon

چالا يېتىلگەن بالا

a premature baby

چالا-بۇلا. رەۋ [qala—bula]

carelessly, inadequately:

چالا - بۇلا ئىشلىمەك

to do slip — shod work

چالغۇ. سۈپ [qaloʁu]

musical:

چالغۇ ئەسۋابلىرى

musical instruments

چالغۇچى. ئى [qaloʁuqi]

a player of musical instruments

چالما. ئى [qalma]

a lump of earth, mud

چالما-كېسەك. ئى

[qalma—kesək]

earth, soil

چالۋاقا-چالۋاقىماق. پ

[qalwa:kimak]

to fly into a rage

چاما 2. ئى [qama]

strengh, power

چاما يەتكۈچە

to give oneself away

چاۋاك. ئى [qawak]

the palm (of the hand)

چاۋاك چالماق. پ

to clap, applaud:

ھەممەيلەن چاۋاك چالدى.

Everybody clapped.

چاي. ئى [qay]

tea:

ئازراق چاي ئىچەمسىز؟

Would you like some tea?

چاي بارمۇ؟

Is there any tea?

سۈتلۈك چاي

milk — tea

چاي پۇلى بەرمەك

to give a tip

چاي ئىچكۈزمەك

to be engaged to be married

چايان. ئى [qayan]

a scorpion:

چاي-پاي. ئى [qay—pay]

tea and biscuits, food

چاي - پاي ئىچىپ كېلەي.

I'll come as soon I've eaten.

چايپۇرۇش. ئى [qaypurux]

a tea — seller

چايچى. ئى [qayqi]

a tea — seller

چايچىلىق. ئى [qayqilik]

tea—selling, tea—growing

ئۇنىڭ ئىشى چېنىپ قالدى.

He's given himself away now.

چانماق 2. پ [qanmak]

to consider unsuitable, to clash, not match:

ئۇ ئېرىدىن چاندى.

She's finished with her husband.

ئۇنىڭ كىيىمى چېنىپ قاپتۇ.

Her clothes do not match.

چانماق 3. پ [qanmak]

to be hesitant in speeeh:

ئۇنىڭ ئۇيغۇرچە سۆزلىرى چانمايدۇ.

He's fluent in Uighur.

چانا. ئى [qana]

a sledge

چانا-چانىماق. پ

[qanimak]

to chop up, sliee:

چاناپ ئۆلتۈرمەك

to hack to death

چاناچ. ئى [qanaq]

a leather container

بىر چاناچ قىمىز

a containerful of kemiz

چانال-چانالماق. پ

[qanalmak]

to be chopped up

چاندۇر-چاندۇرماق. پ

[qandurmak]

Have you ever been abroad?

چەت ئەللىك

a foreigner

چەت ئەل تىلى

a foreign language

چەت ئەلدىن كىرگەن سۆز

a foreign loan word

چەتلە-چەتلىمەك. پ

[qətlimək]

to avoid, dodge:

تونۇش ئادەمدىن چەتلىمەك

to avoid meeting an acquaintance

چەتنە-چەتنىمەك. پ

[qətnimək]

to avoid, dodge

چەت - ياقا. ئى

[qət—yaka]

the edge, verge, brink:

يېزىنىڭ چەت - ياقىلىرى

the edge of the village

چەرەندە-پەرەندە. ئى

[qərəndə—pərəndə]

birds and beasts

چەش. ئى [qəx]

a heap of grain

چەشمە. ئى [qəxmə]

an eye:

يەكچەشمىنىڭ يۇرتىغا بارساڭ، بىر كۆزۈڭنى يۇم.

If you go to a one eyed man's house, close one of your

چايخانا. ئى [qayhana]

a tea — house

چايخور. سۈپ [qayhor]

tea — loving

چايدان. ئى [qaydan]

a flask, thermos

چايقا-چايقىماق. پ

[qayķimaķ]

to rinse in water, to shake;

كىرنى چايقىماق

to rinse dirty clothes

ئاغزىڭنى چايقىۋېتىپ كەپ قىل!

Go rinse your mouth out!

ئۇ بېشىنى چايقىدى.

He shook his head.

چاينا-چاينىماق. پ

[qaynimaķ]

to chew, munch on:

تاماقنى چاينىماق

to chew one's food

چەت. ئى [qət]

outside, side, edge:

يولنىڭ ئىككى چېتى

the two sides of the road

ئۇ ئۆزىنىڭ ئىشىنى چەتكە قايرىپ قويۇپ ماڭا ياردەملەشتى.

He put his own work aside to help me.

چەت ئەل. ئى [qət əl]

foreign, abroad:

سىز بۇرۇن چەت ئەلگە بارغانمۇ؟

to undergo:

جاپا چەكمەك. پ

to suffer, undergo trials

چەكمەك 4. پ [qəkmək]

to embroider

چەكچەيـ-چەكچەيمەك. پ

[qəkqəymək]

to look at something with large eyes:

چەكچىيىپ قارىماق

to stare at

چەكسىز. سۈپ [qəksiz]

infinite, boundless:

چەكسىز سان

an infinite number

چەكسىز مۇھەببەت

undying love

چەكسىز خۇشاللىقتا چۆممەك

to be filled with unspeakable joy

چەكلە-چەكلىمەك. پ

[qəklimək]

to limit, restrict:

ۋاقىتنى چەكلىمەك

to limit one's time

پىلانسىز تۇغۇت چەكلىنىۋاتىدۇ.

They are enforcing birth control.

چەكلەن-چەكلەنمەك. پ

[qəklənmək]

to be banned, prohibited:

ئاپتوبۇستا تاماكا چېكىش

eyes.

چەك 1. ئى [qək]

a cheque

چەك 2. ئى [qək]

a limit, boundary:

بۇ يەردىكى تېزلىك چېكى سائەتتىگە 60 كىلومېتر.

There's a speed limit of sixty kilometres per hour.

چەك قويماق

to limit

چېكىگە يەتمەك

to reach the limit

ئۇنىڭ جىنايىتى چېكىگە يەتتى.

He's guilty of terrible crimes.

چەك 3. ئى

stones and sticks used for divination

چەك-چەكمەك 1. پ

[qəkmək]

to strike with one's fingers, knock:

تەمبۇر چەكمەك

to play a tamburine

ئىشىكنى چېكىڭ.

Knock on the door.

چەكمەك 2. پ [qəkmək]

to smoke:

تاماكا چېكەمسىز؟

Do you smoke?

چەكمەك 3. پ [qəkmək]

چەكلىنىدۇ.
smoking is banned on buses.

چەكلىك. سۈپ [qəklik]
finite, limited:
چەكلىك سان
an finite number

چەكلىمە. ئى [qəklimə]
limit, boundary

چەكلىمىگە ئۇچرىماق. پ
to reach the limit

چەكلىمىلىك. سۈپ
[qəklimilik]
finitely

چەكمەن. ئى [qəkmən]
a type of rough cloth

چەلپەك. ئى [qəlpək]
a type of cake

چەم. ئى [qəm]
a heel, sole (of a shoe):
ئاياغقا چەم سالماق
to sole a shoe

چەمبەر. ئى [qəmbər]
a hoop, ring, circle:
تۆمۈر چەمبەر
an iron hoop
بىر چەمبەر سىزىڭ.
Draw a circle.

چەمبەرچاس. رەۋ
[qəmbərqas]
tightly, securely:
چەمبەرچاس باغلىماق
to tie securely

چەمبىرەك. ئى [qəmbirək]
a ring, circle

چەمپەن. ئى [qəmpən]
a pair of scales

چەملە-چەملىمەك. پ
[qəmlimək]
to heel, sole (shoes)

چەملەت-چەملەتمەك. پ
[qəmlətmək]
to have a shoe heeled

چەن 1. ئى [qən]
a pair of scales:
قول چىنى
hand scales

چەن 2. ئى [qən]
an appraisal, assessment

چەندان. رەۋ [qəndən]
very, extremely; repeatedly:
مەن چەندان ئېيتتىم، ئۇ بارمىدى.
I've already told you, he didn't go.

چەنلە-چەنلىمەك. پ
[qənlimək]
to take aim:
نىشانغا چەنلەپ ئاتماق
to aim at a target and fire

چەۋەنداز. ئى [qəwəndaz]
a cavalryman

چەۋرە. ئى [qəwrə]
a great — grandson or daughter

چوشقا گۆشى.
pork meat

چوققا. ئى [qokka]
the summit, the peak:

تاغ چوققىسى
the mountain summit

ئۇلار ئاخىرقى چوققىغا يېتىپ بارالمىدى.
They didn't reach the summit.

چوقۇ-چوقۇماق. پ
[qokumak]
to peck (of birds)

توخۇ دان چوقۇۋاتىدۇ.
The chicken is pecking grain.

چوقۇش-چوقۇشماق. پ
[qokuxmak]
to peck each other

چوقۇلا-چوقۇلىماق. پ
[qokulimak]
to peck at; discriminate against:

چوقۇلاپ ئۆلتۈرمەك
to peck to death

چوقۇم. رەۋ [qokum]
certain to, bound to:

ئۇ چوقۇم مۇۋەپپەقىيەتكە ئېرىشىدۇ.
He's bound to succeed.

مەن چوقۇم بارىمەن.
I must go.

چەيدو. ئى [qəydo]
a kitchen knife

چەيزە. ئى [qəyzə]
an egg plant, aubergine

چەيلە-چەيلىمەك. پ
[qəylimək]
to step on, trample underfoot:

قوي ئېتىزلىقنى چەيلىۋەتتى.
The sheep have trampled on the crops.

چەينەك. ئى [qəynək]
a kettle, teapot

چوپچوڭ. سۈپ [qopqoŋ]
very large

چوت. ئى [qot]
an abacus

چوتكا. ئى [qotka]
a brush, broom:

بىر چوتكا بېرىڭ.
I'd like a brush please.

چوتكىلا-چوتكىلىماق. پ
[qotkilimak]
to brush, to scrub:

سىز چىشىڭىزنى چوتكىلاپ بولدىڭىزمۇ؟
Have you brushed your teeth?

چورۇق. ئى [qoruk]
thick leather boots

چوشقا. ئى [qoxka]
a pig

to boast

چوڭاي-چوڭايماق. پ
[qoŋaymak]
to grow up, develop:

بالا چوڭىيىپ قالدى.
The child has grown up.

چوڭايت-چوڭايتماق. پ
[qoŋaitmak]
to — enlarge, magnify;
exaggerate

چوڭايتىپ كۆرسىتىدىغان ئەينەك
a magnifying glass

چوڭايتقۇچ. ئى [qoŋaytkuq]
a magnifier

چوڭايتقۇز-چوڭايتقۇزماق. پ
[qoŋaitkuzmak]
to have something enlarged

چوڭچى. ئى [qoŋqi]
an arrogant, conceited person

چوڭچىلىق. ئى [qoŋqiilk]
arrogance, conceit

چوڭقۇر. سۈپ [qoŋkur]
deep, profound:

چوڭقۇر قۇدۇق
a deep well

چوڭقۇر ئەھمىيەتلىك
deep significance

چوڭقۇرلا-چوڭقۇرلىماق. پ
[qoŋkurlimak]
to be deep:

بۇنى چوقۇم ئوغرى ئالدى.
It must have been stolen.

چوقۇن-چوقۇنماق. پ
[qokunmak]
to worship

چوكا. ئى [qoka]
a pair of chopsticks

چوكان. ئى [qo:kan]
a young married woman

چوك-چوك. تەق [qok—qok]
the sound of smacking lips

چوككىدە. رەۋ [qokkidə]
with a smack of one's lips:

ئۇ بالىنى چوككىدە سۆيۈپ قويدى.
She gave the child a smacking kiss.

چوڭ. سۈپ [qoŋ]
big, old, grand:

چوڭ دادام
my grandfather

چوڭ ئانام
my grandmother

چوڭ ئاكام
my older brother

مەن سىزدىن چوڭ.
I'm older than you.

چوڭ بولماق. پ
to grow up:

سىز قەيەردە چوڭ بولغان؟
Where did you grow up?

چوڭ سۆزلىمەك. پ

to help.

چولاق. سۈپ [qolak]
a one — armed person

چولپان. ئى [qolpan]
the planet Venus

چولتوككىدە. رەۋ
[qoltokkidə]
with a splash

چولتوككىدە قىلىپ سۇغا چۈشۈپ كەتتى.
It fell into the water with a splash.

چوماق. ئى [qomak]
a wooden club, wooden mace

چوماقلا-چوماقلىماق. پ
[qomaklimak]
to beat with a club

چويلا. ئى [qoyla]
a strainer (for cooking)

چۆيۈن. ئى [qøyün]
pig — iron

چۆيۈن توپ. ئى
a shot—putt (in athletics)

چۇپۇر. ئى [qupur]
goat skin, goat hair

چۇپۇرلۇق. سۈپ [qupurluk]
hairy, furry

چۇچا. ئى [quqa]
a tassel

چۇچىلىق. سۈپ [quqilik]
tasseled, with tassels:

چوڭقۇرلاپ كىرمەك
to go into something in depth

چوڭقۇرلات-چوڭقۇرلاتماق. پ
[qoŋkurlatmak]
to deepen:

ئۆستەڭنى چوڭقۇرلاتماق
to deepen an irrigation ditch

چوڭقۇرلۇق. ئى [qoŋkurluk]
depth, profundity:

بۇ قۇدۇقنىڭ چوڭقۇرلۇقى ئوتتۇز مېتر.
This well is thirty metres deep.

چوڭ-كىچىك. سۈپ
[qoŋ—kiqik]
old and young; size

چوڭلۇق. ئى [qoŋluk]
size, number

سىز قانچىلىك چوڭلۇقتىكى ئاياغنى كىيىسىز؟
What size shoes do you wear?

چولا. ئى [qola]
free time, spare time:

چولىڭىز تەگسە، ئۆيگە كېلىپ كېتىڭ.
When you are free, come and visit us.

بىكارنىڭ چولىسى يوق.
The lazy man is never free

چۆچىلىق ياغلىق
a tasseled scarf

چۆخچىلا-چۆخچىلىماق. پ
[quhqilimak]
to stoke, poke:
ئوتنى چۆخچىلىماق
to stoke the fire

چۆرۈقلا-چۆرۈقلىماق. پ
[quruklimak]
to chirp, twitter:
قۇشقاچلار چۆرۈقلىماقتا.
The sparrows are chirping.

چۆرۈلدا-چۆرۈلدىماق. پ
[qurudimak]
to chirp, twitter

چۆس. سۈپ [qus]
impetuous, rash, bad tempered

چۆسا. ئى [qusa]
a bug, a bed — bug

چۆقان. ئى [qu:kan]
a cry, a shout

چۆقان سالماق. پ
to cry out, shout

چۆك. تەق [quk]
chirp, twitter

چۆك-چۆك. تەق [quk—quk]
chirp, twitter:
چۆجىلەر چۆك - چۆك قىلىشىپ يۈرمەكتە.
The chicks are chirping.

چۆكۇلدا-چۆكۇلدىماق. پ
[qukuldimak]
to chirp, twitter:
چۆجىلەر چۆكۇلداۋاتىدۇ.
The chicks are chirping.

چۇل-چۇل بولماق. پ
[qul—qul bolmak]
to be smashed to pieces

چۇلدۇرلاش-چۇلدۇرلاشماق. پ
[quldurlaxmak]
to chirp, twitter

چۇلۋۇر. ئى [qulwur]
the reins (of a horse):
چۇلۋۇرنى تارتىڭ.
Pull the reins.

چۇۋاش. ئى [quwax]
Chuvash (an ethnic minority)

چۇۋالچاق. سۈپ [quwalqak]
disorderly, confused:
بۇ ماقالىنىڭ مەزمۇنى چۇۋال-چاق ئىكەن.
This article is very confused.

چۇۋۇ-چۇۋۇماق. پ
[quwumak]
to take apart, dismantle:
ماشىنىنى چۇۋۇماق
to dismantle a car

چۇۋۇق. سۈپ [quwuk]
untidy, messy:
چۇۋۇق چاچ
unkempt hair

چۇۋۇل-چۇۋۇلماق. پ
[quwulmak]

چۆرە. ئى [qɵ:rə]
side, perameter:
ئېتىزلىق چۆرىسىگە دەرەخ تىكمەك
to plant trees around a field

چۆرۈ-چۆرۈمەك 1. پ
[qɵ:rümək]
to turn (a door handle):
ئۇتقۇچنى قايتا چۆرۈپ بېقىڭ.
Try turning the handle again.

چۆرۈمەك 2. پ
[qɵ:rümək]
to throw, toss, shake:
ئۇ چېچىنى ئارقىغا چۆرۈپ تاشلىدى.
She shook her hair back.

چۆرىدە-چۆرىدىمەك. پ
[qɵ:ridimək]
to encircle:
ئۇلار مېنى چۆرىدەپ تۇردى.
They stood round me.

چۆرىدەت-چۆرىدەتمەك. پ
[qɵ:ridətmək]
to encircle

چۆك-چۆكمەك. پ
[qɵkmək]
to drown, sink:
ئۇ سۇغا چۆكۈپ كەتكەن بىر بالىنى قۇتقۇزۇۋالدى.
He saved a drowning child.

to be tangled, unkempt:
يىپ چۇۋۇلۇپ كەتتى.
The thread has got tangled.

چۆپ 1. ئى [qɵp]
grass, a meadow:
كالىلار چۆپلەرنى يەيدۇ.
Cows eat grass.

چۆپ 2. ئى [qɵp]
a noodle dish

چۆپلۈك. سۈپ [qɵplük]
grassy place, meadow

چۆچەك 1. ئى [qɵ:qək]
a fable, legend

چۆچەك ئېيتماق. پ
to tell a story

چۆچەك 2. ئى [qɵ:qək]
a wooden bowl

چۆچۈ-چۆچۈمەك. پ
[qɵqümək]
to be frightened, shocked:
بالا چۆچۈپ كەتتى.
The child was frightened.

چۆچۈپ ئويغانماق
to wake with a start

چۆچۈت-چۆچۈتمەك. پ
[qɵqütmək]
to frighten, startle:
كىشىنى چۆچۈتكۈدەك ئىش
a frightening event

چۆچۈرە. ئى [qɵqürə]
a dish of small dumplings in soup

a desert, wilderness

چۆللۈك. ئى [qөllük]

a desert, wilderness

چۆمـ-چۆممەك. پ

[qөmmək]

to soak, be bathed in:

سۇغا چۆممەك

to soak in water

تەرگە چۆممەك

to be bathed in sweat

چۆمدۈر-چۆمدۈرمەك. پ

[qөmdürmək]

to immerse, plunge into

چۆمۈچ. ئى [qөmüq]

a ladle:

قازاندا نىمە بولسا، چۆمۈچكە شۇ چىقار.

Whatever's in the pot will come out in the ladle.

چۆمۈل-چۆمۈلمەك. پ

[qөmülmək]

to wash, rinse, be bathed in

چۆمۈلدۈر-چۆمۈلدۈرمەك. پ

[qөmüldürmək]

to immerse in water; baptize

چۆنتەك. ئى [qөntək]

a pocket

چۈپەيلەش-چۈپەيلەشمەك. پ

[qüpəyləxmək]

to be mean, stingy

چۈپەيلىك. ئى [qüpəylik]

كېمە سۇغا چۆكۈپ كەتتى.

The ship sunk.

چۆكتۈر-چۆكتۈرمەك. پ

[qөktürmək]

to(cause to)sink, to lower:

دۈشمەن پاراخوتىنى سۇغا چۆكتۈرمەك

to sink an enemy ship

چۆگۈن. ئى [qө:gün]

a jug, kettle:

مىس چۆگۈن

a copper kettle

چۆگىلە-چۆگىلىمەك. پ

[qө:gilimək]

to turn around; go for a walk:

كوچا چۆگىلىمەك

to stroll around

چۆگىلەت-چۆگىلەتمەك. پ

[qө:gilətmək]

to twist; take for a walk:

گەپنى چۆگىلەتمەي، پوسكاللىسىنى ئېيت.

Tell it like it is.

سىز بالىلارنى باغچىغا ئاپىرىپ چۆگىلىتىپ كېلىڭ.

Take the children for a walk in the park.

چۆل. ئى [qөl]

deserted, uninhabited place

چۆل-باياۋان. ئى

[qөl—baya:wan]

to dream:

ئۈتكەن ئاخشام مەن سىزنى چۈشۈمدە كۆرۈپتىمەن.

Last night, I dreamt about you.

چۈشىگىمۇ كىرمىگەن ئىشلار

things never dreamed of

چۈش 2. ئى [qüx]

midday, noon:

بىز دەل چۈشتە تاماق يەيمىز.

We eat at midday exactly.

چۈشتىن كېيىن

afternoon

چۈش-چۈشمەك. پ

[qüxmək]

to get off, get on, fall, land:

تاغدىن چۈشمەك

to come down a mountain

يوپۇرماقلار چۈشتى.

The leaves have fallen.

ئايروپىلان چۈشتى.

The aeroplane landed.

ئاپتوبۇسقا چۈشمەك

to get on the bus

توختاڭ، مەن چۈشىمەن.

Stop, I want to get off.

ئىشتىن چۈشمەك

to get off (stop) work

قار چۈشمەك

to snow

جاۋابكارلىق ئۈنىڭ ئۈستىگە چۈشتى.

meanness, stinginess, miserliness

چۈجە. ئى [qüjə]

a chick:

چۈجىنى كۈزدە ساناڭ.

Count your chicks after they're hatched.

چۈچۈ-چۈچۈمەك. پ

[qüqümək]

to refine:

ياغ چۈچۈمەك

to refine oil

چۈچۈك. سۈپ [qüqük]

sour, acidic:

چۈچۈك ئالما

a sour apple

تەمى چۈچۈك

It tastes sour.

چۈچۈمەل. سۈپ [qüqüməl]

sour, acidic

چۈرۈش. سۈپ [qürüx]

slightly unripe:

بۇ قوغۇن چۈرۈش چىقتى.

This melon is not quite ripe.

چۈرۈك. سۈپ [qürük]

fragile, brittle, crisp

بۇ بەك چۈرۈك قوغۇن ئىكەن.

This melon is very crisp.

چۈش 1. ئى [qüx]

a dream

چۈش كۆرمەك. پ

He has deep understanding.

چۈشەندۈر-چۈشەندۈرمەك. پ [qüxəndürmək]
to explain, accunt for, interpret:
بۇنى قايتا چۈشەندۈرۈپ قويسىڭىز؟
Can you explain it again?
سىز ئۇنى قانداق چۈشەندۈرىسىز؟
How do you account for that?

چۈشكۈر-چۈشكۈرمەك. پ [qüxkürmək]
to sneeze

چۈشكۈن. سۈپ [qüxkün]
down — hearted, low; declining:
چۈشكۈن كەيپىيات
a sad expression
چۈشكۈن مەدەنىيەت
a declining civilization

چۈشكۈنلەش-چۈشكۈنلەشمەك. پ [qüxkünləxmək]
to be depressed; be declining

چۈشكۈنلۈك. ئى [qüxkünlük]
a depression; decline:
ئىقتىسادىي چۈشكۈنلۈك
an economic decline

چۈشلۈك. سۈپ [qüxlük]
midday:
چۈشلۈك تاماق

The responsibility has fallen on him.
لامپوچكا پاترونغا چۈشمىدى.
The bulb didn't fit the socket.

چۈشە-چۈشىمەك 1. پ [qüximək]
to dream of

چۈشىمەك 2. پ [qüximək]
to tether, tie up:
ئاتنى چۈشىمەك
to tether a horse

چۈشەكە-چۈشەكىمەك. پ [qüxə:kimək]
to talk in one's sleep

چۈشەن-چۈشەنمەك. پ [qüxənmək]
to understand, comprehend:
مەن ئۇنىڭ نىمە دېگىنىنى چۈشەنمىدىم.
I didn't understand what he said.
سەن چۈشەندىڭمۇ؟
Did you understand?
بۇنى مەن ئۆچۈن ھاقارەت دەپ چۈشىنىمەن.
I take that as an insult.

چۈشەنچە. ئى [qüxənqə]
understanding; explanation, footnote:
ئۇنىڭ چۈشەنچىسى ناھايىتى يۇقىرى.

a veil, mask

چۈمكە-چۈمكىمەك. پ
[qümkimək]
to cover, wrap in:
بېشىنى يوتقان بىلەن چۈمكىمەك
to pull the bedding over one's head

چۈمۈلە. ئى [qümülə]
an ant:
چۈمۈلىنىڭ پۇتىدىن ئۆگەن،
قۇشقاچنىڭ تىلىدىن ئۆگەنمە.
Learn from the ant's foot, not the sparrow's tongue.

چۈنكى. باغلى [qünki]
because, on account of

چېپىل-چېپىلماق. پ
[qepilmak]
to interrupt, interfere with

چېپىلغاق. سۈپ [qepiloak]
meddlesome:
چېپىلغاق ئادەم
a busybody

چېتىش-چېتىشماق. پ
[qetixmak]
to be implicated in, associated with:
ئۇ بىر سەت ئىشقا چېتىشلىق ئىكەن.
He was implicated in some dirty business.

چېتىشتۇر-چېتىشتۇرماق. پ
[qetixturmak]

lunch
چۈشلۈك ئۇيقۇ
an afternoon nap, siesta

چۈشۈر-چۈشۈرمەك. پ
[qüxürmək]
to lower, unload:
بايراق چۈشۈرمەك
to lower the flag
مال باھاسىنى چۈشۈرمەك
to lower priece
چۈشۈرۈپ قويماق
to lose, misplace

چۈشۈم كېلىش. ئى
the object case (in grammar)

چۈشىنىش-چۈشىنىشمەك. پ
[qüxinixmək]
to understand one another

چۈشىنىشلىك. سۈپ
[qüxinixlik]
easy to understand:
بۇ ماقالە خېلى چۈشىنىشلىك.
This article is easy to follow.

چۈشىنىكسىز. سۈپ
[qüxiniksiz]
hard to understand

چۈمبەل. ئى [qümbəl]
a veil:
ئۇ يۈزىگە چۈمبەل تارتىۋاپتۇ.
She wore a veil ever her face.

چۈمپەردە. ئى [qümpərdə]

clever, bright; agile

چېچەنلەش-چېچەنلەشمەك. پ
[qeqənləxmək]
to be bright, clever

چېچەنلىك. ئى [qeqənlik]
brightness, cleverness

چېچىل-چېچىلماق. پ
[qeqilmak]
to scatter, spill; get angry

بۇغداي يەرگە چېچىلىپ كەتتى.
The wheat spilled onto the ground.

جوزا ئۈستىدە بىر نەچچە كىتاب چېچىلىپ ياتاتتى.
There were a few books scattered on the table.

ئۆپكەڭنى بېسىۋال، تولا چېچىلما.
Calm down, don't be so angry.

چېچىلاڭغۇ. سۈپ
[qeqilaŋoɪu]
untidy, careless

چېچىلغاق. سۈپ [qeqiloɪak]
hot-tempered, impulsive

چېدىر. ئى [qedir]
a tent:

بىز چېدىردا ئۇخلىدۇق.
We slept in a tent.

چېدىر تىكمەك. پ
to put up a tent

چېركاۋ. ئى [qerkaw]

to yoke, join together:

ۋاگونلارنى چېتىشتۇرماق
to hook — up railway carriages

چېتىشلىق. سۈپ [qetixlik]
associated, implicated:

چېتىق. سۈپ [qetik]
see blow:

بىرا- بىرىگە چېتىشلىق مەسىلىلەر
associated, implicated:
associated problems

چېتىقلىق. سۈپ [qetiklik]
associated, connected:

چېتىقلىق ئات
horses harnessed together

چېتىل-چېتىلماق. پ
[qetilmak]
to be connected, associated

چېچەك 1. ئى [qeqək]
a blossom

شاپتۇل چېچىكى
peach blossom:

چېچەك 2. ئى [qeqək]
small-pox

چېچەكلە-چېچەكلىمەك. پ
[qeqəklimək]
to flower, to blossom:

ئۆرۈك چېچەكلىدى.
The apricot trees are in blossom.

چېچەن. سۈپ [qeqən]

چېقىل-چېقىلماق. پ
[qeķilmak]
to break, crack:
ئەينەك چېقىلدى.
The mirror cracked.

چېقىل-چۇقۇل. ئى
[qeķil—quķul]
troubles, difficulties

چېقىلغان. سۈپ [qeķiloan]
broken, cracked

چېقىمچى. ئى [qeķimqi]
a slanderer, false witness

چېقىمچىلىق. ئى
[qeķimqilik]
false witness, slander

چېكە. ئى [qekə]
the temple(part of the head)

چېكەتكە. ئى [qekətkə]
a locust:
چېكەتكە ئاپىتى
a plague of locusts

چېكىت. ئى [qekit]
a point, full—stop, period

چېكىت قويماق. پ
to put in a full—stop

چېكىتلىك. سۈپ [qekitlik]
spotted, dotted
چېكىتلىك پەش
a semi—colon

چېكىش-چېكىشمەك. پ
[qekixmək]
to smoke (a cigarette)

an orthodox church building

چېرىك. ئى؛ سۈپ [qerik]
a soldier; rottern, bed

چېسلا. ئى [qesla:]
the date:
بۈگۈن چېسلاغا قانچە؟
What's the date today?

چېسلاسىز. سۈپ [qesla:siz]
undated, without a date

چېسلالىق. سۈپ [qesla:lik]
with a date:
چېسلالىق سائەت
a wahch which shows the date

چېقىر. سۈپ [qeķir]
green:
چېقىر كۆز
green eyes

چېقىش-چېقىشماق. پ
[qeķixmak]
to joke with each other

چېقىشتۇر-چېقىشتۇرماق. پ
[qeķixturmak]
to talk behind: another's back, gossip:
سەن مېنى چېقىشتۇرما!
Don't talk behind my back!

چېقىشقاق. ئى [qeķixkak]
one who enjoys playing jokes

چېقىق. سۈپ [qeķik]
broken, cracked

national borders

چېگرىدىن ئۆتمەك

to cross the border

بىز چېگرىدىن ئۆتتۇق.

We crossed the frontier.

چېگرىداش. سۈپ [qegridax]

sharing a border with, bordering on:

پاكىستان جوڭگو بىلەن چېگرىداش.

Pakistan borders China.

چېلىش-چېلىشماق. پ

[qelixmak]

to struggle, strive, wrestle

چېلىشچى. ئى [qelixqi]

a wrestler

چېلىق-چېلىقماق. پ

[qelikmak]

to shine, reflect:

كۆزگە چېلىقماق

to meet one's eye's.

مول ھوسۇل مەنزىرىسى كۆزۈمگە چېلىقىپ تۇراتتى.

A harvest scene met my eyes.

چېمپىيون. ئى [qempiyon]

a champion

چېمپىيونلۇق. ئى

[qempiyonluk]

a championship

چېنە-چېنىمەك. پ

[qenimək]

چېكىم. م [qekim]

a measure word:

بىر چېكىم تاماكا

a cigarette

چېكىمچى. ئى

a gossip

چېكىم-چېكىم. تەق

[qekim—qekim]

spotted, dotted, printed:

چېكىم - چېكىم كۆڭلەك

a print dress

چېكىملىك. ئى [qekimlik]

cigarttes, narcotics:

زەھەرلىك چېكىملىك چەكمەك

to take drugs

چېكىن-چېكىنمەك. پ

[qekinmək]

to retreat, withdraw:

بىز قىيىنچىلىق ئالدىدا چېكىنمەيمىز.

We don't retreat before difficulties.

ئەسكەرلەر چېكىندى.

The soldiers withdrew.

چېكىندۈر-چېكىندۈرمەك. پ

[qekindürmək]

to drive back; reverse:

ماشىنىنى چېكىندۈرمەك

to reverse the car:

چېگرا. ئى [qegra]

a border, frontier:

دۆلەت چېگرىسى

a dappled horse

چىپارئوت. ئى [qipar ot]

a species of plant

چىپپىدە. رەۋ [qippidə]

well—fitting:

بۇ ئاياغ پۇتۇمغا چىپپىدە كەلدى.

These shoes fit me perfectly.

چىپتا. ئى [qipta]

coarse, hemp cloth

چىپ-چىپ. تەق [qip—qip]

dripping wet:

چىپ-چىپ تەرلىمەك. پ

to be dripping with sweat

چىپچىرايلىق. سۈپ

[qipqiraylik]

very beautiful, exquisite

چىپمۇچىپ. سۈپ

[qipmuqip]

well—fitting

چىپىلدا-چىپىلدىماق. پ

[qipildimak]

to drip

چىپىلداپ چۈشمەك. پ

to fall in drops

چىت. ئى [qit]

plain cloth; a fence

چىتلا-چىتلىماق. پ

[qitlimak]

to fence off, enclose with branches

باغ ئەتراپىنى چىتلىماق

to aim:

ئوقنى چېنەپ ئاتماق

to aim and fire

چېنىق-چېنىقماق. پ

[qenikmak]

to train oneself, take exercise

چېنىقىش. پ [qenikix]

physical exercise:

پۇتبول ئويناش ياخشى چېنىقىش.

Football is good exercise.

چېنىقتۇر-چېنىقتۇرماق. پ

[qeniktumak]

to train, exercise:

بەدەننى چېنىقتۇرۇپ، ۋەتەننى قوغدايلى.

Let's train our bodies, and defend our country.

چېۋەر. سۈپ [qewər]

clever, bright: agile

چى. ئى [qi:]

a measurement:

بىر چى رەخت

a chi of cloth

چىبەرقۇت. ئى [qibərkut]

corduroy cloth

چىپ. تەق [qip]

fitting, suitable

چىپ كەلمەك. پ

to fit, suit

چىپار. سۈپ [qipar]

dappled, variegate:

چىپار ئات

چىدىغۇسىز ئاغرىق
unbearable pain
چىدىغۇسىز ئىسسىق
unbearable heat
چىدىماس. پ [qidimas]
intolerant of, unable to bear:
چاقچاقىقا چىدىماس ئادەم
tolerate joking
چىدىماسلىق. ئى
[qidimaslik]
intolerance, dogmatism
چىراغ. ئى [qiraoq]
a lamp, a light:
كوچا چىرىغى
a street—lamp
چىراغپاي. ئى [qiraoqpay]
lamp—stand
چىراي. ئى [qiray]
face, countenance:
ئۇنىڭ چىرايى قىزىرىپ كەتتى.
She blushed.
چىرايىدىن كۈلكە يېغىپ تۇرماق
to be radiant with joy
چىرايلىق. سۈپ [qiraylik]
beautiful, pretty:
چىرايلىق رەسىم
a beautiful picture
چىرايلىق مەنزىرە
a beautiful view
چىرايلىقچە. رەۋ [qiraylikqə]
well, calmly, earnestly

to fence off a garden
چىتلىق. سۈپ [qitlik]
fenced—off with branches or bamboo
چىچ-چىچماق. پ [qiqmak]
to defecate
چىچاڭشى-چىچاڭشىماق. پ
[qiqaŋximak]
to bolt (of a horse)
چىدا-چىدىماق. پ
[qidimak]
to endure, be able to stand:
ئىسسىق ھاۋاغا چىدىمايمەن.
I can't stand hot weather.
بۇ گەپكە چىدىمىدىم.
I couldn't bear to hear that.
چىداش-چىداشماق. پ
[qidaxmak]
to tolerate, be able to stand
چىداشلىق. سۈپ [qidaxlik]
durable, tough:
چىداشلىق كىيىم
durable clothes
چىدام. ئى [qidam]
patience, long suffering:
چىداملىق. سۈپ [qidamlik]
patient, durable
چىداملىق ئوقۇتقۇچى
a patient teacher
چىدىغۇسىز. سۈپ
[qidioqusiz]
unbearable, insufferable:

چىرت. ئى. تەق [qirt]
the sound of cloth tearing
چىررىدە. رەۋ [qirridə]
with a scream
چىرسىلدا-چىرسىلدىماق. پ
[qirsildimaķ]
to snap, crack, crackle
چىرقىرا-چىرقىرىماق. پ
[qirķirimaķ]
to scream, yell
چىرماش-چىرماشماق. پ
[qirmaxmaķ]
to be tangled, to be intertwined:
يىپ چىرمىشىپ قاپتۇ.
The string is tangled up.
چىرماق. ئى [qirmaķ]
a stumbling—block
چىرماق سالماق. پ
to trip someone up
چىرمال-چىرمالماق. پ
[qirmalmaķ]
to ber twisted together
چىرى-چىرىمەك. پ
[qirimək]
to rot, putrefy
چىرىق-چىرىق. تەق
[qiriķ—qiriķ]
a scream, yell, cry
چىرىققىدە. رەۋ [qiriķķidə]
with a scream, yell
چىرىك. سۈپ [qirik]
rotten, putrid
چىرىكلەش-چىرىكلەشمەك. پ
[qirikləxmək]
to become rotten, putrid
چىرىندى. سۈپ [qirindi]
decomposed:
چىرىندى ئوغۇت
decomposed fertilizer
چىش. ئى [qix]
a tooth:
چىش ئاغرىقى
toothache
چىش چوتكىسى
a toothbrush
چىش دوختۇرى
a dentist:
مەن چىشىمنى چىش دوختۇرىغا كۆرسىتىشىم كېرەك.
I must see the dentist about my tooth.
چىشىغا تەگمەك
to annoy, offend:
مېنىڭ گېپىم ئۇنىڭ چىشىغا تەگدى.
He was offended by what I said
چىشلە-چىشلىمەك. پ
[qixlimək]
to bite:
بۇ ئىت مېنى چىشلىۋالدى.
The dog bit me.
چىشلەم. م [qixləm]

قولىنى يانچۇقتىن چىقارماق
to take one's hands out of one's pockets
مەكتەپتىن چىقارماق
to expel from school

چىقىش-چىقىشماق. پ [qikixmak]
to afford:
پۇل چىقىشمىدى.
The money was insufficient.
مەن ئۇنىڭغا چىقىشالمايمەن.
I can't afford it.

چىقىم. ئى [qikim]
expenses, fees:
كىرىم ۋە چىقىم
income and outlay

چىقىمدار. ئى [qikimdar]
a person who has a lot of expenses

چىك-چاك. تەق [qik—qak]
tic — toc, tic — toc(of a clock)

چىك-چىك. تەق [qik—qik]
tic—toc(of a clock);chirp

چىككىدە. رەۋ [qikkidə]
the sound of breaking glass

چىكىلدا-چىكىلدىماق. پ [qikildimak]
to tick, tic—toc(of a clock):
سائەت چىكىلداپ ماڭماقتا.
The clock is ticking away.

چىگ-چىگمەك. پ [qigmək]
a mouthful:
بىر چىشلەم نان
a mouthful of bread

چىشلىق. سۈپ [qixlik]
toothed, with teeth

چىشى. سۈپ [qixi]
female:
چىشى مۈشۈك
a female cat

چىغ. ئى [qioı]
a type of grass

چىغىر يول. ئى [qioıir yol]
a footpath

چىق-چىقماق. پ [qikmak]
to leave, go out, climb, blow:
ئۇ چىقىپ كەتتى.
He's gone out.
كۈن سائەت قانچىدە چىقىدۇ؟
What time does the sun rise?
ئۇ دەرەخقە چىقتى.
He climbed a tree.
كۈچلۈك شامال چىقماقتا.
A strong wind is blowing.
بۇ رەسىم ئوچۇق چىقىپتۇ.
This picture has come out well.

چىقار-چىقارماق. پ [qikarmak]
to take out, pull out, send out:

to be knotted, tangled; complicated:

يىپ چىگىشلىشىپ كەتتى.

The thread has got tangled.

مەسىلە چىگىشلىشىپ كەتتى.

The matter has been complicated.

چىگىك. ئى [qigik]

a knot, tie

چىگىكلىك. سۈپ [qigiklik]

tied, knotted:

بېشىغا ياغلىق چىگىكلىك.

with a scarf tied round one's head

چىگىل-چىگىلمەك. پ [qigilmək]

to be tied, knotted

چىڭ. سۈپ [qiŋ]

tight, secure:

ئىشىكنى چىڭ ياپ.

Close the door securely.

مېنىڭ ئايىغىم پۇتۇمغا چىڭ كېلىدۇ.

My shoes are too tight.

چىڭ تۇتماق. پ

to hold something tightly:

ۋاقىتنى چىڭ تۇتۇشىمىز كېرەك.

We musn't waste time.

چىڭدا-چىڭدىماق. پ [qiŋdimak]

to make secure, bolster

to tie, do up:

چاچباغنى چىگمەك

to tie a ribbon in one's hair

ئاياغىڭنىڭ يىپىنى چىگىڭ.

Tie your shoe laces up.

چىگىت. ئى [qigit]

cotton seed

چىگىت چاقماق. پ

to fizzle out, fail:

مېنىڭ بۇ ئىشىم چىگىت چىقىپ قالدى.

This venture of mine hasfailed.

چىگىتسىز. سۈپ [qigitsiz]

without cotton seed:

چىگىتسىز پاختا

treated cotton

چىگىتلىك. سۈپ [qigitlik]

having cotton seed:

چىگىتلىك پاختا

raw, natural cotton

چىگىش. ئى. سۈپ [qigix]

a knot, tie:

يىپنىڭ چىگىشىنى يەشمەك

to untie, unravel knots in thread

چىگىش-چىگىشمەك. پ [qigixmək]

to tie a knot

چىگىشلەش-چىگىشلەشمەك. پ [qigixləxmək]

hands

چىلاش-چىلاشماق. پ
[qilaxmak]
to dip into, soak in

چىلاشتۇر-چىلاشتۇرماق. پ
[qilaxturmak]
to dip into, soak in

چىلان. ئى [qilan]
a Chinese date, haw

چىلان-چىلانماق. پ
[qilanmak]
to be dipped in soaked in

چىلانلىق. ئى [qilanlik]
field of haw trees

چېلەك. ئى [qelək]
a bucket, pail:

بىر چېلەك سۇ
a bucket of water

چېلەكلەپ. رەۋ [qeləkləp]
buckets—full, a great amount of:

يامغۇر چېلەكلەپ قۇيغاندەك ياغماقتا.
It's raining cats and dogs.

چىلبۆرە. ئى [qilbərə]
a jackal, an evil person

چىلگە. ئى [qilgə]
early—ripening melon

چىلگە شاپتۇل. ئى
carly—ripening peach

چىللا-چىللىماق. 1. پ
[qillimak]

چىڭدال-چىڭدالماق. پ
[qiŋdalmak]
to be made secure, bolstered

چىڭسەي. ئى [qiŋsəy]
celery

چىڭقال-چىڭقالماق. پ
[qiŋkalmak]
to swell, expand:

ئازراق يېگىن، قورسىقىڭ چىڭقىلىپ كەتمىسۇن.
Don't eat too much or you'll get a paunch.

چىڭى-چىڭىماق. پ
[qiŋimak]
to be tight

چىڭىت-چىڭىتماق. پ
[qiŋitmak]
to tighten, secure:

ياغاچچى جوزىنىڭ پۇتىنى چىڭىتتى.
The carpenter tightened the table leg.

چىل. ئى [qil]
a grouse

چىلا-چىلىماق. پ [qilimak]
to dip into, soakin:

قەلەمنى سىياھقا چىلىماق
to dip a pen in ink

چايغا نان چىلىماق
to dip bread into tea

چىلاپچا. ئى [qilapqa]
copper basin for washing

چىمچىق. ئى [qimqik]
a blink, wink

چىمچىقلا-چىمچىقلىماق. پ
[qimqiklimak]
to blink, wink

چىمچىلاق. ئى [qimqilak]
the little finger

چىم. ئى
turf, grass

چىم-چىم. تەق [qim—qim]
slowly, leisurely:

سۇ چىم - چىم قىلىپ
قايناۋاتىدۇ.
The water is boiling gently.

چىمدى-چىمدىماق. پ
[qimdimak]
to squeeze, pinch; knead:

قولنى چىمدىماق
to squeeze someone's hand

چىمدىش-چىمدىشماق. پ
[qimdixmak]
squeeze, pinch

چىمدىم. م [qimdim]
a pinch of:

بىر چىمدىم تۇز
a pinch of salt

چىملىق. ئى
a lawn, grass

چىملدا-چىملدىماق. پ
[qimildimak]
to blink, wink

چىنار. ئى [qinar]

to invite:

ئۇلار بىزنى مېھمانغا چىللىدى.
They invited us to visit them.

چىللىماق 2. پ
[qillimak]
to crow (of a cock):

خوراز ئۈچ قېتىم چىللىدى.
The cock crowed three times.

چىلىق-چىلىق. تەق
[qilik—qilik]
dripping wet, soaked:

يامغۇردا كىيىملىرىم چىلىق -
چىلىق سۇ بولۇپ كەتتى.
My clothes got soaked in the rain.

چىلىم. ئى [qilim]
a water pipe, hook a pipe

چىلىم چەكمەك. پ
to smoke a water pipe

چىمەن. ئى [qimən]
a pasture, orchard

چىمەن دوپپا. ئى
an embroidered Uighur cap

چىمەنزار. ئى [qimənzar]
a lawn, grassy area

چىمەنزارلىق. ئى
[qiməzarlik]
a lawn, grassy field

چىمەنلىك. ئى [qimənlik]
a lawn, grassy area

a species of flower

چىنە. ئى [qinə]

a china bowl

چىنە-قاچا. ئى [qinə—kaqa]

eating utensils

چىنپۇت-چىنپۇتمەك. پ

[qinpütmək]

to believe, have faith in

چىنلىق. ئى [qinlik]

truth, reality

چىنەتەخسە. ئى [qinətəhsə]

crockery, china

چىنىگۈل. ئى [qinigül]

a species of flower

چىۋىش. ئى [qiwix]

a young female goat

چىۋىق. ئى [qiwik]

a twig

چىۋىقلا-چىۋىقلىماق. پ

[qiwiklimak]

to hit with a twig

چىۋىن. ئى [qiwin]

a house—fly

چىۋىن دورىسى. ئى

fly repellent

خ

خاپا. سۈپ [hapa]

angry, upset:

ئۇ سەندىن ناھايىتى خاپا.

He's very mad at you.

خاپا بولمايسىز!

Don't be angry!

خاپا قىلماق. پ

to anger, annoy

خاپىچىلىق. ئى [hapiqilik]

anger, annoyance

خاپىغان. سۈپ [hapiƣan]

bad — tempered,
quicktempered

خاپىلىق. ئى [hapilik]

anger, annoyance

خاپىلىق يانماق. پ

to calm down

خاتا. سۈپ [hata:]

mistaken, wrong:

خاتا يول

the wrong road

بۇ توغرىمۇ ياكى خاتامۇ؟

Is this right or wrong?

خاتا كۆز قاراش

a mistaken opinion

خاتا قىلماق. پ

to make mistakes, do wrong

خاتاسىز. سۈپ [hata:siz]

خاتىرەڭنى جەم قىل، ئىشىڭنى جەزمەن ئورۇنلايمەن.
Don't worry, I'll certainly take care of your business.

خاتىرجەم. رەۋ [ha:tirjəm]
peaceful, quiet:
خاتىرجەم تۇرمۇش
a peaceful life

خاتىرجەم بولماق. پ
to be at peace, free from worry

خاتىرجەم قىلماق. پ
to put someone at ease

خاتىرجەمسىز. سۈپ
[ha:tirjəmsiz]
worried, anxious

خاتىرجەمسىزلەن-خاتىرجەمسىزلەنمەك. پ
[ha:tirjəmsizlənmək]
to worry, be anxious

خاتىرجەمسىزلەندۈر-خاتىرجەمسىزلەندۈرمەك. پ
[ha:tirjəmsizləndürmək]
to cause to worry

خاتىرجەملىك. ئى
[ha:tirjəmlik]
peace, quiet

خاتىرىلە-خاتىرىلىمەك. پ
[ha:tirilimək]
to record; celebrate, commemorate:
بىز تۇغۇلغان كۈنۈمنى

perfect, without mistakes

خاتالاش-خاتالاشماق. پ
[hata:laxmak]
to make a mistake, do wrong

خاتالاشتۇر-خاتالاشتۇرماق. پ [hatalaxturmak]
to cause a mistake

خاتالىق. ئى [hata:lik]
mistake:
سەن خاتالىق ئۆتكۈزدۈڭ.
You, ve made a mistake.
خاتالىقنى تۈزەتمەك
to correct mistakes

خاتىپ. ئى [ha:tip]
a religious preacher

خاتىرە. ئى [ha:tirə]
a record; memory:
خاتىرەم ياخشى.
I have a good memory.
ئۇ پۈتۈن سەپىرىدە خاتىرە قالدۇرۇپ ماڭدى.
He kept a diary of all his travels.
بۇ ئىش خاتىرىڭىزدە بولسۇن.
Don't youforget this.
خاتىرە دەپتەر
a diary
خاتىرە بۇيۇم
a souvenir
خاتىرە مۇنارىسى
a monument, memorial

خاتىرىلەۋاتىمىز .
We're celebrating my birthday.

خاتىرىلەن-خاتىرىلەن-مەك. پ [ha:tirilənmək]
to be recorded, commemorated

خاتىمە. ئى [ha:timə]
conclusion, ending

خاتىمە بەرمەك. پ
to end, conclude:
ئۇرۇشقا خاتىمە بەرمەك
to end fighting

خاجۇ. ئى [haju]
prickly ash (a species of tree)

خادانى. ئى [hadani:]
gabardine cloth

خادىم. ئى [ha:dim]
a worker, personnel:
ئىلمىي خادىملار
scientists

خاراب. سۈپ [harab]
dilapidated, rundown:

خاراب قىلماق. پ
to destroy, break down

خارابە. ئى [hara:bə]
remains, ruins:
يارغۇل خارابىسى
the ruins of Yarghul

خارابلاش-خارابلاشماق. پ
[harablaxmaḳ]
to decline, be run down:
خارابلاشقان يېزىلار ئەمدى گۈللەنمەكتە.
Previously run—down villages are now prospering.

خارابلاشتۇر-خارابلاشتۇر-ماق. پ [harablaxturmaḳ]
to cause to decline

خارابلىق. ئى [harabliḳ]
ruins, remains; destruction

خاراكتېر. ئى [harakter]
characteristic, characteristic nature:
ئۇنىڭ ئۆزىگە خاس خاراكتېرى بار.
It has its own special characteristics.

خاراكتېرلىك. سۈپ
[harakterlik]
—natured, —tempered:
يامان خاراكتېرلىك
bad—tempered, —bad—natured

خاراكتېرىستىكا. ئى
[harakteristika]
a characteristic

خارت-خۇرت. تەق
[hart—hurt]
a snort, grunt, groan

خارتىلدا-خارتىلدىماق. پ
[hartildimaḳ]
to snore

خارقىرا-خارقىرىماق. پ
[harkirimak]
to snore

خارلا-خارلىماق. پ
[harlimak]
to insult, humiliate:
ئۇ مېنى خارلىدى.
He insulted me.

خارلان-خارلانماق. پ
[harlanmak]
to be insulted, humiliated

خارلىق. ئى [harlik]
an insult, abuse

خارلىق تارتماق. پ
to be insulted, disgraced

خارىلدا-خارىلدىماق. پ
[harildimak]
to snore

خاس. سۈپ [has]
special, exceptionl:
خاس ئۆي
a specially equipped house

خاسلىق. ئى [haslik]
a characteristic, special feature

خاسىڭ. ئى [hasiŋ]
a peanut

خاسىيەت. ئى [hasiyət]
a special feature, characteristic

خاسىيەتلىك. سۈپ
[ha:siyətlik]
exceptional, unusual:
خاسىيەتلىك يامغۇر
unseasonable rain

خاڭ. ئى [haŋ]
a mine

خاڭچى. ئى [haŋqi]
a miner, mine—worker

خاڭدا-خاڭدىماق. پ
[haŋdimak]
to ram, pound, beat

خاڭگا. ئى [haŋga:]
cucumber

خالا. ئى [ha:la]
a toilet

خالاغا بارماق. پ
to go to the toilet

خالا-خالىماق. پ [ha:limak]
to like, enjoy, aspire to:
مەن توپ ئويناشنى خالايمەن.
I enjoy playing sports.

خالاش-خالاشماق. پ
[ha:laxmak]
to have a common desire

خالات. ئى [halat]
overalls

خالاتلىق. سۈپ [halatlik]
wearing overalls

خالاس. رەۋ [halas]
nothing more, that is all

خالاس بولماق. پ
to escape from, be free of:
غەمدىن خالاس بولماق

خاتالىقتىن خالىي بولماق
to avoid mistakes

خالىسانه. سۈپ [ha:lisa:nə]
unselfish, righteous, altruistic

خالىسلىق. ئى [ha:lislik]
unselfishness, altruism

خالىسلىق قىلماق. پ
to uphold justice

خالىغانچه. رەۋ [haliɣanqə]
at will, as you please:

خالىغانچه ئىچىۋەرمەك
to drink one's fill

خام. سۈپ [ham]
raw, unripe, untreated:

خام گۆش
raw meat

خام سەي
raw vegetables; salad

خام خىيال
day—dream

خام يىپەك
raw, untreated silk

خامار. ئى [hamar]
the mouth and nose

خامان. ئى [ha:man]
a threshing ground

خامسۇق. سۈپ [hamsuk]
half—cooked, half—baked:

خامسۇق نان
half—baked bread

خان. ئى [han]
a han; affix added to

to be relieved of worry

ئۇنىڭدىن خالاس بولدۇق.
That's the end of that.

خالاس قىلماق. پ
to exempt, remit:

قەرزىدىن خالاس قىلماق
to wipe out, remit a debt

خالايىق. ئى [hala:yik]
masses, crowd, public:

خالايىق ئالدىدا
in public

خالتا. ئى [halta]
a parcel package; a bag, sack:

بىر خالتا ئۇن
a sack of flour

ئۆيدىن كەلگەن خالتا
a parcel, from home

پلاستىك خالتا
a plastic bag

خالىس. سۈپ [ha:lis]
unselfish, righteous, altruistic:

خالىس ياردەم
unselfish help

خالىس ئەمگەك
voluntary work

خالىي. سۈپ [haliy]
secluded, out of the way:

بۇ يەر بەك خالىي ئىكەن.
This place is miles from anywhere.

خالىي بولماق. پ
to avoid, refrain from

خاۋارىج. ئى [ha:wariq]
a turncoat, traitor

خائىن. ئى [ha:in]
a traitor

خائىنلارچە. رەۋ [ha:inlarqə]
treacherously, perfidiously

خائىنلىق. ئى [ha:inlik̡]
betrayal, treachery

خائىنلىق قىلماق. پ
to betray:
ئۇ ئۆزىنىڭ دوستلىرىغا خائىنلىق قىلدى.
He betrayed his friends.

خەت. ئى [hət]
a letter, mail, post:
ئۆيدىن كەلگەن خەت
a letter from home
ماڭا خەت بارمۇ؟
Is there any mail for me?
بىز سىزگە خەت قالدۇرۇپ قويدۇق.
We left a note for you.

خەت باسماق. پ
to type, print:
سىز خەت باسالامسىز؟
Can you type?
خەت بىسىش ماشىنىسى
typewriter; printer
خەت ساندۇقى
a mailbox

خەت ـ ئالاقە. ئى
[hət—ala:k̡ə]

women's names:
ئايىمخان
Ayimhan (a woman's name)

خاندانلىق. ئى [handanlik̡]
a dynasty, hanate:
چىن خاندانلىقى
the Qing dynasty

خانلىق. سۈپ. ئى [hanlik̡]
dynasty, hanate

خانىش. ئى [ha:nix]
a queen

خانىقا. ئى [hanik̡a:]
a large mosque

خانىكە. ئى [hanikə]
a princess

خانىم. ئى [ha:nim]
madam, a polite form of address

خانىۋەيران. رەۋ
[ha:niwəyran]
bankrupt

خانىۋەيران بولماق. پ
to go bankrupt

خانىۋەيران قىلماق. پ
to destroy, damage

خانىۋەيرانلىق. ئى
[ha:niwəyranlik̡]
bankruptcy; destruction:

خاھىش. ئى [ha:ḥix]
a wish, aspiration:
ئۆز خاھىشىنى بىلدۈرمەك
to make one's wishes known

[hət—həwər]
letters, news
خەت-ساۋات. ئى
[hət—sawat]
education, civilization
خەت-ساۋاتلىق. سۈپ
[hət—sawatlik]
educated, civilized
خەتلە-خەتلىمەك. پ
[hətlimək]
to write
خەتلەن-خەتلەنمەك. پ
[hətlənmək]
to be written; called up:
ئەسكەرلىككە خەتلەنمەك
to be drafted
خەتمە. ئى [hətmə]
a recitation (of the Koran):
ئۇ خەتمىدىن ئۆتتى.
He can recite the Korano
خەتمەقۇرئان. ئى
[hətməkuran]
a person who can recite the koran
خەتمۇخەت. رەۋ [hətmuhət]
word by word
خەتنە. ئى [hətnə]
cirumcision
خەتنە توي. ئى
a circumcision party
خەتنىچى. ئى [hətniqi]
a person who cirsumcises

an official document
خەتەر. ئى [hətər]
a danger, hazard risk
خەتەردىن قۇتۇلماق. پ
to escape from danger
خەتەرسىز. سۈپ [hətərsiz]
safe, secure:
خەتەرسىز جاي
a safe place; safety zone
خەتەرسىزلەندۈر-خەتەرسىزلەندۈرمەك. پ
[hətərsizləndürmək]
to make safe, make secure
خەتەرلىك. سۈپ [hətərlik]
dangerous, harmful:
خەتەرلىك يول
a dangerous road
تاماكا چېكىش خەتەرلىك.
Smoking is dangerous.
خەت-پەت. ئى [hət—pət]
a letter, mail, post
خەتتات. ئى [həttat]
a calligrapher
خەتتاتلىق. ئى [həttatlik]
calligraphy
خەت-چەك. ئى [hət—qək]
a letter, post, mail:
ماڭا خەت-چەك بارمۇ؟
Is there any post for me?
خەت-خالتا. ئى [hət—halta]
post, mail
خەت-خەۋەر. ئى

people, folk:

خەلق ئۈچۈن خىزمەت قىلماق

to work for the people

خەلق چۆچەكلىرى. ئى

folk tales

خەلقئارا. سۈپ [həlkara:]

international:

خەلقئارا خەۋەرلەر

international news

خەلقئارالىق. سۈپ

[həlkara:lik]

international:

خەلقئارالىق يىغىن

an international conference

خەلقپەرۋەر . سۈپ

[həlkpərwər]

a nationalist

خەلىپە. ئى [həli:pə]

a caliph

خەلىپىلىك. ئى [həli:pilik]

a caliphate

خەنجەر . ئى [hənjər]

a dagger, short sword

خەنجەرلەش-خەنجەرلەش-

مەك. پ [hənjərləxmək]

to fight with daggers

خەنجەرۋاز. ئى [hənjərwaz]

a person adept with a dagger

خەنزۇ. ئى [həhnzu]

Han, Chinese

خەنزۇچە. رەۋ [hənzuqə]

others

خەج-خىراج. ئى [həj—hiraj]

expenses, expenditure

خەج-خىراجەت. ئى

[haj—hira:jət]

expenses, expenditure

خەجلە-خەجلىمەك. پ

[həjlimək]

to spend money:

مەن كۆپ پۇل خەجلىدىم

I spent a lot of money.

خەرىتە. ئى [həri:tə]

a map, plan:

شىنجاڭ خەرىتىسى

a map of Xinjiang

خەزىنە. ئى [həzi:nə]

treasure, wealth

خەسە. ئى [həsə]

undyed cotton cloth

خەق. ئى [hək]

other people, in public:

خەقنىڭ ئالدىدا

in public

خەق بىلەن كارىڭ بولمىسۇن.

Don't meddle in other people's business.

خەلپە. ئى [həlpə]

a religious leader

خەلپەت. ئى [həlpət]

the head of a religious school

خەلق. ئى [halk]

the Chinese language; Chinese

خەنزۇشۇناس. ئى
[həzuxunas]
a Sinologist, Chinese specialist

خەنزۇشۇناسلىق. ئى
[hənzuxunaslik]
Sinology

خەۋەر 1. ئى [həwər]
news, message:

خۇش خەۋەر
good news

خەۋەر كۈتمەك
to be awaiting news

سىز خەۋەرنى ئاڭلىدىڭىزمۇ؟
Have you heard the news?

سىڭلىڭىزدىن ئازراق خەۋەر بارمۇ؟
Have you any news about your sister?

ئۇنىڭغا خەۋەر بېرىپ قويىسىڭىز؟
Can you give him a message please?

خەۋەر ئالماق. پ
to take care of, get news of:

كىچىك سىڭلىڭىزدىن ئوبدان خەۋەر ئېلىڭ.
Take care of your little sister.

خەۋەر 2. ئى [həwər]
a predicate:

جۈملە خەۋىرى
the predicate in a sentence

خەۋەرچى. ئى [həwərqi]
a reporter, journalist

خەۋەرچىلىك. ئى
[həwərqilik]
reporting, journalism

خەۋەردار. سۈپ [həwərdar]
well—informed, informed about:

بىز ھەممە ۋەقەدىن خەۋەردار.
We know all about events.

خەۋەردار قىلماق. پ
to inform, tell:

ئۇنى بۇ ئىشتىن خەۋەردار قىلىڭ.
Please tell him about this.

خەۋەرسىز. سۈپ [həwərsiz]
uninformed, ignorant of

خەۋەرلەش-خەۋەرلەشمەك. پ
[həwərləxmək]
to communicate:

خەۋەرلىشىش قىسمىلىرى
the signal corps

خەۋەرلەن-خەۋەرلەنمەك. پ
[həwərlənmək]
to be informed, to know

خەۋەرلەندۈر-خەۋەرلەندۈرمەك. پ [həwərləndürmək]
to advertise, publicize, inform

خەۋپ. ئى [həwp]
danger, a hazard
خەۋپ ئاستىدا قالماق. پ
to be in danger
خەۋپكە ئۇچرىماق. پ
to weet with danger
خەۋپسىز. سۈپ [həw psiz]
secure, safe
خەۋپسىزلىك. ئى
[həwpsizlik]
security, safety;
خەۋپسىزلىكنى قوغدىماق
to keep the peace
جامائەت خەۋپسىزلىك ئورگىنى
the Public Security Bureau
خەۋپلىك. سۈپ [həwplik]
dangerous, hazardous
خەي. ئى [həy]
cloth shoes
خەير 1. ئى [həyr]
blessing, happiness; alms
خەير 2. ئىم
So be it; OK
خەير - خوش!
Goodbye!
خەير-خاھ. سۈپ
[həyr—hah]
kind, benevolent
خەير-خاھلىق. ئى
[həyr—hahlik]
sympathy, Kindness
خەير-خاھلىق قىلماق. پ
to sympathize, show
kindness
خەير-ساخاۋەت. ئى
[hayr—sahawat]
charity, a charitable cause
خەير-سەدىقە. ئى
[hayr—sədika]
alms, charity
خەيرلەش-خەيرلەشمەك. پ
[həyrlaxmək]
to say goodbye
خەيرلىك. سۈپ [həyrlik]
lucky, auspicious;
خەيرلىك كۈن
an auspicious day
خەيرلىك بولسۇن!
Good luck!
خەير-ئېھسان. ئى
[həyr—eḥsan]
alms, charity
خەيرىيەت. يۈك؛ ئى
[həyriyət]
fortunately, luckily, alms
خرىستىئان. ئى [hristian]
Christian; a Christian
خوپ. ئىم [hop]
Yes sir!, At once!, OK;
خوپ شۇنداق قىلايلى.
OK, that's agreed .
خوپ كۆرمەك. پ
to agree
خوت. ئى [hot]

[horimak]
to decrease, decline

خوراتـ-خوراتماق. پ
[horatmak]
to consume, use up

خورانقۇچى. سۈپ
debilitating

خوراز. ئى [horaz]
a cock

خوراشچان. سۈپ [horaxqan]
consumer, consumable:

خوراشچان بۇيۇم
consumer goods

خورەك. ئى [horək]
a snore:

خورەك تارتماق. پ
to snore

خورەكچى. ئى [horəkqi]
a snorer

خورلا-خورلىماق. پ
[horlimak]
to insult, abuse

خورلانـ-خورلانماق. پ
[horlanmak]
to be insulted, abused

خوش 1. ئى [hox]
Hey, well; pleasure, interest:

خوش، سۆزلەپ بېقىڭ.
Well, say a few words.

هاراق بىلەن خوشۇم يوق.
I don't enjoy drinking.

خوش 2. ئى [hox]
a gear (eg. of a car)

خوت يۆتكىمەك. پ
to change gear

خوتقا چۈشمەك. پ
to put into gear

خوتۇن. ئى [hotun]
a wife

خوتۇنپەرەس. ئى؛ سۈپ
[hotunpərəs]
a womanizer

خوتۇن-قىز. ئى
[hotun—kiz]
a woman; ladies

خوتۇنلۇق. سۈپ [hotunluk]
married (of a man)

خوجا. ئى [hoja]
a leader; respectful form of address:

دۆلەتنىڭ خوجىسى
the leader of a coutry

خوجايىن. ئى [hojayin]
an owner, manager:

دۇكاننىڭ خوجايىنى
the shop manager

خوجايىنلىق. ئى
[hojayinlik]
management, ownership

خوجىلىق. ئى [hojilik]
service, management

خور. ئى [hor]
a chorus, refrain (of a song)

خورا-خورىماق. پ

ignorance

خۇپسەنلىك. ئى [hupsənlik]

feigning ignorance:

خۇپسەنلىك قىلماق. پ

to feign ignorance

خۇپىيانە. رەۋ [hupiya:nə]

secretly, undercover:

خۇپىيانە ئۇچرىشىش

a secret meeting

خۇپىيانە ھەرىكەت

secret activities

خۇد. ئى [hud]

sense, feeling

خۇدىنى بىلمەك. پ

to be aware, concious:

ئۇنىڭ كېسىلى ئېغىر، خۇدىنى بىلمەي ياتىدۇ.

He's very ill, and is unconcious.

خۇدىنى يوقاتماق. پ

to lose one's sense

خۇدا. ئى [huda:]

God, Lord:

خۇدا خالىسا

God willing!

خۇدا ساقلىسۇن!

God keep you! (a leave—taking)

خۇداغا ئامانەت!

God keep you! (a leave—taking)

خۇداغا شۈكۈر.

Cheers! (when drinking)

خوش ئەمىسە!

Godbye!

خوشاڭ. ئى [hoxaŋ]

a meat pasty

خوشلاش-خوشلاشماق. پ

[hoxlaxmaķ]

to say goodbye

خولۇپ. تەق [holup]

slurp, gulp

خولۇپپىدە. رەۋ [holuppidə]

with a slurping, gulping noise

خولۇپ-خولۇپ. تەق

[holup—holup]

slurp slurp:

ئۇ سۇيقاشنى خولۇپ-خولۇپ قىلىپ ئىچىۋەتتى.

He slurped down his noodle soup.

خولېرا. ئى [holera:]

cholera

خويمۇ. رەۋ [hoymu]

very, extremly:

خويمۇ ياخشى

exellent

خۇپتەن. ئى [huptən]

evening prayers

خۇپسەن. سۈپ [hupsən]

feigning ignorance:

خۇپسەن ئادەم

a person who feigns

ئۇ پەقەت خۇراپاتلىق.
That's just superstition

خۇراپىي. سۈپ [hura:piy]
superstitions:

خۇراپىي ئۆرپ-ئادەتلەر.
superstitious customs

خۇراپىيلارچە. رەۋ
[hura:piylarqə]
supertitiously

خۇرجۇن. ئى [hurjun]
a saddle bag

خۇرسەن. رەۋ [hursən]
happy, joyful:

كەلگەنلىكىڭىزگە خۇرسەنمەن.
I'm so glad you've come.

خېتىڭىزنى تاپشۇرۇپ ئېلىپ ناھايىتى خۇرسەن بولدۇم.
I was very pleased to recieve your letter.

خۇرسەنلىك. ئى [hursənlik]
gladness, joy

خۇرۇچ. ئى [huruq]
ingredients, materials

خۇرۇم. ئى [hurum]
a kind of leather

خۇسۇس. ئى [husus]
about, concerning; reason, cause

سىز بۇ خۇسۇستا كىم بىلەن سۆزلەشتىڭىز؟
Who did you talk with about this?

Thank God.

خۇداسىز. سۈپ [huda:siz]
atheistic, godless

خۇداسىزلىق. ئى
[huda:sizlik]
atheism, godlessness

خۇداۋەندە. ئى
[huda:wəndə]
God, Lord

خۇدايتائالا. ئى
[hudaytaa:la]
God Almighty

خۇددى. رەۋ [huddi]
as if, just as though

ئۇ خۇددى ھەممە ئىشنى بىلىدىغاندەك سۆزلەيدىكەن.
He talks as if he knows all about everything.

خۇدۇك. ئى [hudük]
suspicion, misgiving

خۇدۇكچان. سۈپ
[hudükqan]
suspicious, apprehensive

خۇدۇكلەن-خۇدۇكلەنمەك. پ
[hudüklənmək]
to suspect, have misgivings

خۇراپات. ئى [hurapat]
a superstition

خۇراپاتلىق. ئى [hurapatlik]
superstition:

خۇراپاتلىقنى يوقاتماق
to wipe out superstition

خۇشى كەلمەك. پ
to be in the mood:
خۇشى كەلگەندە، ئۇ قالتىس ئىشلەيدۇ.
If he's in the mood, he works very hard.
خۇشى كەتمەك. پ
to no longer enjoy
خۇش كەپسىز!
I'm glad you come!
خۇش-ۋاق بولۇڭ!
I wish you well!
خۇشال. رەۋ [huxal]
glad, happy
خۇشال بولماق. پ
to be pleased, rejoice:
سىزنى كۆرۈپ ناھايىتى خۇشال بولدۇم.
I'm very glad to meet you.
ئۇ ناھايىتى خۇشال بولدى.
He was very pleased.
خۇشال بولۇڭلار!
Rejoice!
خۇشال-خۇرام. رەۋ
[huxal—huram]
happily, gladly
خۇشال-خۇراملىق. ئى
[huxal—huramlik]
happiness, joy
خۇشاللانـ-خۇشاللانماق. پ
[huxallanmak]
to be happy, glad

مەن مۇشۇ خۇسۇستىن ۋاقتىدا كېلەلمىدىم.
For this reason I was unable to arrive on time.
خۇسۇسەن. رەۋ [husus∂n]
especially, particularly
خۇسۇسىي. سۈپ [hususiy]
private:
خۇسۇسىي مۈلۈك
private property
خۇسۇسىي مەكتەپ
a private school
خۇسۇسىيەت. ئى
[hususiy∂t]
a characteristic, specially:
يەرلىك خۇسۇسىيەت
a local speciality
خۇسۇسىيلىق. ئى
[hususiylik]
selfishness, self—interest
خۇش. سۈپ [hux]
happy, wonderful:
خۇش ئاۋاز
a good voice
خۇش پۇراق
a wonderful smell
خۇش پۇراقلىق ئۆسۈملۈكلەر
fragrant plants
خۇش خەۋەر
good news
خۇش خەت
calligraphy

خۇشاللىق. ئى [huxallik]
happiness, joy

خۇشامەت. ئى [huxa:mət]
flattery, adulation

خۇشامەت قىلماق. پ
to flatter

خۇشامەتچى. ئى
[huxa:mətqi]
a flatter, sycophant

خۇشامەتچىلىك. ئى
[huxa:mətqilik]
flattery, adulation

خۇشتار. ئى، سۈپ [huxtar]
a hobby, activity one finds pleasure in
سىز نېمىگە خۇشتار؟
What is you hobby?
ئەدەبىياتقا خۇشتار ئادەم
a person who loves literature

خۇشتار بولماق. پ
to enjoy, find pleasure in

خۇشتارلىق. ئى [huxtarlik]
pleasure, enjoyment

خۇلاسە. ئى [hula:sa]
a summary, result, conclusion
خۇلاسىگە كەلمەك
to come to a conclusion
مەن شۇنداق خۇلاسىگە كەلدىم.
That's the conclusion I've come to.

خۇلاسىلە-خۇلاسىلىمەك. پ
[hula:silimək]
to conclude, summarize

خۇلق. ئى [hulk]
nature, temperament:
خۇلقى ياخشى ئايال
a good—natured woman

خۇلقلۇق. سۈپ [hulkluk]
tempered, natured

خۇمار. ئى [humar]
an addiction, habit

خۇمار بولماق. پ
to be addicted:
تاماكا خۇمارى
cigartte addiction
خۇماردىن چىقماق
to break a habit

خۇمارلاش-خۇمارلاشماق. پ
[humarlaxmak]
to sparkle(of eyes):
ئۇنىڭ كۆزى خۇمارلىشىپ كېتىپتۇ.
Her eyes sparkled.

خۇمدان. ئى [humdan]
a kiln:
خىش خۇمدىنى
a brick kiln

خۇن. ئى [hun]
blood, human life; menstruation:
خۇن دەۋاسى
a case invoving a muder

خۇن كەلمەك. پ
to menstruate

خۇنسىز. سۈپ [hunsiz]
pale,lifeless:

خۇنسىز چىراي
a pale face

خۇنسىز كۆز
lifeless eyes

خۇنۇك. سۈپ [hunük]
pale, colourless, gloomy, dismal:

خۇنۇك چىراي
a pale face

خۇنۇكلەش-خۇنۇكلەشمەك. پ
[hunükləxmək]
to be become pale,dismal

خۇي. ئى [huy]
nature,temperment:

خۇيى يامان
bad—tempered

بۇ قىزنىڭ خۇيى يامان.
This girl has a bad temper.

خۇيى تۇتماق. پ
to lose one's temper

خۇي-پەيل. ئى [huypəyl]
temper,disposition

خۇيزۇ. ئى [huyzu]
Tungan nationality

خۇيلا-خۇيلىماق. پ
[huylimak]
to paper(a wall etc.)

خۇيلان-خۇيلانماق 1. پ
[huylanmak]
to be covered with paper

خۇيلانماق 2. پ
[huylanmak]
to lose one's temper

خۇيلۇق. سۈپ [huyluk]
bad—tempered,unpredictable:

بۇ خۇيلۇق ئات.
This horse is temperamental.

خېرىدار. ئى [heridar]
a customer,shopper,patron

خېرىدار چاقىرماق. پ
to invite,draw customer

خېلى. رەۋ [heli]
quite,rather,fairly:

ئۇ خېلى ئەقىللىق.
He's quite intelligent .

خېمىر. ئى [hemir]
leaven,dough

خېمىر يۇغۇرماق. پ
to knead dough

خېمىرتۇرۇچ. ئى
[hemirturuq]
yeast,bookish learning:

ئۇنىڭ قورسىقىدا خېلى خېمىر تۇرۇچ بار.
He's quite a scholar.

خېنە. ئى [henə]
balsam wood

خېيىم -خەتەر. ئى
[heyim—hətər]
danger,risk

Tuition fees are six hundred dollars.

خىره. سۈپ [hirə:]
dim, faint
چىراغنىڭ نۇرى بەك خىره.
The light is very dim.

خىرەلەش-خىرەلەشمەك. پ
[hirə:ləxmək]
to be dim, faint:
تاڭ ئاتار ۋاقتىدا يۇلتۇزلار خىرەلەشتى.
The stars have grown dim with the light of dawn

خىرت-خىرت. تەق
[hirt—hirt]
the sound of crying, sobbing

خىرتىلدا-خىرتىلدىماق. پ
[hirtildimak]
to cry, sob:
خىرتىلداپ يىغلىماق
to sob, wail

خىر-خىر. تەق [hri—hir]
the sound of laughter:
خىر-خىر قىلىپ كۈلمەك. پ
to giggle

خىرقىرا-خىرقىرىماق. پ
[hirkirimak]
to roar, howl

خىرقىراق. سۈپ [hirkirak]
hoarse, husky, rasping

خىرىلدا-خىرىلدىماق. پ
[hirildimak]

خىيىم-خەتەرگە يولۇقماق
to be in danger

خىتابنامە. ئى [hitabna:mə]
a manifesto, proclamation

خىجالەت. ئى [hija:lət]
shame, embarrassment:
خىجالەتتە قالدۇرماق
to be shy, embarrassed
خىجالەتتىن چىقماق
to satisfy a demand
خىجالەتتە قالماق
to be embarrassed

خىجالەتچىلىك. ئى
[hijalətqilik]
shame, embarrassment

خىجىل. رەۋ [hijil]
ashamed, embarrassed

خىجىل بولماق. پ
to be ashamed, embarrassed,
ئۆزىڭىزدىن خىجىل بولماسىز؟
Aren't you ashamed of yourself!

خىجىللىق. ئى [hijillik]
shame, embarrassment

خىراجەت. ئى [hirajət]
expenses, fees:
يول خىراجىتى
travel expenses
ئۆي خىراجىتى
housekeeping expenses
ئوقۇش خىراجىتى ئالتە يۈز دوللار

خىسلەتلىك. سۈپ [hislətlik]
character, qualities:
ياخشى خىسلەتلىك ئادەم
a man of good moral character

خىش. ئى [hix]
a brick:
خىش ئۆي
a brick house

خىش پىشۇرماق. پ
to bake bricks

خىشچى. ئى [hixqi]
a bricklayer

خىل 1. ئى [hil]
a kind, type, sort:
بىر نەچچە خىل
several kinds
بىر خىل
the same, similar
ئىككى خىل
dissimilar, two kinds

خىللارغا ئاجراتماق. پ
to classify, sort

خىل 2. ئى [hil]
an opponent, rival

خىل 3. سۈپ
exellent, first—rate:
خىل قوشۇن
highly — trained, crack troops

خىلاپ. سۈپ [hilap]
contrary to, against:

to wheeze, snore

خىزمەت. ئى [hizmət]
work, job, occupation, employment:
خىزمىتىڭىز نىمە؟
What's your job?
مەن خىزمىتىمنى ياخشى كۆرىمەن.
I like my work.

خىزمەتكە بارماق. پ
to go to work

خىزمەتتىن چۈشمەك. پ
to knock off, stop work

خىزمەت قىلماق. پ
to serve:
ئۇ پادىشاھنىڭ خىزمىتىنى قىلىدۇ.
He serves the king.

خىزمەتچى. ئى [hizmətqi]
a worker, servant, house—help

خىزمەتداش. ئى [hizmətdax]
a colleague, work—mate

خىزمەتكار. ئى [hizmətkar]
a servant

خىسلەت. ئى [hislət]
moral character, qualities, style:
ئەسكەرلەرگە خاس خىسلەت
the special qualities of a soldier

قانۇنغا خىلاپ
contrary to the law, illegal
ئىنتىزامغا خىلاپ
in violation of discipline
خىلاپلىق. رەۋ [hilaplik]
in violation of, contrary to
خىللا-خىللىماق. پ
[hillimak]
to choose, select:
ئۆرۈك خىللىماق
to select apricots
خىلمۇخىل. سۈپ [hilmuhil]
various, different (kinds):
خىلمۇخىل پىكىرلەر
different ideas
خىلۋەت. سۈپ [hilwat]
lonely, desolate:
خىلۋەت جاي
a desolate place
خىمىيە. ئى [hi:miyə]
chemistry:
ئورگانىك خىمىيە
organic chemistry
خىمىيىلىك. سۈپ
[hi:miyilik]
chemical:
خىمىيىلىك رېئاكسىيە
a chemical reaction
خىيال. ئى [hiyal]
an idea, imagination:
ئۇنىڭ خىيالى بىر يەردە ئەمەس.
He's doubleminded.

بۇ خىيال ئەمەس، بەلكى ھەقىقەت.
That's not imaginary, that's true.
خىيالغا چۆممەك. پ
to daydream, be lost in thought
خىيالغا كەتمەك. پ
to start thinking
خىيالغا كەلتۈرمەك. پ
to recall, think of, realize:
مەن بۇ ئىشنى ئەسلا خىيالىمغا كەلتۈرمىگەندىم.
I hadn't dreamed of this originally.
مەن سىزنى ئۇنىڭ سىڭلىسى ئىكەنلىكىڭىزنى خىيالىمغىمۇ كەلتۈرمەپتىمەن.
I didn't realize you were his sister.
خىيالپەرەس. سۈپ
[hiyalpərəs]
a daydreamer, fantasizer
خىيالپەرەسلىك. ئى
[hiyalpərəslik]
daydreaming, fantasy
خىيالچان. سۈپ [hiyalqan]
a day—dreamer, fantasizer
خىيالىي. سۈپ [hiya:liy]
imaginary, unreal, utopian
خىيانەت. ئى [hiya:nət]
treachery, disloyalty

خىيانەت قىلماق. پ
to betray:
ئۇ ئۆزىنىڭ دوستلىرىغا
خىيانەت قىلدى.
He betrayed his friends.
خىيانەتچى. ئى [hiya:nətqi]
a traitor, turncoat

خىيانەتچىلىك. ئى
[hiya:nətqilik]
treachery, disloyalty
خىيانەتكار. ئى
[hiya:nətkar]
a traitor, turncoat

د

داپ. ئى [dap]
a tambourine — like
instrument
داپ چالماق. پ
to play the dap
داپچى. ئى [dapqi]
a dap player
داپ-دۇمباق. ئى
[dap—dumbak]
drums and daps
داپشاق. سۈپ [dapxak]
brazen, shameless, immodest:
داپشاق ئايال
a brazen woman
داپشاقلىق. ئى [dapxaklik]
a lack of modesty
shamelessness
دات. ئى [dat]
rust, corrosion:
تۆمۈر دېتى
iron rust
دات باسماق. پ
to rust, corrods
دات چىقارماق. پ
to get rid of rust
داتلاش-داتلاشماق. پ
[datlaxmak]
to rust, corrode:
بۇ پىچاق داتلىشىپتۇ.
The knife is rusty.
داتلاشتۇر-داتلاشتۇرماق. پ
[datlaxturmak]
to cause to rust, corrods
داجى-داجىماق. پ [dajimak]
to jump aside, dodge
داچەن. ئى [daqən]
a valuable coin
داخان. ئى [da:han]
a witch—doctor, witch
داخانلىق. ئى [da:hanlik]

[dadmuamilə]
contact, association

دادۇر. ئى [dadur]
a soya bean

دادۇر-پۇرچاق. ئى
[dadur—purqak]
a snack, food eaten between meals

دادۈي. ئى [dadüy]
a brigade (part of a commune)

دادىل. سۈپ [da:dil]
brave, daring:

دادىل ئادەم
a brave man

دادىللاش-دادىللاشماق. پ
[dadillaxmak]
to be brave, courageous

دادىللىق. ئى [da:dillik]
bravery, courage

دادىللىق بىلەن. رەۋ
bravely, courageously

دارالڭ. تەق [daraŋ]
a bang, clatter

دارالڭ-دۇرۇڭ. تەق
[daraŋ—duruŋ]
a bang, a clatter

داراڭشىـدارالڭشىماق. پ
[daraŋximak]
to make a clatter, clang:

داراڭلا-داراڭلىماق. پ
[daraŋlimak]

sorcery, sooth—saying

داخىل. رەۋ [da:hil]
see below

داخىل بولماق. پ
to take part in, attend:

زىياپەتكە داخىل بولماق
to attend a banquet

داد. ئى [dad]
suffering, hardship

داد ئېيتماق. پ
to vent one's grievances

دادىغا يەتمەك. پ
to sympathize

دادا. ئى [dada]
father, daddy

داد-پەرياد. ئى
[dad—pəryad]
suffering, hardship

داد-پەرياد كۆتۈرمەك. پ
to complainn, moan

داد-پەرياد ئۇقۇماق. پ
to vent one's grivances

دادخور. سۈپ [dadhor]
fond of recounting one's hardships:

دادخور ئادەم
one who enjoys talking about his troubles

دادلا-دادلىماق. پ
[dadlimak]
to complain, grumble

داد-مۇئامىلە. ئى

داستانچىلىق. ئى
[dastanqilik]
epic poetry

داستىخان. ئى [dastihan]
a cloth on which food is laid, table—cloth:
داستىخان سالماق
to serve food (esp. to a guest)
داستىخىنى كەڭ
hospitable, generous

داغ 1. ئى [daoı]
a mark, spot, stain:
ئۇنىڭ يۈزىدە قارا دېغى بار.
He has a black mark on his face.
بۇ كىيىمدا ماي دېغى بار.
There is a spot on grease on the dress.
قان دېغى
a blood stain

داغ2. ئى [daoı]
a pain, injury, wound:
كۆڭلىگە داغ سالماق
to have hurt feelings

داغدا قالماق. پ
to be hurt, wounded

داغدۇغا. ئى [daoıduoıa]
force, power, lustre:
يىغىن داغدۇغا بىلەن ئېچىلدى.
The meeting opened in style.

داغدۇغىلىق. سۈپ
to make a caltter, clang:
پەتنۇس يەرگە چۇشۇپ داراڭلاپ كەتتى.
The tray fell to the ground with a clang .

دارامەت. ئى [dara:mət]
income, salary:
يىللىق دارامەت
annual salary

دارامەتسىز. سۈپ
[dara:mətsiz]
without any income, revenue

دارامەتلىك. سۈپ
[dara:mətlik]
having an income, profitable

دارۋىنىزم. ئى [darwinizm]
Darwinism

دارى-دارىماق. پ [darimak]
to be tainted, soiled with:
نانغا بىنزىن دارىپ قاپتۇ.
Petrol has tainted the bread.
مەن ئۇنىڭ ئۆيىگە دارىپ باقمىدىم.
I've never so much as darkened the door of their house.

داس. ئى [das]
a basin, large bowl for washing

داستان. ئى [dastan]
an epic poem

داستانچى. ئى [dastanqi]
a story, —teller

to be famous, well—known

داڭدار. سۈپ [daŋdar]

famous, well—known:

داڭدار ئەرباب

a famous personage

داڭگۇي. ئى [daŋguy]

a species of flower

داڭلا-داڭلىماق. پ

[daŋlimak]

to praise, recommend

داڭلىق. سۈپ [daŋlik]

famous, popular, well—known:

داڭلىق ناخشىچى

a popular singer

داڭلىق رەسسام

a well—known painter

دالا. ئى [dala:]

open country, countryside

دالا تاماقى. ئى

a picnic

دالالەت. ئى [dala:lət]

a guide, leader

دالالەت قىلماق. پ

to lead, guide, supervise

دالان. ئى [dalan]

an outhouse

دالدا. ئى [dalda]

a shelter, hide—out

دالدىغا ئالماق. پ

to take shelter, hide:

مېنى دالدىغا ئېلىڭ.

[daoʁduoʁlik]

grand, ceremonious:

داغدۇغىلىق نامايىش

a grand parade, march—past

داغلا-داغلىماق. پ

[daoʁlimak]

to fry, deepfry

داغۇر. ئى [daoʁur]

Daur nationality

داغۇرچە. رەۋ [daoʁurqə]

the Daur language

داق. سۈپ [dak]

see below

داق يەر. ئى [dak yər]

empty, unused ground

داقا-دۇمباق. ئى

[daka—dumbak]

gongs and drums

داق-دۇق. تەق [dak—duk]

a clatter, clang, bang

داققىدە. رەۋ [dakkidə]

with a clatter, clang:

ئۇ ئورۇندۇقنى داققىدە قويۇپ چىقىپ كەتتى.

He got up noisily from the chair and went out.

داڭ 1. ئى [daŋ]

a bell, gong

داڭ 2. ئى [daŋ]

reputation, name

داڭ چىقارماق. پ

Please give me shelter.

بوراندىن دالدىلانماق. پ

to shelter from a storm

دامخور. سۈپ [damhor]

pretentious, boastful

دامخورلۇق. ئى

[damhorluk]

boasting, bragging

داموللا. ئى [damolla]

a learned mullah

دان. ئى [dan]

a grain, kernel:

بۇغداي دېنى

a grain of wheat

دانا. سۈپ [da:na:]

wise, understanding

دانالىق. ئى [da:na:lik]

wisdom, understanding

دانه. م [da:nə]

a measure word:

بىر دانه تۇخۇم

one egg

دانه-دانه. م [da:nə—da:nə]

one by one, each one

دانلا-دانلىماق. پ

[danlimak]

to peak (of birds)

دانلاش-دانلاشماق. پ

[danlaxmak]

to peck each other

دانلىق. سۈپ [danlik]

grain, cereal:

دانلىق زىرائەت

cereal crops

دانىخورەك. ئى [da:nihorək]

acne, spots

دانىشمەن. سۈپ

[da:nixmən]

knowledgeable, wise:

دانىشمەن بوۋاي

a wise old man

دانىلا-دانىلىماق. پ

[da:nilimak]

to seperate, split up:

دانىلاپ ساتماق. پ

to sell individually

دانىلاپ تېرىماق. پ

to plant seeds one by one

داهىي. ئى [da:hiy]

a leader, commander

داهىيانه. سۈپ [da:hiya:na]

wise, brilliant:

داهىيانه ئالدىن كۆرەرلىك

brilliant foresight

داۋا1. ئى [dawa:]

treatment, remedy:

باش ئاغرىقىنىڭ داۋاسى

a remedy for a headache

داۋاسى يوق ئاغرىق

an incurable disease or pain

داۋا2. ئى [dawa:]

reprimand, telling off

داۋالا-داۋالىماق. پ

[dawa:limak]

The meeting lasted for three hours

داۋاملاش-داۋاملاشماق. پ [dawamlaxmak]
to last, continue for

داۋاملاشتۇر-داۋاملاشتۇرماق. پ [dawamlaxturmak]
to continue, keep on:
ئۇ سۆزىنى داۋاملاشتۇردى.
He went on talking.

داۋاملىق. رەۋ [dawamlik]
always, continually:
داۋاملىق بېرىش-كېلىش قىلماق
to always be coming and going

داۋان. ئى [dawan]
a mountain slope, hillside

داۋبەن. ئى [dawban]
a highway maintenance squad

داۋراڭ. ئى [dawraŋ]
impetus, momentum

داۋراڭ سالماق. پ
to disclose, make public

داۋلى. ئى [dawli:]
reason, sense

داۋلىسىز. سۈپ [dawli:siz]
unreasonable, untenable

داۋلىلاش-داۋلىلاشماق. پ [dawli:laxmak]
to argue, discuss

داۋىخور. سۈپ [dawihor]

to treat, cure:
دوختۇرلار ئۇنى ياخشى داۋالاپ ئۆيىگە ئەۋەتتى.
The doctors treated him and sent him home.
باش ئاغرىقىنى داۋالاشنىڭ ئەڭ ياخشى ئۇسۇلى قايسى؟
What is the best treatment for a headache?

داۋالات-داۋالاتماق. پ [dawa:latmak]
to have someone treated

داۋالان-داۋالانماق. پ [dawalanmak]
to be treated, cured

داۋالغۇ-داۋالغۇماق. پ [dawaloumak]
to rage, surge:
دېڭىز سۈيى داۋالغۇپ تۇراتتى.
The sea was raging.

داۋام. ئى [dawam]
continuation, follow on:
داۋامى بار.
To be continued.
بەش يىل داۋامىدا
for five years

داۋام قىلماق. پ
to continue, last:
ئۇلار ئىشلەشنى داۋام قىلدى.
They kept on working.
مەجلىس ئۈچ سائەت داۋام قىلدى.

دائىمىي كومىتېت
standing committee

دە-دېمەك. پ [demək]
to say, tell, call:
نېمە دېدىڭىز؟
What did you say?
ئۇ سودىلىق قىلىشقا بارىمەن دېدى.
He said he was going out on business.
مەن ساڭا بارما دېگەن ئىدىمغۇ.
I told you not to go.
ئۇنىڭغا دەپ قويى، مەن ئەتە كەچ كېلىپ ئۇنى يوقلايمەن.
Tell him, I'll come and see him tomorrow evening.
بۇنى نېمە دەيسىز؟
What do you call this?
دېمەك، نەتىجىلىرىمىز زور.
In short, our results are exellent.
ئۇ هاۋا سوغۇق دەپ كەلمىدى.
He didn't come because it was cold.

دەپتەر. ئى [dəptər]
a notebook

دەپسەندە. ئى [dəpsəndə]
see below:

دەپسەندە بولماق. پ
to be oppressed, down—trodden

دەپسەندە قىلماق. پ
one who enjoys rebuking others

دائىر. ئى [da:ir]
about, concerning:
دېهقانچىلىققا دائىر كىتابلار
books about farming

دائىرە. ئى [daira]
area, scope, limit
هوقۇق دائىرىسى
the limits of the law
قۇتۇپ دائىرىسى
the Polar circle
بۇ فابرىكىنىڭ دائىرىسى بەك چوڭ ئىكەن.
The factory covers a large area.

دائىم. رەۋ [da:im]
frequently, often, always:
ئۇ بىزنى دائىم يوقلايدۇ.
He visit us frequently.
مەن دائىم ئاشخانىدا تاماق يەيمەن.
I always eat in the canteen.

دائىملىق. سۈپ [da:imlik]
everyday, common place, usual:
دائىملىق خىزمەت
everyday work

دائىمىي. سۈپ [da:imiy]
regular, continuous, standing:
ئۇ دائىمىي مېهمان.
He is a regualr guest.

the shade of a tree

مېۋىلىك دەرەخ

a fruit tree

دەرەخلىك. سۈپ [dərəhlik]

with trees

دەرد. ئى [dərd]

pain, suffering, hardship:

دەرد تارتماق. پ

to suffer

دەرد-ئەلەم. ئى

[dərd—ələm]

pain, suffering

دەرد-ئەھۋال. ئى

[dərd—ahwal]

pain, suffering:

دەرد-ئەھۋالىنى ئېيتماق

to recount one's hardships

دەردلەش-دەردلەشمەك. پ

[dərdləxmək]

talk about one's troubles

دەردمەن. ئى [dərdmən]

a person who has suffered much

دەررۇ. رەۋ [dərru]

immediately, at once

دەرس. ئى [dərs]

a lesson:

دەرس جەدۋىلى

a class timetable

دەرستىن سىرتقى ھەرىكەت

extra—curricular activities

دەرسكە كىرمەك

to oppress, devastate

دەپنە. ئى [dəpnə]

a burial

دەپنە قىلماق. پ

to bury

ئۇ ئۈرۈمچىدە دەپنە قىلىندى.

He was buried in Urumqi.

دەپنە مۇراسىمى

a funeral

دەججال. ئى [dəjjal]

a demon, false prophet

دەخلى. ئى [dəhli]

effect, influence:

بۇ ئىشنىڭ ئۆگىنىشكە نېمە دەخلىسى بار؟

What effect does this have on study?

دەخلى بولماق. پ

to hinder, impede

دەخلى قىلماق. پ

to interfere with, obstruct

دەخلىسىز. سۈپ [dahlisiz]

inviolable, sacrosanct

دەخمىزە. ئى [dəhmi:zə]

encumbrance, nuisance:

بۇ بالا ماڭا دەخمىزە بولدى.

This child is a nuisance.

دەرەخ. ئى [dərəh]

a tree:

دەرەخ شاخلىرى

tree branches

دەرەخ سايىسى

I feel weak.

دەرمان بولماق. پ

to effect powerfully:

بۇ دورا مېنىڭ دەردىمگە دەرمان بولدى.

The medicine has had a wonderful effect on me.

دەرھال. رەۋ [dərhal]

immediately, at once

دەرۋازا. ئى [dərwa:za]

a gate, door

دەرۋازىۋەن. ئى

[dərwa:ziwən]

a gate — keeper, door — keeper

دەرۋەقە. رەۋ [dərwə:kə]

as expected, sure enough, in fact

دەرۋىش. ئى [dərwix]

a dervish, travelling seer

دەرىجە. ئى [dərijə]

grade, degree, voice (in grammar):

دەرىجىسى ئۆرلىمەك

to go up a grade

دەرىجىسى تۆۋەنلىمەك

to go down grade

دەرىجە سان. ئى

ordinal number

مەجھۇل دەرىجە

passive voice

دەرىجىلىك. سۈپ [dərijilik]

to go to class

دەرستىن چۈشمەك

to come out of class

دەرس ئۆتمەك

to teach:

سىز ھەپتىدە قانچە سائەت دەرس ئۆتىسىز؟

How many hours do you teach a weak?

مەن تەنتەربىيە دەرسى ئۆتىمەن.

I teach sports.

دەرسخانا. ئى [dərs'hana]

a classroom

دەرسلىك. ئى [dərslik]

teaching material

دەرسلىك كىتاب

a textbook

دەرغەزەپ. ئى [dəroəzəp]

anger, annoyance:

دەرغەزەپكە كەلمەك. پ

to get angery, feel annoyed

دەرگاھ. ئى [dərgah]

a palace:

پادشاھنىڭ دەرگاھى

the king's palace

دەرگۇمان. رەۋ [dərguman]

in doubt, not altogether believing

دەرمان. ئى [dərman]

power, strength, energy:

دەرمانىم يوق.

ئۇ ئورنىدىن دەس تۇردى.
He stood up straight.

دەستە. م [dəstə]
a bunch, handful:

بىر دەستە گۈل
a bunch of flowers

دەستەك. ئى [dəstək]
a lever, a laughing matter, indiscretion

دەستىلە-دەستىلىمەك. پ [dəstilimək]
to pile up, stack:

ناننى دەستىلىمەك
to stack bread

دەسسە-دەسسىمەك. پ [dəssimək]
to tread on, step on:

دەسسەپ ئۆلتۈرمەك
to trample to death

مەن مىخقا دەسسىۋالدىم.
I trod on a nail.

دەسسەل-دەسسەلمەك. پ [dəssəlmək]
to be trampled, stamped on

دەسلەپتە. رەۋ [dəsləptə]
at first, originally:

دەسلەپتە ئۇ بىلمەيتتى، كېيىن باشقىلار ئۇنىڭغا ئۇقتۇردى.
He didn't know at first, then other people told him.

دەسلەپكى. سۈپ [dəsləpki]
first, original:

grade, rank:

يۇقىرى دەرىجىلىك كادىر
a high ranking cadre

دەريا. ئى [dərya:]
a river, stream:

دەريا بويى
by the river

دەريا قىرغىقى
the river bank

تارىم دەرياسى
the Tarim river

دەز. ئى [dəz]
a crack, rift:

دەزى بار چىنە
a cracked bowl

دەز كەتمەك. پ
to crack, split:

ئەينەك دەز كېتىپتۇ.
The glass has cracked.

دەزمال. ئى [dəzmal]
an iron:

كىيىمگە دەزمال سالماق
to iron clothes

دەزماللا-دەزماللىماق. پ [dəzmallimak]
to iron:

كۆڭلىكىمنى دەزماللاپ قويۇڭ.
Please iron my shirt.

دەس. رەۋ [dəs]
straight, upright

دەس تۇرماق. پ
to stand up:

دەڭسە-دەڭسىمەك. پ
[dəŋsimək]
to estimate weight:
دەڭسەپ باققىنا، بۇنىڭ
ئېغىرلىقى قانچىلىك چىقار.
Tell me how much you
think this weight?

دەل. رەۋ [dəl]
exactly, precisely:
دەل ۋاقتىدا
right on time
ئوق نىشانغا دەل تەگدى.
The bullet hit the target
squarely.

دەل كەلمەك. پ
to fit, suit
بۇ شلەپە سىزگە دەل كېلىدۇ.
The hat suits you.

دەلتە. سۈپ [dəltə]
foolish, muddle—headed

دەل-دەرەخ. ئى
[dəl—dərəh]
trees, vegetation

دەلدەڭ. سۈپ [dəldəŋ]
vertical, pointed:
دەلدەڭ قۇلاق
pointed ears

دەلدەڭشى-دەلدەڭشىمەك. پ
[dəldəŋximək]
to stagger, totter

دەلدەڭلە-دەلدەڭلىمەك. پ
[dəldəŋlimək]

دەسلەپكى قەدەم
the first step
دەسلەپكى لاھىيە
the original design

دەسماللا-دەسماللىماق. پ
[dəsmallimak]
to wipe down, wipe clean:
جوزىنى دەسماللىماق
to wipe the table

دەسمايە. ئى [dəsma:yə]
capital, funds

دەسمايىلىك. سۈپ
[dəsma:yilik]
having capital, funds

دەشت. ئى [dəxt]
a wilderness, desert

دەشت-باياۋان. ئى
[dəxt—bayawan]
a wilderness, desert

دەقىقە. ئى [dəkikə]
a second, moment

دەككە. ئى [dəkkə]
a reprimand, rebuke

دەككە يېمەك. پ
to be reprimanded, told off

دەككە-دۈككە. ئى
[dəkkə—dükkə]
panic, terror, fear

دەككە-دۈككىدە قالماق. پ
to be afraid, terrified

دەڭ. ئى [daŋ]
inn, motel

to stagger, totter

دەلدەڭلەپ ماڭماق. پ

to stagger, totter

دەللال. ئى [dəllal]

a middleman, madame, pimp

دەلمۇ-دەل. رەۋ

[dəlmu—dəl]

exactly

دەلىل. ئى [dəlil]

evidence, proof

دەلىل كەلتۈرمەك. پ

to cite, provide as evidence

دەلىلسىز. سۈپ [dəlilsiz]

groundless, unproven

دەلىللە-دەلىللىمەك. پ

[dəlillimək]

to prove, demonstrate:

مەسىلىنى پاكىتلار بىلەن دەلىللىمەك

to prove a case with facts

دەلىللىك. سۈپ [dəlillik]

demonstrable, having proof

دەلىل-ئىسپات. ئى

[dəlil—ispat]

evidence, proof

دەلىل-ئىسپاتسىز. سۈپ

[dəlil—ispatsiz]

groundless, unproveen

دەلىل-ئىسپاتلىق. سۈپ

[dəlil—ispatlik]

having demonstrable, proof

دەم1. ئى [dəm]

a short time:

بىر دەمدىن كېيىن

in a minute

بىر دەم ساقلاپ تۇرۇڭ.

Wait just a moment.

دەم2. ئى [dəm]

a breathe, respiration:

دەم سىقىلماق

to pant, breathe heavily

دېمىڭنى چىقارما.

Calm down.

دەم ئالماق. پ

to breathe, rest, relax

بىز يەكشەنبە كۈنلەردە دەم ئالىمىز.

On Sundays we relax.

دەم ئېلىش كۈنى

a day of rest

دەملە-دەملىمەك. پ

[dəmlimək]

to infuse:

چاي دەملىمەك

to infuse tea

دەمىدە. ئى [dəmi:də]

an incantation:

دەمىدە سۈيى

water given to sick or dying people

دەمىدە سالماق. پ

to recite, read incantations:

دەھشەت. ئى [dəhxət]

ferocity, savageness

to lord over, rule a region

دەي. ئى [dəy]

a cassette

دراما. ئى [drama]

a drama

درامىچىلىق. ئى [dramiqilik]

acting, theatrics

دوپپا. ئى [doppa]

a Uighur cap

دوپدۇغىلاق. سۈپ

[dopdu oʁilak]

short and fat, dumpy:

دۇپدۇغىلاق بالا

a dumpy child

دۇپدۇمىلاق. سۈپ

[dopdumilak]

round, circlular

دوختۇر. ئى [dohtur]

a doctor, medic:

دوختۇر كېسەلنى يوقلىدى.

The doctor visited the patient.

دوختۇرخانا. ئى

[dohturhana]

a hospital, clinic

دوختۇرلۇق. ئى [dohturluk]

medicine, medical work

دودەن. سۈپ [do:dan]

mischievous, naughty

دورا. ئى [do:ra]

a drug, medicine:

دورا ئۆسۈملۈكلەر

دەھشەتلىك. سۈپ

[dəhxətlik]

ferocious, savage:

بۇ يەردە دەھشەتلىك بوران-چاپ-قۇن بولغان.

There was a violent storm here.

دەۋا. ئى [də:wa]

a lawsuit, litigation, allegation

دەۋا قىلماق. پ

to bring a lawsuit, to assert, allege

دەۋاگەر. ئى [də:wa:gər]

a prosecutor, one who brings a lawsuit

داۋالاش-داۋالاشماق. پ

[də:wa:laxmak]

to bring a law suit against someone

دەۋەت. ئى [də:wət]

a call, invitation

دەۋەت قىلماق. پ

to call, invite

دەۋر. ئى [dəwr]

a period of time, age:

تاش دەۋرى

the Stone Age

دەۋر خۇسۇسىيىتى

the characterisics of a period of history

دەۋر سۈرمەك. پ

دورىپۇرۇشلۇق. ئى
[do:ripuruxluk]
medicine selling

دورىخانا. ئى [do:rihana]
a chemists, drug store

دورىگەر. ئى [do:rigər]
a medicine maker, pharmacist

دورىلا-دورىلىماق. پ
[do:rilimak]
to treat (plants):
دېھقانلار كېۋەزنى تېرىشتىن بۇرۇن چىگىتنى دورىلايدۇ.
The farmers treat the cotton seeds before planting.

دوزاخ. ئى [dozah]
hell, handes:
دوزاخ ئازابى
the torments of hell

دوست. ئى [dost]
a friend, companion:
دوست مەملىكەت
a friendly nation
ئۇ مېنىڭ ئەڭ يېقىن دوستۇم.
He is my best friend .

دوست تۇتماق. پ
to become friends

دوستانە. سۈپ [dosta:nə]
friendly, amicable

دوستانىلىك. ئى
[doata:nilik]
friendship

medicinal plants
دوختۇر ماڭا ئازراق دورا بەردى.
The doctor gave me some medicine.

دورا دۇكىنى. ئى
a chemists, drugstore

دورا ئىچمەك. پ
to take medication

دورا-دورىماق. پ
[do:rimak]
to imitate, mime
بالىلار چوڭلارنىڭ ھەرىكىتىنى دوراشنى ياخشى كۆرىدۇ.
Children love to imitate adults.

دورا-دەرمان. ئى
seasoning, spices (for food)

دورامچى. ئى [do:ramqi]
a mimic

دورامچىلىق. ئى
[do:ramqilik]
mime, imitation

دورەم. ئى [do:rəm]
time, occasion:
بۇ دورەم مەن يېڭىمەن.
This time I'll win.

دورداي كالپۇك. ئى
[dorday calpuk]
a thick lip

دورىپۇرۇش. ئى
[do:ripurux]
a medicine seller

a crash, bang

دوققىدە. رەۋ [dokkida]
with a crashing sound:
ئۇ چىنىنى دوققىدە قويۇپ قويدى.
He put the bowl down with a crash.

دوقمۇش. ئى [dokmux]
a corner, angle:
كوچىنىڭ دوقمۇشى
the corner of the road

دوقۇر-دوقۇرماق. پ
[dokurmak]
to meet, run into, dash about

دوك. سۈپ [dok]
hunch-backed:
دوك ئادەم
a hunch-back

دوكتور. ئى [doktor]
a doctor (of philosophy)

دوكلات. ئى [doklat]
a report, account, statement:
بىز دوكلات يازدۇق.
We wrote a report.

دوكلات بەرمەك. پ
to report

دوكلاتچى. ئى [doklatqi]
a reporter,

دوگما. ئى [dogma]
dogma, religious belief

دوگماتىك. سۈپ [dogmatic]

دوستلارچە. رەۋ [dostlarqa]
friendly, amicably

دوستلاش-دوستلاشماق. پ
[dostlaxmak]
to become friends, make friends

دوستلۇق. ئى [dostluk]
friendship:
دوستلۇق مۇسابىقىسى
a friendly match

دوسكا. ئى [doska]
a blackboard

دوغىسىمان. سۈپ
[do:ojisiman]
arched, curved

دوق. ئى [dok]
a threat, menace

دوق قىلماق. پ
to threaten:
باشقىلارنىڭ دوق قىلىشىدىن قورقماسلىق
to be unafraid of the threats of other's

دوقا. سۈپ [doka]
protruding, bulging:
دوقا باش
a mis-shaped head

دوقال. ئى [dokal]
difficulty, crisis:
قىيىن دوقالغا دۇچ كەلمەك
to face a great crisis

دوق-دوق. تەق [dok-dok]

دولقۇنلا-دولقۇنلىماق. پ
[dolkunlimak]
to undulate, be wavy:
دەريا دولقۇنلاپ ئاقماقتا.
The river is white with rapids.

دولقۇنلۇق. سۈپ
[dolkunluk]
with waves:
قىسقا دولقۇنلۇق رادىئو
short wave radio

دوللار. ئى [dollar]
a dollar:
ئامېرىكا دوللىرى
American dollars

دومباي-دومبايماق. پ
[dombaymak]
to bulge, swell:
قورساق دومبايماق
to have a bulging stomach

دومبايت-دومبايتماق. پ
[dombaytmak]
to cause to bulge, swell:
قورسىقىنى دومبايتماق
to stick out one's belly

دومبىرا. ئى [dombira]
a Kazak two—stringed instrument

دومبىرىچى. ئى [dombiriqi]
a dombira player

دومساي-دومسايماق. پ
[domsaymak]

dogmatic

دوڭ. تەق [doŋ]
a clanging, ringing sound

دوڭ-دوڭ. تەق [doŋ—doŋ]
a clanging, ringing sound

دوڭغاق. سۈپ [doŋoɪak]
bent, hunch—backed:
دوڭغاق بوۋاي
a bent old man

دوڭغاقلا-دوڭغاقلىماق. پ
[doŋoɪaklimak]
to be bent over, hunch—backed

دوڭغاي-دوڭغايماق. پ
[doŋoɪaymak]
to stoop, bent over

دوڭغايت-دوڭغايتماق. پ
[doŋoɪaytmak]
to make someone stoop, bend

دولان. ئى [dolan]
a branch of Uighurs living around Mekit

دولقۇن. ئى [dolkun]
a wave, ripple:
دېڭىز دولقۇنلىرى
the waves of the sea
ئېلېكتر دولقۇنى
electric current

دولقۇنسىمان. سۈپ
[dolkunsiman]
like a wave, rippling

bad luck:

دومىلە باسماق

to have bad luck

دۇئا. ئى [dua:]

prayer,petition

دۇئا قىلماق. پ

to pray

دۇئا-تەكبىر. ئى

[dua:—təkbir]

prayer,petition

دۇئا-تەلەپ. ئى

[dua:—tələp]

prayers and petitions, request

دۇئاگوي. سۈپ [dua:goy]

a praying person

دۇت. ئى [dut]

smoke,vapour:

تاماكا دۇتى

tabacco smoke

دۇتار. ئى [dutar]

a 2 stringed Uighur musical instrument

دۇتارچى. ئى [dutarqi]

a dutar player

دۇتخانا. ئى [duthana]

air—vent

دۇچ. رەۋ [duq]

see below

دۇچ كەلمەك. پ

to meet,face

بالايىئاپەتكە دۇچ كەلمەك

to put on a long face

دوملا-دوملىماق. پ

[domlimak]

to put,place:

ئۇ چاينى ئاغزىغا دوملاپ قويۇپ ئىچمىدى.

He put the tea to his mouth but didn't drink it.

دوملا-دوملىماق. پ

[domilimak]

to tumble,roll down:

تاغدىن دوملاپ چۈشمەك

to come rolling down the hill

دوملاق. سۈپ [domilak]

round,circular:

دوملاق يۈز

a round face

يەر شارى دوملاق.

The earth is round.

دوملاقلا-دوملاقلىماق. پ

[domilaklimak]

to make into a circle,roll:

دوملاقلاپ ئويناماق

to do cart—wheels

دوملان-دوملانماق. پ

[domilanmak]

to tumble down,roll down

ئۇ تاغدىن دوملىنىپ چۈشتى.

He rolled down the mountain.

دوملا. ئى [domi:la]

oil sediment

دۇكان. ئى [dukan]

a shop, store

دۇكانچى. ئى [dukanqi]

a shoopkeeper

دۇكاندار. ئى [dukandar]

a shopkeeper

دۇڭ. رەۋ [duŋ]

wholesale

دۇڭ ئالماق

to buy wholesale

دۇڭ ساتماق

to sell wholesale

دۇمباق. ئى [dumbak]

a drum:

جەڭ دۇمبىقى

a war drum

دۇمباق چالماق

to play the drum

دۇمباق يېرىلماق

to fail, run into difficulty

دۇمباقچى. ئى [dumbakqi]

a drum player

دۇمباقچىلىق. ئى

[dumbakqilik]

drum playing: flattery

دومبالا-دۇمبالىماق. پ

[dumbalimak]

to beat, hit

دۇنيا 1. ئى [dunya]

world, earth:

پۈتۈن دۇنيا

to meet with a disaster

دۇچار. رەۋ [duqar]

see below

دۇچار بولماق. پ

to happen, befall, meet with

دۇخاۋا. ئى [duhawa]

velvet cloth

دۇخوپكا. ئى [duhupka]

an electric oven

دۇدۇقلا-دۇدۇقلىماق. پ

[duduklimak]

to stammer, stutter:

ئۇ دۇدۇقلاپ سۆزلىدى.

He spoke with a stammer.

دۇر. ئى [dur]

sediment, precipitation

دۇربۇن. ئى [durbun]

binoculars

دۇردۇن. ئى [durdun]

an expensive type of silk

دۇرۇس. سۈپ [durus]

right, correct:

كۆز-قارشى دۇرۇس.

His opinion is correct.

دۇرۇسلا-دۇرۇسلىماق. پ

[duruslimak]

to correct, put right

دۇش. ئى [dux]

a shower, a wash

دۇغ. ئى [duoı]

sediment, precipitation

ياغنىڭ دۇغى

a cutting board (for meat, vegetables)

دۆشكەلە-دۆشكەلىمەك. پ
[dəxkəlimək]
to censure, find fault

دۆڭ. سوپ [dəŋ]
a slope, incline, hill:
قۇم دۆڭى
a sand dune
دۆڭ يول
a sloping road

دۆڭگە چىقماق. پ
to go up an incline

دۆڭگە-دۆڭگىمەك. پ
[dəŋgimək]
to transfer, shift:
جاۋابكارلىقنى دۆڭگىمەك
to shift the responsibility

دۆڭلۈك. ئى [dəŋlük]
a hilly area

دۆلەت 1. ئى [də:lət]
a country, nation:
گۈزەل دۆلەت
a beautiful country

دۆلەت 2. ئى [də:lət]
fortune, luck
بېشىغا دۆلەت قۇشى قونماق
to strike lucky

دۆلەتلىك 1. سوپ
[də:lətlik]
national, nation—wide

دۆلەتلىك 2. سوپ
the whole world
دۇنيا تىلى
Esperanto
هايۋاناتلار دۇنياسى
the animal world

دۇنيادىن ئۆتمەك. پ
to die, pass away

دۇنياغا كەلمەك. پ
to be born

دۇنيا 2. ئى [dunya]
wealth, goods

دۇنيالىق. ئى [dunyalik]
world, universe:
بۇ دۇنيالىق
the material world
ئۇ دۇنيالىق
the spiritual world

دۇنياۋى. سوپ [dunya:wi]
earthly, belonging to this world

دۆت. سوپ [dot]
stupid, foolish:
دۆت بالا
a stupid boy

دۆتلەش-دۆتلەشمەك. پ
[dotləxmak]
to be stupid, foolish

دۆتلۈك. ئى [dotlük]
stupidity, foolishness

دۆش. ئى [dəx]
mound, mole—hill

دۆشە. ئى [dəxa]

oves

دۈپۈرلە-دۈپۈرلىمەك. پ
[düpürlimək]
to make a noise with one's feet:
ئاتلار دۈپۈرلەپ كەلدى.
The horses came galloping by.

دۈپۈلدە-دۈپۈلدىمەك. پ
[düpüldimək]
to beat, make a beating noise:
يۈرەك دۈپۈلدىمەك
the sound of the heart beating

دۈدۈت. تەق [düdüt]
a whistling sound, toot—toot

دۈررىدە. رەۋ [dürridə]
shouting, whooping:
باللار دۈررىدە تارقاپ كەتتى.
The children went on their way, shouting.

دۈشەنبە. ئى [düxənbə]
Monday

دۈشمەن. ئى [düxmən]
enemy, foe

دۈشمەنلەرچە. رەۋ
[düxmənlərqə]
with hostility, animosity

دۈشمەنلەش-دۈشمەنلەشمەك. پ
[düxmənləxmək]

[də:lətlik]
wealthy, rich

دۆلەتمەن. سۈپ
[də:lətmən]
wealthy, rich

دۆلەتمەنلىك. ئى
[də:lətmənlik]
wealth, riches

دۆۋە. ئى؛ م [də:wə]
a mound, pile
يەر دۆۋە توپا
a mound of earth
ئەخلەت دۆۋىسى
the rubbish pile

دۆۋە-دۆۋە. سۈپ
[dəwə—dəwə]
in piles, in mounds

دۆۋىلە-دۆۋىلىمەك. پ
[dəwilimək]
to pile up, collect in piles

دۆۋىلەت-دۆۋىلەتمەك. پ
[dəwilətmək]
to pile up, make into mounds

دۈپ-دۈپ. تەق [düp—düp]
boom—boom:
يۈرەك دۈپ-دۈپ قىلىپ سوقماق
the sound of the heart beating

دۈپۈر-دۈپۈر. تەق
[düpür—düpür]
the sound of footsteps, ho

to fall upside down

دۈم قويماق. پ

to place upside down:

چىنىنى جوزىغا دۈم قىلىپ قوي.

Put the bowl upside down on the table.

دۈم ياتماق. پ

to lie on one's front

دۈمبە. ئى [dümbə]

back

دۈمبەمنى يارىلاندۇرۇۋالدىم.

I hurt my back.

دۈمچەك. سۈپ [dümqək]

a hunchback

دۈمچەيـ-دۈمچەيمەك. پ

[dümqəymək]

to be bent over

دۈمچىيىپ ئولتۇرماق. پ

to sit hunched up

دۈم-دۈم. تەق [düm—düm]

blindman's buff (a children's game)

دۈم-دۈم ئوينىماق. پ

to play blind man's buff

دۈملە-دۈملىمەك. پ

[dümlimək]

to braise, cook slowly:

پولۇ دۈملىمەك

to cook palau

دۈۋەت. ئى [düwət]

ink bottle

to be hostile

دۈشمەنلىك. ئى

[düxmənlik]

hostility, animosity

دۈك-دۈك. تەق [dük—dük]

boom—boom

دۈكۈر-دۈكۈر. تەق

[dükür—dükür]

the sound of footsteps, hooves

دۈكۈرلە-دۈكۈرلىمەك. پ

[dükürlimək]

to beat

دۈگىلە-دۈگىلىمەك. پ

[dügilimək]

to roll, tumble

توپ بۇ ياققا دۈگىلەپ كەتتى.

دۈگىلەت-دۈگىلەتمەك. پ

[dügilətmək]

to cause to roll:

باللار دۈگىلچەكنى دۈگىلىتىپ ئويناۋاتىدۇ.

The children are playing with the hoop.

دۈگىلەك. سۈپ [dügilək]

round, circular

دۈگىلچەك. ئى [dügilqək]

a toy iron hoop

دۈم. رەۋ [düm]

upside down, on one's stomach

دۈم چۈشمەك. پ

a reciter, performer

دېگەنبىلەن. رەۋ [degənbilən]
although, despite

ئۇ بارىمەن دېگەنبىلەن بارمىدى.
Although he said he was going, he never went.

دېگەندەك. رەۋ [degəndək]
as expected, sure enough, not bad:

دېگەندەك، ئۇ كەلدى.
Sure enough, he came.

دېگەندەك ئاتتىن بىرنى سېتىۋالدىم.
I bought a good horse.

دېگۈدەك. رەۋ [degüdək]
about, approximately, more or less:

ئۇلار ھەممىسى دېگۈدەك كەلدى.
Most of them came.

دېگۈز-دېگۈزمەك. پ [degüzmək]
to force someone to say something

دېڭىز. ئى [deŋiz]
ocean, sea:

دېڭىز ئارمىيىسى
navy

دېڭىز بويى
the seaside, coast

دېڭىز ساھىلى
the beach

دۈي. ئى [düy]
a work team, working group

دېدەك. ئى [dedək]
a female servant

دېرەك. ئى [derək]
news, information

دېرەك بەرمەك. پ
to tell, inform

دېرىكىنى قىلماق. پ
to inquire after somebody

دېرەكسىز. سۈپ [derəksiz]
without any news, information:

ئۇ دېرەكسىز يوقاپ كەتتى.
He was lost without trace.

دېرىزە. ئى [derizə]
a window:

دېرىزە سىرتىغا قارا.
Look out of the window.

دېرىزە پەردىسى
a window curtain

دېرىزىلىك. سۈپ [derizilik]
a room with windows

دىكابر. ئى [dikabr]
December

دېكلاماتسىيە. ئى [deklamatsiyə]
a recitation (of a poim etc.)

دېكلاماتسىيىچى. ئى [deklamatsiyiqi]

دېڭىز قىرغىقى
the coast

دېڭىز پىلى
a walrus

دېڭىزچى. ئى [deŋizqi]
a sailor

دېڭىز-ئوكيان. ئى
[deŋiz—okyan]
seas and oceans

دېلىغۇل. سۈپ [delioɣul]
hesitate, uncertain

دېلىغۇللۇق. ئى [delioɣulluk]
hesitation:
دېلىغۇللۇق قىلما.
Don't hesitate.

دېلو. ئى [delo]
a dossier, file, case

دېمەت. سۈپ [demət]
the same age:
مۇرات مەن دېمەتلىك بالا.
Murat and I are nearly the same age.

دېمەك. پ [demək]
in other words, that is to say

دېمەكچى. پ [deməkqi]
what one intends to say:
سەن نېمە دېمەكچى؟
What are you trying to say?

دېموكرات. ئى [demokrat]
democrat

دېموكراتىزم. ئى
[demokratizm]
democracy

دېموكراتىك. سۈپ
[demokratik]
democratic

دېموكراتىيىلەش-دېموكراتىيىلەشمەك. پ
[demokra:tiyiləxmək]
to democratize

دېھقان. ئى [deḥḳan]
a peasent, farmer:
دېھقانلار جەمىيىتى
a peasent society

دېھقانچىلىق. ئى
[deḥḳanqilik]
a farming, agriculture:
دېھقانچىلىق بىلەن شۇغۇللانماق
to be engaged in farming

دېۋەڭ. سۈپ [dewəŋ]
foolish, clumsy

دېۋەڭلىك. ئى [dewəŋlik]
a foolishness, clumsiness

دېۋەيلەش-دېۋەيلىمەك. پ
[dewəylimək]
to put on airs, act fierce:
ئۇ دېۋەيلەپ مېنىڭ ئالدىمغا كەلدى.
He came up to me, acting tough.

دېيەرلىك. رەۋ [deyərlik]
almost, more or less:
يوق دېيەرلىك

[diriŋlimak]
to make a thump, thud

دىرىلدا-دىرىلدىماق. پ
[dirildimak]
to tremble, shiver, shake

دىسكا. ئى [diska]
a discus (in athletics)

دىسكو. ئى [disko]
disco dancing

دىففېرېنسىئال. ئى
[differensial]
differential

دىققەت. ئى [dikkət]
attention, interest:

دىققەت قىلىڭلار.
Please pay attention.

دىققەت قىلماق. پ
to notice, be careful

دىققەتنى يىغماق. پ
to concentrate

ۋاراڭ -چۇرۇڭ تۇپەيلى مەن دىققىتىمنى يىغالمىدىم.
I couldn't concentrate because of the noise

دىققەتسىز. سۈپ [dikkətsiz]
carelessness

دىققەت -ئېتىبار. ئى
[dikkat—e:tibar]
attention, interest:

دىققەت -ئېتىبارىنى قوزغىماق
to catch one's attention

دىقماق. سۈپ [dikmak]
almost nothing

دىئالوگ. ئى [dialog]
dialogue

دىئالوگسىز. سۈپ [dialogsiz]
without dialogue

دىئامېتر. ئى [diametr]
diameter

دىپلوم. ئى [diplom]
a diploma

دىپلوماتىك. سۈپ
[diplomatik]
diplomatic:

دىپلوماتىك مۇناسىۋەت
diplomatic relation

دىت. ئى [dit]
taste, interest, pleasure:

دىتىغا ياقماق
to be to one's taste

دىتى بار ئادەم
a clever person

دىجورنى. ئى [dijorni]
be on duty:

بۈگۈن كىم دىجورنى ؟
Who's on duty today?

دىر-دىر تىترىمەك. پ
[dir—dir titrimək]
to shiver, shake

دىرېكتور. ئى [direktor]
a director

دىرىڭىدە. رەۋ [diriŋŋidə]
with a thump, thud

دىرىڭلا-دىرىڭلىماق. پ

دىڭگايت-دىڭگايتماق. پ
[diŋgaytmak]
to cause to wag(of a tail)
قۇيرۇقىنى دىڭگايتماق
to wag one's tail

دىل. ئى [dil]
heart, soul:
دىلى سۇنۇق
depressed, sad
دىلى بۇزۇق
evil, wicked
دىلى يۇمشاق
kind, soft-hearted

دىلشىكەستە. رەۋ
grieved, hurt

دىلئارام. سۈپ [dilaram]
at peace, rested

دىلبەر. ئى [dilbər]
a beautiful woman

دىلدار. ئى [dildar]
beloved, cherished

دىماغ. ئى [dimaoɪ]
nasal cavity

دىماغ تاۋۇشى. ئى
a nasal vowel

دىم-دام ئۇخلىماق. پ
[dim-dam uhlimak]
to sleep fitfully

دىمىق. سۈپ [dimik]
stuffy, close:
دىمىق ئۆي
a stuffy room

short and dumpy(of people)

دىكتاتور. ئى [diktator]
a dictator

دىكتاتورا. ئى [diktatora]
a dictatorship

دىكتور. ئى [diktor]
announcer, newsreader(esp. TV, radio)

دىك-دىك. تەق [dik-dik]
thump-thump, thud-thud
ئۇ دىك-دىك يۈگۈرۈپ كەلدى.
He came running in, breathing heavily

دىككىدە. رەۋ [dikkidə]
with a thump, thud:
ئۇ ئۆگزىدىن دىككىدە سەكرەپ چۈشتى.
He jumped smartly down from the roof.

دىكىلدە-دىكىلدىمەك. پ
[dikildimək]
to jog, trot

دىڭ. تەق [diŋ]
straight, erect:
دىڭ قۇلاق ئادەم
one who always has the latest gossip

دىڭ تۇرماق. پ
to stand up straight

دىڭگاي-دىڭگايماق. پ
[diŋgaymak]
to wag(of a tail)

دىمىق هاۋا
close weather

دىمىق-دىمىقماق. پ
[dimikmak]
to fell stuffy, suffocate

مەن بۇ ئۆيدە دىمىقىپ قالدىم.
I'm suffocating in this room.

دىمىقتا. سۈپ [dimikta]
stuffiness

دىمىقتا بولماق. پ
to be stuffy

دىن. ئى [din]
a religion:

ئىسلام دىنى
Islam

دىن تارقاتماق
to spread religion

دىندار. سۈپ [dindar]
religious, faithful, believing

دىنسىز. سۈپ [dinsiz]
irreligious, atheistic

دىنسىزلىق. ئى [dinsizlik]
atheism

دىنىي. سۈپ [diniy]
religious:

دىنىي ئېتىقاد
religious beliefs

دىۋان. ئى [diwan]
a collection, compilation
(eg. of poims)

دىۋانە. ئى [diwa:nə]
a beggar

دىۋانىلىك. ئى [diwa:nilik]
begging, almsseeking

دىۋە. ئى [di:wə]
devil, demon

دىۋىزىيە. ئى [diwiziyə]
division

دىيار. ئى [diyar]
mother—land, home—country

ر

رابىتە. ئى [rabitə]
a link, connection

راتسىئونالىزم. ئى
[ratsionalizm]
ratonalism

راخاب. ئى [rahab]
an iced drink

راخىت. ئى [rahit]
rickets (a disease)

رادار. ئى [radar]
radar

رادىئاتسىيە. ئى [radiatsiyə]

I'm not satisfied with your work.

رازىلاش-رازىلاشماق. پ [razilaxmak]
to be mutually content, satisfied

رازىلىق. ئى [razilik]
satisfaction, contentment, agreement

رازىلىق بەرمەك. پ
to give one's content, agree

رازىمەن. سۈپ [razimən]
satisfied, content

راسا. رەۋ [rasa:]
very, extremly, really:

مەن راسا چارچىدىم.
I'm exhausted.

بۈگۈن راسا ئىشلىدۇق!
Today we're really done some work!

راست. سۈپ [rast]
true, real:

ئۇ راستمۇ؟
Is that true?

ئۇ راست سۆزلەۋاتامدۇ؟
Is he telling the truth?

شۇ ۋاقىتتا بۇنى راست بىلمەيتتىم.
I truly didn't know about it then .

راستقا ئايلانماق. پ

radiation

رادىئاتور. ئى [radiator]
a radiator

رادىئو. ئى [radio]
a radio:

رادىئو دولقۇنى
radio waves

رادىئو ئىستانسىسى
a radio station

سىز رادىئو ئاڭلامسىز؟
Do you listen to the radio?

رادىئوئاكتىپ. سۈپ [radioaktip]
radio—active

رادىئوئۇزېل. ئى [radiouzel]
a broadcasting station

رادىئۇس. ئى [radius]
radius

رازمېر. ئى [razmer]
size, measurement:

چوڭ رازمېرلىك كۆڭلەك
a large —size dress

رازى. رەۋ [razi]
satisfaction, contentment:

مەن بۇ ئىشتىن رازى.
I'm satisfied with this matter.

ئۇلار بۇ تاماقتىن رازى بولمىدى.
They were dissatisfied with the food.

مەن سىزنىڭ خىزمىتىڭىزدىن رازى بولمىدىم.

to come true:

ئۇنىڭ چۈشى راستقا ئايلاندى.

His dream came true.

راستتىن. رەۋ [rasttin]

really, indeed:

راستتىن پۇلىڭىز يوقمۇ؟

Do you really have no money?

راستچىل. سۈپ [rastqil]

honest, sincere

راستچىللىق. ئى [rastqillik]

honesty, sincerity

راستلىق. ئى [rastlik]

truth, reality

راسخوت. ئى [rashot]

expenses, payment:

يول راسخوتى

travel expenses

راسلا-راسلىماق. پ

[raslimak]

to prepare, to get ready:

ئاش راسلىماق

to prepare food

راسلات-راسلاتماق. پ

[raslatmak]

to have prepared, got ready

راك 1. ئى [rak]

cancer:

ئاشقازان راكى

cancer of the stomach

ئۇ راك كېسىلى بولۇپ قالدى.

He has cancer.

راك 2. ئى

a prawn, shrimp

راك 3. ئى [rak]

one of the twelve mukam

راكېتا. ئى [raketa]

a rocket

رام. ئى [ram]

a frame (of a door, window etc.)

دېرىزىنىڭ رامى

the window frame

رام بولماق. پ

[ram bolmak]

to obey, listen to

رام قىلماق. پ

to subdue, subjugate

رامكا. ئى [ramka]

to frame:

رەسىمنى رامكىغا ئالماق

to frame a picture

رامىزان. ئى [ramizan]

Ramadan, the Islamic month of fasting

راھەت. ئى [rahət]

peace, comfort, ease

راھەت ئالماق. پ

to live in peace

ئەمگەكنىڭ تېگى راھەت.

Work requires relaxation.

راھەت كۆرمەك. پ

to find pleasure, comfort

راھەت-پاراغەت. ئى

راۋاجلان-راۋاجلانماق. پ
[rawajlanmak]
to develope,grow:
پەن -تېخنىكا راۋاجلانماق
to develope (of science and technology)

راۋاجلاندۇر-راۋاجلاندۇر-ماق. پ [rawajlandurmak]
to cause to develope, expand:
ئىگىلىكنى راۋاجلاندۇرماق
to develope the economy

راۋاجلاندۇرۇل-راۋاجلاندۇرۇل-ماق. پ [rawajlandurulmak]
to be developed

راۋاق. ئى [rawak]
a pavilion,gate—tower:
قىزىل راۋاقتىكى چۈش
The Dream of Red Mansions

راۋان. رەۋ [rawan]
fluently,smooth
ئۇ ئىنگلىزچىنى راۋان سۆزلەيدۇ.
He speaks English fluently.
بۇ ناھايىتى راۋان تەرجىمە ئىكەن.
The translation is very smooth.

راۋانلاش-راۋانلاشماق. پ
[rawalaxmak]
to be free of hindrances,

[ra:hət—para o̧ət]
ease,comfort

راھەتپەرەس. سۈپ
[ra:hətpərəs]
one who loves comfort

راھەتپەرەسلىك. ئى
[ra:hətpərəslik]
the love of comfort

راھەتلەن-راھەتلەنمەك. پ
[ra:hətlənmək]
to relax,feel at ease

راھەتلەندۈر-راھەتلەندۈر-مەك. پ [ra:hətlədürmək]
to cause someone to rest

راھەتلىك. سۈپ [ra:hətlik]
comfortable,luxurious

راھىب. ئى [ra:hib]
a (Buddhist)monk

راۋا. رەۋ [rawa:]
suitable,appropriately

راۋا بولماق. پ
to suit,be appropriate

راۋا كۆرمەك. پ
to permit, conset to, approve

راۋاب. ئى [rawab]
a 5 stringed musical instrument

راۋابچى. ئى [rawabqi]
a rawab player

راۋاج. ئى [rawaj]
development,growth

the regional government

رايىش. سۈپ [ra:yix]

well—behaved, honest:

رايىش بالا

an obedient child

رەپىقە. ئى [rəpika]

wife

رەت. ئى [rət]

row, sequence:

ئالتىنچى رەت

the sixth row

رەت بويىچە

in squence

رەت قىلماق. پ

[rət kilmak]

to refuse, reject:

ئۇ سۆز قىلىشنى رەت قىلدى.

He refused to speak.

مەن ئۇنىڭ تەلىپىنى رەت قىلدىم.

I turned down his request.

رەت-رەت. رەۋ [rət—rət]

row by row, row upon row

رەتسىز. سۈپ [rətsiz]

untidy, out of sequence

رەتلە-رەتلىمەك. پ

[rətlimək]

to put in order

رەتلەن-رەتلەنمەك. پ

[rətlənmək]

to be put in order, sequence

رەتلىك. سۈپ [rətlik]

impediments

راۋانلىق. ئى [rawanlik]

flow, fluency:

تىلنىڭ راۋانلىقى

the flow of speech

راۋۇرۇس. سۈپ [rawurus]

good, decent:

راۋۇرس ئادەم

an upright person

راي. ئى [ray]

wish, mood (of a verb in grammar)

ئۆز رايى بىلەن

of his own choosing

ھازىر كىنو كۆرۈشكە رايىم يوق.

I don't want to see a film just now.

پېئىلنىڭ بۇيرۇق رايى

the imperative mood of a verb

رايون. ئى [rayon]

a region, zone, area:

تاغلىق رايون

a mountainous region

ئاپتونوم رايون

an autonomous region

چېگرا رايون

a border zone

رايونلۇق. سۈپ [rayonluk]

regional, local:

رايونلۇق ھۆكۈمەت

neat, tidey:

ئۆيىڭىز نېمىدېگەن رەتلىك!

Your house is very neat!

رەجەپ. ئى [rəjəp]

the 7th month in the Islamic calendar

رەخت. ئى [rəht]

cloth, cloth material

رەددىيە. ئى [rəddiyə]

a retort, rebuttal

رەددىيە بەرمەك

to give a rebuttal, retort

رەزگى. سۈپ [rəzgi]

ragged, worn — out, bad quality:

رەزگى مال

inferior goods

رەزىل. سۈپ [rəzil]

obscene, indecent

رەزىللەش-رەزىللەشمەك. پ [rəzilləxmək]

to be obscene, indecent

رەزىللىك. ئى [rəzillik]

obscenity, indecency

رەسسام. ئى [rəssam]

an artist, painter:

داڭلىق رەسسام

a famous painter

رەسساملىق. ئى [rəssamlik]

a painting, work of art

رەسمىي. سۈپ [rəsmiy]

official, formal:

رەسمىي زىيارەت

an official visit

رەسمىي ھۆججەت

an official document

رەسمىيەت. ئى [rəsmiyət]

formalities, protocol

رەسمىيەت ئۆتىمەك

to go through the formalities

رەسمىيەتچى. ئى [rəsmiyətqi]

an officious person

رەسمىيەتچىلىك. ئى [rəsmiyətqilik]

routine, protocol

رەسمىيەتچىلىك قىلماق

to act merely for form's sake

رەسمىيلەش-رەسمىيلەشمەك. پ [rəsmiyləxmək]

to be formal, official

رەسمىيلەشتۈر-رەسمىيلەشتۈرمەك. پ [rəsmiyləxtürmək]

to formalise, determine

رەسۋا. سۈپ [rəswa:]

despicable, scandalous:

رەسۋا ئىش

a scandal, an affair

رەسۋا بولماق. پ

to make a fool of oneself

رەسۋاچىلىق. ئى

with photographs, coloured:

رەسىملىك ژۇرنال

a photo magazine

رەسىم -يوسۇن. ئى

[rəsim—yosun]

a custom, convention

رەقەم. ئى [rəkəm]

a number, numeral:

ئەرەبچە رەقەم

arab numerals

رىمچە رەقەم

roman numerals

رەقىب. ئى [rəkib]

an opponent, a rival

رەڭ. ئى [rəŋ]

colour:

قىزىل رەڭ

red ink

رەڭ بەرمەك. پ

to colour

رەڭگى ئۆچمەك. پ

to fade, lose colour:

ئالمىغا رەڭ كىرىپتۇ.

The apples are nearly ripe.

رەڭ قارىغۇسى

colour blindness

رەڭدار. سۈپ [rəŋdar]

colourful, multi—coloured:

رەڭدار بايراق

a colourful flag

رەڭدار لىنتا

a colour film(for a camera)

[rəswaqilik]

a scandal, gossip

رەسۋالاش-رەسۋالاشماق. پ

[rəswalaxmak]

to make a fool of oneself

رەسۋالاشتۇر-رەسۋالاشتۇر-

ماق. پ [rəswalaxturmak]

to disgrace make a fool of

رەسۋالىق. ئى [raswalik]

a scandal, bad behaviour

رەسىدە بولماق. پ

[rəsi:də bolmak]

to grow, mature

رەسىم. ئى [rəsim]

painting, photogragh:

چىرايلىق سىزما رەسىم

a beautiful painting

رەسىم تارتماق. پ

to take a picture

رەسىمىڭىزنى تارتسام بولامدۇ؟

Can I take your picture?

رەسىمچى. ئى [rəsimqi]

a photographer

رەسىمچىلىك. ئى

[rəsimqilik]

photography

رەسىمخانا. ئى [rəsimhana]

photograph studio

رەسىم -قائىدە. ئى

[rəsim—ka:idə]

a custom, convention

رەسىملىك. سۈپ [rəsimlik]

رەنا 1. سۈپ [rəna:]
tender, delicate, charming

رەنا 2. ئى [rəna:]
a woman's name

رەنە. ئى [rənə]
mortgage, pawning

رەنىگە قويماق
to pawn, mortgage

رەنجى-رەنجىمەك. پ
[rənjimək]
to complain, grumble, get mad:

بىز ۋاراڭ-چۇرۇڭدىن رەن-جىدۇق.
We complained about the noise

كىمدىن رەنجىدىڭىز؟
Who are you mad at?

رەنجىت-رەنجىتمەك. پ
[rənjitmək]
to annoy, make someone angry:

مېنى رەنجىتمە.
Don't annoy me.

رەنجىش-رەنجىشمەك. پ
[rənjixmək]
to fall out with each other

رەندە. ئى [rəndə]
a plane (a carpenter's tool)

رەندىلە-رەندىلىمەك. پ
[rəndilimək]
to plane, make smooth

رەڭسىز. سۈپ [rəŋsiz]
black and white;
transparent:

رەڭسىز فىلىم
a black and white film

رەڭسىز سۇيۇقلۇق
a transparent liquid

رەڭگارەڭ. سۈپ [rəŋgarəŋ]
many — coloured, multi—coloured

رەڭلىك. سۈپ [rəŋlik]
colour:

رەڭلىك تېلېۋىزور
a colour TV

رەڭلىك لېنتا
a colour film (for a camera)

رەڭلىك مېتال
a precious metal

رەڭمۇرەڭ. سۈپ [rəŋmurəŋ]
many — coloured, multi—coloured:

رەڭمۇرەڭ رەخت
coloured cloth

رەڭۋاز. ئى [rəŋwaz]
chameleon

رەم سالماق. پ
[rəm salmak]
to tell fortunes

رەممال. ئى [rəmmal]
a fortune—teller

رەمچى. ئى [rəmqi]
a fortune—teller

رەندىلەتـ رەندىلەتمەك. پ [rəndilətmək]
to have something planed

رەھبەر. ئى [rəhbər]
a leader, boss:

دۆلەت رەھبەرلىرى
the country's leader

رەھبەرلىك. ئى [rəhbərlik]
leadership:

رەھبەرلىكنى كۈچەيتمەك
to strengthen the leadership

رەھبەرلىك قىلماق. پ
to lead

رەھمەت. ئم [rəhmət]
thank—you:

رەھمەت سىزگە.
thank you.

ياردىمىڭىزگە رەھمەت
Thanks for your help.

رەھمەت ئېيتماق. پ
to thank:

مەن ئۇنىڭ مەسلىھەت بەر-
گىنىگە رەھمەت ئېيتتىم.
I thanked him for his advice.

رەھمەتلىك. سۈپ
[rəhmətlik]
said of a deceased person:

رەھمەتلىك ئانام
my deceased mother

رەھىم. ئى [rəhim]
mercy, compassion.

سوتچى جىنايەتچىگە رەھىم
قىلدى.
The judge had mercy on the prisoner.

ماڭا رەھىم قىلىڭ.
Have mercy on me.

رەھىمدىل. سۈپ [rəhimdil]
kind, benevolent

رەھىمدىللىك. ئى
[rəhimdillik]
kindness, compassion

رەھىمسىز. سۈپ [rəhimsiz]
curel, unkind

رەھىمسىزلىك. ئى
[rəhimsizlik]
cruelty, unkindness

رەھىم ـشەپقەت. ئى
[rəhim—xəpkət]
mercy, benevolent

رەۋىش. ئى [rəwix]
an adverb:

ۋاقىت رەۋىش
an adverb of time

ئورۇن رەۋىش
an adverb of place

رەيھان. ئى [rəyhan]
species of flower

رەيھانگۈل. ئى [rəyhangül]
a woman's name

رو. ئى [ro]
aluminium

رو قازان. ئى
an aluminium pot

to become clear:

مەسىلە روشەنلەشتى.

The problem became apparent.

روشەنلەشتۈر-روشەنلەشتۈرمەك. [roxənləxtürmək] پ

to make clear, clearly:

ئۇ ئەھۋالنى روشەنلەشتۈردى.

He clearified the situation.

رول. ئى [rol]

a rudder, role:

پاراخوتنىڭ رولى

a ship's rudder

رول تۇتماق

to be at the helm

باش رول

a leading role

رول ئالغۇچى

actor

رول ئوينىماق

to play a role

رولچى. ئى [rolqi]

a ship's pilot

رومال. ئى [romal]

a head—scarf

رومان. ئى [roman]

a novel

رومانتىزم. ئى [romantizm]

romanticism

رومانتىك. سۈپ [romantik]

romantic:

رومانتىك مۇزىكا

روجەك. ئى [rojək]

window curtain

روچىۋىن. ئى [ro:qiwin]

a large yellow fly

رودۇپاي. ئى [rodupay]

a vampire, blood—sucker

روزا. ئى [ro:za]

fasting

روزا تۇتماق

to fast:

روزا تۇتامسىز؟

Do you fast?

روزا-رامىزان. ئى

[ro:za—ramizan]

fasting

روسۇل. ئى [rosul]

a prophet, an apostle

روسۇلىللا. ئى [rosulilla]

the prophet of God (Mohammad)

روسىيە. ئى [rosiyə]

Russia

روسىيىلىك. سۈپ [rosiyilik]

a Russian

روشەن. سۈپ [roxən]

bright, clear:

ئۇنىڭ كۆزى روشەن.

He has bright eyes.

روشەنكى ئۇ مېنى ئالداۋاتىدۇ.

He is obviously cheating me.

روشەنلەش-روشەنلەشمەك. پ

[roxənləxmək]

to be excited, in high spirits

روھلاندۇر-روھلاندۇرماق. پ [rohlandurmak]

to excite, inspire

روھلۇق. سۈپ [rohluk]

high—spirited, lively

روھىي. سۈپ [rohiy]

spiritual:

روھىي دۇنيا

the spiritual world

روھىي ئازاب

inner conflict, turmoil

روي بەرمەك. پ [roy bərmək]

to appear, emerge

رويخەت. ئى [royhət]

a register, name roll:

سايلىغۇچىلار رويخېتى

electoral roll

رۇبائىي. ئى [ruba:iy]

a four stanza poem

رۇبلى. ئى [rubli]

a rouble (soviet currency)

رۇخسەت. ئى [ruhsət]

permission, leave:

ساياھەت قىلىش رۇخسەت ئىسپاتى

travel permit

سىزگە كىم رۇخسەت بەردى؟

Who gave you permission?

كىرىشكە رۇخسەتمۇ؟

romantic music

رومانىست. ئى [romanist]

a romantic

رومبا. ئى [romba]

rumba (dance)

رومكا. ئى [romka]

a small wine glass

رومكا كۆتۈرمەك. پ

to drink a toast

روناق. ئى [ronak]

see below

روناق تاپماق. پ

to develope, become wealthy

روھ. ئى [roh]

the spirit, soul:

روھ، دىل ۋە بەدەن

spirit, soul and body

روھى چۈشۈپ كەتمەك

to be in low spirits

روھىنى كۆتۈرۈپ قويماق

to encourage, lift spirits

روھانىي. ئى [roha:niy]

a spiritual man, a priest

روھسىز. سۈپ [rohsiz]

without spirit, lifeless

روھسىزلان-روھسىزلانماق. پ [rohsizlanmak]

to be in low spirits

روھسىزلىق. ئى [rohsizlik]

depression

روھلان-روھلانماق. پ [rohlanmak]

[reallaxmak]
to realize, achieve

رېئاللىق. ئى [reallik]
reality:

رېئاللىقتىن چەتنىمەك
to be divorced from reality

رېئاللىققا جىددىي قارىماق
to face up to reality

رېئالىزم. ئى [realizm]
realism

رېئالىست. ئى [realist]
a realist

رېپېتىتسىيە. ئى
[repetitsiyə]
a practice, rehearsal

رېپېتىتسىيە قىلماق
to rehearse

رېپىرى. ئى [repiri]
a referee, an umpire

رېپىرلىق. ئى [repirlik]
arbitration, refereeing

رېتسېپ. ئى [retsep]
medical prescription

رېتسېپ يازماق. پ
to write a prescription

رېجىم. ئى [rejim]
surveillance, observation:

رېجىم ئاستىدا ئەمگەك
قىلدۇرماق
to be forced to work under
surveillance

رېجىسسور. ئى [rejissor]

May I come in ?

تاماكا چېكىشكە رۇخسەت
قىلامسىز؟
May I smoke?

رۇخسەتسىز. سۈپ
[ruhsətsiz]
without permission, illegally

رۇخسەتلىك. سۈپ
[ruhsətlik]
legally, with permission

رۇس 1. سۈپ [rus]
of Russian nationality; a
Russian

رۇس تىلى
the Russian language

رۇس 2. سۈپ [rus]
straight, correct

رۇسچە. ئى [rusqə]
the Russian language

رۇسلا-رۇسلىماق. پ
[ruslimak]
to correct, straighten:

ئەگرى ياغاچنى رۇسلىماق
to straight crooked wood

رېئاكتىۋ ئايروپىلان. ئى
[reaktiw ayropilan]
a jet aeroplane

رېئاكسىيە. ئى [reaksiyə]
reaction

رېئال. سۈپ [real]
real, pracitical

رېئاللاش-رېئاللاشماق. پ

man

رېمونتخانا. ئى

[remont'hana]

a garage, repairshop

رېمونتسىز. سۈپ

[remontsiz]

unrepaired, broken down

رېنتگېن نۇرى. ئى

[rent'gin nuri]

an X—ray:

مەن رېنتگېنگە چۈشىدىكەنمەن.

I need an X—ray.

رىئايە. ئى، رەۋ [ria:yə]

compliance, observation

رىئايە قىلماق. پ

to pay attention to, comply with:

تازىلىققا رىئايە قىلىش كېرەك.

We must pay attention to cleaness.

رىتورىك. سۈپ [ritorik]

rhetoric:

رىتورىك سوئال

a rhetorical question

رىتىم. ئى [ritim]

rhythm:

مۇزىكا رىتىمى

musical rhythm

رىتىمسىز. سۈپ [ritimsiz]

without a rhythm

رىتىملىق. سۈپ [ritimlik]

rhythmic

a director, producer (of a film)

رېسپۇبلىكا. ئى [respublika]

a republic

رېستوران. ئى [restoran]

a restaurant

رېشاتكا. ئى [rexatka]

a fence, rail:

تۆمۈر رېشاتكا

an iron fence

رېفلېكس. ئى [refleks]

reflex

رېكورت. ئى [rekort]

a record, a fast time:

دۇنيا رېكورتى

a world record

ئۇ رېكورتنى بۇزدى.

He broke the record.

رېلىس. ئى [relis]

rail, track:

رېلىستىن چىقىپ كەتمەك

to leave the rails

رېماتىزم. ئى [rematizm]

rheumatism

رېمونت. ئى [remont]

repair, redress

رېمونت قىلماق. پ

to mend, repair, fix:

ماشىنا رېمونتتىن چىقتى.

The car has been mended.

رېمونتچى. ئى [remontqi]

a mender, repairer, odd—job

رىزىق. ئى [rizik]
one's lot in life, one's God given portion

رىسالە. ئى [risa:lə]
a small booklet, tract

رىشالە. ئى [rixa:lə]
a sweet food

رىشتە. ئى [rixtə]
link, connection:
كۆڭۈل رىشتىسى ئۈزۈلمەسلىك
undying friendship
مۇھەببەت رىشتىسى
the cords of love

رىغبەت. ئى [rioıbət]
interest, desire

رىغبەتلەن-رىغبەتلەنمەك. پ
[rioıbətlənmək]
to be interested in, enjoy
مەن بۇ ئىشتىن ناھايىتى رىغبەتلەندىم.
I really enjoyed doing that.

رىقابەت. ئى [rika:bət]
competition:
سودا رىقابىتى
economic compitition

رىقابەتچى. ئى [rika:bətqi]
a rival, competitor

رىقابەتلەش-رىقابەتلەشمەك. پ
[rika:bətləxmək]
to compete

رىكشا. ئى [rikxa]
a rickshaw

رىم. ئى [rim]
Rome

رىم پاپاسى. ئى
the Rome pope

رىۋايەت. ئى [riwa:yət]
a legened, myth:
قەدىمقى رىۋايەت
an old legend

رىياسەت. ئى [riya:sət]
chairing, presiding

رىياسەتچىلىك. ئى
[riya:sətqilik]
chairing, presiding:
يىغىنغا رىياسەتچىلىك قىلماق
to chair a meeting

رىيال. ئى [riyal]
Saudia Arabian currency

ز

زاپاس. سۈپ [zapas]
reserve, spare, extra

زاپاس مال
reserve, stored goods

زاپاس ماشىنا
a spare machine

زاپاس قوشۇن
a reserve army

زاپاس كۆمۈر
coal supplies

زاپچاس. ئى [zapqas]
spare parts, spares

زاپخوز. ئى [zaphoz]
a service attendant

زات. ئى [zat]
a person, personage:

ئۇلۇغ زات
an important person, VIP

زادى. رەۋ [za:di]
an intensifier, really, ever:

بۇ ئادەم زادى كىم بولىدۇ؟
Whoever is that man?

ئۆينىڭ ئىسسىقلىقىدا زادى تۇرغىلى بولمايتتى.
The house was so hot it was unbearable.

زار. رەۋ [zar]
see below

زار يىغلىماق. پ
to weep, sob

زار بولماق. پ
to long for

زارانخزا. ئى [zaraŋza]
a type of medicinal herb

زار-زار. رەۋ [zar—zar]
sadly, sorrowfully

زار-زار يىغلىماق. پ
to weep

زارلا-زارلىماق. پ
[zarlimak̡]
to complain, grumble

زارلاش-زارلاشماق. پ
[zarlaxmak̡]
to accuse each other, argue

زارىق-زارىقماق. پ
[zarik̡mak̡]
to long for:

سىزنى كۆرۈشكە زارىقىپ كەتتىم.
I'm longing to see you.

زاسۈي. ئى [zasüy]
cooked sheep entrails

زاغرا. ئى [zaoɪra]
a bread made from corn—flour

زاغۇن. ئى [zaoɪun]
a species of plant

زاكا. ئى [zaka]
swaddling for a baby:

زاكىسىدا قېرىپ قالغان بالا
an old head on young shoulders

زاكات. ئى [zakat]
alms, charity

زاكاز. سۈپ [zakaz]
on order, registered:

cruelty, unkindness

زالىملىق قىلماق. پ

to act cruelly

زاماسكا. ئى [za:maska]

putty(used in building)

زاماسكا سۈرمەك. پ

to apply putty

زاماسكىلا-زاماسكىلىماق. پ

[zamaskilimak]

to mend with putty

دېرىزىنى زاماسكىلىماق

to put putty round a window

زامان. ئى [zaman]

a time, period, tense:

هازىرقى زامان

modern, present time

يېقىنقى زاماندا

in recent times

قەدىمقى زاماندا

in olden times

زاماندىن قالماق

to be out of date

بۇ زاماندىن قالدى.

This is out of date.

هازىرقى داۋام زامان

the present continuous tense

زامانداش. ئى [zamandax]

a contemporary

زامانىۋى. سۈپ [zamaniwi]

modern, foreign

زامانىۋىلاش-زامانىۋىلاش-

زاكاز مال

goods on order

زاكاز خەت

a registered letter

زاكىلا-زاكىلىماق. پ

[zakilimak]

to swaddle a baby

زاڭ 1. سۈپ [zaŋ]

frivolous, light—hearted

زاڭ 2. ئى [zaŋ]

stolen goods, booty, contraband

زاڭنى يوشۇرماق

to hide stolen goods

زاڭ 3. ئى [zaŋ]

a kind of food

زاڭلاش-زاڭلاشماق. پ

[zaŋlaxmak]

to be frivo lous, flighty

زاڭلىق. رەۋ [zaŋlik]

mocking, satire:

زاڭلىق قىلماق. پ

fo mock, satirize:

ئۇ مېنى زاڭلىق قىلىۋاتىدۇ.

She'a mocking me.

زال. ئى [zal]

a hall, auditorium

زالىم. سۈپ [zalim]

cruel, unkind:

زالىم پادىشاھ

a cruel king

زالىملىق. ئى [zalimlik]

ماق. پ [zamaniwilaxmak]
to be modern, up—to—date

زامانىۋىلاشتۇر-زامانىۋىلاش-تۇرماق. پ
[zamaniwilaxturmak]
to develop, modernize

زامىن. رەۋ [zamin]
a cause, reason
ئۇنىڭ ئۆلۈشىگە سەن زامىن.
You were the reason he died.

زامىن بولماق. پ
to be the cause of

زاھىت. ئى [za:hit]
an ascetic devotee

زاھىتلىق. ئى [za:hitlik]
asceticism

زاھىر بولماق. پ
[za:hir bolmak]
to appear, come about

زاھىرەن. رەۋ [za:hirən]
appearently, superficially
ئۇ زاھىرەن خاتىرجەم كۆرۈندۇ.
He seems content.

زاھىري. سۈپ [za:hiriy]
superficial . outside:
زاھىدى كۆرۈنۈش
the superficial appearance

زاۋال. ئى [zawal]
the sunset, a decline, wane:
زاۋالغا يۈز تۇتماق
to be in decline
زاۋال تاپماق
to die, pass away

زاۋۇت. ئى [zawut]
a factory:
زاۋۇت باشلىقى
the factory manager
پولات زاۋۇتى
a steel factory

زايە بولماق. پ
[za:yə bolmak]
to lose, be wasted:
بىر كۈنلۈك ئەمگىكىمىز زايە بولدى.
We've lost a day's work.

زايە قىلماق. پ
to waste, lose

زايوم. ئى [zayom]
government bonds:
زايوم تارقاتماق
be issue government bonds

زەبەردەس. سۈپ
[zəbərdəs]
strong, powerful:
زابەردەس يىگىت
a powerful young man

زەپ. رەۋ [zəp]
extremely, very:
زەپ زېرەك بالا
a very intelligent child

زەپەر. ئى [zəpər]
a triumph, victory:
زەپەر مارشى

as decoration

زەر. ئى [zər]

gold thread:

زەر باسقان دوپپا

a gold thread embroidered cap

زەرەت. ئى [zərət]

electric charge:

مۇسبەت زەرەت

a positive charge

زەرەتلە-زەرەتلىمەك. پ [zərətlimək]

to charge (batteries)

زەرەر. ئى [zərər]

harm, damage

زەرەر تارتماق. پ

to lose, get the worst of

زەربە. ئى [zərbə]

a blow, knock

زەربە بەرمەك. پ

to beat, hit

زەربە يېمەك. پ

to get a beating

زەربىدار. سۈپ [zərbidar]

a commando:

زەربىدار دۈي

a shock brigade

زەرداب. ئى [zərdab]

pus and blood, gastric acid

زەردە. ئى [zərdə]

anger, rage

زەردىسى قاينىماق. پ

a victory song

زەپەر قۇچماق

to gain a victory

زەپت. ئى [zəpt]

anger, rage:

زەپتى بىلەن ئۇرماق

to hit someone in anger

زەخمەت. ئى [zəhmət]

a scar, wound:

ئۇنىڭ يۈزىدە زەخمەت بار.

He has a scar on his face.

زەخمەت يەتمەك. پ

to be wounded, scarred

زەخمەك. ئى [zəhmək]

a plectrum, a pick (for playing music)

زەخىملەن-زەخىملەنمەك. پ [zəhimlənmək]

to be bruised, disfigured

ئالما يەرگە چۈشۈپ زەخىملەندى.

The apple was bruised after falling to the ground.

زەخىملەندۈر-زەخىملەندۈرمەك. پ [zəhimləndürmək]

to bruise, disfigure

زەدەك. ئى [zə:dək]

a carrot

زەدىۋال. ئى [zədiwal]

a cloth used to decorate the wall

زەدىۋال تارتماق. پ

to hang cloth on a wall

a chain, lock:

ئالتۇن زەنجىر

a gold chain

ئىشىك زەنجىرى

a door-lock

زەنجىرسىمان. سۈپ
[zənjirsiman]

chain-like:

زەنجىرسىمان رېئاكسىيە

a chain reaction

زەنجىرلە-زەنجىرلىمەك. پ
[zənjirlimək]

to chain, bolt, lock:

ئىشىكنى زەنجىرلىمەك

to bolt the door

زەنجىرلىك. سۈپ
[zənjirlik]

chained, with a chain:

زەنجىرلىك ئىت

a chained dog

زەنجىرلىك ئىشىك

a chained, bolted door

زەھەر. ئى [zəhər]

poison:

يىلاننىڭ زەھىرى

snake poison

تىلى شېكەر، دىلى زەھەر

Sweet words, bitter thoughts.

زەھەرلىك قىلماق. پ

to urinate

زەھەرخەندە. سۈپ

to lose one's temper, get mad

زەردىلىك. سۈپ [zərdilik]

courageous, upright

زەرگەر. ئى [zərgər]

a jeweller, gold-smith

زەرگەرلىك. ئى
[zərgərlik]

jewellery making

زەڭگەر. سۈپ [zəŋgər]

sky blue

زەمبىرەك. ئى [zəmbirək]

artillery, canon

زەمبىرەك ئوقى

an artillery shell

زەمبىرەكچى. ئى
[zəmbirəkqi]

a gunner, artilleryman

زەمبىل. ئى [zəmbil]

a stretcher; matting stretched between two poles used for carrying earth etc.

زەمچە. ئى [zəmqə]

alum(chemical substance)

زەن سالماق. پ
[zən salmak]

to pay attention

زەن قويماق. پ

to pay attention

زەن قويۇپ ئاڭلىماق. پ

to listen attentively

زەنجىر. ئى [zənjir]

moist, damp, waterlogged:

زەي يەر

moist earth

زەينى چىقارماق

to drain waterlogged fields

زەي 2. ئى [zəy]

embroidered:

ئىتسكىگە زەي تۇتقان كۆڭلەك

an embroidered shirt

زەيتۇن. ئى [zəytun]

olive tree:

زەيتۇن يېغى

olive oil

زەيتۇن رەڭ

deep sea blue

زەيكەش. سۈپ [zəykəx]

moist, damp

زەيلە-زەيلىمەك. پ

[zəylimək]

to be damp, moist

زەيلىك. ئى [zəylik]

moist, damp

زور 1. سۈپ [zor]

large, important

زور ۋەقە

an important event

زور 2. ئى [zor]

compulsion, force:

بۇ يەرگە ئۇنىڭ زورى بىلەن كەلدىم.

He made me come here.

زوراي-زورايماق. پ

[zəhərhəndə]

vicious, malicious

زەھەرلە-زەھەرلىمەك. پ

[zəhərlimək]

to poison

زەھەرلەپ ئۆلتۈرمەك

to poison someone

زەھەرلەن-زەھەرلەنمەك. پ

[zəhərlənmək]

to be poisoned

زەھەرلەندۈر-زەھەرلەندۈر-مەك. پ [zəhərləndürmək]

to have poisoned, cause to be poisoned

زەھەرلىك. سۈپ [zəhərlik]

poisonous; vicious:

زەھەرلىك ھاشارەت

poisoned insects

زەھەرلىك چېكىملىك

harmful drugs

زەھەرلىك سۆز

vicious words

زەئىپ. سۈپ [zəip]

weak, feeble, importent:

ئىرادىسى زەئىپ ئادەم

weak—willed

زەئىپلىك. ئى [zəiplik]

weakness, feebleness, importence:

ئۆزىنىڭ زەئىپلىكىنى بىلمەك

to know one's weaknesses

زەي 1. سۈپ [zəy]

strength, force:

زورلۇق بىلەن ئىگىلىۋالماق

to master by force

زورمۇزور. رەۋ [zormuzor]

forcedly, under compulsion:

مەن بۇ يەرگە زورمۇزور كەلدىم.

I come here under compulsion:

زورمۇزور كۈلمەك

to give a forced smile

زورۇق-زورۇقماق. پ

[zorukmak]

to be exhausted, tired out

زوق. ئى [zok]

joy, delight, enthusiasm:

زوقى بىلەن سۆزلىمەك

to speak with enthusiasm

بۇ بالىغا زوقۇم كېلىۋاتىدۇ.

I love this child.

زوقلان-زوقلانماق. پ

[zoklanmak]

to be enthralled, excited:

بالىلار ھېكايىنى زوقلىنىپ ئاڭلىماقتا.

The children were spellbound as they listened to the story.

زوقلاندۇر-زوقلاندۇرماق. پ

[zoklandurmak]

to cause to enjoy

زوقلىنارلىق. سۈپ

[zoklinarlik]

enthralling, exciting:

[zoraymak]

to increase in size or importance:

ۋەقە بارغانسېرى زورايماقتا.

The incident is getting more serious all the time.

زورايت-زورايتماق. پ

[zoraytmak]

to enlarge, exaggerate:

ۋەقەنى زورايتماق

to exaggerate an incident

زورايتىل-زورايتىلماق. پ

[zoraytilmak]

to be enlarged, exaggerated

زوراۋان. ئى [zorawan]

brutal, vicious, cruel:

زوراۋان پادىشاھ

a cruel king

زوراۋانلىق. ئى

[zorawanlik]

cruelty, brutality

زورلا-زورلىماق. پ

[zorlimak]

to force, compel:

ئۇ ئەمگەك قىلىشقا زورلىدى.

He forced them to work.

زورلاپ يېگۈزمەك. پ

to force to eat

زورلاش-زورلاشماق. پ

[zorlaxmak]

to force one another

زورلۇق. ئى [zorluk]

زوقلىنارلىق ھېكايە
an enthralling story
زوقمەن. ئى [zoķmən]
finding, pleasure in:
ساز چېلىشقا زوقمەن ئادەم
a person who enjoying playing music
زوقمەنلىك. ئى [zoķmənlik]
enthusiasm, interest:
زوقمەنلىك بىلەن قارىماق
to watch with interest
زوڭ ئولتۇرماق. پ
[zoŋolturmak]
to squat on one's heels
زوڭزايـ-زوڭزايماق. پ
[zoŋzaymak]
to squat
زوڭزىيىپ ئولتۇرماق. پ
to sit on one's haunches, squat
زومىگەر. ئى [zomigər]
a conqueror, trant
زومىگەرلىك. ئى
[zomigərlik]
tyranny, oppression:
زومىگەرلىككە قارشى تۇرماق
to oppose tyranny
زوئولوگىيە. ئى [zoologiya]
zoology
زۇكام. ئى [zukam]
influenza, cold:
زۇكام بولۇپ قالدىم.
I've got a cold.
زۇكام تەگمەك. پ
to catch a cold
زۇكامدا-زۇكامدىماق. پ
[zukamdimak]
to catch a cold:
ئۇ زۇكامداپ قالدى.
He's got a cold.
زۇلپىقار. ئى [zulpiķar]
a double—edged sword
زۇلمەت. ئى [zulmət]
darkness, oppression
زۇلمەتلىك. سۈپ
[zulmətlik]
dark, oppressive
زۇلۇم. ئى [zulum]
oppression, restriction
زۇلۇم سالماق. پ
to oppress, restrict
زۇمرەت. ئى [zumrət]
emerald
زۇمرەتتەك. سۈپ
[zumrəttək]
sparkling, clear water
زۇۋان. ئى [zuwan]
speech, talk, answer:
زۇۋانى ئۆچمەك
to not answer
زۇۋۇلا. ئى [zuwula]
a measure the right amount
جوۋاۋنىڭ زۇۋۇلىسى
the amount of dough

[zerəkləxmək]
to be clever, intelligent

زېرەكلىك. ئى [zerəklik]
intelligence, cleverness

زېرىك-زېرىكمەك. پ
[zerikmək]
to be bored, fed up:

زېرىكتىڭىزمۇ؟
Are you bored?

زېرىكمەي ئۆگەنمەك. پ
to never get tired of studying

زېرىكەرلىك. سۈپ
[zerikərlik]
boring, monotonous:

زېرىكەرلىك كىتاب
a boring book

زېرىكەرلىك ئىش
monotonous work

زېرىكتۈر-زېرىكتۈرمەك. پ
[zeriktürmək]
to bore, annoy someone

زېرىككەك. سۈپ [zerikkək]
boring, annoying:

زېرىككەك ئادەم
a bore, a nuisance

زېمىن. ئى [zemin]
land, territory

زېمىندار. ئى [zemindar]
a land—owner

زېھىن. ئى [zehin]
intellect, intelligence:

required to make a dumpling

زۆرۈر. سۈپ [zərür]
important, necessary

نەزەرىيىنى ئەمەلىيەت بىلەن بىرلەشتۈرۈش زۆرۈر.
Theory must be consistent with reality.

زۆرۈرلۈك. ئى [zərurlük]
importance, necessity:

ئىشىمنىڭ زۆرۈرلىكىدىن كېلەلمىدىم.
I couldn't come because of the importance of my work.

زۆرۈرىي. سۈپ [zərüriy]
important, necessary

زۆرۈرىيەت. ئى [zərüriyət]
requisite, necessity:

مەن بىلەن بىرگە كېلىشىڭىز-نىڭ زۆرۈرىيىتى يوق.
You needn't come with me.

زۆرۈرىيەتلىك. سۈپ
[zorüriyətlik]
necessary, indispensable

زۆھرە. ئى [zəhrə]
a girl's name

زېدە. ئى [zeda]
a bruise, scar:

زېدىسى يوق ئالما
an unbruised apple

زېرەك. سۈپ [zerək]
clever, intelligent

زېرەكلەش-زېرەكلەشمەك. پ

پۈتۈن زېھنى بىلەن
with all one's mind
زېھنىلىك. سۈپ [zeḥinlik]
intellegent, clever
زېھنىي. سۈپ [zeḥniy]
intellectual:
زېھنىي قابىلىيەت
IQ, intelligence
زىبۇ زىننەت. ئى
[zi:buzinnət]
decoration, ornaments
زىبۇزىننەت بۇيۇمى. ئى
ornaments, jewellery
زىت. سۈپ [zit]
opposing, contradictory:
بىر-بىرىگە زىت پىكىر
opposing ideas
زىتلاش-زىتلاشماق.
[zitlaxmak̡]
to be in opposition,
contradict:
ئۇ مەن بىلەن زىتلىشىپ
قالدى.
He's opposing me.
زىتلىق. ئى [zitlik̡]
opposition, antagonism
زىتلىق قىلماق. پ
to oppese
زىچ. سۈپ [ziq]
close, dense, compact:
بۇغداينى زىچ تېرىماق
to plant wheat close together

زىچچىدە. رەۋ [ziqqidə]
densely, compactly:
ئۆيدە ئادەملەر زىچچىدە ئولتۇرىدۇ.
The room is full of people.
زىچلاش-زىچلاشماق. پ
[ziqlaxmak̡]
to be close, dense:
ئۇلارنىڭ مۇناسىۋىتى زىچلىشىپ كەتتى.
They have got very close.
زىچلىق. ئى [ziqlik̡]
density, compactness:
ئاھالىنىڭ زىچلىقى
density of population
زىخ. ئى [zih]
a skewer:
بىر زىخ كاۋاپ
one skewer of kebab
ئىككى زىخ بىرىڭ.
Give me two kebabs.
زىددىيەت. ئى [ziddiyat]
a contradiction, denial
زىرائەت. ئى [zira:at]
crops:
كۈزلۈك زىرائەت
autumn crops
قانداق زىرائەت ئۆستۈرىدۇڭلار؟
What crops do yoy grow?
زىرىق. ئى [zirik̡]
a type of plant
زىغىر. ئى [ziɣir]
vegetable seeds, rape seed

زىغىر رەڭ. سۈپ
dark brown

زىق. سۈپ [zik]
urgent, pressing

ۋاقتى زىق.
Time is pressing.

زىقلىق. ئى [ziklik]
urgency, importance

زىڭ. تەق [ziŋ]
a ringing noise

زىڭڭىدە. رەۋ [ziŋŋida]
with a ringing noise

زىڭىلدا-زىڭىلدىماق. پ
[ziŋildimak]
to make a ringing sound

زىل. سۈپ [zil]
clear, melodious;

زىل ئاۋاز
a clear voice

زىلچا. ئى [zilqa]
a carpet

زىلچا-گىلەم. ئى
[zilqa giləm]
carpets

زىلزىلە. ئى [zilzila]
an earthquake

زىللاش-زىللاشماق. پ
[zillaxmak]
to be clear and melodious (a voice)

زىلۋا. سۈپ [zilwa:]
slender, graceful;

زىلۋا كەلگەن بىر قىز
a slender girl

زىمىستان. ئى [zimistan]
winter;

زىمىستان كۆرمىگەن بۇلبۇل،
باھارنىڭ قەدرىنى بىلمەس.
The nightingale who hasn't endured winter, doesn't know the wonder of spring.

زىنا. ئى [zina:]
illicit sex, adultery

زىنا قىلماق. پ
to commit adultery

زىناخور. ئى [zinahor]
an adulterer, a promiscuous person

زىناخورلۇق. ئى
[zinahorluk]
adultery, promisuity

زىندان. ئى [zindan]
a prison

زىندانغا تاشلىماق. پ
to put into prison

زىنداندا ياتماق. پ
to be in prison

زىننەت. ئى [zinnət]
decoration, adornments

زىننەت بۇيۇمى. ئى
ornaments, jewellery

زىننەتلە-زىننەتلىمەك. پ
[zinnətlimək]

intellectual:

زىيالىلار

intellectuals, the intelligentsia

زىيان. ئى [ziyan]

damage, harm:

زىيان ئېغىر ئەمەس.

The damage is not serious.

زىيان بولماق

to be damaged, harmed

زىيان قىلماق. پ

to harm, damage:

تاماكا سالامەتلىككە زىيان قىلىدۇ.

Smoking harms your health.

زىيانداش. ئى [ziyandax]

evil, calamity; pestilential:

زىيانداش ھاشارەتلەر

harmful insects

زىيان-زەخمەت. ئى [ziyan—zəhmət]

damage, harm

زىيانسىز. سۈپ [ziyansiz]

harmless, innocent

زىيانكەش. ئى [ziyankəx]

a harmful person

زىيانلىق. سۈپ [ziyanlik]

disastrous, loss—making

to decorate, adorn

ئۆينى زىننەتلىدۇق.

We docorated the room.

زىننەتلەن-زىننەتلەنمەك. پ [zinnətlənmək]

to be decorated, adorned

زىنھار. رەۋ [zinhar]

absolutely never, absolutely not:

بۇنداق ئىشنى زىنھار قىلما.

Don't you ever do that.

زىياپەت. ئى [ziya:pət]

a banquet, a feast:

زىياپەت زالى

a banqueting hall

دۆلەت زىياپىتى

a state banquet

زىيادە. سۈپ [ziyadə]

extra, surplus:

زىيادە پۇل

surplus money

زىيارەت. ئى [ziya:rət]

a tour, a visit

زىيارەت قىلماق. پ

to visit, tour

زىيارەتچى. ئى [ziya:rətqi]

a tourist, a sightseer

زىيالىي. سۈپ [ziya:liy]

ژ

ژارگون. ئى [zargun]
jargon

ژاندارما. ئى [zandarma]
the police, gendarme

ژانىر. ئى [za:nir]
a genre, type (of literature)

ژۇرنال. ئى [zurnal]
a journal, a magazine:

ئايلىق ژۇرنال
a monthly magazine

رەسىملىك ژۇرنال
a colour photo magazine

ژۇرنالىست. ئى [zurnalist]
a journalist, reporter

س

سائادەت. ئى [saa:dət]
happiness, fortune, luck

سائادەتلىك. سۈپ
[saa:dətlik]
happy, wonderful:

سائادەتلىك كۈنلەر
happy days

سائادەتمەن. سۈپ
[saa:dətmən]
happy, wonderful

سائەت. ئى [sa:ət]
a clock, hour, meter:

تام سائىتى
a wall clock

قول سائىتى
a wrist watch

سائەت توغرىلىماق
to set a watch

سائەت ئالتىدە
at 6 o'clock

بۈگۈن بەش سائەت ئىشلىدۇق.
We worked for 5 hours today.

سائەت توشتى.
Time is up.

توك سائىتى
an electricity meter

سائەتچى. ئى [sa:ətqi]
a clock—maker, watch—repairer

سائەتچىلىك. ئى [sa:ətqilik]
watch and clock making

سائەتلىك. سۈپ [sa:ətlik]
so many hours:
بىر سائەتلىك ئىش
an hour's work

سابا. ئى [saba:]
a dawn breeze

ساپ 1. ئى [sap]
handle, end:
قەلەم سېپى
a pen handle

ساپ. سۈپ [sap]
fresh, pure:
ساپ هاۋا
fresh air
ساپ ئالتۇن
pure gold

ساپ-ساپماق. پ [sapmak]
to wear, put on:
يىڭنىگە يىپ ساپماق
to thread a needle
پۇتنى ئاياغقا ساپماق
to put on shoes

ساپا. ئى [sapa:]
quality; number of carats:
ئالتۇننىڭ ساپاسى
the quality, grade of gold

ساپاق. ئى [sapak]
a bunch of grapes

ساپايى. ئى [sapa:yi]
a percussion instrument

ساپايىچى. ئى [sapa:yiqi]
a sapayi player

ساپلا-ساپلىماق. پ [saplimak]
to fit a handle on something

ساپلىق. سۈپ [saplik]
with a handle:
سۆڭەك ساپلىق پىچاق
a bone handled knife

سات-ساتماق. پ [satmak]
to sell:
ئۇ ۋېلىسىپىتىنى ئىككى يۈز سومغا ساتتى.
He sold his bike for two hundred yuan.

ساتار. ئى [satar]
a satar (musical instrument)

ساتارچى. ئى [satarqi]
a satar player

ساتقۇچى. ئى [satkuqi]
a seller:
گۈل ساتقۇچى
a flower seller

ساتقۇز-ساتقۇزماق. پ [satkuzmak]
to have something sold

ساتقۇن. سۈپ [satkun]
a traitor, a judas

ساتقۇن. ئى [satkun]
a traitor, a judas

ساتقۇنلۇق. ئى [satkunluk]

ساختىلىق. ئى [sahtilik]
hypocrisy, deceit:
ئۇنىڭ سۆزىدە ساختىلىق بار.
His words are hypocritical.

سادا. ئى [sada]
voice, sound

سادىق. ئى [sadak]
a quiver (for arrows)

ساداقەت. ئى [sada:kət]
loyalty, sincerity

ساداقەتسىز. سۈپ
[sada:kətsiz]
disloyal, insincere

ساداقەتلىك. سۈپ
[sada:kətlik]
loyal, sincere:
ساداقەتلىك كۆرسەتمەك
to display one's loyalty

ساددا. سۈپ [sadda]
honest, simple, pure:
ساددا تىل
honest —hearted

ساددىلاش-ساددىلاشماق. پ
[saddilaxmak]
to be simple, naive

ساددىلىق. ئى [saddilik]
simplicity, naivety

سادىر بولماق. پ
[sa:dir bolmak]
to happen, occur:
كۆڭۈلسىز بىر ئىش سادىر بولدى.
An unfortuante thing

treachery, disloyalty

ساتما. ئى [satma]
a shed, shack

ساتىرا. ئى [sati:ra]
satire

ساتىراش. ئى [satirax]
a barber, hairdresser

ساتىراشخانا. ئى
[satiraxhana]
a barber's, hairdresser's:
يېقىنراق ساتىراشخانا نەدە؟
Where's the nearest hairdresser's?

ساختا. سۈپ [sahta]
false, hypocritical, sham:
ساختا دوستلۇق
false friendship
ساختا ھۆججەت
a forged document

ساختىپەز. ئى [sahtipəz]
a hypocrite, a sham

ساختىپەزلىك. ئى
[sahtipəzlik]
hypocrisy, deceit

ساختىلاش-ساختىلاشماق. پ
[sahtilaxmak]
to be false

ساختىلاشتۇر-ساختىلاشتۇر-
ماق. پ [sahtilaxturmak]
to falsify:
تارىخنى ساختىلاشتۇرماق
to falsify history

ساراڭلار دوختۇرخانىسى
a mental asylum

ساراڭ بولماق. پ
to be mad, go mad

ساراڭلىق. ئى [saraηlik]
madness, foolishness

ساراي. ئى [saray]
a palace, inn:

خان سارىيى
a palace

كارۋان سارىيى
a wayside inn

سارجا. ئى [sarja]
a type of cloth; calico

سارغاي-سارغايماق. پ
[sarɢaymak]
to be, go yellow:

دەرەخ يوپۇرماقلىرى سارغايدى.
The leaves have turned yellow.

سارقى-سارقىماق. پ
[sarkimak]
to drip out slowly

ساز1. ئى [saz]
musical instruments:

تارلىق ساز
stringed instrument

ساز قىلماق
to tune (an instrument)

ساز2. سۈپ [saz]
sound, healthy, in good shape

happened.

سادىر قىلماق. پ
to commit (a crime):

ئۇ نېمە گۇناھ سادىر قىلدى؟
What crime has he commited?

سادىغا. ئى [sa:diɢa]
see below:

سادىغاڭ كېتەي
beloved, dear good

سادىغاڭ كېتەي بالام
my dear child

سادىق. سۈپ [sa:dik]
loyal, sincere:

سادىق دوست
a loyal friend

سادىقلىق. ئى [sa:diklik]
sincerity, loyalty

سادىقلىق كۆرسەتمەك. پ
to display loyalty

ساراپان. ئى [sarapan]
a sleeveless blouse

ساراسىمە. ئى [sara:simə]
surprise, shok

ساراسىمىدە قالماق. پ
to panic

ساراسىمىگە چۈشمەك. پ
to be stunned, shocked:

ساراسىمىگە چۈشمەڭ.
Don't panic.

ساراڭ. سۈپ [saraη]
mad, foolish:

سازلا-سازلىماق. پ
[sazlimak]
to tune (an instrument)

سازلىق. ئى [sazlik]
a marsh, bog

ساغ-ساغماق. پ [saoımak]
to squeeze:

سۈت ساغماق
to milk a cow

ساغرا. ئى [saoıra]
hip(part of the body)

ساغلام. سۈپ [saoılam]
healthy, sound:

ساغلام بالا
a healthy child

ساغلاملاش-ساغلاملاشماق. پ
[saoılamlaxmak]
to be healthy

ساغلاملىق. ئى [saoılamlik]
health, strength:

تەن ساغلاملىقى
physical health

تەننىڭ ساغلاملىقى ئادەمگە دۆلەت.
Health is wealth.

ساغلىق. ئى [saoılik]
a ewe(female sheep)

سافا. ئى [sa:fa]
a sofa

ساق. سۈپ [sak]
health, in good physical
shape:

ئاۋازى ساز
a good voice

مىجەزىم ساز.
I feel fine.

ئاز بولسۇن، ساز بولسۇن.
Quality, not quantity.

ئىشنى ساز قىلىڭ.
Do it properly.

سازاڭ. ئى [sazaŋ]
an earth worm

سازاڭسىمان. سۈپ
[sazaŋsiman]
worm —like

سازاۋەر. رەۋ [saza:wər]
see below

سازاۋەر بولماق. پ
[saza:wər bolmak]
to recieve, be worthy of:

ھۆرمەتكە سازاۋەر بولماق
to win, earn respect

سازايى قىلماق. پ
[saza:yi kilmak]
to parade (a criminal) in
the streets

سازەندە. ئى [sazəndə]
a maker of musical instru—
ments, musician

سازچى. ئى [sazqi]
a maker of musical instru—
ments, musician

سازچىلىق. ئى [sazqilik]
musical instrument making

ساقايماس. سۈپ [sakaymas]
incurable:
ساقايماس كېسەل
an incurable disease
ساقچى. ئى [sakqi]
a policeman, guard:
قاتناش ساقچىسى
a traffic policeman
ساقچى ئىدارىسى
the police station
ساق-سالامەت. سۈپ
[sak—salamət]
healthy, well:
ساق-سالامەت تۇردۇڭلارمۇ؟
Are you well?
ساقلا-ساقلىماق. 1 پ
[saklimak]
to wait:
ساقلاپ تۇرۇڭ.
Wait a moment!
ساقلىماق. 2 پ [saklimak]
to preserve, look after, deposit:
ئىنتىزامنى ساقلىماق
to keep discipline
ئۇ تاپقان پۇلىنى بانكىدا ساقلايدۇ.
He deposits his earnings in the bank.
ساقلاپ قويماق. پ
to reserve:
بىر ئۆينى ماڭا ساقلاپ قويۇڭ.

ئۇ ئۆگزىدىن يىقىلىپ چۈشتى، ئەمما ساق.
He fell off the roof, but he is quite all right.
ساق بولماق. پ
to take care of
ساقال. ئى [sakal]
a beard:
ساقال ئالغۇچ
a razor
ساقىلىمنى ئۆستۈرۈۋاتىمەن.
I'm growing a beard.
ساقىلىمنى قىرىپ قويسىڭىز.
I'd like a shave please.
ساقاللىق. سۈپ [sakallik]
bearded, with a beard
ساقاي-ساقايماق. پ
[sakaymak]
to get better, recover:
ئۇ راك كېسىلىدىن ساقايدى.
He has recovered from cancer.
ئۇ ساقىيىپ دوختۇرخانىدىن چىقتى.
He's well, and out of hospital.
ساقايت-ساقايتماق. پ
[sakaytmak]
to cure, heal
ساقايتىل-ساقايتىلماق. پ
[sakaytilmak]
to be cured, healed

[saŋgilimak]
to hang down:
شاختا مېۋىلەر ساڭگىلاپ تۇراتتى.
The fruit hung on the branch.

ساڭگىلات-ساڭگىلاتماق. پ
[saŋgilatmak]
to hang up, cause to hang:
پۇتنى ساڭگىلىتىپ ئولتۇرماق
to sit with one's legs hanging down

ساڭگىل-سۇڭگۇل. سۈپ
[saŋgil—suŋgul]
ragged, shabby:
ساڭگىل -سۇڭگۇل كىيىم
shabby clothes

سال. ئى [sal]
a raft

سال-سالماق. پ [salmak]
to put on, add, construct, post etc.:
ئاشقا تۇز سېلىڭ.
Put some salt on the food.
ئاياغنى سېلىۋېتىڭ.
Take off your shoes.
ئۇلار يېڭى ئۆي سېلىۋاتىدۇ.
They're building a new house.
باشقىلارنى ئىشقا سالماق
to employ others
مەن تېلېگرام سالماقچى.
I want to send a telegram.

Please reserve a room for me.
خودا ساقلىسۇن !
God keep you! (a leave taking)

ساقلات-ساقلاتماق. پ
[saklatmak]
to keep someone waiting:
ساقلاتقىنىم... ساقلىتىپ
قويدۇم.
I'm sorry to keep you waiting.

ساقلان-ساقلانماق. پ
[saklanmak]
to be preserved; avoid:
چاتاق چىقىشتىن ساقلانماق
to avoid problems arising
كېسەللىكتىن ساقلانماق
to guard against disease

ساقلانغۇسىز. سۈپ
[saklan oʁusiz]
perishable (goods)

ساقلىق. ئى [saklik]
health, well—being;
ئانا-بالىلار ساقلىقىنى ساقلاش
پونكىتى
mother and child health clinic

ساڭزا. ئى [saŋza]
fried dough served at festivals

ساڭگىلا-ساڭگىلىماق. پ

مەن پوچتىغا خەت سېلىشىم كېرەك.
I have to post a letter.
كۆۋرۈك سالماق
to build a bridge
تىل سالماق
to swear at someone
كىيىمنى ئاپتاپقا سالماق
to put clothes in the sun
سالا. ئى [sala]
mediation:
سالاغا كۆنمەك
to accept mediation
سالا قىلماق
to mediate, keep the peace
سالاپەت. ئى [sala:pət]
demeanour, bearing
سالاچى. ئى [sala:qi]
mediator, go-between
سالار. ئى [salar]
of Salar nationality
سالام. ئى [salam]
greetings, regards:
دادىڭىزغا مەندىن سالام ئېيتىڭ.
Give my greetings to your father.
سەمىمى سالىمىمنى قوبۇل قىلغايسىز.
Please accept my warm gree-tings.
سالامەت. سۈپ [sala:mət]
healthy, well:

سالامەتمۇ سىز؟
Are you weel?
سالامەت بولۇڭ.
Keep weel.
سالامەتلىك. ئى [salamətlik]
health, strength:
ئۇنىڭ سالامەتلىكى قانداق؟
How's his health?
سىزگە سالامەتلىك تىلەيمەن.
I wish you health.
سالاملاش-سالاملاشماق. پ [salamlaxmak]
to greet one another
سالامۇئەلەيكۇم. ئى [salamuələykum]
a traditional greeting
سالاھىيەت. ئى [sala:hiyət]
identification, qualifications:
پۇقرالىق سالاھىيەت گۇۋاھ-نامىسى
indentification card
ئۇنىڭ سالاھىيىتى نېمە؟
What are his qualifications?
سالاھىيەتسىز. ئى [sala:hiyətsiz]
lack of qualification, ability
ئۇ بۇ ئىشتا ئۇنىڭ سالاھىيەت-سىز ئىكەنلىكىنى سەزدى.
He felt his lack of qualifications for the job.
سالاھىيەتلىك. سۈپ [sala:hiyətlik]

دەرەخ سايىسىدا سالقىنلىدۇق.
We cooled off in the shade of the tree.

سالقىنلات-سالقىنلاتماق. پ [salkinlatmak]
to cool, chill

سالقىنلاش-سالقىنلاشماق. پ [salkinlaxmak]
to become cool:
ھاۋا بىر ئاز سالقىنلاپ قالدى.
The weather has got cooler.

سالما. ئى [salma]
a house lizard, gecko

سالماق. سۈپ [salmak]
calm, steady:
سالماق قەدەم
steady, measured pace
سالمىقى بار گەپ
weighty words

سالماقلىق. ئى [salmaklik]
unruffled, calm

ساليۇت. ئى [salyut]
fireworks

ساما 1. ئى [sama:]
space, the sky

ساما 2. ئى [sama:]
trance —like dance

ساما سالماق. پ
to be in a trance
ساما ئۇسۇلى
traditional festival dance

سامان. ئى [saman]

qualified, able

سالاۋات. ئى [salawat]
forgiveness, pardon:
ئۆتكەن ئىشقا سالاۋات.
Let by gones be by gones.

سالپاڭ. سۈپ [salpaŋ]
droopy, hanging down:
سالپاڭ قولاق
droopy ears

سالپاڭلا-سالپاڭلىماق. پ [salpaŋlimak]
to droop, sag, to hang down

سالپاي-سالپايماق. پ [salpaymak]
to droop, sag

سالتاڭ. سۈپ [saltaŋ]
single, unburdened:
سالتاڭ ئادەم
a bachelor

سالجا. ئى [salja]
a tick (small insect)

سالدۇر-سالدۇرماق. پ [saldurmak]
to have something taken off, added etc.

سالقىن. سۈپ [salkin]
cool, chilly:
بۈگۈن ھاۋا سالقىن.
It's cool today.

سالقىنلا-سالقىنلىماق. پ [salkinlimak]
to cool off:

سانىماي سەككىز دېمە.
Don't speak until you know the fact.

سانائەت. ئى [sana:ət]
industry
ئېغىر سانائەت
heavy industry
يېنىك سانائەت
light industry
سانائەت ئىنقىلابى
the industrial revolution
سانائەت ئىشچىلىرى
industrial workers

سانائەتچى. ئى [sana:ətqi]
an industrialist

سانائەتلەش-سانائەتلەش-مەك. پ [sana:ətləxmək]
to industrialise

ساناتورىيە. ئى [sanatoriyə]
a sanatorium, clinic

ساناق. سۈپ [sanak]
cardinal:
ساناق سان
a cardinal number

سانال-سانالماق. پ [sanalmak]
to be counted, numbered

سانتىمېتر. ئى [santimetr]
centimetre

سانجاق. سۈپ [sanjak]
a crowd, a band:
سانجاق-سانجاق ئادەم
chaff, wheat straw:
سامان قەغەز
a type of rough paper

سامانيولى. ئى [samanyoli]
the Milky Way

ساماۋار. ئى [samawar]
a samovar; traditional tea—dispenser

ساماۋى. سۈپ [sama:wi]
heavenly:
ساماۋى دۆلەت
the heavently country

سامسا. ئى [samsa]
a baked meat patty

سامساق. ئى [samsak]
garlic

سامسىپەز. ئى [samsipaz]
a samsa seller

سان 1. ئى [san]
a number:
پۈتۈن سان
a whole number
سانى يوق
innumerable, countless
بەشىنچى سان
number five

سان 2. ئى [san]
the hindleg (of a sheep etc.)

سانا-سانىماق. پ [sanimak]
to count :
ئونغىچە ساناڭ.
Count to ten.

innumerable, countless

سان-سىفىر. ئى
[san — sifir]
numerrals, numbers

سانلىق. سۈپ [sanlik]
countable, numbered:
ئىككىنچى سانلىق ئومۇمىي يىغىن
the second plenary meeting
ئاز سانلىق مىللەت
minority nationality

ساھە. ئى [sa:hə]
a field, area of knowledge
ئۇنى بۇ ساھەدە مۇتەخەسسىس دېيىشكە بولىدۇ.
He is quite a specialist in this field.

ساھىب. ئى [sa:hib]
the head, leader:
ئۆي ساھىبى
the head of the household

ساھىبجامال. ئى
[sa:hibjamal]
a beautiful, handsome person

ساھىبخان. ئى [sa:hibhan]
a host:
ساھىبخان ۋە مېھمان
the host and the guest
ساھىبخان دۆلەت
the host country

ساۋۇل-ساۋىماق. ت
[sawimak]

thick with people, crowded

سانجى-سانجىماق. پ
[sanjimak]
to puncture, pierce, stab:
يىڭنە سانجىماق
prick with a needle
گەپ بىلەن سانجىماق
to speak cutting words

سانجىق. ئى [sanjik]
chest pain, breathing pain

سانجىل-سانجىلماق. پ
[sanjilmak]
to be pricked, pierced:
يىڭنە سانجىلغاندەك ئاغرىماق
to feel stabbing pains
پۇتقا سانجىلغان تىكەن
a thorn in the foot

ساندۇق. ئى [sanduk]
a box trunk:
قەغەز ساندۇق
a cardboard box
تويلۇق قاچىلانغان ساندۇق
a wedding trunk

سان-ساناقسىز. سۈپ
[san— sanaksiz]
innumerable
سان-ساناقسىز چارۋا ماللار
innumerable cattle

سانسكرىت. سۈپ
[san — skrit]
Sanskrit

سانسىز. سۈپ [sansiz]

to take a class, course

تارىخىي ساۋاقلار

the lessons of history

بۇ ئىش ماڭا ئوبدان ساۋاق بولدى.

It was a good lesson to me

ساۋاق شۇكى: ئاۋۋال ئويلاپ ئاندىن سۆزلە.

The moral is: Think before you speak.

ساۋاقداش. ئى [sawakdax]

a school—mate, fellow student

ساۋۇت. ئى [sa:wut]

armour, shielding

ساي. ئى [say]

a river valley, canyon

ساياھەت. ئى [saya: hət]

a tour, journey:

ساياھەت خاتىرىسى

a travel diary

ساياھەتچى. ئى

[saya: hətqi]

a tourist, traveller

ساياھەتچىلىك. ئى

[saya:hətqilik]

tourism

سايە. ئى [sa:ye]

shade, shadow:

ئادەمنىڭ سايىسى

a man,s shadow

بىز سايىدا ئولتۇرايلى.

Let,s sit in the shade

to lash, whip:

يۇڭ ساۋىماق

to thrash wool

نىيىتى يامان قۇلدارلار قۇللىرىنى قامچا بىلەن ساۋايتتى.

The wicked slave—owners whipped their slaves.

ساۋاب. ئى [sawab]

a good deed; a religious act:

ساۋاب ئىش قىلماق

to do a good deed

ساۋابلىق. سۈپ [sawablik]

having merit in God,s sight:

ساۋابلىق ئىش

a good deed

ساۋات. ئى [sawat]

literacy, education:

ساۋاتى بار.

educated, literate

سىياسىي ساۋات

political knowledge

ساۋات- ساۋاتماق. پ

[sawatmak]

to have someone lashed, whipped

ساۋاتسىز. سۈپ [sawatsiz]

uneducated, illiterate

ساۋاتلىق. سۈپ [sawatlik]

literate, educated

ساۋاق. ئى [sawak]

lesson, moral:

ساۋاق ئالماق

سايرا-سايرىماق. پ
[sayrimak]
to sing (of birds):
بۇلبۇل سايراۋاتىدۇ.
The nightingale is singing

سايلا-سايلىماق. پ
[saylimak]
to elect, vote

سايلات-سايلاتماق. پ
[saylatmak]
to have someone elected

سايلام. ئى [saylam]
an election, vote:
سايلام بىلىتى
a voting paper
ھەممە سايلام بىلەتلىرى سانالدى.
All the votes were counted.

سايلام ئۆتكۈزمەك. پ
to hold an election

سايلان-سايلانماق. پ
[saylanmak]
to be elected

سايلانغۇچى. ئى
[saylanƣuqi]
a person elected, voted in

سايلىغۇچى. ئى [sayliƣuqi]
a voter

سايمان. ئى [sayman]
equipment, tools:
ئەمگەك سايمانلىرى
work tools
ئوقۇتۇش سايمانلىرى
teaching equipment, (books, pens etc.)

سايۋا. ئى [saywa]
a variety of grape

سايىدا-سايىدىماق. پ
[sa:yidimak]
to cool off, relax in the shade:
دەرەخ ئاستىدا سايىدىماق
to cool off under a tree

سەبىي. سۈپ [səbiy]
innocent, guileless

سەبىيلىك. ئى [səbiylik]
innocence, guilelessness

سەپ. ئى [səp]
a row, line, rank:
سەپكە تىزىلماق
to line up, fall in
سەپ تارتىپ ماڭماق
to walk keeping line
ئالدىنقى سەپ
the front line

سەپ سالماق. پ
[səp salmak]
to size up, examine

سەپسىلىپ قارىماق. پ
to scrutinize

سەپ-سەپمەك. پ [səpmək]
to spray, sprinkle:
ئۇ گۈللەرگە سۇ سەپتى.
He sprayed water on the

سەپرالىق ئادەم

an irascible man

سەپسەتە. ئى [səpsətə]

fallacy, myth

سەپسەتە ساتماق. پ

to talk nonsense

سەپسەتچى. ئى [səpsətiqi]

a person who talks nonsense

سەپكۈچ. ئى [səpküq]

a watering can

سەپكۈن. ئى [səpkün]

a freckle, mole

سەپكۈنلۈك. سۈپ [səpkünlük]

freckled, having moles

سەپلە-سەپلىمەك. پ [səplimək]

to substitute, represent

سەپلىمە. سۈپ [səplimə]

substitute, in place of:

سەپلىمە بۇيۇم

substitute goods

سەت. سۈپ [sət]

ugly, unsightly, bad:

سەت چىراي

an ugly face

سەت قىلىق

an evil deed

ئۇنىڭ خېتى ئىنتايىن سەت.

Her handwriting is terrible.

سەتەڭ. سۈپ [sətəŋ]

flowers.

سەپەر. ئى [səpər]

a journey, voyage; time:

سەپەرگە چىقماق

to set off on a journey

ئۇزۇن سەپەر

a long journey

ئۇ كېمە بىلەن مۇشكۇل بىر سەپەر قىلدى.

He made a difficult voyage in a boat.

بىرىنچى سەپەر

the first time

سەپەر قىلماق

to go somewhere

سەپەرۋەر قىلماق. پ [səpərwər kilmak]

to mobilize:

ئارمىيىگە كىرىشكە سەپەرۋەر قىلماق

to call up men into the army

سەپداش. ئى [səpdax]

a comrade — in — arms

سەپرا. ئى [səpra:]

vomiting; irritable, irascible

سەپرا بولماق. پ

to get angry

سەپرا قىلماق. پ

to vomit

سەپرالىق. سۈپ [sərpalik]

vomiting; irritability

a box of matches

سەرەڭگە ياقماق. پ

to light a match

[sərəmjan] ئى سەرەمجان.

furnishings; orderly, methodical:

سەرەمجان ئادەم

a methodical person

سەرەمجانلاش-سەرەمجانلاش-ماق. پ [sərəmjanlaxmak]

to be ready, prepared

سەرەمجانلاشتۇر-سەرەمجان-لاشتۇرماق. پ

[sərəmjanlaxturmak]

to get ready, tidy up

[sərp] رەۋ سەرپ.

see below

سەرپ قىلماق. پ

to spend, expend:

ئۇ ئوتتۇرا ئاسىيا تارىخىنى ئۆ-گىنىش ئۈچۈن ئۈچ يىل سەرپ قىلدى.

He spent three years studying the history of Central Asia.

[sərsan] رەۋ سەرسان.

vagrant, roving

سەرسان-سەرگەردان. ئى

[sərsan — sərgərdan]

a vagrant, tramp

[sərkərdə] ئى سەركەردە.

a chief commander

beautiful, distinguished,

سەتەڭ ئايال

a distinguished woman

[sətqilik] ئى سەتچىلىك.

an ugly deed, ugliness

سەتچىلىككە قالماق. پ

to make a fool of oneself

سەتلە-سەتلىمەك. پ

[sətlimək]

to treat someone badly:

مېنى ئۇنداق سەتلىمە.

Don,t treat me so rudely.

سەتلەش-سەتلەشمەك. پ

[sətləxmək]

to be ugly; make a fool of oneself

[sətlik] ئى سەتلىك.

ugliness

[səjdə] ئى سەجدە.

prostration, bowing down

سەددىچىن سېپىلى. ئى

[səddiqin sepili]

the Great Wall

[sər] ئى: م سەر.

unit of measurement:

بىر سەر ئالتۇن

a ser of gold

[sərəngə] ئى سەرەڭگە.

a match:

بىر تال سەرەڭگە

a match:

بىر قاپ سەرەڭگە

سەرگەردان. ئى [sərgərdan]
pilgrim, refugee, tramp

سەرگۈزەشت. ئى [sərgüzəxt]
experiences, adventures:
نەسىردىن ئەپەندىنىڭ سەرگۈزەشتىلىرى
the adventures of Nesrdin

سەز-سەزمەك. پ [səzmək]
to notice, feel:
كۈن كەچ بولۇپ قالغانلىقىنى سەزمەي قالدىم.
I hadn't noticed that night had fallen.
مىنىڭ ئۆيگە كىرگەنلىكىمنى ھېچكىم سەزمىدى.
No—one noticed me entering the house.

سەزگۈ. ئى [səzgü]
sense:
بىزدە بەش تۈرلۈك سەزگۈ بار، ئۇلار: تېتىش، كۆرۈش، پۇراش، ئاڭلاش ۋە تۇتۇشتىن ئىبارەت.
We have five senses: taste, sight, smell, hearing, and touch.

سەزگۈر. سۈپ [səgür]
sensible, sensitive
ئۇ ناھايىتى سەزگۈر.
He,s very sensible.
سەزگۈر ئادەم
a sensitive person

سەزگۈرلۈك. ئى [səzgürlük]
sensitivity

سەسكەن-سەسكەنمەك. پ [səskənmək]
to detest, abhor

سەكرە-سەكرىمەك. [səkrimək]
to jump, dive:
سەكرەڭ!
jump!
مەن ئۇزۇنغا سەكرەشكە ئۇستا.
I'm good at long jump.

سەكرەت-سەكرەتمەك. پ [səkrətmək]
to cause to jump:
ئاتنى ئېرىقتىن سەكرىتىپ ئۆتمەك
to make a horse jump a stream

سەكرىگۈچ. ئى [səkrigüq]
a diving platform

سەكسەن. س [səksən]
eighty

سەكسەنپۇت. ئى
a centipede

سەككىز. س [səkkiz]
eight

سەككىزەيلەن. سۈپ [səkkizəylən]
eight people

سەككىزىنچى. س [səkkizinqi]
the eighth

سەككىزىنچى ئاي. ئى
August

سەگەك. سۈپ، رەۋ [sə:gek]
clear — headed, alert

سەگەك ياتماق پ
to sleep lightly:

سەگەك ئادەم
a clear — headed man

سەگەكلەش-سەگەكلەشمەك. پ
[sə:gəkləxmək]
to be clear—headed, alert

سەگى-سەگىمەك. پ
[sə:gimək]
to cool off, be refreshed

سەگىدە-سەگىدىمەك. پ
[sə:gidimək]
to cool off, be refreshed

سەگىدەت-سەگىدەتمەك. پ
[sə:gidetmək]
to cool off, refresh:

بالىنى دەرەخ سايىسىدا سەگىدەتمەك
to cool a child off in the shade

سەل 1. رەۋ [səl]
a little, somewhat:

سەل چوڭ ئىكەن.
It,s a little too big.

سەل قالدى.
There,s a little left.

سەل قارىماق
to be little, despise

سەل 2. ئى [səl]
a flood:

سەل كەلمەك. پ
to flood

سەلبىي. سۈپ [səlbiy]
opposite, negative:

سەلبىي پىكىر
an opposing idea

سەلبىي رول
an opposite role

سەل-پەل. رەۋ [səl—pəl]
a little, a fraction

سەلتەنەت. ئى [səltənət]
a kingdom, domain

سەللە. ئى [səllə]
a turban

سەمرى-سەمرىمەك. پ
[səmrimək]
to gain weight, be fat

سەمرىت-سەمرىتمەك. پ
[səmritmək]
to fatten, feed up

سەمىمىي. سۈپ [səmi:miy]
sincere, honest:

سەمىمىي دوست
a sincere friend

سەمىمىي سۆز
sincere words

سەمىمىي هال سورىماق
to ask after a person, s health

سەمىمىيەت. ئى

an abacus

سەنپەن سوقماق

to use an abacus

سەن-پەن دېيىشمەك. پ

[sən—pən deyixmək]

to argue, quarrel

سەندەل. ئى

a brazier, fire — pan

سەنلە-سەنلىمەك. پ

[sənlimək]

to address someone using the informal form sen

سەنلەش-سەنلەشمەك. پ

[sənləxmək]

to argue, quarrel

سەنتۈرۈل-سەنتۈرۈلمەك. پ

[səntürülmək]

to stumble, trip

سەھەر. ئى [səhər]

dawn, early morning:

سەھەر شامىلى

a dawn wind

سەھەر تۇرۇپ، كەچ ياتماق

to rise early and retirelate

مەن سەھەر تۇرۇشنى ياخشى كۆرىمەن.

I like to get up early.

سەھەرلەپ. رەۋ [səhərləp]

early in the morning:

ئۇ سەھەرلەپ يۈرۈپ كەتتى.

He set out very early.

سەھرا. ئى [səhra:]

[səmi:miyət]

sincerity, honesty, honesty

سەمىمىيەتلىك. سۈپ

[səmi:miyətlik]

genuine, sincere

سەن. ئال [sən]

you (singular, familiar):

سېنىڭ گېپىڭ بارمۇ؟

Do you have anything to say?

سەنئەت. ئى [sən,ət]

art, music, craft

سەنئەت كېچىلىكى

a concert

سەنئەت ئويۇنى

a performance

سەنئەت ئۆمىكى

a music and dancing troupe

سەنئەتچى. ئى [sən,ətqi]

an artist, musician, crafts—man

سەنئەتچىلىك. ئى

[sən,ətqilik]

dance, art and music

سەنئەتكار. ئى [sən,ətkar]

an artist, musician

سەنەم 1. ئى [sənəm]

beauty; a beautiful woman

سەنەم 2. ئى

a tune, a traditional music form

سەنپەن. ئى [sənpən]

countryside, village

سەھراچە. رەۋ [səḥra:qə]
rural, of the countryside,

سەھراچە كىيىم
rural clothes

سەھراچە تەلەپپۇز
rural pronunciation

سەھراچە سۆزلەش
to use rural language

سەھرالىق. سۈپ
[səḥra:lik]
rural, of the countryside

سەھنە. ئى [səḥnə]
a stage (in a theatre):

سەھنە سۆزى
an actor,s lines

سەھنىلەش-سەھنىلەشمەك. پ
[səḥniləxmək]
to be staged, dramatized

**سەھنىلەشتۇر-سەھنىلەشتۇر-
مەك.** پ [səḥniləxtürmək]
to dramatize, put on as a play

سەھىپە. ئى [səḥi:pə]
annal, chapter:

تارىخ سەھىپىسى
a chapter of history

سەھىيە. ئى [səḥiyə]
health, hygiene

سەۋەب. ئى [səwəb]
a reason, cause:

ۋەقەنىڭ سەۋەبى تەكشۈرۈلۈۋا-
تىدۇ.
The cause of the accident is being investigated.

ئۇنىڭ كەلمەسلىكىنىڭ سەۋەبى
دادىسى ئاغرىق.
The reason he didn't come is because his father is ill.

شۇ سەۋەبتىن...
For this reason...

سەۋەبچى. ئى
a person responsible for something

سەۋەبلىك. سۈپ [səwəblik]
because of:

كېسەل بولغانلىقى سەۋەبلىك
due to illness

سەۋەنلىك. ئى [sə:wənlik]
a fault, error:

سەۋەنلىك مەندىن ئۆتتى.
It was my fault.

سەۋدا. ئى [səwda:]
weakness for, addiction to:

ئوۋ سەۋداسى
a fondness for hunting

سەۋدايى. سۈپ [səwda:yi]
insane, mad

سەۋر. ئى [səwr]
patience, long — suffering

سەۋر قىلىڭ.
Be patient.

سەۋرنىڭ تېگى ئالتۇن.
The fruit of patience is

a walk, a trip out

سەيلە تامىقى. ئى

a picnic

سەيلە قىلماق. پ

to wander

سەيلە ھەمراھى. ئى

a travel companion

سەينا. ئى [səyna:]

a courtyard

سەينەك. ئى [səynək]

a young goat

سەييارە. ئى [səyya:rə]

a planet

ستاتىستىكا. ئى [statistika]

statistics

ستاژ. ئى [staʐ]

length of service, seniority

ئوتتۇز يىللىق ستاژغا ئىگە ئىشچى.

a worker of thirty years standing.

سوئال. ئى [soal]

a question, query

سوئال بەلگىسى. ئى

a question mark

سوئال سورىماق. پ

to ask a question

ئۇلار ئوغرىدىن سوئال سورىدى.

They questioned the thief.

سوپۇن. ئى [sopun]

soap, detergent

كۆڭلەكنى سوپۇن بىلەن يۇغىن.

gold.

سەۋرچان. سۈپ [səwrqan]

patient, long — suffering:

سەۋرسىز. سۈپ [səwrsiz]

impatient

سەۋرسىزلىك. ئى

[səwrsizlik]

impatience

سەۋرلىك. سۈپ [səwrlik]

patient, long — suffering

سەۋزە. ئى [səwzə]

a carrot

سەۋىيە. ئى [səwiyə]

standard, level:

مائارىپ سەۋىيىسى بەك تۆۋەن.

The level of education is very low.

تۇرمۇش سەۋىيىسى

the standard of living

سەي. ئى [səy]

a vegetable dish

سەي تىزىملىكى

a menu

سەيپۇڭ. ئى [səypuŋ]

a tailor

سەيچى. ئى [səyqi]

a vegetable seller

سەيخانا. ئى [səyhana]

a greengrocer,s

سەيشەنبە. ئى [səyxənbə]

Tuesday

سەيلە. ئى [səylə]

ئىشلىگەن.
He has been a judge for twenty years.

سوتسىيالىزم. ئى
[sotsiyalizm]
socialism

سوتسىيالىست. ئى
[sotsiyalist]
a socialist

سوتسىيالىستىك. سۈپ
[sotsiyalistik]
socialist:
سوتسىيالىستىك دۆلەت
a socialist country

سوتكا. ئى [sotka]
day and night, round the clock:
بىر سوتكا
twenty four hours

سوتلا-سوتلىماق. پ
[sotlimak]
to judge, pass judgement:
جىنايەتچىنى سوتلىماق
to judge a criminal

سوتلان-سوتلانماق. پ
[sotlanmak]
to be judged

سودا. ئى [so:da]
trade, business;
baking powder

سودا بازىرى. ئى
a market

Wash the dress with detergent.

سوپۇنلا-سوپۇنلىماق. پ
[sopunlimak]
to wash with soap

سوپى. ئى [sopi]
a sufi, mystic

سوپىسوپىياڭ. ئى
[sopisopiyaŋ]
oriole, a species of bird

سوپىلىق. ئى [sopilik]
sufism, myticism

سوت. ئى [sot]
a court of law, trial:
ئۇ سوتقا تارتىلدى.
He,s on trial.
ئوچۇق سوت
an open trial

سوت زالى. ئى
a law court

سوت قىلماق. پ
to judge:
باشقا كىشىلەرنى سوتلىما.
Don,t judge other people.

سوت مەھكىمىسى. ئى
a court of law:
سوتچى سوت مەھكىمىسىدە ئىشلەيدۇ.
A judge works in a court.

سوتچى. ئى [sotqi]
a judge:
ئۇ يىگىرمە يىل سوتچى بولۇپ

سودا ساراي. ئى
a department store
سودا قىلماق. پ
to bargain:
ئۇ ياغاچچى بىلەن سودا
قىلىشتى.
He bargained with
the carpenter.
سودا-سانائەت. ئى
[so:da—sana:ət]
trade and industry
سودىگەر. ئى [so:digər]
a trader, merchant
سودىگەرچىلىك. ئى
[so: digərqilik]
trade, business
سودىلاش-سودىلاشماق. پ
[so:dilaxmak]
to trade, do business;
compromise:
پرىنسىپتا سودىلىششقا بولمايدۇ.
We cannot compromise
on principles.
سورا-سورىماق. پ
[so:rimak]
to ask, inquire:
قادىردىن سوراپ باقايلى.
Let,s ask kadir.
سوراش-سوراشماق. پ
[so:raxmak]
to question each other
سوراق. ئى [so:rak]
interrogation, trial:
سوراققا تارتىماق. پ
to be brought to trial
سوراق قىلماق. پ
to question, interrogate
سوراق بەلگىسى. ئى
a question mark
سوراق جۈملە. ئى
an interrogative sentence
سوراقچى. ئى [so:rakqi]
an interrogator, judge
سوراقخانا. ئى
[so:rakhana]
a court of law
سوراقسىز. سۈپ
[so:raksiz]
without trial, without
permission:
سوراقسىز قامالماق
to imprison without trial
مەندىن سوراقسىز كوچىغا چىقما.
Don,t go out without
asking me.
سورت. ئى [sort]
grade, class, kind:
پاختىنىڭ سورتى
the grade of cotton
سورۇن. ئى [so:run]
occasion, gathering:
جامائەت سورۇنلىرى
public places
سورۇندا يوق ئادەم

to sleep stretched
out full length

سوزۇلغاق. سۈپ [sozulogak]
elastic, springy:
سوزۇلغان پايپاق
elastic socks

سوزۇلما. سۈپ [sozulma]
long, extended:
سوزۇلما سوزۇق تاۋۇش
a long vowel
سوزۇلما كېسەل
an extended sickness

سوزۇلۇشچان. سۈپ
[sozuluxqan]
elastic, flexible:
سوزۇلۇشچان مېتال
a pliable metal

سوزۇلۇشچانلىق. ئى
[sozuluxqanlik]
flexibility, elasticity

سوزۇنچاق. سۈپ
[sozunqak]
long, oval—shaped:
سوزۇنچاق يۈز
an oval face

سوسكا. ئى [soska]
feeding bottle,
comforter, dummy

سوغا. ئى [so:oga]
a wooden bucket

سوغۇق. سۈپ [soogiuk]
cold, chilly:

an unsociable person

سوز-سوزماق. پ [sozmak]
to stretch, extend:
قولىڭىزنى سوزۇڭ.
Stretch out your hand.
پۇتنى سوزۇپ ئولتۇرماق
to sit with one,s
legs extended
لەغمەن سوزماق
to make noodles
ۋاقىتنى سوزماق
to extend a deadline

سوزدۇر-سوزدۇرماق. پ
[sozdurmak]
to cause to stretch

سوزۇق. سۈپ [sozuk]
oval — shaped, extended

سوزۇق تاۋۇش. ئى
a vowel

سوزۇل-سوزۇلماق. پ
[sozulmak]
to stretch out, extend:
تاش يول يىراققا سوزۇلدى.
The road stretched
into the distance.
ئۇنىڭ كېسىلى بىر ئايغا
سوزۇلدى.
His illness continued
for a month.
ئۇزاققا سوزۇلغان ئۇرۇش
along drawn—out war
سوزۇلۇپ ياتماق. پ

[soꞬulmak̡]
to dry up, end:
كالىنىڭ سۈتى سوغۇلۇپ كەتتى
The cow,s milk has dried up.

سوق-سوقماق. پ [sok̡mak̡]
to hit, strike, forge:
كالتەك بىلەن قوناق سوقماق
to strike the corn with a stick
پىچاق سوقماق
to forge a knife
تام سوقماق
to build a wall

سوقا 1. ئى [sok̡a]
a plough:
ياغاچ سوقا
a wooden plough

سوقا 2. سۈپ [sok̡a]
oval — shaped
سوقا قوغۇن
an oval — shaped melon

سوقتۇر-سوقتۇرماق. پ [sok̡turmak̡]
to have something made, forged
ھالقامنى قەشقەردە سوقتۇرۇپ كەلدىم.
I had my earrings made in Kashkar.

سوقما. سۈپ [sok̡ma]
made of rammed earth:

بۈگۈن ھاۋا سوغۇق.
It,s cold today.
سوغۇق ئىچىملىك
a cool drink
سوغۇق شامال
a cold wind
سوغۇق مۇئامىلە
a cold reception

سوغۇقچان. سۈپ [soꞬukqan]
a person with a cold nature (a term used in traditional medicine)

سوغۇقچىلىق. ئى [soꞬukqilik̡]
coolness, unfriendliness:
ئۇلارنىڭ ئارىسىغا سوغۇقچىلىق چۈشتى.
They aren,t getting on very well.

سوغۇققان. سۈپ [soꞬukk̡an]
sober, calm, level—headed

سوغۇققانلىق. سۈپ [soꞬukk̡anlik̡]
cold—blooded;levelheaded:
سوغۇققانلىق ھايۋانلار
cold—blooded animals

سوغۇقلۇق. ئى [soꞬukluk̡]
coldness, cold

سوغۇل-سوغۇلماق. پ

سوقما تام
a wall constructed of rammed earth

سوقۇش. ئى [sokux]
a battle, fighting:
بىر مەيدان دەھشەتلىك سوقۇش
a fierce battle
سوقۇش فىلمى
a war film

سوقۇش-سوقۇشماق. پ [sokuxmak]
to fight; collide, crash:
پويىز ئاپتوبۇس بىلەن سوقۇ- شۇپ كەتتى.
The train collided with a bus.

سوقۇشتۇر-سوقۇشتۇرماق. پ [sokuxturmak]
to cause to fight:
خوراز سوقۇشتۇرماق
to hold a cock — fight

سوقۇشقاق. سۈپ [sokuxkak]
hostile, fond of fighting

سوقۇل-سوقۇلماق. پ [sokulmak]
to be struck, hit

سوقىچاق. سۈپ [sokiqak]
oval — shaped

سوكۇلدا-سوكۇلدىماق. پ [sokuldimak]
to jolt, jerk

سوڭ. ئى [soŋ]
the heel(part of the body):
پۇتنىڭ سوڭى
the heel of the foot
سوڭسىز كەش
slippers

سول. سۈپ: رەۋ [sol]
left:
سول قول
the left hand
تۆت كوچىدا سولغا بۇرۇلۇڭ.
Turn left at the crossroad.

سولا-سولىماق. پ [solimak]
to lock up, imprison:
ئۆيگە سولاپ قويماق
to lock up indoors
قوينى قوتانغا سولىماق
to put sheep in a fold
جىنايەتچىنى سولىماق
to imprison a prisoner

سولاش-سولاشماق. پ [solaxmak]
to wither; belistless:
يوپۇرماقلار سولىشىپ قالدى.
The leaves have withered.
ئۇ بۈگۈن سولىشىپ كېتىپتۇ.
He,s very listless today.

سولاق. سۈپ: ئى [solak]
locked, closed; prison
سولاقتا ياتماق. پ
to be in prison

سولاقخانا. ئى [solakhana]

سوۋغات بەرمەك. پ
to give a present

سوۋۇ-سوۋۇماق. پ
[sowumak]
to cool, lose heat:
ھاۋا سوۋۇدى.
It,s got cooler.
چاي سوۋۇپ قالدى.
The tea is cold.

سوۋۇت-سوۋۇتماق. پ
[sowutmak]
to cause to cool, chill
چاينى سوۋۇتۇپ ئىچىڭ.
Cool the tea, then drink it.

سوۋۇتقۇچ. ئى [sowutkuq]
a cooling machine

سوۋۇتۇل-سوۋۇتۇلماق. پ
[sowutulmak]
to be cooled:

سوۋېت. ئى [sowet]
Soviet:
سوۋېت ھاكىمىيىتى
the Soviet government

سوي-سويماق. پ [soymak]
to kill; peel:
ئۇلار قوي سويدى.
They killed a sheep.
ئالمىنى سويۇپ يەڭ.
Peel the apple before eating it.

سويما. ئى [soyma]
an unripe melon:

a jail, prison cell

سولامچى. ئى [solamqi]
a pimp, procurer

سولان-سولانماق. پ
[solanmak]
to be locked up, imprisoned

سولتەك. سۈپ [soltək]
short — tailed; short:
سولتەك خوراز
a short — tailed cock
سولتەك چاپان
a short coat

سولچى. ئى [solqi]
a leftist

سولخاي. سۈپ [solhay]
left — handed

سولغۇن. سۈپ [solojun]
withered, dried up; lifeless:
سولغۇن گۈللەر
withered flowers

سوم. ئى [som]
a yuan, unit of currency:
بەش سوم
five yuan

سومكا. ئى [somka]
a bag, small case

سومما. ئى a [somma]
a sum of money

سوۋغات. ئى [sowojat]
a present, gift:
نېمىدېگەن ئېسىل سوۋغات-ھە!
What alovely present!

سويما قوڭ
a small child

سويۇل-سويۇلماق. پ
[soyulmaķ]
to be killed

سۇ. ئى [su]
water; juice:

ئىسسىق سۇ
hot water

سۇ ئاپىتى
a flood

سۇ ئامبىرى
a reservoir

سۇ تورۇبىسى
a water pipe

سۇ كۈچى
hydro — electric power

سۇ يولى
a canal

سۇ كۆلچىكى
a sink

سۇ كۆلچىكى توسۇلۇپ قاپتۇ.
The sink is blocked

سۇ ئۈزمەك
to swim

سۇ ئۈزەلەمسىز؟
Can you swim?

سۇ ئۈزۈش كۆلچىكى
a swimming pool

ئانار سۈيى
pomegranate juice

سۇنىڭ بېشى لاي بولسا ئايىغىمۇ لاي بولىدۇ.
If the head of the stream is muddy, its end will be also.

سۇبات. ئى [subat]
willpower, resolution

سۇباتلىق. سۈپ [subatliķ]
resolute, indomitable:

سۇباتلىق ئادەم
a man with great willpower

سۇبيېكتىپ. سۈپ
[subyektip]
subjective

سۇپا. ئى [supa]
a raised platform used for eating, sleeping etc.

سۇپرا. ئى [supra]
cloth used in cooking

سۇچى. ئى [suqi]
a water seller, irrigator

سۇخانا. ئى [suhana]
a bathroom, toilet

سۇخەنچى. ئى [suhənqi]
a gossip, busybody

سۇدان. ئى [sudan]
water container, water bottle

سۇر. سۈپ [sur]
grey:

سۇر ئات
a grey horse

سۇرۇپ. ئى [surup]

bleach:

ئاق سۇرۇپ

white bleach

سۇرۇخ. ئى [suruh]

coloured ink used in printing

سۇس. سۇپ [sus]

light (of a colour, etc):

سۇس يېشىل

light green

سۇس يامغۇر

light rain

سۇسلاش- سۇسلاشماق. پ

[suslaxmak]

to be sluggish; weak, feeble:

ئەمگەكتە سۇسلاشماق

to work sluggishly

بوياق سۇسلاشتى.

The dye has faded.

سۇسلۇق. ئى [susluk]

negligence, slackness

سۇسىرا- سۇسىرىماق. پ

[susirimak]

to be dry, needing water:

زىرائەتلەر سۇسىراپ كېتىپتۇ.

The crops need water.

سۇغار- سۇغارماق. پ

[suoarmak]

to water, irrigate:

ئات سۇغارماق

to water a horse

قوناق سۇغارماق

to water the corn

سۇغۇر- سۇغۇرماق.

[suourmak]

to take out, extract:

قىلىچنى غىلاپتىن سۇغۇرماق

to draw a sword

سۇغۇرت- سۇغۇرتماق. پ

[suourtmak]

to have taken out, extracted:

دوختۇرغا چىشنى سۇغۇرتماق

to have a tooth pulled

سۇغۇرتا. ئى [suourta]

insurance:

ئەمگەك سۇغۇرتىسى

work insurance

سىزنىڭ سۇغۇرتىڭىز بارمۇ؟

Do you have insuranc?

سۇغۇرۇل- سۇغۇرۇلماق. پ

[suourulmak]

to be taken out, extracted

سۇغىرىل- سۇغىرىلماق. پ

[suoirilmak]

to be irrigated, watered:

بۇغداي سۇغىرىلدى.

The wheat has been watered.

سۇڭ. ئى [suŋ]

a unit of measurement

سۇڭپىياز. ئى [suŋpiyaz]

a spring onion

سۇن-سۇنماق 1. پ [sunmak]
to break, snap:
ياغاچ سۇندى.
The wood snapped
سۆڭەك سۇنماق
to break a bone

سۇنماق 2. پ [sunmak]
to extend, hand to:
قول سۇنماق
to extend, one,s hand
بىر دەستە گۈل سۇنماق
to give a bouquet to someone

سۇناي. ئى [sunay]
a trumpet

سۇنايچى. ئى [sunayqi]
a trumpeter

سۇندۇر-سۇندۇرماق. پ [sundurmak]
to break, blow down:
بىلىكىمنى سۇندۇرۇۋالدىم.
I broke my arm.
بوران بىر تۈپ دەرەخنى سۇندۇرۇپتۇ.
The storm blew a tree down.

سۇندۇرۇل-سۇندۇرۇلماق. پ [sundurulmak]
to be broken:
دەستە سۇندۇرۇلۇپتۇ.
The handle broke.

سۇلا-سۇلىماق. پ [sulimak]
to add water to, moisten:
ناننى سۇلىماق
to moisten bread

سۇلالە. ئى [sula:lə]
a dynasty:
چىڭ سۇلالە
the Qing dynasty

سۇلتان. ئى [sultan]
a king, emperor

سۇلۇ. ئى [sulu]
oats

سۇلۇق. سۈپ [suluk]
watery, watered, juicy:
سۇلۇق يەر
watered ground
سۇلۇق شاپتۇل
a juicy peach

سۇلياۋ. سۈپ [sulyaw]
plastic:
سۇلياۋ خالتا
a plastic bag
سۇلياۋ ئاياغ
plastic shoes

سۇماي. ئى [sumay]
vegetable oil

سۇمبۇل. ئى [sumbul]
a type of grass

سۇمبۇل چاچ. ئى
long black hair

سۇمۇرغ. ئى [sumur oɪ]
a phoenix

soup with noodle pieces

سۇيۇق-سەلەڭ. سۈپ
[suyuk — səlaŋ]
watery, thin, liquid

سۇيۇقلۇق. ئى [suyukluk]
a liquid, fluid

سۇيۇل-سۇيۇلماق. پ
[suyulmak]
to be thin, watery

سۇيۇلدۇر-سۇيۇلدۇرماق. پ
[suyuldurmak]
to dilute, make watery

سۇيىقەست. ئى [suyikəst]
a plot, evil scheme.
conspiracy

سۇيىقەست قىلماق. پ
to plot an evil scheme

سۇيىقەستچى. ئى
[suyikəstqi]
a plotter, conspirator

سۇيىقەستلىك. سۈپ
[suyikəstlik]
conspire torial, intrigue

سۇيىئىستېمال قىلماق. پ
[suyiistemal kilmak]
to take advantage of misuse:
ھوقۇقنى سۇيىئىستېمال قىلماق
to misuse one,s power

سۆرە-سۆرىمەك. پ
[sə: rimək]
to pull, drag:
ياغاچ سۆرەپ ماڭماق

سۇنۇق. سۈپ [sunuk]
broken, shattered; a piece:
سۇنۇق چىنە
a broken bowl
ئەينەكنىڭ سۇنۇقى
pieces of broken glass

سۇنۇقچى. ئى [sunukqi]
a bone setter

سۇۋا-سۇۋىماق. پ
[suwimak]
to smear, daub:
تام سۇۋىماق
to daub a wall

سۇۋار. رەۋ [suwar]
completely, altogether:
مېھمانلار سۇۋار كەلدى.
The guests all came.

سۇۋاق. ئى [suwak]
plaster:
تام سۇۋىقى
wall plaster

سۇۋاقچى. ئى [suwakqi]
a plasterer

سۇيۇق. سۈپ [suyuk]
watery, liquid, fluid:
سۇيۇق لاي
watery mud
سۇيۇق گاز
liquid gas
سۇيۇق چاچ سوپۇنى
liquid shampoo

سۇيۇقئاش. ئى [suyukax]

سۆرۈنلەش-سۆرۈنلەشمەك. پ
[sø:rünləxmək]
to be cool, shady

سۆرۈنلۈك. ئى [sø:rünlük]
coolness, shade

سۆز. ئى [søz]
a word, speech:
بۇ سۆزنىڭ مەنىسى نېمە؟
What does this word mean?
ئۇ ئۇزۇن سۆز قىلدى.
He gave a long speech.
ئۇ يىغىندا سۆز قىلدى.
He addressed the meeting.
سۆز ئاڭلىماق
to heed some one's words
ئۇنىڭ سۆزى سۆز.
He means what he says.
هازىر سىزگە سۆز قىلىش
نۆۋىتى كەلدى.
It's your turn to speak.

سۆز-چۆچەك. ئى
[søzqø:qək]
rumours, gossip

سۆزسىز. سۈپ؛ رەۋ [søzsiz]
certainly, absolutely:
ئۇ سۆزسىز كېلىدۇ.
He,ll certainly come.
سۆزسىز تەسلىم بولماق
to surrender unconditionally

سۆزلە-سۆزلىمەك. پ
[sozlimək]
to talk, speak:

to walk dragging wood behind one
سەن چاناڭنى سۆرەپ نەگە
كېتىۋاتىسەن؟
Where are you going pulling your sledge?

سۆرەش-سۆرەشمەك. پ
[sø:rəxmək]
to pull, drag

سۆرەل-سۆرەلمەك. پ
[sø:rəlmeek]
to be dragged, pulled, trail:
كۆڭلەكنىڭ ئېتىكى پولغا سۆ-
رىلىپ قالدى.
The skirt was trailing on the floor.

سۆرەم. ئى [sø:rəm]
a rake:
يەرگە سۆرەم سالماق
to rake the ground

سۆرەمچى. ئى [sø:rəmqi]
a person who rakes

سۆرۈن. سۈپ [sø:rün]
cool, shady, chilly; frosty:
هاۋا سۆرۈن.
It,s chilly,
سۆرۈن ئۆي
a cool room
كىيىمنى سۆرۈن جايدا
قۇرۇتماق
to dry clothes in a coll place

to denounce; take apart, tear open:

كىيىمنى سۆكمەك

to take clothes apart

سۆكۈل-سۆكۈلمەك. پ [sokülmək]

to come apart, come adrift

سۆگەت. ئى [sogət]

a willow tree

سۆگەتلىك. ئى [sogətlik]

a place with willow trees

سۆگەل. ئى [sogəl]

wart

سۆڭەك. ئى [soŋək]

bone:

باش سۆڭىكى

skull bone

سۆڭەكلىك. سۈپ [soŋəklik]

bony, with bones:

سۆڭەكلىك گۆش

meat on the bone

سۆڭگەچ. ئى [soŋgəq]

the thigh (upper leg)

سۆل. ئى [sol]

strength, power

سۆلەت. ئى [so:lət]

style, manner

سۆلەتپەرەس. ئى؛ سۈپ [so:lətpərəs]

a person concerned about appearances

سۆلەتلىك. سۈپ [so:lətlik]

ئاز سۆزلە، كۆپ ئاڭلا.

Speech is silver, silence is golden.

رۇسچە سۆزلىيەلەمسىز؟

Do you speak Russian?

ئۇ خەنزۇچىنى ئىنتايىن ياخشى سۆزلەيدۇ. بىراق ياخشى يازالمايدۇ.

Her spoken Chinese is very good, but she can,t write very well.

ھېكايە سۆزلىمەك

to tell a story

سۆزلەش-سۆزلەشمەك. پ [səzləxmək]

to converse, talk to one another

سۆزلۈك. ئى [sozlük]

a dictionary, vocabulary, glossary

سۆزمەن. سۈپ [səzmən]

talkative, good at talking

سۆزمۇ سۆز. رەۋ [səzmu—səz]

word by word

سۆزنەك. ئى [soznək]

gonorrhea

سۆسۈن. سۈپ

purple

سۆك. ئى [sək]

millet

سۆك-سۆكمەك. پ [səkmək]

dear, beloved:

سۆيۈملۈك ئانام

my dear mother

سۆيۈن-سۆيۈنمەك. پ

[səyünmək]

to feel grateful for, happy

[səyünqə] ئى سۆيۈنچە.

a gift in return for information:

سۆيۈنچە بېرىڭ.

What will you give me? (said to tease a person who wants some information)

[sübhi] ئى سۆبھى.

dawn, sunrise

[süpət] ئى سۈپەت.

quality; adjective:

ياخشى سۈپەت

high quality (goods):

سۈپەت ساندىن مۇھىم.

Quality is more important than quantity.

[süpətdax] ئى سۈپەتداش.

participle, verbal adjective

سۈپەتلە- سۈپەتلىمەك. پ

[süpətlimək]

to praise, commend

[süpətlik] سۈپ سۈپەتلىك.

high — quality

سۈپەتلىك پولات

high — grade steel

having a good style

[səllük] سۈپ سۆللۈك.

strong, sturdy:

سۆللۈك ئادەم

a strong man

[səhbət] ئى سۆھبەت.

conversation, interview

مەخپىي سۆھبەت

a secret conversation

سۆھبەت ئۆتكۈزمەك. پ

to hold talks

سۆھبەتلەش-سۆھبەتلەش-

مەك. پ [səhbətləxmək]

to talk, converse with:

بىز ئۇلار بىلەن سۆھبەت-

لەشتۇق.

We held talks with them.

[səymək] پ سۆي-سۆيمەك.

to love, kiss:

ۋەتەننى سۆيمەك

to love one,s country

ئۇ بالىسىنى باغرىغا بېسىپ

سۆيدى.

He hugged and kissed his child.

[səygü] ئى سۆيگۈ.

love, affection; finacee

سۆيۈش-سۆيۈشمەك. پ

[soyüxmək]

to fall in love; kiss

سۆيۈملۈك. سۈپ

[soyümlük]

سۈپۈر-سۈپۈرمەك. پ
[süpürmək]
to sweep, brush
پولنى سۈپۈرۈڭ.
Sweep the floor.
توسالغۇلارنى سۈپۈرۈپ تاشلىـ
ماق
to sweep away obstacles
سۈپۈرت-سۈپۈرتمەك. پ
[süpürtmək]
to have swept
سۈپۈرگە. ئى [süpürgə]
a broom
سۈت. ئى [süt]
milk:
قوي سۈتى
sheep,s milk
سۈت پاراشوكى
milk powder
سۈت ئەممەك. پ
to suckle:
سۈت ئەمگۈچى هايۋانلار
mammals
بىز سۈتنى كۆپ ئىچىمىز.
We drink a lot of milk.
سۈت ساغماق. پ
to milk (an animal)
سۈتچى. ئى [sütqi]
a milk — seller
سۈتچىلىك. ئى [sütqilik]
dairy processing
سۈتلە-سۈتلىمەك. پ
[sütlimək]
to add milk (eg, to tea)
سۈر 1. سۈپ؛ رەڭ [sür]
smoked:
سۈر بېلىق
smoked fish
سۈر 2. سۈپ [sür]
dark, gloomy
سۈر-سۈرمەك. پ [sürmək]
to move, shift, spread:
جوزىنى سۈرمەك
to move a table
ۋاقىتنى سەل ئارقىغىراق
سۈرمەك
to move the time back
a little, postpone
ماي سۈرمەك
to spread oil
ئىچ سۈرمەك
to have diarrhoea
سۈرئەت. ئى [sür,ət]
rate of progress, speed:
سۈرئەتنى تېزلەتمەك
to increase speed
سۈرئەتلىك. سۈپ
[sür,ətlik]
fast, rapid
تېز سۈرئەتلىك پويىز
an express train
سۈرەت. ئى [sü:rət]
a picture, photo
سۈرەتكە چۈشمەك. پ

to rub a knife against a stone

سۈركەل-سۈركەلمەك. پ [sürkəlmək]
to be rubbed against:

تامغا سۈركەلمە.
Don't rub against the wall.

سۈركىلىش كۈچى
the force of friction

سۈركەن-سۈركەنمەك. پ [sürkənmək]
to rub against

سۈرگۈن. ئى [sürgün]
exile, banishment

سۈرگۈن بولماق. پ
to be exiled

سۈرگۈن قىلماق. پ
to banish, send into exile

سۈرلە-سۈرلىمەك. پ [sürlimək]
to smoke(food)

سۈرلۈك. سۈپ [sürlük]
smoked, dark, gloomy:

سۈرلۈك ئورمان
a dark forest

سۈرلۈك چىراي
a gloomy face

سۈرۈشتە. ئى [sürüxtə]
see below

سۈرۈشتە قىلماق. پ
to investigate, look into

سۈرۈشتۈر-سۈرۈشتۈرمەك. پ

to have a photo taken

سۈرەت سىزماق. پ
to paint a picture

سۈرەتچى. ئى [sü:rətqi]
a photographer, painter

سۈرەتخانا. ئى [sü:rəthana]
a photo—shop, photo studio

سۈرەتلە-سۈرەتلىمەك. پ [sü:rətlimək]
to depict, portray (with pictures)

سۈرەتلەن-سۈرەتلەنمەك. پ [sü:rətlənmək]
to be depicted, potrayed

سۈرەتلىك. سۈپ [sü:rətlik]
with photos, illustrated:

سۈرەتلىك كىتاب
an illustrated book

سۈرت-سۈرتمەك. پ [sürtmək]
to wipe, scrub:

جوزىنى سۈرت.
Wipe the table.

كۆز يېشىنى سۈرتمەك
to dry one's tears

سۈركە-سۈركىمەك. پ [sürkimək]
to rub against:

ئۇ قولىنى ئىسسىتىش ئۈچۈن بىر-بىرگە سۈركىدى.
He rubbed his hands together to keep warm.

پىچاقنى تاشقا سۈركىمەك

the translucency of water

سۈزۈل-سۈزۈلمەك. پ [süzülmək]

to be filtered, to sparkle:

سۇ سۈزۈلدى.

The water sparkled.

ئاسمان سۈزۈلدى.

The sky cleared

سۈزۈلدۈر-سۈزۈلدۈرمەك. پ [süzüldürmək]

to filter, clean:

سۇنى سۈزۈلدۈرمەك

to purify water

سۈكۈت. ئى [süküt]

quiet, silence:

ئاچچىقنىڭ دورىسى سۈكۈت.

The cure for anger is silence.

سۈكۈت قىلماق. پ

to be silent, be quiet

سۈلھ. ئى [sülh]

peace, quiet

سۈلھ شەرتنامىسى. ئى

a peace treaty

سۈلھچى. ئى [sülhqi]

a peace—maker

سۈمۈر-سۈمۈرمەك. پ [sümürmək]

to sip, suck:

بىر يۈتۈم هاراق سۈمۈرمەك

to sip a glass of wine

سۈننەت. ئى [sünnət]

[sürüxtürmək]

to investigate, look into

سۈرۈك. ئى [sürük]

a period of time

بىر يىللىق سۈرۈك

a period of one year

سۈرۈل-سۈرۈلمەك. پ [sürülmək]

to be rubbed on, applied to:

يۈزگە سۈرۈلگەن ماي

face cream

سۈز-سۈزمەك. پ [süzmək]

to filter, strain, dredge:

سۈت سۈزمەك

to strain milk

سۇدىن ياغاچنى سۈزمەك

to dredge wood from the water

سۈزگۈچ. ئى [süzgüq]

a fine comb

سۈزۈش-سۈزۈشمەك. پ [süzüxmək]

to filter, strain, dredge

سۈزۈك. سۈپ [süzük]

clear, transparent:

سۈزۈك ئاسمان

a clear sky

سۈزۈك تاش

a translucent stone

سۈزۈكلۈك. ئى [süzüklük]

transparency, clearness:

سۇنىڭ سۈزۈكلۈكى

[sepilmək]
to be thrown, spread

سېتىقچى. ئى [setikqi]
a businessman

سېتىل-سېتىلماق. پ
[setilmak]
to be sold:

بىر گىلەم سېتىلدى.
A carpet has been sold

سېخ. ئى [seh]
a workshop(in a factory)

سېخىي. سۈپ [sehiy]
generous, kind

سېخىي تاپسا بۆلۈپ يەر، بېخىل تاپسا بېسىپ (يەر).
A generous man shares what he finds, a miser eats it in secret.

سېخىيلىق. ئى [sehylik]
generosity, liberality

سېرك. ئى [serk]
a circus

سېرىتما. ئى [seritma]
a drawer, zip fastener:

سومكىنىڭ سېرىتمىسى
the zip of a bag

سېرىق. سۈپ [serik]
yellow; pornographic:

سېرىق چاچ
blonde hair

سېرىق كىتاب
a pornographic book

circumcision

سۈننەت توي. ئى
a circumcision party

سۈننەت قىلماق. پ
to circumcise

سۈننىي. سۈپ [sünniy]
Sunni sect of Islam

سۈنئىي. سۈپ [süniy]
artificial, man-made:

سۈنئىي يىپەك
artificial silk

سۈنئىي يول بىلەن بالا چۈشۈرمەك
an induced aboriton

سۈنئىي پۇت
a false leg

سۈنئىي ھەمراھ. ئى
a satelli-te

سۈيلە-سۈيلىمەك. پ
[süylimək]
to urge, hurry

سۈيلەش-سۈيلەشمەك. پ
[süyləxmək]
to urge one another

سېپىل. ئى [sepil]
a city wall:

ئۆتكىلى بولمايدىغان سېپىل يوق، قىلغىلى بولمايدىغان ئىش.
No walls are unscaleable, and nothing is impossible.

سېپىل-سېپىلمەك. پ

nursing

سېسىـسېسىماق. پ
[sesimak]
to go bad, go off, to smell:

گۆش سېسىپ قاپتۇ.
The meat has gone rotten.

پەمىدۇر ئاسانلا سېسىپ قالىدۇ.
Tomatoes go off easily.

سېسىتـسېسىتماق. پ
[sesitmak]
to cause to rot:

ئۇ گۆشنى سېسىتىپ قويۇپتۇ.
He caused the meat to rot.

سېسىق. سۈپ [sesik]
smelly, rotten:

سېسىق پۇراق
a putrid smell

سېسىق ئالما
a rotten apple

سېسىق گەپ
bad talk

سېسىقچىلىق. ئى
[sesikqilik]
a foul smell, a stench

سېغىز. ئى [seoiz]
clay—like soil

سېغىز لاي. ئى
clay

سېغىز رەڭ. ئى
dark brown

سېغىزلىق. ئى [seoizlik]

سېرىق ماي
butter

سېرىقسۇ. ئى
pus and water

سېرىقكېسەل. ئى [serikesəl]
yellow fever

سېزىك. ئى [sezik]
morning sickness (during pregnancy)

سېزىك بولماق. پ
to have a desire to eat:

چۈچۈك مېۋىگە سېزىك بولماق
to have a desire for sour fruit

سېزىكلىك. ئى [seziklik]
morning sickness (during pregnancy)

سېزىلـسېزىلمەك. پ
[sezilmək]
to be found, discovered:

يىپ ئۇچى سېزىلدى.
We have found a clue.

بۇ ئەھۋال بىزگە ئالدىنقاچان سېزىلگەن.
We sensed what had happened.

سېزىم. ئى [sezim]
feeling, sensation

سېستىرا. ئى [sestra:]
a nurse

سېستىرالىق. سۈپ
[sestra:lik]

You can't compare yourself with him.

سېلىشتۇرغۇسىز. سۈپ
[selixtur oɟusiz]
incomparable, matchless

سېلىشتۇرما. سۈپ
[selixturma]
comparative:

سېلىشتۇرما گراماتىكا
comparative grammar

سۈپەتلەرنىڭ سېلىشتۇرما دەرىجىسى
comparative adjectives

سېلىق. ئى [selik]
a levy, tax (paid by farmers for water rights)

سېلىق يىغماق. پ
to levy taxes

سېلىك-سېلىكمەك. پ
[selikmək]
to become scarce, few, weak:

كوچىدا كىشىلەر سېلىكىپ قالدى.
There were few people about on the street.

يامغۇر سېلىكىپ قالدى.
The rain slackened.

سېلىن-سېلىنماق. پ
[selinmak]
to be taken off (clothes)

سېلىنچا. ئى [selinqa]
a cushion

a clay deposit

سېغىن-سېغىنماق. پ
[seoɟinmak]
to miss (a place or person)

مەن ئۆيۈمنى سېغىندىم.
I miss my family.

سىزنى بەك سېغىندىم.
I realy missed you.

سېكۇنت. ئى [sekunt]
a second:

ئوتتۇز سېكونت
thirty seconds

سېكىلەك. ئى [sekilək]
a plait of hair on the side of the head

سېلىشماق. پ [selixmak]
see the word <salmak>

سېلىشتۇر-سېلىشتۇرماق. پ
[selixturmak]
to compare, contrast

سېلىشتۇرغاندىلا پەرقنى تاپقىلى بولىدۇ.
The difference can only be seen when the two are compared.

ئۇيغۇرچىغا سېلىشتۇرغاندا خەنزۇچىنىڭ گراماتىكىسى ئاسان.
Compared to Uighur, Chinese grammar is simple.

سېنى ئۇنىڭ بىلەن سېلىشتۇر-غىلى بولمايدۇ.

سېمانتىكا. ئى [semantika]
semantics

سېمونت. ئى [semont]
cement

سېمونتلا-سېمونتلىماق. پ
[semontlimak]
to lay cement :

يولنى سېمونتلىماق
to pave a road

سېمىز. سۈپ [semiz]
fat, overweight:

سېمىز ئادەم
a fat man

سېمىز گۆش
fatty meat

سېمىزلىك. ئى [semizlik]
obesity, fatness

سېنارىيە. ئى [senariyə]
scenario

سېنتەبر. ئى [sentəbr]
September

سېھىر. ئى [seḥir]
magic, sorcery

سېھىرچى. ئى [seḥirqi]
a magician, sorcerer

سېھىرگەرلىك. ئى
[seḥirgərlik]
magic, sorcery

سېھىرلىك. سۈپ [seḥirlik]
magic , puzzling, mysterious:

سېھىرلىك تەسىر
a magic effect

سېۋەت. ئى [sewət]
a basket

سېيالكا. ئى [seyalka]
a seeding machine

سىپايە. سۈپ [sipa:yə]
elegant, refined, docile

سىپايىگەر. ئى [sipa:yigər]
an elegant, gentle person

سىپايىلىك. ئى [sipa:yilik]
elegance, grace

سىپتا. رەۋ [sipta]
fine, thin

سىپتا توقۇلغان گىلەم
a finely wovent carpet

سىدام. سۈپ [si:dam]
plain, unadorned:

سىدام قەغەز
plain paper

سىدام رەخت
plain cloth

سىر 1. ئى [sir]
mystery, secret:

دىلنىڭ سىرى
the secrets of the heart

سىر ساقلىماق
to keep a secret

سىرنى ئاشكارىلىماق
to make a secret known

سىر 2. ئى [sir]
paint:

سېرىق رەڭلىك سىر
yellow paint

be intimate

سىرقىرا-سىرقىرىماق. پ

[sirkirimak]

to ache, hurt

سىرلا-سىرلىماق. پ

[sirlimak]

to paint:

بىز ئۇنى كۆك رەڭدە سىر-
لىماقچى.

We're going to paint it blue.

سىرلات-سىرلاتماق. پ

[sirlatmak]

to have something painted

سىرلان-سىرلانماق. پ

[sirlanmak]

to be painted, coloured

يېڭى سىرلانغان ئىشىك

a newly painted door

سىرلىق. 1. سۈپ [sirlik]

mysterious, secret:

سىرلىق يىغىلىش

a secret meeting

سىرلىق قاراش

mysticism

سىرلىق 2. سۈپ [sirlik]

painted:

سىرلىك ئىشىك

a painted door

سىز. ئال [siz]

you (polite, sing):

ياخشىمۇسىز؟

How are you?

سىر بەرمەك

to paint

سىرت. رەۋ [sirt]

outside, exterior:

مەن سىرتقا كېتىۋاتىمەن.

I'm going out.

شەھەر سىرتىدا مازارلىق بار.

Outside the town there is a cemetery.

ئۆينىڭ سىرتى

the exterior of the house

سىرتتىن ئاڭلىماق. پ

to hear unofficially

سىرتقى. سۈپ [sirtki]

outer, exterior:

سىرتقى كىيىم

outer garments

سىرتقى كۆرۈنۈش

the outer appearance

ئىشتىن سىرتقى مەكتەپ

a spare—time school

سىرتقى تەرىپى شۇنداق قاتتىق،
ئىچى يۇمشاق.

The ouside is very hard, but the inside is soft.

سىرچى. ئى [sirqi]

a painter, decorator

سىرداش. ئى [sirdax]

a confidant, close friend

سىرداش-سىرداشماق. پ

[sirdaxmak]

to share one's heart,

سىز-سىزماق 1. پ
[sizmak]
to draw,paint:
رەسىم سىزالامسىز؟
Can you draw?
خەرىتە سىزماق
to draw a map
سىزماق 2. پ [sizmak]
to seep,ooze;become thin:
كۆلدىكى سۇ سىزىپ كەتتى.
The lake water has seeped away.
ئۇ كۈندىن-كۈنگە سىزىپ كەتتى.
He's wasting away.
سىزغۇچ. ئى [sizoɿuq]
a ruler
قېرىنداش ۋە سىزغۇچ
a pencil and a ruler
سىزلە-سىزلىمەك. پ
[sizliмək]
to address a person using the polite form ‹ siz ›
سىزما. سۈپ [sizma]
drawn,painted:
سىزما رەسىم
a drawing
سىزىق. ئى [sizik]
a line
قىزىل سىزىق
a red line
سىزىقچە. ئى [sizikqə]
a short line
سىزىقلىق. سۈپ [sizikļik]
striped,lined:
سىزىقلىق قەغەز
lined paper
سىزىقلىق رەسىم
a well—drawn picture
سىزىل-سىزىلماق. پ
[sizilmak]
to be drawn,painted
سىستېما. ئى [sistema]
system:
تىل سىستېمىسى
a language system
نېرۋا سىستېمىسى
the nervous system
قۇياش سىستېمىسى
the solar system
سىستېمىلاش-سىستېمىلاشماق. پ [sistemilaxmak]
to be systematic
سىستېمىلاشتۇر-سىستېمىلاشتۇرماق. پ
[sistemilaxturmak]
to systematize
سىستېمىلىق. سۈپ؛ رەۋ
[sistemilik]
systematic,orderly
سىستېمىلىق ئىشلىمەك. پ
to work systimatically
سىغ-سىغماق. پ [sioɿmak]
to be able to hold:

سغىمچان. سۈپ [siꝋimqan]
large, voluminous

سفىر ئى [sifir]
number, numeral

سىق-سىقماق. پ [sikmak]
to squeeze, press:

قولىنى چىڭ سىقماق
to squeeze someone's hand

ئۈزۈمنى سىقىپ شىرنە ئالماق
to squeeze juice from grapes

سىقىم. ئى؛ م [sikim]
a handful:

بىر سىقىم ئۇن
a handful of flour

سىقىملا-سىقىملىماق. پ
[sikimlimak]
to scoop up with the hand

سىگنال. ئى [signal]
signal, siren:

هاۋا مۇداپىئە سىگنالى
an air raid siren

سىگنال بەرمەك. پ
to signal

سىڭ-سىڭمەك. پ [siŋmək]
to seep out, ooze, be digested:

سۇ قۇمغا سىڭىپ كەتتى.
The water seeped into the sand.

يېگەن تاماق سىڭىپ كەتتى.
The food is already digested.

بۇ ئىدىشقا بەش چېلەك سۇ سىغىدۇ.
This container can hold five buckets of water.

سىغدۇر-سىغدۇرماق. پ
[siꝋdurmak]
to be squeezed, pushed into; to tolerate:

مالنىڭ هەممىسى تاغارغا چىڭداپ سىغدۇرۇلدى.
The goods were squeezed into the sack.

ئۇ مېنى سىغدۇرمىدى.
He can't tolerate me.

سىغىش-سىغىشماق. پ
[seꝋixmak]
to hold, be able to contain, to get on with:

زالغا ئادەملەر سىغىشماي كەتتى.
The hall couldn't contain everybody.

ئۇ هەممە ئادەم بىلەن سىغىشالايدۇ.
He gets on with everybody.

سىغىم. ئى [siꝋim]
volume, capacity,:

سۇ ئامبىرىنىڭ سىغىمى
the capacity of a reservior

بۇ قاپنىڭ سىغىمى قانچىلىك؟
What is the volume of this box?

سىڭار. سۈپ [siŋar]
single, only:
سىڭار قول
one—handed
سىڭار كۆز
one—eyed
سىڭدۈر-سىڭدۈرمەك. پ
[siŋdürmək]
to pour drop by drop, digest:
سۇنى قۇمغا سىڭدۈرمەك
to pour water into the sand drop by drop
تاماقنى سىڭدۈرمەك
to digest food
سىڭدۈرۈشچان. سۈپ
[siŋdürüxqan]
absorbent
سىڭدۈرۈشچانلىق. ئى
[siŋdürüxqanlik]
absorbency:
قەغەزنىڭ سىڭدۈرۈشچانلىقى
the absorbency of paper
سىڭىش-سىڭىشمەك. پ
[siŋixmək]
to get used to, suit:
يېزىغا سىڭىشىپ كەتمەك
to get used to village life
بۇ كىيىم ساڭا سىڭىشىپ قاپتۇ.
Those clothes suit you.
سىڭىشلىق. سۈپ [siŋixlik]
easily digested; becoming:
سىڭىشلىق تاماق
easily digested food
سىڭىشلىق كىيىم
becoming clothes
سىڭىل. ئى [siŋil]
a youger sister
سىڭىلچاق. ئى [siŋilqak]
younger sister
سىلا-سىلىماق. پ [silimak]
to stroke, rub:
ئاغرىغان يەرنى سىلىماق
to rub a painful spot
بوۋاي سۆزلەۋېتىپ ساقىلىنى سىلاپ قويانتى.
The old man stroked his beard as he spoke.
سىلاش-سىلاشماق. پ
[silaxmak]
to stroke, rub
سىلاشتۇر-سىلاشتۇرماق. پ
[silaxturmak]
to feel for, grope around:
سەرەڭگىنى سىلاشتۇرۇپ يۇ-رۇپ ئاران تاپتىم.
After some groping around I found the matches.
سىلان-سىلانماق. پ
[silanmak]
to be rubbed, stroked
سىلەر. ئال [silər]
you (plural)
سىلجى-سىلجىماق. پ

ئەينەكتەك سىلىق
as smooth as glass
كېمە سىلىق ماڭدى.
The ship is moving steadily
سىلىقلا-سىلىقلىماق. پ
[siliķlimaķ]
to polish, make something shine
ماقالىنى سىلىقلىماق
to polish an article
سىلىقلاش-سىلىقلاشماق. پ
[siliķlaxmaķ]
to become smooth, shiny:
تاش سىلىقلاشتى.
The stone has been rubbed smooth.
سىم. ئى [sim]
wire, strings of an instrument:
مىس سىم
copper wire
سىم تور
a wire net
چاڭنىڭ سىمى
the strings of a dulcimer
تېلېفون سىمى
telephone wires
سىمسىز. سۈپ [simsiz]
wireless, without wires:
سىمسىز تېلېفون
a wireless telephone
سىم-سىم. تەق [sim—sim]

[siljimaķ]
to move:
ئالغا سىلجىماق
to move forward
خىزمەت ئالغا سىلجىدى.
The work has progressed.
سىلجىت-سىلجىتماق. پ
[siljitmaķ]
to move, shift:
ئورۇندۇقنى ئازراق سىلجىتماق
to move a chair slightly
سىلكى-سىلكىمەك. پ
[silkimək]
to shake, wag:
ئۇ قولىنى سىلكىدى.
He swung his arms.
باشنى سىلكىمەك
to shake one's head
دەرەخنى سىلكىمەك
to shake a tree
سىلكىن-سىلكىنمەك. پ
[silkinmək]
to be shaked, to shake, jog, bump:
پارتلاشتىن يەر سىلكىنىپ كەتتى.
The ground shook from the explosion.
سىلىق. سۈپ [siliķ]
smooth, shiny:
سىلىق تاختاي
a smooth plank

in little drops, thinly:

يامغۇر سىم-سىم ياغدى.

It was drizzling.

سىمكار. ئى [simkar]

money paid for labour:

ئۆتۈكنىڭ سىمكىرى

money paid to a boot—maker

سىملىق. سۈپ [simlik]

with wires:

سىملىق ئەينەك

wire reinforced glass

سىمۋول. ئى [simwol]

a symbol

سىمۋولىزم. ئى [simwolizm]

symbolism

سىمىلدا-سىمىلدىماق. پ [simildimak]

to drip—drop, fall in drops:

يامغۇر سىمىلداپ يېغىۋاتىدۇ.

It's drizzling.

سىنا-سىنىماق. پ [sinimak]

to test, try out:

ئۆز كۈچىنى سىنىماق

to test one's strength

سىناپ ئىشلەتمەك

to try out, test

سىناپ كۆرمەك

to probe, explore sound out

سىناش-سىناشماق. پ [sinaxmak]

to test, try out:

كۈچ سىناشماق

to test one's strength against another

سىناق. ئى [sinak]

a test, trial:

يادرو سىنىقى

a unclear test

سىناقتىن ئۆتمەك

to pass a trial, test

سىناقتىن ئۆتكەن جەڭچى

an experienced soldier

سىناق قىلماق. پ

to test, try out

سىنال-سىنالماق. پ [sinalmak]

to be tested, tried out:

سىنالغان كادىر

a tried and tested cadre

سىنئالغۇ. ئى [sinalɣu]

a video machine:

سىزدە سىنئالغۇ بارمۇ؟

Do you have a video recorder?

سىنئالغۇ لىنتىسى. ئى

a video cassette

سىنتاكسىس. ئى [sintaksis]

syntax

سىنچاي. ئى [sinqay]

a type of tea

سىنچىلا-سىنچىلىماق. پ [sinqilimak]

to examine something:

economic policy

سىياسەتچى. ئى [siyasətqi]
a politician

سىياسەتۋاز. ئى
[siyasətwaz]
politician

سىياسىي. سۈپ [siyasiy]
political

سىياسىي ئۆگىنىش
political study

سىياسىي مەسىلە
a political problem

سىياسىي مەھبۇس
a political prisoner

سىياق. ئى [siyak]
look, style;

هاۋانىڭ يامغۇر ياغىدىغان
سىياقى بار.
It looks like rain.

ئۇنىڭ سىياقىغا قارىغاندا
كېسەلدەك تۇرىدۇ.
He looks as though he's ill.

بۇ ئۆتۈكنىڭ سىياقى چىرايـ
لىق ئىكەن.
I like the style of these
boots.

سىياھ. ئى [siyah]
ink;

كۆك سىياھ
blue ink

سىياھ ئىزى
an ink blot

سىنچىلاپ قارىماق
to scrutinize

سىنىپ. ئى [sinip]
a class, classroom;

ئىشچىلار سىنىپى
the working class

سىنىپ باشلىقى
class monitor

سىنىپتا ئوتتۇز ئوقۇغۇچى بار.
There are thirty students in
the class.

سىنىپداش. ئى [sinipdax]
a classmate

سىنىپسىز. سۈپ [sinipsiz]
classless

سىنىپسىز جەمئىيەت
a classless society

سىنىپىي. سۈپ [sinipiy]
class;

سىنىپىي دۈشمەن
a class enemy

سىنىپىي كۈرەش
class struggle

سىيـسىيمەك. پ [siymək]
to urinate

سىيادان. ئى [siyadan]
an ink—well

سىياسەت. ئى [siyasət]
politics, policy;

ھۆكۈمەت سىياسىتى
gover-nment policy

ئىقتىسادىي سىياسەت

سىپىا-سىپىماق. پ
[siypimak]
to clean with rage
سىيدۇر-سىيدۇرمەك. پ
[siydürmək]
to cause to urinate
سىيرىلاڭغۇ. سۈپ
[siyrilaŋoɪu]
slippery, slimy, fricative
بۇ يول سىيرىلاڭغۇ.
The road is slippery.
سىيرىلاڭغۇ ئۈزۈك تاۋۇش
a fricative consonant
سىيگەك. سۈپ [siygək]
one who urinatess often

ش

شاپ. ئى [xap]
horsepower; a plant
شاپ بۇرۇت. ئى
a handle bar moustache
شاپائەت. ئى [xapa:ət]
grace, kindness
شاپائەتلىك. سۈپ
[xapa:ətlik]
benevolent, kind
شاپاشلا-ساپاشلىماق. پ
[xapaxlimak]
to hurry, dash, rush
شاپاق. ئى [xapak]
melon rind;
قوغۇن شاپىقى
melon rind;
شاپاق دوپپا. ئى
a skullcap
شاپاقچى. ئى [xapakqi]
a prostitute, whore
شاپپىدە. رەۋ [xappidə]
very quickly, suddenly;
يامغۇر شاپپىدە توختىدى.
The rain suddenly stopped.
شاپتۇل. ئى [xaptul]
a peach
شاپتۇل قېقى
dried peaches
شاپتۇللۇق. ئى [xaptullk]
a peach orchard
شاپ-شاپ. تەق [xap—xap]
quickly, hurriedly;
تاماقنى شاپ-شاپ يېمەك
to bolt one's food
شاپۇر-شۇپۇر. تەق
[xapur—xupur]
quickly, hurriedly
شاپىگراف. ئى [xapigraf]

شاتۇر. ئى [xatur]
a fast runner

شاخ. ئى [xah]
the branch of a tree:

دەرەخ شېخى
the branch of a tree

شاختىن شاخقا قونماق
to change horses, be irresolute

شاخار. ئى [xahar]
coal cinders

شاخلا-شاخلىماق. پ [xahlimak]
to sprout branches

شاخلىق. سۈپ [xahlik]
having branches:

شاخلىق دەرەخ
a tree with many branches

شادا. ئى [xada]
a stalk;the spoke of a wheel:

قوناق شادىسى
a stalk of corn

چاق شادىسى
the spoke of a wheel

شاد-خۇرام. سۈپ [xad—huram]
joyful,happy,merry

شاد-خۇراملىق. ئى [xad—huramlik]
high—spirits,joy

شادلان-شادلانماق. پ [xadlanmak]

a mimeograph machine

شاپىلاق. ئى [xapilak]
the palm of the hand; a slap:

شاپىلاق سالماق
to slap someone

شاپىلاق يېمەك
to get a slap

شاپىلاقلا-شاپىلاقلىماق. پ [xapilaklimak]
to slap with the hand

شاپىلدات-شاپىلداتماق. پ [xapildatmak]
to smack one's lips:

تاماقنى شاپىلدىتىپ يېمەك
to eat with relish

شاتراق. سۈپ [xatrak]
frivolous:

شاتراق موزاي بىر پادىنى بۇزار.
A sick lamb can ruin a herd.

شاتراق ئادەم
a frivolous person

شاتراقلا-شاتراقلىماق. پ [xatraklimak]
to have diarrhoea

شاتراقلاش-شاتراقلاشماق. پ [xatraklaxmak]
to be frivolous

شاتۇتى. ئى [xatu:ti]
a parrot

alcohol, wine

شاراپەت. ئى [xara:pət]

favour, kindness, luck:

سىزنىڭ شاراپىتىڭىزبىلەن

thanks to your kindness

شاراپەتلىك. سۈپ

[xara:pətlik]

lucky, blessed:

شاراپەتلىك ئادەم

a lucky man

شاراق -شۇرۇق. تەق

[xarak—xuruk]

with a crash, rumble:

تاشلار شاراق -شۇرۇق چۈشتى.

The stones fell with a rumbling sound

شاراقشى-شاراقشىماق. پ

[xarakximak]

to crash, rustle:

شاراقلا-شاراقلىماق. پ

[xaraklimak]

to crash, rustle:

يوپۇرماقلار شامالدا شاراقلايتتى.

The leaves were rustling in the wind.

شاراقلات-شاراقلاتماق. پ

[xaraklatmak]

to cause to crash, rustle:

قەغەزنى شاراقلاتماق

to rustle paper

ئۇ خالتىسىدىكى تەڭگىلەرنى شاراقلىتىپ تۆكتى.

to enjoy oneself, be happy

شادلىق. ئى [xadlik]

joy, happiness:

شادلىققا چۆمۈلمەك

to be filled with joy

شادىپاچاق. سۈپ

[xadipa:qak]

tall, having long legs

شادىلا-شادىلىماق. پ

[xadilimak]

to put spokes on a wheel

شادىلىق. سۈپ [xadilik]

covered, four poster:

شادىلىق كارىۋات

a four poster bed

شادىمان. سۈپ [xa:diman]

in high spirits, excited

شادىيانە. رەۋ [xa:diya:nə]

happily, gaily:

مۇزىكىنى شادىيانە چالماق

to play music gaily

شادىيانە بايرام

a merry festival

شادىيانە تەبەسسۇم

a happy smile

شار. ئى [xar]

a sphere, circle:

يەر شارى

the earth, the globe

هاۋا شارى

a balloon

شاراب. ئى [xarab]

He tipped the coins out of his bag with jingle.

شارائىت. ئى [xara:it]
conditions, situation:
ئۆگىنىش شارائىتى
study conditions
تۇرمۇش شارائىتى قانداق؟
What are the living conditions like?

شارپا. ئى [xarpa]
a scarf

شارتتىدە. رەۋ [xarttidə]
quickly, deftly; decisively

شارت -شۇرت. تەق
[xart—xurt]
quickly, deftly:
دەرەخنى شارت -شۇرت قىلىپ كەسمەك
to fell a tree deftly
مەسىلىنى شارت -شۇرت بىر تەرەپ قىلماق
to solve a problem quickly

شارچە. ئى [xarqə]
a small ball

شارىدە. رەۋ [xarridə]
noisily, loudly

شارسىمان. سۈپ [xarsiman]
like a ball, spherical:
شارسىمان باكتېرىيە
spherical bacteria

شار-شار. تەق [xar—xar]
noisily, loudly; fluently:
شار-شار ئوقۇماق
to read fluently

شار-شۇر. تەق [xar—xur]
noisily, loudly
يامغۇرشار-شۇر قۇيۇۋەتتى.
It was pouring cast and dogs.

شارقىرا-شارقىرىماق. پ
[xarkirimak]
to flow, pour, splash:
سۇ شاقىراپ ئاقماق
to cascade, gush (of water)

شارقىراتما. ئى
[xarkiratma]
a waterfull

شارىلدا-شارىلدىماق. پ
[xarildimak]
to make a splashing noise:
سۇ شارىلداپ ئاقماق
to roar (of water)
شارىلداپ ئوقۇماق
to read fluently

شارىلداتماق. پ
[xarildatmak]
to cuase to splash:
چېلەك بىلەن شارىلدىتىپ سۇ قۇيماق
to splash water from a bucket

شازا. ئى [xa:za]
winnowing instrument

شاش. سۈ [xax]

untamed, wild:

شاش ئات

a frisky horse

شاشلىق. ئى [xaxlik]

mischief, trouble

شاشلىق قىلماق. پ

to be mischievous, play pranks

شاق. تەق [xak]

a sharp cracking sound:

ئۇ قۇلۇپنى شاق قىلىپ ئەتتى.

He snapped the lock shut.

شاقشاق. ئى؛ سۈ [xakxak]

cutin, one ready to give his opinion:

شاقشاق خوتۇن

a vocal, loud woman

شاق ـ شۇق. تەق

[xak—xuk]

quickly, speedly:

ئىش شاق ـ شۇق قىلىپ پۈتتۈرۈلدى.

The business was over quickly.

شاققىدە. رەۋ [xakkidə]

quickly, hurriedly

شاقىلداق. ئى [xakildak]

a ruttle (baby's toy)

شاكال. ئى [xakal]

shell, peel:

تۇخۇم شاكىلى

egg shell

ياڭاق شاكىلى

walnut shell

شاكىلات. ئى [xakilat]

chocolate

شاگىرت. ئى [xagirt]

an apprentice; a disciple

شاگىرت ئالماق. پ

to take on an apprentice

شاگىرتلىق. ئى [xagirtlik]

apprenticeship, discipleship

شاگىرتلىق مۇددىتى

a period of apprenticeship

شاڭجياڭ. ئى [xaŋjyaŋ]

a village — head, village—leader

شاڭخو. ئى [xaŋho]

ridicule, joking

شاڭخو قىلماق. پ

to make fun of, ridicule

شال 1. ئى [xal]

rice seeds:

شال تېرىماق

to plant rice

شال 2. ئى [xal]

boards, planks:

شال تىلماق

to cut logs into planks

شال 3. ئى [xal]

saliva

شالا. ئى [xala:]

a grate, grating:

مەشىنىڭ شالاسى

The wheat has grown sparsely.

كوچىدا ئادەم شالاڭ.

There were few people on the street.

شالاڭلا-شالاڭلىماق. پ

[xalaŋlimak]

to be few, became sparse

شالاڭلات-شالاڭلاتماق. پ

[xalaŋlatmak]

to thin out, make sparse

شالاڭلاش-شالاڭلاشماق. پ

[xalaŋlaxmak]

to be few, become sparse:

بۇلۇت شالاڭلاشتى.

The clouds thinned out.

شالتاق. ئى [xaltak]

juice, a stain:

شالتىقى يۇقماق

to be stained

شالدىر-شالدۇر. تەق

[xladir—xuldur]

a rustling sound

شالدىرلا-شالدىرلىماق. پ

[xaldirlimak]

to rustle, crackle

شالدىرلات-شالدىرلاتماق. پ

[xaldirlatmak]

to cause to rustle:

شامال يوپۇرماقلارنى شالدىر-لىتاتتى.

The wind was rustling the

the grating of a stove

شالاپ-شۇلۇپ. تەق

[xalap—xulup]

noisily:

ئۇ تاماقنى شالاپ-شۇلۇپ قىلىپ يەپ بولدى.

He slurped down his food.

شالاپلا-شالاپلىماق. پ

[xalaplimak]

to make a slurping sound

شالاق. تەق [xalak]

the sound of pouring a liquid

شالاق-شۇلۇق. تەق

[xalak—xuluk]

the sound of splashing:

ئۇ شالاق -شۇلۇق قىلىپ، پاتقاق كېچىپ كېتىۋاتاتتى.

He was splashing through the mud.

شالاقلا-شالاقلىماق. پ

[xalaklimak]

to make a splashing sound:

دولقۇن شالاقلاپ قىرغاققا ئۇرۇلماقتا.

The waves are lapping the shore.

شالاڭ. سۈپ [xalaŋ]

scarce, spares:

شالاڭ چاچ

thin hair

بۇغداي شالاڭ ئۈسۈپتۇ.

leaves.

شالغۇت. ئى [xaloɪut]

a hybrid, crossbreed

شالغۇتلاشتۇر-شالغۇتلاشتۇر-ماق [xaloɪutlaxturmak]

to crossbreed, to interbreed

شاللا-شاللىماق. پ

[xallimak]

to eliminate through selection

شاللان-شاللانماق. پ

[xallanmak]

to be eliminated through selection

شاللىق. ئى [xallik]

a rice field

شالۋاق. ئى [xalwak]

saliva

شالۋۇر. ئى [xalwur]

leather trousers

شام 1. ئى [xam]

dusk; evining prayer

شام 2. ئى [xam]

a candle

شام ياقماق. پ

to light a candle

شاما. ئى [xama]

tea dregs

شاما قىلماق. پ

[xama kilmak]

to destroy, smash

شامال. ئى [xamal]

a wind, breeze:

ئىسسىق شامال

a hot wind

شامال كۆرسەتكۈچى

a weather vane

شامال چىقمىسا، دەرەخ لىڭ-شىمايدۇ.

If the wind doesn't blow, the trees don't shake.

شامال چىقتى.

It's windy.

شامالچە. ئى [xamalqə]

a windmill

شامالدا-شامالدىماق. پ

[xamaldimak]

to be cold, take a walk:

مەن شامالداپ قالدىم.

I'm cold.

بىز شامالداپ كېلەيلى.

Let's go and take a walk.

شامالدات-شامالداتماق. پ

[xamaldatmak]

to blow upon:

قوناقنى شامالدىتىپ قۇرۇتماق

to blow—dry corn

شامالدۇرغۇچ. ئى

[xamalduroɪuq]

an electric fan

شامالىق. سۈپ [xamallik]

windy, breey:

شامالىق كۈن

a windy day

شامپان. ئى [xampan]
champagne

شان ـشەرەپ. ئى
[xan— xərəp]
glory, honour:
ۋەتەنگە شان-شەرەپ كەلتۈرمەك
to bring honour to one's country

شان-شۆھرەت. ئى
[xan—xohrət]
majesty, splendour

شانلىق. سۈپ [xanlik]
glorious, splended:
شانلىق نەمۇنە
a wonderful model, example

شاھ. ئى [xah]
a king

شاھادەتنامە. ئى
[xaha:dətna:mə]
a certificate, reference:
ئوقۇش پۈتتۈرۈش شاھادەتنامىسى
graduation certificate

شاھزادە. ئى [xahza:də]
a prince

شاھلىق. سۈپ [xahlik]
royal, belonging to a king

شاھلىق قىلماق. پ
to become king

شاھمات. سۈپ [xahmat]
chess (the game)
شاھمات تاختىسى
a chess board
شاھمات ئوينامسىز؟
Do you play chess?

شاھىت. ئى [xa:hit]
a witness, testifier

شاھىتلىق. ئى [xa:hitlik]
testimony, testifying

شاھىتلىق قىلماق. پ
to witness, testify

شاھىنشاھ. ئى [xa:hinxah]
king of king

شاۋجياڭ. ئى [xawjyaŋ]
the president of a school

شاۋقۇن. ئى [xawkun]
an uproar, hubbub

شاۋقۇن سالماق. پ
to cause an uproar

شاۋقۇن-سۈرەن. ئى
[xawkun—sürən]
uproar, hubbub:
شاۋقۇن-سۈرەن كۆتۈرمەك
to make a lot of noise

شاۋقۇنلا-شاۋقۇنلىماق. پ
[xawkunlimak]
to make a gurgling sound
دەريا سۈيى شاۋقۇنلاپ ئاقماق
to gush, cascade (of a river)

شاۋقۇنلۇق. سۈپ
[xawkunluk]
noisy, disturbed:
شاۋقۇنلۇق كېچە
a disturbed night

شائىر. ئى [xa:ir]

a frisky horse

شەپقەت. ئى [xəpkət]

grace, kindness, benevolence

شەپقەتسىز. سۈپ

[xəpkətsiz]

unkind, unfeeling

شەپقەتسىز ئادەم

an unkind man

شەپقەتلىك. سۈپ

[xəpkətlik]

benevolent, gracious

شەپكە. ئى [xəpkə]

a peaked cap

شەپىسىز. سۈپ [xə:pisiz]

quiet, without a sound

شەخس. ئى [xəhs]

an individual, person:

ناتونۇش شەخس

an unknown person

شەخسنىڭ نەرسىسى

private property

بىرىنچى شەخس

the first person (eg. I and we)

شەخسەن. رەۋ [xəhsən]

in person, personally:

شەخسەن قاتناشماق

to take part in person

شەخسىي. سۈپ [xəhsiy]

individual, private

شەخسىي ئۆي

a private house

a poet

شائىرانە. سۈپ [xa:ira:nə]

poitic, emotive

شائىرانە سۆز. ئى

[xa:ira:nə səz]

poetic words

شائىرلىق. ئى [xa:irlik]

poetry

شايى. ئى [xa:yi]

a type of thin silk

شەبنەم. ئى [xəbnəm]

dew:

شەبنەم چۈشتى.

Dew lay on the ground.

شەپە. ئى [xə:pə]

a sound, noise:

ئاياغ شەپىسى

the sound of steps

يامغۇرنىڭ شەپىسى

the sound of rain

شەپە بەرمەك. پ

to make a sound

شەپەق. ئى [xəpək]

half—light, morning or evining glow

ئەتىگەنكى شەپەق

the morning glow

كەچكى شەپەق

the evening glow

شەپشەك. سۈپ [xəpxək]

impetuous, rash:

شەپشەك ئات

ئۈزۈم شەربىتى
grape juice
شەرت. ئى [xərt]
term, condition; necessary:
ئالدىنقى شەرت
a precondition, premise
شەرت قويماق. پ
to state some conditions
مەجلىس ئېچىش ئۈچۈن مەخ-
سۇس ئۆي بولۇشى شەرت ئەمەس.
It's not necessary to have a special room to hold the meeting.
شەرت پېئىل. ئى
a conditional verb
شەرتسىز. سۈپ [xərtsiz]
unconditionally:
شەرتسىز بويسۇنماق
to obey unconditionally
شەرتلەش-شەرتلەشمەك. پ
[xərtləxmək]
to agree to, arrange to:
بىز باغدا ئۇچرىششقا شەرتلە-
شىپ قويدۇق.
We arranged to meet in the park.
شەرتلىك. سۈپ [xərtlik]
conditional, hypothetical:
شەرتلىك بەلگە
a secret sign, password
شەرتنامە. ئى [xərtna:mə]
a treaty, pact:

شەخسىي مۇناسىۋەت
personal relation
شەخسىي ئادەۋەت
personal prejudice
شەخسىيەتچى. ئى
[xəhsiyətqi]
an individualist, selfish person
شەخسىيەتچىلىك. ئى
[xəhsiyətqilik]
selfishness, individualism
شەخسىيەتچىلىككە قارشى تۇرماق
to oppose individualism
شەرەپ. ئى [xərəp]
glory, honour:
شەرەپ كەلتۈرمەك
to bring credit
شەرەپ ئۇنىڭغا مەنسۇپ.
The glory is his.
. . . نىڭ شەرىپىگە
in someone's honour
ۋەكىللەر شەرىپىگە بېرىلگەن زىياپەت
a banquet in honour of the delegates
شەرەپلىك. سۈپ [xərəplik]
glorious, honourable:
شەرەپلىك نام
an honourable reputation
شەربەت. ئى [xərbət]
juice, cordial:

shamefully, disgracefully:
شەرمەندىلەرچە مەغلۇپ بولماق
to be shamefully defeated
شەرمەندىلىك. ئى
[xərməndilik]
a scandal, shameful deed
شەرمەندىلىك قىلماق. پ
to cause a scandal
شەك. ئى [xək]
doubt, unbelief
شەك كەلتۈرمەك. پ
to doubt
شەكسىز. سۈپ [xəksiz]
doubtless, certainly; of course
ئۇ شەكسىز كېلىدۇ.
He'll certainly come.
شەكلەن. رەۋ [xəklən]
in form, in design
شەكلەن-شەكلەنمەك. پ
[xəklənmək]
to become suspicious, doubt
شەكىل. ئى [xakil]
shape, form, style:
بۇ ئىككى مەسىلە شەكىل جەھەتتە ئوخشاش
These two problem are of the some kind.
شەكىل ئۆزگەرتمەك
to disguise
بۇ ئىككى تاشنىڭ شەكلى ئوخشاش.

ئۇرۇش توختىتىش شەرتنامىسى
a treaty to end fighting
سۈلھ شەرتنامىسى
a peace treaty
شەرق. ئى [xərk]
the East:
ئوتتۇرا شەرق
the Middle East
يىراق شەرق
the Far East
شەرق شامىلى
an east wind
شەرقشۇناس. ئى
[xərkxunas]
an orienta list.
شەرقىي. سۈپ [xərkiy]
eastern:
شەرقىي جەنۇپ
the south east
شەرقىي شىمال
the north east
شەرقىي ياۋروپا
Eastern Europe
شەرمەندە. سۈپ [xərməndə]
ahameful, disgraceful, scandalous:
شەرمەندە قاچقۇن
a shameful deserter
شەرمەندە بولماق. پ
to make a fool of onself
شەرمەندىلەرچە. رەۋ
[xərməndilərqə]

شەمشەر. ئى [xəmxər]
a sword

شەنبە. ئى [xənbə]
Saturday

شەھەر. ئى [xəḥər]
a city, town:

چوڭ شەھەر
a large city

شاڭخەينىڭ شەھەر ئەتراپى
the sububs of Shanghai

شەھەر ئاھالىسى
the population of a city

شەھەرچە. ئى [xəḥərqə]
a small city, town

شەھۋانىي. سۈپ
[xəḥwa:niy]
lewd, pornographic

شەھۋانىيەت. ئى
[xəḥwaniyət]
lewdness, obscenity

شەھۋەت. ئى [xəḥwət]
sexual desire, lust, greed

شەھۋەتپەرەس. ئى
[xəḥwətpərəs]
a lascivious person

شەۋكەت. ئى [xəwkət]
reputation, honor

شەۋكەتلىك. سۈپ
[xəwkətlik]
reputable, upstanding

شەيتان. ئى [xəytan]
devil, Satan

These two stones are the some shape.

شەكىلداش. سۈپ [xəkildax]
having the some shape;

شەكىلداش سۆز
a homonym

شەكىلسىز. سۈپ [xəkilsiz]
shapeless, formless,

شەكىللەن-شەكىللەنمەك. پ
[xəkillənmək]
to take shape, form

يېڭى ۋەزىيەت شەكىللەندى.
A new situation has arisen.

بۇ رايون دۆلەت بولۇپ شەكىللەندى.
The region has become a seperate country.

شەكىللەندۈر-شەكىللەندۈرمەك. پ [xəkilləndürmək]
to shape, form

شەكىللىك. سۈپ [xəkillik]
shaped, having a form

شەكىلۋاز. ئى [xəkilwaz]
formalism

شەلپەر. ئى [xəlpər]
red cloth:

شەلپەر كۆينەك
a red shirt

قىزچاق ئۇيالغىنىدىن يۈزى شەلپەردەك قىزىرىپ كەتتى.
The young girl blushed with embarrassment.

شەيتانلىق. ئى [xəytanlik]
evil,bad deeds

شەيخ. ئى [xəyh]
learned man,old man

شەيدا. ئى [xəyda:]
infatuation,indulgence

شەيدا بولماق. پ
to be infatuated with

شەيئى. ئى [xəy'i]
thing,matter:

يېڭى شەيئى
something new

شتات. ئى [xtat]
a state

ئامېرىكا قوشما شتاتلىرى
the United States of America

شوئار. ئى [xoar]
a slogan

شوئار توۋلىماق. پ
to shout slogans

شوئار چاپلىماق. پ
to post slogans

شوئارۋاز. ئى [xoarwaz]
one who enjoys using slogans

شوپاڭ. ئى [xo:paŋ]
a winery,distillery

شوپاڭكەش. ئى [xo:paŋkəx]
a drunkard,an alcoholic

شوپۇر. ئى [xo:pur]
a driver,chauffeur

شوپۇرلۇق. سۈپ [xo:purluk]
driving:

شوپۇرلۇق كىنىشكىسى
driver's licence

شوتا. ئى [xo:ta]
a ladder

شوخ. سۈپ [xoh]
mischievous;merry,lively:

شوخ بالا
a naughty mischievous boy

شوخ يىگىت
a lively youth

شوخ ئۇسسۇل
a lively dance

شوخ رەڭ
a bright colour

شوخلا. ئى [xohla]
a tomato

شور1. ئى [xor]
saline,saline—alkali:

شور تۇپا
saline earth

شور2. سۈپ [xor]
unlucky,unfortunate

شور ئېغىز. ئى
one who often says unfortunate things

ئۇنىڭ شورى قۇرىدى.
His luck run out.

شورا. ئى [xo:ra]
a slit, crack,breach

chauvinism

شويلا. ئى [xoyla]
a mutton and rice dish

شوينا. ئى [xoyna]
fine hair, fine thread

شوينا بەل. ئى
a very thin waist

شۇ. ئال [xu]
that:

شۇ ھالدا
in that case

شۇ كۈندە
on that day

شۇنىڭدىن كېيىن
after that

شۇنىڭدىن باشقا
apart from that, in addition

شۇنىڭ ئۈچۈن
so, as a result, therefore

گەپ شۇنىڭدا
That's just the problem

شۇجى. ئى [xuji]
a (party)secretary

شۇغۇللان-شۇغۇللانماق. پ
[xuoullanmak]
to be engaged in

ئۇ چارۋىچىلىق بىلەن شۇغۇل-
لاندى.
He's engaged in animal husbandry.

شۇڭا. باغل [xuŋa]
so, therefore

تام شورىسى
a breach in a wall

شورا-شورىماق. پ
[xo:rimak]
to suck:

ئەمچەك شورىماق
to suckle

قان شورىماق
to suck blood

شورلۇق. سۈپ [xorluk]
salty, saline land

شورپا. ئى [xorpa]
a meat soup

توخۇ شورپىسى
chicken soup

شورپىلىق. سۈپ [xorpilik]
with soup, oupy

شوشاڭ. ئى [xoxaŋ]
wool shears

شولا. ئى [xo:la]
reflection:

ئاي شولىسى
the reflection of the moon

مەن شولامنى سۇدا كۆرەلەيمەن.
I can see my reflection in the water.

شوۋىچى [xowiqi]
a bastard, illegitimate child

شوۋىگۈرۈچ. ئى
[xowigürüq]
rice porridge

شوۋىنىزم . ئى [xowinizm]

شۇم خەۋەر
bad news (of some one's death)

شۇمبۇيا. ئى [xumbuya]
a brush — like herb, broomrape

شۇمتەك. ئى [xumtək]
naughty boy

شۇملۇق. ئى [xumluk]
bad deed, violent atc.

شۇملۇق قىلماق. پ
to be something terrible

شۇنچە. رەۋ [xunqə]
however, much, so

سىز شۇنچە تىرىشقىنىڭىز بىلەن مېنى ئىشەندۈرەلمەيسىز.
However hard you try, you won't convince me.

شۇنچىلىك. رەۋ [xunqilik]
so much, such

مەن شۇنچىلىك ھېرىپ كەتتىمكى ئۇخلاپ قالايلا دەپ قالدىم.
I was so tired, nearly fell asleep.

شۇنچىۋالا. رەۋ [xunqiwala]
so much, such a lot

ئۇ يەردە تاماق شۇنچىۋالا كۆپ تۇرسا، بىز ئۇنىڭ ھەممىنى يەپ بولالايتتۇقمۇ؟
There was such a lot of food there how could we finish it all?

بىز بەك ئۇسساپ كەتتۇق، شۇڭا چاي دەملىمەكچى بولدۇق.
We were very thirsty, so we decided to make some tea.

ئۇ ئاغرىپ قالدى، شۇڭا كەلمىدى.
he was sick so be didn't come.

شۇڭغۇ-شۇڭغۇماق. پ
[xuŋoɪumak]
to dive into

تېيىز سۇغا شۇڭغۇماڭ.
Do not dive in shallow water.

ئايروپىلان بۇلۇت ئىچىگە شۇڭغۇپ كىرىپ كەتتى.
The plane disappeared into the clouds.

شۇڭغۇت-شۇڭغۇتماق. پ
[xuŋoɪutmak]
to stuff into, cram into

شۇڭغۇش-شۇڭغۇشماق. پ
[xuŋoɪuxmak]
to dive into

شۇڭلاشقا. باغل [xuŋlaxka]
so, therefore:

ئۇ ئاغرىپ قالدى، شۇڭلاشقا كەلمىدى.
He's sick, so he didn't come.

شۇم. سۈپ [xum]
critical, insidious:

doubt, suspicion

شۈبھىسىز. سۈپ [xübhisiz]
certainly, undoubtedly

شۈبھىلەن-شۈبھىلەنمەك. پ
[xübhilənmək]
to be suspicious, doubtful

شۈبھىلىك. سۈپ [xübhilik]
suspicious, doubtous

شۈدىگەر. ئى [xüdigər]
autumn ploughing

دېھقان بولسالڭ شۈدىگەر قىل،
موللا بولسالڭ تەكرار قىل.
Let the farmer plough, let the scholar study.

شۈركۈن-شۈركۈنمەك. پ
[xürkünmək]
to shiver, shake

سوغۇقتىن شۈركۈنمەك
to shiver from cold

شۈك. رەۋ [xük]
quiet, still:

شۈك تۇرۇڭ.
stand still.

شۈك ئولتۇرماق
to sit still

شۈكۈر. ئىم [xükür]
thanks, thank you:

خوداغا شۈكۈر.
Thank God.

شۈم-شۈممەك. پ
[xümmək]
to suck:

شۇنداق. ئال [xundak]
kike that, such, that's right:

نۇرغۇن يىللار مانا شۇنداق
ئۆتۈپ كەتتى.
Many years passed like this.

ئۇ شۇنداق بىر ئادەم.
He's just such a man.

شۇنداق ئېيتقىنىڭىز توغرا.
That's correct.

شۆبە. سۈپ [xo:bə]
branch, affiliated:

شۆبە مەكتەپ
a branch school

شۆپۈك. ئى [xəpük]
peel (of fruit etc.)

شاپتۇل شۆپۈكى
peach peel

شۆپۈكنى سويماق
to peel

شۆلگەي. ئى [xəlgəy]
saliva

شۆھرەت. ئى [xəhrət]
reputation, fame

شۆھرەت قازانماق. پ
to achive fame

شۆھرەتپەرەس. ئى
[xəhrətpərəs]
one who is vain

شۆھرەتلىك. سۈپ
[xəhrətlik]
famous, reputable

شۈبھە. ئى [xübhə]

[xerinləxmək]
to be sweet, wonderful

شېشە. ئى [xexə]
glass, a bottle:

لامپا شېشىسى
light bulb

شېغىل. ئى [xeoil]
gravel(small stones)

شېكەر. ئى [xekər]
sugar:

قارا شېكەر
brown sugar

قوم شېكەر
loose, granulated sugar

شېكەر سىيىش كېسىلى
diabetes

شېكەر سۈيى. ئى
[xekər süyi]
a kind of melon

شېھىت. ئى [xehit]
martyr

شېھىتلىك. ئى [xehitlik]
martyrdom

شېۋە. ئى [xewə]
accent, dialect:

خوتەن شېۋىسى
the Hotan dialect

شېئىر. ئى [xeir]
a poem, poetry:

شېئىرلار توپلىمى
a collection of poems

شېئىر يازماق. پ

كەمپۈت شۈمەك
to suck sweet

شۈمەك. ئى [xümək]
a urinal tube(for babies)

شۈمشەيـ.شۈمشەيمەك
[xümxəymək]
to sit huddled up:

ئۇ سوغۇقتىن شۈمشىيىپ
كېتىپتۇ.
He sat huddled against the cold.

شېرىك. ئى [xerik]
a partner, companion, accomplice

شېرىكلەشـ.شېرىكلەشمەك
[xeriklƏxmək]
to form a partnership:

شېرىكلىشىپ ئوقەت قىلماق
to go into business together

شېرىكلىك. ئى [xeriklik]
partnership, companionship

شېرىن. سۈپ [xerin]
sweet, delicious:

شېرىن ئۈزۈم
sweet grapes

شېرىن يېمەكلىكلەر
sweet foods, delicious

شېرىن چۈش
a woderful dream

شېرىن ئاي
a honeymoon

شېرىنلەشـ.شېرىنلەشمەك

ماق. پ [xippaŋxitmak]
to cause to wag, flutter
شىپپاڭلات-شىپپاڭلاتماق. پ
[xippaŋlatmak]
to wave, to wag
قۇيرۇق شىپپاڭلاتماق
to wag one's tail
شىپ. تەق [xip]
see (xip—xip)
شىپپىدە. رەۋ [xippidə]
very quickly:
ئىششىق شىپپىدە ياندى.
The swelling went down rapidly.
ئۇ شىپپىدە ئورۇقلاپ كېتىپتۇ.
He has lost weight very quickly.
شىپ-شىپ. تەق [xip—xip]
the sound of walking on tip—toe:
شىپ-شىپ دەسسەپ ماڭماق
to creep softly
شىپىلدا-شىپىلدىماق. پ
[xipildimak]
to wink, blink, tip—toe:
شىپىلداپ مېڭىپ كەلمەك
to walk on tip—toe
شىپىلداق. ئى [xipildak]
a blink, wink of the eye
شىتىرلا-شىتىرلىماق. پ
[xitirlimak]
to squeak

to write poetry
شېئىرىي. سۈپ [xeiriy]
poetical:
شېئىرىي ئەسەر
a work of poetry
شېئىرىيەت. ئى [xeiriyət]
poetry
شىبە. ئى [xibə]
the Xibo language, Xibo
شىبلىت. ئى [xiblit]
leather shoes
شىپا. ئى [xipa:]
cure, treatment:
شىپاسى يوق كېسەل
an incurable disease
شىپاخانا. ئى [xipa:hana]
clinic, hospital
شىپاڭ. ئى [xi:paŋ]
verandah
شىپالىق. سۈپ [xipalik]
medicinal, curative
شىپالىق سۇ
water having medicinal qualities
شىپپاڭ. تەق [xippaŋ]
wagging, waving:
شىپپاڭ قۇيرۇق ئىت
a dog with a waving tail
شىپپاڭش-شىپپاڭشىماق. پ
[xippaŋximak]
to wave, to wag
شىپپاڭشت-شىپپاڭشت-

juice

قوغۇننىڭ شىرسى

melon juice

شىرت. تەق [xirt]

a rustling sound

شىرتتىدە. رەۋ [xirttidə]

with a rustling sound

شىرتىلدا-شىرتىلدىماق. پ

[xirtildimak]

to rustle

شىرداق. ئى [xirdak]

embroidered felt mat

شىر-شىر. تەق [xir—xir]

a rustling sound

شىرشىم. سۈپ [xirxim]

damp,not quite dry:

شىرشىم ئوتۇن

damp fire—wood

شىرقىرا-شىرقىرىماق. پ

[xirkirimak]

to murmur, bubble (of water):

سۇ شىرقىراپ ئاقماق

to bubble up (eg. a spring)

شىركەت. ئى [xirkət]

firm,company

شىرنە. ئى [xirnə]

juice,sauce:

قوغۇن شىرنىسى

melon juice

پۇرچاق شىرنىسى

soya suace

شىجائەت. ئى [xija:ət]

bravery,courage

شىجائەتلىك. سۈپ

[xija:ətlik]

brave,courageous

شىددەت. ئى [xiddət]

violence,force:

دولقۇن شىددەت بىلەن قىرغاققا ئۇرۇلماقتا.

The waves were breaking violently on the shore.

شىددەتلىك. سۈپ

[xiddətlik]

violent,ferocious:

شىددەتلىك جەڭ

a violent battle

شىددەتلىك سوغۇق

fierce cold

شىر 1. ئى [xir]

lion

شىر 2. سۈپ [xir]

solid,in one piece

شىر ياغاچ

solid wood

شىرە 1. ئى [xirə]

a low table,usually placed on a kang

شىرە 2. ئى [xirə]

raw hide:

كالا شىرىسى

the hide of a cow

شىرە 3. ئى [xirə]

to point at:

ماڭا قولۇڭنى تۇلا شىلتىما.

Don't point at me.

شىلدىرلا-شىلدىرلىماق. پ

[xildirlimak]

to bubble, murmur (of water):

بۇلاق سۈيى شىلدىرلاپ ئاقماقتا.

The water from the spring was bubbling up.

شىلىم. ئى [xilim]

flue, adhesive:

بىر قۇتا شىلىم

a pot of glue

شىلىم بىلەن چاپلىماق

to glue something up

شىلىمشىق. سۈپ [xilimxik]

adhesive, having glue

شىلىملا-شىلىملىماق. پ

[xilimlimak]

to be adhesive

شىم. ئى [xim]

trousers, pants

شىمال. ئى [ximal]

north:

ئۈرۈمچى قەشقەرنىڭ بىر مىڭ تۆت يۈز كىلومېتىر شىمالىدا.

Urumqi ia one thousand four handred kilometres north of Kashkar.

شىمال شامىلى

a north wind

شىرنىلىك. سۈپ [xirnilik]

juice

شىرىقلا-شىرىقلىماق. پ

[xiriklimak]

to grate, grind, scrape:

شېغىل شىرىقلاپ چۈشتى.

The gravel fell with a grating sound.

شىرىلدا-شىرىلدىماق. پ

[xirildimak]

to mur—mur, bubble, rustle

شىكار. ئى [xikar]

hunting

شىكارغا چىقماق. پ

to go hunting

شىكايەت. ئى [xika:yət]

accusation, criticism:

شىكايەت يىغىنى

criticism session

شىكايەت قىلماق. پ

to accuse:

ئۇ قاتىل دەپ شىكايەت قىلىندى.

He was accused of murder.

شىكايەتچى. ئى [xika:yətqi]

an accuser, a prosecutor

شىكايەتنامە. ئى

[xika:yətna:mə]

a written acusation, denunciatoin

شىلتى-شىلتىماق. پ

[xiltimak]

شىمالىي. سۈپ [xima:liy]
northern:
شىمالىي شىنجاڭ
northern Xinjianh
شىمالىي قۇتۇپ
the North Pole
شىمايلا-شىمايلىماق. پ
[ximaylimak]
to roll up:
يەڭنى شىمايلىماق
to roll one's leeves up
شىۋىر-شىۋىر. تەق
[xiwir—xiwir]
whispering:
شىۋىر-شىۋىر گەپ قىلماق
to converse secretly
شىۋىرغان. ئى [xiwir ojan]
a snowstorm, blizzard
شىۋىرغانلىق. سۈپ
[xiwir ojanlik]
stormy, tempestuous:
شىۋىرغانلىق كېچە
a stormy night
شىۋىرلا-شىۋىرلىماق. پ
[xiwirlimak]
to whisper
شىۋىرلاش-شىۋىرلاشماق. پ
[xiwirlaxmak]
to whisper, converse in low tones
شىيلا-شىيلىماق. پ
[xiylimak]
to cheat
شىيلان-شىيلانماق. پ
[xiylanmak]
to be cheated
شياۋدۈي. ئى [xyaodüy]
a work team, working group
شيۇجېڭجۇيى. ئى
[xyujeŋjuyi]
revisionism

غ

غاجا-غاجىماق. پ
[ojajimak]
to gnaw, nibble; reproach:
سۆڭەك غاجىماق
to gnaw a bone
سەن مېنى تولا غاجىما.
Don't keep on at me.
غاجىغۇچى. ئى [ojaji ojuqi]
animals that gnaw, rodents
غاچ. تەق [ojaq]

to cause to creak, squeak

ئۇ ئۆتۈكنى غاچىلدىتىپ ماڭاتتى.

His boots squeaked as he walked.

غادايـ-غادايماق. پ

[ɣadaymak]

to face, look; put on airs:

ئارقاڭغا غادايما، يىقىلىپ چۈشىسەن.

Don't look back or you'll fall.

غادىيىپ ماڭماق. پ

to strike about

غار. ئى [ɣar]

a valley

غاراسسىدە. رەۋ [ɣarassidə]

with a cracking sound

غاراس-غۇرۇس. تەق

[ɣaras—ɣurus]

with a crashing sound:

قارىغاي غاراس-غۇرۇس قىلىپ يىقىلدى.

The pine tree crashed to the ground.

غاراسلا-غاراسلىماق. پ

[ɣaraslimak]

to crack, snap:

ياغاچ غاراسلاپ سۇنۇپ كەتتى.

The wood snapped.

غاراڭ-غۇرۇڭ. تەق

[ɣaraŋ—ɣuruŋ]

a cracking, creaking sound

غاچچىدە. رەۋ [ɣaqqidə]

with a creak, quickly:

ئىشىك غاچچىدە ئېچىلدى.

The door banged open.

كېلىڭلار، بۇ ئىشنى غاچچىدە قىلىۋېتەيلى.

Come on, let's get this over with.

غاچ-غۇچ. تەق [ɣaq—ɣuq]

noisily:

غاچ-غۇچ دەسسەپ ماڭماق

to stride noisily along

غاچ-غاچ. تەق [ɣaq—ɣaq]

quickly, noisily

غاچىر-غۇچۇر. ت

[ɣqir—ɣuqur]

a crunching sound:

هارۋا شېغىل ئۈستىدىن غاچۇر-غۇچۇر قىلىپ ئۆتۈپ كەتتى.

The cart scrunched over the gravel.

ياغاچ غاچۇر-غۇچۇر قىلىپ سۇنۇپ كەتتى.

The wood snapped.

غاچىلدا-غاچىلدىماق. پ

[ɣaqildimak]

to squeak, creak:

ئىشىك غاچىلداۋاتىدۇ.

The door is creaking.

غاچىلدات-غاچىلداتماق. پ

[ɣaqildatmak]

[ojarsildimak]
to creak, crash

غار-غار. تەق [ojar—ojar]
qurgle, cough, to splutter:
ماتور غار-غار قىلىپ ئايلانماق
to chug round (of an engine)

غارقىرا-غارقىرىماق. پ
[ojarkirimak]
to roar (of an engine)

غاز. ئى [ojaz]
goose:
غاز پېيى
a goose feather

غازاڭ. ئى [ojazaŋ]
withered leaves

غازاڭ بولماق. پ
to wither:
گۈل-چېچەكلەر غازاڭ بولدى.
The blossoms have withered.

غاز تاپان. ئى [ojaz tapan]
a kind of grass

غاژ-غۇژ. تەق [ojaz-ojuz]
snarling, growling:
ئىتلار غاژ-غۇژ قىلىپ تالىشىپ كەتتى.
The dogs growled and started fighting.

غاژىلدا-غاژىلدىماق. پ
[ojazildimak]
to wheeze:
ئۇنىڭ كانىيى غاژىلداپ
in a husky, low voice:
ئاۋازىم غاراڭ-غۇرۇڭ بولۇپ قاپتۇ.
My voice has gone husky.

غاراڭلا-غاراڭلىماق. پ
[ojaraŋlimak]
to be husky, gruff:
ئۇنىڭ ئۈنى غاراڭلاپ قاپتۇ.
His voice has gone husky.

غارايىپ. سۈپ [ojara:yip]
strange, marvellous

غارت. تەق [ojart]
a roaring, crashing sound:
ماشىنا غارت قىلىپ توختىدى.
The engine coughed and then died.

غارتىدە. رەۋ [ojarttidə]
with a roar

غارتىلدا-غارتىلدىماق. پ
[ojartildimak]
to roar, crash:
ئايروپىلان غارتىلداپ ئۇچۇپ ئۆتۈپ كەتتى.
The aeroplane roared past overhead

غارسىدە. رەۋ [ojarssidə]
with a crash:
دەرەخ شېخى غارسىدە سۇنۇپ كەتتى.
The branch cracked and broke.

غارسىلدا-غارسىلدىماق. پ

كبتىپتۇ.
He's very wheezy.

غاق. تەق [ʁak]
quackc

غاقىلدا-غاقىلدىماق. پ
[ʁakildimak]
to quack:
غازلار غاقىلداۋاتىدۇ.
The geese are quacking.

غاڭزا. ئى [ʁaŋza]
a pipe(for smoking)

غالتەك. ئى [ʁaltək]
spool, wheel; a hand cart

غالتەك يىپ. ئى
spooled cotton

غالجىر. سۈپ [ʁaljir]
fierce, wild, mad
غالجىر ئىت
a mad dog
غالجىر بولۇپ قالماق
to go mad

غالجىرانە. رەۋ [ʁaljirana]
insane, desperate:
غالجىرانە ھۇجۇم
a desperate assualt

غالجىرلارچە. رەۋ
[ʁaljirlarqa]
desprately:
غالجىرلارچە ھۇجۇم قىلماق
to make a lastditch attack

غالجىرلاش-غالجىرلاش-ماق. پ [ʁaljirlaxmak]
to go insane, act desperately

غالجىرلىق. ئى [ʁaljirlik]
insanity, madness

غالچا. ئى [ʁalqa]
a servant

غالچىلىق. ئى [ʁalqilik]
service, attendance

غالچىلىق قىلماق. پ
to run errands for, serve

غالدۇر-غۇلدۇر. تەق
[ʁaldur—ʁuldur]
rumbling:
قورساق غالدۇر-غۇلدۇر قىلماق
to rumble(of the stomach)

غالىب. ئى [ʁa:lib]
victor, invincible:
غالىب ئارمىيە
an invincible army

غالىب كەلمەك. پ
to win a victory

غالىبىيەت. ئى [ʁa:libiyət]
a triumph, victory:
غالىبىيەت مېۋىسى
the fruit of victory

غالىبىيەت قازانماق. پ
to win a victory

غالىلدا-غالىلدىماق. پ
[ʁalildimak]
to shiver, tremble:
سوغۇقتىن غالىلداپ كەتمەك
to shiver from cold

غايە. ئى [ʁa:yə]

غايۋىلىك. ئى [ʁa:yiwilik]
idealism

غەپلەت. سۈپ [ʁəplət]
illiterate, ignorant

غەپلەتتە قالماق. پ
to remain in ignorance

غەرەز. ئى [ʁərəz]
intention, motive:

يامان غەرەز
an evil intent

بۇنى ئۇ بىرەر غەرەز بىلەن ئېيتقان ئەمەس.
He did not say this with any hidden motive

غەرەزسىز. سۈپ [ʁərəzsiz]
unintentionally

غەرەزلىك. سۈپ [ʁərəzlik]
intentionally, deliberately:

غەرەزلىك بۇزغۇنچىلىق قىلماق
to sabotage, destroy intentionally

غەرب . ئى؛ سۈپ [ʁərb]
the west, west

غەرب ئەللىرى
the western nation

غەربچە. رەۋ [ʁərbqə]
western style

غەربچە رەسىم
western style painting

غەربىي. سۈپ
western:

an ideal, a dream:

ئۇلۇغ غايە
a great ideal

غايەت. رەۋ [ʁa:yət]
very, extremely:

غايەت چوڭ
extremely big

غايىب. سۈپ [ʁa:yib]
invisible

غايىب بولماق
to vanish:

ئۇ كۆزۈمدىن غايىب بولغۇچە قاراپ تۇردۇم.
I watched till he vanished from sight.

غايىبانە. رەۋ [ʁa:yiba:na]
not seen before, unknown, strange

غايىسىز. سۈپ [ʁa:yisiz]
without ideals, unscrupulous

غايىلىق. سۈپ [ʁa:yilik]
idealistic:

ئۇلۇغ غايىلىق ئادەم
a man with great vision

غايىۋى. سۈپ [ʁa:yiwi]
ideal:

غايىۋى مەنزىل
an ideal state

غايىۋىلەش- غايىۋىلەشمەك. پ
[ʁa:yiwilexmək]
to idealize, dream about something

to anger, put someone into a rage

غەزەپلىك. سۈپ [oɿəzəplik]

angry, furious

غەزەل. ئى [oɿəzəl]

a type of poem; a song

غەزەلچى. ئى [oɿəzəlqi]

a singer

غەزنە. ئى [oɿəznə]

a treasure—store

غەش. سۈپ [oɿəx]

depressed, down—cast:

كۆڭلى غەش بولماق

to be down—hearted

غەشلىك. ئى [oɿəxlik]

depression, bitterness of heart

غەلەت. سۈپ [oɿələt]

false, hypocitical:

غەلەت گەپ

lying, false talk

غەلەت قىلماق

to do something by false pretences

غەللە. ئى [oɿəllə]

money—box, grain grown for the government

غەللىنى سانىماق

to count the money in the cash—box

غەللە تاپشۇرماق

غەربىي ياۋروپا

western Europe

غەربىي شىمال

the north—west

غەربىي جەنۇب

the south—west

غەرق. رەۋ [oɿərk]

deep, profound:

غەرق مەس

stone drunk

غەرق ئۇيقۇ

a deep sleep

غەرق بولماق. پ

to sink, drown:

كېمە غەرق بولدى.

The ship sunk.

غەرق قىلماق. پ

to cause to sink

ئۇلار دۈشمەن كېمىسىنى غەرق قىلدى.

They sank the enemy ship.

غەزەپ. ئى [oɿazəp]

anger, rage:

غەزىپى قاينىماق

to boil with rage

غەزىپىنى باسماق

to supress one's anger

غەزەپلەن-غەزەپلەنمەك. پ [oɿəzəplənmək]

to be angry, furious

غەزەپلەندۈر-غەزەپلەندۈرمەك. پ [oɿəzəpləndürmək]

to worry

غەم ـ ئەندىشە. ئى

[ƣəm əndi:xə]

worry, sadness

غەمخور. سۈپ [ƣəmhor]

concerned, caring:

غەمخور ئانا

a concerned mother

غەمخورلۇق. ئى

[ƣəmhorluk]

concern, care

غەمخورلۇق قىلماق. پ

to look after

غەمسىز. سۈپ [ƣəmsiz]

carefree, not worried

غەم ـ قايغۇ. سۈپ

[ƣəm—kayƣu]

sadness, anxiety

غەمكىن. سۈپ [ƣəmkin]

sad, depressed

غەمكىنلىك. ئى

[ƣəmkinlik]

sadness, anxiety

غەملە-غەملىمەك [ƣəmlimək]

to prepare, set aside:

قىش ئۈچۈن كۆكتات غەملىمەك

to set aside vegetalbes for winter

غەنىيمەت. ئى [ƣəniymat]

booty, golden, precious:

ۋاقىت غەنىيمەت.

Time is precious.

to hand over grain to the state

غەلۋە. ئى [ƣəlwə]

dispute, quarrel

غەلۋە قىلماق. پ

to have a dispute

غەلۋىچى. ئى [ƣəlwiqi]

a fractious person

غەلۋىر. ئى [ƣəlwir]

sieve

غەلىبە. ئى [ƣəlibə]

victory, success, triumph

غەلىبە قىلماق. پ

to defeat

غەلىبىلىك. سۈپ [ƣəlibilik]

victory, victorious:

غەلىبىلىك يىغىن

a victory celebration

غەلىتە. سۈپ [ƣəlitə]

strange, amazing:

ئۇنىڭ بويى غەلىتە ئۆسۈپتۇ.

He's really shot up

غەلىتىلىك. ئى [ƣəlitilik]

strangeness, unusualness

غەم. ئى [ƣəm]

sadness, misery, worry

غەم يېمەك. پ

to worry; care about

ئۆيىنىڭ غېمىنى يېمەك

to carry the cares of a houshold

غەم قىلماق. پ

gossip

غەيۋەتچى. ئى [ʁəywətqi]
a gossip

غەيۋەتخور. ئى [ʁəywəthor]
one who loves gossip

غەيۋەت-شىكايەت. ئى
[ʁəywət—xika:yət]
gossip, slander

غوت-غوت. تەق [ʁot—ʁot]
muttering to oneself

غوتۇلدا-غوتۇلدىماق. پ
[ʁotuldimak]
to mutter to oneself

غوتۇلداش-غوتۇلداشماق. پ
[ʁotuldaxmak]
to mutter, talk in low tones

غوجا. ئى [ʁoja]
master, lord

غوجىدار. ئى [ʁojidar]
host, head of the house, chairman

غودۇڭشى-غودۇڭشىماق. پ
to grumble, mumble:
غودۇڭشىشنى توختات.
stop grumbling.
ئۇ بېشىنى تۆۋەن سېلىپ ئال-
لىنبىملەرنى دەپ غودۇڭشىدى.
He loweered his head and started mumbling.

غودۇڭشىغاق. سۈپ
[ʁoduŋxiʁak]
one who grumbles; hard—

ۋاقىتنى غەنىيمەت بىلمەك
to understand the value of time

غەيرەت. ئى [ʁəyrət]
strength, drive, vigour

غەيرەتچان. سۈپ
[ʁəyrətqan]
vigorous, enthusiastic

غەيرەتسىز. سۈپ
[ʁəyrətsiz]
lacking energy, drive

غەيرەتلەن-غەيرەتلەنمەك. پ
[ʁəyrətlənmək]
to be bold, enthusiastic

غەيرەتلەندۈر-غەيرەتلەندۈر-مەك. پ
[ʁəyrətləndürmək]
to embolden, inspire, encourage:
ئۇنىڭ سۆزى مېنى غەيرەتلەندۈردى.
His word inspired me.

غەيرەتلىك. سۈپ
[ʁəyrətlik]
vigorous, energetic

غەيرىي. سۈپ [ʁəyriy]
strange, odd:
غەيرىي تەبئىي
supernatural

غەيۇر. سۈپ [ʁəyur]
resolute, steadfast

غەيۇرانە. رەۋ [ʁəyuranə]
resolutely, steadfastly

غەيۋەت. ئى [ʁəywət]

قوناقنىڭ غولى
the stalk of a corn plant

غولدا-غولدىماق. پ
[oɒldimak]
to increase

غولدات-غولداتماق. پ
[oɒldatmak]
to cause to increase

غولدۇرلا-غولدۇرلىماق. پ
[oɒldurlimak]
to rumble (of the stomach)

غوللۇق. سۈپ [oɒlluk]
having a trunk or stalk

غۇچچىدە. رەۋ [oɪuqqidə]
densely, thickly:
ئالما غۇچچىدە چۈشۈپتۇ.
The trees are loaded with apples.

غۇچۇر-غۇچۇر. تەق
[oɪuqur — oɪuqur]
a grinding noise

غۇچۇرلا-غۇچۇرلىماق. پ
[oɪuqurlimak]
to grind together

غۇچۇرلات-غۇچۇرلاتماق. پ
[oɪuqurlatmak]
to cause to grind:
چىشنى غۇچۇرلاتماق
to grind one's teeth

غۇدۇرا-غۇدۇرىماق. پ
[oɪudurimak]
to grumble, complain
to—please:
بۇ تازا بىر غودۇڭشىغاق بالا ئىكەن.
This child is always grumbling.

غورا. ئى [oɒ:ra]
green, unripe apricot:
سەۋر قىلساڭ، غورىدىن هالۋا پىشار.
Patience yields high rewards.

غورۇلدا-غورۇلدىماق. پ
[oɒruldimak]
to rumble (of the stomach)

غوزا. ئى [oɒ:za]
cotton boll

غوزەك. ئى [oɒ:zək]
cotton boll

غوڭشى-غوڭشىماق. پ
[oɒŋximak]
to complain; buzz, drone

غوڭۇلدا-غوڭۇلدىماق. پ
[oɒŋuldimak]
to buzz, drone:
هەرىلەر غوڭۇلداپ ئۇچماقتا.
The bees are buzzing.
قۇلىقىم غوڭۇلداپ كەتتى.
My ears are ringing.

غول. ئى [oɒl]
trunk, stalk:
دەرەخ غولى
the trunk of a tree

غۇربەت. ئى [oʁurbət]
poverty, destitution
غۇربەتتە قالماق
to be destitute
غۇربەتلىك. سۈپ
[oʁurbətlik]
poor, destitute
غۇرت. تەق [oʁurt]
gluping sound
ئۇ بىر چىنە سۇنى غۇرت قىلىپ ئىچىۋەتتى.
He gluped down a bowl of water.
غۇرتۇلدا-غۇرتۇلدىماق. پ
[oʁurtuldimak]
to glup:
غۇرتۇلدىتىپ سۇ ئىچمەك
to glup water
غۇررىدە. رەۋ [oʁurridə]
howling, roaring
غۇررىدە بىر شامال كەلدى.
There was a sudden gust of wind
غۇر-غۇر. تەق [oʁur—oʁur]
howling, shrieking (of the wind)
كۈز شامىلى غۇر-غۇر قىلىپ چىقماقتا.
The autumn wind is howling.
غۇرۇر. ئى [oʁurur]
pride, esteem:

مىللىي غۇرۇر
ethnic pride
غۇرۇرىغا تەگمەك. پ
to injure someone's pride
غۇرۇرلان-غۇرۇرلانماق. پ
[oʁururlanmak]
to feel proud
غۇرۇرلۇق. سۈپ [oʁururluk]
proud, arrogant
غۇرۇلدا-غۇرۇلدىماق. پ
[oʁuruldimak]
to roar, howl:
ماشىنا غۇرۇلداپ ئۆتۈپ كەتتى.
The car roared past.
شامال غۇرۇلداپ كەلدى.
The wind howled.
غۇژژىدە. رەۋ [oʁuʐʐidə]
suddenly, abruptly:
غۇژژىدە ئاچچىقى كەلمەك
to suddenly lose one's temper
غۇژمەك. ئى؛ سۈپ
[oʁuʐmək]
a bunch, cluster:
غۇژمەك-غۇژمەك ئۈزۈملەر
clusters of grapes
غۇژمەكلەش-غۇژمەكلەش-مەك. پ [oʁuʐməkləxmək]
to form a cluster
غۇسۇل. ئى [oʁusul]
ritual ablutions

a youth, a servant

غۇلجا. ئى [oɼulja

a species of sheep

غۇلغۇلا. ئى [oɼul oɼula]

commotion, disturbance, discussion:

غۇلغۇلا كۆتۈرمەك

to be in a commotion

غۇلغۇلا قىلماق. پ

to discuss

غۇم [oɼum]

prejudice, preconception:

غۇم ساقلىماق. پ

to harbour prejudice

غۇنان. ئى [oɼunan]

a three year—old horse

غۇنچە. ئى [oɼunqə]

flower bud:

قىزىلگۈل غۇنچىسى

rose buds

غۇنچە بوي

slim, slender (of a woman)

غۇنچىلا-غۇنچىلىماق. پ

[oɼunqilimak]

to bud, flower

غۇنىجىن. ئى [oɼunijin]

tree year old cow

غۇۋا. سۈپ [oɼuwa:]

dim, dark, dingy, lifeless:

غۇۋا يورۇق

a dim light

غۇۋا كۆرۈنمەك

غۇسۇل قىلماق

to perform the ritual ablutions

غۇلا-غۇلىماق. پ [oɼulimak]

to fall down, topple, collapse:

ئۆگزە غۇلاپ چۈشتى.

The roof caved in.

غۇلات-غۇلاتماق. پ

[oɼulatmak]

to overturn, cause to collapse:

شامال دەرەخنى غۇلىتىپ تاشلىدى.

The wind overturned a tree.

غۇلاچ. ئى [oɼulaq]

arm, an arm's length:

غۇلاچ يايماق

to extend one's arms

بۇ دەرەخكە غۇلاچ يەتمەيدۇ.

I can't get my arms around this tree.

غۇلىچى تۇگەپ، غېرىچى قالماق

to be almost finished

غۇلاچلا-غۇلاچلىماق. پ

[oɼulaqlimak]

to stretch one's arms

غۇلاچلاپ ئۈزمەك. پ

to swim free—stroke

غۇلام. ئى [oɼulam]

solitary, alone

غېرىبانە ھايات

a lonely existence

غېرىبسىن-غېرىبسىنماق. پ

[oɪeribsinmak]

to feel lonely

غېرىب-غۇرۋا. سۈپ

solitary, lonely

غېرىبلاش-غېرىبلاشماق. پ

[oɪeriblaxmak]

to feel lonely

غېرىبلىق. ئى [oɪeriblik]

loneliness, solitude:

غېرىبلىق ھېس قىلماق

to feel lonely

غېرىچ. ئى [oɪeriq]

a span (of the hand):

بىر غېرىچ

a span (in length)

ئۇنىڭ بىر غېرىچ يېرىمۇ يوق.

He owns nothing at all.

غېرىچلا-غېرىچلىماق. پ

[oɪeriqlimak]

to mesure in spans:

رەختنى غېرىچلاپ ئۆلچىمەك

to measure cloth in spans

غىپ. تەق [oɪip]

quickly, suddenly

ئۇ غىپلا قىلىپ تالاغا چىقىپ كەتتى.

He went out as quick as a flash.

to be dimly apparent

تاغ غۇۋا كۆرۈنۈپ تۇرۇپتۇ.

The mountain could be seen faintly in the distance.

غۇۋا ئېسىمدە

in the back of my mind

غۇۋا كۆز

lifeless eyes

غۇۋالاش-غۇۋالاشماق. پ

[oɪuwalaxmak]

to be dim, lifeless

غۈيۈلدا-غۈيۈلدىماق. پ

[oɪyuldimak]

to roar, howl

ماشىنا غۈيۈلداپ ئۆتۈپ كەتتى.

The car roared past.

شامال غۈيۈلداپ كەلدى.

The wind howled.

غۇيۇلدات-غۇيۇلداتماق. پ

[oɪuldatmak]

to cause to roar:

غۇيۇلدىتىپ تاش ئاتماق

to make a stone crash down

غىجەك. ئى [oɪejək]

a violin—like instrument

غىجەكچى. ئى [oɪejəkqi]

a ghijek player

غېرىب. سۈپ [oɪerib]

solitary, alone

غېرىبانە. رەۋ

[oɪe:ribanə]

That's all lies.

غىچچىدە. رەۋ [oɟiqqidə]
completely, entairely

غىچىر. ت [oɟiqir]
a creaking, squeaking sound
ئورۇندۇق غىچىر-غىچىر قىلىۋاتىدۇ.
The chair is creaking.

غىچىرلا-غىچىرلىماق. پ
[oɟiqirlimak]
to crak, creak:
ئەپكەش ئېغىر نەرسىلەرنى كۆتۈرەلمەي غىچىرلاپ كەتتى.
The shoulder pole creaked under the strain.

غىچىلدا-غىچىلدىماق. پ
[oɟiqildimak]
to creak:
ئىشىك غىچىلداۋاتىدۇ.
The door is creaking.

غىچىلدات-غىچىلداتماق. پ
[oɟiqildatmak]
to cause to creak:
ئورۇندۇقنى غىچىلداتما.
Stop creaking that chair.

غىدىق. ئى [oɟidik]
itching, tickling, feeling

غىدىقى كەلمەك. پ
to itch, tickle

غىدىقلا-غىدىقلىماق. پ
[oɟidiklimak]
to itch, tickle

غىپپىدە. رەۋ [oɟippidə]
quickly, suddenly

غىپ-غىپ. تەق [oɟip oɟip]
quickly, suddenly

غىپىلدا-غىپىلدىماق. پ
[oɟipildimak]
to fidget, be restless:
تولا غىپىلدىماي تىنچ ئولتۇر.
Sit still and don't fidget.

غىت. تەق [oɟit]
tightly

غىت-غىت. تەق [it—oɟit]
fidgeting, restless:
غىت قىسماق
to press tightly

غىتىلدا-غىتىلدىماق. پ
[oɟitildimak]
to fidget, be restless

غىجىم. ئى [oɟijim]
a type of cloth

غىچ. 1. تەق [oɟiq]
a bang, a crash:
ئىشىك غىچ قىلىپ ئېچىلدى.
The door banged open.

غىچ2. رەۋ [oɟiq]
all, entirely:
بۈگۈنكى يىغىنغا غىچ ياشلار كەپتۇ.
Today's meeting was attended entairele by young people.
بۇ غىچلا يالغان.

غىزا ئەتمەك. پ
to cook

غىزالان-غىزالانماق. پ
[oıza:lanmak]
to eat

غىزالاندۇر-غىزالاندۇرماق. پ
[oıza:landurmak]
to feed

غىژ-غىژ. تەق [oız—oız]
wheezing, hoarseness

غىژىلدا-غىژىلدىماق. پ
[oızildimak]
to wheeze, be hoarse

غىژىلدا-غىژىلداشماق. پ
[oızildaxmak]
to bicker, be divided

غىق. رەۋ [oık]
absolutely, completely

غىق تويماق. پ
to be stuffed (with food)

غىققىدە. رەۋ [oıkkidə]
absolutely, completely

غىقىلدا-غىقىلدىماق. پ
[oıkildimak]
to sob, weep

غىڭ. تەق [oıŋ]
a word, anutterance:

ئۇ غىڭ قىلماي كەتتى.
He left without a word.

ئۇ غىڭ قىلالماي قالدى.
He was left speechless.

غىڭشى-غىڭشىماق. پ

غىدىڭ-پىدىڭ. تەق
[oıdiŋ—pidiŋ]
hesitation, indecision:

غىدىڭ-پىدىڭنى قوي، بۈگۈن چوقۇم يولغا چىقىمىز.
Stop humming and hawing, we're definitely leaving today.

غىر. تەق [oır]
suddenly, unexpectedly:

مەن غىر قىلىپ تېيىلىپ كەتتىم.
I slipped over.

غىرت. تەق [oırt]
suddenly, unexpectedly:

ئۇنىڭ قولىدىكى بېلىق غىرت قىلىپ چىقىپ كەتتى.
The fish he was holding flipped out of his hand.

غىرتتىدە. رەۋ [oırttidə]
suddenly, unexpectedly

غىررىدە. رەۋ [oırrida]
with a humming, whirring sound

غىرقىرا-غىرقىرىماق. پ
[oırkirimak]
to whir, hum, buzz

غىرىلدا-غىرىلدىماق. پ
[oırildimak]
to whir, hum, buzz

غىزا. ئى [oıza]
food

غىل-پال كۆرۈنمەك
to be dimly visible in the distance
ئۇنى غىل-پال كۆرۈپ قالدىم.
I only caught a glimpse of him.

غىلتاڭ. سۈپ [oɟiltaŋ]
smooth, glossy:
غىلتاڭ يول
smooth road

غىلجىڭ. سۈپ [oɟiljiŋ]
shy, bashful

غىلجىڭلا-غىلجىڭلىماق. پ
[oɟiljiŋlimak]
to be shy, bashful

غىلدىر-غىلدىر. تەق
[oɟildir—oɟildir]
a rumblingsound

غىلدىرلا-غىلدىرلىماق. پ
[oɟildirlimak]
to rumble, rattle:
غالتەك غىلدىرلاپ مېڭىۋاتىدۇ.
The wheel barrow was rumbling along.

[oɟiŋximak]
to wail, whin, hum, croon:
كۈچۈك غىڭشىدى.
The puppy whinned.
ئۇ كېتىۋېتىپ، غىڭشىپ ناخشا ئېيتاتتى.
He was humming as he went about.

غىڭشىغاق. سۈپ
[oɟiŋxioɟak]
often whining, wailing
غىڭشىغاق بالا
a cry baby

غىڭىلدا-غىڭىلدىماق. پ
[oɟiŋildimak]
to buzz, hum:
پاشا غىڭىلداپ يۈرىدۇ.
A mosquito is buzzing.

غىلاپ. ئى [oɟilap]
having a sheath:
غىلاپلىق قىلىچ
a sword with a sheath

غىل-پال. تەق
[oɟil—pal]
faint, dim, indistinct:

ف

فابرىكا. ئى [fabrika]
a factory

توقۇمىچىلىق فابرىكىسى
a textile mill

فاشىزم. ئى [faxizim]
fascism

فاشىست. ئى [faxist]
fascist

فاكۇلتېت. ئى [fakultet]
a department (of a university):

مەن ئەدەبىيات فاكۇلتېتىدا.
I am in the Literature department.

فاڭجېن. ئى [faŋjen]
a political policy, principle, guiding principle

فامىلە. ئى [fami:lə]
a surname, family name

سىزنىڭ فامىلىڭىز نىمە؟
What's your surname?

مېنىڭ فامىلەم باقى.
My surname is Baki

فرازېئولوگىيە. ئى
[frazeologiyə]
phraseology

فرانسۇز. ئى [fransuz]
French; a Frenchman

فرانسۇزچە. رەۋ [fransuzqə]
the French language

فرونت. ئى [front]
a war front

فوتو. ئى [foto]
a photo, picture:

فوتو ئاپپارات
a camera

فوتوگراف. ئى [fotograf]
a photogragh

فورما. ئى [forma]
shape, form

فورمات. ئى [format]
book size, book format

فورمۇلا. ئى [formula]
a scientific formula

فوكۇس. ئى [fokus]
focus

فولكلور. ئى [folklor]
folklore

فونتان. ئى [fontan]
a water fountain

فوند. ئى [fond]
a fund, money; a corpus (of words):

فوند ستېرلىڭ
English pounds sterling

لۇغەت فوندى
a word list

فونېتىكا. ئى [fonetika]
phonetics

فونېتىكىلىق. سۈپ
[fonetikilik]
phonetic:

فونېتىكىلىق ترانسكرىپسىيە
phonetic transcription

فونېما. ئى [fonema]
a phoneme

فونېمىلىق. سۈپ [fonemilik]
phonemic:
فونېمىلىق ترانسكرىپسىيە
phonemic transcription
فۇداۋ. ئى [fudaw]
coaching, remedial teaching
فۇداۋ قىلماق. پ
to give (academic)coaching
فۇنكسىيە. ئى [funk'siya]
a mathematical function
فېدېراتسىيە. ئى
[federatsiya]
a federation
فېرما. ئى [ferma]
a firm:
توخۇ فېرمىسى
a chicken farm
فېستىۋال. ئى [festiwal]
a festival, carnival
فېئوداللىق. سۈپ
[feodallik]
feudal:
فېئوداللىق تۈزۈم
a feuda social system
فېئودالىزم. ئى [feodalizm]
feudalism
فېۋرال. ئى [fewral]
Febuary
فىزىك. ئى [fizik]
a physicist
فىزىكا. ئى [fizika]
physics
فىزىئولوگىيە. ئى
[fiziologiya]
physiology
فىگۇرا. ئى [figura]
a figure; shape
فىلتىر. ئى [filtir]
a filter
فىلتىرلا-فىلتىرلىماق. پ
[filtirlimak]
to filter
فىلولوگ. ئى [filolog]
a philologist
فىلولوگىيە. ئى [filologiyə]
philology
فىلىم. ئى [film]
a film, movie:
سوقۇش فىلىمى
a war film, kungfu film

ق

قابىل. سۈپ [ka:bil]
powerful, skilful

قابىلىيەت. ئى [ķa:biliyət]
ability, power:
يېزىش قابىلىيىتى
the ability to write
ھەر كىم قابىلىيىتىگە قاراپ ئىشلەش، ھەر كىمگە ئەمگىكىگە قاراپ تەقسىم قىلىش.
Everyone works according to their ability and everyone is rewarded on the basis of their work.

قابىلىيەتسىز. سۈپ
[ķa:biliyətsiz]
incapable, unable

قابىلىيەتلىك. سۈپ
[ķa:biliyətlik]
capable, able

قاپ. ئى [ķap]
a sack, container, box; a mesure word:
بىر قاپ بۇغداي
a sack of wheat
ياستۇق قېپى
a pillow case
سەرەڭگە قېپى
a match box

قاپار-قاپارماق. پ
[ķaparmaķ]
to become blistered

قاپارتقۇ. ئى [ķapartķu]
a blister

قاپارتما. ئى [ķapartma]
a bilister
پۇتۇمغا قاپارتما چىقتى.
I've got a blister on my foot.

قاپاق 1. ئى [ķapaķ]
an eyelid, eyebrow:
قاپىقى يامان
to look mean
قاپىقىنى تۈرمەك
to frown, knit one's eyebrow
قاپىقى ئېچىلماق
to be wreathed in smiles

قاپاق 2. ئى [ķapaķ]
a calabash tree:
قاپاق تېرەك
a white poplar
قاپاقتىن سۇ تۆكۈلگەندەك كۈلمەك
to laugh out loud

قاپاقباش. ئى؛ سۈپ
[ķapaķbax]
a muddleheaded person

قاپچۇق. ئى [ķapquķ]
a small bag, purse

قاپقارا. سۈپ [ķapķara]
jet—black:
قاپقارا چاچ
jet—black hair

قاپقاراڭغۇ. سۈپ
[ķapķaraŋƣu]
very dark, black:

sky.

مەيداننى ئادەم قاپلاپ كېتىپتۇ.

The square was filled with people.

قاپلاش-قاپلاشماق. پ

[kaplaxmak]

to be stuck fast

قاپلان-قاپلانماق. پ

[kaplanmak]

to be covered

قاپلىما. سۈپ [kaplima]

covering, masking:

قاپلىما چاپان

overalls

قاپىيە. ئى [ka:piyə]

a rhyme:

تولۇق قاپىيە

a full rhyme

قاپىيە تۈزۈش قائىدىسى

rules for forming shymes

قاپىيىداش. سۈپ

[ka:piyidax]

rhyming:

قاپىيىداش سۆزلەر

rhyming words

قاپىيىلەش-قاپىيىلەشمەك. پ

[ka:piyiləxmək]

to rhyme:

شېئىرنىڭ كۇپلېتى قاپىيىلەشمەپتۇ.

This couplet doesn't rhyme.

قاپىيىلەشتۈر-قاپىيىلەشتۈر-مەك. پ [ka:piyiləxtürmək]

يىراقتىن قاپقاراڭغۇ ئورمان كۆرۈنۈپ تۇراتتى.

In the distance a dark forest could be seen.

قاپقاق. ئى [kapkak]

a lid, cover; window—tray:

چۆگۈننىڭ قاپقىقى

a kettle lid

قاپقاقلا-قاپقاقلىماق. پ

[kapkaklimak]

to cover with a lid

قاپقاقلان-قاپقاقلانماق. پ

[kapkaklanmak]

to be coverded with a lid

قاپقاقلىق. سۈپ [kapkaklik]

having a lid

قاپقان. ئى [kapkan]

a trap, snare:

قاپقانغا چۈشمەك

to fall into a trap

قاپقان قۇرماق

to lay a trap

قاپقانچى. ئى [kapkanqi]

a trap maker or seller

قاپلا-قاپلىماق. پ

[kaplimak]

to cover; fill

قار ئېتىزلارنى قاپلاپتۇ.

Snow covered the fields.

ئاسماننى قارا بۇلۇت قاپلاپ كەتتى.

Black clouds covered the

قاتار2. ئى [katar]
a turn, a go
قاتار ئوينىماق. پ
to take turns at a game
قاتار-قاتار. سوپ
[katar—katar]
rows, lines:
قاتار-قاتار دەرەخلەر
rows of trees
قاتار-قاتار ئۆيلەر
rows of houses
قاتارلاش-قاتارلاشماق. پ
[katarlaxmak]
to be in line, in rows:
قاتارلىشىپ ماڭماق
to march in line
قاتارلىشىپ ئولتۇرماق
to sit in rows
قاتارلاش-قاتارلاشتۇرماق. پ
[katarlaxturmak]
to put in line, order
قاتارلىق. سوپ [katarlik]
etcetera, like similar
ئۈرۈمچى، بېيجىڭ، گۇاڭجۇ
قاتارلىق جايلار
Urumqi, Beijing, Guangzhou etc.
تۈنۈگۈن كەچتە كىنو كۆرگىلى
بارغانلار مەمەت، ئەلى ۋە ئاي-
شەم قاتارلىقلار.
The people who saw the film last night were Memet,

to (cause to)rhyme
قاپىيىلىك. سوپ [kapiyilik]
rhyming
قات. ئى [kat]
a layer, strata; side:
بىر قات توپا
a layer of earth
ئىككى قات يىپ
double stranded thread
يولنىڭ ئىككى قبتى
the two sides of the road
قات-قاتماق 1. سوپ
[katmak]
to harden, solidify:
ماي قېتىپ قالدى.
The oil has solidify.
نان قېتىپ قالدى.
The bread is stale.
ئۇ قورققىنىدىن قېتىپ قالدى.
He was frozen with fear.
قاتماق 2. پ [katmak]
to add:
ئازراق سۇ قاتايلى.
Let's add some water.
قاتار1. ئى [katar]
a row, rank, line:
بىر قاتار ئادەم
a line of people
قاتارغا تۇرماق
to stand in line
قاتاردىن چىقماق
to break rank

Don't be stubborn.

قاتتىقچىلىق. ئى

[ķattiķqilik]

difficulties, problems

تۇرمۇشتا قاتتىقچىلىق تارتـ-
مىغان ئادەم

a person who lives a protected life

قاترا-قاترىماق. پ

[ķatrimaķ]

to trot, rush about

قاتراش-قاتراشماق. پ

[ķatraxmaķ]

to rush about

قات-قات. سۈپ [ķat—ķat]

many—layered

قاتقۇز-قاتقۇزماق. پ

[ķatķuzmaķ]

to cause to harden, solidify

قاتلا-قاتلىماق. پ

[ķatlimaķ]

to fold:

قەغەزنى ئوتتۇرىدىن قاتلاڭ.

Fold the paper in half.

ئۇ خەتنى قاتلاپ كونۋېرتقا
سالدى.

He folded the letter and put it in an envelope.

قاتلاش-قاتلاشماق. پ

[ķatlaxmaķ]

to fold together

قاتلام. ئى [ķatlam]

Ali, Aysham, etc.

قاتاڭغۇر. سۈپ [ķataŋoɉur]

skinny, thin

قاتتىق. سۈپ [ķattik]

hard, severe:

قاتتىق ياغاچ

hard wood

قاتتىق جازا

a severe punishment

قاتتىق قول

cruel, merciless

قاتتىق جىسىم

solid

سۇيۇقلۇق، قاتتىق جىسىم ۋە
گاز

liquids, solids and gases

يامغۇر قاتتىق ياغدى.

It rained heavily.

ئۇ قاتتىق يىقىلىپ چۈشتى.

He fell heavily.

قاتتىق يىغلىماق. پ

to wail

قاتتىقلاش-قاتتىقلاشماق. پ

[ķattiķlaxmaķ]

to harden, solidfy:

كۈنى قاتتىقلاشماق

to fall on hard days

قاتتىقلىق. ئى [ķattiklik]

hardness, rigidity

پولاتنىڭ قاتتىقلىقى

the hardness of steel

سەن قاتتىقلىق قىلما.

قاتماللىقنى بۇزۇپ تاشلىماق
to abandon one's stubborn ways

قاتمۇقات. سۈپ [katmukat]
layer upon layer; endless:
قاتمۇقات توسالغۇلار
endless obstacles
قاتمۇقات تاغ ـ داۋانلار
range upon range of mountains

قاتنا ـ قاتنىماق. پ
[katnimak]
to travel, go between:
ئۈرۈمچى بىلەن بېيجىڭ ئوتتۇرىسدا پويىز قاتناپ تۇرىدۇ.
A train runs between Urumqi and Beijing.

قاتناش. ئى [katnax]
traffic, public transport:
قاتناش ساقچىسى
a traffic policeman
قاتناش قائىدىسى
traffic rules
ئۈرۈمچى شەھىرىنىڭ قاتنىشى قولايلىق.
Urumqi's public transport system is convenient to use.

قاتناش ـ قاتناشماق. پ
[katnaxmak]
to take part in, attend:
بۇ مەجلىسكە كىم قاتناشتى؟

a layer, stratum, grade:
يەر قاتلىمى
a layer of earth
مۇز قاتلىمى
ice strata
ھەرقايسى قاتلام ۋەكىللىرى
every level of representative

قاتلان ـ قاتلانماق. پ
[katlanmak]
to be folded; to double:
بۇ يىل ئېلىنغان مول ھوسۇل ئۆتكەن يىلغا قارىغاندا بىر ھەسسە قاتلاندى.
This year's harvest is double last year's.

قاتلىما. سۈپ [katlima]
layered, folding:
قاتلىما نان
a type of layered bread
قاتلىما ئورۇندۇق
a folding chair

قاتما. ئى [katma]
tetanus disease

قاتمال . سۈپ [katmal]
stiff, unyielding, stubborn

قاتماللاش ـ قاتماللاشماق. پ
[katmallaxmak]
to be stiff, rigid, stubborn:
ئىدىيە قاتماللىشىپ قالماق
to be rigid in one's thinking

قاتماللىق. ئى [katmallik]
rigidness, stubboness:

clothes)

قاتۇرۇلغان بېنزىن بومبا

a napalm bomb

قاتىرىسىغا. رەۋ [katirisioa]

in turns, by turn

قاتىل. ئى [ka:til]

a murderer, killer

ئۇنىڭ قاتىللىقى ئىسپاتلاندى.

He was convicted of murder.

قاتىلاڭ. سۈپ [katilaŋ]

busy, occupied:

دېھقانچىلىقنىڭ قاتىلاڭ مەزگىللىرى

times when farmers are very busy

قاتىللىق. ئى [katillik]

murder

قاتىللىق قوراللىرى

weapons used to commit crimes

قاچ-قاچماق. پ [kaqmak]

to escape, get away, desert:

ئۆلۈمدىن قېچىپ قۇتۇلماق

to escape death

مەن تامدىن ئارتىلىپ قاچتىم.

I escaped over the wall.

ئاپەتتىن قاچماق

to escape from a disaster

جاۋابكارلىقتىن قاچماق

to shirk responsibility

قاچا. ئى [kaqa]

a bowl, eating vessel

Who attended the meeting?

ئۇ 23 ياش ۋاقتىدا ھەربىيگە قاتناشقانىدى.

He joined the Army when he was 23.

سىزمۇ قاتنىششىنى خالامسىز؟

Do you want to join in?

قاتناش-ترانسپورت. ئى

[katnax—tran'sport]

communication and transport

قاتناشتۇر-قاتناشتۇرماق. پ

[katnaxturmak]

to cause someone to take part

قاتناشقۇچى. ئى

[katnaxkuqi]

a participator

قاتۇر-قاتۇرماق. پ

[katurmak]

to cause to dry, solidify, be good at:

باش قاتۇرماق

to think hard

ئۇ تەرجىمىنى قاتۇرىۋېتىدۇ.

He is good at translation.

قاتۇرما. ئى [katurma]

lining(eg. of a coat):

جۇۋىنىڭ قاتۇرمىسى

the lining of a coat

قاتۇرۇل-قاتۇرۇلماق. پ

[katurulmak]

to be solidified; lined (of

قاچا-قومۇچ. ئى
[ķaqa—ķumuq]
cutlery,eating utensils

قاچان. [ķaqan]
when:
قاچان باشلىنىدۇ؟
When does it start?
قاچان بولسا
whenever
قاچانلا بولمىسۇن، ۋاقتىڭىز بولسىلا كېلىڭ.
Come whenever you have time.

قاچانقى. سۈپ [ķaqanķi]
when,at which time:
قاچانقى گەپ؟
When did I (he)say that?

قاچانلىكى. رەۋ [ķaqanliki]
whenever
قاچانلىكى بارساڭ، ئۇ ئۆيدە.
Whenever you go,he'll be at home.

قاچانىكى. رەۋ [ķaqa:niki]
whenever,if

قاچ-قاچ. پ [ķaqķaq]
escape,fleeing,deserting

قاچقاق. سۈپ [ķaqķak]
one who likes to run:
قاچقاق ئات
a fast horse

قاچقۇن. ئى [ķaqķun]
an escaped prisoner, deserter:
قاچقۇننى تۇتماق
to catch an escaped prisoner

قاچقۇنچى. ئى [ķaqķunqi]
a deserter:
قاچقۇنچى ئەسكەر
a desered soldier

قاچۇر-قاچۇرماق. پ
[ķaqurmaķ]
to cause to flee;to mate:
ئۇ مەندىن ئۆزىنى قاچۇرۇپ يۈرىدۇ.
He's always avoiding me.
ئايغىر بايتالنى قاچۇردى.
The stallion mated with the mare.

قاچىلا-قاچىلىماق. پ
[ķaqilimaķ]
to pack,put into:
تاغارغا بۇغداي قاچىلىماق
to fill a sack with wheat
سىز سومكىلارنى قاچىلاپ بولدىڭىزمۇ؟
Have you packed your bags yet?

قاچىلاش-قاچىلاشماق. پ
[ķaqilaxmaķ]
to pack up together

قاچىلان-قاچىلانماق. پ
[ķaqilanmaķ]
to be packed,put into

قادا-قادىماق. پ

do something

بىز بۇ ۋەزىپىنى ئورۇنلاشقا قادىر.

We can finish this job.

قار. ئى [ķar]

snow:

سىز قارنى ياخشى كۆرەمسىز؟

Do you like the snow?

قار ياغماق. پ

to snow:

قار يېغىۋاتىدۇ.

It's snowing.

قارا1. سۈپ [ķara]

black, evil, shadow:

قارا چاچ

black hair

قارا بۇلۇت

black clouds

قارا كۈن

a black day

قارا مال

contraband

قارا گۆش

lean meat

قارا چاپلىماق

to dafame, slander

قارا قورساق

an illiterate, rustic person

قارا شېكەر

brown sugar

قازانغا يۆلەنسەڭ قارىسى يۇقار.

Lean on a kettle and

[ķadimaķ]

to attach, fix, sew:

دوپپىغا قاداق قادىماق

to fix an ornament to a hat

تۈگمە قادىماق

to sew a button

چىنىنى قادىماق

to mend a cracked bowl

قادات-قاداتماق. پ

[ķadatmaķ]

to have something attached, sewn

قاداق 1. ئى [ķadaķ]

a metal strip used to mend crokery

قاداق 2. ئى [ķadaķ]

an ornament on a hat

قاداقچى. ئى [ķadaķqi]

a person who mends cracked china

قادال-قادالماق. پ

[ķadalmaķ]

to be swen; to share at:

ماڭا قادىلىپ تۇرۇۋالماي يولۇڭغا ماڭ.

Stop staring at me and go away.

قادىر 1. ئى [ka:dir]

a man's name

قادىر 2. سۈپ [k:adir]

able, having the power to

ئاتا-ئانامغا مەن قارايمەن.
I'm providing for my parents.

قارىماق 2. پ [karimak]
to manage, oversee;
بۇ مەكتەپلەر مائارىپ ئىدارىسىغا قارايدۇ.
These schools are overseen by the education unit.

قاراتـ-قاراتماق. پ
[karatmak]
to watch, cause to face:
ئۆيگە ئادەم قارىتىپ قويماق
to have someone watch the house
مىلتىقىنىڭ ئاغزىنى دۈشمەنگە قاراتماق
to aim one's rifle at the enemy

قارار. ئى [karar]
a dicision

قارار قىلماق. پ
to decide;
مەن تېخى قارار قىلمىدىم.
I haven't decided yet.

قارارغا كەلمەك. پ
to reach a decision
قارارى يوق ئادەم
an indecisive, irresolute person

قارارسىز. سۈپ [kararsiz]
indecisive, irresolute

you'll get dirty.

قارا 2. ئى [kara]
a target

قارىغا ئاتماق. پ
to shoot at a target

قارىغا تەگمەك. پ
to hit the target

قارا-قارىماق. پ
[karimak]
to look at, concider:
دېرىزىدىن قارىماق
to look out of the window
مەن ئۇنىڭ پىكرىنى توغرا دەپ قارايمەن.
I think his opinion is correct.
ئۇنىڭ ئۆيىنىڭ دېرىزىسى كوچىغا قارايدۇ.
His house's window looks onto the street.
سىز نىكاھدىن ئاجرىشىشقا قانداق قارايسىز؟
What do you thing of divorce?
كۆزۈڭگە قاراپ ماڭ.
Be careful as you go.
بىز ساڭىلا قاراپ تۇردۇق.
We're waiting just for you.
بۇ يېتىم بالا ئۇنى ئانا دەپ قارىدى.
This orphan concidered her his mother.

چېلىشتى.
The children broke out into loud applause.

قاراش-قاراشماق. پ
[ķaraxmak]
to look at,meet,help one another:
ئۇلار بىر -بىرىگە قاراشتى.
They looked at each other.
بىز ئۇنىڭ بىلەن قاراشمايمىز.
We don't mix with him.

قاراشتۇر-قاراشتۇرماق. پ
[ķaraxturmak]
to search through, look through

قاراشلىق. سۈپ [ķaraxlik]
belong to,depend on:
يەر ئاستى بايلىقلىرى دۆلەتكە قاراشلىق.
Underground resources belong to the state.
بۇ مەسىلىنىڭ ھەل بولۇشى ساڭا قاراشلىق.
It's up to you to solve this problem.

قاراق. ئى [ķarak]
the pupil(of the eye)

قاراقچى. ئى [ķarakqi]
robber,bandit:
دېڭىز قاراقچىلىرى
pirates

قارا-قۇرا. سۈپ

قارارلاش-قارارلاشماق. پ
[ķararlaxmak]
to make a decision

قارارلاشتۇرۇل-قارارلاشتۇرۇلماق. پ
[ķararlaxturulmak]
to be decided

قارارلىق. سۈپ [ķararlik]
periodically, from time to time
ئۇنىڭ كېسىلى قارارلىق تۇتىدۇ.
His sicnkess recurs periodically.

قاراس. تەق [ķaras]
a cracking sound

قاراس-قۇرۇس. تەق
[ķaras—ķurus]
cracking sound
دەرەخ شېخى قاراس-قۇرۇس قىلىپ سۇندى.
The branch broke with a crack.

قاراسلا-قاراسلىماق. پ
[ķaraslimak]
to crack,snap:
دەرەخ شېخى قاراسلاپ سۇنۇپ كەتتى.
The branch snapped.

قاراسلات-قاراسلاتماق. پ
[ķaraslatmak]
to make a cracking sound:
بالىلار قاراسلىتىپ چاۋاك

قارام. سۈپ [karam]
rash, impetuous

قارام ئادەم
a rash man

قارامتۇل. سۈپ [karamtul]
greyish, dark coloured

قاراملىق. ئى [karamlik]
impetuosity, imprudenc

قاراۋۇل. ئى [karawul]
a sentry, guard

قاراۋۇلخانا. ئى
[karawulhana]
a guard — house, sentry—post

قاراي-قارايماق. پ
[karaymak]
to become dark, black:

ئاپتاپتا يۈزۈڭ قارىيىپ كېتىپتۇ.
Your face has got tanned.

قارايت-قارايتماق. پ
[karaytmak]
to blacken, darken

قارتا. ئى [karta]
playing cards

قارس. تەق [kars]
snapping, cracking sound:

ياغاچ قارس قىلىپ سۇندى.
The wood snapped

قارس-قۇرس. تەق
[kars—kurs]
a sharp sound:

[kara—kura]
indistinct, faint

قارا-قۇرا كۆرۈنمەك. پ
to appear faintly in the distance

قاراڭغۇ. سۈپ [karaŋoɯu]
dark, unclear:

قاراڭغۇ كېچە
a dark night

قاراڭغۇ چۈشتى.
Night fell.

بۇ مەسىلە ماڭا قاراڭغۇ.
This problem is not clear to me.

قاراڭغۇلات-قاراڭغۇلاتماق
[karaŋoɯulatmak]
to darken

قاراڭغۇلاش-قاراڭغۇلاشماق. پ
[karaŋoɯulaxmak]
to become dark:

ئۆي قاراڭغۇلاشتى.
The room darkned.

قاراڭغۇلۇق. ئى
[karaŋoɯuluk]
darkness

قاراڭغۇلۇقتىن يورۇقلۇققا چىقماق
to come out of the darkness into the light

قارال-قارالماق. پ
[karalmak]
to be looked after

opposition, an objection:

مىنىڭ قارشىلىقىم يوق.

I have no onjection.

قارشىلىق بىلدۈرمەك. پ

to express dissent

قارشىلىق كۆرسەتمەك. پ

to protest, object

قارغا-قارغىماق. پ

[karojimak]

to curse, wish someone harm

قارغال-قارغالماق. پ

[karojalmak]

to be cursed

قارلىق. سۈپ [karlik]

having snow:

قارلىق تاغ

a snow—capped mountain

قارماق. ئى [karmak]

a fishing hook

قارىتا. تىر [karita]

about, concerning:

بۇ ئىشقا قارىتا مىنىڭ پىكىرىم يوق.

I have nothing to say about this matter.

قارىتاختا. ئى [karitahta]

a blackboard

قارىتىل-قارىتىلماق. پ

[karitilmak]

to belong to, be intended for:

قارس-قۇرس قىلىپ كاچات سالماق

to slap someone hard

قارسىلدا-قارسىلدىماق. پ

[karsildimak]

to sharp sound:

قامچا قارسىلدىماق

to crack a whip

قارشى. تىر [karxi]

against, in opposition to:

ئۇلار جىنايەتچىلەرگە قارشى تۇرماقتا.

They are fighting against criminals.

قارار ئون ئاۋازغا قارشى، 51 ئاۋاز بىلەن ماقۇللاندى.

The decision was passed by fifteen votes to ten.

قارشى پارتىيە

the opposition

قارشى ئالماق. پ

to welcome:

سىزنى قارشى ئالىمىز!

Welcome!

قارشى تۇرماق. پ

to oppose, object to:

مەن بۇ قارارغا قارشى تۇرىمەن.

I oppose the decision.

قارشىلاش-قارشىلاشماق. پ

[karxilaxmak]

to oppose one another

قارشىلىق. ئى [karxilik]

قارىقات. ئى [ķariķat]
a gooseberry
قارىقويۇق. رەۋ [ķariķoyuķ]
all, every:
بولدى، قارىقويۇق ھەممىنى ئېلىپ كېلىڭلار.
OK, bring all of it here.
قارىكۆل. ئى [ķarikөl]
young lamb's skin
قارىلا-قارىلىماق 1. پ
[ķarilimaķ]
to slander, defame
قارىلىماق 2. پ
to head for, go towards:
يىراقتىكى ئۆينى قارىلاپ ماڭماق
to head towards a distant house
قارىلاش-قارىلاشماق. پ
[ķarilaxmaķ]
to slander one another
قارىلان-قارىلانماق. پ
[ķarilanmaķ]
to be slandered, defamed
قارىلىغۇچى. ئى
[ķariliojuqi]
a prosecutor, accuser
قارىلىق. ئى [ķarilik]
blackness, evil
قارىلىق تۇتماق. پ
to be in mourning
قارىماي. ئى [ķarimay]

تىغ ئۇچى بىزگە قارىتىلغان.
They intend harm us.
قارىچاي. ئى [ķariqay]
brick tea
قارىچۇق. ئى [ķariquķ]
pupil (of the eye)
قارىدا-قارىدىماق. پ
[ķaridimaķ]
to become dark, black
قارىسىغا. رەۋ [ķarisioja]
disorderly, confusedly:
قارىسىغا سۆزلىمەك
to talk nonsense
قارىسىغا ئىشلىمەك
to work carelessly
قارىغاي. ئى [ķarioјay]
a pine tree:
قارىغاي دەرىخى
a pine tree
قارىغۇ. سۈپ [ķarioju]
blind, sightless:
قارىغۇلار تىلى
braille
رەڭ قارىغۇسى
colour—blindness
قارىغۇلارچە. رەۋ
[ķariojularqa]
blindly, for no reason:
قارىغۇلارچە قارشى تۇرماق
to blindly resist
قارىغۇلۇق. ئى [ķariojuluķ]
blindness, sightlessness

قازا بولماق
to die, pass away
قازا تاپماق
to die, pass away
قازاق. ئى [kazak]
Kazakh; a Kazakh
قازاقچە. رەۋ [kazakqə]
the Kazakh language, Kazakh
قازان. ئى [kazan]
a pot, pan:
قازاندا نېمە بولسا، چۆمۈچكە شۇ چىقار.
Whatever is in the pot will come up in the ladle.
قازان-قازانماق. پ
[kazanmak]
to obtain, gain:
غەلىبە قازانماق
to win, be victorious
مۇۋەپپەقىيەت قازانماق
to be successful
قازانچى. ئى [kazanqi]
a pot—seller, potmaker
قازان-قومۇچ
[kazan—komuq]
cutlery
قازدۇرۇل-قازدۇرۇلماق. پ
[kazdurulmak]
to be dug up, excavated
قازناق. ئى [kaznak]
a storeroom
tar, asphlt:
قارىماي ياتقۇزۇلغان يول
an asphalt road
قارىمۇچ [karimuq]
pepper (the spice)
قارىمۇقارشى. سۈپ
[karimu—karxi]
opposite, antonymous:
ئېگىز دېگەن سۆزنىڭ قارىمۇ قارشىسى نېمە؟
What's the opposite of tall?
ئۇلار قارىمۇقارشى ئولتۇراتتى.
They were sitting opposite each other.
قارىي. ئى [kariy]
a person who can recite the Koran
قارىيخانا. ئى [kariyhana]
Koranic school
قارىيلىق. ئى [kariylik]
the ability to recite the Koran
قاز-قازماق. پ [kazmak]
to dig, excavate:
قۇدۇق قازماق
to dig a well
قەدىمقى يادىكارلىقلارنى قازماق
to excavate old relics
قازا. ئى [kaza:]
a disaster, tragedy:
قازا كەلمەك
to come by a disaster

قازى. ئى [ķa:zi]
an islamic judge
قاسا-قاسماق. پ
[ķasimaķ]
to peel, to pleat
قاساق. ئى [ķasaķ]
a pleat, crease (in a dress etc)
قاسساپ. ئى [ķassap]
a butcher
قوينى قاسساپ سويسۇن.
Let the butcher kill the sheep.
قاسقان. ئى [ķasķan]
a food steamer; a hoop, band, rim:
شەپكە قاسقىنى
a hat band
كۆتۈر قاسقىنىڭنى.
Get out of here!
قاسناق. ئى
the edge, side (eg. of a river)
قاسىراق. ئى [ķasiraķ]
shell, scales:
بېلىق قاسىرىقى
a fish's scales
قاسىر-قۇسۇر. تەق
[ķasir—ķusur]
a sharp, cracking sound
قاش1. ئى [ķax]
an eyebrows
قاش ئاتماق. پ
to make eyes at, ogle at
قاش2. ئى [ķax]
side, bank:
دەريا قېشى
the bank of a river
مەن ئۇنىڭ قېشىدىن كەلدىم.
I've just come from being with him.
قاشا. ئى [ķaxa:]
fence
قاشار-قاشارماق. پ
[ķaxarmaķ]
to be slow—witted
قاشاڭ. سۈپ [ķaxaŋ]
slow—witted, clumsy, blunt:
قاشاڭ پىچاق
a blunt knife
قاشاڭ ئېشەك
a slow—witted donkey
قاشاڭلاش-قاشاڭلاشماق. پ
[ķaxŋlaxmaķ]
to be slow—witted, clumsy
قاشاڭلىق. ئى [ķaxŋlik]
ineptness, clumsiness
قاشالات-قاشالاتماق. پ
[ķaxa:latmaķ]
to have something fenced
قاشتاش. ئى [ķaxtax]
jade (a precious stone)
قاششاق. سۈپ [ķaxxaķ]
poor, underpriviledged:
قاششاق تۇرمۇش

withered,dry:

قاغجىراق يەر

scorched earth

قاغدالما. سۈپ [ḳaɣdalma]

naughty,undisciplined:

بۇ بالا بەك قاغدالما بولۇپ كېتىپتۇ.

That boy has got very naughty.

قاغىتۇمشۇق. ئى

[ḳaɣitumxuḳ]

door—bolt;buckler

قاق 1. ئى [ḳaḳ]

dried fruit:

شاپتۇل قېقى

dried peach

پەمىدۇر قېقى

dried tomato

قاق2. سۈپ [ḳaḳ]

exactly;sharp:

يېزىنىڭ قاق ئوتتۇرىسى

in the very center of the village

قاق يېرىم كېچە

in the very middle of the night

قاق-قاقماق. پ

[ḳaḳmaḳ]

to hit,bang,slap:

مىخ قاقماق

to hammer a nail

ئىشىك قاقماق

a poor life

قاشقا. ئى [ḳaxka]

spots(esp. on an animals)

قاش-قاپاق. ئى

[ḳax—ḳapaḳ]

features,looks:

ئۇنىڭ قاش-قاپىقى جايىدا.

She's beautiful.

قاشلا-قاشلىماق. پ

[ḳaxlimaḳ]

to scratch,itch:

باشنى قاشلىماق

to scratch one's head

قاشلان-قاشلانماق. پ

[ḳaxlanmaḳ]

to be scratched

قاشلىق. سۈپ [ḳaxliḳ]

having big eyebrows

قاغا. ئى [ḳaɣa]

a crow:

قاغا بىلەن دوست بولساڭ يېيىشىڭ پوق.

Befriend a crow and you will have to eat dung.

قاغجىرا-قاغجىرىماق. پ

[ḳaɣjirimaḳ]

to dry up,wither:

سۇ ئامبىرى قاغجىراپ كەتتى.

The reservoir has dried up.

قاغجىراپ كەتكەن دەرەخلەر

withered trees

قاغجىراق. سۈپ [ḳaɣjiraḳ]

ئاغرىققا چىدىماي قاقشىماق
to cry out in pain

قاقشاتقۇچ. سۈپ
[kakxatkuq]
heavy, deadly:

دۈشمەنگە قاقشاتقۇچ زەربە بەرمەك
to deal the enemy a heavy blow

قاقشال. سۈپ [kakxal]
withered, emaciated

قاقشال دەرەخ
a withered tree

ئۇ كېسەل دەستىدىن ئورۇقلاپ قاقشال بولۇپ قالدى.
He's become emaciated as a result of the disease.

قاقلا-قاقلىماق. پ
[kaklimak]
to dry in front of a fire:

ھۆل كىيىمنى ئوتقا قاقلاپ قۇرۇتماق
to dry damp clothes before a fire

قاقلان-قاقلانماق. پ
[kaklanmak]
to be dried:

ئاپتاپقا قاقلانماق
to dry out in the sun

قاقىر. ئى [ka:kir]
a crane(a bird)

قاقىل-قاقىلماق [kakilmak]

to knock at a door

قاپاقنى قاقماق
to beat a carpet:

ياڭاق قاقماق
to crack walunts

بىر رۇمكا قاقماق
to knock back a drink

قاقاس. سۈپ [kakas]
barren, uncultivated:

قاقاس يەر
barren land

قاقاس تاغلار
barren mountains

قاقاقلا-قاقاقلىماق. پ
[kakaklimak]
to laugh heartily; to cluck (of a hen)

قاقاقلاپ كۈلمەك. پ
to laugh heartily

قاقاقلاش-قاقاقلاشماق. پ
[kakaklaxmak]
to laugh heartily; to cluck (of a hen)

قاقتۇرۇل-قاقتۇرۇلماق. پ
[kakturulmak]
to be nailed

قاقتى-سوقتى قىلماق. پ
[kakti—sokti kilmak]
to extort, blackmail

قاقشا-قاقشىماق. پ
[kakximak]
to grumble, complain:

قاڭرۇق. ئى [kaŋruk]
one who speaks with a nasal voice

قاڭسى-قاڭسىماق. پ
[kaŋsimak]
to taste bitter

قاڭسىق. سۈپ [kaŋsik]
bitter—tasting, acrid

قاڭشار. ئى [kaŋxar]
the bridge of the nose

قاڭشارلىق. سۈپ
[kaŋxarlik]
having a high nose—bridge

قاڭقى-قاڭقىماق. پ
[kaŋkimak]
to burst, explode:

توپ تامغا تېگىپ قاڭقىپ كەتتى.
The ball hit the wall and burst.

قال-قالماق. پ [kalmak]
to be left over, remain:

قازاندا يەنە ئازراق ئاش قالدى.
There is still some food left in the pot.

ئۇ ئۆيدە قالدى.
He stayed at home.

مەن يامغۇردا قالدىم.
I got wet in the rain.

كۆزدىن قالماق
to be sightless

قۇلاقتىن قالماق

to cough up:

گالغا تۇرۇپ قالغان نەرسىنى قاقىلىپ چىقىرىۋەتمەك
to dislodge something caugth in one's throat

قاقىلدا-قاقىلدىماق. پ
[kakildimak]
to cluck (of a hen)

قاقىلداش-قاقىلداشماق. پ
[kakildaxmak]
to cluck (of hens etc)

قاڭالتىر. ئى [kaŋaltir]
iron—sheeting, sheet—iron

قاڭالتىرلا-قاڭالتىرلىماق. پ [kaŋaltirlimak]
to lay iron sheeting (eg. on a roof)

قاڭالتىرلىق. سۈپ
[kaŋaltirlik]
having iron sheets:

قاڭالتىرلىق ئۆگزە
an iron—sheeting roof

قاڭتۇر-قاڭتۇرماق. پ
[kaŋturmak]
to sunpend, lift with a rope:

ئاتنى قاڭتۇرماق
to lift a horse (before fitting a shoe)

قاڭتۇرۇق. ئى [kaŋturk]
a frame to which a horse is tied for shoe—fitting

[ķalaymiķan]
confused, haphazard
قالايمىقان ھېسابات
an unbalanced financial account
ئۆي ئىچى قالايمىقان.
The house is in confusion.
قالايمىقان سۆزلىمە.
Don't talk nonsense.
قالايمىقانلاش-قالايمىقانلاشماق
[ķalaymiķanlaxmaķ]
to be in confusion, disorder
قالايمىقانلاشتۇر-قالايمىقانلاشتۇرماق. پ
[ķalaymiķanlaxturmaķ]
to fonfuse, put into disorder

قالپاق. ئى [ķalpak]
a round hat; head, top:
كىگىز قالپاق
a felt hat
مىخنىڭ قالپىقى
the head of a nail

قالپاقچى. ئى [ķalpaķqi]
a hat —maker

قالتىس. رەۋ [ķaltis]
excellent, outstanding:
ئۆزىنى قالتىس چاغلىماق
to think the world of oneself
قالتىس تۆھپە
an outstanding contribution
قالتىس بېخىل

to be deaf
دادامدىن ئىككى ياشتا قالغان ئىدىم.
I lost my father when I was two.
ئاش پىشىپ قالدى.
The food is ready.
مەشتىكى ئوت ئۆچەي دەپ قالدى.
The fire in the stove is about to go out.

قالا-قالىماق. پ [ķalimaķ]
to burn:
ئوتۇن قالىماق
to burn firewood

قالاق. سۈپ [ķalaķ]
backward, undeveloped
قالاق ئىدىيە
a backward idea

قالاقلاش-قالاقلاشماق. پ
[ķalaķlaxmaķ]
to be backward, undeveloped

قالاقلىق. ئى [ķalaķlik]
backwadness. outdatedness;
مەدەنىيەت جەھەتتىكى قالاقلىق
cultural backwardness

قالان-قالانماق. پ
[ķalanmaķ]
to be burned
ئۆيگە ئوت قالاندى.
The house caught fire.

قالايمىقان. سۈپ

قالغان-قاتقان. پ
[kaloan—katkan]
remainder,leftover

قالقان. ئى [kalkan]
a shield

قالقانبەز. ئى [kalkanbəz]
thyroid gland

قالماق. سۈپ [kalmak]
Kalmak(a Mongol tribe)

قالۇن. ئى [ka:lun]
a musical instrument

قالۇنچى. ئى [ka:lunqi]
a Kalun player

قاما. ئى [kama]
an otter

قاما-قامىماق 1. پ
[kamimak]
to lock up,shut up:
تۈرمىگە قاماپ قويماق
to imprison

قامىماق 2. پ [kamimak]
to set on edge:
غورا يەپ چىشىم قاماپ قالدى.
The raw apricot set my teeth on edge.

قامات-قاماتماق. پ
[kamatmak]
to have imprisoned

قاماش-قاماشماق 1. پ
[kamaxmak]
to lock up,imprison

قاماشماق 2. پ

very miserly

قالدۇر-قالدۇرماق. پ
[kaldurmak]
to leave out,omit,expel

قالدۇرۇق. سۈپ [kalduruk]
remaining,omitted
قالدۇرۇق يەر
privately owned land

قالدۇرۇل-قالدۇرۇلماق. پ
[kaldurulmak]
to be left out,omitted:
ئۇ كوماندىدىن قالدۇرۇلدى.
He was mitted from the team.

قالدۇق. ئى [kalduk]
remains,surplus:
تاماكا قالدۇقى
cigarette ends
رەخت قالدۇقى
cloth ends
قالدۇق پۇل
surplus money

قالدى-قاتتى. سۈپ
[kaldi—katti]
remaining, surplus
بار پۇلۇمنى ئوغرى ئالدى، قالدى -قاتتىسىنى رەممال.
A thief took most of my money,the remainder went to the fortune—teller. (Misfortunes never come singly.)

قامچا يېمەك. پ
to get a whipping

قامچىلا-قامچىلىماق. پ
[kamqilimak]
to whip, castigate:
ئۇنىڭ ئەسەرلىرى كونا جەمئىيەتنى قاتتىق قامچىلىدى.
His writings criticize the society of his time.

قامچىلاش-قامچىلاشماق. پ
[kamqilaxmak]
to whip, castigate one another

قامچىلان-قامچىلانماق. پ
[kamqilanmak]
to be whipped, costigated

قامدا-قامدىماق. پ
[kamdimak]
to supply, provide:
ئاشلىق بىلەن قامدىماق
to provide food
مائاش بىلەن تۇرمۇشنى قامدىماق
to support oneself on one's salary

قامدال-قامدالماق. پ
[kamdalmak]
to be provided, supplied with

قاملاش-قاملاشقان. پ
[kamlaxkan]
to be satisfactory,

[kamaxmak]
to dazzle, shine brightly

قاماشتۇر-قاماشتۇرماق. پ
[kamaxturmak]
to dazzle:
چىراغ كۆزۈمنى قاماشتۇردى.
The light dazzled my eyes.

قاماق. ئى [kamak]
a prison, jail, goal:
قاماقتا ياتماق
to be in prison
قاماق جازاسى
imprisonment, a prison term
قاماق مۇددىتى
a prison term

قاماقخانا. ئى [kamakhana]
a prison —cell

قامال. ئى [kamal]
a blockage, seige:
ئىقتىسادىي قامال
economic sanctions

قامال قىلماق. پ
to blockade, seige, surround

قامال-قامالماق. پ
[kamalmak]
to be imprisoned

قامەت. ئى [ka:mət]
figure, stature, build

قامەتلىك. سۈپ [ka:mətlik]
tall—statured, well—built

قامچا. ئى [kamqa]
a whip

قان-قانماق. پ [kanmak]
to be full, satisfied:
چايغا قانماق
to drink one's fill of tea
ئۇيقۇغا قانماق
to sleep long and well
قانا-قانماق. پ [kanimak]
to bleed:
بۇرنى قانماق
to have a bleeding nose
قانائەت. ئى [kana:ət]
satisfaction, contentmen:
قانائەت ھاسىل بولماق
to feel satisfied
قانائەتچان. سۇپ
[kana:ətqan]
satisfied, content:
قانائەتچان ئادەم
a content person
قانائەتلەن-قانائەتلەنمەك. پ
[kana:ətlənmək]
to be satisfied:
سىزنىڭ جاۋابىڭىزدىن
قانائەتلەندىم.
I'm satisfied by your answer.
قانائەتلەندۈر-قانائەتلەن-
دۈرمەك. پ
[kana:ətləndürmək]
to satisfy, set at ease:
ئۇنىڭ جاۋابى كىشىنى
قانائەتلەندۈردى.
His answer satisfied people.

reasonable:
بۇ ئىشىڭ قاملاشمىدى.
You shouldn't have done that.
مۇنداق دېسەڭ قاملىشامدۇ؟
Do you think what you said is reasonable?
خوتۇنى بىلەن قاملىشىپ قالماق
to get along with one's wife
قاملاشقان. پ [kamlaxkan]
suitable, appropriate
قان. ئى [kan]
blood:
قېنى قىزىق ئادەم
an impetuous person
قان بەرمەك
to give blood
قان گۇرۇپپىسى
blood group
قان بېسىمى
blood pressure
قان تومۇرى
vein
قان تومۇرى قاننى يۈرەككە
توشۇيدۇ.
Veins carry blood to the heart.
قان چىقماق
to bleed
مېنىڭ بۇرنۇمدىن قان چىقىۋا-
تىدۇ.
My nose is bleeding.

قانائەتلىك. سۈپ
[kana:ətlik]
satisfied, content

قانائەتلىنەرلىك. سۈپ
[kana:ətlinərlik]
satisfying, sufficient:
قانائەتلىنەرلىك جاۋاب
a satisfying answer

قانات. ئى [kanat]
a wing (of a bird, plane etc):
قۇشنىڭ قانىتى
a bird's wing
قانات قاقماق
to spread one's wings
ئىشىكنىڭ ئوڭ قانىتى
the right side of the door
سول قانات يازغۇچى
a leftist writer
ئوغلۇم كېتىپ قانىتىمدىن ئايرىلىپ قالدىم.
Since my son left I feel helpless.

قانات يايماق. پ
to launch, develop:
خىزمەت قانات يېيىپ كەتتى.
The work has really developed.

قانات-قاناتماق. پ
[kanatmak]
to cause to bleed

قانات-قۇيرۇق. ئى
[kanat—kuyruk]
wing (of a bird)

قاناتلىق. سۈپ [kanatlik]
winged, with wings:
قوش قاناتلىق ئايروپىلان
a bi—plane

قانال. ئى [kanal]
canal:
پاناما قانىلى
the Panama canal

قان-تەر. ئى [kan—tər]
blood and sweat

قانچە. [kanqə]
how much, how many:
قانچە پۇل
How much(money) is it?
قانچىگە كىردىڭىز؟
How old are you?
يولغا قانچە كۈن كەتتى؟
How many days did you travel?
قانچە كۆپ بولسا شۇنچە ياخشى.
The more the better.
قانچە تېز كەلسە شۇنچە ياخشى.
The quicker, the better.
ئىلاجىم قانچە؟
What can I do?

قانچىچە. [kanqiqə]
approximately how many?
قانچىچە ئادەم بار؟
How many people are there roughly?

قانچىلىك. [ķanqilik]
how much, how many:
ئۇ يەر خوتەندىن قانچىلىك يىراق؟
How far is that place from Hotan ?
قانچىلىك ئۆمۈر كۆرسە، شۇنچىلىك ئۆگىنىش لازىم.
Study as long as you live.

قانچىنچى. [ķanqinqi]
which (of number)
قانچىنچى نومۇر؟
What number?
قانچىنچى ئاي؟
In which month?

قانخور. ئى [ķanhor]
bloodthirsty person

قانخورلۇق. ئى [ķanhorluķ]
bloodthirstiness

قانداش. ئى [ķandax]
person of the same blood group

قانداق. [ķandaķ]
how, what kind of:
قانداق ئەھۋالىڭىز؟
How are you?
سىز بىزنى قاندق تاپتىڭىز؟
How did you find us?
لەغمەننى قانداق ئېتىسىز؟
How do you make noodles?
سىز قانداق تاماقنى ياخشى كۆرىسىز؟
What kind of food do you like?
سىزگە قانداق كىتاب كېرەك؟
What sort of books do you need?
قانداقلا بولمىسۇن
somehow, anyhow
قانداقلا بولمىسۇن، بىز ئازراق سۇ ئېلىشىمىز كېرەك.
We must get some water somehow.

قانداقتۇر. [ķandaķtur]
expression of ignorance:
ئۇ قانداقتۇر كەلمىدى.
I don't know why he didn't come.
قانداقتۇر بىر نەرسە
a somthing or other
قانداقتۇر بىر يىگىت سىزنى ساقلاپ تۇرۇپتۇ.
A young fellow is waiting for you.

قانداقسىغا. [ķandaķsiƣa]
how come?
سەن بۈگۈن قانداقسىغا كېچىكىپ قالدىڭ؟
How come you're late today?

قانداقلىكى. سۈپ
[ķandaķliki]
any kind, any type; no way:
قانداقلىكى ئادەم بولسا

a bloody struggle

قانلىق قىرغىن

a bloody massacre

قانۇن. ئى [kanun]

the law, a decree:

ئاساسىي قانۇن

a constitution

قانۇنلار توپلىمى

a body, collection of laws

نىكاھ قانۇنى

marriage law

قانۇنغا رىئايە قىلماق

to observe the law

قانۇنغا ئاساسەن سىز 16 ياشقا كىرگۈچە توي قىلالمايسىز.

By law you can't marry until you're sixteen.

قانۇنچى. ئى [kanunqi]

a lawyer, jurist

قانۇنسىز. سۈپ [kanunsiz]

illegal, not permitted:

قانۇنسىز ئىش

an illegal act

قانۇنسىز نىكاھ

an illegal marriage

قانۇنشۇناس. ئى [kanunxunas]

a legal expert

قانۇنلاش-قانۇنلاشماق. پ [kanunlaxmak]

to be legal, become legal:

بۇ ئىش قانۇنلىشىپ قالدى.

بولىۋېرىدۇ.

Absolutely any type of person will do.

قانداقمۇ. [kandakmu]

however?, no way?

ئوقۇمىسا قانداقمۇ بىلەلىسۇن!

If you don't study, how can you ever learn!

قاندۇر-قاندۇرماق. پ [kandurmak]

to satisfy

تەلەپنى قاندۇرماق

to grant a request

ئۇسسۇزلۇقنى قاندۇرماق

to satisfy one's thirst

قانسىرا-قانسىرىماق. پ [kansirimak]

to bleed

ياربدار قانسىراپ كېتىپتۇ.

The injured man has lost a lot of blood.

قانسىرات-قانسىراتماق. پ [kansiratmak]

to cause to bleed

قانسىراش-قانسىراشماق. پ [kansiraxmak]

to bleed together

قانلىق. سۈپ [kanlik]

with blood, bloody:

قانلىق جەڭ

a bloody battle

قانلىق كۈرەش

قاۋاق 2. ئى [kawak]
a bar, loquor store

قاۋاقخانا. ئى [kawakhana]
a bar, liquor store

قاۋان. ئى [kawan]
a wild boar

قائىدە. ئى [ka:idə]
rule, regulation, custom

بۇ ئويۇننىڭ نېمە قائىدىسى بار؟
What are the rules of the game?

قاتناش قائىدىسى
traffic regulation

قائىدە-تۈزۈم. ئى
[ka:idə—tüzüm]
rules and regulations

قائىدىسىز. سۈپ [ka:idisiz]
irregular, improper

قائىدىلىك. سۈپ [ka:idilik]
correct, proper

قاي-قايماق. پ [kaymak]
to feel dizzy; become warped:

تاختاي ئاپتاپتا تورۇپ قىيسىپ كەتتى.
The plank became warped in the sun.

قاياش. ئى [kayax]
a close friend

قاياق. ئال [kayak]
where:

قاياقتا بارىسىز؟

This is legal.

قانۇنلاشتۇر-قانۇنلاشتۇر-ماق. پ [kanunlaxturmak]
to legalize

قانۇنلۇق. سۈپ [kanunluk]
legal, permitted

قانۇنىي. سۈپ [kanuniy]
legal, connected with the law:

قانۇنىي كۈرەش
a legal battle

قانۇنىي ھوقۇق
legal authority

قانۇنىيەت. ئى [kanuniyət]
rules, principles:

جەمئىيەت تەرەققىياتى قانۇنىيىتى
the laws governing social progress

قانۇنىيەتلىك. سۈپ
[kanuniyətlik]
governed by certain principles

قاۋا-قاۋىماق. پ [kawimak]
to bark, growl:

ئىت قاۋايدۇ.
Dogs bark.

قاۋاش-قاۋاشماق. پ
[kawaxmak]
to bark at each other

قاۋاق 1. سۈپ [kawak]
quiet, secluded:

قاۋاق ھويلا
a quite coutyard

to repay a debt

بالىنى ئۆيگە قايتۇرماق

to send a child home

جاۋاب قايتۇرماق

to replay

يامانلىقنى ياخشىلىق بىلەن قايتۇرۇڭ.

Repay evil with good.

قايتۇرۇش-قايتۇرۇشماق. پ [kayturuxmak]

to return, replay

قايتۇرما. سۈپ [kayturma]

reprisal, retaliatory:

قايتۇرما ھۇجۇم

a reprisal attack

قايتۇرما زەربە

a retaliatory blow

قايتۇرۇل-قايتۇرۇلماق. پ [kayturulmak]

to be given back

قايتىلا-قايتىلىماق. پ [kaytilimak]

to repeat:

سۆزنى قايتىلىماق

to repeat a word

ئۆتكەن ئىشلارنى قايتىلىماق

to repeat a former act

قايتىلان-قايتىلانماق. پ [kaytilanmak]

to be repeated, recur

كونا كېسەلى قايتىلانماق

a reccurence of an old

Where are you going?

قايان. ئال [kayan]

where to:

قايان بارىسەن؟

Where are you going?

قايت-قايتماق. پ [katmak]

to return, subside:

ئۇ ئۆيگە قايتتى.

He returned home.

ئۇنىڭ ئاچچىقى قايتتى.

His anger subsided.

پىكرىدىن قايتماق

to change one's mind

قايتا. رەۋ [kayta]

again:

ئۇنى قايتا قىلىڭ.

Do it again.

قايتا قۇرماق

to rebuild

قايتا تەكشۈرمەك

to re—check

قايتا-قايتا. رەۋ [kayta—kayta]

repeatedly, again and again:

قايتا-قايتا ئويلىماق

to mull over

قايتا-قايتا سورىماق

to ask repeatedly

قايتۇر-قايتۇرماق. پ [kayturmak]

to give back, repay, return:

قەرزنى قايتۇرماق

The sun lowered in the west.

قايرىلسالىڭ، چوڭ كوچىغا چىقىسەن.

Turn, and you'll see the main road.

قايسى. ئال [kaysi]

which:

قايسى ۋاقىتتا؟

At what time?

قايسى كۈنى بارىمىز.

When shall we go?

سىز قايسىنى خالايسىز؟

Which one would you like?

قايسى كۈنى...

on a certain day...

قايسىبىر. [kaysibir]

someone, something:

ئاخشام قايسىبىرى سىزنى ئىزدەپ كەپتۇ.

Someone came to see you last night.

قايغۇ. ئى [kayoɪu]

sadness, misery, grief:

قايغۇغا سالماق

to be sorry, miserable

قايغۇنى كۈچكە ئايلاندۇرماق

to exchange one's sorrow for strength

قايغۇر-قايغۇرماق. پ

[kayoɪurmak]

to be sad, sorrowful, look disease

قايچا. ئى [kayqa]

scissors

قايچىلا-قايچىلىماق. پ

[kayqilimk]

to cut (with scissors

قايچىلان-قايچىلانماق. پ

[kayqilanmak]

to be cut

قايدۇر-قايدۇرماق. پ

[kaydurmak]

to make dizzy

قايرى-قايرىماق. پ

[kayrimak]

to turn, wrench, twist:

دەرەخ شىخىنى قايرىماق

to bend a branch

قولنى قايرىماق

to twist one's arm

چاچنى ئارقىسىغا قايرىماق

to push one's hair back

مۇھىم مەسىلىنى بىر تەرەپكە قايرىپ قويماق

to put an important matter to one side

قايرىل-قايرىلماق. پ

[kayrilmak]

to be twisted, wrenched, turned:

ئۇنىڭ قولى قايرىلىپ كەتتى.

His arm is twisted.

كۈن غەرپكە قايرىلدى.

to boil, get angry, liven up:

سۇ قايناپ بولدىمۇ؟

Has the water boiled?

بالىسىغا قايناماق

to get angry with one's child

تانسا قايناپ كەتتى.

The dance has livened up.

كوچىدا ئادەملەر قايناپ كەتتى.

The streets are full of people.

قايناتـ-قايناتماق. پ

[ķaynatmaķ]

to (cause to) boil

سۈتنى قايناتماق

to boil milk

قايناتما دورا. ئى

[ķaynatma dora]

liquid medicine, medicinal brew

قايناشـ-قايناشماق. پ

[ķaynaxmaķ]

to boil, get angry; liven up

قايناق. سۈپ [ķaynaķ]

boiled

قايناق سۇ

boiled water

قايناق سۇ ئىچ، كۆڭلۈڭ تىنچ.

Drinkboild water and let your heart be content. (Be satisfied with simple things.)

قايناق كۆرەش

after:

بۇ ئىش ئۈچۈن ئۇ بەك قايغۇردى.

He was very sorry about that.

قايغۇرۇشـ-قايغۇرۇشماق. پ

[ķayoʝuruxmaķ]

to be sad, sorrowful

قايغۇلۇق. سۈپ [ķayoʝuluķ]

sad, sorrowful:

قايغۇلۇق كۈنلەر

sorrow—filled days

قايغۇلۇق چىراي

a sorrowful face

قايغۇ-ھەسرەت. ئى

[ķayoʝu—ḥəsrət]

sadness, sorrow

قايماق. ئى [ķaymaķ]

cream, curd:

قايماق چاي

milk tea

قايماقتەك يۇمشاق

as soft as butter (cream)

بۇ ئىش ئۇنىڭغا قايماقتەك ياقتى.

He was very pleased about that.

قايمۇقـ-قايمۇقماق. پ

[ķaymuķmaķ]

to be confused, perplexed

قايناـ-قايناماق. پ

[ķaynimaķ]

a cemetery, graveyard

قەبىلە. ئى [kabi:lə]

a tribe, clan

قەبىھ. سۈپ [kəbih]

evil, corrupt:

قەبىھ قىلىق

an evil action

قەبىھلىك. ئى [kəbihlik]

evil, corruption, wrong

قەپەز. ئى [kəpəz]

a cage:

قۇش قەپىزى

a bird cage

قەتل. ئى [kətl]

see below

قەتل قىلماق. پ

to murder, massacre

قەتئىي. رەۋ [kət'iy]

firm, decisive, resolute:

قەتئىي جاۋاب

a firm answer

قەتئىي نىيەت

iron determination

قەتئىي تەلەپ قىلماق

to insist

قەتئىيەت. ئى [kət'iyət]

resolution, determination:

قەتئىيەتكە كەلمەك. پ

to resolve to do something

قەتئىيەتلىك. ئى

[kət'iyətlik]

resolution, resolve

a fierce struggle

قاينام. ئى [kaynam]

whirlpool, eddy

قاينام-تاشقىن. ئى

[kaynam—taxkin]

waves, billows, a tumult

قاينىتىش-قاينىتىشماق. پ

[kaynitixmak]

to boil

قاينىتىل-قاينىتىلماق. پ

[kaynitilmak]

to be boiled

قايىل. رەۋ [ka:yil]

admiration, esteem:

مەن ساڭا قايىل.

I admire you.

قايىل بولماق. پ

to be persuaded

قايىل قىلماق. پ

to persuade:

ئۇلار ئۇنى بېرىشقا قايىل قىلدى.

They persuaded him to go.

قايىللىق. ئى [ka:yillik]

admiration, esteem

قەبرە. ئى [kəbrə]

a tomb, grave:

ئۇنىڭ قەبرىسى گۇمىدا.

His grave is in Guma.

قەبرە تېشى

a tombstone, grave—stone

قەبرىستان. ئى [kəbristan]

قەتئىينەزەر. ئى
[ķət'iynəzər]
no matter what, no matter who:
ئۇنىڭ كىملىكىدىن قەتئىينەزەر
no matter who it is
ئۇنىڭ نېمە دېيىشىدىن قەتئىينەزەر
no matter what he says

قەد. ئى [ķəd]
body, form

قەد كۆتۈرمەك. پ
to lift one's head, liberate oneself

قەد كۆتۈرۈپ تۇرماق. پ
to stand with one's head held high

قەدەر. تىر [ķədər]
untill, till:
مۇشۇ ئەسىرنىڭ ئاخىرىغا قەدەر
untill the end of this century
قەشقەردىن خوتەنگە قەدەر
from Kashkar to Hotan

قەدەم. ئى [ķədəm]
a step, pace:
بىرىنچى قەدەم
the first step
پۇختا قەدەم بىلەن ئالغا باسماق
to take firm strides forward
بۇ كىتابنى كۆرسىڭىز، ھەر قەدەمدە خاتا بېسىلغان خەتلەر ئۇچراپ تۇرىدۇ.
If you read this book, you can find spelling mistakes everywhere.

قەدەملە-قەدەملىمەك. پ
[ķədəmlimək]
to pace, stride

قەدەممۇقەدەم. رەۋ
[ķədəmmuķədəm]
step by step
قەدەممۇقەدەم ئالغا باسماق
to progress step by step

قەدىر. ئى [ķədir]
value; advantage

قەدرىگە يەتمەك. پ
to realize something's value

قەدىردان. سۈپ [ķadirdan]
dear, beloved:
قەدىردان دوست
a dear friend

قەدىردانلىق. ئى
[ķədirdənliķ]
value, worth

قەدىرلە-قەدىرلىمەك. پ
[ķədirlimək]
to value, esteem, treasure

قەدىرلەش-قەدىرلەشمەك. پ
[ķədirləxmək]
to value each other

قەدىرلەن-قەدىرلەنمەك. پ
[ķədirlənmək]

to be valued, esteemed

قەدىرلىك. سۈپ [ķədirlik]
dear:
قەدىرلىك ئانا
my dear mother

قەدىم. رەۋ [ķədim]
ancient, old:
قەدىمدىن قالغان ئۆرپ-ئادەت
ancient customs and traditions

قەدىمكى. سۈپ [ķədimki]
old, ancient:
قەدىمكى دەۋر
ancient times
قەدىمكى مەدەنىيەت
an ancient civilisation

قەدىناس. سۈپ [ķədinas]
old, close, intimate:
قەدىناس ئەر-خوتۇن
an old couple
قەدىناس دوست
a long—standing friend

قەرەل. ئى [ķərəl]
a limited time, season

قەرەللىك. سۈپ [ķərəllik]
timed, for a fixed length of time:
قەرەللىك ئامانەت پۇل
money on fixed term deposit

قەرز. ئى [ķərz]
a debt, financial obligation; duty

قەرز ئالماق. پ
to borrow money

قەرز تۆلىمەك. پ
to pay off a debt

قەرزگە بوغۇلماق. پ
to be deeply in debt:
مەن نۇرغۇن قەرزگە بوغۇلدۇم.
I owe large debts

قەرزدار. ئى [ķərzdar]
debtor

قەرزدار بولماق. پ
to owe, be a debtor:
سىز ماڭا 50 سومغا قەرزدار.
You owe me fifty yuan

قەسەم. ئى [ķəsəm]
an oath, vow

قەسەم بەرمەك. پ
to vow

قەسەم قىلماق. پ
to swear

قەسەمنامە. ئى
[ķəsəmna:mə]
a letter of promise, intent

قەست. ئى [ķəst]
a conspiracy, plot; intention:
ھاياتىغا قەست قىلماق
to plot to murder

قەستەن. رەۋ [ķəstən]
deliberately, on purpose:
سىنىڭ بۇ قىلغىنىڭ مېنى قەستەن تەڭلىكتە قالدۇرۇش ئەمەسمۇ؟

a fort, fortress

قەلەم. ئى [ķələm]

a pen, handwriting, writing:

قەلەم ئۇچى

the point, tip of a pen

بۇ ئۇنىڭ قەلىمىگە ئوخشىمايدۇ.

This doesn't look like his writing.

ئۇنىڭ قەلىمى كۈچلۈك.

He's a good writer.

قەلەم ھەققى

a writing fee

قەلەمدان. ئى [ķələmdan]

pencil box

قەلەندەر. ئى [ķələndər]

a beggar

قەلەي. ئى [ķələy]

tin (the metal)

قەلب. ئى [ķəlb]

the heart, soul:

قەلبى پاك

pure—hearted

قەلبىنى ئىزھار قىلماق

to bare one's soul

ئۇنىڭ قەلبى بىلەن بىزنىڭ قەلبىمىز بىر.

His heart is one with ours.

قەلبداش. ئى [ķəlbdax]

a like—minded person

قەمەر. ئى [ķəmər]

the moon

قەمەرىيە. ئى [ķəməriyə]

You did that deliberately to get me into difficulties, didn't you?

قەستلە-قەستلىمەك. پ [ķəstlimək]

to plot, plan a crime:

قېچىشنى قەستلىمەك

to plan to escape

ئۇ 1960-يىلى قەستلەپ ئۆلتۈرۈلگەن.

He was murdered in 1960.

ئۇلار زۇڭتۇڭنى ئۆلتۈرۈشنى قەستلىدى.

They plotted to kill the president.

قەستلەش-قەستلەشمەك. پ [ķəstləxmək]

to oppose, be antagonistic to

قەغەز. ئى [ķə:oəz]

paper, ticket, certificate:

ئاق قەغەز

white paper

ئىمتىھان قەغىزى

an examination paper

قەغەز پۇل

paper money

ماڭا بىر پارچە قەغەز لازىم ئىدى.

I need a piece of paper.

قەغەزۋاز. ئى [ķəoəzwaz]

a bureaucratic person

قەلئە. ئى [ķəl'ə:]

the lunar calendar

قەنت. ئى [ķənt]
sugar:
چاقماق قەنت
cube sugar
قەنتتەك بالا
a lovely child

قەنت-گېزەك. ئى
[ķənt—gezək]
sugar and sweets

قەندالەت. ئى [ķəndalət]
sweet foods

قەھەتچىلىك. ئى
[ķəhətqilik]
a famine:
قاھەتچىلىك يىل
a famine year

قەھر. ئى [ķəḥr]
anger, indignation

قەھرلىك. سۈپ [ķəḥrlik]
raging, fierce:
قەھرلىك دېڭىز دولقۇنلىرى
fierce waves

قەھرىتان. سۈپ [ķəḥritan]
bitterly cold:
قەھرىتان قىش
a bitterly cold winter

قەھرىمان. ئى [ķəḥriman]
a hero, outstanding person;
brave:
كۈرەش قەھرىمانى
a war hero
ئەمگەك قەھرىمانى
an outstanding worker

قەھرىمانلارچە. رەۋ
[ķəḥrimanlarqə]
bravely, heroically:
قەھرىمانلارچە كۈرەش قىلماق
to struggle bravely

قەھرىمانلىق. ئى
[ķəḥrimanliķ]
bravery, courage:
قەھرىمانلىق كۆرسەتمەك
to display courage

قەھۋە. ئى [ķəḥwə]
coffee

قەۋەت 1. ئى [ķəwət]
storey, floor, strand:
ئۈچ قەۋەت بىنا
a three—storey building
ئۈستۈنكى قەۋەتكە چىقىڭ.
Go up to the next floor.
ئىشخانا ئاستىنقى قەۋەتتە.
The office is down—stairs.
ئۈچىنچى قەۋەتتە
on the third floor
ئۈچ قەۋەت يىپ
three strand thread

قەۋەت2. رەۋ [ķəwət]
very, extremly:
قەۋەت چىرايلىق
very beautiful

قەۋەتلە-قەۋەتلىمەك. پ
[ķəwətliməķ]

قەيسەرلەش-قەيسەرلەش-
مەك. پ [kəysərləxmək]
to be staunch,resolute
قەيسەرلىك. ئى [kəysərlik]
firmness,resolution
قەيسەرلىك بىلەن قارشى تۇرماق
to resist firmly
قوبۇز. ئى [kobuz]
a musical instrument
قوبۇل. ئى [kobul]
see below
قوبۇل بولماق. پ
to be approved
قوبۇل قىلماق. پ
to accept,receive:
بۇ سوۋغاتنى قوبۇل قىلىڭ.
Please accept this gift.
قوبۇل كۆرمەك. پ
to agree with, accept as true
قوبۇلخانا. ئى [kobulhana]
a reception room
قوبۇللان-قوبۇللانماق. پ
[kobullanmak]
to be received,accepted
قوپ-قوپماق. پ [kopmak]
to get up,rise,to start:
قوپۇڭ!
Get up!
ئورنىدىن قوپماق
to get up,rise:
ئورنۇمدىن قوپقاندىن كېيىن،

to pile on top of each other
كۆرپىلەرنى قەۋەتلەپ سالماق
to pile quilts on top of each other
قەۋەتلەپ گۇناھ ئارتىلماق
to add one wrong to another
قەۋەتلىك. سۈپ [kəwətlik]
storey, floor, strand:
تۆت قەۋەتلىك بىنا
a four storey building
قەي قىلماق. پ
[kay kilmak]
to vomit
قەيەر. ئال [kəyər]
where:
سىز قەيەرلىك؟
Where are you from?
ئۇ قەيەردە؟
Where is he?
قەيەر بولمىسۇن
wherever
قەيەر بولمىسۇن سىز خالىسىڭىزلا بارالايمىز.
We can go wherever you like.
قەيت قىلماق. پ
[kayt kilmak]
to record,put in writing
قەيسەر. سۈپ [kəysər]
staunch,resolute:
قەيسەر جەڭچى
a formidable fighter

ئەتىگەنلىك تاماقنى يەيمەن.
After getting up I have breakfast.

ئۇ تىللىغىلى قوپتى.
He started to curse.

شامال يەنە چىققىلى قوپتى.
The wind's get up again.

قوپال. سۈپ [ķopal]
rough, coarse, boorish:
قوپال ئادەم
a coarse fellow
قوپال تىكىلگەن ئۆتۈك
coarsely sewn boots

قوپاللاش-قوپاللاشماق. پ
[ķopallaxmaķ]
to be coarse, rude

قوپاللىق. ئى [ķopallik]
rudeness, crudity

قوپتۇر-قوپتۇرماق. پ
[ķopturmaķ]
to raise, cause to get up:
تام قوپۇرماق
to build a wall
بوۋاينى يۆلەپ كارىۋاتتىن قوپۇرماق
to help an old man out of bed

قوتاز. ئى [ķotaz]
a mountain yak

قوتان. ئى [ķotan]
a fold, animal enclosure:
قوي قوتىنى
a sheep—fold

قوتانلا-قوتانلىماق. پ
[ķotanlimaķ]
to have a halo (of the moon):
ئاي قوتانلىدى.
The moon has a halo around it.

قوتۇر. سۈپ [ķotur]
mangy, flea—ridden:
قوتۇر ئىت
a mangy dog

قوتۇرماچ. ئى [ķoturmaq]
a type of cake

قوچۇ-قوچۇماق. پ
[ķo:qumaķ]
to stir, agitate:
چاينى قوچۇڭ
Stir the tea.
ئۇ كۆپ سۆزلەپ مېڭەمنى قوچۇۋەتتى.
He said so much, I'm confused.

قوچۇل-قوچۇلماق. پ
[ķo:qulmaķ]
to be stirred, agitated:
مېڭەم قوچۇلۇپ كەتتى.
I'm confused.

قورال. ئى [ķoral]
tools; weapons, arms:
ئەمگەك قوراللىرى
work tools

يادرو قوراللىرى
nuclear weapons
قولغا قورال ئالماق
to take up weapons
قورال-جابدۇق. ئى
[koral—jabduk]
utensils, instruments, tools
قورال-سايمان. ئى
[koral—sayman]
utensils, instruments, tools
قورالسىز. سۈپ [koralsiz]
unarmed, without weapons
قورالسىزلان-قورالسىزلان-ماق. پ [koralsizlanmak]
to lay down one's arms
قورالسىزلاندۇر-قورالسىزلان-دۇرماق. پ
[koralsizlandurmak]
to disarm somebody:
دۈشمەننى قورالسىزلاندۇرماق
to disarm the enemy
قوراللان-قوراللانماق. پ
[korallanmak]
to be armed with:
يېڭى تېخنىكا بىلەن قوراللانماق
to be armed with new technology
قوراللاندۇر-قوراللاندۇر-ماق. پ [korallandurmak]
to arm, provide with weapons
ئارمىيىنى قوراللاندۇرماق
to arm the army
قوراللىق. سۈپ [korallik]
armed, having weapons:
قوراللىق قوزغىلاڭ
an armed uprising
قوراللىق كۈرەش
an armed struggle
قورال-ياراق. ئى
[koral—yarak]
weapons, arms:
قورال -ياراق زاۋۇتى
a weapons factory
قوراي. ئى [ko:ray]
withered grass
قورچاق. ئى؛ سۈپ [korqak]
a puppet, a doll:
قورچاق ھۆكۈمەت
a puppet government
قورداق. ئى [kordak]
a meat and potato stew
قورساق. ئى [korsak]
stomach, belly:
قورساق ئاچماق
to be hungry
قورسىقىم ئاچتى.
I'm hungry.
غوجامنىڭ قورسىقى توق، قۇلى بىلەن ئىشى يوق.
When the master's belly is full, he won't bother his slaves.
قورسىقى كەڭ

تاش قورغان

a stone fortress

قورق-قورقماق. پ

[korkmak]

to be afraid,scared of:

مەن ئىتتىن قورقمايمەن.

I'm not scared of dogs.

مەن بۇ خەۋەردىن قورقۇپ كەتتىم.

I was frightened by the news.

بىز قورقمايمىز.

We're not afraid.

قورققاق. سۈپ [korkkak]

cowardly,timid,fearful

قورققاقلىق. ئى

[korkkaklik]

cowardice,timidity,fear

قورقۇت-قورقۇتماق. پ

[korkutmak]

to frighten,scare:

ئۇ مېنى قورقۇتۇۋەتتى.

He frightened me.

قورقۇش-قورقۇشماق. پ

[korkuxmak]

to be afraid,scared

قورقۇمسىز. سۈپ

[korkumsiz]

unafraid,brave

قورقۇنچ. ئى [korkunq]

fear,dread,apprehension:

قورقۇنچ ئىچىدە قالماق

generous,magnanious

قورساق ئاغرىماق

1. to fell sorry;2. to have a stomach ache

قورسىقىم ئاغرىدى.

I'm very sorry to hear that.

قورساق كۆپۈكىنى چىقارماق

to be angry,mad

قورساقتا قالماق

to be pregnant

قورسىقىدا بالا بار.

She's pregnant.

قورشا-قورشىماق. پ

[korximak]

surround,encircle:

باغنى تام بىلەن قورشىماق

to build a wall around a garden

دۈشمەننى قورشىماق

to surround the enemy

قورشال-قورشالماق. پ

[korxalmak]

to be surrounded,encircled:

بۇ ئۆي تام بىلەن قورشالغان.

The house is surrounded by a wall.

قورشاۋ. ئى [korxaw]

encirclement:

قورشاۋغا ئالماق

to surround,encircle

قورغان. ئى [korοan]

a fort,fortress:

to be fried, cooked, to shrink

قورۇما. سۈپ [ko:ruma]

fried, cooked; a vegetable dish:

قورۇما كاۋاپ

fried kebab

قورۇن-قورۇنماق. پ

[korunmak]

to be restrained, restricted:

قورۇنماي، ئازادە ئولتۇرۇڭ.

Make yourself comfortable.

قوزا. ئى [koza]

a lamb

قوزغا-قوزغىماق. پ

[kozoimak]

to move; excite, arouse:

جوزىنى ئورنىدىن قوزغاپ قوي.

Move the table aside.

ئۇنىڭ قىلمىشى كۆپچىلىكنىڭ غەزىپىنى قوزغىدى.

His deeds aroused people's anger.

قوزغاتقۇچ. ئى [kozoatkuq]

a starting device

قوزغاتقۇچ دورا. ئى

[kozoatkuq dora]

to set out; be aroused:

ئۇ بېيجىڭدىن قوزغالدى.

He set out from Beijing.

ئامما قوزغالدى.

The masses rose up in

to be in a state of fear

قورقۇنچاق. سۈپ

[korkunqak]

timid, fearful

قورقۇنچاقلىق. ئى

[korkunqaklik]

timidity, fear

قورقۇنچلۇق. سۈپ

[korkunqluk]

terrifying, frightening:

قورقۇنچلۇق مەنزىرە

a terrible scene

قورۇ-قورۇماق. پ

[ko:rumak]

to fry, cook:

سەي قورۇماق

to fry vegetables

قورۇش-قورۇشماق. پ

[koruxmak]

to fry, cook

قورۇق 1. ئى [ko:ruk]

a wrinkle, line

يۈزىگە قورۇق چۈشمەك

to have wrinkles (on the face)

قورۇق 2. ئى [ko:ruk]

an enclosure, surrounding wall, farm

قورۇل. ئى [ko:rul]

the sights (of a gun)

قورۇل-قورۇلماق. پ

[korulmak]

قوش ئايلىق ژورنال
a bi—monthly magazine
قوش تىرناق
quotation marks
قوش قاناتلىق ئايروپىلان
a bi—plane
قوش مەنىلىك سۆز
an ambiguous word
قوش-قوشماق. پ [koxmak]
to add together merge:
ئۈچنى ئالتىگە قوشسىڭىز
توققۇز بولىدۇ.
If you add 3 and 6, you get 9.
هاراققا سۇ قوشماق
to add water to wine
قوشاق. ئى [koxak]
a folk song
قوشاقچى. ئى [koxakqi]
a folk singer
قوشاقدا-قوشاقدىماق. ئى
[koxakdimak]
to tie together:
قويلارنى قوشاقداپ باغلىماق
to tie sheep up together
قوشچى. ئى [koxqi]
a person who ploughs
قوش-قوش. سۈپ
[kox—kox]
many, double
قوشقار. ئى [koxkar]
a ram:

revolt.
دېڭىز دولقۇنلىرى قوزغالدى.
The waves increased in strength.
كونا كېسەل قوزغىلىپ قالدى.
His previous disease has broken out again.
قوزغىلاڭ. ئى [koz oilaŋ]
a riot, uprising, mutiny:
قوراللىق قوزغىلاڭ
an armed uprising
قوزغىلاڭ كۆتۈرمەك. پ
to revolt, riot
قوزغىلاڭچى. ئى
[koz oilaŋqi]
a rioter, mutineer
قوزۇق. ئى [ko:zuk]
a stake, post:
ئاتنى قوزۇققا باغلاپ قويماق
to tie a horse to a stake
قوزىچاق. ئى [koziqak]
a young lamb
قوزىلا-قوزىلىماق. پ
[kozilimak]
to give birth to lambs:
قويلار قوزىلاشقا باشلىدى.
The lambing season has begun.
قوزىلىق. سۈپ [kozilik]
with lambs
قوش. سۈپ [kox]
bi—, double:

neighbourly relations

قوشۇش-قوشۇشماق
[koxuxmak]
to add:

قوشۇش بەلگىسى
the addition sign

قوشۇش ئەمىلى
addition, adding

قوشۇق. ئى [koxuk]
a spoon:

قوشۇق سالما!
Don't interrupt!

قوشۇقلا-قوشۇقلىماق. پ
[koxuklimak]
to spoon: (eg. food, medicine)

قوشۇل-قوشۇلماق. پ
[koxulmak]
to agree, join:

مەن قوشۇلىمەن.
I agree.

يېرىم يولدا بىر قانچە ئادەم بىزگە قوشۇلدى.
Half way there, we were joined by a few people.

بۇ دەريا ئاخىر بېرىپ تارىمغا قوشۇلىدۇ.
The river joins the Tarim further down.

قوشۇلما. سۈپ [koxulma]
mixed, united, combined

قوشۇلۇش-قوشۇلۇشماق. پ

ئىككى قوشقار سوقۇشسا بۆرىگە پايدا.
If two rams fight, the wolf benefits.

قوشكېزەك. ئى [koxkezək]
twins:

ئۇلار قوشكېزەكمۇ؟
Are they twins?

قوشلاپ. رەۋ [koxlap]
in two's and three's, in groups

قوشما. سۈپ [koxma]
united, added together:

قوشما سان
a compound number

ئامېرىكا قوشما شتاتلىرى
the United States of America

قوشما سۆز
a compound word

قوشما جۈملە
a compound sentence

قوشنا. ئى [koxna]
a neighbour:

يىراقتىكى تۇغقاندىن يېقىندىكى قوشنا ئەلا.
A near neighbour is better than a distant relative.

قوشنىدارچىلىق. ئى
[koxnidarqilik]
neighbourliness:

قوشنىدارچىلىق مۇناسىۋىتى

The house is guarded.

قوغدان-قوغدانماق. پ

[koodanmak]

to defend oneself:

قوغدىنىش ئۇرۇشى

a war in self—defence

قوغلا-قوغلىماق. پ

[kooɪlimak]

to pursue, chase:

ئىت مۈشۈكنى قوغلىدى.

The dog chased the cat.

ئۇ تېز ماڭىدۇ، مەن ئۇنى قوغلاپ يېتەلمەيمەن.

He's walking so fast, I'll never catch him.

قوغلات-قوغلاتماق. پ

[kooɪlatmak]

to cause to pursue

قوغلان-قوغلانماق. پ

[kooɪlanmak]

to be pursued, expelled

قوغلاندى. سۈپ [kooɪlandi]

a person expelled or banished

قوغۇشۇن. ئى [kooɪuxun]

lead (the metal):

قوغۇشۇن ھەرپ

lead type

قوغۇن. ئى [kooɪun]

sweet —melon

قوغۇنچى. ئى [kooɪuqi]

[koxuluxmak]

to agree, consent to

قوشۇما. ئى [koxu:ma]

the brow:

قوشۇمىسىنى تۈرمەك

to knit the brows, frown

قوشۇمچە 1. ئى [koxumqə]

an appendix (in a book)

قوشۇمچە 2. ئى [koxumqə]

an affix, suffix; addition:

سۆز ياسىغۇچى قوشۇمچىلار

word—building affixes

قوشۇمچە باج

an additional tax

قوشۇمچە مەھسۇلات

a by—product

قوشۇن. ئى [koxun]

troops, soldiers:

چەت ئەل قوشۇنلىرى

foreign troops

قوغدا-قوغدىماق. پ

[koodimak]

to defend, protect:

مەن دۆلىتىمنى قوغدايمەن.

I'll defend my country.

قوغداش-قوغداشماق. پ

[koodaxmak]

to defend, protect

قوغدال-قوغدالماق. پ

[koodalmak]

to be guarded, protected:

بۇ قوغدىلىدىغان ئۆي.

قولتۇقلا-قولتۇقلىماق. پ
[koltuklimak]
to support by holding under the arm:
قېرىلارنى قولتۇقلىماق
to support old people
قولچۇماق. ئى [kolqumak]
a criminal accomplice
قولداش. ئى [koldax]
a helper (at a wedding)
يىگىت قولداش
a bestman (at a wedding)
قىز قولداش
a bridesmaid
قولداما. ئى [koldama]
a Uigur macaroni — like dish
قولقاپ. ئى [kolkap]
mittens, gloves
قول-قانات. ئى [kol—kanat]
wings; support
بۇ بالا مېنىڭ قول-قانىتىم.
This child is my only support.
قوللا-قوللىماق. پ
[kollimak]
to support, agree with, back:
بىز ئۇنىڭ پىكىرلىرىنى قوللايمىز.
We support his suggestions.
قوللاش-قوللاشماق. پ
[kollaxmak]

I haven't time now.
قول ئۇچىدا ئىشلىمەك
to do something in a slap—dash way
قولاش-قولاشماق. پ
[kolaxmak]
to be nimble, agile, easy fo use
ئاغزىم گەپكە قولاشمايدۇ.
I'm not good at speaking.
بۇ كەتمەن قولۇمغا قولىشىپ قالدى.
This hoe is easy to use.
قولاي. سۈپ [kolay]
convenient, appropriate:
ئىشقا قولاي
useful for one's work
قولايسىز. سۈپ [kolaysiz]
inconvenient, inappropriate
قولايلاش-قولايلاشماق. پ
[kolaylaxmak]
to be convenient, appropri—ateness
قولتۇق. ئى [koltuk]
the armpit:
دېڭىز قولتۇقى
a bay, gulf
دەريا قولتۇقى
a bend in a river
قولتۇقتاياق. ئى
[koltuktayak]
a crutch

قومۇر-قومۇرماق. پ
[ķomurmaķ]
to pull up, uproot:
دەرەخنى يىلتىزى بىلەن قومۇرماق
to uproot a tree

قون-قونماق. پ [ķonmaķ]
to descend, spend a night:
ئايروپىلان يەرگە قوندى.
The aeroplane landed.
قۇش دەرەخكە قوندى.
The bird alighted on the tree.

قوناق. ئى [ķonaķ]
sorghum, corn:
قوناق ئۇنى
corn flour

قونالغۇ. ئى [ķonaloɥu]
a place to spend a night

قونچ. ئى [ķonq]
the upper part of a boot

قونداق. ئى [ķondaķ]
the butt (of a rifle); a bird perch

قوندۇر-قوندۇرماق. پ
[ķondurmaķ]
to make someone spend the night

قوۋزاق. ئى [ķowzaķ]
the bark (of a tree:)
دەرەخ قوۋزىقى
the bark of a tree

to support, agree with

قوللان-قوللانماق. پ
[ķollanmaķ]
to use, adopt (a method)

قوللانما. ئى [ķollanma]
a manual, guide—book
ئوقۇتۇش قوللانمىسى
a teacher's handbook

قوللىنىل-قوللىنىلماق. پ
[ķollinilmaķ]
to be used, adopted
كۆپ قوللىنىلىدىغان سۆزلەر
common, high — frequency words

قولمۇقول [kolmuķol]
hand in hand, together
قولمۇقول ئىشلىمەك
to work together

قولۋاق. ئى [ķolwaķ]
a small boat

قوماچ. ئى [ķomaq]
roasted corn

قوماندا. ئى [ķomanda]
a command, order; leader

قوماندان. ئى [ķomandan]
a commander
ئالىي باش قوماندان
a high — ranking commander

قوماندانلىق. ئى
[ķomandanliķ]
leading, commanding

قوۋم. ئى [kowm]
tribe, people
قوۋۇرغا. ئى [kowurọa]
the rib cage:
قوۋۇرغا گۆشى
rib meat
قوۋۇرغىسى كۆرۈنۈپ قالماق
to be very thin
قوۋۇز. ئى [kowuz]
a cheek (part of the face)
قوۋۇش-قوۋۇشماق. پ
[kowuxmak]
to join together
قوۋۇق. ئى [kowuk]
the city gate, a bird cage
قوي. ئى [koy]
a sheep:
قوي گۆشى
mutton
ساغلىق قوي
a female sheep
قوي تېرىسى
a sheep skin
قوي-قويماق. پ [koymak]
to put down. leave, place:
مەن كىتابنى ئەركىنگە قويۇپ
قويىمەن.
I will leave the book with
Arkin.
ۋېلىسىپىتنى بۇ يەرگە قويۇڭ.
Put the bike here.
كىتابنى كىتاب جازىسىغا
قويۇڭ.
Put the book on the shelf.
ئۇنىڭ يۈك-تاقلىرىنى ھازىرچە
مۇشۇ يەرگە قويۇپ تۇرۇپ،
قايتىشىمدا ئالاي.
Leave his luggage here, I'll
pick it up when I come
back.
قويۇپ بەرمەك
to release, let go
ئۇ تۈرمىدىن قويۇپ بېرىلدى.
He was released from
prison.
ساقال قويۇپ بەرمەك
to grow one's beard
بالىغا ئات قويماق
to name a child
قوي، بۇنداق گەپنى.
Stop talking like that.
قويچى. ئى [koyqi]
a sheepherd
قويچىلىق. ئى [koyqilik]
sheep raising
قويۇق. سۈپ [koyuk]
dense, thick:
قويۇق قايماق
thick cream
قويۇق بۇلۇت
thick clouds
قويۇق ئورمان
a dense forest
قويۇقلاش-قويۇقلاشماق. پ

دۈشمەننىڭ قۇتراتقۇلۇقىدىن قاتتىق ھوشيار بولۇش كېرەك.
We must be very careful of the enemy's provocations.

قۇتقۇز-قۇتقۇزماق. پ
[kutkuzmak]
to rescue, save:

ئۇ ئوت ئۆچۈرگۈچىلەر تەرەپىدىن قۇتقۇزۇۋېلىندى.
He was rescued by the firemen.

ئۇ مېنى سۇ ئاستىدىن قۇتقۇزۇۋالدى.
He saved me from drowning.

قۇتقۇزغۇچى. ئى
[kutkuzoʁuqi]
saviour, redeemer

قۇتلا-قۇتلىماق. پ
[kutlimak]
to be glad, congratulate

قۇتلۇق. سۈپ [kutluk]
happy, joyful:

قۇتلۇق كۈن
a happy day

بايرىمىڭىز قۇتلۇق بولسۇن!
Many happy returs! (said during a festival)

قۇتۇپ. ئى [kutup]
the (North)pole; extreme:

شىمالىي قۇتۇپ
the North pole

بىر قۇتۇپتىن يەنە بىر قۇتۇپقا

[koyuklaxmak]
to be thick, dense:

تۇمان قويۇقلاشماق
to thicken (of a fog)

قويۇل-قويۇلماق 1. پ
[koyulmak]
to become dense, thick

قويۇلماق 2. پ [koyulmak]
to be placed; released

قويۇن. ئى [koyun]
breast, bosom:

قويۇن سائەت
a breast watch

قويۇن يانچۇق
a breast pocket

قۇپقۇرۇق. سۈپ [kupkuruk]
very dry

قۇتا. ئى [kuta]
a box, tin, jar

قۇترا-قۇترىماق. پ
[kutrimak]
to run wild. be rampant

قۇترات-قۇتراتماق. پ
[kutratmak]
to incite, stir up

قۇتراتقۇچى. ئى
[kutratkuqi]
a person inciting trouble, provocateur

قۇتراتقۇلۇق. ئى
[kutratkuluk]
provocation, incitement

ئۆتمەك

to go from one extreme to the other

قۇتۇپلان-قۇتۇپلانماق. پ [kutuplanmak]

to be polarized

قۇتۇل-قۇتۇلماق. پ [kutulmak]

be extricate oneself, escape from:

ئۆلۈمدىن قۇتۇلماق

to escape death

قەرزدىن قۇتۇلماق

to pay off a debt

قۇتۇلدۇر-قۇتۇلدۇرماق. پ [kutuldurmak]

to save, rescue someone:

قۇتۇلدۇرۇش پۇلى

rescue money

قۇتۇلدۇرغۇچى. ئى [kutuldur oɟuqi]

saviour, redeemer

قۇتۇلدۇرۇل-قۇتۇلدۇرۇل-ماق. پ [kutuldurulmak]

to be saved, rescued

قۇتۇلغۇسىز. سۈپ [kutul oɟusiz]

inescapable, hopeless

قۇچ-قۇچماق. پ [kuqmak]

to get, obtain:

زەپەر قۇچماق

to win a victory

قۇچاق. ئى [kuqak]

bosom, breast:

بالىنى قۇچاققا ئالماق

to take a child in one's arms

بىر قۇچاق سامان

an armful of goods

قۇچاق يەتمەيدىغان دەرەخ

a tree too thick to put one's arms around

قۇچاقلا-قۇچاقلىماق. پ [kuqaklimak]

to embrace, hug

قۇچاقلاش-قۇچاقلاشماق. پ [kuqaklaxmak]

to embrace, hug

قۇچاقلىشىپ كۆرۈشمەك

to greet one another with an embrace

قۇچاقلان-قۇچاقلانماق. پ [kuqaklanmak]

to be embraced

قۇدا. ئى [kuda]

relatives by marriage

قۇدرەت. ئى [kudrət]

power, strength

قۇدرەت تاپماق. پ

to become strong

دۆلىتىمىز تېخىمۇ قۇدرەت تاپتى.

Our country has become very strong.

to install, put together

ئۇ ۋېلسىپىتنى قۇراشتۇردى.

He put the bicycle together.

قۇرام. ئى [kuram]

of age, mature:

قۇرامىغا يەتكەن ئادەم

an adult

قۇرئان. ئى [kur'an]

the Koran:

سىز قۇرئاننى ئوقۇغانمۇ؟

Have you read the Koran:

قۇربان. ئى [kurban]

a sacrifice, offering

قۇربان قىلماق. پ

to sacrifice:

ئۇلار ھەر يىلى قوي ئۆلتۈرۈپ قۇربانلىق قىلىدۇ.

They sacrifice a sheep every year.

قۇربان ھېيت. ئى

Kurban Festival

قۇرت. ئى [kurt]

a worm, bug, grub:

ئۇنى مەن قۇرتتەك ۋاقتىدىن تارتىپ بېقىپ چوڭ قىلغاندىم.

I've looked after him since he was tiny.

قۇرت-قوڭغۇز. ئى

[kurt—koŋoɪuz]

insects, bugs

قۇرتلا-قۇرتلىماق. پ

[kurtlimak]

قۇدرەتلىك. سۈپ

[kudrətlik]

strong, powerful

قۇدۇق. ئى [kuduk]

a well:

قۇدۇق سۈيى

well water

قۇدۇق كولىماق

to dig a well

قۇدىلاش-قۇدىلاشماق. پ

[kudilaxmak]

to be related by marriage

قۇر. ئى [kur]

a line, a stroke, a time:

قۇر ئارىلىق

between the lines

بىر قۇر ئوقۇماق

to read something once

بىر قۇر كىيىم

a set of clothes

قۇر-قۇرماق. پ [kurmak]

to build, found, establish:

ئىتتىپاقلىق قۇرماق

to build unity

يېڭى بىر دوختۇرخانا قۇرۇلدى.

A new hospital has been built.

قۇرا-قۇرىماق. پ

[kurimak]

to patch, piece together

قۇراشتۇر-قۇراشتۇرماق. پ

[kuraxturmak]

قۇرۇت. ئى [kurut]
hardened Kazakh cheese

قۇرۇت-قۇرۇتماق. پ
[kurutmak]
to (cause to)dry:
ھۆل كىيىمنى قۇرۇتماق
to dry damp clothes
ئوتۇننى قۇرۇتماق
to dry firewood

قۇرۇق. سۈپ [kuruk]
dry, empty
قۇرۇق مېۋە
dried fruit
قۇرۇق كىتاب
a worthless book
قۇرۇق گەپ
empty talk, nonsense
قۇرۇق ھارۋا قاتتىق تاراقلايدۇ.
An empty cart makes a loud noise.
قۇرۇق يولغا سېلىپ قويدۇق.
(polite experession said by host to departing guests)
قۇرۇق كەلدۇق !
We came empty handed!
(said by a guest)
قۇرۇق ئولتۇرۇپ قالدىڭلار!
We haven't fed you well!
(said by the host)

قۇرۇقدا-قۇرۇقدىماق. پ
[kurkdimak]
to dry, clean out; empty:
to be worm ridden

قۇرداش. سۈپ [kurdax]
the same age:
مەن ئۇنىڭ بىلەن قۇرداش.
I'm the same age as he.

قۇرغاق. سۈپ [kur ꝗak]
dry, arid:
قۇرغاق رايون
an arid region
ھاۋا بەك قۇرغاق
The weather is very dry.

قۇرغاقچىلىق. ئى
[kur ꝗakqilik]
drought:
قۇرغاقچىلىق ئاپىتى
a serious drought

قۇرغۇز-قۇرغۇزماق. پ
[kur ꝗuzmak]
to have something built, founded

قۇرما تام. ئى [kurma tam]
a mud fence

قۇرۇ-قۇرۇماق. پ
[kurumak]
to become dry, dry up:
كىر ئاپتاپتا تېز قۇرۇيدۇ.
The washing will dry quickly in the sun.
سىر قۇرۇپتۇ.
The paint has dried.
دەريا قۇرۇپ كەتتى.
The river has dried up.

to vomit, throw up

قۇسۇر. ئى [kusur]

an error, mistake:

قۇسۇر چىقارماق. پ

[kusur qikarmak]

to make a mistake

قۇسۇق. ئى [kusuk]

vomit, puke

قۇش. ئى [kux]

a bird, eagle:

ئۆي قۇشى

a pet bird

قۇشچى. ئى [kuxqi]

one who hunts with an eagle

قۇشخانا. ئى [kuxhana]

an abattoir, slaughter—house

قۇشقاچ. ئى [kuxkaq]

a sparrow

قۇشلا-قۇشلىماق. پ

[kuxlimak]

to hunt with an eagle

قۇل. ئى [kul]

servant, slave

قۇل قىلماق. پ

to enslave

قۇلاق. ئى [kulak]

the ear:

قۇلىقىنى دىڭ تۇتماق

to listen carefully

قۇلىقى ئېغىر

to be hard of hearing

قۇلىقى يۇمشاق

قوتاننى قۇرۇقدىماق

to clean out a sheep pen

ئوغرىلار ئۆينى قۇرۇقداپ قويىدى.

The thieves ransacked the house.

قۇرۇقلۇق. ئى [kurukluk]

dryness, aridity:

قۇرۇقلۇق ئارمىيىسى

the Army, land forces

قۇرۇل-قۇرۇلماق. پ

[kurulmak]

to be formed, established:

جۈملىلەر سۆزلەردىن قۇرۇلىدۇ.

Sentences are formed from words.

يېڭى بىر مەكتەپ قۇرۇلدى.

A new school has been founded.

قۇرۇلتاي. ئى [kurultay]

a meeting if delegates

قۇرۇلما. ئى [kurulma]

structure, make—up

قۇرۇلۇش. ئى [kurulux]

building, construction:

شەھەر قۇرۇلۇشى

urban construction

جۈملىنىڭ قۇرۇلۇشى

sentence construction

قۇرۇم. ئى [kurum]

soot, ash

قۇس-قۇسماق. پ [kusmak]

to be locked

قۇلۇپلۇق. سۈپ [kulupluk]

with a lock

قۇلۇله. ئى [kulu:lə]

a snail

قۇلۇن. ئى [kulun]

a pony

قۇلۇن- قۇلۇنلىماق. پ

[kulunlimak]

to give brith to a pony

قۇم. ئى [kum]

sand, grit:

قۇم خالتا

a sandbag

قۇم قازان

an earthenware pot

قۇمساڭ. سۈپ [kumsaŋ]

sandy, gritty:

قۇمساڭ توپا

sandy soil

قۇملۇق. ئى [kumluk]

desert, wilderness

قۇمىلاق. ئى [kumilak]

a pebble, divination stone

قۇندۇز. ئى [kunduz]

a beaver

قۇۋ. سۈپ [kuw]

crafty, cunning

قۇۋانچ. ئى [kuwanq]

happy, joyful

قۇۋلۇق. ئى [kuwluk]

guile, cunning:

to be credulous

قۇلىقىم سىزدە.

Carry on (talking). I am listening.

بۇ قۇلاقتىن كىرىپ ئۇ

قۇلاقتىن چىقىپ كەتمەك

in one ear, out of the other

گەپ بىر، قۇلاق ئىككى.

Listen more than you speak.

قۇلاققا كىرمەك

to listen, obey

قۇلىقىغا گەپ كىرمەيدىغان بالا

a disobedient child

قۇلاقچا. ئى [kulakqa]

a fur hat

قۇلان. ئى [kulan]

a wild horse

قۇلدار. ئى [kuldar]

a slave—owner

قۇلۇپ. ئى [kulup]

a lock, padlock:

ئىشىككە قۇلۇپ سالماق

to lock a door

قۇلۇپساز. ئى [kulupsaz]

a lock maker

قۇلۇپلا- قۇلۇپلىماق. پ

[kuluplimak]

to lock:

ئىشىكنى قۇلۇپلاڭ.

Lock the door.

قۇلۇپلان- قۇلۇپلانماق. پ

[kuluplanmak]

قۇياش ئېنېرگىيىسى
solar energy

قۇياش سىستېمىسى
the solar system

قۇيدۇر-قۇيدۇرماق. پ
[kuydurmak]
to have something poured

قۇيرۇق. ئى [kuyruk]
a tail;

ئاتنىڭ قۇيرۇقى
a horse's tail

قۇيرۇق كۆرسىتىپ، ئۆپكە ساتماق
to deal dishonesty

قۇيرۇقىنى تالىماق
to be concerned, but helpless

قۇيما. سۈپ [kuyma]
cast (eg. in iron):

قۇيما قازان
a cast —iron pot

قۇيما پولات
cast steel

قۇيماق. ئى [kuymak]
deep fried pancake

قۇيمىچى. ئى [kuymiqi]
foundry worker

قۇيۇچ. ئى [kuyuq]
pure steel

قۇيۇش-قۇيۇشماق. پ
[kuyuxmak]
to pour

قۇۋلۇقى يوق ئادەم
a guileless man

قۇۋۋەت. ئى [kuwwət]
strength, power

قۇۋۋەتسىزلەن-قۇۋۋەتسىزلەنمەك. پ [kuwwətsizlənmək]
to be weak, feeble

قۇۋۋەتلە-قۇۋۋەتلىمەك. پ
[kuwwətlimək]
to support, strengthen:

مەن ئۇنىڭ پىكرىنى قۇۋۋەتلەيمەن.
I support his suggestion.

قۇۋۋەتلىك. سۈپ
[kuwwətlik]
strong, powerful:

قۇۋۋەتلىك تاماق
nourishing food

قۇي-قۇيماق. پ [kuymak]
to pour

چۆگۈنگە سۇ قۇيۇڭ.
Pour some water into the kettle.

قاچىغا ئازراق سۇ قۇيۇۋېتىڭ.
Pour some water into the bowl.

يامغۇر قۇيۇۋەتتى.
It poured (rain).

قۇياش. سۈپ [kuyax]
solar, of the sun:

قۇياش نۇرى
sunlight

قۇيۇل-قۇيۇلماق. پ
[kuyulmak]
to be poured

قۇيۇمچاق. ئى [kuyumqak]
tail bone

قۇيۇن. ئى [kuyun]
a tornado:
قۇيۇندەك چاپماق
to fly away

قېپىن-قېپىنماق. پ
[kepinmak]
to get rich

قېتىش-قېتىشماق. پ
[ketixmak]
to dry:
سېمونت قېتىشىپتۇ.
The cement has dried

قېتىق. ئى [ketik]
yoghurt

قېتىم. ئى [ketim]
time,occasion:
بىر قېتىم
once
ئىككى قېتىم
twice
كېلەر قېتىم
next time
ئۇ ئۆتكەن قېتىملىق يىغىنغا قاتناشمىدى.
He didn't come to the last meeting.

قېتىمقى. سۈپ [ketimki]
time,occasion
ئۆتكەن قېتىمقى
last time

قېچىر. ئى [keqir]
a mule

قېچىش-قېچىشماق. پ
[keqixmak]
to run away,escape

قېرى. سۈپ [keri]
old,aged;an aged person:
ئۇ بەك قېرى.
She is very old.
قېرىلار
the aged,old people
قېرىلارنى ئاسرىشىمىز كېرەك.
We must look after our old people.

قېرى-قېرىماق. پ
[kerimak]
to become old, to age:
قېرىغاندا
as one gets older

قېرىش-قېرىشماق. پ
[kerixmak]
to oppse,counter,resist:
خەق بىلەن قېرىشماق
to confront others
ئۇ مېنى ئىزدەپ كەلسە، قې-رىشقاندەك مەن ئۆيدە يوق بو-لۇپ قاپتىمەن.
He came to see me,
However,it so happened that

an officious person

قېلىپلاش-قېلىپلاشماق. پ
[ķeliplaxmaķ]
to make a pattern,mould

قېلىش-قېلىشماق. پ
[ķelixmaķ]
to remain, stay; to be inferior, not as good as:

ئۇلار مەكتەپتە قېلىشتى.
They stayed at school.

ئۇنىڭ ئوقۇغۇچىلىقى مېنىڭكىدىن قېلىشمايدۇ.
He's as good a student as I.

قېلىن. سۈپ [ķelin]
thick,dense;close:

قېلىن قەغەز
thick paper

قېلىن پاختىلىق چاپان
a thick cotton padded coat

يۈزى قېلىن
brazen,shameless

قېلىنلا-قېلىنلىماق. پ
[ķelinlimaķ]
to become thick

قار بارغانسېرى قېلىنلاپ كەتتى.
The snow got thicker.

قېلىنلات-قېلىنلاتماق. پ
[ķelinlatmaķ]
to (cause to)thicken

قېنى. [ķeni]
where,well:

I was not at home.

قېرىشقاق. سۈپ
[ķerixķaķ]
a person who likes opposing others

قېرىق. سۈپ [ķeriķ]
bitter;afraid:

قېرىق ئالما
a bitter apple

بۇ بالا چاچ ئالدۇرۇشقا قېرىق.
This child is afraid of having his hair cut.

قېرىنداش. ئى [ķerindax]
brother;pencil

قېزىش-قېزىشماق. پ
[ķezixmaķ]
to dig

قېزىلما. سۈپ [ķezilma]
mineral:

قېزىلما بايلىقلار
mineral wealth

قېقىش-قېقىشماق. پ
[ķeķixmaķ]
to knock,hammer,nail

قېقىل-قېقىلماق. پ
[ķeķilmaķ]
to be hammered,nailed

قېلىپ. ئى [ķelip]
model,mould,pattern:

قېلىپ ياسىماق
to make a mould

قېلىپباز. ئى [ķelipbaz]

father in—law

قىبلە. ئى [kiblə]

the part of a mosque pointing to Mecca

قىپقىزىل. سۈپ [kipkizil]

bright red;extrimly:

قىپقىزىل بايراق

a red flag

قىپقىزىل يالغانچىلىق

absolute lies

قىپيالىڭاچ. سۈپ

[kipyaliŋaq]

stark naked; blunt (of speech)

قىپيالىڭاچ ئادەم

a stark naked person

گەپنى قىپيالىڭاچ ئوتتۇرىغا قويماق

to put something bluntly

قىتئە. ئى [kit'ə:]

a continent:

ئاسىيا قىتئەسى

the Asian continent

قىتماللاش-قىتماللاشماق. پ

[kitmallaxmak]

to be impervious, unconcerned:

بۇ بالا تىل ئاڭلاۋېرىپ قىتماللىشىپ كېتىپتۇ.

The child has had so many scoldings he no longer cares.

قىچا. ئى [kiqa]

كىتاب قېنى؟

Where's the book then?

قېنى، سۆزلەپ بېقىڭ!

Go ahead,say something!

قېنىق. سۈپ [kenik]

concentrated, dark (of colours):

قېنىق چاي

strong tea

قېنىق قىزىل

deep,dark red

قېيدا-قېيدىماق. پ

[keydimak]

angry,feel upset

ئۇ قېيداپ ئۆيدىن چىقىپ كەتتى.

He left the house in a temper.

قېيىش-قېيىشماق. پ

[keyixmak]

to act in anger

قېيىق. ئى [keyik]

a small boat:

يەلكەنلىك قېيىق

a sailing boat

ماتورلۇق قېيىق

a motor boat

قېيىن. ئى [keyin]

in—law:

قېيىن ئانا، قېيىن ئاپا

mother in—law

قېيىن ئاتا، قېيىن دادا

ساقال قىرماق

to shave

سەۋزە قىرماق

to scrape a carrot clean

دۈشمەننى قىرماق

to kill an enemy

قىرائەت. ئى [kịra:ət]

see below

قىرائەت قىلماق. پ

to read (esp. the Koran)

قىرائەتخانا. ئى

[kịra:əthana]

a reading room

قىران. سۈپ [kịran]

strong, well—built

قىراۋ. ئى [kịraw]

frost

قىرچاڭغۇ. سۈپ [kịrqaŋoụ]

slow, sluggish:

قىرچاڭغۇ ئات

a slow horse

قىرچىل-قىرچىلماق. پ

[kịrqilmak̦]

to be worn, used:

چاپاننىڭ يېڭى قىرچىلىپ قاپتۇ.

The coat sleeves look worn.

قىرغاق. ئى [kịroạk̦]

a bank, edge, side:

دېڭىز قىرغىقى

the coast

دەريا قىرغىقى

rape seed

قىچقار-قىچقارماق. پ

[kịqk̦armak̦]

to call, shout at, invite:

مېنى قىچقارغان كىم؟

Who called me?

مېھمانخانىغا قىچقارماق

to invite guests over

قىچقارت-قىچقارتماق. پ

[kịqk̦artmak̦]

to have someone invited

قىچىش-قىچىشماق. پ

[kịqixmak̦]

to itch, scratch, tickle:

دۈمبىسى قىچىشقان ئېشەك تۈگمەنگە ئۆزى بېرىپتۇ.

If ticklesa donkey's back, he'll make his own way to the mill.

قىچىشقاق. ئى [kịqixk̦ak̦]

scabies

قىدىر-قىدىرماق. پ

[kịdirmak̦]

to search for, look for

قىر. ئى [kịr]

edge, side:

جوزىنىڭ قىرى

the side of the table

ئېتىز قىرى

the edge of the field

قىر-قىرماق. پ [kịrmak̦]

to scrape; to kill, massacre:

The sheep is ready for shearing.

قىرلا-قىرلىماق. پ
[kirlimak]
to place carefully on top of each other:
شەپكىنى قىرلاپ كىيمەك
to wear a hat at an angle

قىرلىق. سۈپ [kirlik]
having edges:
ئۈچ قىرلىق ئىگەك
a triangular file

قىرىچە. رەۋ [kiriqə]
sideways, on edge:
قىرىچە قويماق
to put something on its side

قىرىش-قىرىشماق. پ
[kirixmak]
to scrape, shave

قىرىق. س [kirik]
forty

قىرىل-قىرىلماق. پ
[kirilmak]
to be scraped, shaved, massacred

قىرىندى. ئى [kirindi]
shavings:
تۆمۈر قىرىندىسى
metal shavings

قىز. ئى [kiz]
a young girl, daughter, bride

قىزار-قىزارماق. پ

the bank of the river

قىرغۇچ. ئى [kir oıuq]
a (vegetable) scaper; a shaving knife

قىرغۇز-قىرغۇزماق. پ
[kir oıuzmak]
to have something scraped, shaved

قىرغىز. ئى [kir oıiz]
Khirghiz, a Khirghiz

قىرغىزچە. رەۋ؛ سۈپ
[kir oıizqə]
the Khirghiz language, Khirghiz

قىرغىن. ئى [kir oıin]
a slaughter, massacre:
قانلىق قىرغىن
a bloody massacre

قىرغىن قىلماق. پ
to slaughter, massacre

قىرقى-قىرقىماق. پ
[kirkimak]
to cut (hair), trim:
چاچ قىرقىماق
to cut hair
قوي قىرقىماق
to shear a sheep

قىرقىم. سۈپ [kirkim]
cut, trimmed:
قىرقىم چاچ
trimmed hair
قوي يۇڭى قىرقىمغا كەلدى.

enthusiasm, ardour

قىزى-قىزىماق. پ [kizimak]
to be hot, have a tempe—rature; be excited:

كۈن قىزىپ كەتتى.
It's getting hotter.

سىز يەنىلا قىزىۋاتامسىز؟
Have you still got a temperature?

ئويۇن قىزىپ كەتتى.
The game has become exciting.

ئۇ هاراق ئىچىپ قىزىپ قالدى.
He drunk too much and got excited.

قىزىت-قىزىتماق. پ
[kizitmak]
to heat:

سۈتنى قىزىتىڭ.
Heat the milk.

قىزىتما. ئى [kizitma]
fever, high temperature

قىزىتىش-قىزىتىشماق. پ
[kizitixmak]
to heat

قىزىش-قىزىشماق. پ
[kizixmak]
to be hot, be excited

قىزىق. سۈپ [kizik]
hot, funny, interesting:

قىزىق چاي
hot tea

[kizarmak]
to become red, blush:

ئۇ ئۇيالغىنىدىن قىزىرىپ كەتتى.
He blushed with shame.

قىزچاق. ئى [kizqak]
a young girl

قىزدۇر-قىزدۇرماق. پ
[kizdurmak]
to heat, cause to redden

قىزدۇرغۇچ. ئى [kizduroɪuq]
a heating device

قىزغان-قىزغانماق. پ
[kizoɪanmak]
to be stingy, mean

قىزغانچۇق. سۈپ
[kizoɪanquk]
mean, stingy

قىزغۇچ. سۈپ [kizoɪuq]
reddish in colour

قىزغىن. سۈپ [kizoɪin]
enthusiastic, warm:

قىزغىن مۇھەببەت
a passionate love

قىزغىن ئۈمىد
a burning hope

قىزغىن تەبرىكلىمەك
to warmly congratulate

ئۇ قىزغىن نۇتۇق سۆزلىدى.
He gave a passionate speech.

قىزغىنلىق. ئى [kizoɪinlik]

interesting, curious:

مەن بۇ ئىشقا قىزىقسىنىۋاتىمەن.

I find this matter interesting.

قىزىققان. سۈپ [kizikkan]

impetuous, rash

قىزىقلىق. ئى [kiziklik]

interest, curiosity

قىزىل. سۈپ [kizil]

red; lip—stick:

قىزىل تۈلكە

a red fox

قىزىلگۈل

a rose

قىزىل ئارمىيە

the Red Army

قىزىللاش-قىزىللاشماق. پ

[kizillaxmak]

to become red:

ھەم قىزىللاشقان، ھەم مۇتە-خەسسىسلەشكەن

both red and expert

قىس. سۈپ [kis]

rare, in short supply:

ۋاقىت قىس.

Time is short.

سۇ بەكمۇ قىس بولدى.

Water is very scarce.

قىس-قىسماق. پ [kismak]

to squeeze, press; wear:

ئىشىك قولۇمنى قىسىۋالدى.

My hand got caught in the door.

قىزىق ھېكايە

an interesting story

قىزىق گەپ

a joke

قىزىق ئىشلىمەك

to work hard

قىزىق-قىزىقماق. [kizikmak]

to be interested in, to enjoy:

سىز مۇزىكىغا قىزىقامسىز؟

Are you interested in music?

سىز نېمىگە قىزىقىسىز؟

What are you interested in?

قىزىقارلىق. سۈپ

[kizikarlik]

funny, interesting, exciting:

قىزىقارلىق مۇسابىقە

an exciting match (race)

قىزىقارلىق كىنو

a funny film

قىزىقتۇر-قىزىقتۇرماق. پ

[kiziktурmak]

to interest someone in something

قىزىقچى. ئى [kizikqi]

a joker, witty person

قىزىقچىلىق. ئى [kizikqilik]

humour, joking

قىزىقسىن-قىزىقسىنماق. پ

[kiziksinmak]

to find something

ئۆتۈك پۇتۇمنى قىسىۋاتىدۇ.
The boots are hurting my feet.

گۈل قىسماق
to wear a flower

قىساس. ئى [kisas]
hatred, revenge, vengeance

قىساس ئالماق. پ
to take revenge

قىساسچى. ئى [kisasqi]
an avenger, one who takes revenge

قىستا-قىستىماق. پ
[kistimak]
to press, compel, supress:

سەن قالايمىقان قىستاۋەرمە.
Stop shoving.

قىستاشمايلى!
Let's not push!

قەرزنى قىستىماق
to press for payment of a debt

كۈلكىسى قىستىماق
to surpress a smile

قىستاق. سۈپ [kistak]
narrow, tight:

بۇ ئۆي بەك قىستاق.
This room is too small.

قىستاڭ. سۈپ [kistaŋ]
crowded, over—crowded:

قىستاڭ يول
a crowded road

قىستاڭدا قالماق. پ
[kistaŋda kalmak]
to be in financial difficulty

قىستال-قىستالماق. پ
[kistalmak]
to push, shove, crowd:

قىستالماڭلار.
Don't crowd.

قىستىلىپ ئولتۇرماق
to sit cramped up

قىستۇر-قىستۇرماق. پ
[kisturmak]
to insert, squeeze into

قىستۇرما. ئى
[kisturma]
interpolated, inserted

قىستۇرما سۆز
an interpolated remark

قىستۇرۇل-قىستۇرۇلماق. پ
[kisturulamak]
to be interpolated; to meddle in:

ئۇ نېمە ئىش بولسا قىستۇرۇ-لۇۋالىدۇ.
He's always meddling in things.

قىسسە. ئى [kissa]
a story, fable

قىسقا. سۈپ [kiska]
short, brief:

قىسقا ماقالە
a short article

قىسقا مۇددەتلىك كۇرس
a short course
قىسقا خەۋەر
brief news
قىسقا دولقۇن
short waves
قىسقار-قىسقارماق. پ
[kiskarmak]
to be become short:
كۈن قىسقىراپ كەتتى.
The days are shortening.
يول قىسقاردى.
The road has been shortened.
قىسقارت-قىسقارتماق. پ
[kiskartmak]
to shorten, lower, reduce:
خىراجەتنى قىسقارتماق
to lower expenditure
ئىشلەپچىقارمايدىغان خادىملارنى قىسقارتماق
to reduce the number of non—productive staff
قىسقارتما. ئى
[kiskartma]
summary, abstract
قىسقارتىل-قىسقارتىلماق. پ
[kiskartilmak]
to be abbreviated, abstracted
قىسقارتىلما. ئى
[kiskartilma]
a summary, abstract:
ماقالىنىڭ قىسقارتىلمىسى
an abstract of an article
قىسقۇچ. ئى [kiskuq]
pliers, pincers, cutters:
چاچ قىسقۇچ
hair—cutters
قىسقىچە. رەۋ [kiskiqə]
brief, short, concise
قىسقىچە لۇغەت
a concise dictionary:
قىسقىچە قىلىپ ئېيتقاندا
to summarize
قىسقىلىق. ئى [kiskilik]
shortness, briefness;
tightness:
بۇ چاپان ماڭا قىسقىلىق قىلىدۇ.
This coat is too tight for me.
قىسما. سۈپ [kisma]
the space between two adjacent objects
قىسماق. ئى [kismak]
trap, snare:
قىسماق بىلەن قۇشقاچ تۇتماق
to catch sparrows with a snare
قىسمەت. ئى [kismət]
destiny, fate
قىسمەن. رەۋ [kismən]
partial, in part, some:
قىسمەن مەنپەئەت

a part, a section

ئىككىنچى قىسىم

Part Two

قىسىنـ ـقىسىنماق. پ
[ķisinmaķ]

to worry about, be concerned:

بالىسىغا قىسىنىپ ئانىنىڭ
گېلىدىن تاماق ئۆتمىدى.

The mother couldn't eat for worrying about her child.

قىش. ئى [ķix]

winter:

قىش باشلاندى.

Winter has begun.

قىشنىڭ غېمىنى يازدا قىل.

Prapare for winter in the summer.

قىشلا ـقىشلىماق. پ
[ķixlimaķ]

to spend the winter

قىشلاق. ئى [ķixlak]

witer pastures

قىشلىق. سۈپ [ķixlik]

wintery, winter:

قىشلىق تەتىل

the winter holiday

قىشلىق كىيىم

winter clothes

قىش-ياز. ئى [ķix—yaz]

winter and summer, all year round

partial, local interests

قىسمەن ئاۋاما

some people

قىسمەن بىلمەك

to have partial knowledge

قىسىر. سۈپ [ķisir]

an animal who has not yet calved

قىسىر ئىنەك

a heifer

قىسىشـ ـقىسىشماق. پ
[ķisixmaķ]

to squeeze, wear:

قول قىسىشماق

to shake each other's hands

قىسىلـ ـقىسىلماق. [ķisilmaķ]

to be squeezed, pressed

قىسىلىپ ئولتۇرماق

to sit crammed together:

قىسىلىپ قالماڭ!

Make yourself at home!

بۇ ئايدا پۇلدىن بىر ئاز
قىسىلىپ قالدۇق.

We're a bit short of money this month.

قىسىلىشـ ـقىسىلىشماق. پ
[ķisilixmaķ]

to be squeezed, pressed together

قىسىم. ئى [ķisim]

part, section; a military unit:

بىر قىسىم

يىغلايدۇ.
She cries very easily.
قىل سىغماسلىق
absolute, complete
قىل سىغمايدىغان ھەقىقەت
the whole truth
قىل-قىلماق. پ [kilmak]
to do; auxiliary verb
سەن نېمە قىلىۋاتىسەن؟
What are you doing?
يامان ئىش قىلماق
to do something bad
ياردەم قىلماق
to help
گەپ قىلماق
to speak, talk
رېمونت قىلماق
to repair
پولتۇلدە قىلىپ سۇغا چۈشۈپ كەتمەك
to fall into the water with a splash
ئۇ كەلمەيدىغاندەك تۇرىدۇ.
It looks like he's not coming.
ئون سۆزلىگەندىن بىر قىلغان ئەلا.
Actions speak louder than words.
قىلىش. ئى [kilix]
actions, behaviour
قىلتاق. ئى [kiltak]

قىغ. ئى [kioɪ]
manure, fertilizer
قىغلا-قىغلىماق. پ
[kioɪlimak]
to spread manure:
ئېتىزنى قىغلىماق
to spred manure on a field
قىڭراق. ئى [kiŋrak]
a kitchen, vegetable knife
قىڭغاي-قىڭغايماق. پ
[kiŋoɪaymak]
to be at an angle, lean; to rest:
تام قىڭغايدى.
The wall is leaning over.
بىر دەم قىڭغىيىۋالاي.
Let me have a rest.
قىڭغايت-قىڭغايتماق. پ
[kiŋoɪaytmak]
to cause to lean
قىڭغىر. سۈپ [kiŋoɪir]
bent, slanted:
قىڭغىر يول
a windy roud
شەپكىنى قىڭغىر كىيىۋالماق
to wear one's cap at an angle
قىل. ئى [kil]
an animal hair:
قىلدىن قېيىق كەتمەك
to be liable to
ئۇ قىلدىن قېيىق كەتسىلا

[kilixmak]
to do something together

قىلىق. ئى [kilik]
a custom, habit, deed:
ئەسكى قىلىق
a bad habit

قىلىقسىز. سۈپ [kiliksiz]
discourteous, impolite

قىلىن-قىلىنماق. پ
[kilinmak]
to be done; passive auxiliary verb

قىمار. ئى [kimar]
betting, gambling

قىمار ئوينىماق. پ
to gamble

قىمارخانا. ئى [kimarhana]
a gambling den; betting office

قىمارۋاز. ئى [kimarwaz]
a gambler

قىمارۋازلىق. ئى
[kimarwazlik]
betting, gambling

قىمشى-قىمشىماق. پ
[kimxⅰmak]
to be dense, thick:
مەيداندا ئادەم دېگەن قىمشىپ كېتىپتۇ.
The square is packed with people.

قىممەت. سۈپ [kimmət]

a case, a cover, a trap:
قىلتاققا چۈشمەك
to fall into a trap
قىلتاق قۇيماق
to place a trap

قىلتىرىق. ئى [kiltirik]
a small bone:
بېلىق قىلتىرىقى
a small fish-bone

قىلچە. رەۋ [kilqə]
absolutely, nothing, very little:
ئۇ قىلچە بىلمەيدۇ.
He's completely ignorant.
قىلچە پايدىسى يوق.
It's absolutely worthless.

قىلچىمۇ. رەۋ [kilqimu]
absolutely nothing

قىلدۇر-قىلدۇرماق. پ
[kildurmak]
to cause someone to do something

قىلمىش. ئى [kilmix]
evil deeds:
ئۇنىڭ قىلمىشى ناھايىتى يامان.
He did some terrible things.

قىلىچ. ئى [kiliq]
a sword

قىلىچۋاز. ئى [kiliqwaz]
a swordsman

قىلىش-قىلىشماق. پ

قىمىز. ئى [kimiz]
a drink of fermented mare's milk made by Khazakhs

قىمىلدا-قىمىلدىماق. پ
[kimildimak]
to wriggle; to form a crowd

قىن. ئى [kin]
sheath, scabbard:
قىلىچنىڭ قىنى
a sword sheath, scabbard
قىلىچنى قىنىغا سالماق
to put a sword into its scabbard

قىي-قىيماق. پ [kiymak]
to cut:
قەغەز قىيماق
to cut paper
ئەينەك قولۇمنى قىيىۋەتتى.
The glass cut my hand.

قىياپەت. ئى [kiyapət]
appearance, face:
سىياسىي قىياپەت
a political appearance

قىياس. ئى [kiyas]
inference, conjecture

قىياس قىلماق. پ
to infer, hypothesize

قىياسەن. رەۋ [kiyasən]
supposing, in the event that...
قىياسەن ئېيتماق
supposing, let's imagine

valuable, precious; expensive:
بۇ بەك قىممەت جۇمۇ!
That's very expensive!
ئۇ ساڭا قىممەت ساتتى.
He charged you too much.
قىممەت باھالىق بۇيۇملار
luxury goods

قىممەتسىن-قىممەتسىنمەك. پ [kimmətsinmək]
to consider something as valuable

قىممەتلە-قىممەتلىمەك. پ
[kimmətlimək]
to be expensive, precious

قىممەتلىك. سۈپ
[kimmətlik]
precious, valuable, expensive:
قىممەتلىك تاش
a jewel
قىممەتلىك سوۋغات
a precious gift

قىمىر قىلماق. پ
[kimir kilmak]
to move, stir, wriggle:
قىمىر قىلما.
Don't move.

قىمىرلا-قىمىرلىماق. پ
[kimirlimak]
to move about, stir, wriggle

قىمىرلات-قىمىرلاتماق. پ
[kimirlatmak]
to cause to move

قىيسىيىپ ياتماق
to sleep in a reclining position

قىيسىق. سۈپ [kiysik]
slanting, leaning, tilted:

قىيسىق كۆز
slit, squinting eyes

قىيقاس. تەق [kiykas]
a commotion, hubbub

قىيقاس كۆتۈرمەك. پ
to raise a commotion

قىيما. ئى [kiyma]
a filling (in cooking):

مانتىنىڭ قىيمىسى
manta filling

قىيما گۆش
ground meat, mince

قىيما كاۋاپ
shami (ground meat) kebab

قىينا-قىينىماق. پ
[kiynimak]
to torture, torment:

بۇ كېسەل مېنى بەك قىينىدى.
This sickness is torturing me.

قىيناپ ئۆلتۈرمەك
to torture to death

قىيناپ سوراق قىلماق
to interrogate

قىينات-قىيناتماق. پ
[kiynatmak]
to have someone tortured

that...

قىياسى. سۈپ [kiya:siy]
supposing, in the event of...

قىياق. ئى [kiyak]
a type of grass

قىيام 1. [kiyam]
paste, jam

ئالما قىيامى
apple jam

قىيام 2. ئى [kiyam]
noon, midday

كۈن قىيام بولدى.
It was exactly midday.

قىيامەت. ئى [kiyamət]
the Day of Resurrection:

قىيامەت قايىم بولغاندا
on the Day of Resurrection

قىيامەتلىك. سۈپ
[kiyamətlik]
undying, life—long:

قىيامەتلىك دوست
very close friend

قىيان. ئى [kiyan]
a flood

قىيپاش. سۈپ [kiypax]
leaning, slanting, tilted

قىيدۇر-قىيدۇرماق. پ
[kiydurmak]
to have something cut

قىيساي-قىيسايماق. پ
[kiysaymak]
to lean, slant:

قىيناقخانا. ئى [kiynakhana]
a torture chamber

قىينال-قىينالماق. پ
[kiynalmak]
to suffer from, undergo trials:

ئۇ دەم سىقىلىش كېسىلىدىن قىينىلىدۇ.
He suffers from asthma.

تۇرمۇشتا قىينالماق
to have a hard life

قىيىق. سۈپ [kiyik]
stubborn, crooked

قىيىل-قىيىلماق. پ
[kiyilmak]
to be cut, trimmed

قىيىن. سۈپ [kiyin]
difficult, hard:

بۇ تاپشۇرۇق ناھايىتى قىيىن.
The homework is very difficult.

قىيىن ئەھۋالدا قالماق
to be in a difficult situation

قىيىن ئىش يوق ئالەمدە، كۆڭۈل قويغان ئادەمگە.
Nothing is impossible for a determined person.

قىيىنچىلىق. ئى [kiyinqilik]
difficulties, trouble:

قىيىنچىلىق تارتماق
to meet with difficulties

قىيىنسىن-قىيىنسىنماق. پ
[kiyinsinmak]
to consider something difficult

بۇ ئىش ئۈچۈن ئۇ قىيىنسىندى،
He considered this matter very difficult.

قىيىن-قىستاق. ئى
[kiyin—kistaŋ]
a cruel punishment, torture

قىيىن -قىستاققا ئالماق
to cruelly torture

ئۇ قىيىن -قىستاققا ئېلىندى.
He was cruelly tortured.

قىيىن -قىستاق قىلماق
to torture someone

قىيىنلاش-قىيىنلاشماق. پ
[kiyinlaxmak]
to be, become difficult

يول بارغانسېرى قىيىنلىشىپ كەتتى.
The road became increasingly difficult.

قىيىنلىق. ئى [kiyinlik]
difficulty, problem

مەسىلىنىڭ قىيىنلىقى
the difficulty, the crux of the problem

ك

كابىنېت. ئى [kabinet]
an office, place of work

كاپالەت. ئى [kapa:lət]
a guarantee, assurance:
غەلىبە قىلىشنىڭ كاپالىتى
the assurance of victory

كاپالەت بەرمەك. پ
to guarantee, assure:
بۇ بىر يىلغىچە كاپالەتكە ئىگە.
It's guaranteed for a year.

كاپالەتلەن-كاپالەتلەنمەك. پ
[kapa:lətlənmək]
to be guaranteed

كاپالەتلەندۈر-كاپالەتلەندۈر-مەك. پ
[kapa:lətləndürmək]
to guarantee

كاپالەتلىك. سۈپ
[kapa:lətlik]
guaranteed, assured

كاپالەتنامە. ئى
[kapa:lətnamə]
a guarantee certificate

كاپام. م [kapam]
a mouthful, a measure word:
بىر كاپام پولو
a mouthful of palau

كاپاملاش-كاپاملاشماق. پ
[kapamlaxmak]
to take a mouthful at a time

كاپاملاپ يېمەك. پ
to eat a mouthful at a time

كاپشى-كاپشىماق. پ
[kapximak]
to bark; to be talkative

كاپكاپ. تەق [kapkap]
yapping, yelping, talkative:
كاپكاپ كۈچۈك
a yapping puppy
كاپكاپ ئادەم
a talkative person

كاپ-كۇپ. تەق [kap—kup]
quickly, hurriedly:
ئۇ ئاشنى كاپ-كۇپ قىلىپ ئىلىپ تاشلىدى.
He gulped down the food.

كاپىتال. ئى [kapital]
capital, money:
كاپىتال سالماق
to invest capital

كاپىتالىزم. ئى [kapitalizm]
capitalism

كاپىتالىست. ئى [kapitalist]
a capitalist

كاپىتالىستىك. سۈپ
[kapitalistik]

capitalist:

كاپىتالىستىك ئەللەر

capitalist countries

كاپىتالىستىك جەمئىيەت

a capitalis society

كاپىر. ئى [ka:pir]

an infidel, atheist

unbeliver

كات. ئى [kat]

a large wooden bed

كاتاڭ. ئى [kataŋ]

a rut (in a road)

كاتالوگ. ئى [katalog]

a catalogue:

كىتابلار كاتالوگى

a book catalogue

كاتالوگ تۈزمەك

to compile a catalogue

كاتەك. ئى [katək]

a cage, pen:

توخۇ كاتىكى

a chicken coop

كاتەكتەك ئۆي

a tiny room

كاتەكچە. ئى؛ سۈپ [katəkqə]

squares, checks; squared:

كاتەكچە رەخت.

chequered cloth

كاتتا. سۈپ [katta]

great, tremeudous:

كاتتا زىياپەت

a lavish banquet

كاتتا ئىش

a important matter

كاتتىباش. ئى [kattibax]

a ring—leader

كاتولىك. ئى [katolik]

catholic

كاتېگورىيە. ئى [kategoriyə]

a category

كاتىبات. ئى [ka:tibat]

a secretary:

كاتىبات باشقارمىسى

secretarial office

كاتىپ. ئى [ka:tip]

a secretary

كاج. سۈپ [kaj]

wilful, stubborn, pigheaded

كاجى. ئى [kaji:]

khaki:

كاجى رەخت

khaki—coloured cloth

كاچات. ئى [kaqat]

a slap, blow to the face:

كاچات يېمەك

to get a slap

كاچات سالماق

to slap someone

كاچاتلا-كاچاتلىماق. پ
[kaqatlimak]

to slap someone

كادىر. ئى [ka:dir]

a cadre, administrator:

كادىرلار مەكتىپى

a school for cadres

كار. ئى [kar]

business, affair:

كارىم يوق.

I don't care.

سىزنىڭ نېمە كارىڭ؟

What's it got to do with you?

بۇ ئىش بىلەن كارىم يوق.

That's none of my business.

كاردىن چىقماق. پ

to no longer be of use:

بۇ ئۆتۈك كاردىن چىقتى.

These boots are worn out.

بۇ ئىش بىلەن كارىڭ بولمىسۇن.

Don't get involved in that.

كارابىن. سۈپ [karabin]

a carbine, rifle

كارات. ئى [katat]

carat (as in diamonds etc)

كارامەت 1. ئى [kara:mət]

a sign, miracle, wonder:

كارامەت ئىش

an amazing event

كارامەت كۆرسەتمەك

to perform a miracle, display great ability

كارامىتى ئاشكارا بولۇپ قالماق

to show one's true clours

كارامەت 2. رەۋ [kara:mət]

amazing; very, extremely:

ئۇ كارامەت ياخشى.

He's very good.

بۈگۈن بىز كارامەت ئىشلىدۇق.

We really worked hard today.

كارانتىن. ئى [karantin]

quarantine

كاربون. ئى [karbon]

carbon

كارتا. ئى [karta]

a card, playing cards; a calling card

كارخانا. ئى [karhana]

a workshop, small production unit:

ياغاچچىلىق كارخانىسى

carpenter's workshop

كىيىم تىكىش كارخانىسى

a small clothes factory

كارۋان. ئى [karwan]

a trade caravan:

كارۋان سارىيى

a desert, roadside inn

تۆگە كارۋىنى

a camel caravan

كارىدور. ئى [karidon]

a carridor

كارىز. ئى [ka:riz]

a karez (underground irrigation; channel)

كارىۋات. ئى [kariwat]

a bed:

ياغاچ كارىۋات
a wooden bed
راھەت كارىۋات
a comfortable bed
كاززاپ. سۈپ [kazzap]
a cheat, swindler:
كاززاپ ئادەم
a cheat
كاژىلدا-كاژىلدىماق. پ
[kaz̧ildimak̡]
to make a loud sound
كاسا 1. ئى [kasa]
a wooden bowl; a buttock, a half:
بىر كاسا قېتىق
a bowl of yoghurt
بىر كاسا قوغۇن
half a melon
كاسا 2. ئى [kasa]
the hip bone
كاساپەت. ئى [kasa:pət]
bad luck; blame, implication
كاساپىتى تەگمەك. پ
to get someone into trouble
كاساپىتىگە كەتمەك. پ
to be implicated in a matter:
سېنىڭ كاساپىتىڭدىن مەن
تەنقىدكە ئۇچرىدىم.
I was criticized because of you.
كاسات. سۈپ [kasat]
sluggish, selling slowly:
بازىرى كاسات.
The market is sepressed.
كاسات مال
goods which are hard to sell
كاساتچىلىق. ئى [kasatqilik]
economic depression
كاساتلاش-كاساتلاشماق. پ
[kasatlaxmak̡]
to be in an economic slump
كاساڭ. ئى [ka:saŋ]
a coin; wooden ball
كاستۇم. ئى [kastum]
a western—style suit:
ئۇ يېڭى كاستۇم كىيىۋاپتىكەن.
He was wearing a new suit.
كاسسا. ئى [kassa]
a cash desk (in a store)
كاسسىر. ئى [kassir]
a cashier (esp, in a store)
كاسكا. سۈپ [kaska]
barking fiercely; garrulous:
كاسكا ئىت
a dog with a fierce bark
كاسكا ئادەم
a talkative person
كاسىپ. ئى [ka:sip]
a craftsman
كاسىپلار ئۇيۇشمىسى
a trade guild
كاسىلا-كاسىلىماق. پ
[kasilimak̡]

a cow:

كالا گۆشى

beef

كالا ئېغىلى

a cow enelosure

كالا پادىسى

a herd of cows

كالاچ. ئى [kalaq]

rubber overshoes

كالاڭ. سۈپ [kalaŋ]

out of shape, warped:

ۋېلىسىپىتنىڭ چاقى كالاڭ بولۇپ قاپتۇ.

The bicycle wheel is warped.

كالام. ئى [kalam]

words, speech:

ئاۋۋال تائام، ئاندىن كالام.

Eat first, talk later.

كالانپاي. سۈپ [kalanpay]

stupid, clumsy, unwieldy:

كالانپاي نەرسە

an unwieldy object

كالپۇك. ئى [kalpuk]

a lip:

ئۈستۈنكى كالپۇك

the upper lip

ئاستىنقى كالپۇك

the lower lip

كالپۇك بىلەن چىشنىڭ مۇنا- سىۋىتىدەك

to be mutually dependent

كالتە. سۈپ [kaltə]

to cut in half:

قوغۇن كاسلاپ يېمەك

to cut a melon in two and eat it

كاشكى. ئىم، باغلى [kaxki]

expression of disappointment

ئۇ ۋاقتىدا كەلگەن بولسا كاشكى!

I wish he had arrived on time!

كاشىلا. ئى [kaxila]

a disturbance, trouble

كاشىلا قىلماق. پ

to disturb, annoy

كافېدرا. ئى [kafedra]

a teaching group (in a university department)

كاكائو. ئى [kakao]

cocoa

كاككۇك. ئى [kakkuk]

a cuckoo

كاڭشىـ.كاڭشىماق. پ [kaŋximak]

to bark; to wail:

نېمە كاڭشىيسەن؟

What are you moaning about?

كاڭشىتـ.كاڭشىتماق. پ

to cause to bark, howl:

ئۇ ئىتنى ئۇرۇپ كاڭشىتىۋەتتى.

He hit the dog and made it to howl.

كالا. ئى [kala]

نېملارنى دېيىشىۋاتىدۇ.
They are muttering away to each other.

كالدىرلا-كالدىرلىماق. پ
[kaldirlimak]
to mutter, talk in a low voice

كالدىرلاش-كالدىرلاشماق. پ
[kaldirlaxmak]
to mutter, to one another

كاللا. ئى [kalla]
brain, head:
كاللا ئىشلەتمەك
to use one's brain
كاللىسى يوق
a foolish person

كاللەك. ئىم؛ م [kallək]
a lump, piece; a measure word:
بىر كاللەك لاي
a lump of mud
بىر كاللەك ناۋات
a lump of rock sugar

كاللەكلە-كاللەكلىمەك. پ
[kalləklimək]
to roll something into a ball

كاللىپەز. ئى [kallipəz]
person who sells sheep heads

كالون. ئى [kalon]
an military unit

كالۋا. ئى؛ سۈپ [kalwa:]
a fool, stupid person, foolish, short, brief:
كالتە چاپان
a jacket, short coat
كالتە ئىشتان
shorts
كالتە-كالتە دەستىلەر
short handles
كالتە پەم
shortsighted, lacking foresight

كالتەك. ئى [kaltək]
a stick, cane, sceptre:
كالتەك بىلەن ئۇرماق
to beat with a stick

كالتەك يېمەك. پ
to get a beating

كالتەكلە-كەلتەكلىمەك. پ
[kaltəklimək]
to beat with a stick

كالتەكلەن-كالتەكلەنمەك. پ
[kaltəklənmək]
to be beaten with a stick

كالچاڭ. سۈپ [kalqaŋ]
big, large:
كالچاڭ ئېغىز
a big mouth

كالچاي-كالچايماق. پ
[kalqaymak]
to open the mouth; grin

كالدىر-كۇلدۇر. تەق
[kaldir—kuldur]
muttered speech:
ئۇلار كالدىر-كۇلدۇر بىر

subject.

كان. ئى [kan]

a mine:

كۆمۈر كان

a coal mine

ئالتۇن كان

a gold mine

كان ئىشچىسى

a miner

كانارا. ئى [kana:ra]

a hook used to hang meat

كاناي. ئى [ka:nay]

the windpipe;chimney,loud speaker,signal;trumpet:

كاناي ياللۇغى

inflammation of the trachea

كاناي چالماق

to sound a signal

رادىئو كاناي

a radio signal

مەش كانىيى

a stove chimney

كانايچى. ئى [ka:nayqi]

a commander; a bugler, a trumpet player

كانجىلا-كانجىلىماق. پ

[kanjilimak]

to irrigate during the winter

كانچى. ئى [kanqi]

a miner

كاندۇكلا-كاندۇكلىماق. پ

[kanduklimak]

stupid

كالۋالاش-كالۋالاشماق. پ

[kalwa:laxmak]

to be clumsy, foolish

كالۋالىق. ئى [kalwa:lik]

stupidity, clumsiness

كالېندار. ئى [kalendar]

a calendar

كالىكومشا. سۈپ

[kalikomxa:]

clumsy, awkward

كامار. ئى [kamar]

a hole, aperture:

چاشقان كامىرى

a mouse—hole

دەرەخ كامىرى

a hole in a tree

كامال. سۈپ [kamal]

perfect, complete

كامالىغا يەتمەك. پ

to be perfect

كامالەت. ئى [kama:lət]

perfection, completeness

كامان. ئى [kaman]

a bow (as in bow and arrow)

كامىل. سۈپ [ka:mil]

absolute, complete; expert:

ئىشەنچىم كامىل.

I trust (you) implicitly.

ئۇز كەسپىگە كامىل.

He's very good at his

rubber:

كاۋچۇك دەرىخى

a rubber tree

كائىنات. ئى [ka:inat]

creation, the World

كايىـ-كايىماق. پ

[ka:yimak]

to be angry at, reprimand:

بالىغا كايىماق

o reprimand a child

سىز بىزنى كۈتمەن دەپ كايىپ كەتتىڭىز.

I'm sorry, we have kept you waiting.

كايىتـ-كايىتماق. پ

[ka:yitmak]

to cause someone to get angry:

مەن سىزنى كايىتىپ قويدۇم، خاپا بولماڭ.

I'm very sorry I angered you.

كايىشـ-كايىشماق. پ

[ka:yixmak]

to get angry with each other:

ئۇلار كايىشىپ كەتتى.

They got angry with each other.

كەبە. ئى [kə:bə]

the Kaaba, in Mecca

كەپە. ئى [kə:pə]

a hut, shed

كەپتەر. ئى [kəptər]

to divide fields eg. for irrigation

كاندىدات. ئى [kandidat]

a candidate, applicant

كانكى. ئى [kanki]

ice—skates

كانكى تېيىلماق. پ

to go ice—skating

كانۋا. ئى [kanwa]

a decorative border (eg. for a shirt):

كانۋا كۆڭلەك

an embroidered shirt

كاۋا. ئى [ka:wa]

marrow (squash):

كاۋا مانتىسى

marrow—filled dumplings

كاۋاپ. ئى [kawap]

kebab, roasted meat:

كاۋاپ قىلماق

to roast

كاۋاپچى. ئى [kawapqi]

a kebab seller

كاۋاپدان. ئى [kawapdan]

a kebab cooker, kebab stand

كاۋاك. ئى [kawak]

a hole, cavity:

ئىچى كاۋاك دەرەخ

a hollow tree

چىش كاۋىكى

a dental cawity

كاۋچۇك. ئى [kawquk]

cotton.

كەپلەن-كەپلەنمەك. پ
[kəplənmək]
to be stuffed with, blocked

مورا ئىچىگە كىسەك كەپلىنىپ
قاپتۇ.
Mud has blocked the chimney.

كەت-كەتمەك. پ [kətmək]
to go, leave; take; auxiliary
verb:

مەن كېتەي.
I'm leaving.

ئۇ كەتتى.
He's left.

مەكتەپكە كېتىۋاتقان باللار
children going to school

قانچىلىك ۋاقىت كېتىدۇ؟
How long does it take?

يېرىم سائەت كېتىدۇ.
It takes half an hour.

ئون سوم كەتتى.
It cost ten yuan.

كەتكۈز-كەتكۈزمەك. پ
[kətküzmək]
to make someone go:

مەن ئۇنى كەتكۈزدۇم.
I made him go.

كەتمەن. ئى [kətmən]
a large, hoe—like tool for
digging

كەچ. ئى [kəq]
evening, night; late:

a pigeon:

كەپتەر باقماق
to keep pigeons

كەپتەرۋاز. ئى [kəptərwaz]
a person who keeps pogeons

كەپسىز. سۈپ [kəpsiz]
naughty, unruly:

كەپسىز بالا
a naughty boy

كەپشەر. ئى [kəpxər]
welding

كەپشەرچى. ئى [kəpxərqi]
a welder

كەپشەرلە-كەپشەرلىمەك. پ
[kəpxərlimək]
to weld together

كەپكە. ئى [kəpkə]
a peaked cap

كەپكۈر. ئى [kəpkür]
a strainer used in making
palau

كەپلە-كەپلىمەك. پ
[kəplimək]
to stuff into, cram:

تۆشۈككە لاتا كەپلەپ قويماق
to stuff a hole with rags

كەپلەش-كەپلەشمەك. پ
[kəpləxmək]
to stuff, block up:

جۈمەككە پاختا كەپلىشىپ
قاپتۇ.
The tap is blocked up with

to lay down one's life

گۇناھىدىن كەچمەك

to forgive someone's wrongs

كەچقۇرۇن. رەۋ [kəqkurun]

evening, night

كەچكى. سۈپ [kəqki]

evening, night:

كەچكى يىغىن

an evening meeting

كەچكى تاماق

supper, dinner

كەچلە-كەچلىمەك. پ

[kəqlimək]

to be late, dark

ئالدىرىماڭ، كەچلەپ كېتىڭ.

Don't hurry off, Stay till it's dark.

كەچلىك. سۈپ [kəqlik]

evening, night:

كەچلىك تاماق

supper, dinner

كەچلىك تاماق قاچان تەييار بولىدۇ؟

When will dinner be rady?

كەچۈر-كەچۈرمەك 1. پ

[kəqürmək]

to forgive, excuse:

كەچۈرۈڭ!

Excuse me!

ئۇ ئۇلارنىڭ ئاكىسىنى ئۆلتۈرگەنلىكىنى كەچۈردى.

He forgave them for killing

كەچ كىرمەك

to get late

كەچ سائەت بەش

five pm.

كەچ كۇرس

an evening class

بۈگۈن كەچتە كۆرۈشەيلى.

See you this evening.

بۈگۈن ئىشقا كەچ قالدىم.

Today I was late for work.

كەچ يېتىپ، ئەتىگەن تۇرماق

to retire late and get up early

كەچ-كەچمەك 1. پ

[kəqmək]

to trample on, wade through; experience:

قار كەچمەك

to trample through snow

بىز دەريانى كېچىپ ئۆتتۇق.

We waded across the river.

باشتىن كەچكەن ئىشلار

past experiences

خىيالىمغا بىر ئىش كەچتى.

I've just thought of some thing.

كەچمەك 2. پ [kəqmək]

to abandon, give up; forgive:

خام خىيالدىن كەچمەك

to give up one's illusions

جاندىن كەچمەك

to stretch open the mouth of a sack

كۆكرەك كەرمەك

to expand one's chest

كەررە. ئى [kərrə]

multiplication; multiplied by:

ئىككى كەررە ئىككى - تۆت.

Two times two is four.

كەررىلە-كەررىلىمەك. پ

[kərrilimək]

to multiply

كەز-كەزمەك. پ [kəzmək]

to tour, visit for pleasure:

پۈتۈن دۇنيانى كەزمەك

to tour the world

كەس-كەسمەك. پ [kəsmək]

to cut, chop:

گۆش كەسمەك

to chop meat

ياغاچ كەسمەك

to chop wood

ئۇ دەرەخنى كەستى.

He cut the tree down.

يەتتە ئۆلچەپ بىر كەس.

Think before you act.

كېسىپ ئۆتمەك. پ

to cross (eg. a river)

كەسپىي. سۈپ [kəspiy]

professional, specialist:

كەسپىي يازغۇچى

a professional writer

كەستۈر-كەستۈرمەك. پ

his brother.

كەچۈرمەك 2. پ

[kəqürmək]

to experience, undergo:

ئۇ نۇرغۇن ئىشلارنى بېشىدىن كەچۈرگەن كىشى.

He has been through a lot.

كەچۈرگۈسىز. سۈپ

[kəqürgüsiz]

unforgivable:

كەچۈرگۈسىز جىنايەت

an unforgivable crime

كەچۈرۈش-كەچۈرۈشمەك. پ

[kəqürüxmək]

to forgive, excuse one another

كەچۈرۈل-كەچۈرۈلمەك. پ

[kəqürülmək]

to be forgiven

كەچۈرۈم. ئى [kəqürüm]

forgiveness

كەچۈرۈم سورىماق. پ

to apologize, ask for forgiveness:

سىز ئۇنىڭدىن كەچۈرۈم سورىشىڭىز كېرەك.

You should apologize to him.

ئۇ كەچۈرۈم قىلىندى.

He was pardoned.

كەر-كەرمەك. پ [kərmək]

to stretch, pull open:

تاغارنىڭ ئاغزىنى كەرمەك

سىزنىڭ كەسپىڭىز نېمە؟
What's your major?
ئۇنىڭ كەسپى نېمە؟
What is his speciality?
مەكتەپتە قايسى كەسپنى
ياخشى كۆرسىز؟
What subject do you like best in scholl?

كەسىر. ئى [kəsir]
fraction, remaining number:
ئاددىي كەسىر
a simple fraction
توققۇزنى ئىككىگە بۆلسە
بىرى كەسىر قالىدۇ.
If you divided nine by two, you're left with one.

كەسىرسىز. سۈپ [kəsirsiz]
without fractions

كەش. ئى [kəx]
sandals, slippers:
كەش كىيمەك
to wear sandals

كەشپ. [kəxp]
see below

كەشپ قىلماق.
to invent:
قەغەز جۇڭگودا كەشپ
قىلىنغان.
Paper was invented in China.

كەشپىيات. ئى [kəxpiyat]
invention:
ئىلمىي كەشپىيات

[kəstürmək]
to have something cut, chopped

كەسكىن. سۈپ [kəskin]
decisive, critical, intense:
ئۇ خېلى كەسكىن ئادەم دەپ
ئاڭلىدىم.
I've heard he's very decisive.
كەسكىن كۈرەش
a critical struggle

كەسكىنلەش-كەسكىنلەشمەك. پ
[kəskinləxmək]
to intensify, be acute:
كۈرەش كەسكىنلەشتى.
The struggle intensified

كەسلە-كەسلىمەك. پ
[kəslimək]
to cut, chop:
مەن دادامغا ئوتۇن كەسلە-
شىپ بېرەي.
I'll cut some wood for my father.

كەسلەت-كەسلەتمەك. پ
[kəslətmək]
to have something chopped, cut

كەسلەنچۈك. ئى [kəslənqük]
a lizard

كەسمە. سۈپ [kəsmə]
sliced, in pieces

كەسىپ. ئى [kəsip]
major, spesiality, subject.

leniency, generosity:

كەڭچىلىك كۆرمەك

to handle something leniently

كەڭچىلىك قىلماق. پ

to be lenient

كەڭرى. سۈپ [kəŋri]

wide, expansive; abundant:

كەڭرى جاي

a broad, wide place

مېۋە-چىۋىلەر كەڭرى.

Fruit is plentiful.

كەڭرى-كەڭرىمەك. پ

[kəŋrimək]

to increase, widen

كەڭرىت-كەڭرىتمەك. پ

[kəŋritmək]

to cause to increase, widen

كەڭرىچىلىك. ئى [kəŋriqilik]

plenty, abundance

كەڭلىك. ئى [kəŋlik]

width:

يولنىڭ كەڭلىكى

the width of the road

كەڭلىكى ئۈچ مېتر.

It's three metres wide.

كەل-كەلمەك. پ [kəlmək]

to come, arrive:

سەن قاچان كېلىسەن؟

When are you coming?

باھار كەلدى.

Spring has arrived.

ئۇ كېلىمەن دېگەن ئىدى،

a scientific invention

يېڭى كەشپىيات

a new invention

كەشپىياتچى. ئى

[kəxpiyatqi]

an inventor

كەشتە. ئى [kəxtə]

embroidery:

ياستۇققا كەشتە تىكمەك

to embroider a pillow

كەشتىلە-كەشتىلىمەك. پ

[kəxtilimək]

to embroider a pillow

كەشتىلىك. سۈپ [kəxtilik]

embroidered:

كەشتىلىك كۆڭلەك

an embroidered shirt

كەكە. ئى [kə:kə]

a small hatchet, axe:

كەكە ساقال

a goatce beard

كەكلىك. ئى [kəklik]

a pheasant

كەڭ. سۈپ [kəŋ]

wide, extensive:

كەڭ ئېكرانلىق كىنو

a wide screen cinema

كەڭ كوچا

a wide street

كەڭ قورساق

generous

كەڭچىلىك. ئى [kəŋqilik]

كەلگۈسى زامان
future time, future tense

كەلگۈلۈك. ئى [kəgülük]
bad luck, misfortune

كەلىمە. ئى؛ م [kəli:mə]
the Muslim confession:
بىر كەلىمە سۆز
a word

كەم. سۈپ [kəm]
to be lacking, few, short of:
سائەت چارەك كەم تۆت.
It's a quarter to four.
بىزدە بەش كىتاب كەم.
We're 5 books short.
كەم سۆز ئادەم
a man of few words
كەم دىدار
rarely seen
كەم دېگەندە
at least
ئۇنىڭ باھاسى كەم دېگەندە يۈز سوم.
It will cost at least a hundred yuan.

كەمەر. ئى [kəmər]
strap, belt

كەمبەغەل. سۈپ [kəmbəɣəl]
poor, impoverished:
كەمبەغەل دېھقان
a poor peasant

كەمبەغەللەشـ-كەمبەغەللەشـ مەك. پ [kəmbəɣəlləxmək]

بىراق كەلمىدى.
He said he would come, but he didn't.
مېنىڭ ئۆيگە قايتقۇم كېلىۋاتىدۇ.
I want to return home.
بۇ قوغۇن قانچە ئېغىر كېلىدۇ؟
How heavy is this melon?

كەلتۈر-كەلتۈرمەك. پ
[kəltürmək]
to have something brought:
چاي كەلتۈرمەك
to have tea brought to one
چەت ناھىيىلەردىن كەلتۈرۈلـ گەن ماللار
goods brought in from other counties

كەلسە-كەلمەس. رەۋ
[kəlsə—kəlməs]
carelessly, irresponsibly
كەلسە-كەلمەس سۆزلىمەك
to talk carelessly

كەلكۈن. ئى [kəlkün]
a flood
كەلكۈن يولنى بۇزۇۋەتتى.
The flood destroyed the road.

كەلگۈسى. ئى [kəlgüsi]
future:
كەلگۈسىمىز پارلاق.
Our future is bright
كەلگۈسىدە
in the future

شىنجاڭدا سۇ كەمچىل.
Water is scarce in Xinjiang.
مېنىڭ پۇلۇم كەمچىل.
I'm short of money.

كەمچىللىك. ئى [kəmqillik]
shortage, lack

كەمچىلىك. ئى [kəmqilik]
mistakes; shortcomings:
كەمچىلىكنى تۈزەتمەك
to correct mistakes

كەمدىن كەم. رەۋ
[kəmdinkəm]
seldom:
مەن كەمدىن كەم خەت يازىمەن.
I seldom write letters:

كەمسىت-كەمسىتمەك. پ
[kəmsitmək]
to be despised

كەمسىتىل-كەمسىتىلمەك. پ
[kəmsitilmək]
to be despised

كەم-كۈتە. سۈپ [kəmkütə]
deficient, imperfect:
كەم - كۈتىنى تولدۇرماق
to make up what is lacking

كەم - كۈتىسىز. سۈپ
[kəm—kütisiz]
complete, whole, perfect:

كەملە-كەملىمەك. 1. پ
[kəmlimək]
to be too little, too short:
بۇ رەخت چاپان تىكىشكە
to become poor

كەمبەغەللىك. ئى
[kəmbəoəllik]
poverty, indigence
ئۇ كەمبەغەللىكتە كۈن كە-
چۈردى.
He lived in poverty.

كەمپۈت. ئى [kəmpüt]
sweets, candy:
مەن بىر كىلو كەمپۈت
ئالدىم.
I bought a kilo of sweets.

كەمتەر. سۈپ [kəmtər]
humble, modest

كەمتەرانە. رەۋ[kəmtəra:nə]
modestly

كەمتەرلىك. ئى [kəmtərlik]
modesty, humility:
كەمتەرلىك كىشىنى ئالغا
باستۇرىدۇ.
Humble people will be promoted.

كەمتەرىن. سۈپ [kəmtərin]
humble, modest

كەمتۈك. سۈپ [kəmtük]
cracked, broken, imperfect

كەمچەت. ئى [kəmqət]
a sea otter:
كەمچەت ياقىلىق جۇۋا
a coat with sea otter lining

كەمچىل. سۈپ [kəmqil]
scarce, short of:

يېرىم مېتىر كەملەيدۇ.
This cloth is half a matre too short for a coat.
چەت ئەلگە چىقىش ئۇچۇن ئۇنىڭ پۇلى كەملەپ قالدى.
He lacks the money to go abroad.

كەملىمەك 2. پ [kəmlimək]
to measure:
بۇغداينى كەملىمەك
to measure the size of the wheat

كەملىك. ئى [kəmlik]
shortage, absence:
ئۇنىڭ كەملىكى سېزىلمىدى.
His absence was not noticed.
كەملىك قىلماق
to lack, be short of

كەنت. ئى [kənt]
village, hamlet

كەنجى. سۈپ [kənji]
youngest sibling; lateripening:
بۇ مېنىڭ كەنجى بالام.
This is my youngest child.
كەنجى قوناق
late— ripening corn

كەھرىۋا. ئى [kəhriwa:]
amber

كەيپ. ئى [kəyp]
mood, temperament:
خۇش كەيپ
a happy mood
كەيپى چاغ
having a good temperament

كەيپسىز. سۈپ؛ رەۋ [kəypsiz]
depressed, moody:
كەيپسىز ئولتۇرماق
to be seated, looking depressed

كەيپسىزلەن- كەيپسىزلەنمەك. پ [kəypsizlənmək]
to be moody, depressed

كەيپلىك. سۈپ [kəyplik]
lively, invigorating:
كەيپلىك ئىچىملىك
an invigorating drink

كەيپىيات. ئى [kəypiyat]
atmosphere, mood:
سۆھبەت دوستانە كەيپىياتتا ئۆتتى.
The talks were held in a friendly mood.

كەين. رەۋ [kəyn]
back, behind:
ئۇ ئۆينىڭ كەينىدە ئولتۇرۇۋاتىدۇ.
He's sitting behind he house.
چوتكا ئىشىكنىڭ كەينىدە.
The brush is behind the door.

كەينىچە رەۋ [kəyniqə]
back, backwards

classical music

كلاسسىك ئەدەبىيات

classical literature

كوپتا. ئى [kopta]

blouse

كوپېراتسىيە. ئى

[kopiratsiyə]

co—operation

كوپېراتسىيىلەش - كوپېراتسىيىلەشمەك. پ

[kopiratsiyiləxmək]

toco—operate

كوت-كوت. سۈپ [kot—kot]

talkative, garrulous

كوتۇلدا-كوتۇلدىماق. پ

[kotuldimak]

to chatter, gossip

كوچا. ئى [ko:qa]

street, road:

تار كوچا

a narrow street

تۆت كوچا

a crossroad

كوچا تىلى

street language, slang

كوچا خەۋەرلىرى

rumours, gossip

بۇ پەقەت كوچا خەۋەرلىرىدىنلا ئىبارەت.

That's only rumours.

كوچىلا-كوچىلىماق. پ

[ko:qilimak]

كەينىچە ماڭماق

to walk backwards:

ئۇ خوش دەپ، كەينىچە مېڭىپ ئۆيدىن چىقىپ كەتتى.

He said goodbye and backed out of the house.

كەينى كەينىدىن. رەۋ

[kəyni—kəynidin]

one after another; in succession

كراخمال. ئى [krahmal]

starch

كران. ئى [kran]

a crane, lifting machine

كرېدىت. ئى [kredit]

credit

كرېست. ئى [krest]

cross, crucifix:

قىزىل كرېست

the Red Cross

كرېستقا مىخلاپ قويماق

to crucify

كرىزىس. ئى [krizis]

a crisis, dangerous situation

كرىستال. ئى [kristal]

crystal

كلاسسىفىكاتسىيە. ئى

[klassifikatsiyə]

classification, taxonomy

كلاسسىك. سۈپ [klassik]

classical:

كلاسسىك مۇزىكا

a cigarette:

كوروپكا 2. ئى [korupka]

a cardboard box

كوزا. ئى [ko:za]

an earthenware jar

كوزىچى. ئى [ko:ziqi]

a jar maker

كوزىر. ئى [ko:zir]

king (in a pack of cards)

كوس. ئى [kos]

slanting, tilted, crooked

كوسا. ئى [kosa]

an adult man without a beard

كوفى. ئى [kofi]

coffee

كوفىخانا. ئى

coffee bar

كوكائىن. ئى [kokain]

cocaine

كوكولا. ئى [kokola]

a short pigtail

كوكۇس. ئى [kokus]

coke

كوكۇس مېيى. ئى [kokus]

tar

كولا-كولىماق. پ [kolimak]

to dig, excavate

ئۆزىگە ئۆزى ئورا كولىماق

to dig one's own grave

ئۇلار قۇدۇق كولاۋاتىدۇ.

The are digging a well.

to poke, stoke, annoy:

ئوتنى كوچىلىسالڭ ئۆچەر،

قوشناڭنى كوچىلىسالڭ كۆچەر.

Poke a fire and it will die out, annoy your neighbour and he'll move.

كوچىلاش-كوچىلاشماق. پ

[ko:qilaxmak]

to poke, stoke; annoy

كور. سۈپ [kor]

blind:

كور ئادەم

a blind man

كورا. ئى

a double—handled cooking pot

كورپۇس. م، ئى [korpus]

a measure word for buildings:

ئۈچ كورپۇس ئۆي

three houses:

كوررېكتور. ئى [korrektor]

editor, proof—reader

كور-كور. تەق [kor—kor]

the sound of water dripping

كوركىرىما. ئى [korkirima]

a (drop of water)

كورلۇق. ئى [korluk]

blindness, sightlessness

كورۇپكا 1. ئى [korupka]

measure word for a cigarette:

بىر كوروپكا تاماكا

كولان-كولانماق. پ [ko:lanmak]
to be dug, excavated

كولخوز. ئى [kolhoz]
a collective farm

كولخوزلاش-كولخوزلاشماق. پ [kolhozlaxmak]
to collectivize

كولدۇر-كولدۇر. تەق [koldur—koldur]
a clanging, ringing sound

كولدۇرلا-كولدۇرلىماق. پ [koldurlimak]
to make a clanging sound; be teased

كولدۇرلات-كولدۇرلاتماق. پ [koldurlatmak]
to tease, play pranks:

كىشىنى كولدۇرلاتماق
to play a hoax on someone

كولل‍ېكتىپ. سۈپ [kollektip]
collective:

كولل‍ېكتىپ ئىگىلىك
collective ownership

كولل‍ېكتىپلاش-كولل‍ېكتىپلاشماق. پ [kollektiplaxmak]
to collectivize

كولل‍ېكتىۋىزم. ئى [kollektiwizm]
collectivism

كوماندا. ئى [komanda]
team, side:

توپ كوماندىسى
a sports team

ئەرلەر ۋالىبول كوماندىسى
the men's volleyball team

كوماندىر. ئى [komandir]
commander

كومپارتىيە. ئى [kompartiyə]
the communist party

كومپاس. ئى [kompas]
compass

كومپوزىتور. ئى [kompozitor]
a musical composer

كومشار. ئى [komxar]
mouth (esp, of animals):

كالىنىڭ كومشىرى
a cow's mouth

كومشاي-كومشايماق. پ [komxaymak]
to curl one's lip (eg. in contempt)

كوممۇنىزم. ئى [kommunizm]
communism

كوممۇنىست. ئى [kommunist]
a communist

كوممۇنىستىك. سۈپ [kommunistik]
communist:

كوممۇنىستىك پارتىيە
the communist party

كومېدىيە. ئى [komediyə]
a comedy, a comic play

كومىتېت. ئى [komitet]
a committee

كومىسسار. ئى [komissar]
a commissar

كونا. سۈپ [ko:na]
ancient, old:

كونا پەلتو
an old coat

كونا نۇسخا
old—fashioned

كونا دوست
an old friend

كونىنى تاشلاپ يېڭىنى قوبۇل قىلماق
to discard the old and accept the new

كونار-كونارماق. پ
[konarmak]
to become old, decrepit:

كونىراپ كەتكەن
worn—out

بۇ ئاياغلار كونىراپ كېتىپتۇ.
These shoes are worn out.

كونارت-كونارتماق. پ
[ko:nartmak]
to (cause to) wear out:

ئۇ ئاياغنى كونىرىتىۋېتىپتۇ.
He's worn those shoes out.

كونتاكت. ئى [kontakt]
contack

كونترول. ئى [kontrol]
control

كونترول قىلماق. پ
to control

كونتېكىست. ئى [kontekist]
context

كوندۇكتور. ئى [konduktor]
a train conductor

كونسپېك. ئى [konspik]
a course book

كونسۇل. ئى [konsul]
a consul:

باش كونسۇل
an ambassador

كونسۇلتاتسىيە. ئى
[konsultatsiyə]
a consultation

كونسۇلخانا. ئى
[konsulhana]
a consulate, embassy

كونسېرت. ئى [konsert]
a concert, performance

كونسېرت قويماق
to put on a performance

كونسېرۋا. ئى [konserwa:]
conserved (tinned) food:

بېلىق كونسېرۋاسى
tinned fish, canned fish

كونسېرۋاتىپ. سۈپ
[konserwa:tip]
conservative

كونكرېت. سۈپ [kon'kret]

do?

ئوقۇشنىڭ كويىغا چۈشمەك

to plan to study

كويزا. ئى [koyza]

chopsticks

كۇب. سۈپ [kub]

cubic, cubed:

كۇب مېتر

a cubic metre

كۇپايە. رەۋ [kupa:yə]

enough, sufficient:

ساڭا مۇشۇ كۇپايە.

That's enough for you.

بىر ئېغىز سۆز كۇپايە.

A single word is sufficient.

كۇپايىلەن-كۇپايىلەنمەك. پ

[kupa:yilənmək]

to feel satisfied, content

كۇپپار. ئى [kuppar]

infidels, unbelievers, atheists

كۇپلېت. ئى [kuplet]

a (rhyming) couplet

كۇپۇر. رەۋ [kupur]

blasphemously:

كۇپۇر سۆزلىمەك

to speak blasphemously

كۇپۇرلۇق. ئى [kupurluk]

blashphemy

كۇتۇپخانا. ئى [kutuphana]

library

كۇتۇلدا-كۇتۇلدىماق. پ

[kutuldimak]

concrete, specific:

كونكرېت ئەھۋال

an actual situation

كونكرېت قىلىپ ئېيتقاندا...

to be specific...

كونكرېتلاشتۇر-كونكرېتلاشتۇرماق. پ

[kon'kretlaxturmak]

to concretize, make specific:

مەسىلىنى كونكرېتلاشتۇرماق

to specify the problem

كونۋېرت. ئى [konwert]

envelope:

خەتنى كونۋېرتقا سالماق

to put a latter in an envelope

كونىچە. رەۋ [ko:niqə]

old—style, old fashioned:

كونىچە مەكتەپ

an old — fasshioned school

كونىچە ئىشلىمەك

to do things in the old way

كونىلىق. ئى

old ways, old ideas:

كونىلىقنى تاشلىماق

to do away with old wa'ys

كوۋا. ئى [kowa]

a hammer

كوي. ئى [koy]

intention, idea, plan:

سەن نېمە كويدا؟

What are you intending to

a measure word:

لاينى كۇمىلاچ قىلماق

to form mud into lumps

بىر كۇمىلاچ دورا

a pellet of medicine

كۇمىلاچلا-كۇمىلاچلىماق. پ

[kumilaqlimak]

to form into balls

كۇنۇپكا. ئى [kunupka]

a drawing pin

كۆپ. سۈپ [kop]

many, much, a lot;

كۆپ رەھمەت.

Many thanks

كۆپ بالىلىق ئانا

a mother with many children

بىزنىڭ دوستلىرىمىز كۆپ.

We have many friends.

مەن ئۇنىڭ ئۆيىگە كۆپ بارىمەن.

I go to his home often.

كۆپ كىشىلەر كۆمۈر ئوچاق ئىشلىتىدۇ.

Most people use coal cookers.

كۆپ ساندىكى ئوقۇغۇچىلار ئۈرۈمچىلىك.

The majority of the stu—dents are from Urumqi.

كۆپ ئۇچرايدىغان

common, customary

to whisper, murmur

كۇرس. ئى [kurs]

a course of study:

كەچلىك كۇرس

a night course

كۇرس ئاچماق

to open, run a course

كۇس-كۇس. تەق

[kus—kus]

the sound of whispering, hissing

كۇسۇلدا-كۇسۇلدىماق. پ

[kusuldimak]

to whisper; hiss

كۇسۇلداش-كۇسۇلداشماق. پ

[kusuldaxmak]

to whisper to each other

كۇكۇم. ئى [kukum]

powder, dust

كۇكۇم-تالقان. رەۋ

[kukum—talkan]

powder, dust:

كۇكۇم-تالقان بولماق

to be crushed into powder

كۇلا. ئى [kula]

straw rope; a type of hat

كۇلۇب. ئى [kulub]

a social club

كۇلۇچ. ئى [kuluq]

spanner, wrench, pliers

كۇمىلاچ. ئى؛ م [kumilaq]

a round shape, ball, pellet;

ئۆگە شىنجاڭدا كۆپ ئۇچرايـ
دىغان ھايۋان.

Camels are common in Xinjiang.

كۆپ دېگەندە

at the most

كۆپ بوغۇملۇق سۆز

a polysyllabic word

كۆپ-كۆپمەك. پ [kəpmək]

to rise (of yeast); to swell, bloat

كۆپەي-كۆپەيمەك. پ

[kopəymək]

to increase; reproduce:

مۆشۈك ئېيىق ئاستا كۆپىيىدۇ.

Pandas reproduce slowly.

كۆپەيت-كۆپەيتمەك. پ

[kəpəytmək]

to (cause to) increase, multiply:

بەشنى ئىككىگە كۆپەيتسە ئون
بولىدۇ.

Five multiplied byt wo equals ten.

كۆپەيتكۈچى. ئى

[kopəytküqi]

a multiplier

كۆپەيتمە. ئى [kopəytmə]

the product of a multi— plication

كۆپەيتىش. ئى [kəpəytix]

multiplication:

كۆپەيتىش بەلگىسى

multiplication sign

كۆپەيتىش جەدۋىلى

multiplication table

كۆپەيگۈچى. ئى [kopəygüqi]

a multiplicand

كۆپتۈر-كۆپتۈرمەك. پ

[koptürmək]

to exaggerate:

مەسىلىنى كۆپتۈرمەك

to ecaggerate a problem

نەتىجىلەرنى كۆپتۈرۈپ
كۆرسەتمەسلىك كېرەك.

Don't exaggerate the results.

كۆپتۈرمە. سۈپ [koptürmə]

exaggerated, bombastic:

كۆپتۈرمە گەپ

exaggerated talk

كۆپتىن كۆپ. سۈپ

[koptinkop]

very many, a great number

كۆپچىلىك. سۈپ [kopqilik]

most people, the majority:

كۆپچىلىك كىشىلەر

most people

كۆپچىلىكنىڭ ئۈمىدى

the hope of most people

كۆپلەپ. رەۋ [kəpləp]

very many, a lot

كۆپلۈك. ئى؛ سۈپ [kəplük]

a great number; plural:

كوچىدا ئادەملەرنىڭ كۆپلۈـ

to lift, raise, carry:

بايراق كۆتۈرمەك

to raise the flag

مەن چامادانني كۆتۈرەلمەيمەن.

I can't lift the suitcase.

بىلىكىڭىزنى كۆتۈرۈڭ.

Raise your arm.

قورققان ئاۋۋال مۇشت كۆ-
تۈرەر.

The coward is the first to raise his fist.

كۆتۈر قاسقىنىڭنى!

Get out of here!

كۆتۈرە. ئى [kotürə]

contract work

كۆتۈرە ئالماق. پ

to take financial respon—sibility for

كۆتۈرەڭگۈ. سۈپ [kotürəŋgü]

high—spirited, high (of a voice):

كۆتۈرەڭگۈ روھلۇق

vigorous, dynamic (personality)

كۆتۈرەڭگۈ ئاۋاز

a high voice:

كۆتۈرەم. سۈپ [kotürəm]

weak and feeble:

كۆتۈرەم موزاي

a weak calf

كىدىن ماڭغىلى بولمايدۇ.

It's hard to go out, there are so many people in the streets.

كۆپلۈك ئىسىم

a plural noun

كۆپۈك. ئى [kəpük]

foam, froth:

سۇنىڭ كۆپۈكى

water foam

كۆپۈكلەش-كۆپۈكلەشمەك. پ [kəpükləxmək]

to foam, lather

كۆپۈكلۈك. سۈپ[kəpüklük]

foamy, frothy

كۆت 1. ئى [kət]

a buttock

كۆت 2. ئى [kot]

a male prostitute; abusive term

كۆتەك. ئى [kotək]

a stump:

دەرەخنىڭ كۆتىكى

the stump of a tree

كۆتمەك. سۈپ [kotək]

bald, hairless:

قۇيرۇقى كۆتمەك ئات

a horse with a hairless tail

كۆتمەك ساقال

a short beard

كۆتۈر-كۆتۈرمەك. پ

[kotürmək]

house.

كۆچەت. ئى [koqət]
sapling, young tree:
كۆچەت تىكمەك
to plant saplings

كۆچەتلىك. ئى [koqətlik]
a field of saplings

كۆچمە. سۈپ [koqmə]
mobile, shifting
كۆچمە كۇتۇپخانا
a mobile library
كۆچمە قۇم
shifting sand
كۆچمە مەنە
the figurative sense of a word

كۆچمەن. ئى [koqmən]
a nomad

كۆچۈر-كۆچۈرمەك. پ
[koqürmək]
to move; copy:
ئۆي كۆچۈرمەك
to move house
ئۇ تۇرسۇننىڭ تاپشۇرۇقىنى كۆچۈردى.
He copied Tursun's hom e work.

كۆچۈرگۈچى. ئى
[koqürgüqi]
a person who transcribes

كۆچۈرمە. سۈپ [koqürmə]
copied, reported:

كۆتۈرت-كۆتۈرتمەك. پ
[kotürtmək]
to have something lifted, raised

كۆتۈرمە. سۈپ [kotürmə]
raised, lifted:
كۆتۈرمە يول
a raised road

كۆتۈرۈش-كۆتۈرۈشمەك. پ
[kotürüxmək]
to raise, lift up

كۆتۈرۈل-كۆتۈرۈلمەك. پ
[kotürülmək]
to be raised up; take off:
ئايروپىلان كۆتۈرۈلدى.
The plane took off.
ئايروپىلان قاچان كۆتۈرۈلىدۇ؟
When does the plane take off?
شامال يەنە كۆتۈرۈلدى.
The wind has got up again.
تېمپېراتۇرا كۆتۈرۈلدى.
It's getting warmer.

كۆچ. ئى [koq]
a migrant shepherd

كۆچ-كۆچمەك. پ [koqmək]
to migrate, emigrate, move house:
قۇشلار كۆچىدۇ.
Brids migrate.
يېڭى ئۆيگە كۆچۈپ كىردۇق.
We've moved to a new

بىكار تۇرغاندىن كۆرە، ئىشلەپ تۇرغان ياخشى.
Better to work than stand around doing nothing.

كۆرەك. ئى [kørək]
performance, competition; parade

ئەدەبىيات-سەنئەت كۆرىكى
an arts festival

قوشۇنلارنى كۆرەكتىن ئۆتكۈزمەك
to hold a military parade

كۆرەڭ. سۈپ [kørəŋ]
complacent, proud

كۆرەڭلە-كۆرەڭلىمەك. پ [kørəŋlimək]
to be complacent, peroud

كۆرەڭلىك. ئى [kø:rəŋlik]
complacency, pride

كۆرەلمەس. سۈپ [kørəlməs]
envious, jealous

كۆرەلمەسلىك. ئى [kørəlməslik]
envy, jealousy

كۆرپە. ئى [kørpə]
mattress, cushion

كۆرسەت-كۆرسەتمەك. پ [kørsətmək]
to show, demonstrate, point to

قول بىلەن كۆرسەتمەك
to point out by hand

يىغىن خاتىرىسىنىڭ كۆچۈرمىسى
the transcript of a meeting

كۆچۈرمە گەپ
reported speech

كۆچۈرمىچى. ئى [koqürmiqi]
a transcriber; plagiarist

كۆر-كۆرمەك. پ [kormək]
to see, read, watch, consider:

كىتاب كۆرمەك
to read a book

كىنو كۆرەيلى.
Let's watch a film.

مەن ئۇنى كۆرمىدىم.
I didn't see him.

مەن تېلېۋىزور كۆرۈۋاتىمەن.
I'm watching television.

ئۇ سىزنى ئۆز ئوغلىدەك كۆرۈۋاتىدۇ.
He considers you like a son.

قىممەت كۆرمەك
to consider something to be valuable

كۆرۈش قۇۋۋىتى
eyesight

مېنىڭ كۆرۈش قۇۋۋىتىم ناھايىتى ياخشى.
My eyesight is excellent.

كۆرە. تىر [kørə]
rather than, better than:

instructions (eg. for using a machine):

پارتىيىنىڭ كۆرسەتمىسى

party directives

كۆرسەتمىلىك. سۈپ

[kərsətmilik]

audio— visual:

كۆرسەتمىلىك ئوقۇتۇش قوراللىرى

audio—visual teaching aids

كۆرسىتىش-كۆرسىتىشمەك. پ

[kərsitixmək]

to indicate, denote

كۆرسىتىش ئالماش. ئى

a demonstrative pronoun

كۆرسىتىل-كۆرسىتىلمەك. پ

[kərsitilmək]

to be appointed:

ئۇ مۇدىرلىققا كۆرسىتىلدى.

He was appointed principal.

كۆرك. ئى [kork]

beauty, brilliance:

تىلنىڭ كۆركى ماقال، ئەرنىڭ كۆركى ساقال.

As proverbs enhance speech, so a beard enhances a man's appearance.

كۆركەم. سۈپ [korkəm]

beautiful, lovely, magnificent:

كۆركەم شەھەر

a magnificent city

كۆركەم يىگىت

يول كۆرسەتمەك

to show someone the way

ھېيتكارغا بارىدىغان يولنى كۆرسىتىپ بېرەمسىز؟

Cay you show me the way to Heytkar?

سىز ئاكىڭىزنىڭ رەسىمىنى ماڭا كۆرسىتىپ بەرسىڭىز؟

Can you show me a picture of your brother?

كومپاس يىڭنىسى جەنۇبنى كۆرسىتىپ تۇرىدۇ.

The compass meedle is pointing south.

لەغمەننى قانداق ئېتىدىغانلىقىنى كۆرسىتىپ قويىسىڭىز.

Please show us how to make noodles.

ئۆزىنى بىلەرمەن قىلىپ كۆرسەتمەك

to pretend to be know—ledgeable

كۆرسەتكۈچ. ئى

[kərsətküq]

pointer, sign, index

ئىشلەپچىقىرىش كۆرسەتكۈچى

a production target

يول كۆرسەتكۈچى

a road sign

كۆرسەتكۈچ بارماق. ئى

the index finger

كۆرسەتمە. ئى [kərsətmə]

بىز دائىم كۆرۈشۈپ تۇرىمىز.
We're always seeing each other.
كۆرۈمسىز. سۈپ [korümsiz]
ugly, unsightly:
كۆرۈمسىز ئادەم
an ugly man
كۆرۈن-كۆرۈنمەك. پ
[korünmək]
to be visible, to seem
تاغ مۇشۇ يەردىن كۆرۈندۇ.
The mountain is visible from here.
ئۇ ناھايىتى دوستانە كۆرۈندۇ.
He seems very friendly.
ئۇ دوختۇرغا كۆرۈنگىلى كەتتى.
He went to see the doctor.
كۆرۈنەرلىك. سۈپ
[korünərlik]
visible:
ئېلان كۆرۈنەرلىك جايغا چاپلانغاندى.
The notice was posted in an eye—catching spot.
كۆرۈنۈش. ئى [korünüx]
appearance, sight:
بىنانىڭ تاشقى كۆرۈنۈشى
the outward appearance of the building
ئۇ قورقۇنچلۇق كۆرۈنۈش ئىكەن.
It was a terrible sight.

a handsome youth
كۆركەملەش-كۆركەملەشمەك. پ
[korkəmləxmək]
to be beaututiful, magnificent:
شەھىرىمىز بارغانسىرى كۆركەملەشمەكتە.
Our city is getting progressively more beautiful.
كۆركەملىك. ئى [korkəmlik]
beauty, splendour
كۆرگەزمە. ئى [korgəzmə]
an exhibition:
فوتو سۈرەتلەر كۆرگەزمىسى
a photo exhibition
كۆرگەزمە قىلماق. پ
to exhibition
كۆرگەزمىخانا. ئى
[korgəzmihana]
an exhibition hall, gallery:
سەنئەت كۆرگەزمىخانىسى
an art gallery:
كۆرگۈچى. ئى [korgüqi]
spectator:
كۆرگۈچىلەر
audience, spectators
كۆرۈش-كۆرۈشمەك. پ
[korüxmək]
to see, meet each other
كۆپچىلىك كۆرگەزمە كۆرۈشتى.
Most people saw the exhibition.

كۆز. ئى [koz]
eye:
كۆز يېشى
tears
سىزنىڭ كۆز ئالدىڭىزدا
in front of your eyes
سەن كۆزۈڭنى ئاچ.
Open your eyes.
كۆزدىن نېرى، كۆڭۈلدىن نېرى.
Out of sight, out of mind.
كۆزۈڭگە قاراپ ماڭ.
Mind where you're going.
ئۆيگە كىرىش بىلەنلا ئۇنىڭ كۆزى جوزىدىكى كىتابلارغا چۈشتى.
As soon as he entered the house his eyes fell on the books on the table.
ئۇنىڭ كەلمەيدىغانلىقىغا كۆزۈم يەتكەن.
I could have told you he wasn't going to come.
كۆز قاراش
opinion, viewpoint
كۆز قارىشىنى ئۆزگەرتمەك
to change one's opinion
كۆز قارچۇقى.
pupil of the eye
كۆزدە تۇتماق
to refer to, denote
كۆز تەگمەك
to come under the influence of the evil eye
كۆزى تۆت بولماق
to be eager, excited

كۆزەت-كۆزەتمەك. پ
[kozətmək]
to watch, observe:
ۋەزىيەتنى كۆزەتمەك
to keep an eye on a situation
قۇياشنىڭ كۆتۈرۈلۈشىنى كۆزەتمەك
to watch the sun rise

كۆزەتچى. ئى [kozətqi]
an inspector, investigator

كۆزەتچىلىك. ئى[kozətqilik]
patrolling, inspecting:
كۆزەتچىلىك قىلماق
to patrol, inspect

كۆزەتكۈچى. ئى [kozətküqi]
a spectator, observer

كۆزەينەك. ئى [kozəynək]
glasses:
كۆزەينەك تاقماق
to wear glasses
سىز كۆزەينەك تاماقسىز؟
Do you wear glasses?

كۆز-قۇلاق. ئى
[koz—kulak]
eyes and ears:
كۆز-قۇلاق بولماق
to keep a watchful eye on
بالىلىرىمغا كۆز-قۇلاق بولۇپ

تۇرغىن.
Keep an eye on my children.

كۆزلە-كۆزلىمەك. پ
[kozlimək]
to pursue, seek for:

بىرەر مەقسەتنى كۆزلىمەك
to pursue an objective

مۇۋاپىق بىر ئۆينى كۆزلىمەك
to look for a suitable house

كۆزنەك. ئى [koznək]
hole, slit

كۆسەي. ئى [kosəy]
poker (for a fire):

كۆسەي ئۇزۇن بولسا، قول كۆيمەس.
If you have a long poker you won't burn your hand.

كۆشە-كۆشىمەك. پ
[koximək]
to chew the cud

كۆشىگۈچى. ئى [koxigüqi]
an animal that chews the cud

كۆك 1. سۈپ [kok]
blue; bluish—green:

كۆك كۆز
blue eyes

كۆك 2. ئى [kok]
the sky, the heavens

بۈركۈت كۆكتە پەرۋاز قىلماقتا.
An eagle was hovering in the sky.

كۆك 3. ئى [kok]
grass, hay:

قويلار كۆككە تويدى.
The sheep ate their fill of grass.

كۆكەر-كۆكەرمەك. پ
[kokərmək]
to turn blue or green:

دەل-دەرەخلەر كۆكەرمەك.
to sprout (of trees)

كۆكەرمە. سۈپ [kokərmə]
see below:

كۆكەرمە ئادەم
a rascal

كۆكتات. ئى [koktat]
raw vegetables:

كۆكتات بازىرى
a vegetable market

كۆكتات يېيىشلىك بولىدۇ.
Vegetables are good to eat.

كۆكتاتچى. ئى [koktatqi]
a grocer

كۆكچاي. ئى [kokqay]
green tea

كۆكرەك. ئى [kokrək]
chest, breast

كۆكس. ئى [koks]
chest, breast

كۆكلە-كۆكلىمەك. پ
[koklimək]
to turn green, sprout:

دەل-دەرەخلەر كۆكلىدى.

بۇ ئىشنى قىلىشقا كۆڭلۈم تارتمايدۇ.

I don't want to do that.

كۆڭۈل تىنماق. پ

to feel at ease:

سەن كەلگەندىن كېيىن كۆڭلۈم تىندى.

I felt happy once you'd arrived.

كۆڭۈل قويماق. پ

to do something diligently:

كۆڭۈل قويۇپ ئۆگىنىڭ.

Study hard.

كۆڭۈلچەك. سۈپ [koŋülqək]

kind—hearted, warm—hearted

كۆڭۈلسىز. سۈپ [koŋülsiz]

heartless, cruel

كۆڭۈللۈك. سۈپ [koŋüllük]

happy, festive:

كۆڭۈللۈك كۈنلەر

happy days

كۆل. ئى [kol]

lake, pool:

سايرام كۆلى

Sayram Lake

سۇ ئۈزۈش كۆلى

a swimming pool

كۆلەڭگە. ئى [koləŋgə]

shadow:

ئادەم كۆلەڭگىسى

a person's shadow:

The trees have sprouted.

كۆكلەم. ئى [kokləm]

spring

كۆكنار. ئى [koknar]

opium poppy

كۆكنارچى. ئى [koknarqi]

a poppy grower

كۆكۈيۈن. ئى [koküyün]

a gadfly

كۆكيۆتەل. ئى [kokyotəl]

whooping cough

كۆڭلەك. ئى [koŋlək]

a skirt, shirt

كۆڭۈل. ئى [koŋül]

heart, soul:

كۆڭلى يۇمشاق

soft—hearted

ئۇنىڭ كۆڭلى ئاق.

He's very honest.

كۆڭۈل ئازادە بولماق

to feel at ease, happy

كۆڭلۈڭلە كەلمىسە، ساڭا بىر گېپىم بار ئىدى.

If you don't mind, I have something I wanted to tell you.

كۆڭۈل يېرىم بولماق

to be unhappy, sad

كۆڭۈل بۆلمەك. پ

to feel concerned, care about

كۆڭۈل تارتماق. پ

to enjoy doing something

The shops are loaded with goods.

كۆن. ئى [kɵn]
tanned leather:
كۆن ئۆتۈك
leather boots

كۆن-كۆنمەك. پ [kɵnmək]
to agree; be accustomed to:
ئۇ پىكرىمگە كۆندى.
He agreed with me.
سىز ئىسسىق ھاۋاغا كۆنەلىدىڭىزمۇ؟
Are you accustomed to hot weather?
ئۇ يېزا تۇرمۇشىغا كۆنۈپ قالدى.
He's got accustomed to country life.
سىز بۇ تاماققا كۆنەلىدىڭىزمۇ؟
Are you used the food?
ھەئە، مەن ھازىر كۆنۈپ قالدىم.
Yes, I'm used to it now.

كۆنەك. ئى [kɵnək]
honeycomb

كۆنچى. ئى [kɵnqi]
a leather tanner

كۆنچىلىك. ئى [kɵnqilik]
tanning hides

كۆندۈر-كۆندۈرمەك. پ
[kɵndürmək]
to persuade, convince; tame:

كۆلەم. ئى [koləm]
scale, scope; area:
يەر كۆلىمى
land area

كۆلەملىك. سۈپ [koləmlik]
scale, scope:
كەڭ كۆلەملىك ھەرىكەت
a large scale movement

كۆلچەك. ئى [kolqək]
a small pool

كۆم-كۆممەك. پ [kɵmmək]
to bury, cover up:
جەسەتنى كۆممەك
to bury a corpse

كۆمۈر. ئى [kɵmür]
coal:
كۆمۈر كانى
a coal mine

كۆمۈر-كۆمۈرمەك. پ
[kɵmürmək]
to turn over, turn upside down

كۆمۈرچى. ئى [kɵmürqi]
a coal miner

كۆمۈل-كۆمۈلمەك. پ
[kɵmülmək]
to be buried, covered in:
يول قارغا كۆمۈلۈپ كەتتى.
The road was covered in snow.
ماگىزىنلار مالغا كۆمۈلۈپ كەتتى.

The food is burnt.

كۆيدۈر-كۆيدۈرمەك. پ

[kəydürmək]

to burn, light a fire:

بارمىقىمنى كۆيدۈرۈۋالدىم.

I burnt my finger.

قەغەز كۆيدۈرمەك

to burn paper

كۆيدۈرگۈچ بومبا. ئى

[kəydürgüq bomba]

an incendiary bomb

كۆيۈپ - پىشىپ. پ

[kəyüp—pixip]

enthusiastically:

كۆيۈپ - پىشىپ ئىشلىمەك

to work hard

كۆيۈك. ئى [koyük]

a burn; love:

كۆيۈك قاپارتمىسى

a burn blister

كۆيۈك ئوتى

the fire of love

كۆيۈك نان

burnt bread

كۆيۈمچان. سۈپ

[kəyümqan]

kind, considerate

كۆيۈمسىز. سۈپ

[koyümsiz]

unkind, inconsiderate

كۆيۈن-كۆيۈنمەك. پ

[koyünmək]

مەن ئۇنى كۆندۈرەلمىدىم.

I couldn't convince him.

ئاتنى هارۋىغا كۆندۈرمەك

to get a horse used to a cart

تىلنى كۆندۈرمەك

to practise speaking

كۆندۈرۈل-كۆندۈرۈلمەك. پ

[kondürülmək]

to be convinced; tamed:

كۆندۈرۈلگەن قۇش

a tame bird

كۆنۈك. سۈپ [konük]

tame, docile:

كۆنۈك ئات

a docile horse

كۆنۈك-كۆنۈكمەك. پ

[kənükmək]

to be acustomed to;tame

كۆنۈكمە. ئى [kənükmə]

academic text—book

exercises

كۆۋرۈك. ئى [kowrük]

bridge:

كۆۋرۈكتىن ئۆتۈڭ.

Go over the bridge.

كۆي-كۆيمەك. پ [kəymək]

to catch fire, burn:

كۆيۈپ كۇل بولماق

to be burnt to ashes

ئىشخانا كۆيۈپ كەتتى.

The office was burnt down.

تاماق كۆيۈپ كەتتى.

caring, looking after

كۈتۈن ـ كۈتۈنمەك. پ
[kütünmək]
to take care of oneself

كۈجە. ئى [küjə]
incense

كۈچ. ئى [küq]
power, strength:

ھەربىي كۈچ
military power

ئات كۈچى
horse power

دورىنىڭ كۈچى
the potency of a medicine

بىلىم كۈچ دېمەكتۇر.
Knowledge is power.

ئۆز كۈچىگە تايىنىپ ئىش كۆرمەك
to rely on one's own strength

بۇنى كۆتۈرۈشكە كۈچۈم يەتمەيدۇ.
I haven't the strength to lift this.

كۈچ بەرمەك
to exert oneself; to be strong

كۈچە ـ كۈچىمەك. پ
[küqimək]
to strive, use one's strength:

كۈچەپ ئىشلىمەك
to work hard

to be caring, to love

كۆيۈنۈپ سۆزلىمەك. پ
to speak carin gly

كۈپ. ئى [küp]
jar, jug

كۈپكۈندۈز. رەۋ
[küpkündüz]
bright daylight

كۈت ـ كۈتمەك. پ [kütmək]
to wait for, expect, look after:

بىر دوستۇمنى كۈتۈپ تۇرىمەن.
I'm waiting for a friend.

كۈتۈش ئۆيى.
a waiting room

ئىشنىڭ مۇنداق بولۇشىنى كۈتمىگەن ئىدىم.
I didn't expect things to turn out like that.

كۈتكۈچى. ئى [kütküqi]
a waiter, attendant

كۈتۈل ـ كۈتۈلمەك. پ
[kütülmək]
to entertain, look after:

مېھمانلار ياخشى كۈتۈلدى.
The guests were well entertained.

سىزنى ياخشى كۈتەلمىدۇق!
We haven't entertained you well!

كۈتۈم. ئى [kütüm]

[küqsizlənmək]
to be weak, feeble

كۈچسىزلىك. ئى [küqsizlik]
weakness, feebleness

كۈچ-قۇۋۋەت. ئى
[küq—kuwwət]
power, strength

كۈچلەن-كۈچلەنمەك. پ
[küqlənmək]
to become strong:
ۋەتىنىمىز بارغانسېرى كۈچلەنمەكتە.
Our country is getting stronger all the time.

كۈچلۈك. سۈپ [küqlük]
powerful, strong, tough:
كۈچلۈك زەربە
a powerful blow
كۈچلۈك دۆلەت
a powerful country
كۈچلۈك تاماق
nutritious food
كۈچلۈك شامال
a strong wind

كۈچۈك. ئى [küqük]
a puppy, cub:
ئىتنىڭ كۈچۈكى
a puppy
بۆرىنىڭ كۈچۈكى
a wolf cub

كۈچۈكلە-كۈچۈكلىمەك. پ
[küqüklimək]

كۈچەن-كۈچەنمەك. پ
[küqənmək]
to use one's strength, strive, struggle
يەردىن كۈچىنىپ قوپماق.
to struggle to one's feet

كۈچەي-كۈچەيمەك. پ
[küqəymək]
to become stronger
شامال بارغانسېرى كۈچەي-مەكتە.
The wind is getting stronger.
دۆلىتىمىز كۈچەيمەكتە.
Our country is becoming strong.

كۈچەيت-كۈچەيتمەك. پ
[küqəytmək]
to strengthen:
رەھبەرلىكنى كۈچەيتمەك
to strengthen the leadership
ئىنتىزامنى كۈچەيتمەك
to improve discipline

كۈچەيتكۈچ. ئى
[küqəytküq]
a stabiliser, strengthener

كۈچسىز. سۈپ [küqsiz]
weak, feeble:
كۈچسىز توك
a low voltage electric supply
كۈچسىز هاراق
wine containing little alcohol

كۈچسىزلەن-كۈچسىزلەنمەك. پ

liberation

كۈرەش قىلماق. پ

to struggle

كۈرەشچان. سۈپ [kürəxqan]

valiant in battle, redoutable:

كۈرەشچان يىللار

years of struggle

كۈرەشچانلىق. ئى

[kürəxqanlik]

bravery, courage

كۈرەشچى. ئى [kürəxqi]

a fighter:

كۈرەشچى ئايروپىلان

a fighter plane

كۈرەك. ئى [kürək]

a mill:

ياغاچ كۈرەك

a wood mill

كۈرەك چىش

grinders, molars

كۈرەڭ. سۈپ [kürəŋ]

a mill:

كۈرەڭ ئات

a wood mill

كۈرمەك. ئى [kürmək]

millet

كۈز. ئى [küz]

autumn:

كۈز شامىلى

an autumn wind

كۈز كىرمەك

to enter the autumn season

to give birth to a puppy, cub

قانجۇق كۈچۈكلىدى.

The butch has had puppies.

كۈچۈكلەن-كۈچۈكلەنمەك. پ

[küqüklənmək]

to flatter, beguile

كۈدە. ئى [küdə]

chinese chives

كۈدە- كۆرپە. ئى

[küdə—kərpə]

bedding

كۈرە. م؛ ئى [kürə]

a unit of measurement:

بىر كۈرە بۇغداي

a kura of wheat

كۈرە-كۈرىمەك. پ

[kürimək]

to shovel, spade:

قار كۈرىمەك

to shovel snow

كۈرەت-كۈرەتمەك. پ

[kütərmək]

to have something shovelled

كۈرەش. ئى [kürəx]

a struggle, conflict:

كۈرەش قەھرىمانى

a hero

سىنىپىي كۈرەش

class struggle

مىللىي ئازادلىق كۈرىشى

a struggle for national

كۈزەك. سۈپ [küzək]
autumn

كۈزەك پاقلان
an autumn lamb

كۈزەم. سۇن [küzəm]
autumn:

كۈزەم يۇڭ
autumn wool

كۈزگى. سۈپ [küzgi]
autumnal

كۈزگى بۇغداي
autumnal wheat

كۈزلۈك. سۈپ [küzlük]
autumnal:

كۈزلۈك كىيىم
autumnal clothes

كۈزلۈك يىغىم
autumnal harvest

كۈشەندە. ئى [küxəndə]
enemy, foe:

مۈشۈك چاشقاننىڭ كۈشەندىسى.
The cat is the enemy of the mouse.

كۈشكۈرت-كۈشكۈرتمەك. پ
[küxkürtmək]
to put someone up to something:

يامان ئىشقا كۈشكۈرتمەك
to get someone to do wrong

كۈشكۈرتكۈچى. ئى
[küxkürtküqi]
the in stigator of a crime

كۈش-كۈش. ئىم [küx—küx]
Shhh!, Hush!

كۈل. ئى [kül]
ash

ئوچاقنىڭ كۈلى
the ashes from a stove

كۈل-كۈلمەك. پ [külmək]
to laugh, smile:

قاقاقلاپ كۈلمەك
to laugh heartily

كۈلپەت. ئى [külpət]
hardship, difficulty

كۈلپەت چەكمەك. پ
to suffer hardship

كۈلپەتلىك. سۈپ [külpətlik]
difficult, hard:

كۈلپەتلىك كۈنلەر
hard times

كۈلتۈك. ئى [kültük]
bedpan, urinal under a child's cot

كۈلدان. ئى [küldan]
an ashtray

كۈلكە. ئى [külkə]
a smile, laugh:

كۈلكە چىراي
a smiling face

كۈلكە ئاۋازى
the sound of laughter

كۈلكىسى كەلمەك
to breakinto laughter

كۈلكىلىك. سۈپ [külkilik]

كۈمۈش تەڭگە
a silver coin

كۈن. ئى [kün]
the sun; a day:
شەرق قىزاردى، كۈن چىقتى.
The east is red, the sun has risen.
كۈن پاتتى.
The sun has set.
كۈن نۇرى
sunlight
ھەر كۈنى
every day
كۈندىن - كۈنگە
from day to day
ئەمگەك كۈنى
a working day
كۈنى تۈگەي دەپ قالماق
to be near death
ئۇنىڭ كۈنى تۈگەي دەپ قالدى.
He's at death's door.

كۈنپېتىش. ئى [künpetix]
the west

كۈنتەرتىپ. ئى [küntərtip]
an agenda, schedule:
بۇ مەسىلە كۈنتەرتىپكە قويۇلدى.
This matter is on the agenda.

كۈن-تۈن. ئى [kün—tün]
day and night

كۈنچى. ئى [künqi]

funny, amusing:
كۈلكىلىك ئىش
a funny event
كۈلكىلىك چاقچاق
a good joke

كۈلگەك. سۈپ [külgək]
a person who is often laughing

كۈلگۈنچەك. سۈپ [külgünqək]
smiling, happy:
كۈلگۈنچەك بالا
a happy child

كۈلۈش-كۈلۈشمەك. پ [külüxmək]
to laugh together:
بىز ئۇنىڭ ھېكايىسىگە كۈلۈشتۇق.
We laughed at her story.

كۈلۈمسىرە-كۈلۈمسىرىمەك. پ [külümsirimək]
to smile, laugh
كۈلۈمسىرەڭلار!
Smile!

كۈلۈمسىرەت-كۈلۈمسىرەتمەك. پ [külümsirətmək]
to make someone smile, laugh

كۈمۈش. ئى [kümüx]
silver (the metal):
كۈمۈش رەڭ
silver coloured

ئىككى كۈنلۈك خىزمەت
two days work

كۈي . ئى [küy]
tune, melody

كۈيە. ئى [küyə]
a moth:

كىيىمنى كۈيە يەپ كەتمەك
to be moth—eaten

كۈيلە-كۈيلىمەك. پ
[küylimək]
to sing in praise of:

ۋەتەننى كۈيلىمەك
to sing the praises of one's country

كۈيلىمەك 2. پ [küylimək]
to be ready for mating:

قوي كۈيلىمەك
to be ready for mating (of sheep)

كۈيوغۇل. ئى [küyoojul]
a son in—law; bridegroom

كۈيۈش-كۈيۈشمەك. پ
[küyüxmək]
to be numb:

پۇت كۈيۈشمەك
to have a numb foot

كۋادرات. سۈپ [kwadrat]
cubic:

كۋادرات مېتىر
a cubic metre

كېپەك. ئى [kepək]
wheat bran

a jealous person

كۈنچىقىش. ئى [künqikix]
the east

كۈنچىلىك. ئى [künqilik]
jealousy, envy

كۈندۈز. رەۋ [kündüz]
daylight hours

كۈندىلىك. سۈپ [kündilik]
daily:

كۈندىلىك گېزىت
a daily paper

كۈندىلىك تۇرمۇش
daily life

كۈندىن-كۈنگە. رەۋ
[kündin—küngə]
from day to day

كۈنسېرى. رەۋ [künseri]
from day to day

كۈنگەي. سۈپ [küngəy]
facing the sun, south

كۈنلە-كۈنلىمەك. پ
[künlimək]
to be jealous, envious

كۈنلەپ-كۈنلەپ. رەۋ
[künləp—künləp]
for days and days

كۈنلۈك 1. ئى [künlük]
umbrella:

مەن كۈنلۈكۈمنى ئېلىۋالاي.
I'll fetch my umbrella.

كۈنلۈك 2. ئى [künlük]
a day's

[keqikmək]
to be late:
پويىز ئون مىنۇت كېچىكتى.
The train is ten minutes late.

كېچىكتۈر-كېچىكتۈرمەك. پ
[keqiktürmək]
to delay, postpone:
ئۇ مەجلىسنى كېچىكتۈردى.
He postponed the meeting.

كېچىكتۈرۈل-كېچىكتۈرۈلمەك. پ
[keqiktürülmək]
to be post poned, delayed:
مەجلىس كېچىكتۈرۈلدى.
The meeting has been delayed.

كېچىلەپ. رەۋ [keqiləp]
all night, the whole night long

كېچىلىك. سۈپ [keqilik]
evening, night:
كېچىلىك سمېنا
the night shift, night duty

كېرەك. رەۋ [kerək]
necessary, obligatory:
كېرەك ئەمەس.
It's not necessary.
سەن ئىشلىشىڭ كېرەك.
You should be working.
بىزگە بالدۇرراق دېيىشىڭىز كېرەك ئىدى.
You should have told us

كېپەن. ئى [kepən]
a white burial cloth, a shroud

كېپەنلە-كېپەنلىمەك. پ
[kepənlimək]
to wrap in a burial cloth

كېپەنلەن-كېپەنلەنمەك. پ
[kepənlənmək]
to be wrapped in a burial cloth:
ئۇنىڭ جەستى كېپەنلىنىپ دەپنە قىلىندى.
His body was wrapped in a burial cloth and buried.

كېپىل. ئى [kepil]
a guarantor, sponser

كېپىنەك. ئى [kepinək]
butterfly

كېچە. ئى؛ رەۋ [keqə]
night, evening; late:
قاراڭغۇ كېچە
a dark night

كېچە-كۈندۈز. رەۋ
[keqə—kündüz]
day and night

كېچىچە. رەۋ [keqi:qə]
the night long, until late:
يامغۇر كېچىچە ياغدى.
It rained all night.

كېچىك. ئى [keqik]
a ferry boat

كېچىك-كېچىكمەك. پ

كېزەك. ئى [kezək]
foetus, embryo:
قوشكېزەك
twins
بىر كېزەكتە ئۈچنى تۇغماق
to have triples

كېزىك. ئى [kezik]
typhoid

كېسەك. ئى [kesək]
a brick of baked mud

كېسەل. ئى [kesəl]
illness, disease; a sick person:
ئېغىر كېسەل
a serious disease
يۇقۇملۇق كېسەل
a contagious disease
كېسەل بولماق
to be sick
كېسەل يوقلىماق
to visit the sick
كېسەلنىڭ دەردىنى ساق بىلـ-
مەس، ئاچنىڭ دەردىنى توق.
The healthy cannot share the pain of the sick, nor the full that of the hungry.

كېسەلچان. سۈپ [kesəlqan]
in poor health, sickly

كېسەلخانا. ئى [kesəlhana]
a hospital, ward

كېسەلكۆرپىسى. ئى
[kesəlkorpisi]
a person who is often ill

before.
ئارتۇق گەپنىڭ نىمە كېرىكى بار؟
What need is there for futher talk?
كېرەك يوق.
It doesn't matter.

كېرەكسىز. سۈپ [kerəksiz]
unwanted, useless:
كېرەكسىز قەغەز
waste paper

كېرەكلىك. سۈپ [kerəklik]
useful, undispensable:
كېرەكلىك تاشنىڭ ئېغىرلىـ-
قى يوق.
A useful stone is never too heavy.

كېرەك-ياراق. ئى
[kerək—yarak]
tools, utensils

كېرىل-كېرىلمەك. پ
[kerilmək]
tostretch, stretch out:
ئۆتۈكۈم كېرىلىپ كەتتى.
My boots have been stretched.
بۇرۇننىڭ تۆشۈكى كېرىلمەك
to flare one's nostrils
كېرىلىپ ياتماق
to lie stretched out
سەن تولىمۇ كېرىلىپ كەتمە.
Don't be too complacent.

odds and ends, offcuts

كېشەك. ئى [kexək]
frame:

ئىشىك كېشىكى
a door frame

دېرىزە كېشىكى
a window frame

كېكەچ. سۈپ [kekəq]
a person who stammers

كېكەچلە-كېكەچلىمەك. پ
[kekəqlimək]
to stammer, falter when speaking

كېكىر-كېكىرمەك. پ
[kekirmək]
to burp

كېڭەش. ئى [keŋəx]
discussion, consultation:

سىياسىي كېڭەش
a political consultation

كېڭەش پالاتاسى
the senate

كېڭەش-كېڭەشمەك. پ
[keŋəxmək]
to consult, confer with:

ئاممىا بىلەن كېڭەشمەك
to consult the people

كېڭەشلىك. سۈپ [keŋəxlik]
well—advised, fully discussed

كېڭەشلىك ئىش بۇزۇلماس،
كەڭ تون يىرتىلماس.
A well—advised matter will

كېسەللىك. ئى [kesəllik]
disease, sickness:

كېسەللىكنىڭ ئالدىنى ئالماق
to prevent disease

كېسەلمەن. سۈپ [kesəlmən]
often ill, sickly

كېسىش-كېسىشمەك. پ
[kesixmək]
to cut, sever; intersect:

كېسىشىپ ئۆتكەن يوللار
intersecting roads

ئىككى سىزىقنىڭ كېسىشىپ
ئۆتكەن نۇقتىسى
the point of inter section two lines

كېسىك. سۈپ [kesik]
cut, severed; short:

كېسىك ئارغامچا
a short rope

كېسىك قول
a maimed arm

كېسىل-كېسىلمەك. پ
[kesilmək]
to be cut, severed

كېسىم. م؛ ئى [kesim]
a piece, slice; cut

بىر كېسىم نان
a slice of bread

بۇ چاپاننىڭ كېسىمى ياخشى
ئىكەن.
This coat has been well cut.

كېسىندى. ئى [kesindi]

كېلەڭسىز. سۈپ [keləŋsiz]
clumsy; ill—fitting:
كېلەڭسىز كىيىم
ill—fitting clothes

كېلىش. ئى [kelix]
grammatical case
ئىگىلىك كېلىش
the possessive case

كېلىش-كېلىشمەك 1. پ
[kelixmək]
to agree to;
باھادا كېلىشمەك
to agree on a price

كېلىشمەك 2. پ [kelixmək]
to make up, be reconciled:
ھازىر ئۇلار كېلىشىپ قالدى.
They've made up now.

كېلىشتۈر-كېلىشتۈرمەك. پ
[kelixtürmək]
to reconcile, mediate:
ئىككى قوشنىنى كېلىشتۈرمەك
to reconcile two neighbours

كېلىشتۈرگۈچى. ئى
[kelixtürgüqi]
mediator, reconciler

كېلىشكەن. سۈپ [kelixkən]
handsome, beautiful, fitting

كېلىشمەسلىك. ئى
[kelixməslik]
unfortunate:
كېلىشمەسلىك بوپتۇ.
What a pity.

not fail, a wide cloak
will not tear.

كېڭەي-كېڭەيمەك. پ
[keŋəymək]
to become wider, to expand:
شەھەر كېڭەيدى.
The city has become much
larger.
تۆمۈر قىزىغاندا كېڭىيىدۇ.
Iron expands as it is heated.
يۈرەكنىڭ كېڭىيىشى
the expansion of the heart

كېڭەيت-كېڭەيتمەك. پ
[keŋəytmək]
to widen, expand:
يولنى كېڭەيتمەك
to widen the road
ئىشلەپچىقىرىشنى كېڭەيتمەك
to expand production

كېڭەيمىچىلىك. ئى
[keŋəymiqilik]
expansionism

كېلەچەك. ئى [keləqək]
the future, hereafter

كېلەر. سۈپ [kelər]
mext, coming:
كېلەر ھەپتە
next week
كېلەر يىل
next year
كېلەر نۆۋەت
next time

a domed room

كېمىر-كېمىرمەك. پ

[kemirmək]

to arch, bend

كېمىسازلىق. ئى

[kemisazlik]

ship—building

كېنىزەك. ئى [kenizək]

servant girl

كېۋەز. ئى [kewəz]

cotton:

كېۋەز تېرىماق

to plant cotton

كېۋەزلىك. ئى [kewəzlik]

a cotton field

كېيىك. ئى [keyik]

a deer

كېيىن. رەۋ [keyin]

after, afterwards, next:

مەن كېيىن بارىمەن.

I'll go later.

ئۇنىڭدىن كېيىن نېمە بولدى؟

What happened next?

بىز يەپ-ئىچىشكەندىن كېيىن تانسا ئوينىدۇق.

We ate, and after that we danced.

كېيىنچە. رەۋ [keyinqə]

soon after, in a moment

كېيىنكى. سۈپ [keyinki]

the next, the following

كېيىنكى قېتىم

دىققەت قىلىڭ، كېلىشمەسلىك يۈز بېرىپ قالمىسۇن.

Be careful so that nothing unfortunate happens.

كېلىشىم. ئى [kelixim]

an agreement, treaty, pact:

كېلىشىم تۈزمەك

to draw up an agreement

ئۇرۇش توختىتىش كېلىشىمى

a peace treaty

كېلىشىملىك. سۈپ

[keliximlik]

modest, unassuming

كېلىن. ئى [kelin]

daughter—in—law, bride

كېمە. ئى [kemə]

a small boat:

يەلكەنلىك كېمە

a sailing boat

كېمە باشلىقى

the captain of the boat

كېمەي-كېمەيمەك. پ

[keməymək]

to become less, decrease

كېمەيت-كېمەيتمەك. پ

[keməytmək]

to decrease, lesson

كېمىچى. ئى [kemiqi]

a sailor

كېمىر. سۈپ [kemir]

arched, domed:

كېمىر ئۆي

bookish, literary:

كىتابىي سۆز

a bookish word

كىچىك. سۈپ [kiqik]

little, small:

كىچىك ھەرپ

a small letter

كىچىك مەسىلە

a small problem

كىچىكىمدىن تارتىپ

since I was small

بۇ ئاياغ ماڭا كىچىك كەلدى.

These shoes are too small for me.

كىچىك پېئىل

humble

كىچىك تىل

the uvula

كىچىك تەرەت

urine

كىچىككىنە. سۈپ

[kiqikkinə]

small, tiny

كىچىكلە-كىچىكلىمەك. پ

[kiqiklimək]

to become smaller, decrease

كىچىكلەت-كىچىكلەتمەك. پ

[kiqiklətmək]

to make: smaller, minimize:

پەرقنى كىچىكلەتمەك

to minimize the difference

كىچىكلىك. ئى [kiqiklik]

next time

كېيىنكى ئەۋلاد

the next generation

كېيىنكى ئادەم كىم؟

Who's next?

كىبىر. ئى [kibir]

pride, haughty airs

كىبىرنى تاشلىماق

to stop putting on airs

كىت. ئى [kit]

a whale

كىتاب. ئى [kitab]

a book:

كىتاب كۆرمەك

to read a book

كىتاب جازىسى

a book case

كىتابباز. ئى [kitabbaz]

a bookish person

كىتاببازلىق. ئى

[kitabbazlik]

bookishness

كىتابپۇرۇش. ئى

[kitabpurux]

a book seller

كىتابچە. ئى [kitabqə]

a booklet

كىتابخان. ئى [kitabhan]

a reader

كىتابخانا. ئى [kitabhana]

a book shop

كىتابىي. سۈپ [kita:biy]

كىرا ماشىنىسى

a taxi

كىراكەش. ئى [kira:kəx]

a porter

كىرپە. ئى [kirpə]

a hedgehog

كىرپىك. ئى [kirpik]

eyelash

مەن كىچىچە كىرپىك قاقماي چىقتىم.

I did not sleep a wink all night.

كىرت-كىرت. تەق

[kirt—kirt]

a scrunching, munching noise

كىرتىلدا-كىرتىلدىماق. پ

[kirtildimak]

to scrunch, munch

كىرچى. ئى [kirqi]

a washer of clothes

كىرخانا. ئى [kirhana]

a laundry

كىرسىن. ئى [kirsin]

kerosene

كىر-قات. ئى [kir—kat]

dirty laundry

كىرگۈز-كىرگۈزمەك. پ

[kirgüzmək]

to cause to enter;to import:

ئاتنى ئاتخانىغا كىرگۈزمەك

to put a horse into a stable

smallness, youthfulness

ئۇ كىچىكلىكىدىن بۇ گەپنى چۈشىنەلمىدى.

He was too young to under stand what was said.

كىر. ئى [kir]

dirty clothes, laundry:

كىر يۇيۇش ماشىنىسى

washing machine

كىر سوپۇن

washing soap

مەن كىرلىرىمنى يۇيۇشۇم كېرەك.

I must wash my laundry.

كىر-كىرمەك. پ [kirmək]

to enter, join:

كىرىڭ!

Come in!

ئوقۇشقا كىرمەك

to enter school

پارتىيىگە كىرمەك

to join the party

گەپكە كىرمەك

to hear and obey

ئۇ مېنىڭ گېپىمگە كىرمەيدۇ.

He won't listen to me.

كىرا. ئى [kira:]

transport:

كىراغا ئالماق

to rent, hire

كىراغا بەرمەك

to rent out

كىرىش-چىقىش. ئى
[kirix—qikix]
coming and going; social contact

كىرىم. ئى [kirim]
income:

پۇل كىرىمى
revenue, cash takings

كىژ-كىژ. تەق [kiz—kiz]
the sound of food frying, hissing

كىژىلدا-كىژىلدىماق. پ
[kizildimak]
to hiss (when cooking)

كىسپۇرۇش. ئى [kispurux]
a scoundrel, rascal

كىسلاتا. ئى [kislata:]
acid:

سۇلفات كىسلاتاسى
sulphuric acid

كىشەن. ئى [kixən]
chains, shackles, fetters

كىشەن سالماق. پ
to put someone in shackles

كىشەنلە-كىشەنلىمەك. پ
[kixənlimək]
to shackle, fetter

كىشەنلىك. سۈپ [kixənlik]
fettered, shackled

كىشمىش. ئى [kixmix]
dried fruit:

كىشمىش ئۈزۈم

زالغا كىچىك بالىنى كىرگۈزمەڭ.
Don't take the child into the hall.

ئۇلار ياپونىيىدىن كىرگۈزۈلگەن.
They are imported from. Japan.

كىرلە-كىرلىمەك. پ
[kirlimək]
to become dirty

كىيىمىم كىرلەپ كەتتى.
My clothes have got dirty.

كىرلىك. ئى [kirlik]
a sheet, cover:

كۆرپە كىرلىكى
a bed sheet

يوتقان كىرلىكى
a quilt cover

كىرىش. ئى [kirix]
an introduction, entrance

كىرىش سۆز. ئى
prologue (to a book)

كىرىش-كىرىشمەك. پ
[kirixmək]
to enter together; to interlock:

ۋەكىللەر مەيدانغا كىرىشتى.
The delegates entered the stadium.

قولنىڭ بارماقلىرى بىر-بىرىگە كىرىشمەك
to interlock one's fingers

بۇ يەردىن بەش كىلومېتىر يىراقتا.
Five kilometres from here.

كىلىمات. ئى [kilimat]
climate

ئالماتانىڭ ھاۋا كىلىماتى قانداقراق؟
What's the weather like in Alma—Ata?

كىلىماتشۇناس. ئى [kilimatxunas]
meteorologist

كىلىماتشۇناسلىق. ئى [kilimatxunaslik]
meteorology

كىليونكا. ئى [kilyonka]
an oil cloth

كىم. ئال [kim]
who:

كىم؟
Who is it?

ئۇنى سىزگە كىم بەردى؟
Who gave it to you?

مۇسابىقىدە كىم ئۇتسا، شۇ مۇكاپات ئالىدۇ.
Whoever wins the race will get a prize

كىمەرسە. ئال [kemərsə]
whoever, anyone

كىمخاب. ئى [kimhab]
brocade

كىمدىكىم. ئال [kimdikim]

raisins

كىشى. ئى [kixi]
person, individual:

ئەر كىشى
a man

ئايال كىشى
a woman

نۇرغۇن كىشىلەر
a lot of people

كىشىلىك. سۈپ [kixilik]
personal, individual; measure word:

كىشىلىك ھوقۇقى
individual rights

كىشىلىك ئالماش
personal pronouns

بىر كىشىلىك ئاياغ
a pair of shoes

كىگىز. ئى [kigiz]
felt matting:

كىگىز ئۆي
a yurt

كىگىز قالپاق
a felt hat

كىلو. ئى [kilo]
a kilo:

بىر كىلو گۆش
a kilo of meat

كىلوگرام. ئى [kilogram]
a kilogram

كىلومېتىر. ئى [kilometr]
a kilometre:

سىز نېمە ئۈچۈن بۇ شەپكىنى كىيىۋالدىڭىز؟
Why are you wearing that hat?

كىيدۈر-كىيدۈرمەك. پ [kiydürmək]
to dress, clothe:
بالىغا كىيىم كىيدۈرمەك
to dress a child

كىيىم. ئى [kiyim]
clothes, garments

كىيىم تىكىش ماشىنىسى. ئى
a sewing machine

كىيىم ئىشكاپى. ئى
a wardrobe, cupboard:
مېنىڭ ئىشتىنىم كىيىم ئىشكاپىدا.
My trousers are in the wardrobe.

كىيىم-كېچەك. ئى [kiyim—keqək]
clothes

كىيىملىك. ئى [kiyimlik]
garment, article of clothing

كىيىن-كىيىنمەك. پ [kiyinmək]
to get oneself dressed:
تېزراق كىيىنىڭ.
Get dressed quickly.
چىرايلىق كىيىنگەن قىزچاق
a well—dressed young lady

whoever, anyone

كىنايە. ئى [kina:yə]
metaphor, analogy; satire:
كىنايە بىلەن سۆزلىمەك
to speak in metaphors
كىنايە گەپ
satirical talk

كىندىك. ئى [kindik]
belly button:
كىندىك قېنى تۆكۈلگەن يەر
one's birthplace

كىنو. ئى [kino]
film, movie

كىنو قويماق. پ
to put on a film

كىنوخانا. ئى [kinohana]
cinema, movie theater:
كىنوخانىغا بارامسىز؟
Do you want to come to the cinema?

كىنىشكا. ئى [kinixka]
licence, permit:
خىزمەت كىنىشكىسى
work permit

كىي-كىيمەك. پ [kiymək]
to wear, put on:
دوپپا كىيمەك
to wear a doppa (hat)
ئۆتۈك كىيمەك
to wear boots
ئاياغنى كىيىۋېلىڭ.
Put your shoes on.

گ

گاباردىن. ئى [gabardin]
gabardine cloth

گاچا. سۈپ [gaqa]
dumb, mute:

گاچا قىزنىڭ تىلىنى ئانىسى بىلەر.
Only the dumb girl's mother understands her.

گاچچىدە. رەۋ [gaqqidə]
with a thump, thud:

گۆشنى گاچچىدە كەسمەك
to hack at a piece of meat

گاچ-گۇچ. تەق [gax—guq]
a thumping, thudding sound:

گاچ-گۇچ ئىككى مۇشت سالماق
to punch someone twice

گاچىلدا-گاچىلدىماق. پ
[gaqildimak]
to make a thumping sound

گاچىلىق. ئى [gaqilik]
dumbness, being unable to speak

گاداي. سۈپ [gaday]
a beggar, poor; to man

گادايلاش-گادايلاشماق. پ
[gadaylaxmak]
to be poor; to beg

گادايلىق. ئى [gadaylik]
begging:

گادايلىق قىلماق
to beg

گادىرماچ. سۈپ [gadirmaq]
chaotic, messy, confused

ئىشنى گادىرماچ قىلىۋەتمەك
to make a mess of something

گار. ئى [gar]
a basket (eg in lasketball)

توپنى گارغا ئاتماق
to shoot a basket

گاراخ. رەۋ [garah]
deeply asleep or very drunk:

گاراخ مەست
stone drunk

گاراخ ياتماق
to be in a deep sleep

گاراژ. ئى [garaz]
a garage

گاراڭ. تەق [garaŋ]
dazed, dizzy:

بېشىم گاراڭ بولۇپ قالدى.
I feel dazed.

گاراڭ-گاراڭ. تەق
[garaŋ—garaŋ]
a rasping, husky sound.

[gazildimak]
to make a hissing sound:
قىزىتقان تۆمۈر سۇغا سېلىنسا
گاژىلدايدۇ.
Hot iron hisses when
immersed in water.

گاس. سۈپ [gas]
deaf, hard of hearing:
گاس ئادەم
a deaf person

گاس بولماق. پ
to be deaf

گاس-گاچا. سۈپ
[gas—gaqa]
deaf and dumb

گاڭبەن. ئى [gaŋbən]
a steel plate, steel sheeting

گاڭبى. ئى [gaŋbi]
a fountain pen

گاڭگۇڭ. سۈپ [gaŋguŋ]
generous, openhanded

گاڭپەن. ئى [gaŋpən]
rice and vegetables

گاڭگىرا-گاڭگىرىماق. پ
[gaŋgirimak]
to be dumbfounded,
stupefied:
بۇ گەپنى ئاڭلاپ، ئۇ گاڭگىراپ
قالدى.
When he hear that he was
stupefied.

گاڭگىراتـ-گاڭگىراتماق. پ

گاراڭ-گۇرۇڭ سۆزلىمەك
to speak in a husky voice
زۇكام بولۇپتىمەن، ئۈنۈم
گاراڭ-گۇرۇڭ بولۇپ قالدى.
I've got a cold and my
voice is all husky.

گارشوك. ئى [garxok]
a bedpan

گارمون. ئى [garmon]
an accordion

گارمون چالماق. پ
to play the accordion

گارمونچى. ئى [garmonqi]
an accordion player

گاز. ئى [gaz]
gas:
زەھەرلىك گاز
a poisonous gas
گاز ئوچاق
a gas stove
كۆمۈر گازى
coal gas

گازسىمان. سۈپ [gazsiman]
gas—like, gaseous

گازىر. ئى [gazir]
sunflower seeds

گازىرچى. ئى [gazirqi]
a sunflower seed seller

گاژ. تەق [gaz]
the sound of frying food;
hissing

گاژىلدا-گاژىلدىماق. پ

[gaŋgiratmak̡]
to stupefy, dumbfound

گال 1. سۈپ [gal]
blunt:
گال پىچاق
a blunt knife

گال 2. ئى [gal]
throat
مېنىڭ گېلىم ئاغرىيدۇ.
I have a sore throat.
گال مايلىماق
to bribe, flatter

گالدى-گۇلدۇڭ. تەق
[galdi—gulduŋ]
sumple, witless, foolish:
گالدى-گۇلدۇڭ ماڭماق
to stagger, lurch

گالزاڭ. سۈپ [galzaŋ]
foolish, witless

گالىستۇك. ئى [galistuk]
a necktie:
قىزىل گالىستۇك
a red necktie
گالىستۇك تاقىماق
to wear a tie

گاللاش-گاللاشماق. پ
[gallaxmak̡]
to be, become blunt:
پىچاق گاللىشىپ قالدى.
The knife is blunt.

گالۋاڭ. سۈپ [galwaŋ]
muddle—headed, forgetful:

گالۋاڭ بولماق. پ
to bustle about

گالۋاڭ قىلماق. پ
to disturb, trouble another person
گالۋاڭ ئادەم
a muddle—headed man

گالۋاڭلاش-گالۋاڭلاشماق. پ
[galwaŋlaxmak̡]
to be muddle—headed, forgetful

گامەن. ئى [gamən]
fine dried noodles

گاھ. رەۋ [gah̡]
sometimes, occasionally

گاھى. رەۋ [gah̡i]
sometimesm, occasionally:
ھاۋا گاھى سوغاق، گاھى ئىسسىق بولىدۇ.
The weather is some times cold, sometimes hot.

گاھىبىر. ئال [gahibir]
some, a few:
گاھىبىر ئادەم
some people
گاھىبىر ۋاقىتتا
sometimes

گەپ. ئى [gəp]
talk, words:
قۇرۇق گەپ
nonsense
ھېچ گەپ يوق!

I couldn't convince him, you go and try.

گەپ ئۆتمەك

to listen to, obey

ئۇنىڭغا سىزنىڭ گېپىڭىز ئۆتىدۇ.

He listens to you.

گەپچى. ئى [gəpqi]

a conversationalist, good talker

گەپدان. سۈپ [gəpdan]

good at talking, witty

گەپساتتى. ئى [gəpsatti]

a smooth talker

گەپلەش-گەپلەشمەك. پ [gəpləxmək]

to talk, converse

گەج. ئى [gəj]

gypsum, plaster stone

گەدەن. ئى [gə:dən]

the neck:

گەدىنى قاتتىق

obstinate, self—willed

گەدەنگە ئالماق

to undertake, assume

مەسئۇلىيەتنى گەدەنگە ئالماق

to assume responsibility

گەدەنگە ئارتماق

to make another person responsible

جاۋابكارلىق ئۇنىڭ گەدىنىگە ئارتىلدى.

No problem.

ئاچچىق گەپ

unkind, harsh talk

گەپ ئاڭلىماق

to listen, pay attention to, obey

گەپكە كىرمەك

to obey, liston to

ئۇنىڭ قۇلىقىغا گەپ كىرمەيدۇ.

He won't obey others.

گەپنى بۆلمەك

to interupt

ئۇ سۆزلەۋاتقاندا گەپنى بۆلمە.

Don't interrupt when he's talking.

گەپ كەتمەسلىك

it goes without saying

ئۇنىڭ بۇ ئىشنىڭ ھۆددىسىدىن چىقىشىغا گەپ كەتمەيدۇ.

Of course he's able to do this.

گەپ سىغماسلىق

to be beyond words

بۇ كىتابنىڭ ياخشىلىقىغا گەپ سىغمايدۇ.

Words cannot express how good this book is.

گەپ ئۆتكۈزمەك

to convince, persuade

مەن ئۇنىڭغا گەپ ئۆتكۈزەلـمىدىم، سەن بېرىپ گەپ قىلىپ باققىن.

a cloth seller

گەمە. ئى [gə:mə]

a cave, basement, cellar

گەندە. ئى [gəndə]

human excrement

گەۋدە. ئى [gəwdə]

build, body, stature:

گەۋدىسى يوغان ئادەم

a tall, well—built man

ماشىنا گەۋدىسى

the chassis of a car

گەۋدىلەن-گەۋدىلەنمەك. پ

[gəwdilənmək]

to appear, emerge, take shape:

كۆز ئالدىمدا يېڭى بىر مەنزىرە گەۋدىلەندى.

Afresh view appeared before me.

گەۋدىلىك. سۈپ [gəwdilik]

large, tall, well—built:

گەۋدىلىك ئادەم

a large, tall man

گرادۇس. ئى [gradus]

degrees (centigrade)

بۈگۈن يۇقىرى تېمپېراتۇرا ئون گرادۇس بولىدۇ.

The highest temperature today will be ten degrees.

گراف. ئى [graf]

graph

گرافىك. سۈپ [grafik]

The responsibility fell on his shoulders.

گەدەنكەش. سۈپ

[gədənkəx]

stubborn, obstinate

گەدەنكەشلىك. ئى

[gə:dənkəxlik]

obstinacy, stubborness

گەرچە. باغلى [gərqə]

although:

ئىش گەرچە كىچىك بولسىمۇ، ئەھمىيىتى ناھايىتى زور.

Although it's small, it's a very significant work.

گەردى. ئى [gərdi]

a Chinese chess piece

گەردىش. ئى [gərdix]

circle, hoop:

داپنىڭ گەردىشى

the rim of a tambourine

گەز. ئى [gəz]

an old Unit of measurement

گەزلە-گەزلىمەك. پ

[gəzlimək]

to measure:

رەختنى گەزلىمەك

to measure cloth

گەزلىمە. ئى [gəzlimə]

cloth, fabric

گەزمال. ئى [gəzmal]

cloth, fabric

گەزمالچى. ئى [gəzmalqi]

گوپەي. ئى [gopəy]
a tall and fat man

گوداڭ. ئى [godaŋ]
a hole, a pit:
گوداڭغا چۈشۈپ كەتمەك
to fall into a pit

گوكەي. ئى [gokəy]
a type of cake

گول. سۈپ؛ رەۋ [gol]
naive, artless, gullible:
گول بولماق
to be deceived
بالىنى گول قىلماق
to deceive a child

گوللا-گوللىماق. پ
[gollimak]
to deceive, trick

گوللاش-گوللاشماق. پ
[gollaxmak]
to deceive one another

گوللۇق. ئى [golluk]
gullibility, naivety

گومۇش. ئى [go:mux]
slow, dull, foolish

گومىنداڭ. ئى [gomindaŋ]
the Guo Min Dang (KMT)

گوۋۇيۈەن. ئى [gowuyüən]
the State Council

گويا. رەۋ [goya:]
as if, as though:
ئۇ گويا بىر چوڭ ئادەمدەك
سۆزلەپ كەتتىغۇ.

graphic

گرام. ئى [gram]
a gram

گراملا-گراملىماق. پ
[gramlimak]
to weigh in grammes

گراملىق. سۈپ [gramlik]
gramme
ئەللىك گراملىق بوتۇلكا
a fifty gramme bottle

گراماتىكا. ئى
[grammatika]
grammar, structure
ئۇيغۇر تىلى گراماتىكىسى
Uighur grammar
سېلىشتۇرما گراماتىكا
comparative grammar

گراماتىكىلىق. سۈپ
[grammatikilik]
grammatical, structural
گراماتىكىلىق قۇرۇلۇش
grammatical composition

گرانات. ئى [granat]
a grenade bomb

گرانىت. ئى [granit]
granite

گرېكچە. رەۋ [grekqə]
the Greek language

گرېلكا. ئى [grelka]
a hot-water bottle

گلوبۇس. ئى [globus]
the globe

factionalism

گۇڭشې. ئى [guŋxe]

a commune

گۇڭشې ئەزاسى. ئى

a member of a commune

گوڭشېلاش-گوڭشېلاشماق. پ
[guŋxelaxmak]

to collectivize

گۇڭگۇلدا-گۇڭگۇلدىماق. پ
[guŋuldimak]

to mumble, mutter to oneself

گۇم. [gum]

see below

گۇم بولماق. پ

to collapse, crumble, be destroyed

گۇم قىلماق. پ

to destory, smash

گۇماشتا. ئى [gumaxta]

an agent, deputy

گۇمان. ئى [guman]

suspicion, doubt:

مېنىڭ ئۇنىڭدىن گۇمانىم بار.

I have doubts about him.

گۇمان قىلماق. پ

to suspect, doubt:

مەن ئۇنىڭ كېلىشىدىن گۇمان قىلىمەن.

I doubt he'll come.

مەن ئۇنىڭدىن سائىتىمنى ئوغرىلىۋالدى دەپ گۇمان قىلىمەن.

I suspect he stole my watch.

He spoke as though he was an adult.

گويا كى. رەۋ [goya:ki]

as if, as though

گۇدۇڭ. تەق [guduŋ]

the noise of a bell:

گۇدۇڭ هارۋا

a cart pulled by a team of horses

گۇدۇڭلا-گۇدۇڭلىماق. پ
[guduŋlimak]

to grumble, mutter to oneself

گۇرۇپپا. ئى [guruppa]

group, party, unit:

بىر گۇرۇپپا ئاياللار يول بويىدا ئولتۇراتتى.

A group of women were sitting by the road.

گۇرۇپپىلاش-گۇرۇپپىلاشماق. پ
[guruppilaxmak]

to group together

گۇرۇپپىۋاز. ئى
[guruppiwaz]

a factious person

گۇرۇھ. ئى [guruh]

(political) party, faction:

ئەكسىيەتچىلەر گۇرۇھى

a reactionary faction

گۇرۇھۋاز. ئى [guruhwaz]

a factionalist

گۇرۇھۋازلىق. ئى
[guruhwazlik]

گۇمانخور. سۈپ
[gumanhor]
suspicious, having doubts

گۇمانخورلۇق. ئى
[gumanhorluḳ]
suspicion, doubt

گۇمانسىز. سۈپ [gumansiz]
without doubt, certain

گۇمانلان-گۇمانلانماق. پ
[gumanlanmaḳ]
to suspect, doubt

گۇمانلىق. سۈپ [gumanliḳ]
suspicious, doubtful

گۇمانىي. سۈپ [guma:niy]
suspicious, doubtful

گۇمپا. ئى [gumpa]
chinese martial arts

گۇمران. رەۋ [gumran]
see below

گۇمران بولماق. پ
to be destroyed, smashed

گۇناھ. ئى [gunaḥ]
wrongdoing, sin:

گۇناھىغا توۋا قىلىپ
يېڭىباشتىن ئادەم بولماق
to confess one's wrongdoing and become a new man

گۇناھ قىلماق. پ
to sin, do wrong

گۇناھسىز. سۈپ [gunaḥsiz]
incocent, without sin

گۇناھكار. ئى [gunaḥkar]
wrongdoer, sinner

گۇناھكارلىق. ئى
[gunaḥkarliḳ]
sin, wrongdoing

گۇناھلىق. سۈپ [gunahlik]
wrong, sinful

گۇندا. ئى [gunda]
stocks (placed on prisoner's feet)

گۇندىپاي. ئى [gundipay]
a gaoler, jailer

گۇندىخانا. ئى [gundihana]
a prison, a prison cell

گۇۋاھ. ئى [guwah]
witness, testimony:

يالغان گۇۋاھ
false witness

گۇۋاھچى. ئى [guwaḥqi]
a witness, testifier

گۇۋاھچىلىق. ئى
[guwaḥqiliḳ]
witness, testimony

گۇۋاھلىق. ئى [guwahliḳ]
witness, testimony

گۇۋاھلىق بەرمەك. پ
to bear witness

گۇۋاھنامە. ئى
[guwaḥna:mə]
a certificate, reference

گۆدەك. سۈپ [gədək]
naive, gullible, child

گۆر. ئى [gər]

گۆش رەڭ. سۈپ
purple
گۆشەيـ-گۆشەيمەك. پ
[gөxəymək]
to be brazen, unreasonable
گۆشلۈك. سۈپ [gөxlük]
meaty, with meat:
گۆشلۈك سەي
meat and vegetables
گۆھەر. ئى [gөhər]
atersure, jewellery
گۆھەر تاپماق. پ
to find some treasure
گۈپ-گۈپ. تەق [güp—güp]
thump, thump:
يۈرەك گۈپ-گۈپ قىلىپ سوقماق
to thump (of the heart)
گۈپۈلدە-گۈپۈلدىمەك. پ
[güpüldimək]
to thump, throb:
يۈرەك گۈپۈلدەپ سوقماق
to thump (of the heart)
گۈدۈك. ئى [güdük]
a bamboo flute
گۈرجەك. ئى [gürjək]
a spade:
ياغاچ گۈرجەك
a wooden spade
گۈررىدە. رەۋ [gürridə]
with a fluttering sound:
قۇشلار گۈررىدە قىلىپ ئۇچۇپ

a grave, tomb
گۆركار. ئى [gөrkar]
a grave digger
گۆرلۈك. ئى [gorlük]
a cemetery, graveyard
گۆرۈ. ئى [gөrü]
pawning, mortgaging:
گۆرۈگە قويماق. پ
to pawn mortgage:
سائەت گۆرۈگە قويۇلدى.
The watch was pawned.
گۆرۈ خېتى
a pawn ticket
گۆرۈخانا. ئى [gorühana]
a pawn shop
گۆرىستان. ئى [gөristan]
a cemetery, graveyard
گۆرىستانلىق. ئى
[goristanlik]
cemetery, graveyard
گۆش. ئى [gөx]
meat, muscle; flesh (eg. of fruit):
قوي گۆشى
mutton
گۆش مانتا
meat dumplings
مۇسۇلمانلار قوي گۆشى ۋە كالا گۆشى يەيدۇ، بىراق چوشقا گۆشى يېمەيدۇ.
Muslims eat mutton and beef, but not, pork.

كەتتى.
The birds fluttered away.

گۈرسسىدە. رەۋ [gürssidə]
with a thud, thump
ئۆگزىدىن گۈرسسىدە سەكرەپ چۈشمەك
to leap down from the roof

گۈر-گۈر. تەق [gür—gür]
a fluttering, crackling, chugging sound
ئوت گۈر-گۈر قىلىپ ياناماق
to crackle (of a fire)
ئۇلار كەلگەن ئوخشايدۇ. ماشىنا گۈر-گۈر قىلىۋاتىدۇ.
They must be here, I can hear the car.

گۈرۈچ. ئى [gürüq]
rice:
گۈرۈچ ھارىقى
rice wine

گۈرۈلدە-گۈرۈلدىمەك. پ [gürüldimək]
to crackle; flutter:
ئوت گۈرۈلدەپ كۆيمەكتە.
The fire was crackling.

گۈزەل. سۈپ [güzəl]
beautiful, pretty:
گۈزەل سەنئەت
fine arts

گۈزەللەش-گۈزەللەشمەك. پ [güzəlləxmək]
to be beautiful
ۋەتىنىمىزنىڭ زېمىنى تېخىمۇ گۈزەللەشمەكتە.
Our country is becoming more and more beautiful.

گۈزەللەشتۈر-گۈزەللەشتۈرمەك. پ [güzəlləxtürmək]
to decorate, beautify, embellish

گۈزەللىك. ئى [güzəllik]
beauty, loveliness

گۈگۈم. ئى [gügüm]
dusk, nightfall:
گۈگۈم ۋاقتى
dusk, nightfall
گۈگۈم چۈشتى.
Dusk has fallen.

گۈڭگۈرت. ئى [güŋgürt]
sulphur

گۈل. ئى [gül]
a flower:
گۈلدەستە
a bouquet of flowers

گۈلە. ئى [gülə]
dried apricots

گۈلچى. ئى [gülqi]
flower grower, flower seller

گۈل-چىمەن. ئى [gül—qimən]
a flower garden

گۈلخان. ئى [gülhan]
a bonfire:
گۈلخان ياقماق
to light a bonfire

گۈلدۈر. سۈپ [güldar]
decorated with flowers

گۈلدۈر. تەق
a rumbling, thunderous noise
گۈلدۈرى بار، يامغۇرى يوق.
More bark than bite.

گۈلدۈرلە-گۈلدۈرلىمەك. پ
[güldürlimək]
to thunder

گۈلدۈرماما. ئى
[güldürmama]
thunder:
گۈلدۈرماما ۋە چاقماق
thunder and lightning

گۈلزار. ئى [gülzar]
a flower bed

گۈلشەن. ئى [gülxən]
a rose flower bed

گۈلقەقە [gülkəkə:]
see below

گۈلقەقەلىرى ئېچىلماق. پ
to be jubilant, elated

گۈلقەنت. ئى [gülkənt]
rose petal jam

گۈل-گۈلىستان. ئى
[gül—gülistan]
an oasis

گۈللە-گۈللىمەك. پ
[güllimək]
to prosper, thrive:
مەدەنىيەت گۈللىمەك.
to thRive (of a culture)

گۈللەن-گۈللەنمەك. پ
[güllənmək]
to thrive, prosper
ۋەتىنىمىز كۈندىن كۈنگە
گۈللەنمەكتە.
Our country is thriving.

گۈللەندۈر-گۈللەندۈرمەك. پ
[gülləndürmək]
to cause to thrive, prosper

گۈللۈك. سۈپ [güllük]
with flowers, flowery:
گۈللۈك رەخت
flower—decorated cloth
گۈللۈك پەتنۇس
a tray decorated with
flowers

گۈلنار1 . ئى [gülnar]
the flower of the
pomegranate tree

گۈلنار 2. ئى [gülnar]
name of a woman

گۈلىستان. ئى [gülistan]
a flower garden

گۈمبەزسىمان. سۈپ
[gümbəzsiman]
domed, dome—shaped

گۈمبەزلىك. سۈپ
[gümbəzlik]
domed, with a dome

گۈمۈرۈل-گۈمۈرۈلمەك. پ
[gümürülmək]
to collapse, cave in:

قۇدۇق گۇمۇرۇلۇپ چۈشتى.
The well has fellen in.

گۈن. ئى [gün]
lustre, shine:
ئۇنىڭ چىرايىدا گۈن يوق.
Her face looked dark.

گۈنسىز. سۈپ [günsiz]
without lustre, dark, dim:
شامنىڭ گۈنسىز يورۇقىدا
in the dim candle light

گېرمانىيە. ئى [germaniyə]
Germany

گېزەك. ئى [gezək]
time, turn; sweets and candy

گېزىت. ئى [gezit]
newspaper:
قەشقەر گېزىتى
The Kaxkar Daily

گېزىتخانا. ئى [gezithana]
newspaper printing house

گېزىت-ژۇرنال. ئى
[gezit—zurnal]
newspapaer and magazines

گېنېتىكا. ئى [genetika]
genetics

گېنېراتور. ئى [generator]
a generator

گېنېرال. ئى [general]
general (of an army)

گېئولوگ. ئى [geolog]
geologist

گېئولوگىيە. ئى [geologiyə]
geology

گېئومېترىيە. ئى
[giometriyə]
geometry

گىپس. ئى [gips]
gypsum, plaster stone

گىپنوز. ئى [gipnoz]
hypnosis

گىپنوزچى. ئى [gipnozqi]
a hypnotizer

گىپنوزلۇق. ئى [gipnozluķ]
hypnosis

گىپنوزلۇق قىلماق. پ
to hypnotize

گىتار. ئى [gitar]
a guitar:
گىتار چالالامسىز؟
Can you play the guitar?

گىتارچى. ئى [gitarqi]
a guitar player

گىجىرماچ. سۈپ [gijirmaq]
confused, chaotic

گىجىڭ. سۈپ [gijiŋ]
slow—witted; stubborn

گىجىڭلىق. ئى [gijinliķ]
slow—wittedness; stubborness

گىچ-گىچ. تەق [giq—giq]
a crunching sound:
مۇشۇ مانتىنىڭ پىيىزى گىچ-گىچ قىلىدۇ، پىشمىغان ئوخشايدۇ.
The onions in this dumpling are crunchy, I'd say it's no

a weighing machine operator

گىرداب. ئى [girdab]

whirlpool, eddy; edge, side:

ئالەم گىردابى

the horizon

ئۆلۈم گىردابى

the verge of deth

گىردە. ئى [girdə]

a small bagel shaped bun

گىرلە-گىرلىمەك. پ

[girlimək]

to weigh on a scale

گىرۋەك. ئى [girwək]

edge, side

پارتىنىڭ گىرۋىكى

the edge of the desk

دېرىزىنىڭ گىرۋىكى

the edge of the window

گىرى. ئى [giri:]

a country bumpkin

گىرىپتار. [giriptar]

see below

گىرىپتار بولماق. پ

to meet with trouble, hardship:

كېسەلگە گىرىپتار بولماق

to have a sickness

گىرىم. ئى [girim]

make—up (esp. for actors)

گىرىم قىلماق. پ

to make—up

tcooked.

گىچىلدا-گىچىلدىماق. پ

[giqildimak]

to make a crunching sound

گىدەي-گىدەيمەك. پ

[gidəymək]

to be haughty, put on airs

گىر. ئى [gir]

a weight, scale

گىرگە سالماق. پ

to weigh something on a scale

گىرە. ئى [girə:]

a vice (tool for gripping wood etc)

گىرە سالماق. پ

to embrece, hold

گىرەلەش-گىرەلەشمەك. پ

[girə:ləxmək]

to intersect, interlock:

گىرەلىشىپ ئېلىشماق

to engage in hand to hand fighting

گىرت-گىرت. تەق

[girt—girt]

a crunching sound made while eating certain foods

گىرتىلدا-گىرتىلدىماق. پ

[girtildimak]

to make a crunching sound while eating

گىرچى. ئى [girqi]

گىرىمچى. ئى [girimqi]
a make—up artis

گىرىمخانا. ئى [girimhana]
make—up room

گىژ-گىژ. [giz—giz]
a buzzing, humming sound:
چىۋىنلار گىژ-گىژ قىلىشۋاتاتتى.
The flies were buzzing.

گىژىلدا-گىژىلدىماق. پ
[gizildimak]
to buzz, hum

گىگانت. سۈپ [gigant]
huge, gigantic

گىل. سۈپ [gil]
dark red

گىلاس. ئى [gilas]
cherry

گىلەم. ئى [giləm]
carpet, rug:
گىلەم توقۇماق
to weave a carpet
بۇ گىلەم خوتەندە توقۇلغان.
This carpet was woven in Hotan.

گىلەمچى. ئى [giləmqi]
a carpet—weaver, carpet—seller

گىلەمچىلىك. ئى
[giləmqilik]
carpet—weaving

گىلدىڭلا-گىلدىڭلىماق. پ
[gildiŋlimak]
to shake involuntarily (of the head)

گىمنازىيە. ئى [gimnaziyə]
a middle school

گىمناستىكا. ئى
[gimnastika]
gymnastics

گىنېكولوگىيە. ئى
[ginekologiyə]
gynaecology

گىياھ. ئى [giyah]
plants and trees:
گىياھ ئۈنمەيدىغان يەر
ground that will not support plants

ل

لابورانت. ئى [laborant]
a laboratory

لاپ 1. ئى [lap]
boasting, pride

لاپ ئۇرماق. پ
to boast, pride oneself

لاپ 2. ئى [lap]
see below:

لاپ قىلىپ
suddenly, without warning

چىراغ لاپ قىلىپ ياندى.
The lamp suddenly came on.

لاپ قىلىپ ئېسىمگە چۈشتى.
I remembered all of a sudden.

لاپاس. ئى [lapas]
a shed, hut

لاپپىدە. رەۋ [lappidə]
suddenly, without; warning

لاپچاي-لاپچايماق. پ
[lapqaymak]
to have one's legs stretched out:

لاپچىيىپ ئولتۇرماق.
to sit with one's legs stretched out

لاپچى. ئى [lapqi]
a boaster

لاپخور. سۈپ [laphor]
a boastful

لاپخورلۇق. ئى [laphorluk]
boasting, exaggeration

لاپقۇت. ئى [lapkut]
contract labour, work

لاتا. ئى [lata]
dol rags, cloth—ends:

كونا لاتا
old rags

لاتىدەك تېتىماق
to taste awful

لاتاپەت. ئى [lata:pət]
refinement, courtesy

لاتاپەتلىك. سۈپ
[lata:pətlik]
refined, cou courteous

لاتا-پۇتا. ئى [lata—puta]
old rags, cloth—ends

لاتارى. ئى [latari]
a lottery:

لاتارى بىلىتى
a lottery ticket

لاتىپۇرۇش. ئى
[latipurux]
a rag and bones man, a good for—nothing

لاتىن. ئى [la:tin]
Latin

لاتىغىلاپ. ئى؛ سۈپ
[latiojilap]
a cloth sheath;a good—for nothing

لاتىنچە. سۈپ؛ رەۋ [la:tinqə]
the Latin language; Latin

لاتىنلاش-لاتىنلاشماق. پ
[la:tinlaxmak]
to latinis

لاچىن. ئى [la:qin]

necessary:

لاسسىدە. رەۋ [lassidə]

discouragingly, downheartedly:

ئۇ بۇ گەپنى ئاڭلاپ لاسسىدە بولۇپ قالدى.

He was discouraged when he heard that.

لاغايلا-لاغايلىماق. پ

[la ɣaylimak]

to stroll, saunter

لاغىلدا-لاغىلدىماق. پ

[la ɣildimak]

to tremble, shiver, vibrate

لاقا-لۇقا. ئى [laka—luka]

odds and ends; bits and pieces

لاك. ئى [lak]

paint

لاك بەرمەك. پ

to paint

لاكمۇس. ئى [lakmus]

litmus:

لاكمۇس قەغىزى

litmus paper

لالە. ئى [la:lə]

a tulip

لالما. سۈپ [lalma]

stray, wandering:

لالما ئىت

a stray dog

لالمىلىق قىلماق. پ

to be vagrant

a falcon

لاخشىگىر. ئى [lahxigir]

fire tongs

لازا. ئى [la:za]

pepper (the vegetable); chili:

تاماققا لازا سالامسىز؟

Do you want to put any chili on it?

لازېر. ئى [lazer]

laser

لازىگۈل. ئى [la:zigül]

a species of flower

لازىم. سۈپ؛ رەۋ [lazim]

obligatory, repuired, needed:

ماڭا بىر جۈپ ئاياغ لازىم.

I need a pair of shoes.

رۇخسەت ئېلىش لازىم.

It's necessary to ask for permission.

بۇ مەسىلە تېز ھەل قىلىنىشى لازىم.

This problem must be solved quickly.

لازىم تاپماق. پ

to consider necessay

لازىمەت. ئى [lazimət]

necessary goods, articles

لازىمەتلىك. ئى [lazimətlik]

necessary goods, items:

يول لازىمەتلىكلىرى

travelling necessities

لازىملىق. سۈپ [lazimlik]

لاما. ئى [lama]
a lama priest:
لاما دىنى
Lamaism:

لامپا. ئى [lampa]
an oil lamp; light:
لامپا پىلىكى
an oil lamp wick

لامپۇچكا. ئى [lampuqka]
a bulb:
يورۇق لامپۇچكا
a lit bulb

لام-جىم. رەۋ [lam—jim]
see below:
لام-جىم دېمەسلىك
to say nothing, remain silent

لامزەللە. سۈپ [lamzəllə]
good—for—nothing

لاۋازىمات. ئى [lawazimat]
stores, necessary goods:
ھەربىي لازىمات
military stores

لاۋزا. سۈت [lawza]
tasteless, insipid:
لاۋزا قوغۇن
a tasteless melon
لاۋزا گەپ
boring, insipid talk

لاۋزىلاش-لاۋزىلاشماق. پ
[lawzilaxmak]
to be boring, gloomy,
dejected:
ئۇ قولىدىن كەلمەيدىغان ئىشنى قىلىمەن دەپ ئاخىر تازا لاۋ-زىلاشتى.
He tried to do the impo ssoble and became dejected.

لاۋزىلىق. ئى [lawzilik]
boredom, gloominess:
سەن تولا لاۋزىلىق قىلما.
Don't be so gloomy.

لاۋىلدا-لاۋىلدىماق. پ
[lawildimak]
to be ablaze, burn fiercely
ئوت لاۋىلداپ كۆيمەكتە.
The fire is burning fiercely.

لاۋىلدات-لاۋىلداتماق. پ
[lawildatmak]
to fan (flames)
شامال ئوتنى لاۋىلدىتىۋەتتى.
The wind was fanning the flames.

لاي. ئى [lay]
mud, adobe:
سامانلىق لاي
adobe, a mixture of mud and straw
لاي ئەتمەك
to make mud (for building purposes):
ئۆگزىگە لاي سالماق
to make a mud roof

لاياقەت. ئى [laya:kət]
qualification, standard

لاياقەتلىك. سۈپ
[laya:kətlik]
qualified, suitable:
لاياقەتلىك ئادەم
a qualified person

لايچى. ئى [lapqi]
a person who builds with mud, adobe

لايچىلىق. ئى [la:qilik]
mud—construction, adobe—construction

لايغەزەل. سۈپ [layojəzəl]
sluggish, negligent

لايغەزەللىك. ئى
[lay əzəllik]
sluggishness, negligence

لايلا-لايلىماق. پ [laylimak]
to cover with adobe or mud:

لايلان-لايلانماق. پ
[laylanmak]
to be covered in adobe, mud:
يېڭى سېلىنغان ئوچاق لايلە-
نىپ بولدى.
The newly built stoves have been covered with mud.

لايىق. سۈپ [la:yik]
qualified, worthy of:
ئۇ ھۆرمەتكە لايىق.
He's worthy of our respect.
ئۇ ئوقۇتقۇچى بولۇشقا لايىق.
He's qualifed to be a teacher.
ئون سومغا لايىق رەخت ئالماق
to buy ten yuan woth of cloth

لايىق كۆرمەك. پ
to consider suitable

لايىقلاش-لايىقلاشماق. پ
[la:yiklaxmak]
to be suitable, suited to:
شارائىتقا لايىقلاشماق
to suit the conditions

لايىقلاشتۇر-لايىقلاشتۇرماق. پ
[la:yiklaxturmak]
to make suitable, cause to suit

لايىھە. ئى [la:yihə]
design, plan, drawing:
دەسلەپكى لايىھە
an original draft

لايىھە تۈزمەك. پ
to draw up a design

لايىھەچى. ئى [la:yihiqi]
architect, designer

لايىھىلە-لايىھىلىمەك. پ
[la:yihilimək]
to design

لايىھىلەت-لايىھىلەتمەك. پ
[la:yihilətmək]
to have something designed
ئۇلار سۇ ئامبىرىنى ئىنژېنېرغا
لايىھىلەتتى.
They had the reservoir desig.

لەپىلدەت-لەپىلدەتمەك. پ
[ləpildətmək]
to cause to wave, flutter:
شامال بايراقنى لەپىلدەتمەكتە.
The wind is making the flag flutter.

لەت. رەۋ [lət]
see below

لەت بولماق. پ
to be shy, embarrassed

لەت قىلماق. پ
to embarrass

لەتىپە. ئى [ləti:pə]
anecdote, joke:
ئۇيغۇر خەلق لەتىپىلىرى
Uighur folk anecdotes

لەخمە. ئى [ləhmə]
a tunnel, trench:
لەخمە ئۇرۇشى
trench—warfare:
لەخمە كولىماق
to dig a trench

لەرزان. سۈپ [lərzan]
gentle, quiet:
لەرزان شامال
a gentle breeze
لەرزان ئاۋاز
a melodious voice

لەرزە. ئى [lərzə]
see below

لەرزىگە كەلمەك. پ
to tremble, quiver, shake:

ned by an engineer.

لايىھىلە-لايىھىلەنمەك. پ
[la:yihilənmək]
to be designed:
سىلىنىدىغان كۆۋرۈك لايىھىلە-
نىپ بولدى.
The bridge has already been designed.

لەپەر. ئى [ləpər]
singing accompanied by actions

لەپەڭشى-لەپەڭشىمەك. پ
[ləpəŋximək]
suddenly, all of a sudden:

لەپپىدە. رەۋ [ləppidə]
suddenly, all of a sadden:
ئۇ لەپپىدە ئۆيدىن چىقتى.
He suddenly went out of the house.

لەپ-لەپ. تەق [ləp—ləp]
suddenly, without warning, thickly:
لەپ-لەپ قىلىپ قار ياغماق
to snow heavily

لەپىلدە-لەپىلدىمەك. پ
[ləpildimək]
to wave, flutter.
بايراق لەپىلدىمەك
to wave, flutter(of a flag)
قار لەپىلدەپ ياغماقتا ئىدى.
The snow was fluttering down.

يەر لەرزىگە كەلدى.
The ground shook.

لەرزىگە كەلتۈرمەك. پ
to cause to shake

لەززەت. ئى [ləzzət]
joy, pleasure:

تۇرمۇشنىڭ لەززىتى
the joys of life

لەززەت ئالماق. پ
to enjoy, find pleasure in

لەززەت بەرمەك. پ
to give pleasure

لەززەتلەن-لەززەتلەنمەك. پ
[ləzzətlənmək]
to relish, enjoy:

بىز تاماقنى لەززەتلىنىپ يېدۇق.
We ate the food with relish.

بىز كىنونى لەززەتلىنىپ كۆردۇق.
We enjoyed watching the film.

لەززەتلىك. سۈپ [ləzzətlik]
delicious, wonderful:

لەززەتلىك تاماق
delicious food

لەززەتلىك هايات
a wonderful life

لەشكەر. ئى [ləxkər]
soldier:

لەشكەر توپلىماق
to gather an army

لەقەم. ئى [ləkəm]
nickname, sobriquet

لەقەم قويماق. پ
to give someone a nick name

لەقۋا. سۈپ [ləkwa:]
apathetic, sluggish

لەقۋالاش-لەقۋالاشماق. پ
[ləkwa:laxmak]
to be apathetic, sluggish

لەقۋالىق. ئى [ləkwa:lik]
apathy, sluggishness

لەگلەك. ئى [ləglək]
a kite (children's toy)

لەگلەك ئۇچۇرماق. پ
to fly a kite

لەڭپۇڭ. ئى [ləŋpuŋ]
a transparent type of bean jelly

لەڭپۇڭچى. ئى [ləŋpuŋqi]
a langpung seller

لەڭگەر. ئى [ləŋgər]
an anchor (of a boat)

لەڭگەر تاشلىماق. پ
to drop the anchor

لەڭگەر كۆتۈرمەك. پ
to raise anchor

لەڭڭىدە. رەۋ [ləŋŋidə]
quickly (of biological growth):

زىرائەتلەر يامغۇردىن كېيىن لەڭڭىدە ئۆسۈپ كەتتى.
The crops grew quickly

He grit his teeth and endured the difficult times.

لەۋەي. ئىم [ləwəy]

Pardon?

لەۋەي، نېمە دېدىڭىز؟

Pardon, what did you say?

لەۋز. ئى [ləwz]

a promise:

لەۋزىدە تۇرماق

to keep a promise

لەۋزىدىن يېنىۋالماق

to go back on a promise

لەۋز بەرمەك

to promise

لەۋلەش-لەۋلەشمەك. پ

[ləwləxmək]

to round the lips:

لەۋلەشكەن سوزۇق تاۋۇش

rounded vowels

لەۋلەشمىگەن سوزۇق تاۋۇشلار

unrounded vowels

لەيلە-لەيلىمەك. پ

[ləylimək]

to float:

ياغاچ سۇدا لەيلەيدۇ.

Wood floats in water.

ئۇ ئىشلىمەي، لەيلەپ يۈرىدۇ.

He doesn't work, he's just drifting.

لەيلەت-لەيلەتمەك. پ

[ləylətmək]

to cause to float after the rain.

لەڭمەن. ئى [ləŋmən]

traditional noodle and vegetable dish:

لەڭمەن سوزماق

to make (stretch) noodles

لەلەڭشى-لەلەڭشىمەك. پ

[lələŋximək]

to roam around

لەنەت 1. ئى [lə:nət]

a curse, malediction

لەنەت ئوقۇماق. پ

to curse, swear

لەنەت 2. ئى [lə:nət]

evil, terrible:

لەنتى كونا جەمئىيەت

the terrible society of former times

لەھەڭ. ئى [ləhəŋ]

a shark

لەۋ. ئى [ləw]

lip; side, edge:

ئاستىنقى لەۋ

the lower lip

ئۈستۈنكى لەۋ

the upper lip

لەۋ تاۋۇشلىرى

labial consonants

لېۋىنى چىشلىمەك

to grit one's teeth

ئۇ ئېغىر كۈنلەرنى لېۋىنى چىشلەپ ئۆتكۈزۈۋەتتى.

[lokuldimak]
to rock, sway

لوكۇلداپ ماڭماق. پ
to stagger, totter

لوگىكا. ئى [logika]
logic

لوگىكىلىق. سۈپ [logikilik]
logical:

لوگىلىكىق ئۇرغۇ
logical stress

لوڭقا. ئى [loŋka]
vase:

بىر لوڭقا گۈل
a vase of flowers

لولا. سۈپ [lola]
crafty, sl; ppery

لوم. ئى [lom]
an iron rod

لۇشيەن. ئى [luxyən]
a (political)line

لۇغەت. ئى [luoɪət]
dictionary

لۇغەت تۈزمەك. پ
to compile a dictionary

لۇغەتشۇناس. ئى
[luoɪətxunas]
a lexicographer

لۆڭگە. ئى [ləŋgə]
a towel

لۆمشىـلۆمشىمەك. پ
[ləmximək]
to be soft

لەيلى. ئى [ləyli]
hollyhock (a plant)

لەيلىمە. سۈپ [ləylimə]
floating:

لەيلىمە كۆۋرۈك
a floating bridge

لوپا. سۈپ [lopa]
magnifying:

لوپا ئەينەك
a magnifying glass

لوزۇنكا. ئى [lozunka]
a benner inscribed with a slogan

لوق. سۈپ [lok]
refined, choice:

لوق گۆش
choice meat

لوقما. ئى [lokma]
a mouthful; interjection

لوقما سالماق. پ
to interrupt

لوقۇلدا-لوقۇلدىماق. پ
[lokuldimak]
to throb, pulsate:

مېنىڭ بېشىم لوقۇلداپ ئاغرىۋاتىدۇ.
My head is throbbing.

لوكدان. ئى [lokdan]
a door bolt

لوككا. ئى [lokka]
a camel's hump

لوكۇلدا-لوكۇلدىماق. پ

vocabulary;concise dictionary

لېكسىيە. ئى [leksiyə]

lecture, talk:

ئۇ لېكسىيە سۆزلىدى

He gave a lexture.

لېكىن. باغلى [lekin]

but. however:

مەن مېڭىشنى ئويلىغانىدىم، لېكىن ماڭالمىدىم.

I wanted to go, but I coul dn't

لېگەن. ئى [legən]

a communal dish (esp. for palau)

لېنتا. ئى [lenta]

ribbon, tape, camera film

لېنتا كەسمەك. پ

to cut the ribbon

لېنتىغا كۆچۈرمەك. پ

to record:

سەنئەت نومۇرلىرى لېنتىغا كۆچۈرۈلدى.

The concert was recorded.

لېنىنىزم. ئى [leninizm]

Leninism

لېيد-لېيىماق. پ [leyimak]

to become muddy:

سۇ لېيىپ كەتتى.

The water has become muddied.

لىباس. ئى [libas]

clothes, garments

لۆمشىت-لۆمشىتمەك. پ

[ləmxitmək]

to soften soft.

قار سۈيى يولنى لۆمشىتىۋېتىپتۇ.

The melted snow has softened the road.

لۆم-لۆم. تەق [ləm—ləm]

springy, roose:

لۆم-لۆم كارىۋات

a bed with springs

لۆم-لۆم ئادەم

a negligent person

لۆمۈلدە-لۆمۈلدىمەك. پ

[ləmüldimək]

to wriggle, squirm:

قۇرۇتلار لۆمۈلدەشكە باشلىدى.

The worms started squirming.

لۈكچەك. ئى؛ سۈپ [lükqək]

a rogue, scoundrel

لۈجاڭ. ئى [lüjaŋ]

a brigade commander

لېپەز. ئى [lepəz]

a waistband (of trousers)

لېچەك. ئى [leqək]

a woman's scarf worn while praying

لېس. ئى [les]

a baking tray

لېكتور. ئى [lektor]

a lecturer

لېكسىكا. ئى [leksika]

لىبېرال. سۈپ [liberal]
liberal
لىبېرالىزم. ئى [liberalizm]
liberalism
لىپاپ. ئى [lipap]
an envelope
لىپپىدە. رەۋ [lippidə]
suddenly; full to the brim
لىپتىك. ئى [liptik]
a bra, brassiere
لىپ-لىپ. تەق [lip—lip]
in a flash, a blink:
قاپىقىم لىپ-لىپ قىلىپ
تارتىۋاتىدۇ.
My eyelid is twitching.
لىپىلدا-لىپىلدىماق. پ
[lipildimak]
to flash, flutter, blink:
چىراق شامالدا لىپىلداپ
يېنىپ تۇراتتى.
The lamp fluttered in
the wind.
لىپىلدات-لىپىلداتماق. پ
[lipildatmak]
to flutter, blink
قىزچاق كۆزىنى لىپىلدىتىپ
ئانىسىغا قاراپ تۇراتتى.
The girl looked at her
mother, blinkling her eyes.
لىتر. ئى [litr]
litre:
بىر لىتر سۈت
a litre of milk
لىرىك. سۈپ [lirik]
lyrical, lyric:
لىرىك شېئىر
lyric poetry
لىرىكا. ئى [lirika]
song lyrics
لىغ-لىغ. تەق [lioı—lioı]
a shaking, vibrating sound
لىغىلدا-لىغىلدىماق. پ
[lioıildimak]
to shake, vibrate
لىفت. ئى [lift]
a lift:
لىفت بۇزۇلۇپ قاپتۇ.
The lift isn't working.
لىق. سۈپ [lik]
full, packed:
كۆزگە لىق ياش ئالماق
to fill with tears (of the
eyes)
كىنوخانا تاماشىبىنلار بىلەن
لىق تولدى.
The cinema is full of people.
لىقلا-لىقلىماق. پ
[liklimak]
to fill:
ئىدىشقا سۇ لىقلىماق
to fill a jug with water
لىقلان-لىقلانماق. پ
[liklanmak]
to be filled

ئايروپىلان لىڭگىدە يەردىن كۆتۈرۈلدى.
The plane took off sharply.

لىللا. سۈپ [lilla:]
fair, just:
لىللا گەپ
fair talk, just words

لىللالىق. ئى [lilla:lik]
fairness, justice

لىمفا. ئى [limfa]
a lymph:
لىمفا تۈگۈنى
a lymph node

لىمون. ئى [limon]
lemon

لىمونات. ئى [limonat]
lemonade

لىمىت. ئى [limit]
a limit

لىنىيە. ئى [liniyə]
a line, mark:
قاتناش لىنىيىسى
a traffic line, traffic marking

ليەن. ئى [lyən]
a company (in the army)

ليەنجاڭ. ئى [lyənjaŋ]
a company commander

لىقمۇلىق. سۈپ [likmulik]
full to the brim:
لىقمۇلىق بىر چىنە چاي
a bowl of tea full to the brim

لىكىلدا-لىكىلدىماق. پ [likildimak]
to become loose; to walk in small steps

لىكىلداپ ماڭماق. پ
to mince along

لىڭتاسما. سۈپ [liŋtasma]
irresolute, slap—dash, ineffi cient:
لىڭتاسما ئادەم
an irresolute person

لىڭشى-لىڭشىماق. پ [liŋximak]
to be loose, rattle, shake:
چىش لىڭشىماق
to have a loose tooth

لىڭشىت-لىڭشىتماق. پ [liŋxitmak]
to shake:
ئۇ بېشىنى لىڭشىتتى.
He shook his head.

لىڭگىدە. رەۋ [liŋgidə]
suddenly, sharply:

م

ماثارىپ. ئى [maa:rip]
education, learning
ماثارىپپەرۋەر. سۈپ
[maa:rippərwər]
an educationalist
ماثارىپچى. ئى [maa:ripqi]
an educationalist
ماثارىپچىلىق. ئى
[maa:ripqilik]
education
مائاش. ئى [maax]
wage, salary:
تۆۋەن مائاش
a low salary
مائاشىڭىز قانچە؟
What's your salary?
مائاش ئالماق. پ
to get a salary
مائاشسىز. سۈپ [maaxsiz]
unpaid, voluntary
مائاشلىق. سۈپ [maaxlik]
pais, salaried:
مائاشلىق كادىر
a salaried cadre
مات. ئى [mat]
on the point of death; defeat
مات بولماق. پ
to be defeated, fail
مات قىلماق. پ
to defeat
ماتا. ئى [mata:]
homespun rough cotton cloth
ماتا توقۇماق. پ
to weave cloth
ماتەم. ئى [ma:təm]
mourning, lamentation:
ماتەم مۇراسىمى
a funeral
ماتەم مۇزىكىسى
funeral music, a dirge
ماتەم تۇتماق. پ
to mourn:
ئۇلار ئاتىسى ئۈچۈن ماتەم تۇتۇۋاتىدۇ.
They are mourning for their father.
ماتەمدار. ئى [ma:təmdar]
a mourner
ماتەملىك. سۈپ [ma:təmlik]
mourning, lamenting:
ماتەملىك كۈنلەر
days of mourning.
ماتراس. ئى [matras]
a mattress
ماتروس. ئى [matros]
a sailor
ماترىئارخال. سۈپ

ماتېرىيالىست. ئى
[materiyalist]
a meterialist

ماتېماتىكا. ئى [matematika]
mathematics

ماجاڭ. ئى [majaŋ]
majiang (Chinese board game)

ماجال. ئى [majal]
strength, power:
ئۇنىڭ كۆزىنى ئېچىشقىمۇ ماجالى يوق ئىدى.
He hasn't even the strength to open his eyes.

ماجىرا. ئى [majira:]
dispute, argument, torment, turmoil:
چېگرا ماجىراسى
a border dispute, incident
ئىچكى ماجىرا
internal strife, turmoil

ماجىرا چىقارماق. پ
to provoke a dispute

ماجىرا كۆتۈرمەك. پ
to create a commotion

ماجىرالاش-ماجىرالاشماق. پ
[majira:laxmak]
to have a dispute

ماختا-ماختىماق. پ
[mahtimak]
to praise, commend, compliment:

[matriarhal]
matriarchal

ماتكا 1. ئى [matka]
the womb, corvix:
ماتكا راكى
cervical cancer

ماتكا 2. ئى [matka]
the queen (in a pack of cards)

ماتور. ئى [mator]
engine, motor:
ماشىنىنىڭ ماتورى
a car engine

ماتورلاش-ماتورلاشماق. پ
[matorlaxmak]
to motorize:
ماتورلاشقان قىسىملار
motorized army units

ماتورلۇق. سۈپ [matorluk]
motorised:
ماتورلۇق كېمە
a motorised ship

ماتېرىيال. ئى [matiriyal]
meterial:
بىناكارلىق ماتېرىياللىرى
building meterials
بۇ نېمە ماتېرىيالدىن ياسالغان؟
What material is it mede of?

ماتېرىيالىزم. ئى
[meteriyalizm]
materialism

ياخشى ئىشلارنى ھەممە كىشى ماختايدۇ.
Every one approves good deeds.
ئۇ ئايالىمنىڭ سەي قورۇشىنى ماختىدى.
He complimented my wife on her cooking.
ماختاشقا لايىق
praise—worthy

ماختان-ماختانماق. پ
[mahtanmak]
to boast, brag:
ماختىنىشقا ئامراق ئادەم
a person who likes to boast

ماختانچاق. سۈپ
[mahtanqak]
boastful, proud

ماختانچاقلىق. ئى
[mahtanqaklik]
boasting, bragging

مادا. سۈپ [mada]
female (of some animals):
مادا ئېشەك
a female donkey

مادار. ئى [madar]
power, strength:
مادارى يوق.
He has no strength.
ئۇنىڭ مادارى قالمىدى.
His strength was exhausted.

مادارا. رەۋ [madara:]
see below

مادارا قىلماق. پ
to compromise

مادارىچىلىق. ئى
[madara:qilik]
compromise, eclecticism

مادارىچىلىق قىلماق. پ
to compromise

مادارسىز. سۈپ [madarsiz]
weak, lifeless

ماددا 1. ئى [madda]
clause, item:
بىرىنچى ماددا
the first clause (eg. in a contract)

ماددا 2. ئى [madda]
material, substance:
پارتلىغۇچى ماددا
explosive material
ماددا تۈزۈلۈشى
the composition of a substance

ماددىلىق. سۈپ [maddilik]
itemed, having clausess:
ئۈچ ماددىلىق بەلگىلىمە
a regulation with three clauses

ماددىي. سۈپ [maddiy]
physical, material:
ماددىي دۇنيا
the physical world
ماددىي بايلىق

to stamp (a letter)

سىز ماركا يىغامسىز؟

Do you collect stamps?

مال ماركىسى

a brand name

ماركسىزم. ئى [marksizm]

Marxism

ماركسىست. ئى [marksist]

Marxist

ماركىلىق. سۈپ [markilik]

brand, make:

كېپىنەك ماركىلىق كىيىم تىكىش ماشىنىسى

a Butterfly brand sewing machine

ماروژنى. ئى [marozni]

ice—cream

ماروژنىچى. ئى [marozniqi]

an ice—cream seller

ماز 1. ئى [maz]

old cotton padding

ماز 2. سۈپ [maz]

foolish, senseless

ماز بولماق. پ

to be complacent

مازار. ئى [mazar]

grave, tomb

مەھمۇت قەشقىرىنىڭ مازىرى ئۇپالدا.

Mahmud Kaxgari's tomb is in Uppal.

مازارلىق. ئى [mazarlik]

physical resources, riches

ماددىي ئەشيا

material resources

ماددىيلىق. ئى [maddiylik]

substantiality, tangibility

مارا-مارىماق. پ [marimak]

to peep, glance furtively

مارافون. ئى [marafon]

a marathon race

ماراقچى. ئى [marakqi]

a person who peeps, spies

مارت. ئى [mart]

(the month of) March

مارت-مۇرت. تەق

[mart—murt]

the sound of blowing one's nose

مارتىلدا-مارتىلدىماق. پ

[martildimak]

to inhale, breathe; blow one's nose

مارجان. ئى [marjan]

a necklace:

مارجان ئاسماق

to wear a necklace

مارس. ئى [mars]

the planet Mars

مارش. ئى [marx]

a musical march

ماركا. ئى [marka]

stamp: commercial label, logo:

ماركا چاپلىماق

green, beans

ماش رەڭ. ئى

a light green colour

ماشائاللا. ئىم [ma:xa:alla]

God forbid!

ماشىنا. ئى [maxina]

machine; car, bus:

كىر يۇيۇش ماشىنىسى

a washing machine

ماشىنا ئادەم

robot

ماشىنا بېكىتى

the bus station

ماشىنىنى ھەرىكەتلەندۈرمەك

to start a machine

ماشىنىچى. ئى [maxiniqi]

a tailor

ماشىنىچىلىق. ئى

[maxiniqilik]

tailoring

ماشىنىسازلىق. ئى

[maxinisazlik]

machine, car manufacturing

ماشىنىست. ئى [maxinist]

a typist

ماشىنىلاش-ماشىنىلاشماق. پ

[maxinilaxmak]

to mechanize:

ماشىنىلاشقان قۇدۇق

a mechanized well

ماغدۇر. ئى [maoݧdur]

strength, vigour:

graveyard, vemetry

مازاق. ئى [mazak]

mockery, sarcasm

مازاق قىلماق. پ

to ridicule, satirize

مازلاش-مازلاشماق. پ

[mazlaxmak]

to make a fool of oneself

ماس. رەۋ [mas]

suited, matching, appropriate:

بۇنىڭغا يېشىل رەڭ ماس

ئەمەس.

Yellow doesn't suit it.

ماس بولۇڭ

a corresponfing angle

ماس كەلمەك

to match up with, square with

ھەقىقەتكە ماس كەلمەك

to square with the truth

ماسسا. ئى [massa]

mass, size (in physics)

ماسكا. ئى [maska]

a face—mask

ماسكا تارتماق. پ

to wear a face—mask

ماسلاش-ماسلاشماق. پ

[maslaxmak]

to suit, be appropriate for:

شارائىتقا ماسلاشماق

to suit the conditions

ماش. ئى [max]

بىر ئازمۇ ماغدۇرۇم قالمىدى.
I was exhausted.
ماغدۇرسىزلان-ماغدۇرسىز-لانماق. پ [maoɣdursizlanmak]
to become weak
ماغدۇرلۇق. سۈپ
[maoɣdurluk]
strong, spirited
ماغزاپ. ئى [maoɣzap]
foam, lather:
سوپۇن ماغزىپى
soap lather
ماقال. ئى [makal]
a proverb, folk saying:
ئەرنىڭ كۆركى ساقال،
سۆزنىڭ كۆركى ماقال.
As a beard beautifies a man,
so proverbs beautify speech.
ماقالە. ئى [maka:lə]
academic article, newspaper
article:
ماقالە يازماق
to write an article
ماقۇل. ئىم [ma:kul]
all right, OK:
ماقۇل، سىزنىڭ پىكرىڭىز
بويىچە قىلايلى.
OK, let's do as you suggest.
ماقۇل بولماق
to agree, consent
ماقۇل كۆرمەك
to agree to, approve of
ماقۇل ئەمىسە!
All right then!
ماقۇللا-ماقۇللىماق. پ
[ma:kullimak]
to consent to, endorse:
پىكىرنى ماقۇللىماق
to endorse an opinion
ماقۇللاش-ماقۇللاشماق. پ
[ma:kullaxmak]
to come to agreement
through discussion
ماقۇللۇق. ئى [ma:kulluk]
consent, agreement
ئۇ مېنىڭ ماقۇللۇقۇمنى ئالدى.
He got my consent.
ماكان. ئى [makan]
place, area, room:
تۇرپان-ئۈزۈم ماكانى.
Turpan is a place of grapes.
ماكان تاپماق
to find a place to live
ماكانداش. ئى [makandax]
a person from the same
place as another
ماكانسىز. سۈپ [makansiz]
homeless, without abode
ماكانلاش-ماكانلاشماق. پ
[makanlaxmak]
to set up house, live:
يېزىدا ماكانلاشماق
to live in the country
ماكانلىق. سۈپ [makanlik]

ماگىستىرلىق. سۈپ

[magistirlik]

having an MA or MSc degree

ماڭ-ماڭماق. پ [maŋmak]

to walk, leave, depart:

مەن ھەر كۈنى مەكتەپكە ميېڭىپ بارىمەن.

I walk to school every day.

ماڭايلى.

Let's go.

سىز قاچان ماڭىسىز؟

When are you leaving?

ماڭدا-ماڭدىماق. پ

[maŋdimak]

to pace, stride:

ماڭداپ كۆرۈڭ، قانچە ماڭدام كېلەركىن؟

Pace it and see how many strides it is.

ماڭدام. ئى؛ م [maŋdam]

pace, stride, a short distance:

بىر ماڭدام يەرگىمۇ ئاپتو-بۇسقا چۈشىمىزمۇ؟

Do we want to take the bus such a short distance?

ماڭدۇر-ماڭدۇرماق. پ

[maŋdurmak]

to cause to walk, get some thing moving:

زاۋۇت ماڭدۇرماق

to get a factory working

with a home

ماكچاي-ماكچايماق. پ

[makqaymak]

to be shirivelled, flat:

چاق ماكچىيىپ كەتتى.

The tyre is flat.

ماكچايت-ماكچايتماق.

[makqaytmak]

to cause to shrivel, flatten

ماكسىمۇم. ئى؛ سۈپ

[maksimum]

maximum

ماكىلدا-ماكىلدىماق. پ

[makildimak]

to open and close

ماگنىت. ئى [magnit]

magnet

ماگنىتلا-ماگنىتلىماق. پ

[magnitlimak]

to magnetize:

تۆمۈرنى ماگنىتلىماق

to magnetize iron

ماگنىتلىق. سۈپ [magnitlik]

magnetic

ماگىزىن. ئى [magizin]

a shop, store:

كىيىم-كېچەك ماگىزىنى

a clothes shop

ماگىزىنچى. ئى [magizinqi]

shop—keeper

ماگىستىر. ئى [magistir]

Master of Arts or Science

ماڭقا. ئى [maŋka]
nasal fluid

ماڭلاي. ئى [maŋlay]
the forehead:
ماڭلىيى كەڭ
having a wide forehead
ماڭلاي چاچ
a fringe, bangs

مال. ئى [mal]
belongings, goods, cattle:
ئۇنىڭ ھەممە ماللىرى بىرلا چامادانىدا.
He had all his belongings in one suitcase.
ئۇ مال باقىدۇ.
He raises cattle.

مال دوختۇرى. ئى
a veterinary surgeon

مالال. رەۋ [malal]
trouble, disturbance:
سىزگە مالال كەلمىسە، ماڭا ياردەم بەرسىڭىز.
If it wouldn't be too incon—venient, could you possibly help me.
بىراۋنى مالال قىلماق
to disturb someone

مالائىكە. ئى [mala:ikə]
an angel, heavenly being

مالاي. ئى [malay]
a servant, slave

مالايلىق. ئى [malaylik]
slavery, servanthood

مالتىلا-مالتىلماق. پ
[maltilimak]
to stir, mix up

مال-مۈلۈك. ئى
[mal—mülük]
wealth, goods, belongings

مالىخاي. ئى [malihay]
a white hat

مالىماتاڭ. رەۋ [malimataŋ]
in disorder, in confusion

مالىمان. رەۋ [maliman]
in disorder, in confusion:
ئۆينىڭ ئىچى تازا مالىمان بولۇپ كەتتى.
The house is in a mess.

مالىمانچىلىق. ئى
[malimanqilik]
confusion, disorder

مالىيە. ئى [ma:liyə]
finance, financial affairs:
مالىيە يىلى
a financial year
مالىيە بۆلۈمى
the financial department

مامۇق. ئى [ma:muk]
down, feather:
مامۇق ياستۇق
a down pillow

مانا. ئال [mana]
here, there you are:
مانا!

ماھىر تەنھەرىكەتچى
a skilful sportsman

ماھىرانە. رەۋ [ma:ḥira:nə]
skilfully, dextrously

ماھىرلىق. ئى [ma:ḥirlik]
skill, dexterity

ماھىيەت. ئى [ma:ḥiyət]
essence, fundamentals:

مەسىلىنىڭ ماھىيىتى
the essence of the problem

ماھىيەتنى ئاچماق
to expose the essential (facts)

ماھىيەتلىك. سۈپ
[ma:ḥiyətlik]
essential, fundamental

ماھىيەتلىك ئۆزگىرىش
a fundamental change

ماۋزۇ. ئى [mawzu]
topic, subject, title:

ماقالىنىڭ ماۋزۇسى
the title of the article

ماۋزۇ قويماق. ئى
to give a title to

ماۋۇ. ئال [mawu]
this

ماۋۇ بالا توپنى ياخشى ئوينايدىكەن.
This child plays ball very well.

ماي 1. ئى [may]
oil, petrol:

Here you are!

مانا، پويىز قوزغىلىپ كەتتى.
There we go, the train's moving.

مانتا. ئى [manta]
steamed dumplings

كاۋا مانتىسى
manta made with marrow (squash)

مانتىپەز. ئى [mantipəz]
a manta seller

مانجا. ئى [manja]
money paid for work done

مانجۇ. ئى [manju]
Manchu (nationality)

مانېۋر. ئى [manewr]
army manoeuvres

مانېۋر ئۆتكۈزمەك. پ
to hold manoeuvres

ماھارەت. ئى [maḥa:rət]
skill, dexterity:

ئوقۇتۇش ماھارىتى
teaching skill

ماھارەتتە كامالەتكە يەتمەك
to perfect one's skill

ماھارەتلىك. سۈپ
[maḥa:rətlik]
skilful, dextrous

ماھىر. سۈپ [ma:hir]
skilful, dextrous:

ماھىر ئىشچى
a skilful worker

ماشىنا مېيى

petrol

چاچ مېيى

hair oil

ماي قەلەم

a ballpoint pen

قارامايدا ماي جىق.

There's a lot of oil in Karamay.

ماي 2. ئى [may]

(the month of) May

ماياق. ئى [mayak]

droppings, manure:

قوي مايىقى

sheep's droppings

تۆگە مايىقى

camel dung

ماياقلا-ماياقلىماق. پ

[mayaķlimaķ]

to pass dung, defecate (of animals)

ماياك. ئى [mayak]

a lighthouse, beacon

مايتۇق-سايتۇق. سۈپ

[maytuk—saytuk]

shapeless, twisted

مايسا. ئى [maysa]

a seedling, young plant

بۇغداي مايسىسى

a wheat seedling

مايسا تىكمەك. پ

to transplant seedlings

مايسا كۆچۈرمەك. پ

to transptant seedlings

مايسىرا-مايسىرىماق. پ

[maysirimaķ]

to lack oil (of a machine)

مايكا. ئى [mayka]

a sleeveless garment, singlet

مايلا-مايلىماق. پ

[maylimaķ]

to oil:

ماشىنىنى مايلىماق

to oil a machine

مايلاش-مايلاشماق. پ

[maylaxmaķ]

to become oily:

كىيىمىم مايلىشىپ كەتتى.

My clothes got oily.

مايلامچى. ئى [maylamqi]

a person who oils machines

مايلىق 1. سۈپ [mayliķ]

with oil, oily:

مايلىق زىرائەت

oil crops

مايلىق نان

oil bread (a special type of nan)

مايلىق 2. ئى [mayliķ]

cloth used to wipe hands after eating

مايماق. سۈپ [maymaķ]

slanted, twisted, warped:

مايماق ئېغىز

كىشىنى مەپتۇن قىلىدىغان ناخشا
an enthralling song

مەتبەئە. ئى [mətbə:ə]
a printing house

مەتبەئەچىلىك. ئى
[mətbəə:qilik]
printing, publishing

مەتبۇئات. ئى [mətbuat]
publication, printing:
مەتبۇئات ئەركىنلىكى
the freedom to print

مەتبۇئاتچىلىق. ئى
[mətbuatqilik]
publishing, printing

مەجبۇر. رەۋ [məjbur]
obliged, compelled

مەجبۇر بولماق. پ
to be obliged, compelled:
ئۇ دۆلىتىدىن ئايرىلىشقا مەجبۇر بولدى.
He was obliged to leave his country.
مەن بېرىشقا مەجبۇر بولىدىغاندەك تۇرىمەن.
I feel obliged to go.

مەجبۇرەن. رەۋ [məjburən]
under compulsion, forced

مەجبۇرەن ئىشلىمەك. پ
to be forced to work

مەجبۇرلا-مەجبۇرلىماق. پ
[məjburlimak]

a twisted mouth
مايماق ياغاچ
warped wood

مايمۇن. ئى [maymun]
monkey:
ئۇ دەرەخكە مايمۇندەك چىقىپ كەتتى.
He climbed up the tree like a monkey.
مايمۇن ئويناتماق
to monkey about

مايمۇنسىمان. سۈپ
[maymunsiman]
resembling a monkey

مايىل. رەۋ [ma:yil]
tendency, inclination

مايىل بولماق. پ
to incline to, to tend to

مەبلەغ. ئى [məbləoı]
fund, funds

مەبلەغ توپلىماق. پ
to collect money

مەبلەغ سالماق. پ
to invest money

مەبۇد. ئى [mə:bud]
idol, statue

مەبۇدە. ئى [mə:budə]
an immortal being, goddess

مەپتۇن. رەۋ [məptun]
see below

مەپتۇن بولماق. پ
to be fascinated, enthralled

madness, insanity

مەجنۇنلۇق قىلماق. پ

to act insanety

مەجھۇل. سۈپ [məjhul]

unclear, unknown; passive:

مەجھۇل پېئىل

a passive verb

مەجھۇل دەرىجە

the passive voice

مەخپىي سۈپ [məhpiy]

secret, secretly:

مەخپىي بەلگە

a secret sign

مەخپىي رېتسېپ

a secret recipe

مەخپىي سوراق قىلماق

to interrogate secretly

مەخپىيەت. ئى [məhpiyət]

a secret, classified information:

ھەربىي مەخپىيەت

a military secret

مەخپىيەتنى ئاشكارا قىلماق

to reveal a secret

مەخپىيەتلىك. ئى

[məhpiyətlik]

a secret, classified information

مەخپىيەتلىكنى ساقلىماق

to keep a secret

مەخپىيلىك. ئى [məhpiylik]

a secret

مەخرەج. ئى [məhrəj]

a denominator (in

to oblige, compel, force

مەجبۇرىي. سۈپ [məjburiy]

compulsory, obligatory;

obligation, duty:

مەجبۇرىي ئەمگەك

compulsory work

مەجبۇرىي دەرىجە

the causative mood (in grammar)

مەجبۇرىيەت. ئى

[məjburiyət]

obligation duty:

مەجبۇرىيەتنى ئۈستىگە ئالماق

to accept one's obligations

مەجبۇرىيەتنى ئادا قىلماق

to fulfill one's obligations

مەجرۇھ. سۈپ [məjruh]

wounded; handicapped, lame:

مەجرۇھ بالا

a handicapped child

مەجلىس. ئى [məjlis]

a conference, meeting:

يېپىق مەجلىس

a closed meeting

مەجلىس ئاچماق. پ

to hold a meeting

مەجلىسخانا. ئى [məjlishana]

a meeting hall

مەجنۇن. سۈپ؛ ئى [məjnun]

a mad, insane man; infa—tuation, fascination

مەجنۇنلۇق. ئى [məjnunluk]

cultural heritage

مەدەنىي يادىكارلىق

cultural relics

مەدەنىيەت. ئى [mədəniyət]

civilisation, culture:

مەدەنىيەت مەركىزى

a centre of culture

مەدەنىيەت سەۋىيىسى

the level of civilisation

مەدەنىيەتسىز. سۈپ

[mədəniyətsiz]

uncivilised, uncultured

مەدەنىيەت-مائارىپ. ئى

[mədəniyət—maa:rip]

culture and learning

مەدەنىيلەش-مەدەنىيلەش-

مەك. پ [mədəniyləxmək]

to civilize

مەدداھ. ئى [məddah]

a story—teller; a talkative person

مەدداھلىق. ئى [məddahlik]

story—telling; talkativeness:

سەن تولا مەدداھلىق قىلما.

Don't go on and on (talking).

مەددە. ئى [məddə]

roundworm

مەدرىس. ئى [mədris]

an Islamic school

مەدھىيە. ئى [mədhiyə]

praise, acclaim, worship:

mathematics)

مەخسۇس. سۈپ [məhsus]

special, unusual; especially:

مەخسۇس مۇخبىر

a special correspondent

مەخسۇس كەسىپ

an academic area of specialization

بۇ كىتابنى مەخسۇس سىز

ئۈچۈن ئېلىپ كەلدىم.

I brought this book specially for you.

مەخسۇسلاش-مەخسۇسلاش-

ماق. پ [məhsuslaxmak]

to specialize

مەخلۇق. ئى [məhluk]

created, living, organic

مەخلۇقات. ئى [məhlukat]

living things, organisms

مەدەت. ئى [mədət]

help, assistance, support

مەدەت ئالماق. پ

to get help, support

مەدەت بەرمەك. پ

to help, support, assist

مەدەتكار. ئى [mədətkar]

supporter, helper

مەدەك. ئى [mə:dək]

very small, young

مەدەنىي. سۈپ [mədəniy]

civilised, cultural:

مەدەنىي مىراس

time, occasion:

بىر مەرتەم

once

مەرتىۋە 1. ئى؛ م [mərtiwə]

time, occasion:

بىر مەرتىۋە

once

مەرتىۋە 2. ئى [mərtiwə]

an official title, official standing:

مەرتىۋىسى ئۆسمەك

to be promoted

مەرتىۋىسى چۈشمەك

to be demoted

مەرتىۋىلىك. سۈپ [mərtiwilik]

having an official standing:

مەرتىۋىلىك ئەمەلدار

an important official

مەرد. سۈپ [mərd]

brave, horoic person:

مەردنى مەيداندا سىنا.

The time to be brave is in battle.

مەردانە. سۈپ [mərda:nə]

brave, courageous:

مەردانە جەڭچى

a brave warrior

مەردانىلەرچە. رەۋ [mərda:nilərqə]

bravely, courageously

مەردانىلىك. ئى

مەدھىيە ئوقۇماق. پ

to praise, extol

مەدھىيىچىلىك. ئى [mədhiyiqilik]

praise, acclaim, worship

مەدھىيىلە-مەدھىيىلەمەك. پ [mədhiyilimək]

to praise, extol:

خۇدانى مەدھىيىلىمەك

to praise God

مەدھىيىلەن-مەدھىيىلەنمەك. [mədhiyilənmək]

to be praised, extolled

مەدىكار. ئى [mə:dikar]

an odd—jobber:

مەدىكار بولۇپ ئىشلىمەك

to do temporary work

مەدىكارلىق. ئى [mə:dikarlik]

odd—jobbing, temporary work

مەرە-مەرىمەك. پ [mə:rimək]

to bleat (of sheep and goats)

مەرەز. ئى [mərəz]

a sore, wound; a crucial, vexing problem

ئىشسىزلىق كاپىتالىزمنىڭ مەرىزى.

Unemployment is the plague of capitalism.

مەرتەم. ئى؛ م [mərtəm]

to be centralized

مەركەزلىك. سۈپ
[mərkəzlik]
with a centre, concentrated

مەركىزىي. سۈپ [mərkiziy]
central, principal:

مەركىزىي ھۆكۈمەت
central government

مەركىزىي نېرۋا
a cetral nerve

مەرگەن. سۈپ [mərgən]
a marksman, sharp shooter

مەرمەر. ئى [mərmər]
white marble

مەرھابا! . ئىم [mərḩaba]
Welcome!

مەرھەمەت. ئىم [mərhəmət]
please, please do; kindness:

مەرھەمەت، چاي ئىچىڭ.
Please, have some tea.

بۇ كىتابنى كۆرسەم بولامدۇ؟
Can I look at this book?

مەرھەمەت!
Please do!

مەرھەمىتىڭىزنى مەڭگۇ ئۇنتۇمايمەن.
I'll never forget your kindness.

مەرھەمەتلىك. سۈپ
[mərḩəmətlik]
kindly, benevolently

مەرھۇم. سۈپ [mərḩum]

[mərda:nilik]
bravery, courage

مەردلەرچە. رەۋ [mərdlərqə]
bravely, fearlessly

مەردلىك. ئى [mərdlik]
bravery, fearlessness

مەرسىيە. ئى [mərsiyə]
a dirge, lamentation

مەرغۇل. ئى [mər oul]
a transitional section of a mukan

مەركەز. ئى [mərkəz]
centre, capital:

ئېغىرلىق مەركىزى
the centre of gravity

سانائەت مەركىزى
an industrial centre

ئۆلكە مەركىزى
the provincial capital

شەھەر مەركىزى
the town centre

مەركەزچىلىك. ئى
[mərkəzqilik]
centralization, a centralised system

مەركەزلەشـمەركەزلەشمەك. پ
[mərkəzləxmək]
to centralize, concentrate, amass

مەركەزلەشتۈرۈلـمەركەزلەشتۈرۈلمەك. پ
[mərkəzləxtürülmək]

تاماقنىڭ مەزىسى
the taste of the food
مەزە قىلماق. پ
to do something with relish
مەززىلىك. سۈپ [məzzilik]
delicious, good—tasting:
مەززىلىك پولو
delicious palau
مەزكۇر. ئال [məzkur]
the said, the designated
(person or object):
مەزكۇر جىنايەتچى
the said criminal
مەزگىل. ئى [məzgil]
term, period of time:
ئۆسۈش مەزگىلى
the period of growth
يىغىن مەزگىلى
the duration of the meeting
بىر مەزگىل
a short time, a while
مەزگىللىك. سۈپ
[məzgillik]
periodical, seasonal, cyclical
مەزلۇم. 1. ئى [məzlum]
respectful term for a woman
مەزلۇم 2. ئى [məzlum]
oppressed, down trodden
مەزمۇت. سۈپ [məzmut]
firm, stiff, secure:
مەزمۇت قەدەم
firm steps

deceased, dead(a respectful
term):
مەرھۇم ئانام
my deceased mother
مەرۇزە. ئى [mə:ruzə]
a peport, review
مەرۋايىت. ئى [mərwayit]
a pearl
مەرىپەت. ئى [mə:ripət]
knowledge, wisdom:
مەرىپەت ئىزدىمەك
to seek knowledge
مەرىپەتپەرۋەر. ئى
[mə:ripətpərwər]
one who loves knowledge
مەرىپەتچى. ئى [mə:ripətqi]
a learned, educated person
مەرىپەتچىلىك. سۈپ
[məripətlik]
well — educated,
knowledgeable
مەرىكە. ئى [mə:rikə]
ceremony, celebration
توي مەرىكىمىزگە قەدەم تەش-
رىپ قىلىشلىرىنى سورايمىز.
Please attend our wedding
ceremony.
مەريەمئانا. ئى
[mə:ryəmana]
Mother Mary
مەزە. ئى [mə:zə]
sweet foods; taste:

مەزمۇت تۇرماق
to stand firm
شوتا مەزمۇت ئەمەسكەن.
The ladder isn't firm.

مەزمۇن. ئى [məzmun]
content, contents:
ئەسەرنىڭ قىسقىچە مەزمۇنى
a summary of the contents of a literary work
مەزمۇنغا باي
rich in content

مەزمۇنەن. رەۋ [məzmunən]
according to the contents:
مەزمۇنەن تەرجىمە
a paraphrase, freetranslation

مەزمۇنسىز. سۈپ [məzmunsiz]
meaningless, empty of content

مەزمۇنلۇق. سۈپ [məzmunluk]
content—filled, meaningful

مەزھەپ. ئى [məzḥəp]
a religious sect

مەزىن. ئى [mə:zin]
a muezzin, one who calls to prayer

مەسە. ئى [mə:sə]
soft—bottomed shoes

مەسەل. ئى [məsəl]
fable, allegory

مەست. سۈپ؛ رەۋ [məs]
drunk, intoxicated
مەست بولماق. پ
to get drunk
غەلىبىدىن مەست بولماق
to be drunk with victory
ئۇ مەست ئىدى.
He was drunk.

مەستانە. رەۋ [məstanə]
drunken, intoxicated; a fan:
توپ مەستانىسى
a football fan

مەستلىك. ئى [məstlik]
drunkenness, intoxication; delight:
مەستلىكتە قىلغان گەپ
drunken talk
مەستلىكتىن يېشىلمەك
to sober up

مەسچىت. ئى [məsqit]
a mosque

مەسخىرە. ئى [məshirə]
ridicule, satire
مەسخىرە قىلماق. پ
to mock, ridicule

مەسخىرىلەـمەسخىرىلىمەك. پ
[məshirilimək]
to mock, ridicule

مەسخىرىلىك. سۈپ
[məshirilik]
mocking, satirical:
مەسخىرىلىك سۆز
mocking talk

مەسكە ماي. ئى
[məskəmay]
butter

مەسلەك. ئى [məslək]
doctrine, belief, principle:
سىياسىي مەسلەك
a political belief

مەسلەكداش. ئى
[məsləkdax]
a person who shares a belief

مەسلىھەت. ئى [məsliḥət]
suggestion, advice:
ياخشى مەسلىھەت
good advice
مەن ساڭا بىر مەسلىھەت بېرەي.
let me give you a suggestion.

مەسلىھەتچى. ئى
[məsliḥətqi]
adviser, confidant

مەسلىھەتلەشـ-مەسلىھەتلەشـمەك. پ
[məsliḥətləxmək]
to confer with, seek advice from:
بىز ئۇلار بىلەن مەسلىھەتلىشىشىمىز كېرەك.
We should confer with them.

مەسلىھەتلىك. سۈپ
[məsliḥətlik]
well—advised:
مەسلىھەتلىك ئىش بۇزۇلماس، كەڭ تون يىرتىلماس.
A well—advised matter will not fail, a wide cloak will not tear.

مەسئۇل. سۈپ [məs'ul]
responsible, in charge:
مەسئۇل مۇھەررىر
responsible editor
بۇ دوختۇرخانىنىڭ مەسئۇلى كىم؟
Who's in charge of this hospital?

مەسئۇل بولماق. پ
to be responsible

مەسئۇلىيەت. ئى
[məs'uliyət]
responsibility, accountability:
ئېغىر مەسئۇلىيەت
a heavy responsiblity
مەسئۇلىيەتنى ئۈستىگە ئالماق
to take on a responsibility
مەسئۇلىيەتتىن قاچماق
to escape from a responsibility

مەسئۇلىيەتچان. سۈپ
[məs'uliyətqan]
responsible, trustwothy:
مەسئۇلىيەتچان خىزمەتچى
a responsible worker

مەسئۇلىيەتلىك. سۈپ
[məs'uliyətlik]
important, weighty:
مەسئۇلىيەتلىك ۋەزىپە

مەشرەپ. ئى [məxrəp]
a celebration with song and dance

مەشرىق. ئى [məxrik]
east:
مەشرىقتىن مەغرىبقىچە
from east to west

مەشغۇل. رەۋ [məxoʁul]
busy, occupied, engaged in:
ئۇ ئۆز ئىشى بىلەن مەشغۇل.
He's busy with his own affairs.

مەشغۇل بولماق. پ
to be busy with

مەشغۇلات. ئى [məxoʁulat]
activity, assignment, work

مەشق. ئى [məxk]
exercise, practice

مەشق قىلماق. پ
to practise:
سىز كۆپرەك مەشق قىلىشىڭىز كېرەك.
You need to practise more.

مەشھۇر. سۈپ [məxhur]
famous, well—known
تۇرپاننىڭ ئۈزۈمى مەملىكەتمىز بويىچە مەشھۇر.
Turpan grapes are famous all over the country.

مەشۇق. ئى [mə:xuk]
sweet—heart, lover

مەغرۇر. سۈپ [məoʁrur]
an important task

مەسۇم. سۈپ [mə:sum]
naive, innocent:
مەسۇم بالا
an innocent child

مەسىلە. ئى [məsilə]
problem, affair:
مەسىلىنىڭ تۈگۈنى
the crux of a problem
مىللىي مەسىلە
the nationality problem
مەسىلىنى هەل قىلماق
to solve a problem
مەسىلىنى ئوتتۇرىغا قويماق
to raise a problem (for discussion)
مەسىلە چىقتى.
A problem arose.
بۇ قىيىن مەسىلە.
That's a difficult question.
ئېقىم مەسىلىلىرى
current affairs

مەسىلەن. رەۋ [məsilən]
for example, e, g.

مەش. ئى [məx]
stove, heater:
كۆمۈر مېشى
a coal stove

مەشئەل. ئى [məx'əl]
a flaming torch:
مەشئەل ياقماق
to light a torch

failed, defeated, lost:

مەغلۇبىيەتلىك جەڭ

a lost war

مەغلۇپ. رەۋ [məoɪlup]

see below

مەغلۇپ بولماق. پ

to fail, lose, be defeated

مەغلۇپ قىلماق. پ

to defeat, beat:

بىز ئۇلارنى مەغلۇپ قىلدۇق.

We beat them.

مەقسەت. ئى [mək'sət]

intention, purpose, motive:

ئۇنىڭ مەقسىتى نېمە؟

What's his intention?

مەقسەتكە يەتمەك

to get to the point

مەقسىتى ئەمەلگە ئاشماق

to achieve one's purpose

مەقسەت پېئىلى

verb of intention

مەقسەتلىك. سۈپ

[məksətlik]

deliberate, on purpose

مەكتەپ. ئى [məktəp]

school:

ئوتتۇرا مەكتەپ

middle school

مەكتەپكە كىرمەك

to enter, start school

مەكتەپنى پۈتتۈرمەك

to graduate

proud, arrogant:

مەغرۇر يىگىت

a proud youth

مەغرۇرانە. رەۋ

[məoɪrura:nə]

proudly, arrogantly:

مەغرۇرانە سۆزلىمەك

to speak proudly

مەغرۇرلان-مەغرۇرلانماق. پ

[məoɪrurlanmak]

to boast, pride oneself

مەغرۇرلۇق. ئى

[məoɪrurluk]

pride, arrogance:

كەمتەرلىك كىشىنى ئالغا باستۇرىدۇ، مەغرۇرلۇق كىشىنى ئارقىدا قالدۇرىدۇ.

The humble will be first, the proud will be left behind.

مەغرىب. ئى [məoɪrib]

west

مەغلۇبىيەت. ئى

[məoɪlubiyət]

failure, defeat:

مەغلۇبىيەت غالىبىيەتنىڭ ئانىسى.

Failure is the mother of success.

مەغلۇبىيەتلىك. سۈپ

[məoɪlubiyətlik]

everlasting friendship

مەڭلىك. سۈپ [məŋlik]

having moles, spots

مەللە. سۈپ [məllə]

bright yellow:

مەللە چاپان

a bright yellow coat

مەلۇم. سۈپ [mə:lum]

known; a certain:

ھەممىگە مەلۇم

known to all

مەلۇم كىشى

a vertain person, somebody

مەلۇمات. ئى [mə:lumat]

information, education; an accont:

ئالىي مەلۇمات ئالغان كىشى

a highly—educated person

بۇ ناھايىتى پايدىلىق مەلۇمات.

This information is very useful.

ئۇ بىزگە ئۆزىنىڭ سەپىرى توغرۇلۇق مەلۇمات بەردى.

He gave us an account of his journey.

مەلۇماتلىق. سۈپ

[mə:lumatlik]

well—informed, educated

مەلىكە 1. ئى [məli:kə]

princess, queen

مەلىكە 2. رەۋ [məlikə]

engrossed, captivated

مەكتەپ يۈزى كۆرمىگەن

unschooled

مەكتەپ يېشىدىكى بالىلار

schoolchidren

مەكتەپداش. ئى

[məktəpdax]

a schoolmate

مەككار. سۈپ [məkkar]

sly, sunning:

مەككار سودىگەر

a sly dealer

مەڭ. ئى [məŋ]

a mole, spot

مەڭدە-مەڭدىمەك. پ

[məŋdimək]

to be confused, in a daze

مەڭز. ئى [məŋz]

cheek:

مەڭزى قىزىل

red—cheeked

مەڭگەن. ئى [məŋgən]

straw

مەڭگۈ. رەۋ [məŋgü]

eternal, forever:

مەڭگۈ ياشىماق

to live forever

مەن بۇنى مەڭگۈ ياد ئېتىمەن.

I'll remember that forever.

مەڭگۈلۈك. سۈپ

[məŋgülük]

everlasting, eternal:

مەڭگۈلۈك دوستلۇق

مەلىكە بولماق. پ
to be busy, engrossed in
ئۇ بالا بىلەن مەلىكە بولۇپ قېلىپ، ئىشقا كېچىكىپ قالدى.
She was busy with her child and was late for work.

مەلىكە قىلماق. پ
to busy, occupy with:
بالىنى ئويۇنچۇق بىلەن مەلىكە قىلماق
to occupy a child with toys

مەملىكەت. ئى [məmlikət]
contry, nation:
مەملىكەت بويىچە
throughout the country
قوشنا مەملىكەت
neighbouring country

مەملىكەتلىك. سۈپ
[məmlikətlik]
national:
مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى
the National People's Congress

مەمنۇن. سۈپ [məmnun]
satisfied, pleased

مەمنۇن بولماق. پ
to be pleased, satisfied with

مەمنۇنىيەت. ئى
[məmnuniyət]
satisfaction, pleasure:
ۋەزىپىنى مەمنۇنىيەت بىلەن قوبۇل قىلماق
to accept a task with pleasure:

مەمۇر. ئى [mə:mur]
administrator, official:
ھۆكۈمەت مەمۇرلىرى
government officials

مەمۇرچىلىق. سۈپ
[mə:murqilik]
plenteous, prosperous:
مەمۇرچىلىق يىللىرى
years of plenty

مەمۇريي. سۈپ [məmuriy]
administrative, executive:
مەمۇريي رايون
an administrative region

مەمۇرىيەت. ئى
[məmuriyət]
an office, government department

مەن. ئال [mən]
I (first person sing)
مەن باراي.
I'll go.

مەنە. ئى [mə:nə]
meaning, sense:
كۆچمە مەنە
figurative meaning
چوڭقۇر مەنە
the underlying meaning
بۇ سۆزنىڭ مەنىسى نېمە؟
What does this word mean?
بۇنىڭ مەنىسىنى چۈشەندۈرۈش

قىيىن.
The meaning is difficult to explain.
بۇ جۈملە مەنە بىلدۈرمەيدۇ.
This sentence doesn't make sense.

مەنبە. ئى [mənbə:]
origin, source:
مەسىلىنىڭ مەنبەسى
the source of the problem
دەريانىڭ مەنبەسى
the source of the river
تۇرمۇش — ئەدەبىيات-سەنئەتنىڭ مەنبەسى.
Life is the source of literature and art.

مەنپەئەت. ئى [mənpəət]
profit, benefit, advantage:
شەخسىي مەنپەئەت
private profit

مەنپەئەتپەرەس. سۈپ
[mənpəətpərəs]
a person eager for profit

مەنپەئەتدار. ئى
[mənpəətdar]
beneficiary, person who benefits

مەنپەئەتدارلىق. ئى
[mənpəətdarlik]
benefit, gain:
مەنپەئەتدارلىق ھوقۇقى
patent laws

مەنپەئەتلىك. سۈپ
[mənpəətlik]
profitable, gainful
مەنپەئەتلىك ئىش
profitable work

مەنپەر. ئى [mənpər]
a stage (in a theatre):
ئۇلار مەنپەر ياسىدى.
They built a stage.

مەنپىي. سۈپ [mənpiy]
negative (in physics etc.):
مەنپىي ئېلېكتر
negative charge
مەنپىي قۇتۇپ
a negative pole

مەنتاڭ. ئى [məntaŋ]
noodle soup

مەنتىق. ئى [məntik]
logic, reason:
مەنتىقىغە ئۇيغۇن
conforming to logic, logical

مەنتىقىي. سۈپ [məntikiy]
logical, reasonable, rational

مەنزىرە. ئى [mənzirə]
scenery, view, scene:
چىرايلىق مەنزىرە
beautiful scenery
شەھەر مەنزىرىسى
a view of the city
كۈز مەنزىرىسى
an autumnal scene

مەنزىرىلىك. سۈپ

He beat a famous wrestler.

مەنمەنچى. ئى [mənmənqi]
a conceited, arrogant person

مەنمەنلىك. ئى [mənmənlik]
pride, conceit, arrogance

مەنمەنلىك قىلماق. پ
to act conceitedly, arrogantly

مەنى. ئى [məni]
sperm, semen

مەنئى. رەۋ [mənʾi]
see below

مەنئى بولماق. پ
to break one's word

مەنئى قىلماق. پ
to ban, prohibit:
تاماكا چېكىش مەنئى قىلىندى.
Smoking is forbidden.
ئوقۇش مەنئى قىلىنغان كىتابلار
illegal books

مەنىداش. سۈپ [mə:nidax]
synonymous, meaning the same:
مەنىداش سۆز
a synonym

مەنىسىز. سۈپ [mə:nisiz]
meaningless, senseless:

مەنىسىزلىك. ئى
senseless talk

مەنىلىك. سۈپ [mə:nilik]
meaningful, having significance

مەنىۋى. سۈپ [mə:niwi]
moral, spiritual:

[mənzirilik]
scenic, beautiful (of scenery)

مەنزىل. ئى [mənzil]
destination:
مەنزىلگە يەتمەك
to reach one's destination

مەنسەپ. ئى [mənsəp]
official status, official title:
مەنسەپكە چىقماق
to take up a post
مەنسىپى ئۆسمەك
to be promoted

مەنسەپپەرەس. سۈپ
[mənsəppərəs]
a person overly concerned with his status

مەنسەپپەرەسلىك. ئى
[mənsəppərəslik]
overconcern with one's status

مەنسەپدار. ئى [mənsəpdar]
an official, dignitary

مەنسۇپ. رەۋ [mənsup]
belonging to:
بۇ كىتاب ماڭا مەنسۇپ.
This book belongs to me.
شان-شەرەپ ئۇنىڭغا مەنسۇپ.
The glory belongs to him.

مەنمەن. رەۋ [mənmən]
arrogant, conceited; famous:
ئۇ مەنمەن دېگەن چېلىشچىنى يەڭگەن.

مەھسۇل. ئى [məhsul]
result, outcome; product

مەھسۇلات. ئى [məhsulat]
products, produce:

سانائەت مەھسۇلاتلىرى
industrial products

دېھقانچىلىق مەھسۇلاتلىرى
agricultural products

يەرلىك مەھسۇلاتلار
local products

مەھسۇلات قىممىتى
output value

مەھكەم. رەۋ [məhkəm]
tightly, firmly

مەھكەملە-مەھكەملىمەك. پ
[məhkəmlimək]
to tighten, hold firmly

مەھكۇم. سۈپ [məhkum]
dominated, subjugated:

مەھكۇم مىللەت
a subjugated nation

جازاغا مەھكۇم بولماق
to be sentenced to punishment

مەھكىمە. ئى [məhkimə]
a government office

مەۋج. ئى؛ رەۋ [məwj]
a wave, ripple

مەۋج ئۇرماق. پ
to be rough (of water):

دەريا سۈيى مەۋج ئۇرماقتا.
The river is flowing

مەنىۋى كۈچ
moral strength, courage

مەنىۋى ئوزۇق
spiritual nourishment

مەھەل. رەۋ [məhəl]
a period of time, amoment:

تاڭ ئاتقان مەھەل
dawn, sunrise

بىر مەھەل ساقلاپ تۇرۇڭ.
Wait a moment.

مەھەللە. ئى [məhəllə]
suburb, neighbourhood in a town

مەھەللىۋازلىق. ئى
[məhəlliwazlik]
parochialism

مەھەللىۋى. ئى [məhəlliwi]
parochial, local:

مەھەللىۋى ئۇسۇل
a local working method

مەھبۇب. ئى [məhbub]
a sweet—heart, lover

مەھبۇس. ئى [məhbus]
a prisoner:

سىياسىي مەھبۇس
a political prisoner

مەھرۇم. رەۋ [məhrum]
loss, forfeiture

مەھرۇم بولماق. پ
to lose

مەھرۇم قىلماق. پ
to strip of, deprive of

wine, alcohol

مەي بولماق. پ
to be ripe (of fruit etc.)

مەي شاراب. ئى
[məy—xarab]
wine, alcohol

مەيپۇرۇش. ئى [məypurux]
a wine seller

مەيخور. سۈپ [məyhor]
an alcoholic, a heavy drinker

مەيدان 1. ئى [məydan]
a square, stadium; standpoint:

قىزىل مەيدان
the Red Square

توپ مەيدانى
a football pitch

جەڭ مەيدانى
a battle ground

مەيدانى يوق.
groundless, having no standing

مەيدان 2. ئى [məydan]
round, showing:

بىرىنچى مەيدان
the first round (eg: in a boxing match)

مەيدە. ئى [məydə]
bosom, chest:

مەيدە ئاغرىقى
chest pain

مەيدىسىگە ئۇرماق
to assure, guarantee

turbulently.

مەۋجۇت. رەۋ [məwjut]
existing, extant

مەۋجۇت بولماق. پ
to exist:

ئەجدىھا مەۋجۇت ئەمەس.
Dragons do not exist.

مەۋجۇدات. ئى [məwjudat]
creation, the netural world

مەۋجۇدىيەت. ئى
[məwjudiyət]
existence, being

مەۋسۇم. ئى [məwsum]
season; semester, term, time

دېھقانچىلىقنىڭ ئالدىراش مەۋسۇمى
the time when farmers are busy

قىشلىق مەۋسۇم
the winter term, winter semester

بۇ مەۋسۇمدا مېنىڭ دەرسىم يوق.
I have no classes this term.

مەۋسۇملۇق. سۈپ
[məwsumluk]
seasonal; termly, semesterly:

مەۋسۇملۇق ئىشلار
seasonal work

مەۋسۇملۇق ئىمتىھان
end of term (semester) exam

مەي. ئى [məy]

an acre

موپاڭ. ئى [mopaŋ]

a mill

موتسىكلىت. ئى [motsiklit]

a motor—cycle

موخوركا. ئى [mohorka]

tobacco

موخوركا چەكمەك. پ

to smoke tobacco

مودا. ئى [mo:da]

fashion, style; fashionable:

يېڭى مودا

a new fashion

مودىدىن قالماق

to be out of style

مودەن. ئى [mo:dən]

a peony (a flower)

مودېرن. سۈپ [modern]

modern, up—to—date

مودېل. ئى [mo:del]

a model, copy:

ئايروپىلان مودېلى

a model aeroplane

مودېللاش-مودېللاشماق. پ

[mo:dellaxmak]

to model, copy

مورا. ئى [mo:ra]

a chimney, smoke outlet

ئوچاقنىڭ مورىسى

a stove chiimney

مورفولوگىيە. ئى

[morfologiyə]

مەيدە 2. سۈپ [məydə]

bosom, chest:

مەيل. ئى [məyl]

interest, desire, mood (of a verb):

ئۇنىڭ مۇزىكىغا مەيلى بار.

He's interested in music.

ئۆز مەيلى بىلەن قاتناشماق

to take part voluntarily

پېئىل مەيىللىرى

verb moods

مەيلى. ئىم [məyli]

as you like, never mind:

مەيلى. ئۇ بارسۇن.

Never mind, let him go.

مەيلى، قانداق قىلسىڭىز

شۇنداق قىلىڭ.

Do it any way you like.

مەينەت. سۈپ [məynət]

dirty, unclean:

بۇ پىيالە مەينەت.

This cup is dirty.

مەينەتچىلىك. ئى

[məynətqilik]

dirtiness, uncleanness

مەيۈس. سۈپ [məyüs]

distressed, unhappy

مەيىن. سۈپ [məyin]

slight, faint, light:

مەيىن شامال

a light wind

مو. ئى [mo:]

مول هوسۇل. ئى

a bumper harvest

موللا. ئى [molla]

a mullah, muslim priest:

موللىنىڭ دېگىنىنى قىل،
قىلغىنىنى قىلما.

Do as the mullahs say, not as they do.

موللا كۆپ بولسا، قوي
هارام بولار.

Where there are many mullahs even mutton is "haram".

موللاق. ئى [mollak]

a somersault, head—over—heels

موللىتاپقاق. سۈپ

[mollitapkak]

person who is good at finding things

مولۇن. ئى [molun]

a leopard

موم. ئى [mom]

wax:

ئاق موم

white wax

موم سۈرمەك

to wax something

موما. ئى [moma]

a grandmother

موماي. ئى [momay]

an old woman

morphology

مورفېما. ئى [morfema]

a morphema

مورلا-مورلىماق. پ

[morlimak]

to scratch, lecerate

مۈشۈك بالىنىڭ يۈزىنى
مورلىۋالدى.

The cat scratched the baby's face.

موزاي. ئى [mozay]

a calf

كىچىك موزاي

a young calf

موزايبېشى. ئى

[mozaybexi]

a cricket (insect)

موزدۇز. ئى [mozduz]

a cobbler, shoe—maker

موك. تەق [mok]

an expression of speed

موك چۈشمەك. پ

to fall quickly

موككىدە. رەۋ [mokkidə]

quickly, rapidly

موك-موك. تەق

[mok—mok]

quickly, in haste

موگۇ. ئى [mogu]

a mushroom

مول. سۈپ [mol]

plenteous, rich, abundant

a hair, bristle, fur

مويكا. ئى [moyka]

a fur factory

مۇئامىلە. ئى [mua:milə]

treatment. reception

مۇئامىلە قىلماق. پ

to treat, regard:

ئۇلار ماڭا ياخشى مۇئامىلە قىلدى.

They treated me very well.

ئۇ يولدىشىغا ياخشى مۇئامىلە قىلىدۇ.

He treats his wife very well.

مۇئاۋىن. سۈپ [mua:win]

vice:

مۇئاۋىن زوڭتۇڭ كىم؟

Who is the vice Presiden?

مۇئەللىم. ئى [muəllim]

a teacher

مۇئەييەن. سۈپ [muəyyən]

necessary, requisite:

مۇئەييەن شارائىت

a necessary prerequisite

مۇئەييەنلەش-مۇئەييەنلەش-مەك. پ [muəyyənləxmək]

to be certain, sure

مۇئەييەنلەشتۈر-مۇئەييەنلەش-تۈرمەك. پ

[muəyyənləxtürmək]

to affirm, confirm

مۇئەييەنلىك. ئى

[muəyyənlik]

موملا-موملىماق. پ

[momlimak̡]

to wax something

مونارخىست. ئى

[monarhist]

a monarchist

مونارخىيە. ئى [monarhiyə]

a monarchy

موناستىر. ئى [monastir]

a monastery

مونەك. ئى؛ م [monək]

a lump, piece:

بىر مونەك موم

a lump of wax

مونچاق. ئى [monqak̡]

a pearl; a bead (eg: of sweat)

مونوپولىيە. ئى

[monopoliyə]

a monopoly

مونولوگ. ئى [monolog]

a monologue

موھتاج. سۈپ [mohtaj]

necessary, needful:

مەن ھېچنەرسىگە موھتاج ئەمەسمەن.

I don't need anything.

موھتاجلىق. ئى [mohtajlik]

necessity; poverty, want:

موھتاجلىقتا ياشىماق

to live in poverty

موي. ئى [moy]

[mutəpəkkur]
a thinker, muse, intelectual

مۇتەخەسسىس. ئى
[mutəhəssis]
expert, specialist

مۇتەكەببۇر. سۈپ
[mutəkəbbur]
proud, arrogant

مۇتەكەببۇرلۇق. ئى
[mutəkəbburluk]
pride, arrogance

مۇتتەھەم. سۈپ [muttəhəm]
scoundrel, rascal

مۇتلەق. سۈپ [mutlək]
absolute, complete:
مۇتلەق ھەقىقەت
absolute truth
مۇتلەق كۆپچىلىك
an absolute majority
مۇتلەق ھۆكۈمران
a tyrant

مۇتلەقلىك. ئى [mutləklik]
absoluteness, sufficiency

مۇجۇ-مۇجۇماق. پ
[mujumak]
to hold with the fingers

مۇخبىر. ئى [muhbir]
a reporter, journalist:
گېزىت مۇخبىرى
a newspaper reporter

مۇخبىرلىق. ئى [muhbirlik]
reporting, journalism

necessity, requirement

مۇبادا. باغل [muba:da]
if, in the event of:
مۇبادا يىغىن ئېچىلماي قالسا، دەرسكە قاتنىشارمىز.
If the meeting doesn't go ahead, we'll attend class.

مۇبارەك. ئىم [muba:rək]
blessed, happy:
مۇبارەك بولسۇن!
Congratulations!
قۇربان ھېيتىڭىزغا مۇبارەك بولسۇن!
Happy Kurban festival!

مۇبارەكلە-مۇبارەكلىمەك. پ
[muba:rəklimək]
to congratulate, celebrate:
بالىڭىزنىڭ تۇغۇلغانلىقىنى مۇبارەكلەيمەن.
Congratulations on birth of your baby.

مۇبالىغە. ئى [muba:liɠə]
boasting, exaggeration

مۇبالىغە قىلماق. پ
to exaggerate, boast

مۇپتىلا. رەۋ [muptila:]
see below

مۇپتىلا بولماق. پ
to meet with, encounter:
بالاغا مۇپتىلا بولماق
to meet with a disaster

مۇتەپەككۇر. ئى

مۇخلىس. ئى [muhlis]
a follower, disciple

مۇداپىئە. ئى [muda:piə]
defence, protection:

دۆلەت مۇداپىئەسى
national defence

مۇداپىئە قىلماق. پ
to defend, protect

مۇداخىلە. ئى [muda:hilə]
interference, intervention:

قوراللىق مۇداخىلە
armed intervention

مۇداخىلە قىلماق. پ
to interfere, intervene

مۇدەررىس. ئى [mudərris]
an Islamic school

مۇددەت. ئى [muddət]
time, period:

ئۇزۇن مۇددەت
a long time

مۇددەتتىن بۇرۇن ئورۇنلىماق
to do something ahead of time

مۇددەتلىك. سۈپ
[muddətlik]
time, —term:

ئۇزۇن مۇددەتلىك كۈرەش
a long—term struggle

قىسقا مۇددەتلىك كۇرس
an intensive, short—term course

مۇددىئا. ئى [muddia:]
motive, intention:

مۇددىئايىڭىز زادى نېمە؟
What are you getting at?

ئۇنداق قىلىشتىكى مۇددىئا نېمە ئىكەن؟
What's the purpose of doing that?

مۇدھىش. سۈپ [mudhix]
immoral, terrible, frightful:

مۇدھىش كۆرۈنۈش
a terrible sight

مۇدىر. ئى [mudir]
leader, manager, boss:

ماگىزىن مۇدىرى
store manager

مەكتەپ مۇدىرى
head — master, school president

مۇراببا. ئى [murabba:]
jam, conserve:

ئۆرۈك مۇراببasى
apricot jam, apricot conserve

مۇراجىئەت. ئى [mura:jiət]
appeal, call, cry

مۇراجىئەت چىقارماق. پ
to raise a cry

مۇراجىئەت قىلماق. پ
to rely on, resort to:

قورال كۈچىگە مۇراجىئەت قىلماق
to resort to armed force

مۇراد. ئى [murad]

complexity, intricacy

مۇردا. ئى [murda]

a corpse, dead body

مۇرچ. ئى [murq]

a corpse, dead body

مۇرىت. ئى [murit]

follower, dead body

مۇز. ئى [muz]

ice, frost; icy cold:

مۇز تاغ

an iceberg

مۇز يارغۇچى پاراخوت

an ice—breaking ship

مۇز دەۋرى

the Ice Age

مۇز تېيىلماق

to skate

مۇزدەك سۇ

icy cold water

مۇزدەك ئادەم

a cold person

مۇزاكىرە. ئى [muza:kirə]

discussion, conference

مۇزاكىرە قىلماق. پ

to discuss, talk over:

بىز بۇنى ئەتە ئەتىگەن مۇزاكىرە قىلايلى.

We will discuss it tomorrow morning.

مۇزاكىرىلەشـمۇزاكىرىلەشـمەك. پ

[muza:kiriləxmək]

wish, longing, desire

مۇرادىغا يەتمەك. پ

to realize one's dream

مۇراسىم. ئى [mura:sim]

ceremony, formality:

توي مۇراسىمى

a wedding ceremony

مۇراسىم ئۆتكۈزمەك. پ

to hold a ceremony

مۇرەسسە. ئى؛ رەۋ

[murəssə:]

a compromise, ageement

مۇرەسسە قىلماق. پ

to reconcile, mediate

مۇرەسسەچى. ئى

[murəssə:qi]

a mediator, reconciler

مۇرەككەپ. سۈپ

[murəkkəp]

complicated, complex:

مۇرەككەپ مەسىلە

a complex problem

مۇرەككەپلەشـمۇرەككەپلەشـمەك. پ [murəkkəpləxmək]

to become complex, comp—licated:

مەسىلە تېخىمۇ مۇرەككەپلەشىپ كەتتى.

The problem has been compounded.

مۇرەككەپلىك. ئى

[murəkkəplik]

[muzikixunas]
a music expert

مۇزىكىلىق. سۈپ
[muzikilik]
musical, accompanied by music:

مۇزىكىلىق ئۇسسۇل
a musical dance

مۇسابىقە. ئى [musa:bikə]
competition, watch, race:

ۋالىبول مۇسابىقىسى
a volleyball competition

ۋاسكىتبول مۇسابىقىسى
a basketball match

مۇسابىقىدە كىم ئۇتتى؟
Who won the race?

مۇسابىقىچى. ئى
[musa:bikiqi]
a competitor

مۇسابىقىلەش-مۇسابىقىلەش-مەك. پ [musabikiləxmək]
to compete, race

مۇساپە. ئى [musa:pə]
distance, journey's length:

ئون كىلومېترلىق مۇساپە
a ten kilometre journey

مۇساپىر. ئى [musa:pir]
a pilgrim, immigrant, refugee

مۇساپىرخانا. ئى
[musa:pirhana]
small roadside inn

مۇساپىرلىق. ئى

to discuss, debate

مۇزخانا. ئى [muzhana]
an igloo

مۇزلا-مۇزلىماق. پ
[muzlimak]
to be cold, become frozen:

مۇزلاۋاتامسىز؟
Are you cold?

دەريا مۇزلاپ كەتتى.
The river has frozen over.

مۇزلات-مۇزلاتماق. پ
[muzlatmak]
to freeze:

بېلىقنى مۇزلاتماق
to freeze fish

مۇزلۇق. سۈپ [muzluk]
icy, cold

مۇزېي. ئى [muzey]
a museum

مۇزىكا. ئى [muzika]
music:

كلاسسىك مۇزىكا
classical music

مۇزىكا ئەسۋابلىرى
musical instruments

مۇزىكا چالماق. پ
to play, make music

مۇزىكانت. ئى [muzikant]
a musician

مۇزىكىچى. ئى [muzikiqi]
a musician

مۇزىكىشۇناس. ئى

[mustəkillik]
independence, autonomy

مۇستەملىكە. ئى
[mustəmlikə]
a colony, dependent state

مۇستەھكەم. سۈپ
[mustəhkəm]
firm, strong, staunch:

مۇستەھكەم ئىرادە
firm resolution, strong will

مۇستەھكەم تۈۋرۈك
a mainstay, supporting pillar

مۇستەھكەم بولماق
to be staunch, resolute

مۇستەھكەملە-مۇستەھكەملىمەك. پ
[mustəhkəmlimək]
to be firm, strong

مۇسكۇل. ئى [muskul]
muscle:

يۈرەك مۇسكۇلى
the heart muscle

مۇسكۇللۇق. سۈپ
[muskulluk]
muscular, strong

مۇسۇلمان. ئى؛ سۈپ
[musulman]
muslim, islamic:

سىز مۇسۇلمانمۇ؟
Are you a Muslim?

مۇسۇلمانلار ئاشخانىسى
a muslum restaurant

مۇسىبەت. ئى [musi:bət]

[musa:pirlik]
away from home, migrant

مۇساپىلىق. سۈپ
[musa:pilik]
distance, length:

ئۇزۇن مۇساپىلىق يۈرۈش
a long distance march

ئۇزۇن مۇساپىلىق باشقۇرۇلىدىغان بومبا
long—range guided missiles

مۇسادىرە. ئى [musa:dirə]
see below

مۇسادىرە قىلماق. پ
to confiscate, commandeer

مۇسەللەس. ئى [musəlləs]
home—made wine; fermented grape juice

مۇسەممەن. ئى [musəmmən]
a poetic form

مۇسبەت. سۈپ [musbət]
positive (in maths, electricity etc.):

مۇسبەت ئېلېكتر
a positive charge

مۇستەقىل. سۈپ [mustəkil]
independent, autonomous, alone:

مۇستەقىل دۆلەت
an independent country

مۇستەقىل ياشىماق
to live alone

مۇستەقىللىك. ئى

the heart muscle

مۇسكۇللۇق. سۈپ [muskulluk]
muscular, strong

مۇسۇلمان. ئى؛ سۈپ [musulman]
muslim, islamic:

سىز مۇسۇلمانمۇ؟
Are you a Muslim?

مۇسۇلمانلار ئاشخانىسى
a muslum restaurant

مۇسىبەت. ئى [musi:bət]
funeral arrangements

مۇشەققەت. ئى [muxəkkət]
difficulties, trouble

مۇشەققەت چەكمەك. پ
to undergo difficulties

مۇشت. ئى [muxt]
fist, punch:

مۇشت ئاتماق
to punch

قورققان ئالدىن مۇشت كۆتۈرەر.
The coward is the first to raise his fist.

مۇشتا. ئى [muxta]
a wooden mallet

مۇشتاق. ئى [muxtak]
thirst, longing

مۇشتەك. ئى [muxtək]
a cigarette holder

مۇشتلا-مۇشتلىماق. پ [muxt limak]

positive (in maths, electricity etc.):

مۇسبەت ئېلېكتر
a positive charge

مۇستەقىل. سۈپ [mustəkil]
independent, autonomous, alone:

مۇستەقىل دۆلەت
an independent country

مۇستەقىل ياشىماق
to live alone

مۇستەقىللىك. ئى [mustəkillik]
independence, autonomy

مۇستەملىكە. ئى [mustəmlikə]
a colony, dependent state

مۇستەھكەم. سۈپ [mustəhkəm]
firm, strong, staunch:

مۇستەھكەم ئىرادە
firm resolution, strong will

مۇستەھكەم تۈۋرۈك
a mainstay, supporting pillar

مۇستەھكەم بولماق
to be staunch, resolute

مۇستەھكەملە-مۇستەھكەملىمەك. پ [mustəhkəmlimək]
to be firm, strong

مۇسكۇل. ئى [muskul]
muscle:

يۈرەك مۇسكۇلى

cunning, craft, wiliness

مۇقام. ئى [mukam]

traditional Uighur musical form:

ئون ئىككى مۇقام

the twelve traditional mukam

مۇقاۋا. ئى [muka:wa]

the cover of a book or magazine

مۇقاۋىچى. ئى

[muka:wiqi]

a book binder

مۇقاۋىلا-مۇقاۋىلىماق. پ

[muka:wilimak]

to bind a book or magazine

مۇقەددەس. سۈپ

[mukəddəs]

holy, sacred:

مۇقەددەس جاي

a holy place, shrine

مۇقەددەس دەپ بىلمەك

to conside sacred

مۇقەددەم. رەۋ [mukəddəm]

before. ago:

بۇنىڭدىن ئىككى مىڭ يىل مۇقەددەم

two thousand years ago

مۇقەددىمە. ئى [mukəddimə]

introduction (of a book etc.)

مۇقىم. سۈپ [mukim]

to punch, hit with the fist

مۇشتلاش-مۇشتلاشماق. پ

[muxtlaxmak]

to fall to blows, punch

مۇشتەرى. ئى [muxtəri]

subscription (to a paper etc.)

مۇشتەرى بولماق. پ

to subscribe (to a newspaper etc.)

مۇشۇ. ئال [muxu]

this, these:

مۇشۇ كۈنلەردە

nowadays

مۇشۇنچە. ئال [muxunqə]

this many, this much

مۇشۇنچىلىك. ئال

[muxunqilik]

this many, this much

مۇشۇنچىۋالا. ئال

[muxunqiwala]

this much, this many

مۇشۇنداق. ئال [muxundak]

in this way, like this

مۇغەمبەر. سۈپ

[muoəmbər]

crafty, sly, cunning

مۇغەمبەرلەرچە. رەۋ

[muoəmbərlərqə]

craftily, cunningly

مۇغەمبەرلىك. ئى

[muoəmbərlik]

مۇڭ. ئى [muŋ]
distress, sorrow

مۇڭداش. ئى [muŋdax]
a fellow—sympathizer

مۇڭداش-مۇڭداشماق. پ
[muŋdaxmak]
to converse, sympathize with one another

مۇڭ-زار. ئى [muŋ—zar]
distress, sorrow

مۇڭلان-مۇڭلانماق. پ
[muŋlanmak]
to feel depressed, sad

مۇڭلۇق. سۈپ [muŋluk]
sad, unhappy

مۇڭلۇق ناخشا
a sad song

مۇلازىمەت. ئى [mula:zimət]
service, duty:

بۇ مېھمانخانىنىڭ مۇلازى-
مىتى ناھايىتى ياخشى.
The service in this hotel is very good.

مۇلاھىزە. ئى [mula:hizə]
a theory, opinion

مۇلايىم. سۈپ [mula:yim]
kind, gentle:

مۇلايىم مۇئامىلە قىلماق
to treat kindly

مۇلايىملىق. ئى
[mula:yimlik]
kindness, gentleness

fixed, stable:

مال باھاسى مۇقىم.
Prices are stable.

مۇقىم ۋاقىت
a fixed time

مۇقىم ئىشچى
a permanent worker, employee

مۇقىملاش-مۇقىملاشماق. پ
[mukimlaxmak]
to be fixed, stable

مۇقىملاشتۇر-مۇقىملاشتۇر-
ماق. پ [mukimlaxturmak]
to fix, stabilize

مۇكاپات. ئى [mukapat]
prize, bonus, reward:

ئۇ بىرىنچى دەرىجىلىك
مۇكاپات ئالدى.
He won first prize.

مۇكاپاتلا-مۇكاپاتلىماق. پ
[mukapatlimak]
to reward, award a prize

مۇكەممەل. سۈپ
[mukəmməl]
ideal, perfect, excellent

مۇكەممەللەش-مۇكەممەللەش-
مەك. پ [mukəmmələxmək]
to be perfect, excellent

مۇكەممەللىك. ئى
[mukəmməllik]
perfection, completion, excellence

مۇمكىن. سۈپ [mumkin]
maybe, likely, possible:
ئۇ ئەتە كېلىشى مۇمكىن.
He may come tomorrow.
ئۇلار ئۇتۇشى مۇمكىن.
They'll probably win.
ئادەمگە مۇمكىن بولمىغان ئىش
خۇداغا مۇمكىن بولىدۇ.
What is impossible with
man is possible with God.
مۇمكىنچىلىك. ئى
[mumkinqilik]
possibility
مۇناپىق. ئى [muna:pik]
a traitor, renegade
مۇناپىقلىق. ئى
[muna:piklik]
treachery, betrayal
مۇنار. ئى [munar]
a tower, monument:
سۇ مۇنارى
a water tower
مۇنازىرە. ئى [muna:zirə]
argument, difference of
opinion:
بۇ مەسىلە مۇنازىرىدە.
This problem is not yet
solved.
ئىلمىي مۇنازىرە
scientific debate
مۇنازىرىسىز. سۈپ
[muna:zirisiz]
proven, indisputable
مۇنازىرىلەش-مۇنازىرىلەش-
مەك. پ [muna:ziriləxmək]
to debate, argue
بىز مۇنازىرىلىشىپ قالدۇق.
We had a discussion.
مۇناسىپ. سۈپ [muna:sip]
worthy, deserving, suitable:
خەلقىمىز ئۇلۇغ خەلق
بولۇشقا مۇناسىپ.
Our people deserve to be
great.
مۇناسىۋەت. ئى
[muna:siwət]
relationship, connection:
دىپلوماتىك مۇناسىۋەت
diplomatic relations
دوستلۇق مۇناسىۋەت
friendly relations
مېنىڭ ئۇلار بىلەن مۇناسى-
ۋىتىم يوق.
I have no connections with
them.
مۇناسىۋەتلەش-مۇناسىۋەت-
لەشمەك. پ
[muna:siwətləxmək]
to develop relations
مۇناسىۋەتلىك. سۈپ
[muna:siwətlik]
related, connected:
چىراي بىلەن ئەقىل مۇناسىۋەت-
لىك ئەمەس.

مۇنچىلىك. ئال [munqilik]
so much, so many, this much etc:
بۇلتۇر شۇ مەزگىلدە سوغۇق مۇنچىلىك ئەمەس ئىدى.
It wasn't this cold this time last year.

مۇنچىۋالا. ئال [munqiwala]
so much, so many:
مۇنچىۋالا ئاۋارە بولۇشنىڭ ھاجىتى يوق.
There's no need to go to so much trouble.

مۇنداق. ئال [mundak]
like this, like that:
مۇنداق دېيىش توغرا ئەمەس.
It's not true to say that.

مۇندەرىجە. ئى [mundərijə]
contents (page of a book)

مۇنۇ. ئال [munu]
this

مۇھاپىزەت. ئى
[muha:pizət]
safety, protection

مۇھاپىزەت قىلماق. پ
to protect, safeguard

مۇھاپىزەتچى. ئى
[muha:pizətqi]
a body-guard

مۇھاجىر. ئى [muha:jir]
immigrant, emigre:
جۇڭگو مۇھاجىرلىرى

Beauty and intelligence are not related.

مۇناقى. ئى [muna:ki]
a variety of grape

مۇنەججىم. ئى [munəjjim]
an astronomer, wise man

مۇنەۋۋەر. سۈپ
[munəwwər]
excellent, wonderful

مۇنبەت. سۈپ [munbət]
fertile, high-yielding:
مۇنبەت يەر
fertile ground

مۇنبەر. ئى [munbər]
a platform, stage:
زالنىڭ ئاخىرقى تەرىپىدە مۇنبەر بار.
At one end of the hall is a platform.

مۇنتىزىم. سۈپ [muntizim]
regular, proportional:
مۇنتىزىم قوشۇن
regular troops
مۇنتىزىم ئۈچ بۇلۇڭ
an equilateral triangle

مۇنتىزىملاش-مۇنتىزىملاشماق. پ [muntizimlaxmak]
to be regular, proportional

مۇنچا. ئى [munqa]
a bath, shower:
مۇنچىغا چۈشىمەن.
I'm going to take a bath.

مۇھىم گەپ
important words
مۇھىم نۇقتا
an important point
مۇھىملىق. ئى [muhimlik]
importance, significance
مۇۋاپىق. سۈپ [muwa:pik]
suitable, fair:
مۇۋاپىق تەلەپ
a fair request
بۇ كىتاب بالىلار ئۈچۈن مۇۋاپىق ئەمەس.
This book isn't suitable for children.
مۇۋاپىق كەلمەك. پ
to suit, fit
مۇۋاپىقلاش-مۇۋاپىقلاشتۇرماق. پ [muwa:piklaxmak]
to be suitable, fair
مۇۋازىنەت. ئى
[muwa:zinət]
balance, equilibrium:
مۇۋازىنەت ساقلىماق
to keep the balance
مۇۋەپپەقىيەت. ئى
[muwəppəkiyət]
triumph, victory, success:
مۇۋەپپەقىيەت قازانماق
to succeed
ئۇ مۇۋەپپەقىيەت قازاندىمۇ؟
Did he succeed?
سىزگە مۇۋاپپەقىيەت تىلەيمەن.

overseas Chinese
مۇھاسىرە. ئى [muha:sirə]
a siege, blockade:
مۇھاسىرىگە ئالماق
to siege, blockade
مۇھاسىرە ئىچىدە قالماق
to be besieged, blockaded
مۇھاكىمە. ئى [muha:kimə]
discussion, debate
مۇھەببەت. ئى [muhəbbət]
love, affection:
ۋەتەنگە مۇھەببەت
love for country
مۇھەببەت قوشىقى
a love song
مۇھەببەتلەش-مۇھەببەتلەشمەك. پ [muhəbbətləxmək]
to be in love, fall in love
مۇھەررەم. ئى [muhərrəm]
the month of Muherrem
مۇھەررىر. ئى [muhərrir]
an editor:
باش مۇھەررىر
editor—in—chief
مۇھىت. ئى [muhit]
environment, surroundings:
مۇھىت تازىلىقى
environmental health
مۇھىم. سۈپ [muhim]
important, main, chief:
مۇھىم ئىش
an important matter

to hide, conceal oneself:

ئوغرىلار ئورمانلىقتا مۆكۈۋالدى.

The thieves hid in the forest.

مۆڭ. سۈپ [møŋ]

stupid, muddle—headed

مۆلچەر. ئى [mølqər]

estimate, appraisal, guess:

مۆلچەر قىلماق

to estimate, guess

مۆلچەرلە-مۆلچەرلىمەك. پ

[mølqərlimək]

to estimate, appraise, guess

مۆلدۈر. ئى [møldür]

hail, hailstones:

مۆلدۈر ياغماق

to hail

مۆلدۈرلە-مۆلدۈرلىمەك. پ

[møldürlimək]

to blink, flutter one's eyelids

مۆل-مۆل. تەق [møl—møl]

batting the eye, blinking:

بالا كۆزىنى مۆل-مۆل قىلىپ قاراپ ئولتۇردى.

The child sat down and looked around, blinking.

مۆمىن. ئى؛ سۈپ [mø:min]

a believer; sincere, honest

مۇجمەل. سۈپ [müjməl]

vague, unclear:

مۇجمەل پىكىر

a vague opinion

I wish you success.

مۇۋەپپەقىيەتلىك. سۈپ

[muwəppəkiyətlik]

successful

مۇۋەششەھ. ئى

[muwəxxəh]

a poetic form

مۇيەسسەر [muyəssər]

see below

مۇيەسسەر بولماق. پ

to earn, gain, receive

مۆتىدىل. سۈپ [mø:tidil]

mild, clement, bland:

مۆتىدىل ھاۋا

mild weather

مۆجىزە. ئى [mø:jizə]

a miracle, miraculous event

مۆجىزىلىك. سۈپ

[mø:jizilik]

miraculous, extraordinary:

مۆجىزىلىك دورا

a wonder drug

مۆرە-مۆرىمەك. پ

[mørimək]

to low, moo (of cows):

كالا مۆرىدى.

The cow mooed.

مۆرىت. ئى [mø:rit]

opportunity, chance:

مۆرىتى كەلمەك.

to have an opportunity

مۆك-مۆكمەك. پ [møkmək]

مۇجمەل جاۋاب
a vegue answer

مۇجمەللەش-مۇجمەللەشمەك. پ
[mujmələlləxmək]
to be vague, unclear

مۇجمەللىك. ئى [müjməllik]
vagueness, indistinctness

مۇچە. ئى [müqə]
limbs (of the body);
components:
مۇچىلىرى ساق.
His limbs are fine.

مۈرە. ئى [mürə]
shoulder:
مۈرىگە ئالماق
to put something over one's shoulder

مۈرىدە-مۈرىدىمەك. پ
[müridimək]
to shoulder something

مۈشكۈل. سۈپ [müxkül]
difficult, hard:
مۈشكۈل ئىش يوق ئالەمدە،
كۆڭۈل قويغان ئادەمگە.
Nothing is too hard for the person who applies himself.

مۈشكۈلات. ئى [müxkülat]
trouble, difficulty:
بۇ مۈشكۈلات بىزگە ھېچنېمە
ئەمەس.
This difficilty is nothing to us.

مۈشكۈللەش-مۈشكۈللۈش-مەك. پ
[müxkülləxmək]
to be difficult

مۈشكۈللۈك. ئى
[müxkülük]
difficulties, trouble

مۈشۈك. ئى [müxük]
a cat:
مۈشۈككە ئويۇن، چاشقانغا
قىيىن.
What's easy for the cat is hard for the mouse.

مۈشۈكئېيىق. ئى
[müxükeyik]
a panda bear

مۈكچەي-مۈكچەيمەك. پ
[mükqəymək]
to bend over, arch one's back:
مۈكچەيگەن بىر بوۋاي كېلىۋا-
تىدۇ.
An old bent—over man is coming this way

مۈگدە-مۈگدىمەك. پ
[mügdimək]
to fall asleep, doze off

مۈڭگۈز. ئى [müŋgüz]
a horn, antler:
كالىنىڭ مۈڭگۈزى
a cow's horns

مۈڭگۈزلۈك. سۈپ
[müŋgüzlük]

methodology

مېتېئور. ئى [meteor]

a meteor

مېتېئورولوگىيە. ئى [meteorologiyə]

meteorology

مېتىس. سۈپ [metis]

hybrid, cross—bred:

مېتىس قوي

a cross—bred sheep

مېخانىزم. ئى [mehanizm]

mechanism

مېخانىك. ئى [mehanik]

a mechanic

مېخانىكا. ئى [mehanika]

mechanics

مېدال. ئى [medal]

medal, award:

ئالتۇن مېدال

a gold medal:

ئۇ بىر دانە ئالتۇن مېدال مۇكاپات ئالدى.

He won a gold medal.

مېدىتسىنا. ئى [meditsina]

medecine

مېراج. ئى [meraj]

a mirage

مېركۇري. ئى [merkuriy]

the planet Mercury

مېرىدىئان. ئى [meridian]

a meridian

مېرىنوس. سۈپ [merinos]

horned, having horns

مۇلۇك. ئى [mülük]

goods, property, wealth

مۇلۇكدار. ئى [mülükdar]

a proprietor, owner:

مۇلۇكدار سىنىپ

the wealthy class

مېتافورا. ئى [metafora]

a metaphor

مېتافىزىكا. ئى [metafizika]

metaphysics

مېتال. ئى [metal]

metal:

قىممەت باھالىق مېتاللار

precious metals

مېتالدىن ئىشلەنگەن نەرسە

something made from metal

مېتاللورگىيە. ئى [metalurgiyə]

metallurygy

مېتر. ئى [metr]

metre; tape measure:

مەن بىر مېتر سەكسەن كىلىمەن.

I'm one metre eighty tall.

مېترلا-مېترلىماق. پ [metrlimak]

to measure in metres

مېتود. ئى [metod]

a method, means

مېتودولوگىيە. ئى [metodologiyə]

مېنىڭچە. رەۋ [meniŋqə]
in my opinion, I think.
مېنىڭكى. ئال [meniŋki]
mine, belonging to me:
ئاۋۇ ۋېلسىپىت مېنىڭكى.
That bicycle is mine.
مېھرىبان. سۈپ [mehriban]
kind, good:
مېھرىبان ئانام
my kind mother
مېھرىبانلىق. ئى
[mehribanlik]
kindness, goodness
مېھمان. ئى [mehman]
guest, visitor:
بۈگۈن ئۆيىمىزگە نۇرغۇن
مېھمان كەلدى.
We had many guests today.
مېھمان كۈتمەك
to entertain guests
مېھمانخانا. ئى
[mehmanhana]
hotel, guest house, guestroom
مېھماندوست. سۈپ
[mehmandost]
hospitable, kind to strangers
مېھماندوستلۇق. ئى
[mehmandostluk]
hospitality, kindness
مېھمانكۈتۈش. ئى
[mehmankütüx]
hotel, hostel

merinos, a species of sheep
مېشچان. سۈپ [mexqan]
delicate, tender
مېشچانلىق. ئى [mexqanlik]
tenderness, delicay
مېغىز. ئى [meoiz]
kernel, center, nut:
ياڭاق مېغىزى
a walnut kernel
مېغىزىنى چاقماق
to hit the nail on the head
مېغىزلىق. سۈپ [meoizlik]
with a kernel; meaningful:
مېغىزلىق گەپ
meaningful talk
مېكىيان. ئى [mekiyan]
chicken, hen
مېڭە. ئى [meŋə]
brain:
ئۇ مېڭىسىنى ئىشلەتمەيدۇ.
He doesn't use his brain.
مېڭىش-مېڭىشماق. پ
[meŋixmak]
to go, walk together
مېڭىش-تۇرۇش. ئى
[meŋix—turux]
behaviour, conduct
مېڭىش-تۇرۇشى جايىدا.
He behaves well.
مېموراندۇم. ئى
[memorandum]
memorandum

an orchard, fruitgarden

مېۋىزارلىق. ئى

[mewizarlik]

an orchard, fruit garden

مېۋىلىك. سۈپ [mewilik]

with fruit, fruitbearing:

مېۋىلىك دەرەخ

a fruit—bearing tree

مېۋىلىك باغ

a fruit garden

مېيخۇا. ئى [meyhua]

plum—blossom

مېيىپ. سۈپ [meyip]

handicapped, crippled:

مېيىپ بولماق. پ

to be crippled

مېيىپلىك. ئى [meyiplik]

a cripple, handicapped person

مېيىت. ئى [meyit]

a corpe

مىتە. ئى [mitə]

a rice weevil

مىتىلدا-مىتىلدىماق. پ

[mitildimak]

to move, fidget

مىتىلدىماي جىم ئولتۇر.

Sit still.

مىتىلدات-مىتىلداتماق. پ

[mitildatmak]

to move, stir

مىجەز. ئى [mijəz]

temperament; feeling:

مېھنەت. ئى [mehnət]

work, labour; suffeing

مېھر. ئى [mheir]

loving—kindness, love:

ئانا مېھرى

a mother's love

مېھرىنى ئۆزمەسلىك

undying love

مېھرى چۈشمەك. پ

to love

مېھر-شەپقەت. ئى

[mehir—xəpkət]

love, kindness

مېھرلىك. سۈپ [mehirlik]

loving, kind

مېھر-مۇھەببەت. ئى

[mehir—muhəbbət]

love, kindness

مېۋە. ئى [mewə]

fruit; result:

مېۋە شىرنىسى

fruit juice

قۇرۇق مېۋە

dried fruit

مېۋە مۇراببىاسى

fruit jam

غەلىبە مېۋىسى

the fruit of victory

مېۋە-چېۋە. ئى

[mewə—qewə]

fruit

مېۋىزار. ئى [mewizar]

[mihlanmak]
to be nailed
مىدىرلا-مىدىرلىماق. پ
[midirlimak]
to move, fidget; be occupied:
مىدىرلىما!
Stop fidgeting!
ئەتىگەندىن كەچكىچە مىدىرلاپلا يۈرمەك
to be running around all day
مىدىر-مىدىر. تەق
[midir—midir]
see below
مىدىر-مىدىر قىلما. پ
to fidget, wriggle
مىراب. ئى [mirab]
a plumber
مىرابلىق. ئى [mirablik]
plumbing
مىراس. ئى [miras]
inheritance, legacy:
ئەدەبىي مىراس
a literary inheritance
مىراسخور. سۈپ [mirashor]
an heir, inheritor:
مىراسخورلۇق قىلماق. پ
to inherit:
ئۇ نۇرغۇن پۇلغا مىراسخورلۇق قىلدى.
He inherited a lot of money.
مىرتتىدە. رەۋ [mirttidə]

ئۇنىڭ مىجەزى ناھايىتى ئوسال.
She's very bad tempered.
مىجەزىم يوق.
I don't feel well.
ئۇنىڭ مىجەزى ياخشى.
He's good natured.
مىجىـمىجىماق. پ
[mijimak]
to squeeze, pinch
مىجىق. سۈپ [mijik]
sluggish, lazy
مىجىقلا-مىجىقلىماق. پ
[mijiklimak]
to kuead, rub together
مىچ-مىچ. تەق [miq—miq]
sticky, stodgy
مىچىلدا-مىچىلدىماق. پ
[miqildimak]
to be sticky, stodgy:
يەر مىچىلداپ قاپتۇ.
The ground is soggy.
مىخ. ئى [mih]
a nail, screw:
بولقا ۋە مىخ
a hammer and nail
مىخلا-مىخلىماق. پ
[mihlimak]
to nail, fix with a nail:
ئۈستەلنى مىخلىماق
to nail the table together
مىخلان-مىخلانماق. پ

an example, parable, anology:

تىپىك مىسال

a typical example

مىسال ئۈچۈن

for example

مەن بىر مىسال ئالاي.

I'll give an example.

مىسرا. ئى [misra:]

verse, line of poetry:

بۇ شېئىردا نۇرغۇن مىسرالار بار.

This poem has several verses.

شېئىرنىڭ بىر مىسراسى

a verse of a poem

مىسقال. ئى [miskal]

a unit of measurement, esp. for gold

مىسقاللا-مىسقاللىماق. پ [miskallimak]

to measure by miskal units

مىسكەر. ئى [miskər]

a copper—smith

مىسكىن. سۈپ [miskin]

poor, unfortunate, sad

مىس-مىس. تەق [mis—mis]

sluggish, lazy

مىسىل. رەۋ [misil]

a straw mattress:

مىسلى كۆرۈلمىگەن

unprecedented, never seen before

with aspurt, splash:

چىش پاستىسىنى سىقىۋىدىم، مىرتتىدە قىلىپ چىقتى.

The toothpaste spurted out of the tube when I squeezed it.

مىزان. ئى [mi:zan]

a balance, scales:

مىزانغا سېلىپ ئۆلچىمەك

to measure something with scales

مىزگان. ئى [mizgan]

a bugle:

مىزگان چالماق

to play the bugle

مىژ-مىژ. تەق [miz—miz]

densely, peacked together:

مەيداندا ئادەملەر مىژ-مىژ ئىكەن.

The stadium was packed with people.

مىژىلدا-مىژىلدىماق. پ [mizildimak]

to wriggle; be closely packed together

مىس. ئى [mis]

copper:

مىس كان

a copper mine

مىس ھەيكەل

a copper statue

مىسال. ئى [misal]

سۆزدۇر.
The word ‹دانه› is a measure word.

مقياس. ئى [mikyas]
scope, limit, range:
پۈتۈن مەملىكەت مقياسى
throughout the country, nation—wide

مكرو. سۈپ [mikro]
micro:
مكرو ئورگانىزم
micro—organism

مكروسكوپ. ئى
[mikroskop]
a microscope

مكروفون. ئى [mikrofon]
a microphone

مكر. ئى [mikir]
a sleight, trick:
مكر ئىشلەتمەك
to achieve something by trickery

مكى-مكى. سۈپ
[miki—miki]
uncertain, indefinite
مكى-مكى گەپ
vague talk

مىڭ. س [miŋ]
a thousand:
بەش يۈز ئوتتۇز مىڭ
five hundred and thirty thousand

مسلدا-مسلدىماق. پ
[misildimak]
to do something slowly:
ئىشنى مسلداپ قىلماق
to do something slowly

مشقر-مشقرماق. پ
[mixkirmak]
to blow one's nose

مشكاپ. ئى [mixkap]
a sack, bag

مش-مش. تەق [mix—mix]
see below

مش-مش گەپ. ئى
whispers, rumours

مشلدا-مشلدىماق. پ
[mixildimak]
to wail, sob:
مشلداپ يىغلىماق
to wail, sob

مغ-مغ. تەق [miʁ—miʁ]
packed, bustling, busy

مغلدا-مغلدىماق. پ
[miʁildimak]
to wriggle; be packed together:

مقدار. ئى [mikdar]
measure, capacity:
ئاز مقداردا
a small amount
مقدار سۆز
a measure word
دانه دېگەن سۆز، مقدار

a sluggish person

مىللەت. ئى [millət]

nation, nationality, ethnic group:

ئاز سانلىق مىللەت

a minority ethnic group

سىزنىڭ مىللىتىڭىز نېمە؟

What's your ethnicity?

مىللەتپەرۋەر. سۈپ [millətpərwər]

nationalistic

مىللەتچى. ئى [millətqi]

a seperatist, nationalist

مىللىگرام. ئى [milligram]

a milligramme

مىللىي. سۈپ [milliy]

national, ethnic:

مىللىي كىيىم-كېچەك

national dress

مىلىتارىزم. ئى [militarizm]

millitarism

مىلىچلا-مىلىچلىماق. پ [miliqlimak]

to squash into pulp, pulverize

مىلىق-سىلىق. تەق [milik—silik]

soft, spongy, limp

مىلىقلا-مىلىقلىماق. پ [miliklimak]

to be soft, spongy:

ئالما مىلىقلاپ سىسىشقا باشلاپتۇ.

مىڭ ئاڭلىغاندىن بىر كۆرگەن ئەلا.

A picture is worth a thousand words.

مىڭبىر. سۈپ [miŋbir]

very many, innumerable

مىڭلىغان. س [miŋliojan]

thousands, many thousands:

مىلادى. ئى [mila:di]

AD, the Christian era:

مىلادىدىن بۇرۇن

BC, (Before Christ)

مىلادىدىن ئىككى يۈز يىل بۇرۇن

in two hundred BC

مىلە-مىلىمەك. پ [miliмək]

to soak in, moisten:

ناننى ھەسەلگە مىلەپ يېمەك

to eat bread soaked in honey

مىلەش-مىلەشمەك. پ [miləxmək]

to stick to, adhere to:

ئۇنىڭ قولى مايغا مىلەشتى.

He got some oil on his hand.

مىلتىق. ئى [miltik]

a rifle, gun:

قوش ئاتار مىلتىق

a double—barrel rifle

مىلجىڭ. سۈپ [mijiŋ]

sluggish, slow:

مىلجىڭ ئادەم

[minnətdar]
grateful, thankful, endebted
مىننەتدار بولماق. پ
to be grateful:
سىلەردىن مىننەتدارمەن.
I'm grateful to you.
مىننەتدارلىق. ئى
[minnətdarlik]
gratitude, thankfulness:
مىننەتدارلىق خېتى
a letter of gratitude
مىنۇت. ئى [minut]
a minute:
بەش مىنۇت
five minutes
سائەت بىردىن يىگىرمە مىنۇت ئۆتتى.
It's twenty minutes past one.
سائەت-ئونغا ئون مىنۇت قالدى.
It's ten minutes to ten.
مىنۇس. ئى [minus]
minus
مىنۇس بەلگىسى. ئى
the minus sign
مىنېرال. ئى [mineral]
mineral:
مىنېرال سۇ
mineral water
مىنىبۇس. ئى [minibus]

The apple is going soft and rotten.
مىليون. س [milyon]
a million
مىليونلىغان. سۇپ
[milyonliɣan]
millions, many millions
مىليونېر. ئى [milyoner]
a millionaire
مىن-مىنمەك. پ [minmək]
to ride (a horse etc.):
ئاتقا مىنەلەمسىز؟
Can you ride a horse?
ۋېلسىپېتكە مىنمەك
to ride a bike
مىنبىڭ. ئى [minbiŋ]
the People's Militia
مىندۈر-مىندۈرمەك. پ
[mindürmək]
to cause to ride
مىنگەش-مىنگەشمەك. پ
[mingəxmək]
to ride (eg. a horse) together
مىننەت. ئى [minnət]
see below
مىننەت قىلماق. پ
to recount one's exploits
مىننەتخور. پ
a person fond of recounting his exploits
مىننەتدار. سۇپ

a ministry, state deparment

مىنىمۇم. ئى [minimum]

the minimum

مىياۋلا-مىياۋلىماق. پ [miyawlimak]

to miaow (of a cat)

مياۋزۇ. ئى [myawzu]

the Miao ethnic group, Miao nationality

a minibus

مىنىستىر. ئى [ministir]

a Minister of State:

ئىقتىساد مىنىستىرى

the Finance Minister

تاشقى ئىشلار مىنىستىرى

the Minister for Foreign Affairs

مىنىستىرلىق. ئى [ministirlik]

ن

ناباب. سۈپ [nabab]

unsuitable, improper, inappropriate:

تېرىقچىلىققا ناباب يەر

land not fit for cultivation

نابۇت. رەۋ [nabut]

see below

نابۇت بولماق. پ

to be destroyed

نابۇت قىلماق. پ

to destroy

ناپاك. سۈپ [na:pak]

unclean, impure; lewd:

ناپاك قول

unclean hands

ناپاكلىق. ئى [na:paklik]

umpurity, uncleaness

ناتايىن. سۈپ [na:ta:yin]

uncertain, not definite:

ئۇنىڭ كېلىشى ناتايىن.

He may not come.

ناتايىن ئادەم

a fickle person

ناتوغرا. سۈپ [na:toora]

incorrect, wrong

ناتونۇش. سۈپ [na:tonux]

unknown, unfamiliar:

ناتونۇش ئادەم

a stranger

ناتۇرا. ئى [natura]

nature

ناتۇرال. سۈپ [natural]

natural

ناتۇرالىزم. ئى [naturalizm]

a singer, vocalist

نادامەت. ئى [nada:mət]

sorrow, grief

نادامەت چەكمەك. پ

to grieve, be sorrowful

نادامەت قىلماق. پ

to grieve, be sorrowful

نادامەتلىك. سۈپ

[nada:mətlik]

sorowful, sad:

نادامەتلىك ئەھۋال

a tragic situation

نادان. سۈپ [nadan]

foolish, ignorant

نادانلارچە. رەۋ [nadanlarqə]

foolishly, ignorantly

نادانلىق. ئى [nadanlik]

foolishness, ignorance

نادىر. سۈپ [na:dir]

remarkable, outstanding:

نادىر ئەسەرلەر

outstanding literary works

نار. ئى [nar]

a one—humped camel

نارازى. سۈپ [na:ra:zi]

dissatisfied, unhappy:

مەن ئۇنىڭدىن نارازى بولدۇم.

I am dissatisfied with him.

نارازىلىق. ئى [na:ra:zilik]

dissatisfaction, disscontent:

نارازىلىق خېتى

letter of complaint

naturalism

ناچار. سۈپ [naqar]

inadequate, poor, low standard:

سۈپىتى ناچار

poor—quality, low quality

ناچارلاش-ناچارلاشماق. پ

[naqarlaxmak]

to become worse, deteriorate:

كېسەلنىڭ ئەھۋالى ناچارلاش-
تى.

The patient's condition worsened.

ناچارلىق. ئى [naqarlik]

poor quality, deficiency:

بۇ ئارغامچا سۈپىتىنىڭ ناچار-
لىقىدىن ئۈزۈلۈپ كەتتى.

The rope broke because of its poor quality.

ناخشا. ئى [nahxa]

a song

ئەنئەنىۋى ناخشا

a traditional song

ناخشا ئېيتماق. پ

to sing:

بىزگە بىر ناخشا ئېيتىپ
بېرىڭ.

Sing us a song.

ناخشا-ئۇسسۇل. ئى

[nahxa—ussul]

song and dance

ناخشىچى. ئى [nahxiqi]

نارازىلىق بىلدۈرمەك
to express one's dissatisfaction

نارەسىدە. سۈپ [na:rəsidə]
young, under-age, immature

ناز. ئى [naz]
flirtation, coquetery

ناز قىلماق. پ
to flirt, act flurtively

نازارەت. ئى [naza:rət]
supervision, observation:

ئۇ نازارەت ئاستىدا.
he's under observation.

نازارەت قىلماق. پ
to supervise, observe

نازارەتچى. ئى [naza:rətqi]
supervisor, observer

نازاكەت. ئى [naza:kət]
gentleness, refinement

نازاكەتلىك. سۈپ
[naza:kətlik]
gentle, refined, polished

نازلان-نازلانماق. پ
[nazlanmak]
to flirt; to act in an affected manner

نازۇك. سۈپ [na:zuk]
slender, delicate, fine:

نازۇك بارماقلار
slender fingers

نازۇك پەرق
a fine difference

نازۇكلاش-نازۇكلاشماق. پ
[na:zuklaxmak]
to be delicate, fine

نازۇنىمەت. ئى
[na:zu nemət]
fine food, luxury foods

نازىر. ئى [na:zir]
provincial government official

ناسوس. ئى [nasus]
a pump:

ناسوس بىلەن يەل بەرمەك
to pump air with a pump

سۇ ناسوسى
a water pump

ناسۋال. ئى [naswal]
a mild narcotic

ناسۋال قاپاق. ئى
a naswal pipe

ناسۋالچى. ئى [naswalqi]
a naswal seller

ناشتا. ئى [naxta]
breakfast; early morning:

ئۇ ناشتا ۋاقتىدا كەلدى.
He came at breakfast time.

ناشتا قىلماق. پ
to have breakfast

ناشتىلىق. سۈپ [naxtilik]
early morning:

ناشتىلىق تاماق
breakfast

ناغرا. ئى [naʁra]
a traditional drum

ناغرا چالماق. پ
to play the drums

ناغرىچى. ئى [naɤriqi]
a drummer, nagra player

ناگان. رەۋ [nagan]
a pistol, handgun

ناگاھ. رەۋ [nagah]
a pistol, handgun

نال. ئى [nal]
the sole of the foot

نالايىق. سۈپ [nalayik]
unworthy, unsuitable:

نالايىق گەپ
unsuitable talk

نالە. ئى [na:lə]
a groan, sigh

نالە قىلماق. پ
to groan, grunt:

ئۇ ئاغرىقتىن نالە قىلدى.
He groaned with pain.

نام. ئى [nam]
name, reputation

ھۆكۈمەت نامىدىن
on behalf of the government

نامدا بار. ئەمەلدە يوق.
In name only.

بۇ مەكتەپنىڭ ياخشى نامى بار.
The school has a good reputation.

نام قويماق. پ
to name

نام-ئاتاق. ئى [nam—atak]
reputation, fame

ناماز. ئى [namaz]
muslim ritual prayer:

ناماز بامدات
the early morning prayer time

ناماز پېشىن
the midday prayer time

ناماز شام
the dusk prayer time

ناماز ئوقۇماق. پ
to perform the prayers

نامازخان. ئى [namazhan]
a faithful believer, one who prays regularly

نامامقۇل. سۈپ [nama:kul]
unreasonable, irrational:

سەن نامامقۇل ئىش قىلىپ قويۇپسەن.
You did a foolish thing.

نامايان. رەۋ [nama:yan]
clear, obvious

نامايان بولماق. پ
to appear, be visible:

ئاي تاغ ئارقىسىدىن نامايان بولدى.
The moon appeared behind the mountain.

نامايان قىلماق. پ
to show, demonstrate:

ئۆز كۈچىنى نامايان قىلماق

unknown, foreign, unfamiliar:

نەمەلۇم ئارال

an unnamed island

ئۇنىڭ نەگە بارىدىغانلىقى نەمەلۇم.

His where abouts is unknown.

نامرات. سۈپ [namrat]

poor, destitute:

نامرات دۆلەت

a poor country

نامراتلاش-نامراتلاشماق. پ

[namratlaxmak]

to be become poor

نامراتلىق. ئى [namratlik]

poverty, destitution:

ئۇ نامراتلىقتا هايات كەچۈردى.

He lived in poverty.

نامزات. ئى [namzat]

a person, figure, candidate:

نامزات كۆرسەتمەك

to put forward a candidate

نامسىز. سۈپ [namsiz]

without reputation, unknown:

نامسىز قەھرىمان

an unknown hero

نام-شۆھرەت. ئى

[nam—xohrət]

reputation, fame

ناملىق. سۈپ [namlik]

famous, esteemed; called:

to put on a show of strength

نامايەندە. ئى

[nama:yəndə]

an exponent, leading representative

نامايىش. ئى [nama:yix]

demonstration, parade:

سىياسىي نامايىش

a political demonstration

ھەربىي نامايىش

a military parade

نامايىش قىلماق. پ

to demonstrate:

ئىشچىلار ناچار شارائىتقا قارشى نامايىش قىلدى.

The workers demonstrated against the bad conditions.

ئۇلار نامايىش قىلىپ شەھەرگە كىردى.

They paraded through the town.

نامايىشچى. ئى

[nama:yixqi]

protestor, demonstator

نامەرد. سۈپ [na:mərd]

disloyal, untruthful:

نامەرد قەسەمخور كېلىدۇ.

Liars always swear.

نامەردلىك. ئى [na:mərdlik]

disloyalty, untruthfulness

نەمەلۇم. سۈپ [na:mə:lum]

ئايگۈل ناملىق بىر قىز
a girl called Aygul

نامۇناسىپ. سۈپ
[na:muna:sip]
not fitting, not matching

نامۇۋاپىق. سۈپ
[na:muwa:pik]
unsuitable, inappropriate
نامۇۋاپىق گەپ
unsuitable talk

نان. ئى [nan]
nan, Uighur bread

نان-پان. ئى [nan—pan]
food and drink

نانقېپى. ئى [nankepi]
a good—for—nothing

نانكور. ئى [nankor]
an ungrateful person:

ناھايىتى. رەۋ [naha:yiti]
very, extremely:
شىر ناھايىتى چوڭ ۋە كۈچلۈك.
Lions are very big and str ong.

ناھەق. سۈپ [na:hək]
unrighteous, wrong, untrue

ناھەقلىق. ئى [na:həklik]
wrongdoing, unrighteousness

ناھىيە. ئى [nahiyə]
county, district:
ئاپتونوم ناھىيە
an autonomous county

ناھىيىلىك. سۈپ [nahiyilik]
county, district:
ناھىيىلىك ھۆكۈمەت
the county government

نائۇستا. سۈپ [na:usta]
shoddy, careless, unskilful:
نائۇستا ياغاچچى
a shoddy carpenter

نائۈمىد. سۈپ [na:ümid]
hopeless, despairing

ناۋا 1. ئى [nawa:]
one of the twelve mukam

ناۋا 2. ئى [nawa:]
a board, plank of wood

ناۋات. ئى [nawat]
sugar crystals

ناۋادە. باغل [nawa:də]
if, in the event of

ناۋاي. ئى [na:way]
a baker

ناۋايخانا. ئى [na:wayhana]
a bakery

نائىل. رەۋ [na:il]
see below

نائىل بولماق. پ
to obtain, get, earn:
ئۇ ئۇنىڭ ھۆرمىتىگە نائىل بولدى.
He won his respect.

نائىلاج. سۈپ [na:ilaj]
compelled, having no other choice

respiration, breath; a moment:

يىنىك نەپەس ئالماق

to give artificial respiration

ئاخىرقى نەپەسىگىچە

until his death

بىر نەپەس كۈتۈپ تۇرۇڭ.

Wait just a moment.

نەپەسلەن-نەپەسلەنمەك. پ

[nəpəslənmək]

to breathe, inhale:

چوڭقۇر نەپەسلىنىڭ.

Breathe deeply.

نەپرەت. ئى [nəprət]

contempt, scorn, disdain:

نەپرەت بىلەن قارىماق

to regard with scorn

نەپرەتلەن-نەپرەتلەنمەك. پ

[nəprətlənmək]

to hold in contempt, scorn

نەپرەتلىك. سۈپ [nəprətlik]

contemptible, despicable

نەپس. ئى [nəps]

greed, lust:

پۇل تېپىش نەپسى

a lust for money

نەپسىگە ئامراق

greedy, avaricious

نەپسى ئارام تاپماق

to satisfy one's greed

نەپسانىيەت. ئى

[nəpsa:niyət]

نائىنساب. سۈپ [na:insab]

having no conscience, heartless

نايناق. سۈپ [naynak]

frivolous, flughty:

نايناقلا-ناينافلىماق. پ

[naynaklimak]

to be flighyt; swing one's hips:

ئۇ ناينافلاپ مېڭىپ كەتتى.

She flounced away.

نە 1. ئال [nə]

where:

نەگە بارىسىز؟

Where are you going?

نەدىن كەلدىڭىز؟

Where are you from?

نە 2. ئال [nə]

not, neither..nor:

نە بىز، نە ئۇلار

neither we nor they

نەپ. ئى [nəp]

benefit, profit, advantage:

بۇ ئىشتىن بىزگە نەپ يوق.

We don't benefit from this.

نەپ ئالماق. پ

to benefit, gain, profit

نەپەر. م [nəpər]

measure word for people:

ئۈچ نەپەر ئوقۇتقۇچى

three teachers

نەپەس. ئى [nəpəs]

many people

نەچچىنچى. ئال [nəqqinqi]
which one?

نەرسە. ئى [nərsə]
a thing, object:
بۇ قانداق نەرسە؟
What kind of thing is this?
ئاۋۇ يەردىكى كىچىك نەرسە نىمە؟
What's that small object over there?
ئادەملەر نەرسىلەردىن كۆپ مۇھىم.
People are more important than things.

نەرسە-كېرەك. ئى
[nərsə—kerək]
necessities
نەرسە كېرەك سېتىۋالغىلى بارماق
to go shopping
مەن نەرسە كېرەك سېتىۋال-غىلى بارىمەن.
I'm going shopping.

نەزەر. ئى [nəzər]
view, opinion:
ئۈرۈمچىگە بىر نەزەر
a view of Urumqi
نەزىرىمدە
in my opinion

نەزەردە تۇتماق. پ
to pay attention to

greed, lust

نەپىس. سۈپ [nəpis]
beautiful, fine:
نەپىس قول سانائەت بۇيۇملىرى
beautiful handicrafts
نەپىس سەنئەت
fine arts

نەتىجە. ئى [nati:jə]
result, effect; score:
نەتىجىسى نىمە بولدى؟
What was the result?
مۇسابىقىنىڭ نەتىجىسى
the result of a competition
نەتىجە قانداق بولدى؟
What was the score?

نەتىجىگە ئېرىشمەك. پ
to get results:

نەتىجىلىك. سۈپ [nətijilik]
fruitful, effective:

نەچچە. ئال [nəqqə]
several; how many:
نەچچە قېتىم
several times
سائىتىڭىز نەچچە بولدى؟
What time does your watch say?
بىر نەچچە بالا
several children

نەچچە-نەچچە. ئال
[nəqqə—nəqqə]
many, not a few:
نەچچە-نەچچە ئادەم

نەزەرگە ئالماق. پ
to refer to, have in mind

نەزەر سالماق. پ
to consider, fix one's attention on:
كەلگۈسىگە نەزەر سالماق
to condiser the future

نەزەرىيە. ئى [nəzəriyə]
theory, proposition:
تەدرىجىي تەرەققىيات نەزەرىيە-سى
the theory of evolution
نەزەرىيىدە شۇنداق قىلىش مۇم-كىن، لېكىن ئەمەلىيەتتە ناھا-يىتى قىيىن.
In theory it's possible, in practice it's very difficult.
نەزەرىيىنى ئەمەلىيەت بىلەن بىرلەشتۈرمەك
to combine theory with reality

نەزەرىيىچى. ئى [nəzəriyiqi]
a theorist

نەزەرىيىۋى. سۈپ [nəzəriyiwi]
theoretical, hypothetical:
نەزەرىيىۋى ماقالە
a theoretical article

نەزىر. ئى [nəzir]
a mourning ceremony(held 3 days, 40 days and one year after a person' death)

نەزىر ئۆتكۈزمەك. پ
to hold a mourning ceremony

نەزىر-چىراغ. ئى
[nəzir—qiraƣ]
a mourning ceremony

نەس. سۈپ [nəs]
unlucky, unfortunate

نەس باسماق. پ
to be unlucky, unfortunate

نەسەب. ئى [nəsəb]
clan, tribe; genealogy

نەسەبشۇناس. ئى
[nəsəbxunas]
a genealogist

نەسىل. ئى [nəsil]
stock, pedigree; generation, descendants:
ئېسىل زاتلارنىڭ نەسلى
noble stock, noble pedigree
نەسىلدىن نەسىلگە قالماق
to last from generation to genration

نەسىلداش. ئى [nəsildax]
a distant relative

نەسىلسىز. سۈپ [nəsilsiz]
without descendants

نەسىللەندۇر-نەسىللەندۇر-مەك. پ
[nəsilləndürmək]
to breed, raise (eg. horses)

نەسىللىك. سۈپ [nəsillik]
pedigree, of good stock (of animals)

This book was published in Beijing.

نەغمە. ئى [nəoɯmə]
music

نەغمىچى. ئى [nəoɯmiqi]
a musician

نەق. سۈپ [nək]
ready, to—hand; just right:
نەق پۇل
ready cash
نەق مەيدان
the scene of a crime or accident
ئۇنىڭ سۆزى نەق جايىغا تەگدى.
He hit he nail on the head.

نەقىشلە-نەقىشلىمەك. پ
[nəkixlimək]
to carve, engrave

نەقىل. ئى [nəkil]
quotation, citation

نەقىل كەلتۈرمەك. پ
to quote, cite:
ئۇ دائىم قۇرئاندىكى سۆزلەرنى نەقىل كەلتۈرىدۇ.
He often quotes the words of the Koran.

نەم. سۈپ [nəm]
damp, wet, moist:
يەرنىڭ نېمى قېچىپتۇ.
The ground has dried out.
نەم ھاۋا

نەسىھەت. ئى [nəsi:hət]
advice, counsel
سەمىمىي نەسىھەت
sincere advice
نەسىھەتنى قۇلاقتا تۇتماق
to heed someone's advice

نەسىھەت قىلماق. پ
to scold, advise:
كەپسىز بالىغا نەسىھەت قىلماق
to scold a naughty child

نەشە. ئى [nəxə]
marijuana, hash

نەشپۈت. ئى [nəxpüt]
a pear

نەشتەر. ئى [nəxtər]
a scalpel, sharp pin

نەشرىيات. ئى [nəxriyat]
a publishing house
خەلق نەشرىياتى.
The People's Publishing House

نەشرىياتچىلىق. ئى
[nəxriyatqilik]
publishing, printing

نەشىر. ئى [nəxir]
publishing, printing:
بىرىنچى نەشىر
the first printing

نەشىر قىلماق. پ
to publish, issue:
بۇ كىتاب بېيجىڭدە نەشىر قىلىنغان.

نەمۇنىلىك. سۈپ
[nəmunilik]
model. exemplary

نەۋرە. ئى [nəwrə]
grand—child:
ئوغۇل نەۋرە
a grand—son
قىز نەۋرە
a grand—daughter
نەۋرە ئاكا، نەۋرە ھەمشىرە
a cousin

نەۋرە-چەۋرە. ئى
[nəwrə—qəwrə]
grandchildren and great grand—children

نەي. ئى [nəy]
a flute, pipe

نەي چالماق. پ
to play the flute

نەيچە. ئى [nəyqə]
a tube, pipe:
ئەينەك نەيچە
a glass tube

نەيرەڭ. ئى [nəyrəŋ]
magic. trickery, deceit

نەيزە. ئى [nəyzə]
a spear, javelin

نەيزە ئاتماق. پ
to throw the javelin

نەيزە ئۇرماق. پ
to spear someone

نەيزىلەش-نەيزىلەشمەك. پ
moist, damp weather

نەمدە-نەمدىمەك. پ
[nəmdimək]
moisten, dampen:
ئۇرۇقنى نەمدەپ تېرىماق
to plant seeds after moistening them

نەملەش-نەملەشمەك. پ
[nəmləxmək]
to be moist, damp:
كىيىم-كېچەكلەر نەملەشمەك
to be damp (of clothes)
ئۇنىڭ كۆزلىرى ياش بىلەن نەملەشتى.
Her eyes were moist with tears.

نەملىك. ئى [nəmlik]
dampness, moisture:
بۇ ئۆينىڭ نەملىكىدىن ئادەم ياتقىلى بولمايدۇ.
This house is too damp to be lived in.

نەمۇنە. ئى [nəmu:nə]
model, pattern; souvenir:
نەمۇنە كۆرسەتمەك
to set an example
ئاتامدىن قالغان نەمۇنە
a souvenir of my father

نەمۇنە قىلماق. پ
to make a model of

نەمۇنىچى. ئى [nəmuniqi]
a model, example

ئاتقا نوختا سالماق
to put a halter on a horse's head

نوختىلا-نوختىلىماق. پ
[nohtilimak]
to halter (a horse)

نورما. ئى [norma]
quota, ratio; foodration:
ئىشلەپچىقىرىش نورمىسى
a production quota
ئاشلىق نورمىسى
food rations

نورمال. سۈپ [normal]
normal, common:
نورمال ھادىسە
a normal phenomena

نورماللاش-نورماللاشماق. پ
[normallaxmak]
to normalize, stabilize:
مۇناسىۋەت نورماللاشماق
to normalize relations

نورمىلىق. سۈپ [normilik]
rationed, controlled:
نورمىلىق ماللار
rationed goods

نورمىلىق تەمىنلىمەك. پ
to be rationed, controlled:
بۇغداي نورمىلىق تەمىنلىنىدۇ.
Wheat is rationed.

نورۇز. ئى [no:ruz]
the New Year; the start of

[nəyziləxmək]
to spear each other

نەيزىۋاز. ئى [nəyziwaz]
a soldier armed with a spear

نوپۇز. ئى [nopuz]
authority, power

نوپۇزلۇق. سۈپ [nopuluk]
authoritative, powerful:
نوپۇزلۇق ئەرباب
a powerful person

نوپۇس. ئى [nopus]
population, populace;
residence certificate:
شەھەر نوپۇسى
the population of a city
نوپۇس كۆپىيىۋاتىدۇ.
The population is increasing.

نوپۇسقا ئالماق. پ
to get a residence certificate

نوتا 1. ئى [no:ta]
a bud, sprout

نوتا 2. ئى [no:ta]
a note in music, music score:
ناخشىنى نوتىغا سالماق
to score the tune of a song
سازنى نوتىغا قاراپ چالماق
to play by reading music

نوچى. سۈپ [noqi]
excellent, wonderful

نوختا. ئى [nohta]
a halter (for a horse):

بەشىنچى نومۇرلۇق ئۆي
house number five

نومۇس. ئى [nomus]
shame, embarassment; chastity

نومۇس ئەمەسمۇ!
What a shame!

نومۇس قىلماق. پ
to be ashmed, embarassed;

ئۇ نومۇس قىلىپ سۆزلىيەلمەدى.
He was so ashamed he couldn't speak.

نومۇسىغا تەگمەك. پ
to rape, seduce

نومۇسىنى ساقلىماق. پ
to preserve one's chastity, integrity

نومۇسچان. سۈپ
[nomusqan]
shy, timid, bashful

نومۇسسىز. سۈپ
[nomussiz]
brash, shameless

نومۇسسىزلارچە. رەۋ
[nomussizlarqə]
shamelessly, brashly

نومۇسلۇق. سۈپ
[nomusluk]
coy, bashful:

نومۇسلۇق قىز.
a coy girl.

نويابىر. ئى [noyabir]
Spring

نوغۇچ. ئى [noɣuq]
a pastry rolling pin

نوقۇ-نوقۇماق. پ
[nokumak]
to poke at, stab

نوقۇت. ئى [nokut]
a type of white bean

نوقۇل. سۈپ [nokul]
pure, simple. unadulterated:

نوقۇل ھەربىي كۆز قاراش
a purely military viewpoint

نوكەش. سۈپ [no:kəx]
a pipe—like, tube—like:

نوكەش تۆمۈر
an iron pipe

نومۇر. ئى [nomur]
mumber, digit; musical piece, act:

تېلېفون نومۇرى
a telephone number

سەنئەت نومۇرى
a musical piece, performance

نومۇر ئالماق. پ
to register, enroll:

دوختۇرغا كۆرۈنۈشتىن بۇرۇن نومۇر ئېلىشىڭىز كېرەك.
You have to register before you can see the doctor.

نومۇرلۇق. سۈپ
[nomurluk]
numbered, number:

the bazaar.

نۇرغۇنلا-نۇرغۇنلىماق. پ
[nur ojunlimak]
to be come many, increase

نۇرغۇنلىغان. پ
[nur ojunli ojan]
very many, lots of

نۇرلان-نۇرلانماق. پ
[nurlanmak]
to light up, shine:
ئۆينىڭ ئىچى نۇرلىنىپ كەتتى.
The interior of the house is very bright.

نۇرلۇق. سۈپ [nurluk]
sunny, bright:
نۇرلۇق كۆز
bright eyes
نۇرلۇق يۇلتۇز
a bright star

نۇسخا. ئى [nus'ha]
pattern, style; specimen; a measure word:
دوپپا نۇسخىسى
a Uighur cap style
كىيىم نۇسخىسى
a clothes pattern
ئۇ چېچىنى يېڭى نۇسخىدا ياساتتى.
She has a new hair style.
ئەسلى نۇسخا
an original copy, original manuscript

November

نۇتۇق. ئى [nutuk]
speech, lecture:
قارشى ئېلىش نۇتقى
a speech of welcome
نۇتۇق قابىلىيىتى
the ability to speak well

نۇر. ئى [nur]
light, brilliance; ray, beam:
چىراغ نۇرى
the light of a lamp
باغ ئاي نۇرىغا تولغان ئىدى.
The garden was flooded with moon light.
كۈن نۇرى ناھايىتى يورۇق.
The sun's light is very bright.
ئالفا نۇرى
alpha rays
نۇر سېزىش قەغىزى
light sensitive paper

نۇرانىي. سۈپ [nura:niy]
distinguished, dignified, elegant

نۇرغۇن. سۈپ [nur ojun]
many, a lot:
نۇرغۇن كىتاب
many books
مەن نۇرغۇن ئۇن ئالدىم.
I bought a lot of flour.
بازاردا نۇرغۇن ئادەم بار ئىدى.
There were many people in

faulty, defective, blemished

نۆل. س [nøl]
nought, zero:
نۆلدىن تۆۋەن ئىككى گرادۇس
two degrees below zero

نۆۋەت. ئى [nø:wət]
turn, opportunity:
سىزنىڭ نۆۋىتىڭىز كەلدى.
It's your turn.
نۆۋەت بىلەن كىرمەك
to enter by turns
نۆۋەتتىن تاشقىرى
exceptional, unusual, emergency
نۆۋەتتىن تاشقىرى يىغىن
a special, emergency meeting

نۆۋەتتىكى. سۈپ [nø:wəttiki]
current, present:
نۆۋەتتىكى مۇھىم ئەھۋال
the present situation
گېزىتنىڭ نۆۋەتتىكى سانى
the current issue of a news paper

نۆۋەتچى. ئى [nø:wətqi]
a person on duty, on call

نۆۋەتلەش-نۆۋەتلەشمەك. پ [nø:wətləxmək]
to supercede, replace, take over from:
نۆۋەتلىشىپ ئىشلىمەك

ئەسلى نۇسخىدىن تەرجىمە قىلىنغان رومان
a novel translated from the original

نۇسرەت. ئى [nusrət]
Cictory, triumph:
نۇسرەت تاپماق. پ
to win a victory

نۇقتا. ئى [nukta]
a place, site, point:
كۆزنى بىر نۇقتىغا تىكمەك
to stare at something
قايناش نۇقتىسى
boiling point
مۇزلاش نۇقتىسى
freezing point

نۇقتىلىق. سۈپ [nuktilik]
focal, key, important:
نۇقتىلىق ئورۇن
a key place

نۇقتىئىنەزەر. ئى [nuktiinəzər]
viewpoint, standpoint:
ماركسىزملىق نۇقتىئىنەزەر
the Marxist viewpoint

نۇقسان. ئى [nuksan]
fault, shortcoming, error:
ساختىپەزلىك ئەڭ چوڭ نۇقسان.
Hypocrisy is the worst failing.

نۇقسانلىق. ئى [nuksanlik]

ئۇ كېسەل، سەن ئۇنى نېرۋا قىلما.
He's sick, don't annoy him.

نېرى. رەۋ [neri]
over there, away from:
ئۇنى نېرى تاشلىۋەت.
Throw it away.
نېرى كەت.
Go away.
نېرى تۇر.
Stand back.
ئۈرۈمچى سانجىدىن 30 كىلومېتىر نېرىدا.
Urumqi is thirty kilometres from Sanji.

نېرى-بېرى. رەۋ
[neri—beri]
there and back; the ins and outs:
نېرى-بېرى ماڭماق
to walk there and back
مەن ئىشنىڭ نېرى-بېرىسىنى بىلمىدىم.
I didn't know the whole story.
نېرى-بېرى قىلماق
to mess up, muddle up
مەن كەلگۈچە جوزىدىكى كىتاب-لارنى بىر كىشى نېرى-بېرى قىلىۋەتمىسۇن.
Don't let anyone move the books till I return.

to work in shifts

نۆۋەتلەشتۈر-نۆۋەتلەشتۈر-مەك. پ [nə:wətləxtürmək]
to cause to take turns, rotate:
نۆۋەتلەشتۈرۈپ تېرىماق
to rotate crops

نۆۋەتلىك. سۈپ [nə:wətlik]
turn:
بىرىنچى نۆۋەتلىك
the first

نېپىز. سۈپ [nepiz]
thin, slender:
نېپىز قەغەز
thin paper

نېپىزلە-نېپىزلىمەك. پ
[nepizlimək]
to become thin:
بۇ چاپاننىڭ پاختىسى نېپىزلەپ كېتىپتۇ.
The cotton in this coat has become very thin.

نېرۋا. ئى [nerwa]
nerve; nervous:
نېرۋا سىستېمىسى
the nervous system
نېرۋا ئادەم
a nervous person
نېرۋا ئاجىزلىقى
a nervous breakdown

نېرۋا قىلماق. پ
to tease, annoy, upset:

نېرىقى. سوْپ [neriki]
the far side, opposite:
دەرياننىڭ نېرىقى تەرىپىدە
on the far side of the river

نېرىن چوْپ. ئى
[nerin—qop]
a noodle dish

نېسى. ئى [nesi]
on credit:

نېسى ئالماق. پ
to buy something on credit:

نېسى ساتماق. پ
to sell something on credit:
نەق سېتىلىدۇ. نېسى سېتىلمايدۇ.
We sell for cash only.

نېسىپ. ئى [nesip]
good luck, fortune; oppor tunity:

نېسىپ بولماق. پ
to have a chance, opportunity

نېسىۋە. ئى [nesi:wə]
a portion, lot, share:
مېنىڭ نېسىۋەمنى ئېلىپ قويۇڭلار.
Give me my portion.

نېفىت. ئى [nefit]
crude oil:
نېفىت قۇدۇقى
an oil well

نېفىت ئايرىماق. پ
to distil oil

نېفىتلىك. ئى [nefitlik]
an oil—field, oil deposit

نېگىر. ئى [negir]
a negro, black person

نېمانچە. رەۋ [nemanqə]
to that extent, like that, so much:
نېمانچە يىغلايسىز؟
Why are you crying like that?

نېمانداق. رەۋ [nemandak]
like that, in such a way:
سەن نېمانداق يازىسەن؟
Why are you writing like that?

نېمە. ئال [nemə]
what, pardon:
نېمە دېدىڭىز؟
What did you say?
نېمە ئۈچۈن
why, what for?

نېمىدۇر. ئال [nemidur]
I don't know what:
نېمىدۇر بىر نېمە تاراقشىپ كەتتى.
I don't know waht that noise was.

نېمىدېگەن. رەۋ
[nemidegən]
how, very:
نېمىدېگەن چىرايلىق!
How beautiful!

نېمىدېگەن چوڭ قوغۇن!
What a large melon!

نېمىس. ئى [nemis]
German, a German person;

نېمىسچە. ئى؛ رەۋ [nemisqə]
the German languange, German;

نېمىشقا. ئال [nemixka]
why, what for;

نېمىشقا ناخشا ئېيتىۋاتىسىز؟
Why are you singing?

نېمىشقا كەلمىدىڭ؟
Why didn't you come?

نېمىگە. ئال [nemigə]
why, what for;

نېمىگە كۈلىسىز؟
Why are you smiling?

نېيترال. سۈپ [neyt'ral]
neutral, non—aligned

نى. سۈپ [ni]
see ni—ni

نجات. ئى [nijat]
salvation, deliverance;

نجاتچى. ئى [nijatqi]
saviour, deliverer, redeemer

نجاتكار. ئى [nijatkar]
saviour, redeemer

نجاتلىق. ئى [nijatlik]
salvation, deliverance

نجىس. سۈپ [nijis]
dirty, filthy, foul; a bad man

نىزا. ئى [niza:]
a dispute, contention

نىزام. ئى [nizam]
rules, regulations

نىزامنامە. ئى [nizamna:mə]
a rule book, constitution, charter

نىسبەت. ئى [nisbət]
proportion, ratio

تەتۈر نىسبەت
an inverse ratio

نىسبەتەن. رەۋ [nisbətən]
fairly, rather; as far as, with regard to:

نىسبەتەن ياخشى
fairly good

ماڭا نىسبەتەن ئېيتقاندا
as far as I'm concerned

ئۇلارغا نىسبەتەن
with regard to them

نىسبەتلىك. سۈپ [nisbətlik]
proportional, commensurable:

نىسپىي. سۈپ [nispiy]
half, mid:

تۈن نىسپىي
mid—night, in the middle of the night

نىسپىي ھەقىقەت
a half—truth

نىشان. ئى [nixan]

to force everything into a suitcase

يەرگە نىقتاپ دەسسىمەك

to stamp one's foot down

نىكاھ. ئى [nikaḥ]

marriage; the marriage vorwns:

نىكاھ قانۇنى

marriage law

نىكاھ ئوقۇماق

to recite the marriage vows

نىكاھدىن ئاجراشماق

to divorce

ئۇلار ئۆتكەن يىلى نىكاھدىن ئاجراشتى.

They got divorced last year.

نىكاھسىز. سۈپ [nikaḥsiz]

unmarried, outside marriage:

نىكاھسىز تۇغۇلغان بالا

a child born outside marriage

نىكاھلا-نىكاھلىماق. پ

[nikaḥlimak̡]

to marry off a girl:

ئۇ قىزىنى تۇرسۇنغا نىكاھلاپ قويۇپتۇ.

He married off his daughter to Tursun.

نىكاھلان-نىكاھلانماق. پ

[nikaḥlanmak̡]

to marry:

نىكاھلىق. سۈپ [nikaḥlik̡]

aim, farget, objective:

نىشانغا تەگكۈزمەك

to reach one's objective

نىشانسىز. سۈپ [nixansiz]

aimless, purposeless:

نىشانلا-نىشانلىماق. پ

[nixanlimak̡]

to aim at; to remember, celebrate:

نىشانلاپ ئاتماق

to aim and fire (a gun)

ئۇ نېمىنى نىشانلاۋاتىدۇ؟

What is he aiming at?

نىشانلىق. سۈپ [nixanlik̡]

purposeful, directed

نىقاب. ئى [nik̡ab]

a mask; a disguise.

دوستلۇق نىقابى ئاستىدا

under the guise of friendship

نىقاب تارتماق. پ

to wear a mask.

نىقابلا-نىقابلىماق. پ

[nik̡ablimak̡]

to wear a mask; to disguise, cover up.

ئۆز ئەيىبىنى نىقابلىماق

to cover up one's guilt

نىقتا-نىقتىماق. پ

[nik̡timak̡]

to press, force, squeeze:

بارلىق نەرسىلەرنى چامادانغا نىقتاپ تىقماق

married:

نىكوتىن. ئى [nikotin]

nicotine

نىگار. ئى [nigar]

a sweetheart, beloved friend

نىل. ئى [nil]

indigo

نىلون. ئى [nilon]

nylon

نى-نى. سۈپ [ni—ni]

a superlative marker; extreme, extremely:

بىزنىڭ كەنتتە نى-نى چىرايلىق قىزلار بار.

In our village there are some extremely beautiful girls.

نىيەت. ئى [niyət]

intention, heart feelings, motive:

ياخشى نىيەت

good intentions

قارا نىيەت

evil intentions

نىيىتى يامانىنىڭ قازىنى تۆشۈك.

Harm others and you'll harm yourself.

نىيەت قىلماق. پ

to decide, intend to:

ئۇ ئارتىس بولۇشقا نىيەت قىلدى.

He decided to be an actor.

نىيىتىدىن قايتماق. پ

to change one's mind

ھ

ھاپ. تەق [hap]

see below

ھاپ قىلماق. پ

to swallow with a single gulp

ھاپاش. [hapax]

see below

ھاپاش بولماق. پ

to be carried on someone's back

ھاپاش قىلماق. پ

to carry on one's back:

بالىنى ھاپاش قىلماق

to carry a child on one's back

ھاپىز. ئى [ha:piz]

accident:

تارىخىي ھادىسە

a historical event

تەبىئەت ھادىسىلىرى

natural phonomena

ھادىسىگە ئۇچرىماق. پ

to have an accident:

ئۇ ئۆتكەن يىلى ھادىسىگە ئۇچرىغان.

He had an accident last year.

ھار-ھارماق. پ [harmak]

to be, become tired:

ھاردىڭىزمۇ؟

Are you tired?

بۈگۈن بەك ھاردىم.

I'm tired out today.

ھارارەت. ئى [ha:rarət]

heat, temperature:

ھاراق. ئى [harak]

alcohol, spirits:

ئاق ھاراق

spirits (whisky etc.)

ئۈزۈم ھارىقى

wine

ئۇ ھاراق ئىچمەيدۇ.

He doesn't drink alcohol.

ھاراق-شاراب. ئى

[harak—xarab]

alcoholic drinks

ھاراقكەش. ئى [harakkəx]

a person who is fond of

one who can recite the Koran; a man's name:

ھاپىلا-شاپىلا. رەۋ

[hapila—xapila]

hurriedly, hastily:

ھاپىلا-شاپىلا يولغا چىقماق

to set out in haste

ھاجەت. ئى [ha:jət]

need, requirement:

ھاجىتى يوق.

There is no need.

نىمە ھاجىتىڭ بار؟

What do you need?

ھاجەتخانا. ئى [ha:jəthana]

a lavotory, toilet

ھاجەتسىز. سۈپ [ha:jətsiz]

eunnecessary, not required:

بۇ نەرسە ماڭا ھاجەتسىز.

I don't need this.

ھاجەتلىك. سۈپ [ha:jətlik]

necessary, required:

ھاجەتمەن. ئى [ha:jətmən]

one who has needs:

ھاجەتمەنلەرنىڭ ھاجىتىدىن چىقماق

to satisfy the needs of the needy

ھاجى. ئى [ha:ji]

one who has made the pilg rimage to Mecca

ھادىسە. ئى [ha:disə]

an event, phenomena,

ھارسىن-ھارسىنماق. پ
[ḥarsinmaḳ]
to be tired
ناھەقتىن ئەيىبلەنگەنلىكىم ئۈچۈن ھارسىندىم.
I'm tired of being falsely accused.

ھارغۇز-ھارغۇزماق. پ
[harọuzmaḳ]
to cause tiredness:
ئۇزۇن سەپەر كىشىنى ھارغۇزىدۇ.
Long journeys are tiring.

ھارغىن. سۈپ [ḥarọin]
tired, exhausted:
ھارغىن چىراي
a tired face

ھارغىنلىق. ئى [ḥarọinliḳ]
tiredness, exhaustion

ھارماي-تالماي. پ
[ḥarmay—talmay]
tireles; tirelessly:
ھارماي-تالماي تەتقىق قىلغۇچى
a tireless researcher

ھارۋا. ئى [ḥarwa]
a two or four wheeled cart:
ئېشەك ھارۋىسى
a donkey cart
ئات ھارۋىسى
a horse cart

ھارۋىكەش. ئى [ḥarwikəx]
a cart—driver

drinking

ھارام. سۈپ [ḥaram]
haram (not permitted in Islam):
ھارام گۆش
meat not permitted to be eaten in Islam
ھارام بايلىق
riches gained unlawfully
ھارامدىن بولغان بالا
an illegitimate child

ھارامتاماق. ئى
[ḥaramtamaḳ]
one who eats the fruit of other's labours

ھارامزەدە. ئى
[ḥaramzə:də]
a bastard, illegitimate child

ھاراملىق. ئى [haramliḳ]
a bastard, mongrel, half—breed:

ھارپا. ئى [harpa]
the eve of:
چاغاننىڭ ھارپىسى
the eve of the Spring Festival

ھاردۇق. ئى [ḥarduḳ]
exhaustion, tiredness

ھاردۇق ئالماق. پ
to rest

ھاردۇق يەتمەك. پ
to be exhausted, spent

هارۋىلىق. سۈپ [harwilik]
with a cart, by cart:
مەن هارۋىلىق كەلدىم.
I came by cart.
هازا 1. ئى [haza]
in a moment. a short time later
هازا 2. ئى [haza:]
mourning, lamentation
هازا تۇتماق. پ
to mourn, lament
هازىر. رەۋ [ha:zir]
at present, just now:
مەن هازىر ئالدىراش.
I'm busy now.
ئۇ هازىرلا يېتىپ كەلدى.
He's just arrived.
هازىر كۆپ كىشىلەرنىڭ تېلېفونى بار.
Nowadays, most people have telephones.
هازىردىن باشلاپ تاماكا چەكمەيمەن.
From now on I' ll stop smoking.
هازىر بولماق. پ
to a wait, be ready for:
سائەت بەشتە پويىز ئىستانسىسىدا هازىر بول.
Be ready at the train station at five.
هازىرچە. رەۋ [ha:zirqə]
for the time being, just now:
ئۇ مەسىلە ئۈستىدە هازىرچە توختالمايلى.
Let's not discuss that problem now.
هازىرچە ئىشلىتىپ تۇراي.
I'll borrow it for a moment:
هازىرقى. سۈپ [ha:zirki]
modern, up to date:
هازىرقى زامان ئۇيغۇر تىلى
modern Uighur
هازىرلا-هازىرلىماق. پ
[hazirlimak]
to prepare for, get ready for
هازىرلان-هازىرلانماق. پ
[ha:zirlanmak]
ready, prepared:
ئىمتىھانغا هازىرلانماق
to prepare for an examination
هازىرلىق. ئى
to get ready for a journey
تويغا هازىرلىق كۆرمەك
to get ready for a wedding
ھېچقانداق هازىرلىقىم يوق.
I haven't prepared at all.
هاسىرا-هاسىرىماق. پ
[ha:sirimak]
to pant, be out of breath
ئۇ تاغقا چىققۇچە هارغىنىدىن هاسىراپ كەتتى.

ھاقارەت. ئى [ḫaka:rət]
an insult, affront:
قاتتىق ھاقارەت
a great insult
ھاقارەت كەلتۈرمەك. پ
[ḫaka:rət kəltürmək]
to insult, abuse, affront
ھاقارەتلە-ھاقارەتلىمەك. پ
[ḫaka:rətlimək]
to insult, abuse, affront
ھاقارەتلىك. سۈپ
[ḫaka:rətlik]
insulting, abusive:
ھاقارەتلىك سۆزلەر
abusive language
ھاك. ئى [ḫak]
lime:
ھاك تاش
limestone
ھاكاۋۇر. سۈپ [ḫaka:wur]
supercilious, arrogant
ھاكاۋۇرلۇق. ئى
[ḫaka:wurluk]
arrogance, pride
ھاكچى. ئى [ḫakqi]
a lime seller
ھاكلا-ھاكلىماق. پ
[ḫaklimak]
to whitewash with lime:
ئۆيى ھاكلىماق
to whitewash a house
ھاكىم. ئى [ḫa:kim]

He was panting from the effort of climbing the mountain.
ھاسىراپ-ھۆمۈدەپ. پ
[ḫa:sirap—ḫəmüdəp]
out of breath, panting:
ھاسىل. رەۋ [ḫa:sil]
see below
سۇ قايناسا ھور ھاسىل بولىدۇ.
Water produces steam when it boils.
ھاسىل قىلماق. پ
to obtain, get, win
ئىشەنچ ھاسىل قىلماق
to come to faith
بىلىم ھاسىل قىلماق
to get knowledge
ھاشار. ئى [ḫaxar]
an errand, task:
ھاشارغا كەتمەك
to go on an errand
ھاشارات. ئى [ḫaxa:rat]
an insect, bug, beetle etc:
زىيانلىق ھاشارات
harmful insects
ھاشارات ئاپىتى
a plague of insects
ھاشاراتشۇناس. ئى
[ḫaxa:ratxunas]
an expert in insects
ھاشارچى. ئى [ḫaxarqi]
an errand boy

to ask after, enquire about

هالاك. ئى [halak]

see below

هالاك بولماق. پ

to die, perish:

هالاك بولساق بولىمىزكى،

تەسلىم بولمايمىز.

Though we die, we will not surrender.

هالاك قىلماق. پ

to kill, destroy

هالال. سۈپ [halal]

permitted in Islam; suitable, just:

هالال گۆش

meat permitted to be eaten in Islam

ئۇنىڭغا بىرىلگەن جازا هالال بولدى.

he recieved a just punishment.

هالەت. ئى [ha:lət]

circumstances, state, condition; an adverbial:

قىيىن هالەت

a difficult situation

هەربىي هالەت

martial law

هال-ئەهۋال. ئى

[hal—əhwal]

situation, circumstances

هالبۇكى. باغىل [halbuki]

a county official; ruling, leading:

هاكىم مىللەت

a ruling ethnic group

هاكىملىق. ئى [ha:kimlik]

rule, domination, autbority:

سىياسىي جەھەتتىكى هاكىملىق

political power

هاكىمىيەت. ئى

[ha:kimiyət]

politicial power:

هاكىمىيەت ئورگانلىرى

politicial organs

هاڭ. ئى [haŋ]

an abyss, chasm

هاڭرا-هاڭرىماق. پ

[haŋrimak]

an idiot, blockhead

هاڭگا. سۈپ [haŋga]

male, masculine:

هاڭگا ئېشەك

a male donkey

هاڭۋاقتى. ئى [haŋwakti]

an idiot, blockhead

هال. ئى [hal]

circumstances, situation, condition:

كېسەلنىڭ هالى

a patient's condition

ئېغىر هالغا چۈشۈرۈپ قويماق

to be in a difficult situation

هال سورىماق. ئى

foolish, stupid

هاماقەتلىك. ئى
[ḥama:ḳətlik]
foolishness, stupidity:

هامان. رەۋ [ḥaman]
immediately, at once, as soon as:

ئۇ هامان كېلىدۇ.
He'll be here in a minute.

ئۇ ئىشىكتىن كىرگەن هامان مېنى كۆردى.
He saw me as he came in the door.

هامما. ئى [hamma]
an aunt

هاممال. ئى [ḥammal]
a porter, luggage carrier

هاممام. ئى [ḥammam]
a public bath;

هامىلدار. سۈپ [ḥa:mildar]
pregnant, with child

هامىلدار بولماق. پ
to be pregnant

هاۋا. ئى [ḥawa:]
weather, air:

ساپ هاۋا
fresh air

هاۋا ئوچۇق
clear weather, sunny weather

بۇ يەرنىڭ هاۋاسى ياخشى.
The climate here is good.

yet, but however:

ئۇ كەتتى، هالبۇكى مەن قېپقالدىم.
He left, but I stayed.

هالسىرا-هالسىرىماق. پ
[halsirimaḳ]
to be tired, exhausted

هالسىز. سۈپ [ḥalsiz]
weak, poor:

هالقا. ئى [ḥalḳa]
ring, band; ear—ring:

ئالتۇن هالقا
golden ear—ring

قۇلاققا هالقا سالماق
to wear ear—rings

هالقى-هالقىماق. پ
[halḳimaḳ]
to pass through, go over:

ئۇ يېشى سەكسەندىن هالقىغان ئادەم.
He's over eighty.

هالقىلىق. سۈپ [ḥalkilik]
having a ring; key, important:

هالقىلىق مەسىلە
a key question

هاللىق. سۈپ [ḥallik]
rich, prosperous:

هالۋا. ئى [ḥalwa]
a sweet dish made from sugar and sheep fat

هاماقەت. سۈپ [ḥama:ḳət]

هاۋا ئارمىيىسى
the Air Force

هاۋالە. ئى [hawa:lə]
trust, custody, keeping

هاۋالە قىلماق. پ
to entrust to someone's custody

هاۋالىق. سۈپ [hawa:lik]
having good weather;
هاۋالىق يەر
a place with a pleasant climate

هاۋايى-ھەۋەس. ئى
[hawa:yi—həwəs]
sexual intercourse, love making

هاۋشـ-هاۋشماق. پ
[hawximak]
to bark (a dog)

هاي. ئىم [hay]
Hey! (used to get someone's attention)

هايا. ئى [haya]
shame, embarrassment;
هايانى بىلمەيدىغان ئادەم
a shameless person

هايات. ئى؛ سۈپ [hayat]
life; alive;
ئەبەدىي هايات
enternal life
مەڭگۈ هايات
enternal life
ئۇ پۈتۈن هاياتىدا بۇ يەردە ياشىغان.
He has lived here all his life.
ئۇنىڭ ئاتا-ئانىسى هايات.
His parents are still alive.

هايات قالماق. پ
to survive.
پەقەت ئىككى يولۇچى هايات قالدى.
Only two of the passengers survived.

هاياتبەخش. سۈپ
[hayatbəhx]
vigorous, full of life

هايات-مامات. ئى
[hayat—mamat]
life and death;
هايات-ماماتلىق كۈرىشى
a life and death struggle

هاياجان. ئى [haya:jan]
excitement, enthusiasm;
بۇ خەۋەر ھەممىنى هاياجانغا سالدى.
Everyone was very excited at the news.

هاياجانلان-هاياجانلانماق. پ
[haya:janlanmak]
to become, excited, enthused;
بۇ تىياتىرنى كۆرۈپ مەن بەك هاياجانلاندىم.

Oh my, my word:

هاي-هاي، نېمىدېگەن چىرايلىق مەنزىرە!

My, what a beautiful sight!

ھايۋان. ئى [haywan]

an animal, beast:

ئۆي ھايۋانلىرى

tame animals, pets

ياۋايى ھايۋان

a wild animal

يىرتقۇچ ھايۋان

beast of prey

ھايۋانات. ئى [haywanat]

animals, fauna:

ھايۋانات باغچىسى

a zoo. wildlife park

ھايۋاناتشۇناس. ئى

[haywanatxunas]

a zoologist:

بۇ باغچىدا ھايۋاناتلار باغچىسى بار.

There is a zoo in this park.

ھايۋانلارچە. رەۋ

[haywanlarqə]

resembling an animal:

ھايۋانىي. سۈپ [haywa:niy]

animal, zoological:

ھايۋانىي تۇرمۇش

animal life

ھەئە. ئىم [hə'ə]

yes:

بۈگۈن كەلدىڭمۇ؟

I was very excited after seeing the play.

ھاياجانلىق. سۈپ

[haya:janlik]

excitement, enthusiasm:

ھايال. رەۋ [hayal]

see below

ھايال بولماق. پ

to be late:

بۈگۈن مەجلىسكە ھايال بولۇپ كەپتىمەن.

I was late for the meeting today.

ھايالىق. سۈپ [haya:lik]

shy, timid

ھايان. ئى [hayan]

profit, benefit

ھايان ئالماق. پ

to malke a profit

ھايانكەش. ئى [hayankəx]

a speculator who takes financial risks

ھايت. ئىم [hayt]

a call, a shout:

ئىشقا ماڭغاندا، مېنى ھايت دەپ قوي.

When you go to work give me a shout.

ھايت-ھۇيت. ئىم

[hayt—huyt]

all at once, quickly

ھاي-ھاي. ئىم [hay—hay]

even, so far as

هەج. ئى [həj]

a pilgrimage:

ئۇ بۇلتۇر مەككىگە بېرىپ ھەج قىلدى.

Last year he went on pilgrimage to Mecca.

ھەجۋىي. سۈپ [həjwiy]

humorous, satirical:

ھەجۋىي رەسىم

a caricature. cartoon

ھەجۋىي شېئىر

satirical poetry

ھەجىلە-ھەجىلىمەك. پ

[həjilimək]

to spell:

ھەجىلەپ ئوقۇماق. پ

to spell out something:

ھەد. ئى [həd]

limit, right, authority

ھەددىدىن ئاشماق. پ

to exceed the limit:

ھەدە. ئى [hədə]

an older sister, aunt:

ھەددى-ھېساب. ئى

[həddi—hesab]

see below

ھەددى-ھېسابى يوق

innumerable, countless.

ھەددى-ھېسابسىز.

[həddi—hesabsiz]

very many; countless

Did you arrive today?

ھەئە.

Yes.

ھەپتە. ئى [həptə]

a week, seven days:

ئۆتكەن ھەپتە

last week

ھەپتىدە ئۈچ قېتىم

three times a week

ھەپتىلەپ. پ [həptiləp]

several weeks, weeks on end

ھەپتىلىك. سۈپ [həptilik]

wekly:

ھەپتىلىك ژۇرنال

a weekly magazine

ئۈچ ھەپتىلىك تەتىل

a three—week holiday

ھەپىلەش-ھەپىلەشمەك. پ

[hə:piləxmək]

to deal with, have contact with; pester:

سەن مەن بىلەن ھەپىلەشمە.

Don't pester me.

ھەتتا. باغلى [hətta]

even, as far as:

ئۇ ئىشقا بېرىلىپ كېتىپ، ھەتتا تاماق يېيىشنىمۇ ئۇنتۇپ قالدى.

He was so busy working, he even forgot to eat.

ھەتتاكى. باغلى [həttaki]

هەدىس. ئى [ḥədis]
the Islamic Hadith (traditions)

هەدىيە. ئى [ḥədiyə]
a present, gift:

هەدىيە قىلماق. پ
to give a gift:
بۇ مېنىڭ سىزگە قىلغان هەدىيەم.
This is my present to you.

هەر. ئال [ḥər]
each, every:
هەر خىل
every kind
هەر سائەت
every hour
مەن هەر كۈنى يۈگۈرەيمەن.
I go running every day.
ئۇنى هەرقانداق كىشى قىلالايدۇ.
Anybody could do that.
ئەركىن بىلەن يۇسۇپ هەر ئىككىسى قەشقەرلىق.
Both Arkin and Yusup are from Kashkar.
هەر دائىم
always, invariably

هەرە 1. ئى [ḥərə]
a saw (for cutting wood):
پولات هەرە
a steel saw

هەرە 2. ئى [ḥə:rə]
a bee, wasp:
هەسەل هەرىسى
a honey bee

هەرەم. ئى [ḥərəm]
a harem

هەرەم ئاغىسى. ئى
a eunuch

هەربىر. ئال [ḥərbir]
every, each

هەربىي. سۈپ؛ ئى [ḥərbiy]
military, army; a soldier:
هەربىي رايون
a military region
هەربىي دوختۇر
an army doctor
هەربىي هالەت
martial law

هەرپ. ئى [ḥərp]
a letter (of the alphabet):
ئېلىپبەدىكى هەرپ
a letter of the alphabet
چوڭ هەرپ
a capital letter

هەرقاچان. ئال [ḥərḳaqan]
whenever; probably

هەرقانچە. ئال [ḥərḳanqə]
whatever, no matter what:
هەرقانچە بولسىمۇ، ئۆز بالاڭ ئەمەسمۇ!
No matter what, he's still your child.

هەرقانداق. ئال

a lively person

هەرىكەتلەن ـ هەرىكەتلەنـ مەك. پ [hərkətlənmək]

to move, be active

هەرىكەتلىنەيلى!

Let's take action!

هەرىلە ـ هەرىلىمەك. پ [hə:rilimək]

to saw:

بۇنى هەرىلەپ ئىككى قىلىڭ.

Saw this in two.

هەزەر. رەۋ [həzər]

see below

هەزەر قىلماق. پ

to be careful, take care

هەزرەت. ئى [həzrət]

(an honorific title) Mr, Sir

هەزىل. ئى [həzil]

a joke, prank:

هەزىل قىلماق. پ

to jest, play a joke on someone

هەزىلكەش. ئى [həzilkəx]

one who enjoys playing jokes

هەزىم. ئى [həzim]

see below

هەزىم بولماق. پ

to be digested:

هەزىم قىلماق. پ

to digest:

هەزىم قىلىش سىستېمىسى

[hərkandak]

however, whatever:

ئۇ هەرقانداق ئىشنى قىلىپ كېتەلەيدۇ.

He can turn his hand to anything.

هەرقايسى. ئال [hərkaysi]

whichever, every:

هەرقايسى ناهىيىلەر

every conty district

هەركىم. ئال [hərkim]

whoever, everyone, everybody:

هەركىم ئۆز پىكرىنى بايان قىلسۇن.

Let every one speak his mind.

هەرگىز. رەۋ [hərgiz]

never, not ever, certainly not:

ئۇ هەرگىز كەلمەيدۇ.

He's certainly not coming.

هەرنېمە. ئال [hərnemə]

whatever, everything:

بۇ ماگىزىندا هەرنېمىلەر بار.

This shop has everything.

هەرىكەت. ئى [hərikət]

action, movement, activity

هەرىكەتچان. سۈپ [hərikətqan]

mobile; active, lively:

هەرىكەتچان ئەسكىري كۈچ

mobile military strength

هەرىكەتچان ئادەم

the digestive system

ھەسەت. ئى [ḥəsət]
see below

ھەسەت قىلماق. پ
to envy, be jealous of:
ئۇ ئاكىسىغا ھەسەت قىلىدۇ.
He's jealous of his brother.

ھەسەتخور. سۈپ [ḥəsəthor]
a jealous, envious person

ھەسەتخورلۇق. ئى
[ḥəsəthorluk]
envy, jealousy

ھەسەل. ئى [ḥəsəl]
honey:
ھەسەل ھەرىسى
a honey bee
ھەسەل ھەرىسى ھەسەل
ئىشلەيدۇ.
Bees make honey.

ھەسەن-ھۈسەن. ئى
[ḥəsən—hüsən]
a rainbow

ھەسرەت. ئى [ḥəsrət]
sorrow, grief, mourning:

ھەسرەت قىلماق. پ
to sorrow, mourn

ھەسرەتلەنـ-ھەسرەتلەنـ-
مەك. پ [ḥəsrətlənmək]
to sorrow, be sorrowful

ھەسرەتلىك. سۈپ
[ḥəsrətlik]
sorrowful, mournful

ھەسرەت-نادامەت. ئى
[ḥəsrət— nada:mət]
depression, sorrow, regret

ھەسسە. ئى [ḥəssə]
times, multiples of; a
contribution:
ئون ھەسسە
ten times, by ten
ئىشلەپچىقىرىش مەھسۇلاتى بىر
ھەسسە ئاشتى.
Production has doubled.

ھەسسە قوشماق. پ
to make a contribution:

ھەسسىلە-ھەسسىلىمەك. پ
[ḥəssilimək]
to increase exponentially:

ھەسسىلەپ كۆپەيمەك. پ
to increase exponentially

ھەشەم. ئى [ḥəxəm]
extravagance, style, pomp:
ھەشەمى چوڭ توي
a grand wedding

ھەش-پەش. ئەق [həx—pəx]
see below:
ھەش-پەش دېگۈچە
in a short time, in a flash

ھەشقاللا. ئى [ḥəxkalla]
thanks, thank you

ھەشقاللا ئېيتماق. پ
to say thank you

ھەشمەت. ئى [ḥəximət]
extravagance, style, pomp:

هەشمەتلىك. سۈپ
[ḥǝximǝtlik]
stylish, pompous, grand:
هەشمەتلىك بىنالار
grand buildings

هەق. ئى [ḥǝḳ]
reward, wage; right, correct:
ئىش هەققى
payment for work done
قەلەم هەققى
royalties (for published work)
تىرىشچانلىق بىلەن قىلغان ئىشنىڭ هەققى مۇۋەپپەقىيەت.
The reward for hard work is success.
سىزنىڭ مېنى ئەيىبلەشكە نېمە هەققىڭىز بار؟
What right do you have to accuse me?
سىزنىڭ سۆزۈڭ هەق.
What you said is true.

هەقسىز. سۈپ [ḥǝḳsiz]
free, voluntary, unpaid

هەققانىي. سۈپ [ḥǝḳḳa:niy]
just, righteous

هەققانىيەت. ئى
[ḥǝḳḳa:niyǝt]
justice, righteousness

هەققانىيەتسىز. سۈپ
[ḥǝḳḳa:niyǝtsiz]
unfair, unjust:
هەققانىيەتسىز ئۇرۇش
an unjust war

هەققىدە. تىر [ḥǝḳḳidǝ]
about, to do with:
بۇ بولسا دۇنيا ئۇرۇشى هەققىدىكى كىتاب.
This book is about the World War.

هەقلىق. سۈپ [ḥǝḳlik]
to have the authority to do something:
ئۇ شۇنداق قىلىشقا هەقلىق.
He has the power to do that.

هەق-ناهەق. ئى
[ḥǝḳ—naḥǝḳ]
truth and untruth

هەقىقەت. ئى [ḥǝḳi:ḳǝt]
truth, reality, fact:
مۇتلەق هەقىقەت
absolute truth
هەقىقەت ئېگىلىدۇ، سۇنمايدۇ.
The truth can be bent, but not broken.
هەقىقەت ئالدىدا پىل يەل قويۇپ بېرىدۇ.
Before the truth even elephants tremble.

هەقىقەتەن. رەۋ
[ḥǝḳi:ḳǝtǝn]
really, truly:
مەن هەقىقەتنى بىلمەيمەن.

ھەمراھ. ئى [hәmrah]
a companion, associate, accomplice

ھەمراھلىق. ئى [hәmrahlik]
companionship, accompaniment

ھەمسۆھبەت. ئى
[hәmsөhbәt]
person with whom one is talking

ھەمشىرە. ئى [hәmxirә]
a nurse; sister

ھەمكار. ئى [hәmkar]
colleague, collaborator

ھەمكارلاش-ھەمكارلاش-
ماق. پ [hәmkarlaxmak]
to collaborate, cooperate:

ھەمكارلىق. ئى [hәmkarlik]
collaboration; cooperation:

خەلقئارا ھەمكارلىق
international cooperation

ھەممە. ئى [hәmmә]
all, every:

ئۇلارنىڭ ھەممىسى مۇشۇ
يەردە.
They are all here.

ھەممە يەر
everywhere

ھەممىسى بولۇپ
altogether

ھەممەيلەن. ئال
[hәmmәylәn]
everyone, everybody:

I really don't know.

ھەقىقىي. سۈپ [hәki:kiy]
true, exact; exactly:

ھەقىقىي ئەھۋال
the real situation

ئۇ يەردە ھەقىقىي بار ئادەم
قانچە ئىدى؟
Exactly how many people were there?

ھەل. رەۋ [hәl]
see below

ھەل بولماق. پ
to be resolved:

ئۇنىڭ مەسىلىسى ھەل بولدى.
His problem was resolved.

ھەل قىلماق. پ
to solve, resolve:

ئۇلار بۇ مەسىلىنى ھەل قىلالـ
مايدۇ.
They can't solve this problem.

ھەم. باغىل [hәm]
also, both...and:

ھەم تېز، ھەم ياخشى
both quick and good

ھەمدە. باغىل [hәmdә]
as well, and

ھەمدۇسانا. ئى
[hәmdusana:]
praise, worship

ھەمدۇسانا ئوقۇماق. پ
to praise, worship (God)

[həwəslənmək]
to be interested in:
ھەۋەسلىنىپ مۇزىكا ئاڭلىماق
to listen to music with interest

ھەۋەسمەن. سۇپ
[həwəsmən]
amateur, fan

ھەي. ئىم [həy]
Hey;an expression of sorrow

ھەيئەت. ئى [həy'ət]
a representative committee, council

ھەيدە-ھەيدىمەك. پ
[həydimək]
to expel, drive out; drive, plough:
ئۇ ئوغلىنى ئۆيدىن ھەيدەپ چىقاردى.
He drove his son out of the house.
سىز ماشىنا ھەدىيەلەمسىز؟
Can you drive?
قېيىق ھەيدىمەك
to row, paddle a boat
يەر ھەيدىمەك
to plough

ھەيدەكچى. ئى [həydəkqi]
person who exhorts others

ھەيدەكچىلىك. ئى
[həydəkqilik]
exhortation, coercion

ھەممەيلەننىڭ كېلىشىنى خالايمىز.
We hope everyone will come.

ھەمىشە. رەۋ [həmi:xə]
always, invariably:
ئۇ ھەمىشە كېچىكىپ قالىدۇ.
He's always late.

ھەميان. ئى [həmyan]
a wallet, purse:

ھەننىۋا. ئال [hənniwa:]
all, every:

ھە-ھۇ. تەق [hə—hu]
see below

ھە-ھۇ دېگۈچە
in a flash, excitement, enthusiasm:

ھەۋەس. ئى [həwəs]
interest, excitement, enthusiasm:
ھەۋەس بىلەن ئاڭلىماق
to listen with interest
ھەۋىسى قوزغالماق
to have one's interest awakened

ھەۋەس قىلماق. پ
to be interested in:
مۇزىكىغا ھەۋەس قىلماق
to be interested in music

ھەۋەسكار. ئى [həwəskar]
amateur, fan, hobbyist

ھەۋەسلەن-ھەۋەسلەنمەك. پ

ھەيدەكچىلىك قىلماق. پ
to urge, compel, coerce:

ھەيدەل-ھەيدەلمەك. پ
[həydəlmək]
to be expelled, driven out

ھەيدىگۈچى. ئى [həydigüqi]
one who exhorts others

ھەيران. رەۋ [həyran]
surprised, astonished, shocked:

مەن بۇ خەۋەردىن ھەيران قالدىم.
I was shocked by the news.

ھەيران قالماق. پ
to be astonished, amazed:

ھەيران قالدىم.
I was amazed.

مەن بۇنى ئاڭلىغاندا ھەيران قالمىدىم.
I wasn't surprised to hear that.

ھەيرانلىق. ئى [həyranlik]
astonishment, shock:

ھەيز. ئى [həyz]
menstruation, a period

ھەيز مەزگىلى
a (woman's)period

ھەيز كۆرمەك. پ
to menstruate, have a period

ھەيكەل. ئى [həykəl]
statue, sculpture:

مىس ھەيكەل
a copper statue

ھەيكەلتىراش. ئى
[həykəltirax]
a sculptor, modeler

ھەيكەلتىراشلىق. ئى
[həykəltiraxlik]
sculpture, carving

ھەيۋە. ئى [həywə]
overbearing nature, fierce appearance:

ئۇنىڭ ھەيۋىسىدىن ئادەم قورقىدۇ.
His appearance is terrifying.

ھەيۋەت. ئى [həywət]
dignity, najesty, pomp

ھەيۋەتلىك. سۈپ
[həywətlik]
magnificent, dignified, majestic:

ھەيۋەتلىك بوغدا چوققىسى
the magnificent peak of Mt. Bogda

ھەييار. سۈپ [həyyar]
shy, timid; sly, cunning

ھودۇق-ھودۇقماق. پ
[hodukmak]
to terrify, appall:

ئۇ ناھايىتى ھودۇقۇپ كەتتى.
He was terrified.

ھور. ئى [hor]
steam, vapour:

ھورغا ئايلانماق

هوشسىزلان ـ هوشسىزلان ـ ماق. پ [hoxsizlanmak]
to be unconscious

هوشسىزلىق. ئى [hoxsizlik]
unconsciousness

هوشيار. سۈپ [hoxyar]
clever, intelligent:
بۇ بالا بەك هوشيار.
This child is very clever.

هوشيار بولماق. پ
to be careful, take care

هوشيارلىق. ئى [hoxyarlik]
vigilance, alertness

هوقۇق. ئى [hokuk]
power, authority:
كىمنىڭ رۇخسەت بېرىش هوقۇقى بار؟
Who has the authority to give permission?
مېنىڭ بىلىش هوقۇقۇم بار.
I have a right to know.

هوقۇقدار. ئى [hokukdar]
a person with authority

هوقۇقسىز. سۈپ [hokuksiz]
without rights or authority

هوقۇقشۇناس. ئى
[hokukxunas]
a legal specialist, lawyer

هوقۇقلۇق. سۈپ [hokukluk]
having the right or authority:
مەن بۇنى كۆرۈشكە هوقۇقلۇق.

to evaporate

هوردا ـ هوردىماق. پ
[hordimak]
to breathe out, exhale, below on:
ئۇ خەت يېزىۋېتىپ توڭلىغان قولىنى هوردايتتى.
He was writing and blowing on his cold hand.

هورداش ـ هورداشماق. پ
[hordaxmak]
to steam up:
ئۆي ئىچى هوردىشىپ كەتتى.
The house is full of steam.

هوسۇل. ئى [hosul]
harvest, crop:
مول هوسۇل
a bumper harvest

هوسۇل ئالماق. پ
to harvest

هوش. ئى [hox]
sense, consciousness

هوشىغا كەلمەك. پ
to come to one's senses, regain consciousness

هوشىدىن كەتمەك. پ
to lose consciousness, pass out

هوشسىز. سۈپ [hoxsiz]
unconscious, senseless:
كېسەل هوشسىز ياتىدۇ.
The patient is unconscious.

to enjoy, to find pleasure in:
مەن سۇ ئۈزۈشتىن ھۇزۇرلىنىمەن.
I enjoy swimming.
ناھايىتى ھۇزۇرلىنىپ ئۇخلىماق
to sleep very well
ھۇزۇرلۇق. سۈپ [ḥuzurluk]
happy, glad:
ھۇزۇرلۇق ھېس قىلماق
to feel happy, be glad
ھۇقۇش. ئى [ḥu:kux]
a young owl
ھۇۋلا-ھۇۋلىماق. پ
[ḥuwlimak]
to howl, bark, roar:
بۆرە ھۇۋلىدى.
The wolf howled.
ھۆ. تەق [ḥo]
a choking sound:
ھۆ بولماق. پ
to vomit
ھۆ قىلماق. پ
to vomit; hate:
مەن ئۇنى كۆرسەم ھۆ قىلغۇم كېلىدۇ.
I hate the sight of him.
ھۆددە. ئى [ḥoddə]
see below
ھۆددىدىن چىقماق. پ
to be capable of, able to:
ئۇ بۇ خىزمەتنىڭ ھۆددىسىدىن
I have the right to see that.
ھويلا. ئى [ḥoyla]
the courtyard in front of a house
ھۇجرا. ئى [ḥujra]
a room, apartment
ھۇجۇم. ئى [ḥujum]
a raid, attack:
ھۇجۇم قىلماق. پ
to raid, attack, invade:
باندىتلار ئۆيگە تۇيۇقسىز ھۇجۇم قىلدى.
The bandits raided the house.
ھۇجۇمچى. ئى [ḥujumqi]
a raider, attacker, aggressor
ھۇرۇن. سۈپ [ḥu:run]
lazy, indolent:
ھۇرۇنغا ئىش خوش ياقمايدۇ.
The lazy man doesn't enjoy work.
ھۇرۇنلاش-ھۇرۇنلاشماق. پ
[ḥu:runlaxmak]
to be, become lazy
ھۇرۇنلۇق. ئى [ḥu:runluk]
laziness, sloth, indolence
ھۇزۇر. ئى [ḥuzur]
happiness, joy:
ھۇزۇر بىلمەك. پ
to feel happy
ھۇزۇرلان-ھۇزۇرلانماق. پ
[ḥuzurlanmak]

هۆكۈم شۈكى، ئۇ جىنايەتكار.
The verdict was that he was guilty.

هۆكۈما. ئى [hɵküma:]
a prophet, seer

هۆكۈمەت. ئى [ḥokümət]
government:

هۆكۈمەت خەلقنى قوغدايدۇ.
The government protects the people.

هۆكۈمدار. ئى [hɵkümdar]
a ruler, governor

هۆكۈمدارلىق. ئى
[ḥokümdarlik]
rule, control, domination:

هۆكۈمران. ئى [hɵkümran]
a ruler, governor:

ئۇ ئادىل هۆكۈمران ئىدى.
He was a just ruler.

هۆكۈمرانلىق. ئى
[hɵkümranlik]
government, rule, control:

هۆكۈمرانلىق قىلماق. پ
to govern, reign:

ئۇ يىگىرمە يىل هۆكۈمرانلىق قىلدى.
He reigned for twenty years.

هۆكۈمنامە. ئى
[hɵkümna:mə]
a sentence handed down by a judge

هۆڭرە-هۆڭرىمەك. پ

چىقالايدۇ.
He can take care of this business.

هۆددىگە ئالماق. پ
to take responsibility for something

هۆددە قىلماق. پ
to contract to do something

هۆددىگەر. ئى [ḥoddigər]
a contractor

هۆركىرە-هۆركىرىمەك. پ
[hərkirimək]
to call; to moo (of a cow):

هۆركىرەپ يىغلىماق
to wail, sob

كالا هۆركىرىمەك
to moo (of a cow)

هۆسن. ئى [ḥosn]
appearance, looks:

هۆسنى گۈزەل
good-looking, beautiful

هۆسن خەت
calligraphy, decorative writing

هۆسن-جامال. ئى
[ḥosn—jamal]
appearance

هۆكۈم. ئى [ḥoküm]
judgement, sentence, verdict:

بەش يىللىق تۈرمە هۆكۈمى
a five year prison sentence;

ھۆججەت. ئى [hüjjət]
a receipt, document:
تارىخىي ھۆججەت
a historical document
ھۆججەت كەسمەك. پ
to write out a receipt
ھۆججەتلىك. سۈپ
[hüjjətlik]
documentary, factual
ھۆججەتلىك فىلىم. ئى
[hüjjətlik film]
a documentary film
ھۆر. سۈپ [hür]
free, independent, atlarge
ھۆرپەي-ھۆرپەيمەك. پ
[hürpəymək]
to foam with rage
ھۆرلۈك. ئى [hürlük]
freedom, loberty
ھۆرمەت. ئى [hürmət]
honour, respect, reverence:
ھۆرمەتكە لايىق
worthy of honour
ھۆرمەت بىلدۈرمەك. پ
to express one's respect
ھۆرمەت قىلماق. پ
to honour, respect
ھۆرمەتسىز. سۈپ
[hürmətsiz]
lacking respect, irreverent
ھۆرمەتلە-ھۆرمەتلىمەك. پ
[hürmətlimək]

[həŋrimək]
to sob, wail
ھۆڭرەپ يىغلىماق. پ
to sob, wail
ھۆل. سۈپ [həl]
wet, damp:
ھۆل ئوتۇن
damp firewood
قوللىرىم ھۆل.
My hands are wet.
ھۆلچىلىك. ئى [həlqilik]
dampness, wetness:
ھۆلچىلىك ئاپىتى
water—logging, flooding
ھۆللە-ھۆللىمەك. پ
[həllimək]
to dampen, moisten
ھۆل-يېغىن. ئى
[həl—yeɤin]
rain, rainfall:
كۈزدە ھۆل-يېغىن ئاز بولدى.
There was little rain this autumn.
ھۆمۈدە-ھۆمۈدىمەك. پ
[həmü:dimək]
to pant, be out of breath:
ھۆمۈدەپ يۈگۈرۈپ كەلمەك
to run in panting
ھۆجەيرە. ئى [hüjəyrə]
a (biological) cell:
ھۆجەيرە يادروسى
the nucleus of a cell

at no time, never:

مەن ھېچقاچان سىزنى ئۇنتۇ-
مايمەن.

I'll never forget you.

ھېچقانداق. ئال

[ḥeqķandaķ]

not any, none:

ھېچقانداق ئادەمنى كۆرمىدىم.

I didn't see anybody.

ھېچقايسى. ئال [ḥeqķaysi]

neither, not either:

ھېچقايسىمىز خەنزۇچە سۆزلى-
يەلمەيمىز.

Neither of us can speak Chinese.

ھېچكىم. ئال [ḥeqkim]

nobody, not anybody:

ھېچكىم كەلمىدى.

Nobody came.

ئۆيدە ھېچكىم يوق ئىكەن.

There is nobody at home.

ئارىمىزدا ھېچكىم تاماكا
چەكمەيدۇ.

None of us smoke.

ھېچنېمە. ئال [ḥeqnemə]

nothing, not anything:

چامادان ئىچىدە ھېچنېمە يوق.

There's nothing in this suitcase.

ھېرىپ-ئېچىپ. پ

[ḥerip—eqip]

tired and hungry

to respect, honour:

مەن ئۇنى ھۆرمەتلەيمەن.

I respect him.

ھۆرمەتلىك. سۈپ

[ḥürmətlik]

respected. honoured; dear:

ھۆرمەتلىك ئەپەندى

Dear Sir (letter heading)

ھۆررىيەت. ئى [ḥüriyət]

freedom, liberty

ھۈنەر. ئى [ḥünər]

craftsmanship, workmanship

ھۈنەر-سەنئەت. ئى

[ḥünər—sən'ət]

technology, craftsmanship

ھۈنەرۋەن. ئى [ḥünərwən]

a craftsman

ھېچ. ئال [ḥeq]

not, none:

ھېچ گەپ يوق.

It doesn't matter.

ھېچ پايدىسى يوق.

It won't do any good.

ھېچ يەر

nowhere:

ئۇنى ھېچ يەردىن تاپالمىدىم.

I couldn't find it anywhere.

ھېچبىر. ئال [ḥeqbir]

not any, none:

ھېچبىر تەمى يوق

quite tasteless

ھېچقاچان. ئال [ḥeqkaqan]

ھېرىش-چارچاش. پ
[herix—qarqax]
tiredness, exhaustion

ھېس. ئى [hes]
feeling, emotion:

ھېس قىلماق. پ
to feel, sense, notice
ئۇ يېزىدا چوڭ ئۆزگىرىش بولغانلىقىنى ھېس قىلدى.
He noticed a great change in the village.

ھېساب. ئى [hesab]
an account; arithmetic:
ھېساب دەپتىرى
an account book
بۇ پۇلنى مېنىڭ ھېسابىمغا قوشۇپ قويۇڭ.
Pay this money into my account.
باشقىلارنىڭ ھېسابىغا ياشىماق
to live at someone else's expense

ھېساب ئالماق. پ
to calculate, budget

ھېسابات. ئى [hesa:bat]
a bank account:
ھېسابات نومۇرى
a bank account number
ھېسابات ئورناتماق
to open a bank acount

ھېسابسىز. سۈپ [hesabsiz]
countless, innumerable

ھېساب-كىتاب. ئى
[hesab—kitab]
accounts, accounting:
ئۇنىڭ بىلەن ئاخىر ھېساب-كىتاب قىلىشىمىز.
We need to square up with him.

ھېسابلا-ھېسابلىماق. پ
[hesablimak]
to count, calculate, reckon:
ئۇنى ئەلاچى ئوقۇغۇچى دەپ ھېسابلىغىلى بولىدۇ.
He is an exceptional student.

ھېسابلاش-ھېسابلاشماق. پ
[hesablaxmak]
to compute, calculate:
ھېسابلاش سىزغۇچى
a slide ruler
ھېسابلاش ماشىنىسى
a computer, calculator

ھېسابلان-ھېسابلانماق. پ
[hesablanmak]
to be reckoned, counted as

ھېسابلىق. سۈپ [hesablik]
numbered, counted:
ئۇنىڭ ھېسابلىق كۈنى قالدى.
His days are numbered.

ھېس-تۇيغۇ. ئى
[hes—tuyoɰu]
feelings, sentiments

ھېسداش. ئى [hesdax]

ئېيتىپ بېرەي.
I'll tell you a story.

ھېكايىچى. ئى [ḥeka:yiqi]
a story—teller

ھېكمەت. ئى [ḥekmət]
intelligence, understanding, acumen

ھېلى. رەۋ [ḥeli]
just now, in a minute:
ھېلى بارىمەن.
I'll go in a moment.
ھېلى دېگەن گەپنى ئۇنتۇپ قالدىڭمۇ؟
Have you forgotten what I just said?

ھېلىتىن. رەۋ [ḥeli:tin]
just now, a moment ago:
ئۇ مەكتەپتىن ھېلىغىچە كەلمەيۋاتىدۇ.
He's just left.

ھېلىقى. ئال [ḥeliki]
that, the one over there:
ھېلىقى ئادەم كىم؟
Who's that man?

ھېلىمۇ. رەۋ [ḥelimu]
still, as yet:
گېپىڭىز ھېلىمۇ ئېسىمدە.
I still remember what you said.

ھېيت. ئى [ḥeyt]
a festival, celebration:
روزا ھېيت
a sympathizer, friend

ھېسداشلىق. ئى [ḥesdaxlik]
sympathy, empathy:
ھېسداشلىق بىلدۈرمەك
to express sympathy
مەن ئوغرىلارغا ئانچە ھېسداشلىق قىلمايمەن.
I don't feel much sympathy for thieves.

ھېسسىي. سۈپ [ḥessiy]
perceptual, experiential:
ھېسسىي بىلىم
experiential knowledge

ھېسسىيات. ئى [hessiyat]
emotion, feeling

ھېسسىياتچان. سۈپ [ḥessiyatqan]
emotional, with feeling:

ھېسسىياتلىق. سۈپ [ḥessiyatlik]
with emotion, with feeling
ھېسسىياتلىق يېزىلغان ئەسەر
a work written with feeling

ھېسىپ. ئى [ḥesip]
a kind of sausage

ھېكايە. ئى [ḥekayə]
a story, tale:
ھېكايە فىلىم
a feature film
ھېكايىلەر توپلىمى
a collection of stories
مەن سىلەرگە بىر ھېكايە

ھىد. ئى [hid]
smell, scent:
سېسىق ھىد
a stink, bad odour
مەززىلىك تاماقنىڭ ھىدى
the smell of delicious food
ھىدروگېن. ئى [hidrogen]
hydrogen
ھىدسىز. سۈپ [hidsiz]
odourless, unscented
ھىدلىق. سۈپ [hidlik]
having an odour, scented.
ھىڭگاڭ. سۈپ [hiŋgaŋ]
see below:
ھىڭگاڭ چىش
protruding teeth
ھىلھىلە. ئى [hilhilə]
a thin type of silk:
ھىلھىلە ياغلىق
a silk scarf
ھىم. سۈپ؛ رەۋ [him]
tight, close; tightly:
ھىم ئۆي
a cramped house
ئىشىكنى ھىم ياپماق
to close a door
بوتۇلكىنىڭ ئاغزىنى ھىم قىلماق
to secure the cap of a bottle
ھىمات. ئى [himat]
a supporter, guarantor,

the Roza festival
قۇربان ھېيت
the Korban festival
ھېيتنى خۇشال-خۇرام ئۆتكۈزمەك
to enjoy a festival
ھېيت-بايرام. ئى
[heyt—bayram]
a festival, celebration
ھېيتلا-ھېيتلىماق. پ
[heytlimak]
to visit friends during a festival
ھېيتلىق. سۈپ [heytlik]
festive, celebratory:
ھېيتلىق كىيىم
festive clothes
ھېيىق-ھېيىقماق. پ
[heyikmak]
to revere, respect
ھىجاي-ھىجايماق. پ
[hijaymak]
to grin, smile:
ئۇ ھىجايدى.
He grinned.
ھىجايغاق. سۈپ [hijayɣak]
one who likes to laugh, smile
ھىجران. ئى [hijran]
a leaving, leave—taking
ھىجرىيە. ئى [hijiriyə]
the Muslim calendar

ھىندى. ئى [ḥindi]
an Indian person

ھىندىچە. رەۋ [ḥindiqə]
the Indian language, Indian.

ھىيلە. ئى [ḥiylə]
a trick, ploy, ruse:
ھىيلە ئىشلەتمەك
to use a trick

ھىيلە-مىكىر. ئى
[ḥiylə—mikir]
a trick, ploy, ruse

ھىيلە-مىكىرلىك. سۈپ
[ḥiylə—mikirlik]
devious, tricky, wily

ھىيلە-نەيرەڭ. ئى
[ḥiylə—nəyrəŋ]
a trick, ploy, ruse

ھىيلىگەر. سۈپ [ḥiyligər]
wily, devious, tricky

ھىيلىگەرلىك. ئى
[ḥiyligərlik]
trickery, deviousness, subterfuge

backer

ھىمات تاپماق. پ
to find a backer

ھىمايە. ئى [ḥima:yə]
support, endorsement, backing

ھىمايە قىلماق. پ
to support, endorse

ھىملە-ھىملىمەك. پ
[himlimək]
to tighten, secure something:
بوتۇلكىنىڭ ئاغزىنى ھىملىمەك
to secure the cap of a bottle

ھىممەت. ئى [ḥimmət]
grace, favour, kindness:
ھىممىتىڭىزگە ھەشقاللا.
Thank you for your kindness.

ھىممەتلىك. سۈپ
[ḥimmətlik]
kind, gracious

ئو

ئوبدان. سۈپ [obdan]
good; well:
چوڭ ئانىڭىز ئوبدان تۇرۇۋاتامدۇ؟
Is your grandmother well?

ئوبدان قارىماق. پ

objective, goal:

ئىلمىي تەتقىقات ئوبيېكتى

a research objective

ئوبيېكتىپ. سۈپ [obyektip]

objective, impartial

ئوبيېكتىۋىزم. ئى

[obyektiwizm]

objectivism

ئوپورتۇنىزم. ئى

[oportunizm]

opportunism

ئوپتىك. ئى [optik]

optics

ئوپتىكا. سۈپ [optika]

optical:

ئوپتىكا ئەسۋابلىرى

optical instruments

ئوپتىمىزم. ئى [optimizm]

optimism, confidence

ئوپئوچۇق. سۈپ [op'oquk]

very clear, crystal clear;

wide open:

ئوپئوچۇق هاۋا

very clear weather

ئىشىك ئوپئوچۇق قالدى.

The door was wide open.

ئوپئوخشاش. سۈپ

[op'ohxax]

identical, alike:

ئاكا-ئۇكا ئىككىسى ئوپئوخ-

شاش.

Those two brothers are

to look after your brother.

ئۇكىڭىزغا ئوبدان قاراڭ.

Look after your brother.

ئوبدانچاق. رەۋ [obdanqak]

fawning, flattering

ئوبدانلا-ئوبدانلىماق. پ

[obdanlimak]

to get better, improve

ئوبراز. ئى [obraz]

image, form (in a work of art)

ئوبرازلاش-ئوبرازلاشتۇر-ماق. پ [obrazlaxmak]

to be depicted (in a work of art)

ئوبرازلىق. سۈپ [obrazlik]

figurative; vivid, striking

ئوبزور. ئى [obzor]

comment, editorial (in a newspaper)

ئوبزورچى. ئى [obzorqi]

newspaper commentator, editorial writer

ئوبلاست. ئى [oblast]

a district, administrative area

ئوبوروت. ئى [oborot]

turnovar, circulation(of money):

نەق پۇل ئوبوروتى

cash flow

ئوبيېكت. ئى [obyekt]

The house caught fire.

ئوت قويماق. پ

to set on fire

بىز ئوت قويدۇق.

We set a fire.

بىناغا ئوت قويۇپ بېرىلدى.

The building was set on fire.

ئوت ئۆچمەك

to go out (of a fire):

ئوچاقنىڭ ئوتى ئۆچتى.

The stove has gone out.

ئوت ئۆچۈرمەك

to put out a fire

ئوت ئۆچۈرۈش ئەترىتى

the fire brigade

ئوت ئاچماق

to open fire

ئوت 2. ئى [ot]

grass, pasture:

ئوت ئورماق

to cut grass

ئوت ئورۇش ماشىنىسى

a grass cutting machine, lawn mower

ئوتا-ئوتىماق. پ [otimak]

to weed with a hoe, hoe weeds

ئوتاق. ئى [otak]

hoeing, weeding:

ئوتاق ماشىنىسى

a hoeing machine

very alike.

ئوپئوڭاي. سۈپ [op'oŋay]

very easy, simple

ئوپۇر-توپۇر. تەق

[opur—topur]

see below

ئوپۇر-توپۇر بولماق. پ

to be alarmed, frightened

ئوپۇل-توپۇل. رەۋ

[opul—topul]

hurriedly, quickly:

ئۇ ئوپۇل-توپۇل كىيىنىپ قالدى.

He hurried off.

ئوپېرا. ئى [opera:]

an opera

ئوپېراتسىيە. ئى

[operatsiyə]

a surgical operation:

ئوپېراتسىيە قىلماق. پ

to operate

ئوپېراتور. ئى [operator]

an operator

ئوت 1. ئى [ot]

a fire, a blaze:

ئوتقا چىداملىق خىش

a fire—resistant brick

ئوت ياقماق

to light a fire (eg. for cooking)

ئوت تۇتاشماق

to catch fire

ئۆيگە ئوت تۇتىشىپ كەتتى.

ئوتال-ئوتالماق. پ
[otalmak]
to be hoed:
كېۋەزلەر ئوتىلىپ بولدى.
The young cotton plants have been hoed.

ئوتپەرەس. ئى [otpərəs]
a fire—worshipper:

ئوتتۇرا. سۈپ [ottura]
average, middle, medium; between:
ئوتتۇرا ياشلىق ئادەم
a middle—aged man
ئوتتۇرا مەكتەپ
a middle school
ئوتتۇرا شەرق
the Middle East
ئوتتۇرا ئەسىر
the Middle Ages
ئۇ ئوتتۇرىدا تۇرۇۋاتىدۇ.
He's standing in the middle.

ئوتتۇرىغا ئالماق. پ
to surround; criticize, censure

ئوتتۇرانچى. سۈپ
[otturanqi]
the middle one (eg, of three children)

ئوتتۇرىچە. رەۋ [otturiqə]
average, medium:
ئوتتۇرىچە ئېگىزلىك
the average height
ئوتتۇرىچە مائاش
an average wage

ئوتتۇز. س [ottuz]
thirty

ئوتتۇزىنچى. ئى [ottuzinqi]
the thirtieth

ئوت-چۆپ. ئى [ot—qөp]
grass, weed

ئوتخانا. ئى [othana]
a combustion chamber, furnace:
پويىزنىڭ ئوتخانىسى
the furnace of a (steam) train

ئوت-سامان. ئى
[ot—saman]
weeds and straw

ئوت-سۇ. ئى [ot—su]
water and straw

ئوتسىن-ئوتسىنماق 1. پ
[otsinmak]
to warm oneself by a fire

ئوتلا-ئوتلىماق 1. پ
[otlimak]
to graze, feed
قويلار تاغدا ئوتلاۋاتاتتى.
The sheep were grazing on the mountain.

ئوتلىماق 2. پ [otlimak]
to sip a drink:
چاينى ئوتلىماق
to sip tea

ئوتلات-ئوتلاتماق. پ
[otlatmak]
to put out to grass

ئوتلاق. ئى [otlak]
grass, grasslands

ئوتلام. ئى [otlam]
a mouthful, a sip; a measure word:

بىر ئوتلام سۇ
a sip of water

ئوتلۇق. سۈپ [otluk]
fiery, fire-like:

ئوتلۇق كۆز
fiery eyes

ئوتلۇق مۇھەببەت
passionate love

ئوتۇن. ئى [otun]
firewood:

قۇرۇق ئوتۇن
dry firewood

ئوتۇن-چاۋار. ئى
[otun-qawar]
firewood and dry grass

ئوتىغۇچ. ئى [otioɹuq]
a hoe, weeder

ئوچاق. ئى [oqak]
a stove, oven; source, origin:

توك ئوچاق
an electric stove

مەدەنىيەت ئوچىقى
a place from which culture spreads

ئوچۇق. سۈپ [oquk]
open, fine, clear:

ماگىزىنلار ئوچۇق.
The shops are open.

قەشقەر ئوچۇق شەھەر.
Kashkar is an open city.

ئوچۇق دېڭىز
the open sea

ھاۋا ئوچۇق.
The weather is fine.

ئوچۇق ئاۋاز
a clear voice

ئوچۇقراق سۆزلەڭ.
Please speak more clearly.

ئوچۇق سوت
an open, public trial

ئوچۇق-ئاشكارا. سۈپ
[oquk-axka:ra]
open, open to investigation

ئوچۇق-يورۇق. سۈپ
[oquk-yoruk]
open, not hidden

ئوچۇم. ئى؛ م [oqum]
a small group, handful:

بىر ئوچۇم لۈكچەك
a handful of ruffians

ئوچۇملا-ئوچۇملىماق. پ
[oqumlimak]
to scoop with one's hand

سۇنى ئوچۇملاپ ئىچمەك
to drink water by scooping it the mouth

ئوخشا-ئوخشماق. پ

[ohximak]

to resemble, be similar to; be excellent:

بۇ بالا دادىسىغا ئوخشايدۇ.

This child looks like his father.

يامغۇر ياغىدىغان ئوخشايدۇ.

It looks like rain.

بۇ تاماق بەك ئوخشاپتۇ.

This food is delicious.

ئوخشات-ئوخشاتماق. پ

[ohxatmak]

to liken, compare; be excellent:

ياشلىق دەۋرىنى باھارغا ئوخشاتماق

to liken one's youth to spring

ئۇنى ساڭا ئوخشاتقىلى بولـ ـمايدۇ.

He can't be compared with you.

تاماقنى ئوخشىتىپ ئەتمەك

to cook food very well

ئوخشاش. سۈپ [ohxax]

similar, like, the same:

بۇ ئىككى كىتاب ئوخشاش ئەمەس.

These two books aren't the same.

مېنىڭ سېنىڭكىگە ئوخشاش پەلتويۇم بار.

I have a coat like yours.

ئۇ ساڭا ئوخشاشلا ياخشى.

He's just as good as you.

ئوخشاش-ئوخشاشماق. پ

[ohxaxmak]

to resemble each other:

ئۇلار بەك ئوخشىشىدۇ.

They look very similar.

ئوخشاشلىق. ئى [ohxaxlik]

likeness, similarity

ئۇلار ئوتتۇرىسىدا ھېچقانداق ئوخشاشلىق يوق.

There is no similarity between them.

ئور-ئورماق. پ [ormak]

to harvest:

بۇغداي ئورماق

to harvest wheat

ئورۇش ماشىنىسى

a harvesting machine

ئورا. ئى [o:ra]

a pit, crater, ditch:

ئورا قازماق

to dig a pit

ئورىنى كىم كولىسا ئۆزى چۈشەر.

He who digs a pit will fall into it.

ئورا-ئورىماق. پ [o:rimak]

to roll up, wrap up; surround:

تاماكا ئورىماق
to roll a cigarette
پۇتقا لاتا ئورىماق.
to wrap cloth around one's feet
بۇ شەھەرنىڭ ئەتراپىنى تاغلار ئوراپ تۇرىدۇ.
This city is surronded by mountains.

ئورال-ئورالماق. پ [o:ralmak]
to be wrapped up, rolled up:
يوتقانغا ئورىلىپ ياتماق
to sleep wrapped up in a quilt
قەغەزگە ئورالغان نەرسە
something wrapped in paper

ئورام. م [o:ram]
a roll, package: a measure word
بىر ئورام قەغەز
a roll of paper

ئورەك. ئى [o:rək]
a pit, deep hole

ئوربېتا. ئى [orbeta]
orbit:
يەر شارىنىڭ ئوربېتىسى
the earth's orbit

ئورتا. سۈپ [orta]
middle, medium:
ئورتا مەكتەپ
middle school

ئورتاق. سۈپ [ortak]
common, prevalent:
ئورتاق تىل
a lingua franca
ئورتاق غايە
a common, shared aspiration
(ياۋروپا) ئورتاق گەۋدىسى
the (European) Common Market

ئورتاقلاش-ئورتاقلاشماق. پ [ortaklaxmak]
to be shared, be common to:
قايغۇ-ھەسرەتكە ئورتاقلاشماق
to share someone's grief
بىر نانغا ئورتاقلاشماق
to share a piece of bread

ئوردا. ئى [orda]
a horde; a palace
ئالتۇن ئوردا
the golden horde
خان ئوردىسى
the Khan's palace:

ئورغاق. ئى [orojak]
a sickele:
ئورغاقتەك ئاي
a sickle—shaped moon

ئوركېستىر. ئى [orkestir]
an orchestra

ئورگان. ئى [organ]
organ, body, office:
دۆلەت ئورگانلىرى
the state organs

خەلق گېزىتى كومپارتىيە مەر-
كىزىي كومىتېتىنىڭ ئورگان
گېزىتى.
The People's Daily is the official organ of the central party committee.

ئورگانىزم. ئى [organizm]
an organism

ئورگانىك. سۈپ [organik]
organic:

ئورگانىك خىمىيە
organic chemistry

ئورگانىك ئوغۇت
organic fertilizer

ئورمان. ئى [orman]
a wood, forest

ئورمانچى. ئى [ormanqi]
a forester, forest ranger

ئورمانچىلىق. ئى
[ormanqilik]
forestry:

ئورمانلىق. ئى [ormanlik]
forested, wooded:

ئورمانلىق تاغ
a forested mountain

ئورنا-ئورنىماق. پ
[ornimak]
to be in place:

دېرىزە كېشەككە ئوبدان ئورنىدى.
The window sits well in the frame.

ئۇنىڭ نەسىھەتى قەلبىمنىڭ
چوڭقۇر يېرىگە ئورنىدى.
His advice struck me deeply.

ئورنات-ئورناتماق. پ
[ornatmak]
to put in place, install; establish:

ئىشىك-دېرىزە ئورناتماق
to install doors and windows

ئۇلار تېلېفون ئورناتتى.
They installed a telephone.

دىپلوماتىك مۇناسىۋەت ئورنات-
ماق
to establish diplomatic

ئورنىتىل-ئورنىتىلماق. پ
[ornitilmak]
to be installed; be established

ئورۇش-ئورۇشماق. پ
[o:ruxmak]
to harvest together

ئورۇق. سۈپ [o:ruk]
thin, slim:

ئۇ ناھايىتى ئورۇق.
She's very thin.

ئورۇقلا-ئورۇقلىماق. پ
[o:ruklimak]
to be, become thin:

ئورۇقلاپ كەتتىڭىز!
You've lost weight!

ئورۇن. ئى [orun]
place, seat; a unit:

ۋەدىنى ئورۇندىماق
to fulfill one's promise

ئورۇندۇق. ئى [orunduk]
chair, seat, stool:

يۇمشاق ئورۇندۇق
a comfortable seat

مەن بۇ ئورۇندۇقتا ئولتۇر-
مەن.
I'll sit on this stool.

ئورۇنسىز. سۈپ [orunsiz]
without a seat; unsuitable, groundless:

ئورۇنسىز تەلەپ
an unreasonable request

ئورۇنسىز ئەيىبلىمەك
to blame some one for no reason

ئورۇنسىز ئەندىشە
needless concern

ئورۇنلاش-ئورۇنلاشماق. پ [orunlaxmak]
to live, reside, move into:

ئىشچىلار يېڭى ئۆيلەرگە
ئورۇنلاشتى.
The workers have moved into new houses.

خىزمەتكە ئورۇنلاشماق
to find a job, start work

ئورۇنلاشتۇر-ئورۇنلاشتۇر-ماق. پ [orunlaxturmak]
to place in, arrange, organize:

بۇ ئورۇن بىكارمۇ؟
Is this seat free?

سىز قايسى ئورۇندا ئىشلەي-
سىز؟
Which unit do you work in?

سىز نېمە ئۈچۈن پويىزدا بې-
رىشنىڭ ئورنىدا ئايروپىلانغا
ئولتۇرمايسىز؟
Why don't you fly instead of going by train?

ئايشەم مېنىڭ ئورنۇمدا بار-
سۇن.
Let Aysham go in my place.

ئۇنىڭ ئورنىدا سەن بېرىپ
باققىن.
You go instead of him.

ئورۇندىن تۇرماق
to get up

سىز سائەت قانچىدە ئورنىڭىز-
دىن تۇرىسىز؟
When do you get up?

ئورۇن باسماق. پ
to replace, take the place of

ئورۇنباسار. ئى [orunbasar]
a replacement, successor

ئورۇندا-ئورۇندىماق. پ [orundimak]
to complete, finish, fulfill:

ۋەزىپىنى ئورۇندىماق
to finish a task

بالىلارنى يەسلىگە ئورۇنلاشتۇر-
ماق
to place the children in the nursery
ماڭا بىر ماشىنا ئورۇنلاشتۇ-
رۇپ بېرىڭ.
Please arrange a car for me.

ئورۇنلۇق. سۈپ [orunluk]
having seats; reasonable
ئەللىك ئورۇنلۇق ئاپتوبۇس
a fifty seater bus
ئورۇنلۇق تەلەپ
a reasonable demand

ئورىگىنال. ئى [original]
an original manuscript

ئوز-ئوزماق. پ [ozmak]
to surpass, over take:
باشقا ئەللەردىن ئۆزۈپ كەتمەك
to overtake other countries

ئوزۇق. ئى [o:zuk]
food, nourishment, fodder:
يول ئوزۇقى
dried travel provisions
روھىي ئوزۇق
spiritual food

ئوزۇق-تۈلۈك. ئى
[o:zuk—tülük]
food, nourishment

ئوزۇقلان-ئوزۇقلانماق. پ
[o:zuklanmak]
to eat, consume

**ئوزۇقلاندۇر-ئوزۇقلاندۇر-
ماق.** پ [o:zuklandurmak]
to feed, nourish

ئوزۇقلۇق. سۈپ [o:zukluk]
edible, nourishing

ئوسا. ئى [o:sa]
irrigation which precedes planting

ئوسال. سۈپ [osal]
bad, immoral; low quality:
ئوسال ئادەم
a bad man

ئوسال بولماق. پ
to be embarrassing:

ئوساللاش-ئوساللاشماق. پ
[osallaxmak]
to deteriorate, get worse:
ئۇنىڭ مىجەزى ئوساللىشىۋاتىدۇ.
His temper is getting worse.

ئوساللىق. ئى [osallik]
badness, immorality, indeceency

ئوسما. ئى [osma]
a plant used for making eye—shadow

ئوسۇر-ئوسۇرماق. پ
[osurmak]
to break wind

ئوسۇرغاق. ئى [osurɣak]
a person who breaks wind often

of things you need.

ئوغا. ئى [o:oɑ]
poison, venom

ئوغا ئىچمەك. پ
to take poison;

ئوغسى قاينىماق. پ
to be enraged, angry

ئوغرى. ئى [ooɑri]
a thief, robber, crook;

ئوغرى ئالماق. پ
to be stolen;
بار پۇلۇمنى ئوغرى ئالدى،
قالغىنىنى رەمبال.
It never rains, it pours.

ئوغرى-قاراقچى. ئى
[ori—karakqi]
a thief, robber

ئوغرىلا-ئوغرىلىماق. پ
[ooɑrilimak]
to steal, rob;
ئۇ پۇل ئوغرىلىدى.
He stole some money.

ئوغرىلان-ئوغرىلانماق. پ
[ooɑrilanmak]
to be stolen

ئوغرىلىق. ئى [ooɑrilik]
stealing, thieving, robbery

ئوغرىلىقچە. رەۋ [ooɑrilikqə]
stealthily, furtively;
ئوغرىلىقچە ئاڭلىماق
to eavesdrop, listen at the

ئوسۇرۇق. ئى [osuruk]
a fart;

ئوشتۇ-ئوشتۇماق. پ
[oxtumak]
to break, break off;
دەرەخ شېخىنى ئوشتۇماق
to break off the branch of a tree
نان ئوشتۇماق
to break bread into pieces

ئوشۇق 1. ئى [oxuk]
the ankle(part of the foot);
ئوشۇقۇمنى يارىلاندۇرۇۋالدىم.
I've hurt my ankle.

ئوشۇق 2. سۈپ [oxuk]
surplus, extra, superfluous;
ئوشۇق پۇل
surplus money
ئوشۇق گەپ قۇلاققا ياقماس.
Superfluous words don't please the ear.

ئوشۇقچە. رەۋ [oxukqə]
surplus, waste;
ئوشۇقچە ئاشلىق
surplus food

ئوشۇقلۇق. ئى [oxukluk]
excess surplus;

ئوشۇقلۇق قىلماق. پ
to have an excess
كىبرەكلىك نەرسە ئوشۇقلۇق قىلمايدۇ.
You never have too much

ئوغۇللۇق. سۈپ [oɒɪulluk̡]
having sons

ئۇ بەش ئوغۇللۇق بولدى.
She has five sons.

ئوق 1. ئى [ok̡]
a bullet:

مىلتىقنىڭ ئوقى
a rifle bullet

ئوق يارىسى
a bullet wound

ئوق 2. ئى [ok̡]
the axle (of a wheel):

ئوقەت. ئى [ok̡ət]
business, trade; thing:

بۇ قانداق ئوقەت؟
What kind of thing is this?

ئوقەت قىلماق. پ
to do business:

ئوق-دورا. ئى [ok̡—do:ra]
ammunition, shot, bullets

ئوقلا-ئوقلىماق. پ
[ok̡limak̡]
to load (a gun)

ئوقلان-ئوقلانماق. پ
[ok̡lanmak̡]
to be loaded:

ئوقۇ-ئوقۇماق. پ
[ok̡umak̡]
to read, study:

ئۈنلۈك ئوقۇماق
to read aloud

مەن بىر قىزىق كىتاب

door

ئوغلاق. ئى [oɒɪlak̡]
a young goat:

ئوغلاق تارتىش
bozkashi, a game played on horseback, in which two teams compete for a dead goat

ئوغۇت. ئى [oɒɪut]
fertilizer, manure:

خىمىيىۋى ئوغۇت
chemical fertilizer

ئوغۇتلا-ئوغۇتلىماق. پ
[oɒɪutlimak̡]
to fertilize

ئوغۇل. ئى [oɒɪul]
a son, boy:

يالغۇز ئوغلۇم
my only son

ئوغۇل نەۋرە
a grand—son

مېنىڭ بىر ئوغۇل، بىر قىزىم بار.
I have one boy and one girl.

ئوغۇلچە. رەۋ [oɒɪulqə]
boyish, masculine:

ئوغۇلچە ياسانماق
to dress as a boy

ئوغۇل-قىز. ئى [oɒɪul—k̡iz]
children, sons and daughters

teaching, instruction

ئوقۇر. ئى [okur]

a feeding trough

ئوقۇردەك. ئى [okurdək]

the shoulder blade

ئوقۇش. ئى [okux]

teaching, academic:

ئوقۇش باشلىماق

to start one's studies

ئوقۇش پۈتتۈرمەك

to graduate

ئوقۇش يىلى

an academic year

ئوقۇش تارىخى

academic record

ئوقۇشسىز. سۈپ [okuxsiz]

unschooled, uneducated

ئوقۇشلۇق. ئى [okuxluk]

reading material; educated

ئوقۇغۇچى. ئى [okuoquqi]

a pupil, student:

ئوقۇغۇچىلار ئۇيۇشمىسى

students union

ئوقۇغۇچىلىق. ئى

[okuoquqilik]

studying, learning:

مېنىڭ ئوقۇغۇچىلىق دەۋرىمدە

in my student days

ئوقيا. ئى [okya]

an arrow:

ئوقيا ئېتىش مۇسابىقىسى

an archery competition

ئوقۇدۇم.

I read an interesting book.

نېمە ئوقۇۋاتىسىز؟

What are you reading?

كونا يېزىق ئوقۇيالامسىز؟

Can you read the old script?

خەنزۇچىنى ئۈچ يىل ئوقۇدۇم.

I studied Chinese for three years.

ناخشا ئوقۇماق (ئېيتماق)

to sing a song

ناماز ئوقۇماق

to perform the ritual prayers

ئوقۇبەت. ئى [oku:bət]

distress, suffering

ئوقۇبەتلىك. سۈپ

[oku:bətlik]

distressing, harassing

ئوقۇت-ئوقۇتماق. پ

[okutmak]

to teach, instruct:

ئوقۇتۇش پىلانى

a teaching plan

چەت ئەل تىلىنى ئوقۇتماق

to teach a foreign language

ئوقۇتقۇچى. ئى [okutkuqi]

an instructor, teacher:

مەن بىر ئوقۇتقۇچى.

I'm a teacher.

ئوقۇتقۇچىلىق. ئى

[okutkuqilik]

ئوق-ياراق. ئى [oķ—yaraķ]
ammunition, munitions

ئوكسىدلان-ئوكسىدلانماق. پ
[oksidlanmaķ]
to oxidise

ئوكسىگېن. ئى [oksigen]
axygen

ئوكۇل. ئى [okul]
an injection, syringe:

ئوكۇل سالماق. پ
to give an injection:
مەن ئوكۇل سالدۇردۇم.
I had an injection.

ئوكيان. ئى [okyan]
the ocean:
تىنچ ئوكيان
the Pacific Ocean

ئوكيانشۇناس. ئى
[okyanxunas]
an oceanographer:

ئوڭ 1. سۈپ [oŋ]
right; suitable:
ئوڭ قولۇم
my right hand
ئوڭ تەرەپ
the right side
تۆت كوچىدا ئوڭغا بۇرۇلۇڭ.
Turn right at the crossroads.
ئوڭدىن كەلمەك
to turn out well
ئوڭ تەرىپىدىن قوپماق
to be lucky
بۈگۈن سەن ئوڭ تەرىپىڭدىن قوپقان ئوخشىمامسەن!
Lucky you!

ئوڭ 2. ئى [oŋ]
reality (as opposed to a dream):
بۇ ئوڭۇممۇ، چۈشۈممۇ؟
Am I dreaming or is this really happening?

ئوڭاي. سۈپ [oŋay]
convenient, easy:
بۇ مەسىلىگە جاۋاب بەرمەك ئوڭاي.
This is an easy question to answer.

ئوڭايسىزلان-ئوڭايسىزلانماق. پ [oŋaysizlanmaķ]
to be embarrassed, nonplussed:
مەن ئوڭايسىزلىنىپ قالدىم.
I was embarrassed.

ئوڭايسىزلاندۇر-ئوڭايسىزلاندۇرماق. پ
[oŋaysizlandurmaķ]
to embarrass, disconcert:
ئۇنى ئوڭايسىزلاندۇرۇپ قويما.
Don't embarrass him.

ئوڭايسىزلىق. ئى
[oŋaysizliķ]
shame, embarrassment

ئوڭايلاش-ئوڭايلاشماق. پ
[oŋaylaxmaķ]

to swin the backstroke

ئوڭدا ـ دۈمدە. رەۋ

[oŋda—dümdə]

tossing and turning.

ئوڭدا ـ دۈمدە قىلماڭلار.

Don't toss and turn.

ئوڭشا ـ ئوڭشىماق. پ

[oŋximak]

to repair, put right, mend

ئوڭشات ـ ئوڭشاتماق. پ

[oŋxatmak]

to have mendedm repaired:

ئوڭغۇل ـ دوڭغۇل. سۈپ

[oŋoŋul—doŋoŋul]

bumpy, uneven:

ئوڭغۇل ـ دوڭغۇل يول

a bumpy road

ئوڭلا ـ ئوڭلىماق. پ

[oŋlimak]

to repair, put right, mend:

سائەتنى ئوڭلىماق

to put one's watch right

ۋېلىسىپىتنى ئوڭلىماق

to repair a bicycle

ئوڭلات ـ ئوڭلاتماق. پ

[oŋlatmak]

to have something mended, repaired:

سائەتنى سەمەتكە ئوڭلاتتىم.

Samat repaired my watch.

ئوڭلاش ـ ئوڭلاشماق. پ

[oŋlaxmak]

to ease, become easier, improve:

قاتناش ئوڭشايلاشتى.

Transport has improved.

ئوڭشايلىق. ئى [oŋaylik]

with ease; easily:

ئوڭشايلىق بىلەن ھەل قىلماق

to resolve a problem with ease

ئوڭ ـ تەتۈر. سۈپ

[oŋ—tətür]

positive and negative, front and back

ئوڭتەي ـ توڭتەي. رەۋ

[oŋtəy—toŋtəy]

see below

ئوڭتەي ـ توڭتەي بولماق. پ

to be messy, chaotic

ئوڭچە. رەۋ [oŋqə]

alone, solitary

ئوڭچە تۇرىمەن.

I live alone.

ئوڭچى. ئى [oŋqi]

a rightist, conservative

ئوڭچىلىق. ئى [oŋqilik]

rightism, rightist tendencies:

ئوڭدا. رەۋ [oŋda]

face upwards, on one's back:

ئوڭدا ياتماق

to lie on one's back

ئوڭدىسىغا ئۈزمەك

ئولاش-چولاش. رەۋ
[o:lax—qo:lax]
together, unitedly:
بىز بۇ ئىشنى ئولاش-چولاش قىلىۋەتتۇق.
We finished the job together.

ئولاق. ئى [o:lak]
a wooden feeding trough

ئولپان. ئى [olpan]
dry soil, dry earth

ئولتۇر-ئولتۇرماق. پ
[olturmak]
to sit down, settle; to set (of the sun):
ئولتۇرۇڭ.
Sit down.
ئۇ كاڭدا ئولتۇراتتى.
He was sitting on the kang.
ئولتۇرۇپ كىتاب ئوقۇشقا باشلىماق
to sit down and start reading a book
سىز قەيەردە ئولتۇرىسىز؟
Where do you live?
كۈن ئولتۇرۇۋاتىدۇ.
The sun is setting.

ئولتۇراق. سۈپ [olturak]
residing, settled:
ئولتۇراق جاي
place of residence

to repair

ئوڭلان-ئوڭلانماق. پ
[oŋlanmak]
to have been repaired, mended:
رادىئو ئوڭلاندى.
The radio has been repaired.

ئوڭلۇق. سۈپ [oŋluk]
modest, unassuming:

ئوڭسىز. سۈپ [oŋsiz]
unsuccessful, unproductive

ئوڭۇشسىزلىق. ئى
[oŋuxsizlik]
failure, defeat

ئوڭۇشلۇق. سۈپ [oŋuxluk]
successful, productive:
ئوپېراتسىيە ئوڭۇشلۇق بولدى.
The operation was successful.
مەسىلە ئوڭۇشلۇق ھەل بولدى.
The matter was successfully resolved.

ئولاش-ئولاشماق. پ
[olaxmak]
to gether, cluster around:
ئادەملەر ئۇنىڭغا ئولاشتى.
Many people gathered around him.
گۆشكە چىۋىن ئولاشتى.
Flies gathered round the meat.

ئولتۇراقلاش-ئولتۇراقلاشماق. پ [olturaklaxmak]
to settle in a fixed house, place:
ئولتۇراقلىشىپ چارۋىچىلىق قىلماق
to settle down to raising livestock

ئولتۇراقلاشتۇر-ئولتۇراقلاشتۇرماق. پ [olturaklaxturmak]
to (cause to) settle, live

ئولتۇراقلىق. ئى [olturaklik]
residing in...,living in...:
غالىبىيەت يولىدا ئولتۇراقلىق
residing in Victory Street

ئولتۇرغۇز-ئولتۇرغۇزماق. پ [oltur oɪuzmak]
to (cause to)sit:
بالىنى تىزىدا ئولتۇرغۇزماق
to sit a child on one's knee

ئولتۇرۇش. ئى [olturux]
a dinner party, tea party etc.
قىزلار ئولتۇرۇشى
a women's party

ئولتۇرۇش قىلماق. پ
to throw a party

ئولتۇرۇش-ئولتۇرۇشماق. پ [olturuxmak]
to sit down together
مېھمانلار كەچ كىرگۈچە پاراڭلىشىپ ئولتۇرۇشتى.
The guests sat and talked into the night.
بالىلار چەمبىرەك بولۇپ ئولتۇرۇشتى.
The children sat in a circle.

ئولتۇرۇشلۇق. سۈپ [olturuxluk]
residing, living:
بىر هويلىدا ئولتۇرۇشلۇق كىشىلەر
all the residents of a courtyard

ئولجا. ئى [olja]
booty, spoils

ئوماق. سۈپ [omak]
lovely, sweet:

ئوماقلاش-ئوماقلاشماق. پ [omaklaxmak]
to be lovely, sweet

ئومۇم. ئى [omum]
everyone, the public:
ئومۇم ئالدىدا
in public
ئومۇمنىڭ مۈلكى
public property

ئومۇمەن. رەۋ [o:mumən]
generally, usually, on the whole:
ئومۇمەن ئېيتقاندا
usually speaking
ئومۇمەن ئېيتقاندا، باهار بە-

[omumiylik]
generality, universality:
ئومۇمىيلىق كۆز قارىشى
an overall view
ئومۇن-ئومۇنماق. پ
[omunmak]
to indulge in wishful thinking.
سەن ئومۇنۇپ قالما، ئۇنىڭدىن ئۈمىد يوق.
Don't be wishful, there's no hope of that.
ئومۇندۇر-ئومۇندۇرماق. پ
[omundurmak]
to cause someone to think wishfully
ئون. س [on]
ten
ئون ئالتە. س
sixteen
ئون بىرىنچى ئاي. ئى
November
ئونەيلەن. س [onəylən]
ten people
ئونلاپ. س [onlap]
tens of, scores of
ئونلۇق. سۈپ [onluk]
ten, decimal:
ئونلۇق سان
decimal numbers
ئونىنچى. س [oninqi]
the tenth:

شىنچى ئايدىن باشلىنىدۇ.
Spring generally begins in May.
ئۇ ئومۇمەن شۇنداق ئىدى.
He's usually like that.
ئومۇملاش-ئومۇملاشماق. پ
[omumlaxmak]
to be common, popular
ئومۇملاشتۇر-ئومۇملاشتۇرماق. پ [omumlaxturmak]
to pupularize, make widely available:
مائارىپنى ئومۇملاشتۇرماق
to make education widely available
ئومۇملاشتۇرۇل-ئومۇملاشتۇرۇلماق. پ
[omumlaxturulmak]
to be popularized
ئومۇمىي. سۈپ [omu:miy]
general, total, public:
ئومۇمىي سايلام
a general election
ئومۇمىي پرىنسىپ
a general principle
ئومۇمىي يىغىن
a plenary session
ئومۇمىي سان سەككىز مىليوندىن ئارتۇق.
The total number is over 8 million.
ئومۇمىيلىق. ئى

ئونىنچى ئاي. ئى
October

ئوۋ. ئى [ow]
hunting, stalking; game:
ئالدىمىزدا ئوۋ ئۇچرىمىدى.
We didn't find any game.

ئوۋغا چىقماق. پ
to go hunting.

ئوۋچى. ئى [owqi]
a hunter, stalker

ئوۋلا-ئوۋلىماق. پ
[owlimak]
to hunt, stalk

ئوي. ئى [oy]
idea, thought, notion:
يازغۇچىنىڭ ئويىدا
in the mind of the author
ئويغا پاتماق
to be deep in thought
نېمە ئويدا يۈرىسەن؟
What are you thinking about?
مەن ئۆيدە قېلىش ئويىدا.
I'm thinking of staying at home.

ئوي-ئويماق. پ [oymak]
to carve, engrave; hollow out:
تاۋۇزنى ئويۇپ يېمەك
to eat a melon by hollowing it out
تامغا ئويماق
to engrave a wall

ئوي-پىكىر. ئى
thought, ideas, suggestions:

ئويچان. سۈپ [oyqan]
contemplative, deepthinking:

ئويچانلىق. ئى [oyqanlik]
contemplation, meditation:
ئۇ ئويچانلىقىدىن كېسەل بولۇپ قالدى.
He became sick from over—contemplation.

ئوي-چوڭقۇر. سۈپ
[oy—qoŋkur]
bumpy, rough, uneven

ئوي-خىيال. ئى
[oy—hiyal]
thoughts, ideas, opinions

ئوي-دوڭغۇل. سۈپ
[oy—doŋoɣul]
bumpy, rough, uneven:
ئوي-دوڭغۇل يول
a bumpy road

ئويدۇر-ئويدۇرماق. پ
[oydurmak]
to have something carved; to fabricate:
پىتنە-پاسات ئويدۇرۇپ چىقماق
to spread lying rumours

ئويدۇرما. سۈپ [oydurma]
fabricated, concocted:
ئويدۇرما سۆز
lies, falsehood

ئوي-دۆڭ. سۈپ [oy—dəŋ]
bumby, rough, uneven

ئويغات-ئويغاتماق. پ
[oyoɪatmak]
to wake someone up:
مېنى سائەت يەتتىدە ئويغىتىۋەت-
سىڭىز.
Please wake me up at seven.

ئويغاق. سۈپ [oyoɪak]
awake, up, alert:
تۈن بويى ئويغاق ياتتىم.
I stayed awake all night.
ئۇ تېخى ئويغاق.
He's still awake.

ئويغان-ئويغانماق. پ
[oyoɪanmak]
to awake:
ئۇ تېخى ئويغانمىدى.
He hasn't woken up yet.
ئۈچىنچى دۇنيا ئەللىرى
ئويغاندى.
The peoples of the third world have awoken.

ئويلا-ئويلىماق. پ
[oylimak]
to think, think over, consider:
ئويلاپ جاۋاب بەرمەك
to give a measured answer
ئاۋۋال ئويلا، كېيىن سۆزلە.
Think before you speak.
نېمە ئويلاۋاتىسىز؟
What are you thinking about?
ئۇ ئويلاپ كۆرۈپ رەت قىلدى.
He thought it over, then refused.
ئويلاپ تاپماق
to think over and find the answer
مەن ئۇنى چوقۇم ئويلاپ
تاپىمەن.
I'll think it over and find the right answer.
ئۆزىنى ئەقىللىق دەپ
ئويلىماسلىق كېرەك.
One shouldn't consider oneself clever.

ئويلىمىغان. سۈپ
unexpected, suprise:
بىزنىڭكىگە ئويلىمىغان مېھمان-
لار كېلىپ قالدى.
We had some unexpected guests.

ئويلاندۇر-ئويلاندۇرماق. پ
[oylandurmak]
to make some one think:
كىشىنى ئويلاندۇرىدىغان ئىش
a thought — provoking matter

ئويما. سۈپ [oyma]
carved, in relief:
ئويما خەت

شاھمات ئوينىماق
to play chess

قىمار ئوينىماق
to bet, wager, gamble

يۈرىكىم ئويناپ كەتتى.
My heart skipped a beat.

ئويناتـ ئويناتماق. پ
[oynatmak]
to play with, amuse:

سەن ئۇكاڭنى ئوينىتىپ تۇر،
مەن مەجلىسكە باراي.
You amuse your brother, I'm going to a meeting.

ئويناشـ ئويناشماق. پ
[oynaxmak]
to play with:

ئوت بىلەن ئويناشماق
to play with fire

ئۆزىنىڭ ھاياتى بىلەن ئويناشماق
to play with, risk one's life

ئويناقشىـ ئويناقشىماق. پ
[oynakximak]
to skip and dance for joy:

ئويناقلاـ ئويناقلىماق. پ
[oynaklimak]
to skip and dance for joy:

قوزىلار يايلاقتا ئويناقلاپ يۈرمەكتە.
The lambs are skipping in the grasslend.

ئويۇق. ئى [oyuk]
a closet, cupboard:

carved letters

ئويما گۈللۈك مۇقاۋا
a book cover imprinted with a flower pattern

ئويماق. ئى [oymak]
a thimble; small, tiny:

ئويماقتەك ئېغىز
a tiny mouth

ئويمان. سۈپ [oyman]
hollow, void; lowlying

ئويمانلىق. ئى [oymanlik]
low — lying land, a depression:

تۇرپان ئويمانلىقى
the Turpan depression

ئويمان-دۆڭ. سۈپ
[oyman—doŋ]
bumpy, uneven, rough

ئويمىچى. ئى [oymiqi]
a carver, engraver

ئويمىكەش. ئى [oymikəx]
a carver, engraver

ئويناـ ئوينىماق. پ
[oynimak]
to play, perform, dance

باللار سىرتتا ئويناۋاتىدۇ.
The children are playing outside.

ئۇسسۇل ئوينىماق.
to dance

ئۇلار ئۇسسۇل ئوينىدى.
They performed a dance.

چىنە-قاچىلارنى ئويۇقتا تىزىپ قويماق

to arrange the china in the cupboard

ئويۇل-ئويۇلماق. پ

[oyulmak]

to be carved; to collapse

ئويۇن. ئى [oyun]

a geme;an act,performance;

ۋالىبول ياخشى ئويۇن.

Volleyball is a good game.

ئويۇن قويماق. پ

to put on a performance

ئويۇن-تاماشا. ئى

[oyun—tama:xa]

games, sports

ئويۇن-چاقچاق. ئى

[oyun—qakqak]

fun and games

ئويۇن-چاقچاقچى. ئى

[oyun—qakqakqi]

a fun, lively person

ئويۇنچۇق. ئى [oyunquk]

a toy, plaything

ئويۇنچى. ئى [oyunqi]

a player, performer

ئويۇنخانا. ئى [oyunhana]

a playground

ئويۇن-كۈلكە. ئى

[oyun—külkə]

smilling and laughing

ئويۇن-كۈلكە قىلماق. پ

to smile and laugh, have fun

ئۇ

ئۇ. ئال [u]

he, she, it, that;

بۇنى ئۇ ئۆزى كۆتۈردى.

He lifted it himself.

ئۇ شۇ يەردە ئولتۇرماقتا.

He's sitting over there.

ئۇنىڭدىن كېيىن

after that

ئۇ دۇنيا

the other world, the next world

ئۇنىڭ ئۈستىگە

in addition, what is more

ئۇ چاغدا

at that time

ئۇ ھالدا

in that case

ئۇپا. ئى [upa]

face powder

ئۇپا-ئەڭلىك. ئى

مەكتەپنىڭ ئۇتتۇرىدا بىر دۇ-
كان بار.
There's a shop opposite the school.

ئۇتتۇر ماڭماق. پ
to walk in a straight line

ئۇتتۇر-ئۇتتۇرماق. پ
[utturmak]
to lose, be defeated:
بۈگۈنكى توپ مۇسابىقىسىدە بىز
ئۇتتۇردۇق.
We lost today's game.

ئۇتقۇز-ئۇتقۇزماق. پ
[utkuzmak]
to lose, be defeated

ئۇتوپىزم. ئى [utopizm]
utopianism, idealism

ئۇتوپىيە. ئى [utopiyə]
utopia, cloud nine

ئۇتۇش-ئۇتۇشماق. پ
[utuxmak]
to win, be victorious

ئۇتۇق. ئى [utuk]
a win, victory; achievement:

ئۇتۇق قازانماق. پ
to win a victory

ئۇتۇل-ئۇتۇلماق. پ
[utulmak]
to be defeated, to lose:

ئۇجۇر-بۇجۇر. ئال
[ujur—bujur]
the finest details, the ins

[upa—əŋlik]
cosmetics, make—up:

ئۇپرا-ئۇپرىماق. پ
[uprimak]
to deteriorate,
ماشىنىنىڭ بەزى دېتاللىرى
ئۇپراپ كەتتى.
Some parts of the car have deteriorated.

ئۇپرات-ئۇپراتماق. پ
[upratmak]
to wear away, wear out:
پىيادە تولا مېڭىپ ئايغىمنى
ئۇپرىتىۋەتتىم.
My shoes are worn out from my walking so much.

ئۇپۇق. ئى [upuk]
the horizon:
ئۇپۇق سىزىقى
the horizon

ئۇپىلا-ئۇپىلىماق. پ
[upilimak]
to powder one,s face, make—up

ئۇت-ئۇتماق. پ [utmak]
to win, be victorious:
مۇسابىقىدە ئۇتماق
to win a competition
كىم ئۇتتى؟
Who won?

ئۇتتۇر. رەۋ [uttur]
opposite, facing; straight:

to fly; be used up:

قۇشلار جەنۇبقا قاراپ ئۇچۇپ كەتتى.

The birds have flown south.

ئايروپىلان ئۇچۇۋاتىدۇ.

The plane is in flight.

ئۇچا. ئى [uqa]

the back; the body

ئۇچار. پ [uqar]

flying, able to fly:

ئۇچار بىلىق

a flying fish

ئۇچار ئات

a flying horse

ئۇچرا-ئۇچرىماق. پ

[uqrimak]

to meet, bump into, come across:

كىنوخانىدا بىر تونۇشقا ئۇچراپ قالدىم.

I bumped into a friend in the cinema.

مۇنداق ئەھۋال دائىم ئۇچرايدۇ.

That's a common occurrence.

ئۇچرات-ئۇچراتماق. پ

[uqratmak]

to meet with, come across:

زىيانغا ئۇچراتماق

to meet with loss

بۈگۈن كوچىدا بىر كونا دوستۇمنى ئۇچراتتىم.

and outs:

ئۇجۇر-بۇجۇرىغىچە سورىماق

to ask detailed questions

ئۇيغۇرچىنى ئۇجۇر-بۇجۇرىغىچە بىلمەك

to know Uighur extremely well

ئۇجۇق-ئۇجۇقماق. پ

[ujukmak]

to choke, gag:

ئۇ بۇ گەپنى ئاڭلاپلا ئۇجۇقۇپ كەتتى.

He choked on hearing that.

ئۇجۇقتۇر-ئۇجۇقتۇرماق. پ

[ujukturmak]

to strangle, throttle someone, to silence:

ئۇ بىر ئېغىز گەپ بىلەن ئۇنى ئۇجۇقتۇرۇۋەتتى.

She silenced him with a single word.

ئۇچ. ئى [uq]

the tip, point, pinnacle:

قەلەم ئۇچى

the tip of a pen

پىچاق ئۇچى

the point of a knife

ئۇچىغا چىقماق. پ

to go to extremes

ئۇچىغا چىققان جىنايەتچى

a flagrant criminal

ئۇچ-ئۇچماق. پ [uqmak]

to spark, sparkle, flash:

ئوت ئۇچقۇنلاپ كەتتى.

The fire was spitting.

ئاسماندا قار ئۇچقۇنلاۋاتاتتى.

Snow flakes sparkled in the sky.

ئۇچلا-ئۇچلىماق. پ

[uqlimak]

to sharpen, cut to a point:

قېرىنداشنى ئۇچلىماق

to sharpen a pencil

ئۇچلۇق. سۈپ [uqluk]

sharp, pointed:

ئۇچلۇق پىچاق

a sharp knife

ئۇچما. سۈپ [uqma]

high, towering:

ئۇچما ساراي

a towering building

تاغنىڭ ئۇچما چوققىسى

the towering mountain peak

ئۇچۇر. ئى [uqur]

a message, note, dispatch:

ئۇچۇر بەرمەك. پ

to give a message

ئۇچۇر-ئۇچۇرماق. پ

[uqurmak]

to(cause to)fly, blow about:

كەپتەر ئۇچۇرماق

to fly pigens

لەگلەك ئۇچۇرماق

to fly a kite

I met an old friend in the street today.

ئۇچراش-ئۇچراشماق. پ

[uqraxmak]

to meet, get together:

دوستلار ئۇچراشتى.

The friends met together.

ئۇچراشتۇر-ئۇچراشتۇرماق. پ [uqraxturmak]

to bring together, cause to meet:

مېنى ئۇنىڭغا ئۇچراشتۇرۇڭ.

Take me to meet him.

ئۇچقۇچى. ئى [uqkuqi]

a pilot, flier:

ئۇچقۇچىلار مەكتىپى

a pilot training school

ئۇچقۇچىلىق. ئى

[uqkuqilik]

flying, piloting

ئۇچقۇر. سۈپ [uqkur]

good at flying

ئۇچقۇر قۇش

a bird that flies well

ئۇچقۇن. ئى [uqkun]

a spark, sparkle, flash:

ئېلېكتر ئۇچقۇنى

an electric spark

ئۈمىد ئۇچقۇنلىرى

sparkles of hope

ئۇچقۇنلا-ئۇچقۇنلىماق. پ

[uqkunlimak]

My wish has come true.

ئۇخلا-ئۇخلىماق. پ
[uhlimak]
to be asleep, go to sleep:

گەپ قىلماي، ئۇخلا.
Be quiet and go to sleep.

جىم! بۇ بوۋاق ئۇخلاۋاتىدۇ.
Shh! The baby's asleep.

سىز قاچان ئۇخلايسىز؟
When do you go to sleep?

ئۇخلىماي چۈش كۆرمەك
to see a vision

ئۇخلاش كىيىمى
night—wear, pyjamas.

ئۇخلات-ئۇخلاتماق. پ
[uhlatmak]
to put to sleep:

بالىنى ئۇخلاتماق
to put a child to sleep

ئۇخلىتىدىغان دورا
sleeping pills

كىشىنى ئۇخلىتىپ قويىدىغان ھېكايە
a story which puts people to seleep

ئۇخلاش-ئۇخلاشماق. پ
[uhlaxmak]
to be asleep together:

ئۆيدىكىلەر ئۇخلىشىپ قاپتۇ.
Everyone in the house was asleep.

ئۇدا. رەۋ [uda]

ئۇچۇرۇپ كۆككە كۆتۈرمەك
to blow something into the sky

شامال غازاڭنى ئۇچۇرۇپ كەتتى.
The wind was blowing the dead leaves about.

ئۇچۇرما. رەۋ [uqurma]
see below

ئۇچۇرما بولماق. پ
to be able to fly:

كەپتەر ئۇچۇرما بولۇپتۇ.
The pigeon can fly now.

بۇ قىز ئۇچۇرما بولۇپ قاپتۇ.
This girl has grown to be a woman.

ئۇچۇق. ئى [uquk]
measle (a disease)

ئۇچۇقلا-ئۇچۇقلىماق. پ
[uquklimak]
to tell off, reprimand

ئۇچۇن-ئۇچۇنماق. پ
[uqunmak]
to get sick (from shock)

ئۇچىلىق. ئى [uqilik]
a donkey saddle

ئۇختا [uhta]
see below

ئۇختىسىغا كەلمەك. پ
to come true(of a prediction etc.):

مېنىڭ ئويۇم ئۇختىسىغا كەلدى.

to hit, strike, knock:

ئۇ ساقچىنى ئۇردى.

He hit a policeman.

ئۇ ئوغلىنى تاياق بىلەن ئۇردى.

He beat his son with a stick.

ئەگەر هارامزادىلىك قىلساڭ ئۇرىمەن.

If you're naughty, I'll smack you.

بېشىمنى ئىشىككە ئۇرۇۋالدىم.

I hit my head on the door.

تام سائىتى ئالتىگە قوڭغۇراق ئۇردى.

The clock struck six.

ئاھ ئۇرماق

to sigh, moan

ئۇران. ئى [uran]

Uranus

ئۇرتوقاي. رەۋ [urtokay]

see below

ئۇرتوقاي قىلماق. پ

to hit, beat up

ئۇرغۇ. ئى [urʁu]

stress, emphasis:

ئۇرغۇ بىرىنچى بوغۇمدا.

The stress is on the first syllable.

ئۇرغۇ بەلگىسى

a stress mark

ئۇرغۇ-ئۇرغۇماق. پ

[urʁumak]

continuously, without letting up:

ئۇدا ئۈچ كۈن بوران چىقتى.

The storm blew continuously for three days.

ئۇدۇل. رەۋ [udul]

opposite, adjacent; straight:

كىنوخانا مەسچىتنىڭ ئۇدۇلىدا.

The cinema is opposite the mosque.

ئۇدۇل مېڭىپ، سول تەرەپكە بۇرۇلۇڭ.

Walk straight on, then turn left.

ئۇدۇللۇق. رەۋ [udulluk]

in quick succession, at once:

ئۇدۇللۇق پىشۇرۇپ ئۇدۇللۇق ساتماق

to sell freshly cooked food

ئۇدۇللۇق ئېلىپ ئۇدۇللۇق يەپ تۇرماق

to buy something and cat it on the spot

ئۇدۇم. ئى [udum]

a secret recipe; heriditary:

ئاتا-بوۋىسىدىن قالغان ئۇدۇم

a recipe handed down from one's ancestors

بۇ كېسەل ئۇنىڭ ئۇدۇمىدا بار.

This is a hereditary disease.

ئۇر-ئۇرماق. پ [urmak]

a war of liberation

ئىككىنچى دۇنيا ئۇرۇشى

the Second World War

مەن كىشىلەرنىڭ ئۇرۇشقىنىنى كۆردۈم.

I saw a fight.

ئۇرۇش ئېلان قىلماق

to declare war

گېرمانىيە فرانسىيىگە ئۇرۇش ئېلان قىلغان.

Germany declared war on France.

ئۇرۇش قىلماق. پ

to fight, wage war

ئۇرۇش-ئۇرۇشماق. پ [uruxmak]

to fight against one another:

ئۇلار ئۇرۇشۇۋاتاتتى.

They were fighting.

ئۇرۇشپەرەس. سۈپ [uruxpərəs]

one who likes to fight

ئۇرۇشقاق. سۈپ [uruxkak]

one who likes to fight

ئۇرۇق. ئى [uruk]

a seed, grain:

ئۇرۇق-ئايماق. ئى [uruk—aymak]

a clan, tribe

ئۇرۇق-ئەجداد. ئى [uruk—əjdad]

to gush forth, pour, well up:

بۇلاقتىن سۇ ئۇرغۇپ چىقاتتى.

Water was gushing out of the spring.

ئۇرغۇسىز. سۈپ [urojusiz]

unstressed. unem phasized

ئۇرغۇسىز بوغۇم

an unstressed syllable

ئۇرغۇلۇق. سۈپ [urojuluk]

stressed, emphasized:

ئۇرغۇلۇق بوغۇم

a stressed syllable

ئۇرغۇلۇق ئوقۇماق

to stress while reading

ئۇركالتەك. ئى [urkaltək]

see below

ئۇركالتەك قىلماق. پ

to beat up, hit

ئۇرۇپ-سوقۇپ. پ [urup—sokup]

perfuncrotily, careless:

ئىشنى ئۇرۇپ-سوقۇپ پۈتتۈرمەك

to do something perfunctorily

ئۇر-ئۇر. سۈپ [ur—ur]

see below

ئۇر-ئۇر قىلماق. پ

to beat up, strike:

ئۇرۇش. ئى [urux]

fighting, war, struggle:

ئازادلىق ئۇرۇش

to try and open the door

ئۈز. سۈپ [uz]

dexterous; good, beautiful:

بۇ قىزنىڭ قولى ئۈز ئىكەن.

This girl is very dexterous.

ئۈز ئايال

a beautiful woman

ئاز قىل، ئۈز قىل.

Quality before quantity.

ئۈزا-ئۈزىماق. پ [uzimak]

to leave, go:

مېھمانلار ئۈزاپ كەتتى.

The guests have left.

ئۈزات-ئۈزاتماق. پ

[uzatmak]

to stretch out; to see someone off:

قول ئۈزاتماق

to stretch out one's hand

مېھمانلارنى ئۈزاتماق

to see the guests off

ئۈزار-ئۈزارماق. پ

[uzarmak]

to become longer:

كۈن ئۈزاردى.

The days are lengthening.

ئۈزارت-ئۈزارتماق. پ

[uzartmak]

to extend, lengthen

ئۇلار مۇددەتنى ئۈزارتتى.

They extended the time.

گەپنى ئۈزارتماق

forefathers, ancestors

ئۇرۇق-تۇغقان. ئى

[uruk—tuoıkan]

relatives, relations

ئۇرۇق تاللىماق. پ

to select seed

ئۇرۇق چاچماق. پ

to sow

ئۇرۇق-جەمەت. ئى

[uruk—jəmət]

relatives; co—religionists

ئۇرۇقداش. ئى [urukdax]

a person of the same clan or religion

ئۇرۇقدان. ئى [urukdan]

the testicles

ئۇرۇقلان-ئۇرۇقلانماق. پ

[uruklanmak]

to breed, produce

ئۇرۇقلاندۇر-ئۇرۇقلاندۇرماق. پ [uruklandurmak]

to breed, cross:

سۈنئىي ئۇرۇقلاندۇرۇش

artificial fertilization

ئۇرۇل-ئۇرۇلماق. پ

[urulmak]

to be hit, struck

ئۇرۇن-ئۇرۇنماق. پ

[urunmak]

to try, attempt to:

ئىشىكنى ئېچىشقا ئۇرۇنۇپ كۆرمەك

a long life

ئۇزن يوللۇق تېلېفون

long distance telephone call

ئۇزۇن ئۆتمەي

soon after, not long after

ئۇزۇنچاق. سۈپ [ozunqak]

elongated, long

ئۇزۇنقۇلاق. سۈپ

[uzunkulak]

one who keeps, his ears to the ground

ئۇزۇن-قىسقا. سۈپ

[uzun—kiska]

length, span; uninteresting talk

ئۇزۇن-قىسقا گەپ

uninteresting talk

ئۇزۇنلۇق. ئى [uzunluk]

length, span:

جوزىنىڭ ئۇزۇنلۇقى ۋە كەڭلىكىنى ئۆلچىمەك

to measure the length and breadth of the table

ئۇزۇنلۇقى قانچە مېتر كېلىدۇ؟

How many metres long is it?

ئۇس-ئۇسماق. پ [usmak]

to ladle out, spoon out:

ئاش ئۇسماق

to ladle out food

ئۇستا 1. ئى [usta]

a master craftsman

to talk for a long time

ئۇزاق. رەۋ [uzak]

long, extended, protracted:

ئۇزاق ۋاقىت

a long time

ئۇزاق مۇساپە

a long way

ئۇزاق تارىخ

a long history

ئۇزاقتىن بۇيان

since time immemorial

ئۇزاق ئۆتمەيلا

shortly afterwards

ئۇزاقلا-ئۇزاقلىماق. پ

[uzaklimak]

to take one's leave, go

ئۇزاقلاش-ئۇزاقلاشماق. پ

[ozaklaxmak]

to take one's leave, go

ئۇزاقلاشتۇر-ئۇزاقلاشتۇرماق. پ [uzaklaxturmak]

to cause to go, see off

ئۇزاقلىق. ئى [uzaklik]

length, distance protraction

ئۇزلاش-ئۇزلاشماق. پ

[uzlaxmak]

to be dexterous; beautiful

ئۇزۇن. سۈپ [uzun]

long, extended:

بىز ئۇزۇن ساقلىدۇق.

We waited a long time.

ئۇزۇن ئۆمۈر

ئۇسسۇل. ئى [ussul]
a dance; manners:
بالېت ئۇسسۇلى
ballet dancing
ئۇسسۇل ئوينىماق.
to dance
ئۇسسۇل ئويناامسىز؟
Will you dance?
بالىلار ياخشى ئۇسسۇللارنى ئۆگىنىشى كېرەك.
Children should learn good menners.

ئۇسسۇلچى. ئى [ussulqi]
a dancer

ئۇسسۇلۇق. سۈپ [ussuluk]
accompanied by dancing:
ئۇسسۇللۇق ناخشا
a song with dance

ئۇسسۇللۇق. ئى [usulluk]
a drink, beverage

ئۇسلۇب. ئى [uslub]
style of writing:
ئۇسلۇبى راۋان
a flowing style
ماقالىنىڭ ئۇسلۇبى
the style of the artical

ئۇسۇل. ئى [usul]
a method, way, manner:
بىز ئوخشىمىغان ئۇسۇللارنى قوللىنىمىز.
We use different methods.
ئۇ بىزگە بىلىق تۇتۇشنىڭ ئەڭ

ئۇستا 2. سۈپ [usta]
to be good at:
ئۇستا ياغاچچى
a good carpenter
ئۇ شاھماتقا ئۇستا.
He's good at chess.

ئۇستات. سۈپ [ustat]
skilful, dexterous

ئۇستاتلىق. ئى [ustatlik]
skill, dexterity

ئۇستاز. ئى [ustaz]
a craftsman, tutor; form of address

ئۇستىخان. ئى [ustihan]
a bone, skeleton:
بىر تېرە بىر ئۇستىخان بولۇپ قالماق
to be nothing but skin and bones

ئۇستىكار. ئى [ustikar]
a craftsman, artisan

ئۇسسا-ئۇسسىماق. پ
[ussimak]
to be thirsty:
ئۇسسىدىم.
I'm thirsty.
ئۇسساپ كەتتىم
I'm thirsty.

ئۇسسۇز. سۈپ [ussuz]
thirsty, parched

ئۇسسۇزلۇق. ئى [ussuzluk]
thirst, dryness

smaller change

ئۇششۇق. سۈپ [uxxuk]

a rascal, ruffian

ئۇششۇقلۇق. ئى [uxxukluk]

rowdiness, bullying

ئۇق-ئۇقماق. پ [ukmak]

to know, understand:

ئۇقامسىز؟

Do you understand? Got it?

بۇ ئىشنىڭ ئاسان ئەمەسلىكىنى ئۇقىمەن.

I know this isn't easy.

غەرىزىڭنى ئۇقتۇم.

I know what you mean.

ئۇقا. ئى [uka]

a silk thread

ئۇقار. ئى [ukar]

a goose, swan

ئۇقتۇر-ئۇقتۇرماق. پ

[ukturmak]

to tell, inform, publicize:

ئۇ خەۋەرنى ھەممىگە ئۇقتۇرۇش لازىم.

This information should be widely publicized.

ئۇقتۇرۇش. ئى [ukturux]

a notice, sign, advertisement

ئۇقتۇرۇش چىقارماق. پ

to issue a proclamation

ئۇقتۇرۇل-ئۇقتۇرۇلماق. پ

[ukturulmak]

to be publicized

ياخشى ئۇسۇلىنى كۆرسىتىپ قويدى.

He showed us the best way to catch fish.

ئۇسۇل-چارە. ئى

[usul—qa:rə]

a method, way

ئۇشبۇ. ئال [uxbu]

this:

ئۇشبۇ خەت تۇرنىساغا تېگىدۇ.

This letter is for Turnisa.

ئۇشتۇمتۇت. رەۋ

[uxtumtut]

suddenly, all of a sudden:

ئۇشتۇمتۇت ھۇجۇم قىلماق

to attack suddenly

ئۇششاق. سۈپ [uxxak]

slender, delicate, petty:

ئۇششاق يامغۇر

light rain

ئۇششاق بالا

a slender child

ئۇششاق مەسىلە

a petty problem

ئۇششاق-چۈششەك. سۈپ

[uxxak—qüxxək]

fragmentary, scrappy

ئۇششاقلا-ئۇششاقلىماق. پ

[uxxaklimak]

to break into pieces:

پۇلنى ئۇششاقلىماق

to convert money into

ئۇقۇش ـ ئۇقۇشماق. پ
[ukuxmak]
to understand, ask about

ئۇقۇشلۇق. سۈپ [ukuxluk]
understandable, comprehensibe

ئۇقۇشماسلىق. ئى
[ukuxmaslik]
a misunderstanding, mistake

ئۇقۇم. ئى [ukum]
a concept, idea

ئۇقۇمسىز. سۈپ [ukumsiz]
hard to understand or concieve

ئۇقۇملۇق. سۈپ [ukumluk]
understandable, easy to conceive

ئۇقۇمۇشلۇق. سۈپ
[ukumuxluk]
understanding, discerning, wise:

ئۇقۇمۇشلۇق ئادەم
an enlightened man

ئۇكا. ئى [uka]
a younger sibling

ئۇكىلىق. سۈپ [ukilik]
brotherly, sisterly:

ئۇكىلىق مۇناسىۋەت
brotherly relations

ئۇل. ئى [ul]
a foundation, base:

تامنىڭ ئۇلى
the foundations of the wall

ئۇلار تېخىچە ئۇل كولاۋاتىدۇ.
They're still digging the foundations.

ناننىڭ ئۇلى كۆيۈپ كەتتى.
The bread is burnt underneath.

ئۇلا ـ ئۇلىماق. پ [ulimak]
to connect, tie up:

توك سىمىنى ئۇلىماق
to make an electrical connection

بۇ پارچە تۆمۈرلەرنى ئۇلاڭ.
Join these pieces of iron together.

ئۇلات ـ ئۇلاتماق. پ
[ulatmak]
to have something connected

ئۇلار. ئال [ular]
they, them:

ئۇلار ئۆزبېك.
They are Uzbeks.

بىز ئۇلارغا رەسىملىرىمىزنى كۆرسەتتۇق، بىراق ئۇلارنىڭـ كىنى كۆرمىدۇق.
We showed them our photos, but we didn't see theirs.

ئۇلاش ـ ئۇلاشماق. پ
[ulaxmak]
to join up, connect:

ئىككى سىم ئۇلاشتى.

ئۇلتىماتوم. ئى
[ultimatum]
an ultimatum

ئۇلغاي-ئۇلغايماق. پ
[uloaymak]
to increase, become larger.
ئىش ئۇلغايدى.
The matter has been aggravated.
ئارمىيىنىڭ كۈچى ئۇلغايدى.
The army has become stronger.

ئۇلغايت-ئۇلغايتماق. پ
[uloaytmak]
to cause to increase

ئۇلۇغ. سۈپ [uluo]
big, great, wonderful; leader:
ئۇلۇغ ۋەتەن
a great country
ئۇلۇغ تۆھپە
a great contribution
ئۇلۇغىمىز
our leader

ئۇلۇغلا-ئۇلۇغلىماق. پ
[uluolimak]
to be big, great; to esteem

ئۇلۇغۋار. سۈپ [uluowar]
great, wonderful

ئۇماچ. ئى [umaq]
a kind of porridge

ئۇن. ئى [un]
flour

The two wires connected.

ئۇلاق 1. ئى [ulak]
a join, connection
ئارغامچىنىڭ ئۇلىقى
a knot in a rope

ئۇلاق 2. ئى [ulak]
a farm or domestic animal:
ئۇلاق كۈچى ترانسپورتى
animal powered transport

ئۇلاقسىز. سۈپ [ulaksiz]
without joins or connections
ئۇلاقسىز تۇرۇبا
a piece of tubing without joins

ئۇلاڭ. ئى [ulaŋ]
the strap around a horse's waist, girth:
ئۇلاڭ تارتماق
to tighten the girth

ئۇلان-ئۇلانماق. پ
[ulanmak]
to be joined, connected:
ئۇلانغان ئارغامچا
joined rope

ئۇلانما. سۈپ [ulanma]
an interjectory particle;
ئۇلانما يەڭ
rolled—up slevees

ئۇلتاڭ. ئى [ultaŋ]
the sole of a shoe

ئۇلترا. سۈپ [ultra]
ultra (as in ultraviolet)

I'll never forget you.

ئۇنتۇغاق. سۈپ [untuoɹak]

forgetful

ئۇنتۇغاقلىق. ئى

[untuoɹaklik]

forgetfulness:

ئۇنتۇغاقلىقىمدىن كىتاب ئۆيدە قاپتۇ.

I forgot the book at home.

ئۇنتۇل-ئۇنتۇلماق. پ

[untulmak]

to be forgotten:

ئۇنتۇلغان تارىخ

forgotten history

ئۇنتۇلغۇسىز. سۈپ

[untuloɹusiz]

unforgettable, memorable

ئۇنتۇلماس. سۈپ

[untulmas]

unforgettable, memorable:

ئۇنتۇلماس كۈنلەر

unforgettable days

ئۇنچە. ئال [unqə]

not that, not so:

ئۇنچە يىراق ئەمەس.

It's not so far.

مەن ئۇنچە چارچىمىدىم.

I'm not that tired.

ئۇنچە-مۇنچە. ئال

[unqə—munqə]

a little, a few

ماگىزىندىن ئۇنچە-مۇنچە

بۇغداي ئۇنى

wheat flour

ئۇن خالتىسى

a flour sack

ئۇن تارتماق. پ

to grind flour

ئۇنا-ئۇنىماق. پ [unimak]

to agree, wish, want:

ئاران ئۇنىماق

to agree reluctantly

ئۇ ئۇنىمىدى.

He didn't agree.

ئۇنىمىغانىغا ئۇنىماي، مەمەت ئۇنى كىنوخانىغا سۆرەپ ئە-كىردى.

Mamat took him to the cinema disregarding his protestations.

ئۇنات-ئۇناتماق. پ

[unatmak]

to persuade, coerce:

مەن ئۇنى بۇ يەردە قېلىشقا ئاران ئۇناتتىم.

I managed to persuade him to stay here.

ئۇنتۇ-ئۇنتۇماق. پ

[untumak]

to forget, overlook:

مەن ئاچقۇچۇمنى ئۆيدە ئۇنتۇپ قالدىم.

I forgot the key at home.

مەن سىنى مەڭگۈ ئۇنتۇمايمەن.

ئەمەس.
He's an exceptional person.

ئۇنۋان. ئى [unwan]
a title, name:
ھەربىي ئۇنۋان
a military title

ئۇنىۋېرسال. سۈپ
[uniwersal]
universal

ئۇنىۋېرسىتېت. ئى
[uniwersitet]
a university, college

ئۇھ. ئىم [uh]
Oh! My!:
ئۇھ، چارچاپ كەتتىم.
My, I'm tired.

ئۇھ، تارتماق. پ
to groan, sigh

ئۇۋا. ئى [uwa]
a den, nest:
تۈلكە ئۇۋىسى
a fox's den
چۈمۈلە ئۇۋىسى
an ant's nest
باندىتلار ئۇۋىسى
a bandits' lair

ئۇۋا-ئۇۋىماق. پ [uwimak]
to pound hummer
تاشنى ئۇۋىماق
to pound a stone to pieces

ئۇۋاق. سۈپ [uwak]
a crumb, piece:

نەرسىلەرنى ئالماقچىمەن.
I want to buy a few things from the shop.

ئۇنچىلىك. ئال [unqilik]
so much, that much, so little, that little:
ئۇنچىلىك ئاش كىمگە يېتەر؟
That little food isn't enough for anyone.

ئۇنچىۋالا. ئال [unqiwala]
so much, so little:
ئۇ ئۇنچىۋالا نەرسىنى نېمە قىلار؟
What does he want with so many things?
ئۇنچىۋالا ئاۋارە بولماڭلار.
Don't go to such touble.

ئۇنداق. ئال [undak]
like that, in that way:
ئۇنداق ئادەمگە كۆپ ئۇچرىغانىدىم.
I have met a lot of people like that.
ئۇنداق بولسا
in that case
يامغۇر يېغىۋاتىدۇ.
It's raining.
ئۇنداق بولسا، كەتمەيمەن.
In that case, I won't go.

ئۇنداق-مۇنداق. ئال
[undak—mundak]
ordinary, common:
ئۇ ئۇنداق-مۇنداق ئادەملەردىن

نان ئۇۋىقى
a bread crumb
ئۇۋاق كۆمۈر
coal powder
ئۇۋاقلا-ئۇۋاقلىماق. پ
[uwaklimak]
to break into crumbs:
ناننى ئۇۋاقلىما.
Don't crumble the bread.
ئۇۋال. رەۋ [uwal]
a wrong, a grievance
ئۇۋال بولماق. پ
to be wronged, grieved:
ئۇنىڭغا ئۇۋال بولدى.
He was wronged.
ئۇۋال قىلماق. پ
to grieve, wrong
ئۇۋال-ئۇۋالماق. پ
[uwalmak]
to bo ground to powder, hammered
ئۇۋۇلا-ئۇۋۇلىماق. پ
[uwulimak]
to rub, massage:
ئاغرىغان يەرنى ئۇۋۇلىماق
to rub a painful spot
ئۇۋىلا-ئۇۋىلىماق. پ
[uwilimak]
to rub, massage:
قۇشقاچ ئۇۋىلىدى.
The sparrows have nested.
ئۇي. ئى [uy]
a bullock
ئۇيات. ئى [uyat]
shame, embarrassment:
ئۇياتنى بىلمەيدىغان ئادەم
a shamelles person
ئۇيات-ئۇياتماق. پ
[uyatmak]
to be embarrassed, ashamed:
ئۇ ئۇياتقىنىدىن يىغلىۋەتتى.
He cried for shame.
ئۇياتچان. سۈپ [uyatqan]
shy, bashful:
ئۇياتچان بالا
a shy boy
ئۇياتسىز. سۈپ [uyatsiz]
shameless, brazen
ئۇياتسىزلارچە. رەۋ
[uyatsizlarqə]
shamelessly, brazenly
ئۇياتلىق. سۈپ [uyatlik]
disgraceful, shameful
ئۇيال-ئۇيالماق. پ
[uyalmak]
to be ashamed, embarrased:
ئۇيىلىپ سۆزلىيەلمەسلىك.
to be too ashamed to speak
ئۇيغۇر. ئى [uy oɪur]
Uighur:
ئۇيغۇر تىلى
the Uighur language
ئۇيغۇرچە. سۈپ؛ رەۋ
[uy oɪurqə]

پۈتۈن كېچىنى ئۇيقۇسىز
ئۆتكۈزدۈم.
I didn't sleep the whole night.

ئۇيقۇسىزلىق. ئى
[uykusizlik]
sleeplessness, insomnia

ئۇيقۇلۇق. سۈپ [uykuluk]
sleepy, tired, haggard:
ئۇيقۇلۇق كۆزلەر
sleepy eyes

ئۇيۇ-ئۇيۇماق. پ [uyumak]
to clot, solidify:
قېتىق ئۇيۇماق
to solidify (of yoghurt)
قان ئۇيۇماق
to clot (of blood)

ئۇيۇت-ئۇيۇتماق. پ
[uyutmak]
to thicken, cause to slidify

ئۇيۇتما. ئى [uyutma]
clot, solid piece:
قان ئۇيۇتمىسى
a blood clot

ئۇيۇش-ئۇيۇشماق. پ
[uyuxmak]
to unite, join together:
بايراق ئاستىغا ئۇيۇشماق
to gather under a flag
دېھقانلار ئۇيۇشتى.
The peasants have united together.

the Uighur language

ئۇيغۇرشۇناس. ئى
[uyoʇurxunas]
a Uighurologist, Uighur expert

ئۇيغۇن. سۈپ [uyoʇun]
suitable, fitting, conforming to

ئۇيغۇن كەلمەك. پ
to suit, conform to

ئۇيغۇنلاش-ئۇيغۇنلاشماق. پ
[uyoʇunlaxmak]
adapt to, conform to
ئۆسۈملۈكلەر يېڭى شارائىتقا
ئۇيغۇنلىشىپ قالدى.
The plants have adapted to the new environment.

ئۇيقۇ. ئى [uyku]
sleepiness; a nap:
چۈشلۈك ئۇيقۇ
a siesta
ئۇيقۇم كېلىۋاتىدۇ.
I'm feeling sleepy.
بالا ئۇيقۇغا كەتتى.
The child has fallen asleep.

ئۇيقۇچان. سۈپ [uykuqan]
sleepy, fond of sleeping

ئۇيقۇسىرا-ئۇيقۇسىرىماق. پ
[uykusirimak]
to fall asleep, doze off

ئۇيقۇسىز. سۈپ [uykusiz]
sleepless:

ئۇيۇشما. ئى [uyuxma]
an association, trade union:
ئىشچىلار ئۇيۇشمىسى
a worker's union
ئوقۇغۇچىلار ئۇيۇشمىسى
a student union

ئۇيۇندى. ئى [uyundi]
a clot, solid lump:
قان ئۇيۇندىسى
a blood clot

ئۆ

ئۆپچۆرە. رەۋ [opqo:rə]
around, about, nearby:
ئۆينىڭ ئۆپچۆرىسى
around the house
ئۆپچۆرىدە ھېچكىم يوق.
Tere's no one about.

ئۆپكە. ئى [əpkə]
a lung:
قوي ئۆپكىسى
a sheep's lung
قۇيرۇق كۆرسىتىپ ئۆپكە ساتماق
to cheat, mislead someone
ئەتىكى قۇيرۇقتىن بۈگۈنكى ئۆپكە ياخشى.
Today's lung is better than tomorrow's tail.
ئۆپكىسى يوق
frivolous, flighty
ئۆپكىسىنى باسماق
to restrain oneself
ئۇ ئۆپكىسىنى باسالماي يىغلاپ كەتتى.
He started crying unre strainedly.

ئۆپكە-ھېسىپ. ئى
[əpkə—hesip]
cooked sheep entrails

ئۆت. ئى [ət]
the galbladder

ئۆت-ئۆتمەك. پ [ətmək]
to pass, cross, go through:
دەريادىن ئۆتتۇق.
We crossed the river.
بىر يىل ئۆتتى.
A year passed.
دەريا شەھەردىن ئېقىپ ئۆتىدۇ.
The river flows through the city.
ئاقسۇدىن ئۆتتۇق.
We passed through Aksu.
مەن ئىمتىھاندىن ئۆتتۇم.
I passad the exam.
ئۇ مېنى يانداپ ئۆتۇپ كەتتى.

ئۆتكەنكى كۈنلەر
in days gone by

ئۆتكۈر. سۈپ [otkür]
sharp, pointed; fierce:

ئۆتكۈر پىچاق
a sharp knife

ئۆتكۈر كۈرەش
a fierce struggle

ئۆتكۈرلەش-ئۆتكۈرلەشمەك. پ [otkürləxmək]
to sharpen; to intensify

ئۆتكۈز-ئۆتكۈزمەك. پ [ətküzmək]
to carry over, deliver; hold (a meeting etc.):

يۈكنى دەريادىن ئۆتكۈزمەك
to transport the load across the river

نەرسىلەرنى ئامبارچىغا ئۆتكۈزمەك
to deliver the articles to the warehouse keeper

بىز ئەتە ئولتۇرۇش ئۆتكۈزىمىز.
We're holding a party tomorrow.

ئۆتكۈنچى. سۈپ [otkünqi]
transitional, passing:

ئۆتكۈنچى دەۋر
a transitional age

ئۆتمۈش. رەۋ [ətmüx]
former, previous

ئۆتنە. ئى [ətnə]

He walked past me.

موتسىكلىت يۈك ماشىنىسىدىن ئۆتۈپ كەتتى.
The motorcycle over took the lorry.

دەرس ئۆتمەك
to teach a lesson

گۇناھىدىن ئۆتمەك
to forgive a crime

ئۆتە-ئۆتىمەك. پ [ətimək]
to carry out, fulfill, execute:

ناماز ئۆتىمەك
to recite one's prayers

ئۆتكەل. ئى [ətkəl]
a strategic pass, juncture

ئۆتكەمە. ئى [ətkə:mə]
a large sieve

ئۆتكەن. سۈپ [ətkən]
last, previous:

ئۆتكەن ھەپتە مەن ئاتۇشقا باردىم.
Last week I went to Atux.

ئۆتكەن زامان پېئىل
the past tense

ئۆتكەن-كەچكەن. سۈپ [ətkən—kəqkən]
coming and going; past, former:

ئۆتكەن-كەچكەن يولۇچىلار
passing passengers

ئۆتكەنكى. سۈپ [ətkənki]
former, past, previous:

ئۆتۈملۈك پېئىل
a transitive verb

ئۆتۈن-ئۆتۈنمەك. پ
[ətünmək]
to lend, loan out; beg, request:
مەن بۇ كىتابنى سىزگە ئۆتۈنۈپ بېرەي.
I'll lend you this book.
مېنىڭ ئىشىمنى تېزراق ھەل قىلىپ بېرىشىڭىزنى ئۆتۈنىمەن.
Please would you resolve my problem quickly.
مېنى بىللە ئېلىپ كېتىشىڭىزنى ئۆتۈنۈپ سورايمەن.
Please take me with you.

ئۆچ. سۈپ [oq]
hatred, grudging:
مەن تاتلىق يېمەكلىككە ئۆچ.
I hate sweet food.
ئۇ ماڭا ئۆچ.
He hates me.

ئۆچ ئالماق. پ
to take revenge
مەن ئۆچ ئالماقچى ئەمەس.
I don't want revenge:

ئۆچ كۆرمەك. پ
to hate

ئۆچ-ئۆچمەك. پ [eqmək]
to go out, disappear:
چىراغ ئۆچتى.
The lamp went out.

something borrowed, on loan:
كىتاب ئۆتنە ئالماق
to borrow a book

ئۆتنە بەرمەك. پ
to lend, loan:
ئۆتنىسىنى بېرىۋەتمەك
to return something borrowed

ئۆتۈش-ئۆتۈشمەك. پ
[ətüxmək]
to get on with, have dealings with:
بىز قوشنىلار بىلەن ياخشى ئۆتۈشىمىز.
We get on well with our neighbours.

ئۆتۈك. ئى [ətük]
a boot
بىر جۈپ ئۆتۈك
a pair of boots

ئۆتۈل-ئۆتۈلمەك. پ
[ətülmək]
to happen, come to pass:
ھەرخىل ئىشلار ئۆتۈلدى.
All kinds of things happened.

ئۆتۈمسىز. سۈپ [otümsiz]
intransitive:
ئۆتۈمسىز پېئىل
an intransitive verb

ئۆتۈملۈك. سۈپ [otümlük]
transitive:

an eraser, rubber

ئۆچۈرۈل-ئۆچۈرۈلمەك. پ [əqürülmək]

to be put out, erased:

ئوت ئۆچۈرۈلدى.

The fire was extinguished.

ئۆچىرەت. ئى [əqirət]

a queue, line:

ئۆچىرەت بولۇڭلار!

Line up!

ئۆچىرەتكە كىرىۋېلىڭ.

Please join the queue.

ئۆچىرەتسىز. سۈپ [oqirətsiz]

out of line, in disorder

ئۆر-ئۆرمەك. پ [ərmək]

to turn; plait, braid (hair):

ۋاراق ئۆرۈڭ.

Turn the page.

چېچىڭنى ئۆر.

Plait your hair.

ئۆرە. رەۋ [ə:rə]

tall, high, erect:

بۇ يەر بەك ئۆرە ئىكەن.

This place is very high up.

ئۆرە باھا بىلەن ساتماق

to sell at a high price

ئۆرە تۇرماي ئولتۇرۇڭ.

Make yourself comfortable.

ئۆرە بولماق. پ

to get up, stand up:

بۇ يىل كېسەلدىن ئۆرە

تاشتىكى يېزىق تامامەن ئۆچۈپ كېتىپتۇ.

The writing on the rock had faded completely.

ئۆچەكەش-ئۆچەكەشمەك. پ [oqə:kəxmək]

to fall out, hate one another:

ئۇلار ئۆچەكىشىپ قالدى.

They have fallen out.

ئۆچكە. ئى [əqkə]

a goat

ئۆچمەس. پ [əqməs]

never-ending, inexitinguishable, immortal:

ئۆچمەس ئەسەر

an immortal literary work

ئۆچمەن. سۈپ [əqmən]

see below

ئۆچمەن بولماق. پ

to hate, be hostile towards

ئۆچۈر-ئۆچۈرمەك. پ [əqürmək]

to put out, switch off; erase, clean:

ئۇ ئوتنى ئۆچۈردى.

He put the fire out.

تېلېۋىزورنى ئۆچۈرۈۋېتىڭ.

Switch the television off.

دوسكىنى ئۆچۈرمەك

to clean the black board

ئۆچۈرگۈچ. ئى [əqürgüq]

بولالمىدىم.
I've been plagued by illness this year.

ئۆرپ-ئادەت. ئى
[ərp—adət]
custom, tradition:
كونا ئۆرپ-ئادەتلەر ئۆزگىرىۋا-تىدۇ.
The old customs are changing.

ئۆرتە-ئۆرتىمەك. پ
[ərtimək]
to burn, heat:
قەغەزنى ئۆرتىمەك
to burn paper

ئۆرتەن-ئۆرتەنمەك. پ
[ərtənmək]
to suffer heartache, pain

ئۆردەك. ئى [ə:rdək]
a duck

ئۆركەشلە-ئۆركەشلىمەك. پ
[ərkəxlimək]
to roar, surge (of waves):

ئۆرۈلۈپ چۈشمەك. پ
to collapse:
ئۆگزە ئۆرۈلۈپ چۈشتى.
The roof collapsed.

ئۆرۈم. م [ə:rüm]
a string, plait, braid; a measure word:
بىر ئۆرۈم سامساق
a string of garlic

بىر ئۆرۈم چاچ
a braid of hair

ئۆرۈمە. سۈپ [ə:rümə]
a financial award; braided, plaited

ئۆرىتۆپە. رەۋ [ə:ritəpə]
see below

ئۆرىتۆپە بولماق. پ
to be in disorder, in a tumult

ئۆرىدە-ئۆرىدىمەك. پ
[ə:ridimək]
to pile up, amass:
قۇمنى ئۆرىدىمەك
to heap sand in a pile

ئۆز. ئال [əz]
self:
ئۆزۈم
myself
ئۆزىڭىز
yourself
بۇنى ئۆزۈم ياسىدىم.
I made it myself.
ئۇ ئۆزى ئۆگەنگەن.
He taught himself.
ئۆز ۋاقتىدا
punctual

ئۆزئارا. ئال [əzara]
one another, each other
ئۆزئارا ياردەملەشمەك
to help each other

ئۆزەك. ئى

Kashkar is changing.

ئۇ 38 ياشتا مۇسۇلمان بولۇپ ئۆزگەرگەن.

He became a Muslim when he was thirsty eight.

ئۆزگەرت-ئۆزگەرتمەك. پ [øzgərtək]

to alter, (cause to) change:

ئۇلار پىلاننى ئۆزگەرتتى.

They changed the plan.

ئۆزگەرتىل-ئۆزگەرتىلمەك. پ [øzgərtilmək]

to be changed, altered

بۇ كىنوخانا موزېيغا ئۆزگەرتىلگەن.

The cinema has been turned into a muscum.

ئۆزگىچە. رەۋ [øzgiqə]

another, different, distinct:

ئۆزگىچە قىلىپ ئېيتقاندا

in other words

ئۆزگىچىلىك. ئى [øzgiqilik]

difference, distinctive quality

ئۆزگىرىش. ئى [øzgirix]

change, alteration, modi— fication:

ئۆزگىرىشچان. سۈپ [øzgirixqan]

changeable, unstable:

ئۆزگىرىشچان ھاۋا

changeable weather

ئۆزلەش-ئۆزلەشمەك. پ [øzləxmək]

heart, core:

پېئىل ئۆزىكى

the root of a verb

ئۆزەمچى. سۈپ [øzəmqi]

obstinate, stubborn, cocksure

ئۆزبېك. ئى [øzbek]

Uzbek

ئۆزبېكچە. سۈپ [øzbekqə]

the Uzbek language

ئۆزرە. ئى [øzrə]

reason, cause:

ئۆزرە ئېيتماق. پ

to offer an apology

ئۆزرىخاھلىق. ئى [øzrihahlik]

comfort, solace

ئۆزگە. ئال [øzgə]

other, different; another person:

ئۆزگە ئىش

some other business

ئۇنىڭدىن ئۆزگە ھېچكىمنى بىلمەيمەن.

I don't know anyone but him.

ئۆزگەر-ئۆزگەرمەك. پ [øzgərmək]

to change, alter:

ھاۋا بىردىنلا ئۆزگەردى.

The weather suddenly changed.

قەشقەر ئۆزگىرىۋاتىدۇ.

the price of oil.

ئۆسمه. سۈپ [əsmə]
a tumour, growht:
ئۆسمه گۆش
a sarcoma, tumour

ئۆسمۈر. ئى [əsmür]
young people, youth:
ئۆسمۈرلەر سارىيى
a youth club

ئۆسۈم. ئى [əsüm]
interest, growth, increase

ئۆسۈملۈك. ئى [osümlük]
a plant, herb:
بۇ ئۆسۈملۈك ئاران قۇرغاق را-
يوندىلا ئۆسىدۇ.
This plant only grows in dry regions.

ئۆشره-زاكات. ئى
[əxrə—zakat]
a religious tax

ئۆشنه. ئى [əxnə]
the shoulder:
ئۆشنىگە ئالماق
to put something on one's shoulder

ئۆكتەبىر. ئى [əktəbir]
Octobert

ئۆكتەم. سۈپ [oktəm]
rascally, villanous

ئۆكتەملىك. ئى [əktəmlik]
evildoing, villainy

ئۆكچە. ئى [əkqə]

to get used to, adjust to:
يېڭى شارائىتقا ئۆزلەشمەك
to adjust to new conditions

ئۆزلەشتۈر-ئۆزلەشتۈرمەك. پ
[əzləxtürmək]
to learn, master; reclaim:
يېڭى تېخنىكىنى ئۆزلەشتۈرمەك
to master a new technology
بوز يەر ئۆزلەشتۈرمەك
to reclaim waste land

ئۆزلۈك. سۈپ [əzlük]
reflexive:
ئۆزلۈك ئالماش
a reflexive pronoun

ئۆس-ئۆسمەك. پ [əsmək]
to grow, increase, develop well:
بۇغداي ئوبدان ئۆسۈپتۇ.
The wheat has grown well.
چېچىم ئۆسۈپ قالدى.
My hair has grown.
مال باھاسى ئۆسمەك
to increace (of prices)

ئۆستەڭ. ئى [əstəŋ]
a stream, small water channel

ئۆستۈر-ئۆستۈرمەك. پ
[əstürmək]
to cause to increase, raise:
ھۆكۈمەت نېفىتنىڭ باھاسىنى
ئۆستۈردى.
The government has raised

ئاتنى هارۋىغا ئۆگەتمەك
to train a horse to pull a cart

ئۆگەن- ئۆگەنمەك. پ
[ɵgənmək]
to study, learn:
ئۇيغۇر تىلىنى ئۆگەنمەك
to study Uighur
مەن ئۇيغۇرچىنى ئۆگىنىۋاتىمەن.
I'm learning Uighur.
مەن فىزىكا ئۆگىنىۋاتىمەن.
I'm studying physics.
ئۆگىنىپ قالماق
to get used to, adjust to
مۇشۇ يەرنىڭ ھاۋاسىغا ئۆگە-
نىپ قالدىم.
I've got used to the weather here.
ئۆگەنگەن ئات
a trained horse

ئۆگەي. سۈپ [ɵgəy]
step:
ئۆگەي ئاتا
a step—father
ئۆگەي ئانا
a step mother

ئۆگەيلە- ئۆگەيلىمەك. پ
[ɵgəylimək]
to mistreat, abuse:
بالىنى ئۆگەيلىمەك
to mistreat a child

ئۆگزە. ئى [ogzə]
the heel (of a shoe)

ئۆكچىلىك. سۈپ [ɵkqilik]
having a heel (of shoes):
ئۆكچىلىك ئاياغ
shoes with a hell

ئۆكسۈ- ئۆكسۈمەك. پ
[ɵksümək]
to sob, weep

ئۆكۈز. ئى [oküz]
a bullock

ئۆكۈن- ئۆكۈنمەك. پ
[ɵkünmək]
to regret, lament, bewail:
ئۆمرۈمنىڭ بىھۇدە ئۆتۈپ
كەتكىنىگە ئۆكۈنىمەن.
I regret the empty passing of my life.

ئۆكۈنچ. ئى [ɵkünq]
sorrow, regret

ئۆكۈنچلۈك. سۈپ
[ɵkünqlük]
regretful. remorseful

ئۆكۈنۈشلۈك. سۈپ
[ɵkünüxlük]
regretful, remorseful:

ئۆگەت- ئۆگەتمەك. پ
[ɵgətmək]
to teach, train:
دەرس ئۆگەتمەك
to teach a class
ھۈنەر ئۆگەتمەك
to teach a craft

[øŋtürmək]
to cause to hit, smash:
چىنىنى جوزىغا ئۆڭتۈرۈپ قويماق
to put the bowl on the table with a bang

ئۆڭكۈر. ئى [øŋkür]
a cave, grotto:
ئۇ ئۆڭكۈردە ياشايدۇ.
He lives in a cave.

ئۆڭگەك. سۈپ [øŋgək]
fading easily; quicktempered:
ئۆڭگەك رەخت
cloth that fades quickly
ئۆڭگەك ئادەم
a quick—tempered man

ئۆڭلۈك. سۈپ [øŋlük]
colour, complexion

ئۆل-ئۆلمەك. پ [ølmək]
to die, pass away; be no use:
مەن ئۇنى ئۆلگۈچە ئۇنتۇمايمەن.
I'll remember him till the day I die.
ئۇ بالىسى ئۈچۈن ئۆلۈپ بېرىدۇ.
He's infatuated with his child.
نۇرغۇن ۋاقتىم ئۆلدى.
I have wasted a lot of time.

ئۆلەرمەن. سۈپ [ølərmən]
half—dead, at death's door

ئۆتەڭ. ئى [øtəŋ]
roof, ceiling

ئۆگۈن. رەۋ [øgün]
the day after tomorrow

ئۆگۈنلۈك. ئى [øgünlük]
the day after tomorrow:
بىز ئۆگۈنلۈككە يولغا چىقىمىز.
We are leaving the day after tomorrow.

ئۆگىتىش-ئۆگىتىشمەك. پ
[øgitixmək]
to teach, train

ئۆگىتىل-ئۆگىتىلمەك. پ
[øgitilmək]
to be taught, trained

ئۆگىنىش. ئى [øginix]
study, learning:
ئۆگىنىشىڭىز قانداقراق؟
How are your studies?

ئۆگىنىش-ئۆگىنىشمەك. پ
[øginixmək]
to study, learn

ئۆڭ. ئى [øŋ]
colour, appearance, looks:
رەختنىڭ ئۆڭى
the colour of the cloth
ئۇنىڭ ئۆڭى ئۆچۈپ كەتتى.
He went pale.

ئۆڭ-ئۆڭمەك. پ [øŋmək]
to fade, change colour:
بۇ رەخت ئاسان ئۆڭىدۇ.
This cloth fades easily.

ئۆڭتۈر-ئۆڭتۈرمەك. پ

song

ئۆلەڭچى. ئى [ələŋqi]

a singer

ئۆلتۈر-ئۆلتۈرمەك. پ

[əltürmək]

to murder, kill

ئېيىقنى ئۆلتۈرمەك

to kill a bear

بوغۇپ ئۆلتۈرمەك

to strangle someone to death

ئۆلتۈرۈش-ئۆلتۈرۈشمەك. پ

[əltürüxmək]

to kill one another

ئۆلتۈرۈل-ئۆلتۈرۈلمەك. پ

[oltürülmək]

to be killed, murdered:

ئۆلچە-ئۆلچىمەك. پ

[əlqimək]

to weigh, measure:

بەدەن تېمپېراتۇرىسىنى ئۆل-
چىمەك

to take someone's temperature

ماشىنىچى ئۇستام مېنىڭ
بېلىمنى ئۆلچىدى.

The tailor measured my waist.

ئۆلچەت-ئۆلچەتمەك. پ

[əlqətmək]

to have measured

ئۆلچەم. ئى [əlqəm]

a measurement, quota:

سىزنىڭ بەدىنىڭىزنىڭ ئۆلچىمى
قانداق؟

What are your measurements?

ئۆلچەم ئەسۋابى

a measuring device

ئۆلچەم بىرلىكى

a unit of measurement

ئۆلچەمگە توشماق

to fulfill a quota

ئۆلچەملىك. سۈپ

[əlqəmlik]

standard, regulated:

ئۆلچەملىك خەنزۇ تىلى

standard Chinese

ئۆلچەملىك ۋاقىت

standard time

ئۆلچىگۈچ. ئى [əlqigüq]

a meter, measuring device, gauge:

يامغۇر ئۆلچىگۈچ

a rain gauge

ئۆلكە. ئى [əlkə]

a province within a country

ئۆلكىلىك. سۈپ [əlkilik]

provincial, local:

ئۆلكىلىك ھۆكۈمەت

the provincial government

ئۆلگۈر. سۈپ [əlgür]

cursed, dammed

ئۆلمەس. پ [əlməs]

immortal, imperishable,

a scholar, intellectual

ئۆم. سۈپ؛ رەۋ [øm]

united, close:

ئۆم ئائىلە

a close family

ئۇلار ناھايىتى ئۆم ئۆتىدۇ.

They are very close.

ئۆمەك. ئى [ømək]

a group, troupe:

ۋەكىللەر ئۆمىكى

a delegation

سەنئەت ئۆمىكى

an artistic troupe:

ئۆملۈك. ئى [ømlük]

wunity, togetherness, communality

ئۆمۈچۈك. ئى [ømüqük]

a spider

ئۆمۈر. ئى [ømür]

life, life—span:

ئۇزۇن ئۆمۈر كۆرمەك

to live a long life

ئۇ ئۆمۈر بويى مۇشۇ يەردە ياشىغان.

He has lived here all his life.

بۇ نەرسىنى ئۆمرۈمدە كۆرگەن ئەمەس.

I've never seen such a thing in my life.

ئۆمۈرلۈك. سۈپ [ømürlük]

lifelong, all one's life

everlasting:

ئۆلمەس مال

durable goods

ئۆلمەس ئەسەر

an immortal work of literature

ئۆلمىگۈر. سۈپ [ølmigür]

immortal; dammed

ئۆلۈك. ئى [ølük]

a corpse, dead person or amimal:

ئادەم ئۆلۈكى

a human corpse

ئۆلۈكتەك ئۇخلىماق

to sleep like a log

ئۆلۈكخانا. ئى [ølükhana]

a mortuary

ئۆلۈم. ئى [ølüm]

death, mortality, passing away:

ئۆلۈم جازاسى

the death penalty

ئۆلۈمگە ھۆكۈم قىلماق

to sentence to death

ئۆلۈمدىن ئۇيات يامان.

Shame is worse than death.

ئۆلۈمتۈك. سۈپ [ølümtük]

half—dead, at death's door

ئۆلۈملۈك. ئى [ølümlük]

funeral arrangements: bereavement

ئۆلىما. ئى [ølima:]

ئۆمۈرلۈك دوست
wa lifelong friend

ئۆمۈرۋايەت. رەۋ
[əmürwa:yət]
for a life time, forever:
ئۆمۈرۋايەت ئۇنتۇمايمەن.
I will never forget.

ئۆمىلە-ئۆمىلىمەك. پ
[əmilimək]
to crawl, creep:
ئۇ ماڭالمايدۇ، بىراق ئۆمىلىيە-
لەيدۇ.
He can't walk, but he can crawl.
جەڭچىلەر دۈشمەننىڭ سىم
توساقلىرىدىن ئۆمىلەپ ئۆتتى.
The soldiers crawled through the enemies wire defences.

ئۆمىلىگۈچى. ئى؛ سۈپ
[əmiligüqi]
a reptile; reptilian:
ئۆمىلىگۈچى هايۋان
a reptile.

ئۆندەرە-ئۆندەرىمەك. پ
[əndə:rimək]
to be shocked, alarmed:
ئۆندەرەپ ئويغىنىپ كەتمەك
to wake with a start

ئۆي. ئى [əy]
a house, home, room, apartment:
ياغاچ ئۆي
a wooden house, cabin
ئۈچ ئېغىزلىق ئۆي
a three—roomed house
ئۇ ئۆيدە.
He's at home.
ئۆي جاهازلىرى
furniture
ئۆيدە ئۆي جاهازلىرى يوق
ئىكەن.
There is no furniture in the house.
ئۆي ئىشى
housework
ئۆي هايۋانلىرى
tame animals, pets
ئۆي كۆچمەك
to move house
ئۇلار ئۆي كۆچتى.
They have moved house.
ئۆيدىكى گەپ بازارغا كەلمەيتۇ.
Home talk is not fit for the marketplace.

ئۆي-جاي. ئى [əy—jay]
home, dwelling

ئۆيلە-ئۆيلىمەك. پ
[əylimək]
to give a girl in merriage

ئۆيلەن-ئۆيلەنمەك. پ
[əylənmək]
to merry, take a wife

ئۆيلۈك. سۈپ [əylük]
a house hold, houseful:

بۇ كەنتتە ئون ئۆيلۈك ئادەم بار.
This village has ten households.

ئۆيلۈك بولماق. پ
to marry, take a wife

ئۆي-ماكان. ئى [øy—makan]
a home, dwelling

ئۆي-ئوچاقلىق. سۈپ
[øy-oqakilik]
married, having a family:

ئۆي-ئوچاقلىق ئادەم
a married man

ئۆيۋاق. ئى [øywak]
a wife and children

ئۆيۋاقلىق. سۈپ [øywaklik]
with a wife and children

ئۆيئىچى. ئى [øyiqi]
family members

ئۆي-ئىمارەت. ئى
[øy—ima:rət]
a house, building

ئۈ

ئۈچ. س [üq]
three, triple:

ئۈچ بۇلۇڭ
a triangle

ئۈچ كېزەك
triplets

ئۈچتىن بىرى
a third

ئۈچ ئاتلاپ ئۇزۇنغا سەكرەش
triple jump

ئۈچتە ياخشى ئوقۇغۇچى
a student who performs well all—round

ئۈچەي. ئى [üqəy]
the intestines, entrails, innards, guts:

چوڭ ئۈچەي
the large intestine

ئۈچەي ياللۇغى
an intestinal inflammation

ئۈچەيلەن. س [üqəylən]
three people

ئۈچقات. سۈپ [üqkat]
three—layered, triplelayered

ئۈچقۇلاق. سۈپ [üqkulak]
three—leaved, three—eared (of a plant)

ئۈچكە. ئى [üqkə]
the stone, pip of a fruit

ئۈچلۈك. سۈپ [üqlük]
three, triple

ئۈچۈن. تىر [üqün]

to sever relations

گەپنى ئۈزمەك

to interrupt someone

بىز ئۆرۈكتىن ئازراق ئۈزدۇق.

We picked some apricots from a tree.

جان ئۈزمەك

to die, pass away

ئۈزمەك 2. پ [üzmək]

to swim, float, drift, waft:

بالىلار دەريادا سۇ ئۈزۈۋاتىدۇ.

The children are swimming in the river.

ئاسماندا بۇلۇتلار ئۈزۈپ يۈرمەكتە.

The clouds are floating across the sky.

ئۈزلۈكسىز. رەۋ [üzlüksiz]

constant, continuous, incessant:

يامغۇر ئۈزلۈكسىز يېغىۋەردى.

It rained continuously.

ئۈزۈك. ئى [üzük]

a ring:

ئالتۇن ئۈزۈك

a gold ring

ئۈزۈك سالماق. پ

to wear a ring

ئۈزۈك 2. سۈپ [üzük]

broken off, snapped, discontinuous:

ئۈزۈك يىپ

for, for the sake of:

نېمە ئۈچۈن؟

What for?

بۇ سىز ئۈچۈن.

This is for you.

مەن دادام ئۈچۈن بولسىمۇ بېرىشىم كېرەك.

I must go for my father's sake.

ئۈچىنچى. س [üqinqi]

the third:

ئۇ ئۈچىنچى قاتاردا كەلدى.

He came third.

ئۈچىنچى ئاي

March

ئۈچىنچى دۇنيا

the Third World

ئۈچىنچى سىنىپ ئوقۇغۇچىسى

a third year student

ئۈرەن. ئى [ürən]

a seed, grain

ئۈركۈ-ئۈركۈمەك. پ [ürkümək]

to start, be frightened:

ئات ئۈركۈدى.

The horse started.

ئۈز-ئۈزمەك 1. پ [üzmək]

to break, sever; to pick (flowers etc.):

يىپنى ئۈزمەك

to break a thread

مۇناسىۋەتنى ئۈزمەك

ئۈزۈك يىپ
a broken thread
ئۈزۈك تاۋۇش
a consonant
ئۈزۈكچىلىك. سۈپ
[üzükqilik]
discontinuity:
ئۈزۈكچىلىك ۋاقتى
a temporary shortage before the harvest
ئۈزۈل-ئۈزۈلمەك. پ
[üzülmək]
to be broken off, snapped; picked:
يىپ ئۈزۈلدى.
The thread snapped.
ئالاقە ئۈزۈلۈپ قالدى.
Relations were broken off.
ئۈزۈم ئۈزۈلۈپ بولدى.
The grapes have been picked.
ئۈزۈل-كېسىل. رەۋ
[üzül—kesil]
thoroughly, completely:
مەسىلىنى ئۈزۈل -كېسىل ھەل قىلماق
to completely solve a problem
ئۈزۈلمە. سۈپ [üzülmə]
a geological fault:
ئۈزۈلمە زىلزىلە
a fault earthquake

ئۈزۈلۈش-ئۈزۈلۈشمەك. پ
[üzülüxmək]
to divorce, seperate
ئۈزۈم. ئى [üzüm]
grapes, a grape:
كىشمىش ئۈزۈم
seedless grapes
ئۈزۈم ھارىقى
grape wine
ئۈزۈمچىلىك. ئى
[üzümqilik]
grape—growing, viticulture
ئۈزۈمزار. ئى [üzümzar]
a vineyard
ئۈزۈمسىمان. سۈپ
[üzümsiman]
grape—like, like a grape
ئۈزۈندى. ئى [üzündi]
a quotation, saying, extract:
ماۋجۇشى سۆزلىرىدىن ئۈزۈندى
extracts from Chairman Mao
ئۈژمە. ئى [üzmə]
a mulberry; a mulberry tree:
قارا ئۈژمە
black mulberries
ئۈس-ئۈسمەك. پ [üsmək]
to gore (of an animal); rely on, sponge:
بۇ كالا ئۈسىدۇ.
This cow gores people.

ئۇ پۇلىنى يوقىتىپ قويۇپ باشقىلارغا ئۈسىۋاتىدۇ.
He's relying on others after wasting all his money.

ئۈست. رەۋ [üst]
above, over; in addition:
جوزا ئۈستىگە
above the table
دۈشمەن ئۈستىدىن غەلىبە قازانماق
to win victory over the enemy
دەرەخلەرنىڭ ئۈستىدە بىر لەگلەك ئۇچۇۋاتاتتى.
A kite was flying above the tress.
مەسىلە ئۈستىدە توختالماق
to talk about a problem
ئۇنىڭ ئۈستىگە
what's more; in addition
ئۈستىگە ئالماق
to take upon oneself
مەسئۇلىيەتنى ئۈستىگە ئالماق
to shoulder the responsibility

ئۈستەك. ئى [üstək]
change, balance (from money paid)

ئۈستەك بەرمەك. پ
to retun the balance
give change

ئۈستەل. ئى [üstəl]
a writing desk

ئۈستقۇرۇلما. ئى
[üstkurulma]
the superstructure, outer structure

ئۈستىكى. سۈپ [üstiki]
upper, outer:
ئۈستىكى قەۋەت
the upper floor
ئۈستىكى قىسمى ياغاچتىن ياسالغان.
The upper part is made of wood.

ئۈستۈن. رەۋ [üstün]
superior, greater:
ئۈستۈن ھەربىي كۈچ
superior military strength
ھۈنىرى ئۈستۈن
high quality workmanship

ئۈستۈنكى. سۈپ [üstünki]
upper, outer

ئۈستى-ئۈستىگە. رەۋ
[üsti—üstigə]
continously, one after the other:
ئۇ ئۈستى-ئۈستىگە ئۈچ پىيالە سۇ ئىچتى.
He drank three glasses of water one after the other.

ئۈسكەك. سۈپ [üskək]
an animal who gores others:
ئۈسكەك كالا

a bone joint

ئۈگدە-ئۈگدىمەك. پ
[ügdimək]
to doze off, fall a sleep

ئۈگرە. ئى [ügrə]
a thin noodle soup

ئۈگۈت. ئى [ügüt]
cereal, grain

ئۈلەش-ئۈلەشمەك. پ
[üləxmək]
to divide, distribute

ئۆز ئىچىدە ئۈلەشمەك
to divide amongst:oneselves

ئۈلەشتۈر-ئۈلەشتۈرمەك. پ
[üləxtürmək]
to distribute, give out:

ئۈلەشتۈرۈپ بەرمەك
to give out, distribute

ئۈلپەت. ئى [ülpət]
a companion, partner

ئۈلگە. ئى [ülgə]
an example, model, pattern

كىيىم ئۈلگىسى
a clothes pattern

سىز باشقىلارغا ئۈلگە بولۇ-
شىڭىز كېرەك.
You should be an example
to the others.

ئۈلگە ئالماق. پ
to learn from another's
example

ئۈلگە كۆرسەتمەك. پ

a cow which gores others

ئۈسكۈنە. ئى [üskünə]
equipment, tools:

ماشىنا ئۈسكۈنىلىرى
car tolls

ئۈسۈش-ئۈسۈشمەك. پ
[üsüxmək]
to gore one another:

ئىككى كالا ئۈسۈشتى.
The two cows gored each
other.

ئۈشتەك. ئى [üxtək]
a whistle

ئۈشتەك چالماق. پ
to blow a whistle

ئۈششۈ-ئۈششۈمەك. پ
[üxxümək]
to be frostbitten, damaged
by the cold:

قۇلىقىم ئۈششۈپ قالدى.
My ear got frost bite.

كۆكتاتلار ئۈششۈپ كەتتى.
The vegetables have been
damaged by the frost.

ئۈششۈك. ئى [üxxük]
frostbite, a wound caused
by the cold

ئۈششۈك تەگمەك. پ
to get frostbite

ئۈشكە. ئى [üxkə]
a drill; a drill bit

ئۈگە. ئى [ügə]

ئۇ ئۈلۈشكۈن كەلدى.
He arrived the day before yesterday.

ئۈمچەي-ئۈمچەيمەك. پ [ümqəymək]
to be on the point of crying

ئۈمىد. ئى [ümid]
hope, desire, wish, aspiration:
ئۈمىدنى يەردە قويماق
to let someone down
ئۇنىڭ ئۈمىدى ئەمەلگە ئاشتى.
His wish came true.

ئۈمىد قىلماق. پ
to hope, wish, desire

ئۈمىد ئۈزمەك. پ
to be disappointed

ئۈمىد-ئارزۇ. ئى [ümid—arzu]
hopes, wishes, desires

ئۈمىدسىز. سۈپ [ümidsiz]
hopeles, forlorn:
ئۈمىدسىز ئادەم
a pessimist

ئۈمىدسىز قالماق. پ
to be hopeless, forlorn

ئۈمىدسىزلەن-ئۈمىدسىزلەن-مەك. پ [ümidsizlənmək]
to be disappointed, forlorn:
مەن ئۈمىدسىزلەندىم.
I was disapointed.
سەن بۇ ئىشتىن ئۈمىدسىزلەنمە.
Don't be too disappointed

to set an example

ئۈلگۈجە. رەۋ [ülgüjə]
wholesale, in bulk:
ئۈلگۈچە باھا
wholesale price
ئۈلگۈچە ساتماق
to sell in bulk

ئۈلگۈجەك. ئى [ülgüjək]
a pivot, hinge, hub:
ئىشىك ئۈلگۈجىكى
a door hinge

ئۈلگۈر-ئۈلگۈرمەك. پ [ülgürmək]
to be in time for, catch:
پويىزغا ئۈلگۈرۈپ بارماق
to catch a train
بىز پويىزغا ئۈلگۈرەلمىدۇق.
We missed the train.
سائەت بەشكە ئۈلگۈرۈپ كەل.
Come for five o'clock.

ئۈلگىلىك. سۈپ [ülgilik]
model, exemplary:
ئۈلگىلىك ئوقۇغۇچى
a model student
ئۈلگىلىك رول
an exemplary role

ئۈلۈش. ئى [ülüx]
a portion, share:
ئۆز ئۈلۈشىنى ئالماق
to get one's share

ئۈلۈشكۈن. رەۋ [ülüxkün]
the day before yesterday:

ئۈنىڭنى چىقارما.
Don't make a sound.

ئۈن ـ ئۈنمەك. پ [ünmək]
to sprout, bud, appear;
be pregnant:

بۇغداي ئۈنۈپتۇ.
The wheat has sprouted.

ئۈنئالغۇ. ئى [ünalʁu]
a tape recorder, cassette player

ئۈن ـ تىن. ئى [ün—tin]
a sound, voice, noise

ئۈنچە. ئى [ünqə]
a precious stone

ئۈنچە ـ مارجان. ئى
[ünqə—marjan]
a pearl

ئۈندە ـ ئۈندىمەك. پ
[ündimək]
to appeal, call for; make a sound:

چېگرا رايونغا بېرىشقا ئۈندىمەك
to appeal to people to move to border areas

ئۈندەش. ئى [ündəx]
an exclamation:

ئۈندەش بەلگىسى
an exclamation mark

ئۈندەش جۈملە
an exclamatory sentence

ئۈندەك. ئى [ündək]

about this.

ئۈمىدسىزلەندۈر ـ ئۈمىدسىزلەندۈرمەك. پ
[ümidsizləndürmək]
to disappoint, frustrate:

بۇ خەۋەر ئۇنى ئۈمىدسىزلەندۈرۈپ قويدى.
This news disappointed him.

ئۈمىدسىزلىك. ئى
[ümidsizlik]
hopelessness, pessimism

ئۈمىدلەن ـ ئۈمىدلەنمەك. پ
[ümidlənmək]
to hope, wish

سىز ئۇنى كېلىدۇ دەپ ئۈمىدلىنىپ ئولتۇرامسىز؟
Are you still hoping he'll come?

ئۈمىدلەندۈر ـ ئۈمىدلەندۈرمەك. پ [ümidləndürmək]
to inspire hope, give rise to hope

ئۈمىدۋار. سۈپ [ümidwar]
hopeful, optimistic

ئۈمىدۋارلىق. ئى
[ümidwarlik]
optimism, cheerfulness, wishful thinking

ئۈن. ئى [ün]
a voice, sound, noise

ئۈن چىقارماق. پ
to make a sound:

a call, a shout

ئۈندۈر-ئۈندۈرمەك. پ
[ündürmək]
to cause to sprout;to get by improper means:

قەرزنى ئۈندۈرمەك
to force the repayment of a debt

ئۈندۈرمە. ئى [ündürmə]
a young shoot, bud:

پۇرچاق ئۈندۈرمىسى
bean sprouts

ئۈنسىز. سۈپ [ünsiz]
quiet, soundless:

ئۈنسىز كىنو
a silent film

ئۈنسىز يىغلىماق. پ
to cry silently

ئۈنلۈك. سۈپ [ünlük]
loud, noisy; aloud:

مۇزىكا بەك ئۈنلۈك ئىكەن.
The music is tool loud.

ئۈنلۈك ئوقۇماق. پ
to read aloud

ئۈنۈم. ئى [ünüm]
result,output,reward fruit:

خىزمەت ئۈنۈمى
work efficiency

ئۈنۈم بەرمەك. پ
to yield results,yieled fruit

ئۈنۈمدار. سۈپ [ünümdar]
fertile,rewarding,effective:

ئۈنۈمدار
fertile land

ئۈنۈمدار ئەمگەك
profitable work

ئۈنۈمسىز. سۈپ [ünümsiz]
barren, unrewarding, fruitless:

ئۈنۈمسىز يەر
barren land

ئۈنۈمسىز ئەمگەك
unprofitable work

ئۈنۈملۈك. سۈپ [ünümlük]
efficient,rewarding,fruitful

ئۈيۈر. سۈپ [üyür]
a herd, flock:

بىر ئۈيۈر يىلقا
a herd of horses

ۋ

ۋابا. ئى [waba:]
a pestilince, plague

ۋاپا. ئى [wapa:]
trust, goodwill, kindness:
ۋەدىگە ۋاپا قىلماق
to keep a promise
ۋاپاغا جاپا قىلماق
to return evil for good

ۋاپات. ئى [wapat]
death, decease, passing away

ۋاپات بولماق. پ
to die, pass away

ۋاپادار. سۈپ [wapadar]
honest, loyal; filial:
ۋاپادار دوست
a loyal friend

ۋاپادارلىق. ئى
[wapadarlik]
loyalty, kindness, goodness

ۋاپاسىز. سۈپ [wapasiz]
disloyal, unkind, uncaring

ۋاپالىق. سۈپ [wapa:lik]
loyal, honest; filial

ۋات. ئى [wat]
a watt (unit of electrical power):
قىرىق ۋات
forty watts

ۋات-ۋات. تەق [wat—wat]
talkative, garrulous prattling

ۋاتىلدا-ۋاتىلدىماق. پ
[watildimak]
to prattle, babble, gossip

ۋاتىلداش-ۋاتىلداشماق. پ
[watildaxmak]
to prattle, gossip with one another

ۋاجىپ. ئى [wa:jip]
a religious duty

ۋاچچىدە. رەۋ [waqqidə]
with a soft squelechy sound

ۋاخ. رەۋ [wah]
time; a measure word for meals:
ئۈچ ۋاخ تاماق
three meals

ۋاخ قالماق. پ
to be late

ۋادى. ئى [wa:di]
a valley, canyon:
ئىلى ۋادىسى
the Ili valley

ۋاراق. ئى [wa:rak]
a sheet (of paper), a page:
بىر ۋاراق قەغەز
a sheet of paper

ۋاراقلا-ۋاراقلىماق. پ
[waraklimak]
to turn a page, leaf through

ۋاراقلىماق 2. پ
[waraklimak]
to make a bubbling, gurgling sound:
سۇ ۋاراقلاپ قاينىماق
to boil with a bubbling sound

ۋارىسلىق قىلماق. پ
to inherit, receive:
ئۇ نۇرغۇن پۇلغا ۋارىسلىق قىلدى.
He inherited a lot of money.

ۋارى-ۋارى. تەق
[wari—wari]
bickering, quarreling

ۋارى-ۋارى قىلماق. پ
to bicker, quarrel

ۋاز. رەۋ [waz]
see below

ۋاز كەچمەك. پ
to give up, renounce
abstain (from voting):
ئۆز پىكرىدىن ۋاز كەچمەك
to renounce one's opinions

ۋازا. ئى [wa:za]
a large dish, plate, vase

ۋاژ-ۋۇژ. تەق [waz—wuz]
a hizing, sizzling sound

ۋاژىلدا-ۋاژىلدىماق. پ
[wazildimak]
to hiss, sizzle, buzz
تاۋىدا ياغ ۋاژىلداۋاتىدۇ.
The oil is sizzling in the pan.

ۋاسكېتبول. ئى [wasketbol]
basketball

ۋاستە. ئى [wa:sitə]
tools, instruments; means:
ئىشلەپچىقىرىش ۋاستىلىرى

ۋاراق-ۋاراق. تەق
[warak—warak]
a bubbling, gurgling sound

ۋاراڭ-چۇرۇڭ. تەق
[waraŋ—quruŋ]
a noise, disturbance:
ئۇنچىۋالا ۋاراڭ-چۇرۇڭ قىلـ
ماڭلار.
Don't make so muck noise.

ۋارقىرا-ۋارقىرىماق. پ
[warkirimak]
to call, shout
ۋارقىرىما.
Don't shout.

ۋارقىراش-ۋارقىراشماق. پ
[warkiraxmak]
to call to each other
باللار ۋارقىرىشىپ كەتتى.
The children started calling out to one another.

ۋارونكا. ئى [waronka]
a funnel

ۋار-ۋۇر. تەق [war—wur]
the sound of crying, sobbing:
بالا ۋار-ۋۇر يىغلاپ كەتتى.
The child broke out in sobs.

ۋارىس. ئى [wa:ris]
an heri, inheritor

ۋارىسلىق. ئى [wa:rislik]
an inheritance, legacy

ۋاقتىنچە توختىماق
to stop for the time being

ۋاقچە. رەۋ [wakqə]
late, tardy, belated

ۋاقچە كەلمەك. پ
to arrive late

ۋاقىپ. رەۋ [wa:kip]
see below

ۋاقىپ بولماق. پ
to learn, be informed of:
يازغان خېتىڭىزنىڭ مەزمۇنى-
دىن ۋاقىپ بولدۇم.
I have recieved and acknow—ledge your letter.

ۋاقىپلان-ۋاقىپلانماق. پ
[wa:kiplanmak]
to learn, be informed of

ۋاقىت. ئى [wakit]
time, era, season, epoch:
بەزى ۋاقىتتا
sometimes, occasionally
ۋاقىت توشتى.
Time's up.
ۋاقىتنى غەنىيمەت بىلمەك
to know the value of time
مەن ۋاقىت چىقىرالمىدىم.
I didn't have time.
ماڭىدىغان ۋاقىت بولۇپ
قالدى.
It's time to go.
بىز دەل ۋاقىتىدا باردۇق.
We arrived on time.

the means of production
قاتناش ۋاستىلىرى
means of transport
سەن كىمنىڭ ۋاستىسى بىلەن
بۇ ئىدارىگە كىردىڭ؟
Who helped you get into this unit?

ۋاستىچى. ئى [wa:sitiqi]
a go — between, liason person

ۋاستىچىلىك. ئى
[wa:sitiqilik]
mediation, arbitration

ۋاستىسىز. سۈپ
[wa:sitisiz]
direct, without using an intermediary

ۋاستىلىك. سۈپ
[wa:sitilik]
intermediary, indirect

ۋاق. رەۋ [wak]
time, occasion: a measure word:
بۇ دورىنى كۈندە ئۈچ ۋاق
ئىچىڭ.
Take this medicine three times a day.

ۋاق قالماق. پ
to be late

ۋاقتىنچە. رەۋ [waktinqə]
fot the time being, at present:

ۋاقىتتا. ئى [wakitta]
while, when, as
بىز ئىشلەۋاتقان ۋاقىتتا
ناخشا ئېيتتۇق.
While we worked, we sang.

ۋاقىت-سائەت. ئى
[wakit—sa:ət]
time:
ئۇ دەل ۋاقىت-سائىتىدە كەلدى.
He arrived just on time.

ۋاقىتسىز. سۈپ [wakitsiz]
untimely, at an incon—
venient time:
ۋاقىتسىز ئۆلۈم
an untimely death
سىز ۋاقىتسىز كېلىپسىز.
You've come at an incon—
venient time.

ۋاقىتلىق. سۈپ [wakitlik]
temporary, transient;
fortuitous:
ۋاقىتلىق خىزمەت
temporary work

ۋاكسىنا. ئى [waksina]
a vaccine

ۋاكۇئۇم. ئى [wakuum]
a vacuum:
ۋاكۇئۇم لامپا بەك قىممەت.
Vacuum tubes are expensive.

ۋاگون. ئى [wagon]
a wagon, a train carriage

ۋاڭشىد-ۋاڭشىماق. پ
[waŋximak]
to bark. yap (of dogs)

ۋالاقتەككۈر. ئى
[walaktəkkür]
a gossip, garrulous person

ۋالاقشىد-ۋالاقشىماق. پ
[walakximak]
to talk incessantly, prattle:

ۋالاقلا-ۋالاقلىماق. پ
[walaklimak]
to talk uncessantly, prattle

ۋاللىدە. رەۋ [wallidə]
suddenly, abruptly:
چىراغ ۋاللىدە ياندى.
The lamp lit up suddnely.

ۋال-ۋۇل. تەق [wal—wul]
shining, glistening

ۋالىبول. ئى [walibol]
Wolleyball:
ۋالىبول ئويناش ياخشى ئويۇن.
volleyball is a good game.

ۋالىبولچى. ئى [walibolqi]
a volleyball player

ۋالىس. ئى [wa:lis]
a waltz (a kind of dance)

ۋاللىلدا-ۋاللىلدىماق. پ
[walildimak]
to glisten, shine

ۋاللىلدات-ۋاللىلداتماق. پ
[walildatmak]
to cause to shine, glisten:
قىلچىنى ۋاللىلداتماق

ۋەتەنپەرۋەرلىك. ئى
[wətənpərwərlik]
patriotism

ۋەتەنداش. ئى [wətəndax]
a fellow—countryman

ۋەج. ئى [wəj]
a reason, excuse

ۋەج كۆرسەتمەك. پ
to find an excuse

ۋەدە. ئى [wə:də]
a promise, pledge;
appointment

ۋەدە بەرمەك. پ
to promise, pledge:
سىز دائىم خەت يېزىپ تۇرىمەن دەپ ۋەدە بەرگەن ئىدىڭىز.
You promised to write
to me often.
ئۇ ۋەدىسىنى بۇزدى.
He broke his promise.
ئۇ ۋەدىسىگە ۋاپا قىلدى.
He fulfilled his promise.

ۋەدىلەش-ۋەدىلەشمەك. پ
[wədiləxmək]
to agree to, promise to,
arrange to:
بۈگۈن كەچتە خەمىت بىلەن كۆرۈشۈشكە ۋەدىلەشكەنىدىم.
I have an appointment with
Hamid this evening.
بىز بۈگۈن كىنوغا بېرىشقا ۋەدىلەشتۇق.

to make a sword shine

ۋالىي. ئى [wa:liy]
a commisioner, mayor

ۋاننا. ئى [wanna]
a bath—tub

ۋايە
see below

ۋايىگە يەتمەك. پ
to come of age, mature

ۋاي-ۋاي. ئىم [way—way]
an exclamation of dismay

ۋاي-ۋۇي. ئىم [way—wuy]
an exclamation of surprise
or joy

ۋايىەي. ئىم [wayyəy]
an exclamation of shock.
alarm or fear

ۋە. باغلىغ [wə]
and, also:
سىز ۋە مەن
youn and me

ۋەئەلەيكۇم ئەسسالام. ئىم
[wəəloykum əssalam]
a reply to the greeting
(Salam aleykum)

ۋەتەن. ئى [wətən]
country, motherland:
ۋەتەننى قوغدىماق
to defend one's country

ۋەتەنپەرۋەر. ئى
[wətənpərwər]
a patriot

ۋەسۋەسە. ئى [wəswəsə]
enticement, temptation, alarm.
ۋەسۋەسە قىلماق. پ
to entic, tempt
ۋەسىيەت. ئى [wəsiyət]
the will (of a dying person); testament:
ۋەسىيەت قالدۇرماق
to leave a will
مال-مۈلكىنى ئوغلىغا قالدۇ-رۇشنى ۋەسىيەت قىلماق
to leave one's wealth to one's son
ۋەسىيەتنامە. ئى
[wəsiyətnamə]
a will, testament
ۋەقە. ئى [wə:kə:]
an event; accident:
تارىخىي ۋەقە
a historical event
مەن ماشىنا ۋەقەسىدە پۇتۇمنى سۇندۇرۇۋالدىم.
I broke my leg in a car accident.
ۋەقەلىك. ئى [wə:kə:lik]
the story, plot (of a novel, film etc.)
ۋەكالىتەن. رەۋ [wəka:litən]
representation, representing:
مەن سىزگە ۋەكالىتەن يىغىنغا قاتناشتىم.
I attended the meeting

We arranged to go a film today.
ۋەدىنامە. ئى [wə:dina:mə]
a guarantee, letter of promise
ۋەز. ئى [wəz]
a sermon, discourse, homily
ۋەز ئېيتماق. پ
to preach a sermon
ۋەزمىن. سۈپ [wəzmin]
calm, unruffled, steady
ۋەزمىنلىك. ئى [wəzminlik]
calmness, unruffledness
ۋەز-نەسىھەت. ئى
[wəz—nəsi:hət]
preaching, discourse, advice
ۋەزىپە. ئى [wəzipə]
a task, job, assignment:
ۋەزىپىنى ئادا قىلماق
to fulfill a task
ۋەزىپىسىدىن ئېلىپ تاشلىماق
to remove someone from office
بىزنىڭ ئەڭ مۇھىم ۋەزىپە-مىز-ۋەتەننى قوغداش.
Our main task is to protect the country.
ۋەزىر. ئى [wəzir]
a vizier, king's advisor
ۋەزىيەت. ئى [wəziyət]
situation, circumstances:
خەلقئارا ۋەزىيەت
the international situation

a fierce dog

ۋەھشىيانە. رەۋ

[wəhxiya:nə]

terrible, fierce, ferocious:

ۋەھشىيانە ئازاب

terrible torment

ۋەھشىيلەرچە. رەۋ

[wəhxiylərqə]

cruelly, fiercely

ۋەھشىيلەش-ۋەھشىيلەش-

مەك. پ [wəhxiyləxmək]

to be fierce, cruel

ۋەھى. ئى [wəhi]

a revelation

ۋەھىمە. ئى [wəhimə]

terror, fear, alarm

ۋەھىمىگە چۈشمەك. پ

to be alarmed, afraid

ۋەھىمىگە سالماق. پ

to frighten, scare

ۋەھىمىلىك. سۈپ

[wəhimilik]

terrible, awful:

ۋەھىمىلىك كۆرۈنۈش

a terrifying sight

ۋەيران. رەۋ [wəyran]

destroyed, ruined

ۋەيران بولماق. پ

to be ruined, destroyed, wiped out

ۋەيران قىلماق. پ

to ruin, destroy

instead of you.

ۋەكىل. ئى [wəkil]

a delegate, representative

تولۇق ھوقۇقلۇق ۋەكىل

a plenipotentiary representative

ۋەكىللەر ئۆمىكى

a delegation

ۋەكىللىك. ئى [wəkillik]

representation, delegation

ۋەكىللىك قىلماق. پ

to represent:

بىز مەكتەپكە ۋەكىللىك قىلىمىز.

We represent the school.

ۋەلىي. ئى [wəliy]

a sage, saint; a man's name

ۋەھالەنكى. باغىل

[wəha:lənki]

but, however

ۋەھشەت. ئى [wəhxət]

terror, fear

ۋەھشەت سالماق. پ

to threaten, intimidate

ۋەھشەتلىك. سۈپ

[wəhxətlik]

terrible, terrifying:

ۋەھشەتلىك ھۆكۈمرانلىق

a terrifying governor

ۋەھشىي. سۈپ [wəhxiy]

fierce, ferocious:

ۋەھشىي ئىت

ۋەيرانە. سۈپ [wəyra:nə]
wiped out, destroyed, ruined:
ۋەيرانە ئۆيلەر
ruined houses
ۋەيرانلىق. ئى [wəyranlik]
ruin, destruction
ۋراچ. ئى [wraq]
a doctor, a medic
ۋوتكا. ئى [wotka]
vodka
ۋوگزال. ئى [wogzal]
a train station
ۋولتاژ. ئى [woltaz]
electric voltage
ۋولقان. ئى [wolkan]
a volcano:
ۋولقان پارتىلىدى.
The volcano erupted.
ۋوي-ۋوي. ئىم [woy—woy]
an exclamation of surprise
ۋۇجۇد. ئى [wujud]
body, being:
پۈتۈن ۋۇجۇدى بىلەن
with all one's being
ۋۇجۇدقا چىقارماق. پ
to come into being, to happen
ۋۇجۇدقا كەلتۈرمەك. پ
to succeed in doing something:
بۇ ئىشنى ۋۇجۇدقا كەلتۈرەلمىدىم.
I couldn't bring this about.

ۋېلىسىپىت. ئى [welisipit]
a bicycle, bike
ۋېنگر. ئى [wengr]
Hungarian
ۋېنگرچە. سۈپ؛ رەۋ
[wengrqə]
the Hungarian language;
Hungarian
ۋىتامىن. ئى [witamin]
a vitamin
ۋىتىلدا-ۋىتىلدىماق. پ
[witildimak]
to talk incessantly, prattle
ۋىتىلداق. سۈپ [witildak]
talkative, garrulous
ۋىجدان. ئى [wijdan]
the conscience:
ساپ ۋىجدان
a clear conscience
ۋىجدانىنى يوقاتماق
to have no conscience
بۇ مېنىڭ ۋىجدانىمغا مۇخالىپ ئىش.
It's against my conscience.
ۋىجدان ئازابى
mental torture
ۋىجدانسىز. سۈپ
[wijdansiz]
without a conscience, unscrupulous
ۋىجدانسىزلىق. ئى
[wijdansizlik]

The mosquitoes were buzzing about.

ۋىسال. ئى [wisal]
the sight of one's loved one

ۋىڭىلدا-ۋىڭىلدىماق. پ
[wiŋildimak]
to whistle; buzz:
ئوق يېنىمدىن ۋىڭىلداپ ئۆتۈپ كەتتى.
The bullet whistled past me.
پاشا ۋىڭىلدىماق
to buzz (of a mosquito)

ۋىلايەت. ئى [wila:yət]
a district, region:
سىز قايسى ۋىلايەتتە تۇرىسىز؟
In which district do you live?

ۋىلايەتلىك. سۈپ
[wilayətlik]
regional, district

ۋىلكا. ئى [wilka]
a fork (an eating utensil)

ۋىلىلدا-ۋىلىلدىماق. پ
[witildimak]
to shine, glisten; gently, softly:
سۇ ۋىلىلداپ قايناۋاتىدۇ.
The water is boiling gently.

ۋىنتا. ئى [winta]
a screw:
ۋىنتىسى بوش

unscrupulousness, heartles—ness

ۋىجدانلىق. سۈپ
[wijdanlik]
conscientious, with a conscience

ۋىجدانىي. سۈپ [wijdaniy]
conscientious, mental:
ۋىجدانىي ئازاب
mental torture

ۋىجىك. سۈپ [wijik]
slight, thin

ۋىچىرلا-ۋىچىرلىماق. پ
[wiqirlimak]
to twitter (of birds):
قۇشقاچلار ۋىچىرلاۋاتىدۇ.
The sparrows are twittering.

ۋىدالاش-ۋىدالاشماق. پ
[wida:laxmak]
to say goodbye, bid farewell

ۋىرۇس. ئى [wirus]
a virus

ۋىزا. ئى [wi:za]
a visa

ۋىژ-ۋىژ. تەق [wiz—wiz]
a whistling or buzzing noise

ۋىژىلدا-ۋىژىلدىماق. پ
[wizildimak]
to whistle; buzz:
ئوق ۋىژىلدىماق
to whistle (of a bullet)
پاشىلار ۋىژىلداپ ئۇچۇشاتتى.

to have a loose screw

ۋىنو. ئى [wi:no]

wine, alcohol

ئې

ئېپىزوت. ئى [epizot]

an episode (eg. in a novel, film)

ئېپىك. سۈپ [epik]

epic:

ئېپىك داستان

an epic poem

ئېپىلوگ. ئى [epilog]

an epilogue, conclusion

ئېتەك. ئى [etək]

the front part of a jacket:

ئېتىكى ئۇتلۇق

very attractive (usually of girls)

ئېتنوگراف. ئى [etnograf]

an ethnographer

ئېتنوگرافىيە. ئى

[etnografiyə]

ethnograpy, the study of ethinc groups

ئېتنىك. سۈپ [etnik]

ethnic

ئېتىبار. ئى [e:tibar]

value, importance, consideration:

ئېتىبار بەرمەك. پ

to attach importance to, regard as important

ئېتىبارەن. رەۋ

[e:tiba:rən]

since; because of:

بۈگۈندىن ئېتىبارەن

from today on

شۇنىڭدىن ئېتىبارەن

for this reason

ئېتىراپ. [e:tirap]

see below

ئېتىراپ قىلماق. پ

to acknowledge, recognize

ئېتىراز. ئى [e:tiraz]

dissatisfaction, disapprovel, disapprobation:

ئېتىراز بىلدۈرمەك. پ

to express one's dosapproval

ئېتىرازنامە. ئى

[e:tirazna:mə]

a letter of protest

ئېتىز. ئى [etiz]

a field, meadow:

قوناق ئېتىزى

ئېتىكاپ. ئى [e:tikap]
meditation, contemplation:
ئېتىكاپتا ئولتۇرماق. پ
to be seated in meditation
ئېتىل-ئېتىلماق. پ
[etilmak]
to be shot, thrown; to hurry, dash, to throw oneself:
ئۆيگە ئېتىلىپ كىرمەك
to dash into the house
جەڭچىلەر دۈشمەنگە ئېتىلدى.
The soldiers charged towards the emeny.
ئېتىلمەك. پ [etilmək]
to obstruct, block:
يول ئېتىلمەك
to block a road
ئېتىمولوگىيە. ئى
[etimologiyə]
etymology
ئېجىل. سۈپ [ejil]
intimate, close:
ئېجىل بولماق. پ
to be intimate, close
ئېچىـ-ئېچىماق. پ
[eqimak]
to go sour, go off, ferment:
خېمىر ئېچىماق
to go sour (of dough)
سۈت ئېچىماق
to go off (of milk)
ئېچىت-ئېچىتماق. پ

a corn field
ئېتىز-ئېرىق. ئى
[etiz—erik]
fields, agricultural land.
ئېتىش-ئېتىشماق. پ
[etixmak]
to exchange fire:
دۈشمەن بىلەن ئېتىشماق
to exchange fire with the enemy
ئېتىش-ئېتىشمەك. پ
[etixmək]
to cook together
ئېتىشۋازلىق. ئى
[etixwazlik]
firing, gun—fire:
يىراقتا ئېتىشۋازلىق بولۇۋاتىدۇ.
There's gun—fire in the distance.
بالىلار ئېتىشۋازلىق ئويناۋاتىدۇ.
The children are playing at soldiers.
ئېتىقاد. ئى [etikad]
a belief, conviction, creed:
دىنىي ئېتىقاد
religious belief.
ئېتىقاد قىلماق. پ
to believe, trust, have faith in
ئېتىقادچى. ئى [etikadqi]
a believer, devotee
ئېتىكا. ئى [etika]
ethics, morals, morality

saliva

ئېچىل-ئېچىلماق. پ

[eqilmak]

to be opened:

ئىشىك ئېچىلدى.

The door opened.

يىغىن ئېچىلدى.

The meeting was opened.

كۆڭۈل ئېچىلماق

to feel happy, enjoy oneself

ئېچىن-ئېچىنماق. پ

[eqinmak]

to feel sorry for, have pity on:

سىزنىڭ ئاغرىپ قالغانلىقىڭىز-نى ئاڭلاپ كۆپ ئېچىندىم.

I was very sorry to hear you've been sick.

مەن ئۇنى ئاڭلاپ بەك ئېچىندىم.

I am so sorry to hear that.

ئېچىنارلىق. سۈپ

[eqinarlik]

regretabble, unfortunate, unhappy:

ئېچىنارلىق ئەھۋال

a regrettable situation

ئېچىنىش-ئېچىنىشماق. پ

[eqinixmak]

to feel sorry for, take pity on

ئېچىنىشلىق. سۈپ

[eqinixlik]

[eqitmak]

to cause to go sour, ferment; to aggravate:

سەن ئۇنى ئېچىتما.

Don't aggravate him.

ئېچىتقۇ. ئى [eqitku]

yeast:

هاراق ئېچىتقۇسى

alcohol yeast

ئېچىتقۇ سالماق. پ

to add yeast

ئېچىتقۇلۇق. ئى

[eqitkuluk]

incitation, provocation:

ئېچىتقۇلۇق قىلماق. پ

to incite, provoke, stir up

ئېچىرقا-ئېچىرقىماق. پ

[eqirkimak]

to be famished, starving:

ئېچىرقاپ كەتكەن ئادەم

a starving person

ئېچىش-ئېچىشماق. پ

[eqixmak]

to sting, smart, be painful.

كۆزى ئېچىشماق

to sting (of the eyes)

ئېچىشقان يەرگە تۇز سەپمەك

to rub salt on a wound

ئېچىشتۇر-ئېچىشتۇرماق. پ

[eqixturmak]

to cause to sting, smart

ئېچىق. ئى [eqik]

to wipe away tears

ئېروگلىف. ئى [eroglif]
hieroglyphics

ئېرى-ئېرىمەك. پ
[erimək]
to melt, dissolve

قار ئېرىۋاتىدۇ.
The snow is melting.

شېكەر سۇدا ئېرىيدۇ.
Sugar dissolves in water.

ئېرىت-ئېرىتمەك. پ
[eritmək]
to cause to melt or dissolve:

مىسنى ئېرىتمەك
to melt copper

ئېرىتكۈچ. ئى [eritküq]
a solvent

ئېرىتمە. ئى [eritmə]
a solution, molten, melted:

تۇز ئېرىتمىسى
a solution of salt

پولات ئېرىتمىسى
molten steel

ئېرىتىل-ئېرىتىلمەك. پ
[eritilmək]
to have melted, dissolved

ئېرىش-ئېرىشمەك. پ
[erixmək]
to obtain, gain, win:

مۇكاپاتقا ئېرىشمەك
to win a prize

سىز قانداق قىلىپ بۇ كىتابقا

regrettable, unfortunate, unhappy:

ئېچىنىشلىق ئۆلۈم
an untimely death

ئېدەر. ئى [edər]
confinement (due to childbirth):

ئېدەر ۋاقتى
the time of confinement after childbirth

ئېدىتلا-ئېدىتلىماق. پ
[editlimak]
to fitdy, put in order:

ئامباردىكى نەرسىلەرنى ئېدىتلىماق
to put the warehouse in order

ئېدىر. ئى [edir]
a hill, hillock, mound

ئېدىرلىق. ئى؛ سۈپ
[edirlik]
hilly, elevated:

ئېدىرلىق يەر
hilly terrain

ئېرا. ئى [era:]
an era, period of time

ئېرەن. ئى [erən]
a species of tree

ئېرت-ئېرتماق. پ
[ertmak]
to wipe away, clean:

كۆز يېشىنى ئېرتماق

ئېرىشتىڭىز؟
How did you obtain that book?

ئېرىشچان. سۈپ [erixqan]
seluble, easy to dissolve

ئېرىشچانلىق. ئى
[erixqanlik]
solubility

ئېرىغ. سۈپ [erio]
clean, pure;
ئېرىغ ئالتۇن
pure gold
ئېرىغ مال
jewellery, valuables

ئېرىغدا-ئېرىغدىماق. پ
[eriodimak]
to clean, purify

ئېرىق. ئى [erik]
a stream, ditch, irrigation channel

ئېرىق-ئۆستەڭ. ئى
[e:rik—østəŋ]
a stream, irrigation channel

ئېرىك. سۈپ [erik]
male, masculine;
ئېرىك قوي
a ram (male sheep)

ئېرىت-ئېرىتمەك. پ
[eritmək]
to be tired of, fed up with;
بازارغا چىقىشقا ئېرىنمەك
to be tired of going shopping;
ئېرىنمەي ئۆگەنمەك
to study tirelessly

ئېرىنچەك. سۈپ [e:rinqək]
sluggish, indolent, lazy

ئېزىتقۇ. ئى [ezitku]
an illusion, mirage;
enchanting, perplexing

ئېزىق. ئى [ezik]
a molar, grinder;
ئېزىق چىش
a molar tooth

ئېزىق-ئېزىقماق. پ
[ezikmak]
to be lost, puzzled

ئېزىقتۇر-ئېزىقتۇرماق. پ
[eziktumak]
to puzzle, mystify, baffle;
ئېزىقتۇرۇش تەشۋىقاتى
misleading propaganda

ئېزىل-ئېزىلمەك. پ
[ezilmək]
to be crushed, oppressed
شاپتۇل ئېزىلىپ كېتىپتۇ.
The peach has been crushed.
ئېزىلگەن مىللەتلەر
oppressed peoples

ئېزىلەڭگۈ. سۈپ
[eziləŋgü]
sluggish, indolent, lazy

ئېزىلگۈچى. ئى [ezilgüqi]
an oppressed person;
oppressed, downtrodden

[exinmak]
to leave over, be surplus:
ئېشىنغان پۇل
surplus money,extra money
ئېشىنچا. ئى [exinqa]
surplus, extra, leftover
ئېغىر. سۈپ [eojir]
heavy, difficult, important:
ئېغىر يۈك
a heavy load, burden
ئېغىر مەسىلە
a serious problem
ئېغىر كۈنلەر
difficult times
ئېغىر تۇغۇت
a difficult birth
ئېغىر تاماق
infigestible food
ئېغىرئاياق. سۈپ
[eojirayak]
pregnant, with child:
ئېغىر ئاياق ئايال
a pregnant, woman:
ئېغىربوي. سۈپ [eojirboy]
pregnant, with child
ئېغىر-بېسىق. سۈپ
[eojir—besik]
steady, calm, unruffled
ئېغىرچىلىق. ئى [eojirqilik]
difficulties, suffering
ئېغىرچىلىقلارنى بېشىدىن
كەچۈرگەن ئادەم

ئېستېتىكا. ئى [estetika]
aesthetics
ئېسىقلىق. ئى [esiklik]
hanging, suspended
ئېسىل. سۈپ [esil]
valuable, precious:
ئېسىل مال
valuable goods
ئېسىل-ئېسىلماق. پ
[esilmak]
to hang down, droop; to nag:
ئېسىلىپ تۇرماق
to hang down, droop
ئۇنىڭغا ئېسىلىۋالما.
Don't nag him.
ماشىنىغا ئېسىلماق
to hang on to a car
دەرەخكە ئېسىلماق
to clamber up a tree
ئېشەك. ئى [exək]
a donkey, an ass:
ئېشەك ھارۋىسى
a donkey cart
ئېشەككۇلاق. سۈپ
[exəkkulak]
disobedient, stubborn
ئېشەكلىك. سۈپ [exəklik]
by donkey, with a donkey:
ئۇ ئېشەكلىك كەلدى.
He came by donkey.
ئېشىن-ئېشىنماق. پ

better.

ئېغىز. ئى [eojiz]

the mouth, opening; oral:

ئېغىزىڭىزنى ئېچىڭ.

Open your mouth.

تاغارنىڭ ئاغزى

the opening (mouth) of the sack

ئۇنىڭ ئاغزى گەپكە كەلمىدى.

He was speechless.

ئاغزى ئېچىلىپلا قالماق.

to be speechless

ئاغزى قۇلىقىغا يەتمەك

to smile, grin from ear to ear

ئېغىز ئەدەبىياتى

oral literature

ئېغىز بوشلۇقى

the oral cavity

ئېغىز تىلى

the spoken language

ئېغىز گارمونى

a mouth organ

بىر ئېغىز سۆز

a few words

ئۈچ ئېغىز ئۆي

a three— roomed house

ئېغىزچە. رەۋ [eojizqə]

oral, speech

ئېغىزچە ئىمتىھان

an oral exam

ئېغىزلىق. م [eojizlik]

a man who has suffered considerably

ئېغىرسىن-ئېغىرسىنماق. پ

[eojirsinmak]

to seem heavy, difficult

ئېغىرلاش-ئېغىرلاشماق. پ

[eojirlaxmak]

to be heavy, difficult, important, worse:

باش ئاغرىقىم ئېغىرلىشىپ كېتىۋاتىدۇ.

My headache is getting worse.

ئېغىرلاشتۇر-ئېغىرلاشتۇر-ماق. پ [eojirlaxturmak]

to make heavier, more difficult

ئېغىرلىق. ئى [eojirlik]

weight; responsibility:

ئۆينىڭ ئېغىرلىقى ماڭا ئارتىلدى.

I am now responsible for the family.

ئېغىرلىق قىلماق. پ

to be calm, sober

ئېغىر-يېنىك. سۈپ

[eojir—yenik]

heavy or light:

كېسىلىڭ تولۇق ساقايمىغۇچە ئېغىر-يېنىك ئىشلارنى قىلما!

Don't do anything strenuous until you're completely

[ekixmak]
to leak, flow, trickle

ئېقىم. ئى [ekim]
a stream; a school of thought, trend:

تارىخىي ئېقىم
a historical trend

ئېقىم مەسىلىلىرى
corrent affairs

ئېقىن. سۈپ [ekin]
flowing, trickling, moving:

ئېقىن سۇ
running water

ئېكەك. ئى [ekək]
a file (for cutting metal)

ئېكەكلە-ئېكەكلىمەك. پ
[ekəklimək]
to file, cut(metal)with a file

ئېكران. ئى [ekran]
a screen(for a TV, computer etc.)

ئېكرانلىق. سۈپ [ekranlik]
with a screen:

كەڭ ئېكرانلىق فىلىم
a wide—screen film

ئېكسپورت. ئى [eksport]
an export, goods solabroad

ئېكسپورت قىلماق. پ
to export

ئېكسپىلاتاتسىيە. ئى
[ekispilatatsiyə]
exploitation, abuse

a measure word:

ئۈچ ئېغىزلىق ئۆي
a three—roomed house

ئېغىنا-ئېغىنىماق. پ
[eoinimak]
to roll over on one's back:

ئات ئېغىنىغان يەردە تۈك قالار، ئېشەك ئېغىنىغان يەردە پوق (قالار).
A good man leaves a good ompression, a bad man leaves a bad one.

ئېقىت-ئېقىتماق. پ
[ekitmak]
to cause to flow, wash away:

كۆز يېشىنى ئېقىتماق
to shed tears, cry

سۇ ئېتىزدىكى لايلارنى ئېقىتىپ كەتتى.
The water washed away the mud in the fields.

ئېقىتما. ئى [ekitma]
alluviation, moisture

ئېقىتما قىلماق. پ
to pour water on, make a solution of

ئېقىتماي-تېمىتماي. سۈپ
[ekitmay—temitmay]
from beginning to end, without exception

ئېقىش-ئېقىشماق. پ

gear

ئېگەرلە-ئېگەرلىمەك. پ
[egərlimək]
to saddle (a horse etc.)

ئېگىچە. ئى [egiqə]
an older sister

ئېگىچە-سىڭىل. ئى
[egiqə—siŋil]
sisters

ئېگىر. ئى [egir]
a medicinal plant

ئېگىر-ئېگىرمەك. پ
[egirmək]
to spin, wind:

يىپ ئېگىرمەك
to spin thread

ئېگىز. سۈپ [egiz]
tall, high, towering:

ئېگىز بوي
tall

ئېگىز چوققا
a towering mountain summit

ئېگىز غوللۇق زىرائەت
crops with tall stalks

ئېگىز-پەس. سۈپ
[egiz—pəs]
bumpy, rough:

ئېگىز - پەس يەر
rough ground

ئېگىز - پەس يول
a bumpy road

ئېكسپىلاتاتسىيە قىلماق. پ
to exploit, abuse, take advantage of

ئېكستراكت. ئى [ekstrakt]
an extract

ئېكسكۇرسىيە. ئى
[ekiskursiyə]
an excursion, trip, visit

ئېكسكۇرسىيە قىلماق. پ
to visit, tour make an excursion to

ئېكولوگىيە. ئى [ekologiyə]
ecology

ئېكولوگىيىلىك. سۈپ
[ekologiyilik]
ecological, pertaining to ecology

ئېكۋاتور. ئى [ekwator]
the equator

ئېكۋىۋالېنت. ئى
[ekwiwalint]
an equivalent weght (in chemistry)

ئېكىن. ئى [ekin]
crops, agricultural yield

ئېكىنزار. ئى [ekinzar]
a plantation, farm

ئېگەر. ئى [egər]
a saddle

ئېگەر-جابدۇق. ئى
[egər—jabduk]
a saddle and other riding

an undisputable fact

ئېگىلىش. ئى [egilix]

bending, curvature

ئېگىن. ئى

clothes, dress, attire

ئېگىن - ئاياغ. ئى

[egin—ayaoı]

clothes and shoes, dress and footwear

ئېڭەك. ئى [eŋək]

the lower jaw, chin

ئېڭىز. ئى [eŋiz]

stubble, the part of a plant left after harvesting:

بۇغداي ئېڭىزى

wheat stubble

ئېڭىش- ئېڭىشمەك. پ

[eŋixmək]

to bend, curve, bow:

ئېڭىشىپ ماڭماق. پ

to walk bent over

ئېڭىشەڭگۈ. سۈپ

[eŋixəŋgü]

bent over, bowed over

ئېڭىشەڭگۈ ئادەم

a person who cannot stand up straight

ئېلاستىك. سۈپ [elastik]

elastic

ئېلان. ئى [e:lan]

a notice, poster, advertisement:

ئېگىز- پەس سۆزلىمەك

to talk lightly, frivolously

ئېگىزلە- ئېگىزلىمەك. پ

[egizlimək]

to rise, climb, go higher:

ئايروپىلان بارغانسېرى ئېگىز- لىمەكتە.

The aeroplane is climbing.

ئېگىزلەت- ئېگىزلەتمەك. پ

[egizlətmək]

to raise, cause to climb

ئېگىزلىك. ئى [egizlik]

height, plateau:

پامىر ئېگىزلىكى

the Pamir plateau

ئېگىل- ئېگىلمەك. پ

[egilmək]

to bend, curve, bow:

دەرەخ شاخلىرى ئېگىلدى.

The branches of the tree bent.

ئالدىغا ئېگىلىڭ.

Bend over.

ئېگىلدۈر- ئېگىلدۈرمەك. پ

[egildürmək]

to cause to bend, curve

ئېگىلمەس. سۈپ [egilməs]

indomitable, unyielding

ئېگىلمەس- سۇنماس. سۈپ

[egilməs—sunmas]

indestructible, in domitable:

ئېگىلمەس -سۇنماس ھەقىقەت

a chemical element

ئېلىپ. ئى [elip]

the first letter of the Arabic alphabet

ئېلىپبە. ئى [elipbə]

an alphabet:

ئۇيغۇر تىلى ئېلىپبەسى

the Uighur alphabet

ئېلىپبەلىك. سۈپ [elipbə:lik]

alphabetical, having an alphabet:

ئېلىپبەلىك يېزىق

an alphabetical script

ئېلىپساتار. پ [elipsatar]

a small businessman

ئېلىش-ئېلىشماق. پ [elixmak]

to take hold of each other; go crazy

قول ئېلىشماق

to shake hands

دۈشمەن بىلەن ئېلىشماق

to engage with the enemy

ئۇ ئېلىشىپ قاپتۇ.

He's gone crazy.

ئېلىم-بېرىم. ئى [elim—berim]

business transactions:

ئېلىم-بېرىم ھېساباتى

income and expenditure

تامدا ئېلان بار ئىكەن.

There is a notice on the wall.

ئېلان چىقارماق. پ

to issue a statement

ئېلان قىلماق. پ

to publicize, advertize

ئېلېكتر. ئى [elektr]

electricity, electric, electrical:

ئېلېكتر ئېنېرگىيىسى

electrical energy

ئېلېكتر ئىستانسىسى

a power generating station

ئېلېكتر شامالدۇرغۇچ

an electric fan

ئېلېكتر چىراغ

an electric lamp

ئېلېكترلەشتۇر-ئېلېكترلەشتۇرمەك. پ [elektrləxtürmək]

ئېلېكترون. ئى [elektron]

an electron, electric particle

ئېلېكترونلۇق. سۈپ [elektronluk]

electric, electrical

ئېلېكترونلۇق ساقال قىرغۇچ

an electric shaver

ئېلېكترونلۇق ھېسابلاش ماشىنىسى

a computer

ئېلېمېنت. ئى [element]

vague, indistinct

ئېنىق سۆزلىمەك

to talk unambiguously

ئۇنىڭ ئەتە كېلىشى ئېنىق.

He'll certainly come tomorrow.

ئېنىقسىز. سۈپ [eniksiz]

indefinite, indistinct:

ئۇ ئېنىقسىز جاۋاب بەردى.

He gave an indefinite answer.

ئېنىقسىزلىق. ئى

[eniksizlik]

vagueness, indefiniteness:

بۇ مەسىلىدە ھېچقانداق ئېنىقسىزلىق يوق.

This problem is very clear cut.

ئېنىقلا-ئېنىقلىماق. پ

[eniklimak]

to clarify; make clear:

مەسىلىنى ئېنىقلىماق

to clarify a problem

ئېنىقلات-ئېنىقلاتماق. پ

[eniklatmak]

to have something clarified

ئېنىقلانغۇچى. ئى

[eniklan oʁuqi]

a word which is modified (in grammar)

ئېنىقلىغۇچى. ئى

[enikli oʁuqi]

a modified (in grammar),

accounts

ئېلىم-سېتىم. ئى

[elim—setim]

buying and selling, business

ئېلىن-ئېلىنماق. پ

[elinmak]

to be taken, bought

ئېمىت-ئېمىتمەك. پ

[emitmək]

to breastfeed, suckle:

بالا ئېمىتمەك

to feed a baby

ئېمىزگە. ئى [emizgə]

a breast—fed baby

ئېمىلداش. ئى [emildax]

siblings suckled by the same mother

ئېنسىكلوپېدىيە. ئى

[ensiklopediyə]

an encyclopaedia

ئېنېرگىيە. ئى [enirgiyə]

energy, power:

يادرو ئېنېرگىيىسى

nnclear energy

ئېنېرگىيە مەنبەسى

an energy source

ئېنىق. سۈپ [enik]

clear, exact, obvious:

ئېنىق ۋاقىت

an exact time

ئېنىق بولمىغان

It may rain today.

ئېھتىماللىق. ئى
[ehtimallik]
probability, likelihood
ئېھتىماللىق نەزەرىيىسى
probability theory (in maths)

ئېھتىيات. ئى [ehtiyat]
care, caution, attention

ئېھتىيات قىلماق. پ
to be careful:
سىز ئېھتىيات قىلىڭ!
Be careful!

ئېھتىياتچان. سۈپ
[ehtiyatqan]
careful, cautious:
ئېھتىياتچان بول.
Be careful.

ئېھتىياتچانلىق. ئى
[ehtiyatqanlik]
care, caution

ئېھتىياتسىز. سۈپ
[ehtiyatsiz]
careless, negligent

ئېھتىياتسىزلىق. ئى
[ehtiyatsizlik]
carelessness, negligence:
ئۇ ئېھتىياتسىزلىق قىلىپ، قولىنى كۆيدۈرۈۋالدى.
He burnt his hand as a result of his carelessness.

ئېھتىياج. ئى [ehtiyaj]
need, requirement:

attribute

ئېنىقلىق. ئى [eniklik]
clarity, distinctness, vividness

ئېنىقلىما. ئى [eniklima]
an explanation, account

ئېھ. ئىم [eh]
an expression of wonder, alarm or disappointment
ئېھ، پۇرسەتنى قولدىن بېرىپ قويدۇم-دە.
Oh my, I wasted my opportunity.

ئېھاتە. سۈپ [eha:tə]
protective, sheltering:
ئېھاتە ئورمانلىقى
a forest which prevents land erosion

ئېھتىرام. ئى [ehtiram]
respect, honour:

ئېھتىرام بىلدۈرمەك. پ
to show respect

ئېھتىمال. رەۋ [ehtimal]
maybe, possibly:
ئېھتىمال مەن سىزنى بېيجىڭدا ئۇچرىتىپ قالارمەن.
Maybe I'll see you in Beijing.
ئېھتىمال ئۇ كېسەل بولۇپ قالغاندۇ.
Perhaps he's ill.
ئېھتىمال يامغۇر يېغىشى مۇمكىن.

ئېيتماق ئاسان، قىلماق تەس.
Easier said than done.
ئېيتقان سۆز، ئاتقان ئوق.
Words can never be retracted.
بۇ ھەقتە ئۇ ماڭا بىر نەرسە ئېيتمىدى.
He didn't tell me about that.
ناخشا ئېيتماق
to sing a song
ئېيتقۇسىز. سۈپ [eytkusiz]
indescribable, unspeakable:
ئېيتقۇسىز ئىش
an indescribable affair
ئېيتماقچى. پ [eytmakqi]
what I mean is … (used to get a listener's attention)
ئېيتىش-ئېيتىشماق. پ
[eytixmak]
to talk together; quarrel:
ئېيتىشلارغا قارىغاندا
it is said. I have heard
سەن مېنىڭ بىلەن نېمە ئانچە ئېيتىشىسەن؟
Why are you so angry with me?
ئېيىق. ئى [eyik]
a bear
ئېيىقتاپان. ئى [eyiktapan]
a wild mulberry

ئۇنىڭ پۇلغا ئېھتىياجى يوق.
He doesn't need money.
مېنىڭ سىزگە ئېھتىياجىم چۈشتى.
I need your help.
ئېھتىياج بولماق. پ
to need, require
ئېھتىياجسىز. سۈپ
[ehtiyajsiz]
unnecessary, superfluous, needless
ئېھتىياجلىق. سۈپ
[ehtiyajlik]
necessary, indispensable
ئېھرام. ئى [ehram]
a pyramid:
مىسىر ئېھراملىرى
the pyramids of Egypt
ئېھسان. ئى [ehsan]
a grace, a favour
ئېھسان قىلماق. پ
to bestow a favour, give a gift
ئېۋەن. ئى [ewən]
fault, shortcoming
ئېۋەن تاپماق. پ
to find fault
ئېيت-ئېيتماق. پ [eytmak]
to tell, say, infrom:
ساقچىغا ئېيتىڭ.
Please in form the police.

ئى

ئىئانه. ئى [ia:nə]
a financial gift donation; reward

ئىئانه بەرمەك. پ
to donate

ئىئانه توپلىماق. پ
to collect donations

ئىبادەت. ئى [iba:dət]
worship, adoration

ئىبادەت قىلماق. پ
to worship, adore:

بىز مەبۇدقا ئەمەس، خۇداغا ئىبادەت قىلىمىز.
We worship God, not idols.

ئىبادەتخانا. ئى [ibadəthana]
a temple, place of worship

ئىبارە. ئى [iba:rə]
words, speech

ئىبارەت. تىر [iba:rət]
see below

بىزنىڭ مەقسىتىمىز ساڭا ياردەم بېرىشتىن ئىبارەت.
We want to help you.

ئىبرانىي. سۈپ [ibra:niy]
Hebrew:

ئىبرانىي تىلى
the Hebrew language

ئىبرەت. ئى [ibrət]
a lesson, moral

ئىبرەت ئالماق.
to draw a moral or lesson from

ئىبرەتلىك. سۈپ [ibrətlik]
moralistic, with a moral:

ئىبرەتلىك سۆزلەر
wise counsel

ئىبلىس. ئى [iblis]
Satan, the devil

ئىپادە. ئى [ipa:də]
verbal or facial expression, speech:

ئۇنىڭ ئىپادىسى ياخشى.
He expresses himself well.

ئالگېبرالىق ئىپادە
an algebraic expression

ئىپادە قىلماق
to express, communicate

ئىپادىلە-ئىپادىلىمەك. پ
[ipa:dilimək]
to show, express, communicate:

ھېسسىياتنى ئىپادىلىمەك
to express one's feelings

ئىپار. ئى [ipar]
musk:

ئىپتىدائىي جەمئىيەت
primitive society
ئىپتىدائىي مەكتەپ
primary school
ئىپلاس. سۈپ [iplas]
dirty; low, mean
ئىت. ئى [it]
a dog:
ئوۋ ئىتى
a hunting dog
ئىت هاۋشىماق
to bark (of a dog)
ئاق ئىت، قارا ئىت، ھەممىسى بىر ئىت.
Black or white, a dog is a dog.
ئىتائەت. رەۋ [ita:ət]
see below
ئىتائەت قىلماق. پ
to obey, submit
ئىتائەتچان. سۈپ
[ita:ətqan]
obedient, submissive
ئىتائەتسىز. سۈپ
[ita:ətsiz]
disobedient, rebellious
ئىتائەتلىك. سۈپ
[ita:ətlik]
obedient, submissive
ئىتائەتمەن. سۈپ
[ita:ətmən]
obedient, submissive

ئىپار ھىدى
the aroma of musk
ئىپارچاشقان. ئى
[iparqaxkan]
a musk rat
ئىپار-زەپەر. ئى
[ipar—zəpər]
saffron (a spice)
ئىپارگۈل. ئى [ipargül]
a lilac (a species of flower)
ئىپتار. ئى [iptar]
the breaking of the fast
ئىپتارغا چاقىرماق. پ
to invite someone to share in breaking the fast
ئىپتىخار. ئى [iptihar]
pride, conceit; joy:
ئۇ ۋەتىنىمىزنىڭ ئىپتىخارى.
He's the pride of our country.
ئىپتىخارلان-ئىپتىخارلان-ماق. پ [iptiharlanmak]
to feel proud
ئىپتىخارلىق. ئى [iptiharlik]
lofty sentiments, high ideas
ئىپتىدا. ئى [iptida:]
the beginnig, genesis
ئىپتىدائىي. سۈپ
[iptida:iy]
primitive, original:
ئىپتىدائىي ئادەم
primitive man

solidarity, unity

ئىتتىپاقلاش-ئىتتىپاقلاش-ماق. پ [ittipaklaxmak]

to unite, unify

ئىتتىپاقلىق. ئى [ittipaklik]

unity, solidarity:

ئىتتىپاقلىق كۈچ دېمەكتۇر.

Unity is strength.

ئىتتىرىش-ئىتتىرىشمەك. پ

[ittirixmək]

to push, shove together

ئىتتىك. سۈپ [ittik]

quick, fast; sharp:

ئىتتىك ماڭماق

to walk fast

ئىتتىك قايرىلماق

to swerve

بىز ئۆڭكۈردىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن ئىتتىكلا قايرىلدۇق.

We swerved to avoid a hole.

ئىتتىك پىچاق

a sharp knife

مىجەزى ئىتتىك

quick—tempered

ئىتتىكلە-ئىتتىكلىمەك. پ

[ittiklimək]

to accelerate, quicken speed; be sharp

ئىتتىكلىك. ئى [ittiklik]

acceleration, speed; quick—temperedness

ئىتچىۋىنى. ئى [itqiwini]

ئىتالىيىلىك. ئى

[italiyilik]

an Italian

ئىتالىيان. ئى [ital yan]

Italian, from Italy:

ئىتالىيان تىلى

the Italian language

ئىتالىيانچە. رەۋ

[ital yanqə]

the Italian language; Italian

ئىتتەر-ئىتتەرمەك. پ

[ittərmək]

to push, shove; to evade, shirk:

بىز پىكاپنى ئىتتىرىشىمىز كېرەك ئىدى.

We had to puch the car.

جاۋابكارلىقنى باشقىلارغا ئىتتەرمەك

to blame someone else, shirk responsibility

ئىتتىپاق. ئى [ittipak]

unity; union:

ياشلار ئىتتىپاقى

the youth league

ئىتتىپاقداش. ئى

[ittipakdax]

an ally, supporter:

ئىتتىپاقداش دۆلەتلەر

allied countries

ئىتتىپاقداشلىق. ئى

[ittipakdaxlik]

creativity, inventiveness

ئىجادىي. سۈپ [ija:diy]
creative, inventive

ئىجادىيەت. ئى [ija:diyət]
creation, composition

بەدىئىي ئىجادىيەت
an artistic creation:

ئىجارە. ئى [ija:rə]
rent, lease:

ئىجارە ھەققى قانچە پۇل؟
How much is the rent?

ئىجارە ئالماق. پ
to hire, rent:

مېنىڭ بىر پىكاپ ئىجارىگە ئالغۇم بار.
I'd like to rent a car.

ئىجارە بەرمەك. پ
to rent out, hire out

ئىجارىچى. ئى [ija:riqi]
a person who rents out to others, one who leases, lends out

ئىجارىكەش. ئى [ija:rikəx]
a tenant farmer

ئىجازەت. ئى [ija:zət]
permission, leave

ئىجازەت ئالماق. پ
to get permission

ئىجازەت بەرمەك. پ
to allow, permit

ئىجتىمائىي. سۈپ
[ijtima:iy]

dog fleas

ئىتلىق. سۈپ [itlik]
belonging to a dog:

ئىت ئىتلىق قىلمىسا كۆڭلى تىنماس.
A dog enjoys acting like a dog.

ئىجابەت. ئى [ija:bət]
agreement, consent

ئىجابەت بولماق. پ
to be accepted, agreed to:

تەلپى ئىجابەت بولماق
to have a request agreed to

ئىجابىي. سۈپ [ija:biy]
positive, constructive;
active, vigorous:

ئىجابىي پىكىر
a constructive suggestion

ئىجاد. ئى [ijad]
a creation, invention

ئىجاد قىلماق. پ
to compose, invent:

ئۇ يېڭى بىر ناخشا ئىجاد قىلدى.
He composed a new song.

ئىجادچانلىق. ئى
[ijatqanlik]
creativity, inventiveness

ئىجادكار. ئى [ijadkar]
a composer, inventor

ئىجادكارلىق. ئى
[ijadkarlik]

تەكشۈرمەك
to supervise work, progress

ئىجراچى. ئى [ijra:qi]
a person who carries out a given rask

ئىجرائىي. سۈپ [ijra:iy]
executive:
ئىجرائىي ھەيئەت
an executive committee

ئىجرائىيە. سۈپ [ijra:iyə]
executive:
ئىجرائىيە ھەيئەت
an executive committee

ئىچ. ئى [iq]
the insid, inner part; the heart (figurative):
ئىچ كىيىم
underwear
ئۆي ئىچى
the inside of the house
ئۇ ئىچىدە نىمىلەرنى ئويلا-ۋاتىدۇ؟
I wonder what he's thinking.
ئىچ ئاغرىقى
mental pain, worry, anxiety
ئىچى تار
narrow—minded, petty
ئىچى كەڭ
broad minded, tolerant
ئىچ ئاغرىتماق
to have pity on, feel sorry

social, pertaining to society:
ئىجتىمائىي پەن
social science
ئىجتىمائىي مۇناسىۋەت
social relations
ئىجتىمائىي ھادىسە
a social phenomena
ئىجتىمائىي مەسىلە
a social problem

ئىجتىمائىيلاش-ئىجتىمائىيلاش-ماق. پ [ijtima:iylaxmak]
to nationalize:
ئىشلەپچىقىرىش ۋاستىلىرىنى-ڭ ئىجتىمائىيلىشىشى
the nationalisation of the means of production

ئىجتىھات. ئى [ijtihat]
perserverance, diligence:
ئىجتىھات بىلەن ئىشلىمەك
to work with diligence

ئىجتىھاتلىق. سۈپ
[ijtihatlik]
diligent, perservering:
ئىجتىھاتلىق ئوقۇغۇچى
a diligent student

ئىجرا. ئى [ijra:]
execution, implementation

ئىجرا قىلماق. پ
to carry out, implement:
بۇيرۇقنى ئىجرا قىلماق
to implement an order
خىزمەتنىڭ ئىجراسىنى

to share one's feelings

ئىچ-تاش. ئى [iq—tax]

both the inside and the outside:

ئۆينىڭ ئىچ-تېشى

the inside and outside of the house

ئىچكۈز-ئىچكۈزمەك. پ [iqküzmək]

to make someone drink:

بالىغا دورا ئىچكۈزمەك

to give a child medicine

ئىچكى. سۈپ [iqki]

internal, inner, inside:

ئىچكى ئىشلار

internal affairs

ئىچكى كېسەل

internal (gastric) diseases

ئىچكى بازار

the domestic market

ئىچكى دۇنيا

the inner world

ئىچكى-تاشقى. سۈپ [iqki—taxki]

the inside and the outside

ئىچكىرى. ئى [iqkiri]

inside a house; inland China:

ئىچكىرىدە ھېچكىم يوق.

There's no one inside.

ئۇ ئىچكىرىدىن كەلگەن.

He's come from inland for

ئۇنىڭ ئۇلارغا ئىچى ئاغرىدى.

He felt sorry for them.

بۇ بالىغا ئۇنىڭ ئىچى ئاغرىدى.

He felt compassion for the child

سومكىنىڭ ئىچىدە نېمە بار؟

What's inside the bag?

ئىچى سۈرمەك

to have diarrhoea

ئىچىم سۈردى.

I have diarrhoea.

ئىچىگە ئالماق

to include, consist of

ئىچى كۆيمەك

to love, like

ئىچ كۆيەر دوست

an intimate friend

ئىچ-ئىچمەك. پ [iqmək]

to drink, consume:

دورا ئىچمەك

to take medicine

چاي ئىچەمسىز؟

Would you like some tea?

ئۇسسۇزلۇق ئىچكۈم بار.

I'd like something to drink.

مەن ئازراق پىۋا ئىچتىم.

I drank some beer.

ئىچ-باغىر. ئى [iq—baoir]

inner feelings, inner thoughts:

ئىچ-باغرىنى تۆكمەك

بولدى.
They had a disagreement.
ئىختىيار. ئى [ihtiyar]
one's free will, opinion, wish:
ئىختىيارىڭىز!
If you like!
ئۆز ئىختىيارى بىلەن قاتناشماق
to take part voluntarily
ئىختىيار قىلماق. پ
to volunteer
ئىختىيارسىز. سۈپ
[ihtiyarsiz]
involuntary, forced:
ئىختىيارسىز كۈلۈۋەتمەك
fo smile involuntarily
ئىختىيارىي. سۈپ
[ihtiya:riy]
voluntary, voluntarily:
ئىختىيارىي ھەرىكەت
a voluntary activity
ئىخچام. سۈپ [ihqam]
compact, convenient; concise, terse:
سۆز ئىخچام بولماق
to speak concisely, tersely
ئىخچاملا-ئىخچاملىماق. پ
[ihqamlimak]
to reduce, simplify
سۆز مەزمۇنىنى ئىخچاملىماق
to simplify, summarize
ئىخچاملاش-ئىخچاملاشماق. پ
[ihqamlaxmak]

China.
ئىچكىرىلە-ئىچكىرىلىمەك. پ
[iqkirilimək]
to go inside, to enter
ئىچى-تېشى. ئى [iqi—texi]
the inside and the outside
ئىچىكىش-ئىچىكىشمەك. پ
[iqikixmək]
to be familiar with, know well
ئىچىملىك. ئى [iqimlik]
a drink, beverage:
سوغۇق ئىچىملىكلەر
cold drinks
ئىختىرا. ئى [ihtira:]
an invention, design
ئىختىرا قىلماق. پ
to invent, devise
ئىختىراچى. ئى [ihtira:qi]
an inventor, designer
ئىختىساس. ئى [ihtisas]
a special skill, a speciality
ئىختىساسلاش-ئىختىساسلاشماق. پ [ihtisaslaxmak]
to be a specialist, an expert
ئىختىساسلىق. سۈپ
[ihtisaslik]
specialist, expert
ئىختىلاپ. ئى [ihtilap]
a dispute, disagreement:
ئۇلار ئارىسىدا ئىختىلاپ پەيدا

ئىدارە قىلدى.
He ruled Xunjiang for 8 years.

ئىددەت. ئى [iddət]
a period of 100 days, fol— lowing her divorce, after which a woman may remarry

ئىدېئال. ئى [ideal]
an ideal, utopia

ئىدېئالىزم. ئى [idealizm]
idealism, utopianism

ئىدېئالىست. ئى [idealist]
an idealist, utopianist

ئىدېئولوگىيە. ئى [ideologiyə]
an ideology, a creed

ئىدىش. ئى [idix]
a large jar, jug

ئىدىئوم. ئى [idiom]
an idiom, a phrase, saying

ئىدىيە. ئى [idiyə]
ideas, thoughts, thinking:
ئىدىيە ئۆزگەرتمەك
to change one's thinking

ئىدىيىۋى. سۈپ [idiyiwi]
mental, intellectual:
ئىدىيىۋى كۈرەش
an intellectual struggle

ئىدىيىۋىلىك. ئى [idiyiwilik]
ideological content,

to be consise, terse

ئىخچاملاشتۇر-ئىخچاملاشتۇر-ماق. پ [ihqamlaxturmak]
to reduce, simplify, cut back

ئىخچاملىق. ئى [ihqamlik]
compactness, conciseness, terseness

ئىخلاس. ئى [ihlas]
faith, belief, devotion:
ئىخلاس بىلەن كىتاب ئوقۇماق
to study seriously

ئىخلاس باغلىماق. پ
to believe in, trust

ئىخلاس قايتماق. پ
to lose faith in

ئىخلاس قىلماق. پ
to believe in, trust

ئىخلاسلىق. سۈپ [ihlaslik]
sincere, devout; serious, disciplined

ئىخلاسمەن. ئى [ihlasmən]
a believer, devotee

ئىدارە. ئى [ida:rə]
a unit, place of work:
قايسى ئىدارىدە ئىشلەيسىز؟
Which unit do you work in?

ئىدارە قىلماق. پ
to manage, run:
مەملىكەتنى ئىدارە قىلماق
to manage, rule a country
ئۇ شىنجاڭنى سەككىز يىل

ئىرغاڭلاپ ماڭماق
to totter, swagger

ئىرغىـ-ئىرغىماق. پ
[ir oıimak]
to jump, leap:
ئورنىدىن ئىرغىپ تۇرماق
to jump up

ئىرق. ئى [irk]
race, ethicity:
بۇ يەردە ئوخشىمىغان ئىرقتىكى كىشىلەر بار.
People of different races live here.

ئىرقچى. ئى [irkqi]
a racist

ئىرقچىلىق. ئى [irkqilik]
racism

ئىرقىي. سۈپ [irkiy]
racial, racist:
ئىرقىي كەمسىتىش
racial discrimination

ئىرماش-چىرماش. سۈپ
[irmax—qirmax]
intertwined, interconnected:
ئىرماش-چىرماش باغلىنىش
inseperable interconnections

ئىرىس. ئى [iris]
sweetened milk

ئىز. ئى [iz]
a mark, print
ئاياغ ئىزى
a foot—print:

ideological thinking

ئىرادە. ئى [ira:də]
will, determination; fate, luck:
ئىرادىسى كۈچلۈك
a strong will
ئىرادە بولۇپ قالسا، تۇرپانغىمۇ بارارسىز.
With a bit of determination, you can get a long way.

ئىرادىسىز. سۈپ
[ira:disiz]
spineless, without determination

ئىرادىلىك. سۈپ
[ira:dilik]
determined, strong—willed

ئىرادىنامە. ئى
[ira:dina:mə]
a written pledge

ئىرراتسىئونال. سۈپ
[irratsional]
irrational, illogical

ئىرسىي. سۈپ [irsiy]
hereditary, genetic:
ئىرسىي كېسەللىك
hereditary diseases

ئىرسىيەتشۇناسلىق. ئى
[irsiyətsunaxlik]
genetics

ئىرغاڭلا-ئىرغاڭلىماق. پ
[ir oıaŋlimak]
to sway, rook, shake:

relieves another worker

ئىزچى. ئى [izqi]

an army scout

ئىزچىل. رەۋ [izqil]

consistent, thorough:

ئىزچىل ياخشى

good throughout

ئىزچىللاش-ئىزچىللاشماق. پ

[izqillaxturmak]

to be implemented, carried out

ئىزچىللاشتۇر-ئىزچىللاش-تۇرماق. پ [izqillaxturmak]

to carry out, implement

ئىزچىللىق. ئى [izqillik]

coherence, continuity

ئىزدە-ئىزدىمەك. پ

[izdimək]

to search for, look for:

يول ئىزدىمەك

to try to find one's way somewhere

ھەقىقەت ئىزدىمەك

to seek the truth

سىز نېمە ئىزدەۋاتىسىز؟

What are you looking for?

ئىزدەك-سوراق. ئى

[izdək—so:rak]

news, tidings

ئىزدەن-ئىزدەنمەك. پ

[izdənmək]

to be careful, serious:

ئىزىغا چۈشمەك

to follow, be on a trail

يىگىت سۆزىدىن قايتماس،

يولۋاس ئىزىدىن.

A good man always keeps his word.

ئىزا. ئى [iza:]

shame, embarrassment

ئىزا تارتماق. پ

to feel shame, be embarrassed

ئىزا-ئاھانەت. ئى

[iza:aḥa:nət]

shame, humiliation:

ئىزا-ئاھانەتكە قالدۇرماق

to be shamed, humiliated

ئىزا-ئاھانەت قىلماق

to humiliate, shame

ئىزاھ. ئى [izah]

a footnote, annotation

ئىزاھ بەرمەك. پ

to annotate, explain

ئىزاھات. ئى [izaḥət]

a footnote, explanation, annotation

ئىزاھلا-ئىزاھلىماق. پ

to annotate, explain with footnotes

ئىزاھلىق. سۈپ [izaḥlik]

annotated, with explanations

ئىزباسار. ئى [izbasar]

a successor, person who

ئىزدىنىپ ئۆگەنمەك
to study carefully
ئىز-دېرەك. ئى [iz—derək]
news, tidings
ئىز-دېرىكىنى قىلماق. پ
to look for someone
ئىززەت. ئى [izzət]
respect, honour; glory
ئىززەتلە-ئىززەتلىمەك. پ
[izzətlimək]
to respect, honour
ئىززەتلىك. سۈپ [izzətlik]
honoured, respected:
ئىززەتلىك مېھمان
an honoured guest
ئىززەت-نەپس. ئى
[izzət—nəps]
pride, selfesteem
ئىززەت-ھۆرمەت. ئى
[izzət—ḥürmət]
respect, honour
ئىزلە-ئىزلىمەك. پ
[izlimək]
to search for, look for
ئىزمە. ئى [izmə]
a button hole
ئىزنا. ئى [izna:]
an outline, contour:
ئىزناسىنى چىقارماق
to draw in outline
ئىزناك. ئى [iznak]
a badge, emblem:
مەكتەپ ئىزنىكى
a school badge
ئىزھار. رەۋ [izḥar]
see below
ئىزھار قىلماق. پ
to state, indicate, reveal:
مىنەتدارلىق ئىزھار قىلماق
to express one's thanks
ئىچكى ھېسسىياتنى ئىزھار قىلماق
to reveal one's inner feelings
ئىس. ئى [is]
smoke, air pollution:
كۆمۈر ئىسى
coal smoke
كىگىز ئۆيدىن ئىس چىقىۋاتاتتى.
Smoke was rising from the yurt.
ئىسپات. ئى [ispat]
proof, evidenece
ئىسپات قىلماق. پ
to prove, verify, demonstrate
ئىسپاتسىز. سۈپ [ispatsiz]
groundless, without proof
ئىسپاتلا-ئىسپاتلىماق. پ
[ispatlimak]
to prove, verify, demonstrate:
ئۆز پىكرىنىڭ توغرىلىقىنى ئىسپاتلىماق
to demonstrate the truth of one's ideas

سىز ئۇنى ئىسپاتلىيالمايسىز.
You can't prove it.
ئىسپاتلان-ئىسپاتلانماق. پ
[ispatlanmak]
to have been proved
ئىسپاتلىق. سۈپ [ispatlik]
proven, with proof
ئىسپان. ئى [ispan]
a Spaniard; Spanish
ئىسپانچە. سۈپ؛ رەۋ
[ispanqə]
the Spanish language; Spanish
ئىسپىرت. ئى [ispirt]
spirit, alcohol:
ئىسپىرت لامپىسى
an alcohol lamp
ئىسپىرتلىق. سۈپ [ispirtlik]
alcoholic, with alcohol:
ئىسپىرتلىق ئىچىملىكلەر
alcoholic drinks
ئىستاكان. ئى [istakan]
a galss, beaker, tumbler:
بىر ئىستاكان سۇ
a glass of water
ئىستانسا. ئى [istansa]
a station, terminal:
پويىز ئىستانسىسى نەدە؟
Where's the railway station?
رادىئو ئىستانسىسى
radio station
ئېلېكتر ئىستانسىسى
an electricity station
ئىس-تۈتەك. ئى
[is—tütək]
smoke and fog, air pollution
ئىستېپا. ئى [istepa:]
resignation:
ئىستېپاسىنى قوبۇل قىلماق
to accept a resignation
ئىستېپا بەرمەك. پ
to resign:
ئۇ ئىستېپا بەردى.
He resigned.
ئىستېرىيە. ئى [isteriyə]
hysteria, frenzy
ئىستېلا. ئى [istela:]
subjugation, domination
ئىستېلا قىلماق. پ
to conquer, subjugate
ئىستېلاچى. ئى [istela:qi]
a conqueror, victor, overcomer
ئىستېمال. ئى [istemal]
use, consumption:
ئىستېمال بۇيۇملىرى
consumer goods
سۆزنىڭ ئىستېمال مەنىسى
the common meaning of a word
كۈندىلىك ئىستېمال بۇيۇملىرى
articles of everyday use
ئىستېمال قىلماق. پ

waste, extravagance

ئىسراپ بولماق. پ

to be wasted, dissipated

ئىسراپ قىلماق. پ

to waste, be extravagant:

مەن تاماق ئىسراپ قىلىشنى خالىمايمەن.

I don't like to waste food.

ۋاقىتنى ئىسراپ قىلما.

Don't waste time.

ئىسراپچىلىق. ئى

[israpqilik]

waste, extravagan:e

نېمىدېگەن ئىسراپچىلىق-ھە!

What a waste!

ئىسراپخور. ئى [israphor]

a person who is extravagant or wasteful

ئىسراپخورلۇق. ئى

[israphorluk]

waste, extravagance

ئىسرىق. ئى

fragrance, perfume (made by burning certain plants)

ئىسسىـئىسسىماق. پ

[issimak]

to be hot, warm:

ھاۋا ئىسسىدى.

The weather has warmed up.

ئىسسىتـئىسسىتماق. پ

[issitmak]

to use; to eat, consume

ئىستىراھەت. ئى [istira:hət]

rest, relaxation

ئىستىراھەت قىلماق. پ

to relax, rest

ئىستىسنا. ئى [istisna]

an exception

ئىستىقامەت. ئى

[istika:mət]

see below

ئىستىقامەت قىلماق. پ

to sit in meditation

ئىستىقبال. ئى [istikbal]

future prospects, future potential:

ئۇنىڭ ئىستىقبالى چەكسىز پارلاق.

His future is very bright.

ئىستىقباللىق. سۈپ

[istikballik]

with good future prospects

ئىستىل. ئى [istil]

a style, method, way of life:

تۇرمۇش ئىستىلى

a way of life, life-style

ئەدەبىيات ئىستىلى

a literary style

ئىستىھكام. ئى [istihkam]

defence works, defences

ئىستىھكام قۇرماق. پ

to build defensive positions

ئىسراپ. رەۋ [israp]

coat off.

ئىسسىقلىق. ئى [issiklik]
heat, warmth:
ئىسسىقلىق مىقدارى
heat measuring scale
ئۇلار كۈننىڭ ئىسسىقلىقىغا قارىماستىن ئىشلەۋەردى.
They worked on regardless of the heat.

ئىسقات. ئى [iskat]
alms give after a person's death

ئىسقىرت-ئىسقىرتماق. پ [iskirtmak]
to whistle

ئىسكەت. ئى [iskət]
style, feature:
ئىسكەتى چىرايلىق
beautiful features

ئىسكەتلىك. سۈپ [iskətlik]
stylish, goodlooking

ئىسكىرىپكا. ئى [iskiripka]
a violin

ئىسكىرىپكىچى. ئى [iskiripkiqi]
a violinist

ئىسكىلات. ئى [iskilat]
a store, storeroom

ئىسكىلىت. ئى [iskilit]
a skeleton

ئىسلا-ئىسلىماق. پ [islimak]

to heat up, warm up:
تاماقنى ئىسسىتماق
Heat up the food.

ئىسسىتما. ئى [issitma]
a fever, a temperature:
ئىسسىتما ئۆرلىمەك
to go up (of a fever)
ئىسسىتمىنى قايتۇرماق
to go down (of a fever)

ئىسسىق. سۈپ [issik]
hot warm:
ئىسسىق سۇ
hot water
بۈگۈن ھاۋا بەك ئىسسىق.
It's hot today.
مەن ئىسسىقنى خالىمايمەن.
I don't like the heat.
ئۇ بىزنى ئىسسىق (ئوچۇق) چىراي بىلەن قارشى ئالدى.
He welcomed us warmly.

ئىسسىقچان. سۈپ [issikqan]
warm blooded (in traditional medicine)

ئىسسىق-سوغۇق. سۈپ [issik—soo ɪuk]
the temperature, the heat

ئىسسىقلا-ئىسسىقلىماق. پ [issiklimak]
to be, get hot:
ئۇ ئىسسىقلاپ جۇۋىسىنى سېلىۋەتتى.
He got hot and took his

interjection expressing anger or disappointment

ئىسىت! ساڭا ئىشەنمەسلىكىم كېرەك ئىدى. (?)

ئىسىت! ساڭا قىلغان ئەقىدەم.

I should never have trusted you!

ئىسىم 1. ئى [isim]

name, title:

ئىسمىڭىز نېمە؟

What's your name?

كىتابنىڭ ئىسمى نېمە ئىكەن؟

What's the title of the book?

ئىسمى بار، جىسمى يوق.

All bark, and no bite.

ئىسمى جىسمىغا لايىق.

The name fits the reality.

ئىسىم قويماق. پ

to name, call

ئىسىم 2. ئى [isim]

a noum

ئىسىمداش. ئى [isimdax]

a person sharing the same name

ئىسىملىك. سۈپ [isimlik]

called, named:

ئەمەت ئىسىملىك بىر ئادەم

a man named Amat

ئىسيان. ئى [isyan]

a rebellion, revolt:

ئىسيان كۆتۈرمەك

to rebel, revolt

ئىسياننى باستۇرماق

to smoke, preserve:

گۆش ئىسلىماق

to smoke meat

ئىسلام. ئى [islam]

Islamic, muslim; Islam

(a man's name)

ئىسلام دىنى مەكتىپى

an Islamic school

ئىسلامشۇناس. ئى [islamxunas]

an Islamicist

ئىسلامىيەت. ئى [islamiyət]

Islam

ئىسلاھ. ئى [islah]

reform, change, improvement

ئىسلاھ قىلماق. پ

to reform

ئىسلاھات. ئى [islahat]

reform, change, improvement:

يەر ئىسلاھاتى

land reform

ئىسلاھات يۈرگۈزمەك. پ

to carry out reform

ئىسلاھاتچى. ئى [islahatqi]

a reformer, crusader

ئىسلىق. سۈپ [islik]

smoky, having smoke:

ئىسلىق كۆمۈر

coa which gives off smoke

ئىسلىق يېشىل

dark green

ئىسىت. ئىم [isit]

a wage, salary

ئىشقا ئاشماق

to come true, be realized

ئارزۇيۇم ئىشقا ئاشتى.

My wish has come true.

ئىشارەت. ئى [ixa:rət]

a signal, sign:

قول ئىشارىتى

a hand signal

ئىشارەت قىلماق. پ

to signal, gesture

ئىشارەتلە-ئىشارەتلىمەك. پ

[ixa:rətlimək]

to hint, suggest

ئىشان. ئى [ixan]

a Sufi leader

ئىشەن-ئىشەنمەك. پ

[ixənmək]

to believe, trust:

راست دەپ ئىشەنمەك

to believe something is true

سىز خۇداغا ئىشىنەمسىز؟

Do yuou believe in God?

مەن (ئۇنىڭغا) ئىشىنىمەن.

I trust him.

ئىشەنچ. ئى [ixənq]

belief, faith, confidence:

مېنىڭ ئۇنىڭغا ئىشەنچىم بار.

I have faith in him.

سىزنىڭ ئىمتىھاندىن ئۆتۈ-

شىڭىزگە ئىشەنچىم بار.

I'm confident that you'll

to crush a rebellion

ئىسيانچى. ئى [isyanqi]

a rebel, mutineer:

ئىسيانچىلار ئوردىغا ھۇجۇم

قىلدى.

The rebels attacked the palace.

ئىش. ئى [ix]

work job, business; trouble:

نېمە ئىش قىلىۋاتىسىز؟

What are you doing?

ئىشتىن چۈشمەك

to stop work, knock off

ئىشقا چۈشمەك

to start work, go to work

مەن سائەت سەككىزدە ئىشقا

چۈشىمەن.

I go to work at eight o'clock.

ئىش تاپماق. پ

to look for work

ئىش تاشلىماق. پ

to go on strike:

ئىشچىلار ئىش تاشلىدى.

The workers are on strike.

ئىش قەغىزى

stationery, business stationery

ئىش قەغەزنى نەدىن سېتىۋا-

لىمەن؟

Where can I buy stationery?

ئىش ھەققى

ئىشتان. ئى [ixtan]
trousers, pants
ئىشتانباغ. ئى [ixtanbaoı]
a belt
ئىشتانچاق. سۈپ [ixtanqak]
wearing shorts
ئىشتانلىق. سۈپ [ixtanlik]
wearing trousers; trouser material:
ئۇ بازاردىن بىر ئىشتانلىق رەخت ئېلىپ كەلدى.
He went shopping and bought enough cloth for a pair of trousers.
ئىشتىراك. ئى [ixtirak]
participation, joinig in:
ئىشتىراك قىلماق. پ
to take part in, participate in
ئىشتىھا. ئى [ixtiha]
appetite, hunger:
ئىشتىھايىم ياخشى.
I have a good appetite.
ئىشتىھاسىز. سۈپ
[ixtiha:siz]
with no appetite
ئىشتىھالىق. سۈپ
[ixtiha:lik]
with a good appetite
ئىشتىياق. ئى [ixtiyak]
interest, pleasure:
ئىشتىياق بىلەن ئاڭلىماق
to listen with pleasure

pass the exam.
ئىشەنچ قىلماق. پ
to believe, be sure
سىز كۆرگەن كىشىنىڭ ماھىرە ئىكەنلىكىگە ئىشەنچ قىلالامسىز؟
Are you sure it was Mahira you saw?
ئىشەنچسىز. سۈپ [ixənqsiz]
unreliable, untrustworthy
ئىشەنچلىك. سۈپ [ixənqlik]
reliable, trustworthy:
ئۇ ناھايىتى ئىشەنچلىك.
He's very reliable.
سىرتقا چىقىشتىن بۇرۇن ئىشىكنى ئىشەنچلىك قىلىپ تاقاڭ.
Make sure the door is locked fefore you go out.
ئىشەندۈر-ئىشەندۈرمەك. پ
[ixəndürmək]
to convince, persuade:
ئۇ مېنى بىر سۆز بىلەنلا ئىشەندۈردى.
He convinced me with a single word.
ئىشپىيون. ئى [ixpiyon]
a spy, secret agent
ئىشپىيونلۇق. ئى
[ixpiyunluk]
spying, espionage:
ئىشپىيونلۇق قىلماق. پ
to spy on, gather information

ئىشچان. سۈپ [ixqan]
hard—working, diligent

ئىشچى. ئى [ixqi]
a worker, labourer

ئىشخانا. ئى [ixhana]
an office

ئىشسىز. سۈپ [ixsiz]
unemployed, without work

ئىشسىزلىق. ئى [ixsizlik]
unemployment

ئىشش-ئىششىماق. پ
[ixximak]
to swell, bulge:

كۆز ئىششىماق
to bulge (of the eyes)

مېنىڭ پۇتۇم ئىشىشىپ قالدى.
My foot has swollen.

ئىششت-ئىششىتماق. پ
[ixxitmak]
to cause to swell, bulge:

ئۇ كۆزىنى ئىششىتىۋاپتۇ.
He made his eyes bulge.

ئىششىق. ئى [ixxik]
a swelling:

ئىششىقنىياندۇرماق
to cause a swelling to go down

ئىشغال. ئى [ixoal]
see below

ئىشغال قىلماق. پ
to capture, occupy, seize

ئىشق. ئى [ixk]
love, liking, desire, passion:

ۋەتەنگە بولغان ئىشق
love for one's country

ئىشقىنى بەرمەك
to love, adore

ئىشق-مۇھەببەت. ئى
[ixk—muhəbbət]
love, liking, desire, passion

ئىشقۋاز. سۈپ [ixkwaz]
a lover of, amateur, fan:

سازغا ئىشقۋاز
a music lover

ئىشقۋاز ئادەم
an amateur, fen

توپ ئويناشقا ئىشقۋاز
a sports fan

ئىشقىلا-ئىشقىلىماق. پ
[ixklimak]
to rub together:

قولنى ئىشقىلىماق
to rub one's hands together

ئىشقىلىپ. رەۋ [ixkilip]
anyway, well anyway:

ئىشقىلىپ، مۇشۇنداق بولۇپ قالدى.
Anyway, that's what happened.

ئىشكاپ. ئى [ixkap]
a chest of drawers, wardrobe:

كىيىم ئىشكاپى
a clothes cupboard

كىتاب ئىشكاپى

[ixləpqikirix]
production, output:
ئىشلەپچىقىرىشنى راۋاجلاندۇر-
ماق
to increase output
ئىشلەپچىقىرىش قوراللىرى
the means of production
ئىشلەت-ئىشلەتمەك. پ
[ixlətmək]
to use, employ, spend:
پۇل ئىشلەتمەك
to spend money
كاللا ئىشلەتمەك
to use one's brain
ئىشلەمچى. ئى [ixləmqi]
a hard working person
ئىشىت-ئىشىتمەك. پ
[ixitmək]
to hear, listen:
ئاۋاز ئىشىتمەك
to hear a sound, a voice
تىل ئىشىتمەك
to be scorned, cursed
ئىشىتىل-ئىشىتىلمەك. پ
[ixitilmək]
to be heard, reach one's
ears
ئىشىك. ئى [ixik]
a door, gate, entrance:
ئىشىك باقار
a door keeper
ئىشىكنى ئېچىڭ.
a book shelf
ئىشكەل. ئى [ixkəl]
shackles, foot chains:
ئىشكەل سېلىپ قويماق
to put someone in shackles
ئىشكەللە-ئىشكەللىمەك. پ
[ixkəllimək]
to shackle, put someone in
chains
ئىشلە-ئىشلىمەك. پ
[ixlimək]
to work, do, use:
تاپشۇرۇق ئىشلىمەك
to do one's home work
سىز نەدە ئىشلەيسىز؟
Where do you work?
مەن كۈچۈمنىڭ بېرىچە
ئىشلەيمەن.
I will do my best.
ماتور ياخشى ئىشلىمەيۋاتىدۇ.
The engine isn't running
well.
سىزنىڭ ھۈنىرىڭىز بۇ يەردە
ئىشلىمەيدۇ.
Your skill is not needed
here.
ئىشلەپ چىقارماق
to produce, make
ئۇلار تېلېۋىزور ئىشلەپ
چىقىرىدۇ.
They produce TV's.
ئىشلەپچىقىرىش. ئى

frugal, economical

ئىقتىسادچىللىق. ئى

[iktisadqillik]

frugality, thriftiness:

ئىقتىسادشۇناس. ئى

[iktisadxunas]

an economist

ئىقتىسادشۇناسلىق. ئى

[iktisadxunaslik]

economics:

مەن ئىقتىسادشۇناسلىقنى ئۆگىنىۋاتىمەن.

I am studying economics.

ئىقتىسادىي. سۈپ

[iktisadiy]

economic, concernig econ—omics:

ئىقتىسادىي ياردەم

economic assistance

ئىقتىسادىي ھەمكارلىق

economic cooperation

ئىقرار. ئى [ikrar]

a confession, admission

ئىقرار قىلماق. پ

to acknowledge, confess, admit:

خاتالىقىڭىزنى ئىقرار قىلامسىز؟

Do you acknowledge you were wrong?

ئۇ بۇ ئىشنى قىلغانلىقىنى ئىقرار قىلمايدۇ.

He doesn't admit that he

Open the door.

ئۇ ئىشىكنى قاتتىق ياپتى.

He slammed the door.

ئىغۋا. ئى [ioʁwa:]

rumour, hearsay, gossip

ئىغۋا تارقاتماق. پ

to spread rumours

ئىغۋاگەر. ئى [ioʁwa:gər]

a gossip, scandal monger, talebearer

ئىقبال. ئى [ikbal]

happiness, joy fortune;the future

ئىقتىدار. ئى [iktidar]

ability, power, strength:

ئۇ كۆپ تەرەپلىمە ئىقتىدارغا ئىگە.

He has many abilities.

ئىقتىدارسىز. سۈپ

[iktidarsiz]

incapable, powerless:

ئۇ ئوقۇشقا ئىقتىدارسىز.

He's unable to read.

ئىقتىدارلىق. سۈپ

[iktidarlik]

powerful, able, strong

ئىقتىساد. ئى [iktisad]

economics; money

ئىقتىساد قىلماق. پ

to save, econmize

ئىقتىسادچىل. سۈپ

[iktisadqil]

to look at both sides of a problem

ئىككىقات. سۈپ [ikkiķat]

double layered; pregnant

ئىككىلەمچى. سۈپ

[ikkiləmqi]

secondary, of less importance

ئىككىلەن-ئىككىلەنمەك. پ

[ikkilənmək]

to hesitate, falter

ئىككىنچى. سۈپ [ikkinqi]

the second:

ئىككىنچى قەۋەت

the second floor

ئىككىنچى ئاي

Febuary

ئىككىنچى نەشرى

the second printing

ئىككىنچى دۇنيا ئۇرۇشى

the second world war

ئىگە. ئى [igə]

lord, master; subject:

ئۆي ئىگىسى

the master of the house

بۇ ئىش ئىنتايىن مۇھىم ئەھمىيەتكە ئىگە.

This work is of great significance.

ئىگە، تولدۇرغۇچى، پېئىل

subject, object, verb

ئىگە بولماق. پ

to obtain, attain, be worthy

did it.

ئۇ جىنايىتىنى ئىقرار قىلدى.

He confessed to his crime

ئىقرارنامە. ئى

[iķrarna:mə]

a written confession

ئىقلىم. ئى [iķlim]

climate, weather

ئىككىزەك. ئى [ekkezək]

twins

ئىككى. س [ikki]

two; double

مەن ئۇنىڭدىن ئىككى قېتىم سورىدىم.

I've asked him twice.

ئىككى خىيال

hesitatant, doubleminded

ئىككى تىللىق ئادەم

a bilingual person

ئىككى كىشىلىك كارىۋات

a double bed

ئىككى يۈزلۈك

two—faced, two sided, hypocritical

ئىككى بىسلىق پىچاق

double bladed knife

ئىككى تايىن

uncertain, unlikely

ئۇنىڭ كېلىشى ئىككى تايىن.

He's unlikely to come.

مەسىلىگە ئىككى تەرەپلىمە قارىماق

the possessive case

ئىڭە-ئىڭە. تەق [iŋə—iŋə]

the sound of a baby's cry

ئىڭرا-ئىڭرىماق. پ

[iŋrimak]

to moan, groan

ئىڭراش-ئىڭراشماق. پ

[iŋraxmak]

to moan, groan

ئىل-ئىلماق. پ [ilmak]

to hang up, suspend, stretch taut:

كىيىمنى كىيىم ئاسقۇچقا ئىلماق

to hang clothes on a clothes hanger

ئىلاج. ئى [ilaj]

way, method, manner:

ئىلاج يوق.

There's nothing we can do.

ئىلاج تاپماق. پ

to search for a solution

ئىلاجسىز. سۈپ [ilajsiz]

helpless, with no way out:

ئىلاجسىز قالدۇق.

There was nothing we could do.

ئىلاھ. ئى [ilah]

God, god

ئىلاھە. ئى [ila:hə]

a deity, a god:

ئىلاھسىزلىق. ئى

of:

ھىمايىگە ئىگە بولماق

to be worthy of support

ھەركىم ئۆزى قىلغان ئىشقا ئۆزى ئىگە بولىدۇ.

Each one is responsible for his actions.

ئىگە-چاقا. ئى

[igə—qa:ka]

master, lord, host

ئىگە-چاقىسىز. سۈپ

[igə—qakisiz]

without a master, unminded:

ئىگە-چاقىسىز بالا

a child without parents or other relatives

ئىگىدارلىق. سۈپ

[igidarlik]

ownership, possession:

ئىگىدارلىق ھوقۇقى

laws of ownership

ئىگىلە-ئىگىلىمەك. پ

[igilimək]

to master, learn

ئىگىلىك. سۈپ [igilik]

property; ownership; possessive:

دۆلەت ئىگىلىكىدىكى

state owned property

ئىگىلىك ئالماش

a possessive pronoun

ئىگىلىك كېلىش

kind, gracious

ئىلتىجا. ئى [iltija]

a request, application:

ئىلتىجاسىنى قوبۇل قىلماق

to accept a request

ئىلتىجا قىلماق. پ

to request, apply

ئىلتىماس. ئى [iltimas]

an application:

ئىلتىماس قىلماق. پ

to apply:

پارتىيىگە كىرىشنى ئىلتىماس قىلماق

to apply to join the party

مەن ئامېرىكىدا ئوقۇشقا ئىلتىماس يازدىم.

I've applied to study in America.

ئىلدام. رەۋ [ildam]

quickly, speedily

ئىلداملا-ئىلداملىماق. پ

[ildamlimak̡]

to accelearate, speed up:

قەدىمى ئىلداملىماق

to quicken one's paces

ئىلداملىق. ئى [ildamlik̡]

speed, haste

ئىلغا-ئىلغىماق. پ

[ilƣimak̡]

to choose, select

ئىلغار. سۈپ [ilƣar]

advanced, high quality,

[ilah̡sizlik]

atheism, godlessness:

ئىلاھىي. سۈپ [ila:h̡iy]

divine, spiritual, pertaining to God:

ئىلاھىي كىتاب

a divine book

ئىلاۋە. ئى [ilawə]

a note, comment:

تەھرىر ئىلاۋىسى

an editor's comments

ئىلاۋە قىلماق. پ

to make comments on, annotate

ئىلەش-ئىلەشمەك. پ

[iləxmək]

to mix, blend:

شىلىم ياخشى ئىلەشمەپتۇ.

The glue isn't mixed well.

ئىلەشتۈر-ئىلەشتۈرمەك. پ

[iləxtürmək]

to stir, mix

ئىلەشكەك. سۈپ [iləxkək]

modest, unassuming

ئىلتىپات. ئى [iltipat]

grace, benevolence, kindness; a gift:

ئىلتىپاتىڭىزغا رەھمەت.

Thank you for your kindness.

ئىلتىپاتلىق. سۈپ

[iltipatlik̡]

ئىلگىرى-ئاخىر بولماق
to be out of order, jumbled up.
كارتىلار ئىلگىرى-ئاخىرى بو-
لۇپ قاپتۇ، قايتىدىن رەتلەش
كېرەك.
The cards are out of order, we must put them in order again.

ئىلگىرىكى. سۈپ [ilgiriki]
previous, earlier:
ئىلگىرىكى زاماندا
in earlier times

ئىلگىرىلە-ئىلگىرىلىمەك. پ
[ilgirilimək]
to progress, advance:
بىز قەدەممۇ قەدەم ئىلگىرىلەۋا-
تىمىز.
We are advancing step by step.
سىز ياخشى ئىلگىرىلىدىڭىز.
You have made good progress.
ئارمىيە شەھەرگە قاراپ
ئىلگىرىلىدى.
The army advanced on the city.

ئىللەت. ئى [illət]
a fault, mistake

ئىللەتلىك. سۈپ [illətlik]
faulty, bad, with shortcomings
excellent:
ئىلغارلاردىن ئۆگەنمەك
to learn from successful people

ئىلغارلاش-ئىلغارلاشماق. پ
[ilɣarlaxmak]
to advance, develop:

ئىلغاندى. سۈپ [ilɣandi]
substandard, deficient:
ئىلغاندى مال
deficient goods

ئىلغۇ. ئى [ilɣu]
a meat hook; a pin:
ئىلغۇدا گۆشۈڭ بولسا، بىر
كۈنى مېھمانغا يارار.
If you have meat in the larder, you won't worry if guests arrive.

ئىلغۇچ. ئى [ilɣuq]
a pin, a hook

ئىلگىرى. رەۋ [ilgiri]
before, previously:
بايرامدىن ئىلگىرى
before the holiday
بۇندىن بەش يىل ئىلگىرى
five years ago, five years previously
ئىلگىرى سۈرمەك
to advance, carry forward

ئىلگىرى-ئاخىر. رەۋ
[ilgiri—a:hir]
all in all, altogether:

ئىلمەك. ئى [ilmək]
a hook, a pin
ئىلمىي. سۈپ [ilmiy]
scientific, to do with science; educational:
ئىلمىي مەسىلە
a scientific problem
ئىلمىي ئەسەر
a scientific work
ئىلمىي خادىم
a scientist
ئىلمىيلىق. ئى [ilmiylik]
science, knowledge
ئىلھام. ئى [ilḩam]
inspiration, encouragement
ئىلھام ئالماق. پ
to be inspired
ئىلھام بەرمەك. پ
to encourage, inspire:
مەن ئۇنىڭغا يەنە بىر قېتىم سىناپ بېقىش ھەققىدە ئىلھام بەردىم.
I encouraged him to try again.
ئىلھامبەخش. سۈپ
[ilḩambəhx]
inspiring, inspired:
ئىلھامبەخش ئەتكۈچى ئەدەبىي ئەسەرلەر
inspiring literary works
ئىلھاملان-ئىلھاملانماق. پ
[ilḩamlanmak]
to be inspired, encouraged
ئىلھاملاندۇر-ئىلھاملاندۇرماق. پ [ilḩamlandurmak]
to inspire, encourage
ئىلىش-ئىلىشماق. پ
[ilixmak]
to hang, suspend:
لەگلەك دەرەخقە ئىلىشىپ قالدى.
The kite is stuck in the tree.
ساندۇققا قولۇمنى تىقسام، ھېچقانداق نەرسە ئىلىشمىدى.
I put my hand into the box but felt nothing.
ئىلىشتۇر-ئىلىشتۇرماق. پ
[ilixturmak]
to hang up, suspend something
ئىلىك. ئى [ilik]
the palm of the hand:
ئىلىكىدە بار
to be well off financially
دۆلەت ئىلكىگە ئۆتمەك
to hand over to the government
ئىلىك ئالماق. پ
to take notice, pay attention:
مەن ئۇنىڭغا سالام قىلسام، ئۇ ئىلىك ئالمىدى.
I greeted him, but he didn't notice.

tently

ئىلىندۇر-ئىلىندۇرماق. پ [ilindurmak]
to cause to get hooked

ئىمارەت. ئى [ima:rət]
a building, construction:
ئىمارەت سالماق
to put up a building

ئىمام. ئى [imam]
an Imam, Muslim scholar

ئىمان. ئى [i:man]
faith, belief:
ئىمانى سۇس
impious, not very pious
ئۇنىڭ بۇ ۋەزىپىنىڭ ھۆددى-
سىدىن چىقىشىغا ئىمانىم كامىل.
I am confident he can do this.

ئىمان ئېيتماق. پ
to recite the Muslim creed, believe

ئىمانسىز. سۈپ [i:mansiz]
faithless, without faith

ئىما-ئىشارەت. ئى [i:ma—ixarət]
a signal, sign:
ئىما-ئىشارەت بىلەن بىلدۈرمەك
to give a signal
ئىما-ئىشارەت قىلماق
to signal, hint

ئىمپورت. ئى [import]
an import

ئىلىم. ئى [ilim]
knowledge, learning

ئىلىم ئالماق. پ
to pursue one's studies

ئىلىم-بىلىم. ئى [ilim—bilim]
knowledge, learning

ئىلىمپەرۋەر. سۈپ [ilimpərwər]
one who loves learning

ئىلىم-پەن. ئى [ilim—pən]
scientific kenowledge

ئىلىملىك. سۈپ [ilimlik]
learned, erudite, well informed

ئىلىم-مەرىپەت. ئى [ilim—mə:ripət]
learning, knowledge

ئىلىن-ئىلىنماق. پ [ilinmak]
to be hung, get hooked:
كىيىم تىكەنگە ئىلىنىپ قالدى.
The garment got caught on a thorn.
بېلىق قارماققا ئىلىندى.
The fish got hooked.
بۇ قېتىم داشۆگە ئىلىنالمىدىم.
I didn't pass the college exam this time.
تىلىدىن ئىلىنماق
to say something inadver-

ئىمپورت قىلماق. پ
to import
ئىمپېراتور. ئى [imperator]
an emperor, Caesar
ئىمتىھان. ئى [imtihan]
an exam, a test:
ئىمتىھان قەغىزى
an examination paper
كېلەر ھەپتە بىزنىڭ ئىمتىھانىمىز بار.
Next week we have an exam.
ئىمتىھان ئالماق. پ
to give an exam
ئىمتىھان بەرمەك. پ
to take an exam
ئىمزا. ئى [imza:]
a signature
ئىمزا قويماق. پ
to sign:
ئىمزا قويۇڭ.
Please sign your name.
ئىمزاسىز. سۈپ [imza:siz]
unsigned, without a signature, anonymous
ئىمكان. سۈپ [imkan]
possible, probable:
ئىمكان قەدەر
as far as possible
ئىمكان پېئىل
a verb expressing ability
ئىمكانىيەت. ئى
[imka:niyət]
possibility, probability:
ئىمكانىيەتنىڭ بىرىچە
as far as possible
ئىمكانىيەت بەرمەك
to make something possible
ئىمكانىيەتسىز. سۈپ
[imka:niyətsiz]
sible, improbable:
ئىمكانىيەتسىز قالماق
to be impossible
ئىملا. ئى [imla:]
spelling, ortography:
ئىملا قائىدىسى
spelling rules
ئىملا لۇغىتى
a spelling dictionary
ئىملىق. ئى [imlik]
onomatopoeic
ئىممۇنىتېت. ئى
[immunitet]
immunity
ئىمىر-چىمىر. تەق
[imir—qimir]
confused, in turmoil:
كۆز ئىمىر-چىمىر بولماق
to have blurred sight
خەتنى ئىمىر-چىمىر يازماق
to write illegibly
ئىن. ئى [in]
a lair, den:
بۆرە ئىنى

very, extremely:

بىزنىڭ بۈگۈن كېتىشىمىز ئىنتايىن مۇھىم.

It is vital that we leave today.

ئىنتوناتسىيە. ئى [intonatsiyə]

intonation

ئىنتېرناتسىئونالىزم. ئى

internationalism

ئىنتېگرال. سۈپ [integral]

integral (in maths)

ئىنتىزار. رەۋ [intizar]

expectation, longing:

ئىنتىزار بولماق. پ

to long for, expect, look forwark to

ئىنتىزارلىق. ئى [intizarlik]

expectancy, longing:

ئىنتىزارلىق بىلەن كۈتمەك

to wait in expectation

ئىنتىزام. ئى [intizam]

discipline, restraint, self—control:

ئىنتىزامغا رىئايە قىلماق

to keep discipline

ئىنتىزامنى بۇزماق

to be ill—disciplined

ئىنتىزامچان. سۈپ [intizamqan]

disciplined, self—controlled:

سىز ئۆگىنىمەن دەيدىكەنسىز

a wolf's lair

ئېيىق ئىنى

a bear's den

ئىناق. سۈپ [inak]

friendly, amicable

ئىنئام. ئى [in'am]

a gift, present, a reward

ئىناۋەت. ئى [ina:wət]

prestige, popularity; validity:

ئۇنىڭ خەلق ئىچىدە ئىناۋىتى ئۈستۈن.

He's very popular.

دىپلوم ئىمزا بولمىسا ئىنا. ۋەتكە ئېلىنمايدۇ.

The diploma is invalid without a signature.

ئىناۋەتسىز. سۈپ [ina:wətsiz]

unpopular; invalid, to no avail

بۇ ھۆججەت ئىناۋەتسىز.

this document is invalid.

ئۇنىڭ سۆزى ئىناۋەتسىز.

His words were to no avail.

ئىناۋەتلىك. سۈپ [ina:wətlik]

prestigious; valid, true

ئىنايەت. ئى [ina:yət]

kindness, mercy, benevolence

ئىنەك. ئى [inək]

a milch cow

ئىنتايىن. رەۋ [inta:yin]

ئىنتىزامچان بولۇشىڭىز كېرەك.
You must be disciplined if you wish to learn.

ئىنتىزامچانلىق. ئى [intizamqanlik]
discipline, restraint, selfcontrol

ئىنتىزامسىز. سۈپ [intizamsiz]
undisciplined, laking self—control

ئىنتىزاملىق. سۈپ [intizamlik]
disciplined, self—controlled

ئىنتىقام. ئى [intikam]
hatred, enmity, loathing

ئىنتىقام ئالماق. پ
to take revenge

ئىنتىل-ئىنتىلمەك. پ [intilmək]
to seek for; reach out for:

ئەركىنلىككە ئىنتىلمەك
to seek freedom

قىزچاق ئالمىغا ئىنتىلدى.
The girl reached out for the apple.

ئىنجىق. ئى [injik]
a vocal sound, a note

ئىنجىقلا-ئىنجىقلىماق. پ [injiklimak]
to huff and puff (from strain)

ئىنجىل. ئى [injil]
the New Testament, gospel, the Bible

ئىنچىكە. سۈپ [inqikə]
slender, delicate, fragile; meticulous:

ئىنچىكە بەل
slender waisted

ئىنچىكە يىپ
fine thread

ئىنچىكە تەكشۈرمەك
to examine closely, scrutinize

ئىنچىكىلە-ئىنچىكىلىمەك. پ [inqikilimək]
to be thin, slender, fragile

ئىنچىكىلىك. سۈپ [inqikilik]
fine, slender, fragile; sensitive.

ئىنچىكىلىك بىلەن
carefully, meticulously

سەن ئۇنچىلىك ئىنچىكىلىك قىلما.
Don't be oversensitive

ئىندىئان. ئى [indian]
an Indian

ئىندىن. ئى [indin]
in 3 days time

ئىنژېنېر. ئى [inzener]
an engineer

ئىنساپ. ئى [insap]
a conscience; mercy; contenment;

ئىنساپى يوق
without a conscience
ئىنساپقا كەلمەك
to show kindness, mercy
ئىنساپسىز. سۈپ
[insapsiz]
heartless, without a conscience
ئىنساپلىق. سۈپ
[insaplik]
merciful, conscientious
ئىنسان. ئى [insan]
man, humanity:
ئىنسان تەبىئىتى
human nature
ئىنسان قەدىمى يەتمىگەن يەر
a place where no one has been before
ئىنسانپەرۋەر. ئى
[insanpərwər]
a humanitarian person
ئىنسانپەرۋەرلىك. ئى
[insanpərwərlik]
humanitarianism
ئىنسانچىلىق. ئى
[insanqilik]
mankind, humanity
ئىنسانىي. سۈپ [insa:niy]
human, mortal:
ئىنسانىي خۇسۇسىيەت
human nature
ئىنسانىيەت. ئى [insa:niyət]
humanity, mankind:
ئىنسانىيەت تارىخى
the history of mankind
ئىنسانىيەتچىلىك. ئى
[insa:niyətqilik]
humanitarianism
ئىنستىتۇت. ئى [ins'titut]
an institute, college
ئىنس-جىن. ئى [ins—jin]
people, inhabitants
ئىنشا. ئى [inxa:]
a school composition, essay
ئىنشائاللا. ئىم [inxa:alla]
God willing; possibly
ئىنقىلاب. ئى [inkilab]
a revolution, uprising, rebellion
ئىنقىلاب قىلماق. ت
to take part in a revolution
ئىنقىلابچى. ئى [inkilabqi]
a revolutionary
ئىنقىلابىي. سۈپ
[inkila:biy]
revolutionary:
ئىنقىلابىي قۇربان
a revolutionary martyr
ئىنقىلابىيلاشتۇر-ئىنقىلابىيلاشتۇرماق. پ
[inkila:biylaxturmak]
to revolutionize
ئىنقىلابىيلاشتۇرۇل-ئىنقىلابىيلاشتۇرۇلماق. پ

[inki:labiylaxturulmak]
to be revolutionized

ئىنكار. ئى [inkar]
a denial, negation

ئىنكار قىلماق. پ
to deny

ئىنكاس. ئى [inkas]
a reflection, mirrorimage

ئىنكاس قىلماق. پ
to reflect, portray, mirror:
ئەھۋالنى ئىنكاس قىلماق
to depict, portray the situation

ئىنكوباتور. ئى [inkubator]
an incubator

ئىنگلىز. ئى [in'gliz]
English; an English person

ئىنگلىزچە. سۈپ؛ رەۋ
[in'glizqə]
the English language; English

ئىنېرت. سۈپ [inert]
inert (in chemistry)

ئىنېرتسىيە. ئى [inert'siyə]
inertia (in physics)

ئىنى. ئى [ini]
a younger brother

ئىئون. ئى [ion]
an ion, an electric

ئىۋرىق. ئى [iwrik]
a jug used to pour water for hand washing

ئىۋىد-ئىۋىمەك. پ [iwimək]
to be soft after being wettened

ئىۋىت-ئىۋىتمەك. پ
[iwitmək]
to soften with water

ئىيۇل. ئى [iyul]
July

ئىيۇن. ئى [iyun]
June

ي

يا 1. ئىم [ya:]
Oh! my …!
يا، ئاللا!
My God!

يا 2. باغلى [ya]
either … or:
يا سەن بار، يا مەن باراي.
Either you go or I'll go.

يا 3. ئى [ya:]
a bow(as in bow and arrow)

the Japenese language;
Japanese

ياپىلاق. سۈپ [yapilak]
flat, smooth

ياپىلاقلا-ياپىلاقلىماق. پ
[yapilaklimak]
to cut up; to smooth out, flatten:

ياڭيۇنى ياپىلاقلىماق
to cut up potatoes

ياپياش. سۈپ [yapyax]
very young, green

ياپيېشىل. سۈپ [yapyexil]
bright green:

ياپيېشىل بوغداي مايسىلىرى
green seedlings

يات. سۈپ [yat]
unknown, foreign:

يات ئادەم
a stranger

يات-ياتماق. پ [yatmak]
to lie down, be lying down, sleep:

مەن كارىۋاتقا ئۆزۈمنى تاشلاپ ياتتىم.
I lay down on the bed.

تۈرمىدە ياتماق
to be in prison

ئۇنىڭ ياتسىمۇ، قوپسىمۇ كۆڭلى ئارام تاپمىدى.
Whether awake or a sleep he felt unhappy.

ياپ-ياپماق. پ [yapmak]
to cover, close:

جىنايەتلىرىنى ياپماق
to conceal someone's crimes

يوتقان ياپماق
to cover a quilt

ئىشىكنى ياپماق
to close the door

دېرىزىنى يېپىڭ.
Close the window.

يىغىن يېپىلىش مۇراسىمى
a closing ceremony (of a conference)

ھېسابنى ياپماق
to close the accounts

ياپتا. سۈپ [yapta]
see below:

ياپتا گەپ
satirical, ironic language

ياپسار. ئى [yapsar]
a crack, a chink

ياپسار كەلتۈرمەك. پ
to close a crack

ياپقۇچ. ئى [yapkuq]
a lid, cover

ياپما. سۈپ [yapma]
braised, cooked over a low fine in a dish

ياپون. ئى [yapon]
a Japanese person

ياپونچە. سۈپ؛ رەۋ
[yaponqə]

ئۇ ئاغرىپ يېتىپ قاپتۇ.
He's ill in bed.
نۇرغۇن ياغاچلار يەردە ياتىدۇ.
There is a lot of wood lying on the ground.
ئۇ مەكتەپتە يېتىپ قوپىۋاتىدۇ.
He lives at school.
ئۇ ئۆيدە بىكار ياتىدۇ.
He's at home doing nothing.

ياتاق. ئى [yatak]
a room, dormitory:
مەن ئوغۇللار ياتىقىدا تۇرىمەن.
I live in the boy's dormitory.

ياتاقخانا. ئى [yatakhana]
a room, dormitory, hostel

ياتسىرا-ياتسىرىماق. پ [yatsirimak]
to be shy, bashful

ياتسىن-ياتسىنماق. پ [yatsinmak]
to be shy, bashful

ياتقۇز-ياتقۇزماق. پ [yatkuzmak]
to put to bed; to lay (bricks)
بالىلارنى ياتقۇزماق
to put the children
خىش ياتقۇزماق
to bed to lay bricks

ياتلىق. سۈپ [yatlik]
married, betrothed

ياتلىق بولماق. پ
to be married

ياتلىق قىلماق. پ
to marry off (a daughter)

ياچېيكا. ئى [yaqeyka]
a party or league branch

ياخشى. سۈپ [yahxi]
good, fine; well:
ياخشى ئادەم
a good man
ياخشى گەپ تاشنى يارار.
Good words can shatter rocks.
ئۇنىڭ كەلگىنى ياخشى بولدى.
It was good he came.
ئەر-خوتۇن ئىككىسى ياخشى بولۇشۇپ قالدى.
The man and wife have made up.
ئۇ كېسەل ئىدى. لېكىن ھازىر ئۇنىڭ كېسىلى خېلى ياخشى بولۇپ قالدى.
He was sick. But now he's getting much better.

ياخشى كۆرمەك. پ
to like, love:
مەن مېڭىشنى ياخشى كۆرىمەن.
I like walking.
مەن ئۇنى ياخشى كۆرىمەن.
I like him.
ئۇلار ئۇزۇن ئۆتمەي ياخشى كۆرۈشۈپ قالدى.
They soon fell in love.

ياخشى ئىشلىمەك. پ
to work hard

ياخشىچاق. ئى [yahxiqak]
one who likes to please others, a yes—yes man

ياخشىچاقلىق. ئى
[yahxiqaklik]
trying to please others

ياخشىسى. رەۋ [yahxisi]
the best thing:

ياخشىسى، بىز بۇ يەردىن كېتىشۇالايلى.
It would be best if we left here.

ياخشىلا-ياخشىلىماق. پ
[yahxilimak]
to improve, get better:

خىزمەتنى ياخشىلىماق
to improve one's work

ياخشىلاش-ياخشىلاشماق. پ
[yahxilaxmak]
to be reconciled to one another

ياخشىلاشتۇر-ياخشىلاشتۇرماق. پ [yahxilaxturmak]
to bring together, reconcile

ياخشىلان-ياخشىلانماق. پ
[yahxilanmak]
to have improved

ياخشىلىق. ئى [yahxilik]
goodness, good deeds:

سىزنىڭ قىلغان ياخشىلىقىڭىز-نى ئۇنۇتمايمەن.
I'll never forget your kindness to me.

يامانغا ياخشىلىق قىلما، ئۇنىڭ-دىن ياخشىلىق كۈتمە.
Don't do good to a bad man, and don't expect kindnesses from him.

ياخشىلىققا ياخشىلىق ھەر كى-شىنىڭ ئىشى، يامانلىققا ياخ-شىلىق ئەر كىشىنىڭ ئىشى.
Anyone can do good in return for good, but only a man can do good in return for evil.

ياخشىلىقچە. رەۋ
[yahxilikqə]
honestly, properly, well

ياخشىمۇسىز. ئال
[yahximusiz]
How are you? (a general greeting)

ياد. ئى [yad]
memory, mind:

يادىمدا يوق.
I don't remember

سۆزۈمنى يادىڭدا تۇتقىن.
Don't forget my words.

ياد ئەتمەك
to remember with fondness:

مەن ئۇنى دائىم ياد ئېتىمەن.

يادلان-يادلانماق. پ
[yadlanmak]
to have been memorized

يادنامه. ئى [yadna:mə]
a memorial tablet, inscrip—tion

يادىكار. ئى [yadikar]
a souvenir, memorial

يادىكارلىق. ئى [yadikarlik]
historical relics, cultural relics

يار 1. ئى [yar]
lover, sweet—heart, friend

يار 2. ئى [yar]
a cliff, precipice; a hole, opening:

تىك يار
a vertical cliff

يار ئېلىپ كەتمەك. پ
to breach, burst (of a dyke etc.)

يار-يارماق. پ [yarmak]
to split, cut open:

ئوتۇن يارماق
to chop fire wood

ئۇ ياغاچنى يېرىپ ئىككى قىلدى.
He split the wood in two.

يارا. ئى [yara]
a scar, wound; emotional suffering:

ئۇنىڭ ئالقىنىدا يارا بار ئىكەن.
He has a wound on his

I will always cherish the memory of him.

يادىغا كەلمەك. پ
to remember, come to mind

يادىغا كەلتۈرمەك. پ
to recall, bring to mind

يادا-يادىماق. پ [yadimak]
to be thin, lose weight:

سىز ياداپ كېتىپسىز.
You've lost weight.

يادات-ياداتماق. پ
[yadatmak]
to cause to slim, lose weight

ياداڭ. سۈپ [yadaŋ]
thin, emaciated

يادائغۇ. سۈپ [yadaŋoʁu]
thin, emaciated

يادرو. سۈپ [yadro]
nuclear:

يادرو ئېنېرگىيىسى
nuclear energy

يادرو كۈچى
nuclear power

يادرو ئۇرۇشى
nuclear warfare

يادرو سىنىقى
a nuclear test

يادلا-يادلىماق. پ
[yadlimak]
to memorize, learn by heart

يارانقۇچى. ئى [yaratkuqi]
a creator, maker, author

ياراش-ياراشماق. پ
[yaraxmak]
to suit, fit; be reconciled:
بۇ شەپكە ساڭا يارىشىپتۇ.
That hat really suits you.
بۇ ئاياغ ماڭا ياراشمايدۇ.
These shoes don't suit me.
مۇنداق دېيىش ساڭا ياراشمايدۇ.
It's not like you to say that.
ئۇلار ئىككىسى يارىشىۋالدى.
They have made up.

ياراشتۇر-ياراشتۇرماق. پ
[yaraxturmak]
to reconcile, bring together:
ئەر-خوتۇن ئىككىسىنى ياراش-تۇرۇپ قويماق
to reconcile a married couple

يارال-يارالماق. پ
[yaralmak]
to appear, be created:
دۇنيا يارالغاندىن بېرى
since the beginning of the world

يارامسىز. سۈپ [yaramsiz]
unsuitable, useless

يارامىلىق. سۈپ [yaramlik]
useful, promising, having potential:

palm.
پىچاق يارىسى
a knife wound
يارىغا تۇز سەپمەك
to rub salt on a wound

يارا بولماق. پ
to be wounded

يارا-يارىماق. پ
[yarimak]
to be of use, to apply, be suitable
بۇ نەرسە يارىمايدۇ.
This thing is no use.
ئۇنىڭ قىلغان ئىشى ماڭا يارايدۇ.
I like what he did.
بۇ نەرسە قانچە پۇلغا يارايدۇ؟
What is this worth?

يارات-ياراتماق. پ
[yaratmak]
to make, create; like, enjoy:
رېكورد ياراتماق
to create a new record
مۆجىزە ياراتماق
to work a miracle
خۇدا دۇنيانى ياراتتى.
God created the world.
ئاتنى ياراتماق
to prepare a horse (for a race)
مەن بۇ يەرنى يارىتىپ قالدىم.
I've come to like this place.

يارامىلىق يىگىت
a promising young man

ياران-يارانماق. پ
[yaranmak]
to be created, made

يار-بۇرادەر. ئى
[yar—bura:dər]
a friend, companion

يارچەن. ئى [yarqən]
a silver coin

ياردەم. ئى [yardəm]
help, assistance:

ماددىي ياردەم
material assistance

بىزگە بەرگەن ياردەمىڭلارغا تەشەككۈر.
Thank you for your help.

ياردەم قولىنى سۇنماق.
to offer a helping hand

ياردەم قىلماق. پ
to help, assist

ياردەمچى. ئى [yardəmqi]
a helper, an assistant:

ياردەمچى سۆز
a helping word

ياردەملەش-ياردەملەشمەك. پ
[yardəmləxmək]
to help one another, co—operate:

ئىككىمىز ياردەملىشەيلى.
Let's co—operate with each other.

يار-دوست. ئى [yar—dost]
a friend, companion

يارلىق. ئى [yarlik]
the emperor's edict; a command

يارماق. ئى [yarmak]
a copper coin

يارىتىش-يارىتىشماق. پ
[yaritixmak]
to create, make

يارىتىل-يارىتىلماق. پ
[yaritilmak]
to be created, made

يارىدار. سۈپ [yaridar]
wounded, hurt

يارىدار بولماق. پ
to be wounded

يارىشا. تىر [yarixa]
according to, appropriate:

ئەمگەككە يارىشا هەق بەرمەك
to pay a suitable wage

سۈپىتىڭگە يارىشا ئىش قىلساڭچۇ.
Your work should match your status.

يارىشىق. ئى [yarixik]
courtesy, etiquette, manners

يارىشىملىق. سۈپ
[yariximlik]
well—fitting, good—looking (clothes):

يارىشىملىق چاپان

يازنى ئۆتكۈزمەك
to spend the summer

يازـيازماق. پ [yazmak]
to write:

كۆچۈرۈپ يازماق
to copy, re—write

بۇ سۆزنى قانداق يازىدۇ؟
How do you write this word?

مەن خەت يېزىۋاتىمەن.
I,m writing a letter.

يازغۇچى. ئى [yazoıuqi]
an author, a novelist, writer

يازغى. سۈپ [yazoıi]
the spring:

يازغى بۇغداي
spring wheat

يازلىق. سۈپ [yazlik]
summer, belonging to the summer:

يازلىق كىيىم
summer clothes

مەن يازلىق تەتىل جەريانىدا تاشقورغاننى زىيارەت قىلدىم.
During the summer holidays I visited Tashkorgan.

يازما. سۈپ [yazma]
hand—written, written:

يازما كىتاب
a hand written book

يازما ئىسپات
written evidence

a smart jacket

يارىلاندـيارىلانماق. پ
[yarilanmak]
to be injured, to hurt oneself:

ئۇ ئۇرۇشتا يارىلانغان.
He was wounded in battle.

سىز قانداق قىلىپ يارىلاندىڭىز؟
How did you hurt yourself?

يارىلاندۇرـيارىلاندۇرماق. پ
[yarilandurmak]
to injure, hurt:

مەن بىلىكىمنى يارىلاندۇرۇ-ۋالدىم.
I injured my arm.

مەن پۇتۇمنى يارىلاندۇرۇ-ۋالدىم.
I hurt my leg.

يارىماس. سۈپ [yarimas]
of no use, good — for nothing

يارـيۆلەك. ئى
[yar—yələk]
support, a person providing for another:

بۇ بالا مېنىڭ بىردىن بىر يارـيۆلىكىم.
This child is my only support.

ياز. ئى [yaz]
the summer:

ياز پەسلى
the summer season

ياسا-ياسىماق. پ
[yasimak]
to build, construct:
يول ياسىماق
to build a road
كۆۋرۈك ياسىماق
to build a bridge

ياسات-ياساتماق. پ
[yasatmak]
to have something built:
چېچىڭىزنى ياساتامسىز؟
Do you want a hair cut?

ياسال-ياسالماق. پ
[yasalmak]
to be built, made:
بۇ پىكاپلار نەدە ياسالغان؟
Where are these cars made?

ياسالما. سۈپ [yasalma]
artificial, man—made:
ياسالما چىش
an artificial tooth
ياسالما چاچ
a wig, artificial hair

ياسالمىلىق. ئى [yasalmilik]
affected, artificial

ياسان-ياسانماق. پ
[yasanmak]
to make oneself up, dress up:
ئادەملەر ياسىنىپ، بايرام ئۆتكۈزمەكتە.
People are dressing up for the festival.

ياسانچۇق. سۈپ [yasanquk]
one who enjoys getting made—up

ياساندۇر-ياساندۇرماق. پ
[yasandurmak]
to make someone up:
كېلىننى ياساندۇرماق
to get the bride made up

ياساۋۇل. ئى [yasa:wul]
a guard, escort, protector

ياستۇق. ئى [yastuk]
a pillow, head—rest:
پەي ياستۇق
a feather pillow

ياسىداق. سۈپ [yasidak]
decorated, adorned
ياسىداق ئۆي
a decorated house

ياسىما. سۈپ [yasima]
man—made, artificial

ياش 1. ئى [yax]
age, years; young:
ئۇ قانچە ياشقا كىردى؟
What's his age?
ئۇنىڭ يېشى تېخى كىچىك.
He's still young.
شىنجاڭ ياشلىرى
Xinjiang youth

ياش 2. ئى [yax]
a tear:
ياش ئاققۇزغۇچى بومبا
a tear gas bomb

ئۇنىڭ كۆزلىرى ياش يوقى تۇراتتى.
Her eyes were tearstained.
ياشا-ياشىماق. پ
[yaximak]
to live, reside, survive:
يۈز يىل ياشىغان
a hundred years old
ياشىسۇن ئەركىنلىك!
Long live freedom!
چەت ئەللەردە ياشايدىغان مۇھاجىرلار
people living abroad, expatriates
ياشا؛ ياشاپ كەت!
Long life to you!
ياشار-ياشارماق. پ
[yaxarmak]
to become young, youthful:
سىز ياشىرىپ قاپسىزغۇ.
You're looking young!
يامغۇردىن كېيىن زىرائەتلەر ياشىرىپ قالدى.
The crops revived after the rain.
ياشاڭغىرا-ياشاڭغىرىماق. پ
[yaxaŋoirimak]
to have moist eyes, cry often
ياشان-ياشانماق. پ
[yaxanmak]
to become old, age:

مەن خېلى ياشىنىپ قالدىم.
I've aged.
ياشانغان. سۈپ [yaxanoan]
old, aged
ياش-قورام. ئى
[yax—koram]
age, years
ياش-قېرى. ئى
[yax—keri]
young and old; one's age
ياشلىق. سۈپ [yaxlik]
—old, years—old; one's youth:
بەش ياشلىق قىز
a five year—old girl
ياشلىقنى ۋەتەنگە بېغىشلىماق
to devote one's youth to the country
ياشنا-ياشنىماق. پ
[yaxnimak]
to live, reside; to flourish, prosper
ياغ. ئى [yaoı]
oil, fat:
قوي يېغى
sheep fat
ياغ-ياغماق. پ [yaoımak]
to fall (of rain, snow etc.):
قار ياغماق
to snow
يامغۇر يېغىۋاتىدۇ.
It's raining.

ياغاچ. ئى [yaoaq]
wood, timber:
ياغاچ ئات
a wooden horse
ياغاچتەك قېتىپ قالماق
to be dumbstruck, dumbfounded
ياغاچچى. ئى [yaoaqqi]
a carpenter, woodworker
ياغاچچىلىق. ئى
[yaoaqqilik]
carpentry, wood—work
ياغاچقۇلاق. سۈپ
[yaoaqkulak]
disobedient, naughty
ياغدۇر-ياغدۇرماق. پ
[yaodurmak]
to cause it to rain:
دۈشمەن ئۈستىگە ئوق ياغدۇر-
ماق
to rain fire on the enemy
سوئال ياغدۇرماق
to fire questions
ياغسىرا-ياغسىرىماق. پ
[yaosirimak]
to be in need of oil
ياغلا-ياغلىماق. پ
[yalimak]
to oil:
چاقنى ياغلىماق
to oil a wheel

گېلىنى ياغلىماق
to bribe, grease someone's palm
ياغلاش-ياغلاشماق. پ
[yaolaxmak]
to oil
ياغلان-ياغلانماق. پ
[yaolanmak]
to have been oiled
ياغلىشاڭغۇ. سۈپ
[yaolixaŋou]
oily, oiled
ياغلىشاڭغۇ قول
a oil—covered hand
ياغلىق 1. ئى [yaolik]
a scarf or handkerchief:
قول ياغلىق
a handkerchief
باش ياغلىق
a head scarf
ياغلىق 2. سۈپ [yaolik]
oil, fatty, greasy:
ياغلىق نان
bread made with extra oil
ياغلىق گۆش
fatty meat
ياغلىما. سۈپ [yaolima]
pleasant, fine; oiled, oily:
ياغلىما سۆز
pleasant words
ياق 1. ئىم [yak]

no (a negative reply):

قورسىقىڭىز ئاچتىمۇ؟

Are you hungry?

ياق، ئاچمىدى.

No, I,m not.

سەن نېمە دېسەڭ، ئۇ ياق دېمەيدۇ.

Whatever you say, he won't refuse you.

ياق 2. رەۋ [yaķ]

side, edge, border:

ئوڭ ياقتا

on the right side

بۇ ياققا ئۆت.

Come this way.

سىز بىر ياققا بارمىدىڭىزمۇ؟

Haven't you been anywhere?

ياق-ياقماق 1. پ [yakmak]

to kindle, light (a fire):

ئوت ياقماق

to kindle, light a fire

چىراغ ياقماق

to light a lamp

ياقماق 2. پ [yakmak]

to please, satisfy, delight:

ئۇنىڭ سۆزى ماڭا ياقمىدى.

I didn't like what he said.

بۇ يەرنىڭ ھاۋاسى ماڭا ياقمىدى.

I don't like the weather here.

سۈت ساڭا ياقىدۇ.

Milk is good for you.

ياقماق 3. پ [yakmak]

to stick, paste; bake (bread):

ئازراق نان يېقىۋاتىمەن.

I'm baking some nan.

يارىغا دورا ياقماق

to apply medicine to a wound

ياقا. ئى [yaķa]

side, edge, collar:

جۇۋا ياقىسى

the coat collar

دەريا ياقىسى

the bank of the river

يول ياقىسى

the side of the road

ياقتۇر-ياقتۇرماق. پ [yakturmak]

to find pleasure in, enjoy, admire:

مەن كىتاب ئوقۇشنى ياقتۇرىمەن.

I love reading books.

مەن تاماكا چېكىشنى ياقتۇرمايمەن.

I don't approve of smoking.

ياقلا-ياقلىماق. پ [yaklimak]

to defend, reply to, endorse:

ئۇلار پىكرىمىزنى ياقلايدۇ.

They approve of our request.

ياقۇت. ئى [ya:kut]

a jewel, diamond, precious

toothpaste

ياڭاق 1. ئى [yaŋak]

a walnut

ياڭاق 2. ئى [yaŋak]

the temple (a part of the head):

ياڭاق چاچ

hair at the temples

ياڭرا-ياڭرىماق. پ

[yaŋrimak]

to resound, sound loudly:

ناخشا ئاۋازى ياڭراپ كەتمەك

to resound (of a song)

ياڭرات-ياڭراتماق. پ

[yaŋratmak]

to cause to resound:

ناخشىنى ياڭراتماق

to sing a song loudly

ياڭراق. سۈپ [yaŋrak]

resounding, loud

ياڭزا. ئى [yaŋza]

appearance, manner

ياڭيۇ. ئى [yaŋyu]

a potato, spud

يالا. ئى [yala]

slander, defamation, vilification:

يالا چاپلىماق. پ

to slander, defame

يالا-يالىماق. پ

[ya:limak]

to lick, lap:

stone:

ياقىسىز. سۈپ [yakisiz]

without a collar:

ياقىسىز كۆڭلەك

a shirt without a collar

ياقىلا-ياقىلىماق. پ

[yakilimak]

to keep to, stick to, follow:

ئۆستەڭ ياقىلاپ ماڭماق

to walk along following the stream

ياقىلىق. سۈپ [yakilik]

having a collar:

كەمچەت ياقىلىق جۇۋا

a coat with a collar of otter fur

ياكى. باغلى [ya:ki]

or, either…or, neither…nor:

سىز ئۈزۈمنى ياخشى كۆرەمسىز ياكى ئەنجۈرنىمۇ؟

Do you prefer grapes or figs?

ياكى سىز ياكى يۈسۈپ بىرسى كىرەك.

Either you or Yusup must go.

مەن ياكى ئايالىم ھېچقايسىمىز تاماق ئېتىشنى ياخشى كۆر-مەيمىز.

Neither I nor my wife like cooking.

ياگاۋ. ئى [yagaw]

مۈشۈك بالىسىنى يالىدى.

The cat licked it's kitten.

سۇ قىرغاقنى يالاپ كېتىپتۇ.

The water was lapping the shore.

يالاق. ئى [yalak]

a dog's eating dish

يالاقچى. ئى [yalakqi]

a lackey, henchman

يالاڭ. سۈپ [yalaŋ]

naked, single, alone:

يالاڭ يىپ

a single thread

بۇ قويىنىڭ ئېتى بەك يالاڭ ئىكەن.

This sheep is very lean.

يالاڭ ياشلار كەلدى.

All those who came were young.

يالاڭباش. سۈپ [yalaŋbax]

shaven—headed, bald

يالاڭباشتاق. سۈپ

shaven—headed, not wearing a hat:

ئۇ يالاڭباشتاق ئۆيگە كىرىپ كەلدى.

He entered the house, after removing his hat.

يالاڭتۆش. سۈپ [yalaŋtox]

poor, impoverished

يالپاق. سۈپ [yalpak]

flat, smooth:

يالپاق تاش

a smooth stone

يالپاقلا-يالپاقلىماق. پ

[yalpaklimak]

to cut into pieces, shred; to smooth:

يالپۇز. ئى [yalpuz]

a peppermint plant

يالتاي-يالتايماق. پ

[yaltaymak]

to go back on one's word:

گېپىدىن يالتىيىۋالماق

to go back on one's word

يالتايت-يالتايتماق. پ

[yalataytmak]

to make someone go back on their word

يالتىرا-يالتىرىماق. پ

[yaltirimak]

to gleam, glisten, glitter

يالتىرات-يالتىراتماق. پ

[yaltiratmak]

to cause to shine, gleam:

دېرىزە ئەينەكلىرىنى سۈرتۈپ يالتىراتماق

to rub windows till they shine

يالتىراق. سۈپ [yaltirak]

gleaming, glittering:

يالتىراق قەغەز

shiny paper, silver paper

يالت-يۇلت. تەق

a solo, a song for one voice

يالغۇز ئاياغ يول

a small, narrow path

ئۇ يالغۇز ياشايدۇ.

He lives alone.

يالغۇزچىلىق. ئى

[yalojuzqilik]

loneliness, solitariness

يالغۇزسىرا-يالغۇزسىرىماق. پ [yalojuzsirimak]

to feel lonely, desolate

يالغۇزلۇق. ئى [yalojuzluk]

loneliness, solitariness:

يالغۇزلۇق تارتامسىز؟

Do you feel lonely?

يالقاۋ. سۈپ [yalkaw]

lazy, indolent

يالقاۋلاش-يالقاۋلاشماق. پ

[yalkawlaxmak]

to be lazy, indolent

يالقۇن. ئى [yalkun]

a flame, a blaze:

ئوت يالقۇنى

a flame of fire

يالقۇنجا-يالقۇنجىماق. پ

[yalkunjimak]

to blaze, burn fiercely

يالقۇنلا-يالقۇنلىماق. پ

[yalkunlimak]

to leap up (of flames), to blaze

يالقۇنلۇق. سۈپ

[yalt—yult]

with a flash, a glimmer:

چاقماق يالت-يۇلت قىلىپ چاقتى.

Lightning flashed.

يالغان. سۈپ [yalojan]

untrue, false, fake:

يالغان گەپ

a lie

يالغان مېۋە

fake, plastic fruit

يالغان ئېيتماق

to lie, deceive, fib

يالغان سۆزلىمەك

to lie, deceive, fib

ئۇ يالغاندىن كېسەل بولۇۋالدى.

He pretended to be sick.

ئۇ ماڭا يالغان سۆزلىدى.

He lied to me.

يالغانچى. ئى [yalojanqi]

a liar, a fibber

يالغانچىلىق. ئى

[yalojanqilik]

lying, falsehood, deceit

يالغان-ياۋىداق. سۈپ

[yalojan—yawidak]

untrue, false, fake

يالغۇز. سۈپ [yalojuz]

only, alone, solitary:

يالغۇز ئوغۇل

an only son

يالغۇز كىشىلىك ناخشا

كالا ئوتنى يالماپ ـ يالماپ يېمەكتە.
The cow was munching the grass.

يالماۋۇز. ئى [yalmawuz]
a demon, evil spirit

يالۋۇر ـ يالۋۇرماق. پ
[yalwurmak̡]
to entreat, implore

يالىخور. ئى [yalihor]
a slanderer, person who vilifies others

يالىخورلۇق . ئى
[yalihorluk̡]
slander, defamation

يالىڭاچ. سۈپ [yaliŋaq]
naked, bare; single:
يالىڭاچ دەرەخلەر
bare trees

يالىڭاچلا ـ يالىڭاچلىماق. پ
[yaliŋaqlimak̡]
to undress, denude:
بالىنى يالىڭاچلىماق
to undress a child
ئوغرى ئۆينى يالىڭاچلاپ قويۇپتۇ.
The thief completely emptied the house.

يالىڭاچلان ـ يالىڭاچلانماق. پ
[yaliŋaqlanmak̡]
to be naked, undressd:
يالىڭاچلىنىپ سوغا چۈشمەك

[yalk̡unluk̡]
fiery, blazing; ardent:
يالقۇنلۇق ئوت
a fierce fire
يالقۇنلۇق مۇھەببەت
ardent love

ياللا ـ ياللىماق. پ
[yallimak̡]
to hire, employ:
ئادەم ياللىماق
to employ people, hire men
ياللاپ ئىشلەتكۈچى
an employer

ياللان ـ ياللانماق. پ
[yallanmak̡]
to be employed, hired:
ياللانغۇچى
an employee, a worker
ياللانمىغان
unemployed, unhired

ياللانما. سۈپ [yallanma]
hired, employed:
ياللانما دېھقان
a hired farm labourer

ياللۇغ. ئى [yalluɤ]
an inflammation, a swelling:
جىگەر ياللۇغى
an inflammation of the liver

يالما ـ يالمىماق. پ
[yalmimak̡]
to eat in large mouthfuls, munch:

[yamaxmak]
to climb, scale; to nag, pester:
تاغقا يامىشىپ چىقماق
to climb up a mountain
ئۇ دەرەخقە ياماشتى.
He climbed a tree.
سەن ماڭا يامىشىۋالما.
Don't nag me.

ياماق. ئى [yamak]
a patch (for mending clothes); patched:
كىيىم يامىقى
a patch on a garment

ياماق سالماق. پ
to put a patch on a garment

ياماقچە. ئى [yamakqə]
a small patch (for mending clothes)

ياماقچى. ئى [yamakqi]
a person who patches clothes

يامال-يامالماق. پ
[yamalmak]
to be mended with a patch

يامان. سۈپ [yaman]
bad, evil; exceedingly, very:
يامان ئادەم
a bad man
يامان ئەمەس.
Not bad.
هاراق ئىچىش يامان ئادەت.

to undress and jump into the water

يالىڭاياغ. سۈپ
[yaliŋayaoŋ]
barefoot, without shoes:
يالىڭاياغ دوختۇر
a barefoot doctor
يالىڭاياغ سۇدىن قورقماس.
A barefoot person doesn't fear water.

يالىلدا-يالىلدىماق. پ
[yalildimak]
to flash, gleam, shine:
ئوت يالىلداپ كۆيمەك
to burn brightly (of fire)

ياما-يامىماق. پ
[yamimak]
to mend, patch (clothes):
سىز بۇ ئىشتاننى يامىيالامسىز؟
Can you mend these trousers?

ياماپ-يۇمەپ. رەۋ
[yamap—yomәp]
patched, mended (of clothes):

يامات-ياماتماق. پ
[yamatmak]
to have something mended, patched

ياماش-ياماشماق 1. پ
[ya:maxmak]
to patch, mend

ياماشماق 2. پ

to become bad, worsen:

ئۇنىڭ كېسىلى يامانلىشىپ كەتتى.

His condition is worsening.

ئۇلارنىڭ مۇناسىۋىتى يامان-لىشىپ قالدى.

Their relationship has worsened.

يامانلىق. ئى [yamanlik]

badness, evil deeds:

ئۇنىڭ يامانلىقىنى ئەمدى بىلدىم.

Now I realize he's a bad man.

بىر ياخشىلىق ئۇنتۇلماس، بىر يامانلىق.

A good deed is never forgotten, nor an evil one.

مەن ساڭا نېمە يامانلىق قىلدىم؟

What wrong have I done you?

يامانلىقچە. رەۋ

[yamanlikqə]

with evil intent, maliciously

يامبۇ. ئى [yambu]

an ancient Chinese coin

يامرا-يامرىماق. پ

[yamrimak]

to spread, circulate:

ئوت يامراپ كەتمەك

to speread (of fire)

كېسەللىك يامراپ كەتمەك

Drinking is a bad vice.

يامانننىڭ ئاغزىدىن ياخشى گەپ چىقمايدۇ.

A bad man can't say anything good.

يامان يولدىن قايتماق

to mend one's ways

يامان كۆرمەك

to dislike, hate

يامان ياخشى

excellent, very good

بازاردا ئادەم يامان كۆپ.

There are a great many people in the bazaar.

بېشىم يامان ئاغرىۋاتىدۇ.

My head feels terrible.

يامانلا-يامانلىماق. پ

[yamanlimak]

to say bad things about someone; be bad; to do some thing in a fit of anger; to feel wronged:

ئۇ سىزنى يامانلاپ بەردى.

He spoke badly of you.

ئۆيدىن يامانلاپ چىقماق

to leave the house in a temper

بالا يامانلاپ كەتتى.

The child is rather naughty.

يامانلاش-يامانلاشماق. پ

[yamanlaxmak]

يان-يانماق 1. پ [yanmak]
to lessen, decrease, disappear:
قىزىتما ياندى.
The fever has gone down.
ئۇنىڭ ئاچچىقى ياندى.
He's not angry any more.
دەرستىن يانغاندا
after getting out of class

يانماق 2. پ [yanmak]
to light up, blaze, shine:
ئوت ياندى.
The fire burnt brightly.

يانار. سۈپ [yanar]
fiery:

يانار تاغ. ئى
a volcano

يانتاق. ئى [yantak]
a species of thorn

يانتاي-يانتايماق. پ
[yantaymak]
to slope, tilt, be at an angle:
تام يانتىيىپ قاپتۇ.
The wall is sloping.

يانتاياق. ئى [yantayak]
an accomplice, accessory

يانتاياقلىق. سۈپ
[yantayaklik]
accessory, helping, subsidiary:
يانتاياقلىق رول ئوينىماق
to play a helping role

يانتۇ. سۈپ [yantu]

to spread (of a disease)

يامرات-يامراتماق. پ
[yamratmak]
to spread, cause to circulete:
پىتنە-ئىغۋانى يامراتماق
to spread rumours

يامغۇر. ئى [yamoɹur]
rain, precipitation:
يامغۇر سۈيى
rainwater

يامغۇر ياغماق. پ
to rain:
غۇلجىدا يامغۇر كۆپ ياغىدۇ.
In Ghulja it rains a lot.
يامغۇر ياغاي دېدىغۇ دەيمەن.
I think it's going to rain.

يامغۇرلۇق. سۈپ
[yamoɹurluk]
rainy, wet:
يامغۇرلۇق پەسىل
the rainy season

يان. رەۋ [yan]
side, edge; beside:
ماشىنىنىڭ بىر يېنى
one side of the car
ئۆيۈم مەكتەپنىڭ يېنىدا.
My house is near the school.
ئۇ يېنىمدىن ئۆتۈپ كەتتى.
He passed by me.

يان باسماق. پ
to stand by someone

يانچى. ئى [yanqi]
a serf, a slave

ياندا-ياندىماق. پ
[yandimak]
to be next to, by the side of:
مەن ئۇنىڭ يېنىدىن يانداپ ئۆتۈپ كەتتىم.
I passed right by him.

يانداش. رەۋ [yandax]
of equal rank, parallel, side by side:
يانداش ئولتۇرماق
to sit side by side
يانداش ماڭماق
to walk side by side

يانداش-ياندىشىماق. پ
[yandaxmak]
to be side by side:
ياندىشىپ ماڭماق
to walk abreast
ياخشىغا ياندىش، يامانىدىن قاچ.
Embrace the good, flee from evil.

ياندۇر-ياندۇرماق. پ
[yandurmak]
to return, give back, repeat; vomit:
ياندۇرۇپ سورىماق
to ask repeatedly
ئارىيەت ئالغان كىتابنى ياندۇرۇپ بەردىم.

sloping, tilting:
يانتۇ يۈز
a sloping surface

يانتۇ قىلماق. پ
to tip up, tip over:
مەن قاچىنى يانتۇ قىلدىم.
I tipped the cup over.

يانتۇلۇق. ئى [yantuluk]
a slope, incline, gradient

يانجى-يانجىماق. پ
[yanjimak]
to pound, beat, smash to pieces:
دورا يانجىماق
to grind medicine to powder
بۇغداي يانجىماق
to grind wheat

يانچە. رەۋ [yanqə]
sideways, on one's side:
يانچە ئۈزمەك
to swim side—stroke
يانچە چۈشكەن رەسىم
a photo taken sideways on

يانچۇق. ئى [yanquk]
a pocket (in a garment):
يانچۇق سائىتى
a pocket watch

يانچۇقچى. ئى [yanqukqi]
a pick—pocket, petty thief

يانچۇقلۇق. ئى
[yanqukluk]
with pockets

I returned the book I borrowed.

تاماقنى ياندۇرۇۋەتتىم.

I vomited.

ياندۇرماق 2. پ [yandurmak]

to turn on, light:

توكنى ياندۇرۇۋېتىڭ.

Put the light on.

ئوت ياندۇر.

Light the fire.

ياندۇرغۇز-ياندۇرغۇزماق. پ [yandur oʁuzmak]

to have something lit; cause to vomit

ياندۇرمىلا-ياندۇرمىلىماق. پ [yandurmilimak]

to do something repeatedly:

ياندۇرمىلاپ سورىماق

to ask repeatedly

يانغاق. سۈپ [yanoʁak]

inflammable, combustible

يانغىن. ئى [yanoʁin]

a blaze, inferno, prairie fire:

ئۇچقۇندىن يانغىن چىقىدۇ.

Sparks can start great fires.

يانۋار. ئى [yanwar]

January

ياۋ. ئى [yaw]

an enemy, foe

ياۋا. سۈپ [yawa]

wild, untamed, savage, shy:

ياۋا تۆگە

a wild camel

بۇ بالا بەك ياۋا.

This child is very shy.

ياۋاش. سۈپ [yawax]

gentle, mild, introverted

ياۋاشلا-ياۋاشلىماق. پ [yawaxlimak]

to be gentle, mild

ياۋاشلىق. ئى [yawaxlik]

gentleness, mildness

ياۋايى. سۈپ [yawa:yi]

wild, fierce:

ياۋايى ئۆسۈملۈك

wild plants

ياۋايى ھايۋانلار

wild animals

ياۋايىلاش-ياۋايىلاشماق. پ [yawa:yilaxmak]

to be wild, fierce:

بۇ بالا ياۋايىلىشىپ كەتتى.

This child behaves wildly.

ياۋايىلىق. ئى [yawa:yilik]

wildness, ferocity, savageness

ياۋروپا. ئى [yawropa]

Europe:

غەربىي ياۋروپا

Western Europe

ياۋروپالىق. سۈپ [yawropalik]

a European; European

ياۋۇز. سۈپ [yawuz]

[yayrimak]
to be happy, rejoice:
يايراڭلار!
Rejoice!
يايسىمان. سۈپ [yaysiman]
in an arc, curved
يايلا-يايلىماق. پ
[yaylimak]
to eat grass, pasture
يايلاق. ئى [yaylak]
a pasture, grassland
يايما. ئى [yayma]
a street stall; spread out
يايمىچى. ئى [yaymiqi]
a street pedlar
يايمىكەش. ئى [yaymikəx]
a street pedlar
يە-يېمەك. پ [yemək]
to eat:
تاماق يەپ بولدۇم.
I've already eaten.
پارا يېمەك
to take a bribe
تاياق يېمەك
to take a beating
يەت-يەتمەك. پ [yətmək]
to arrive at, reach; be enough:
ۋاقىت يەتتى.
The time has come.
يېتىپ كەلدۇق.
We've arrived.

ferocious, brutal:
ياۋۇز دۈشمەن
a ferocious enemy
ياۋۇزلارچە. رەۋ
[yawuzlarqə]
fiercely, brutally
ياۋۇزلۇق. ئى [yawuzluk]
ferocity, brutality
يايداق. سۈپ [yaydak]
bare — back, without a saddle:
ئاتنى يايداق مىنمەك
to ride a horse bareback
ياي. ئى [yay]
an arc, a half—circle
ياي-يايماق. پ [yaymak]
to spread out, spread open; roll out:
قانات ياپماق
to spread one's wings
كىيىمنى ئاپتاپقا ياپماق
to put one's clothes out in the sun
داستىخان ياپماق
to spread a tablecloth
خېمىر ياپماق
to roll out dough
ياياق. سۈپ [yayak]
on foot
ياياق ماڭماق. پ
to walk, go on foot
يايرا-يايرىماق. پ

بۇ خەۋەر نۇرغۇن كىشىلەرنىڭ قۇلىقىغا يەتتى.
This news has reached many people.

بىز لەنجۇغا قاچان يېتىپ بارىمىز؟
When will we reach Lanzhou?

مېنىڭ قولۇم كۇنۇپكىغا يەتمىدى.
I couldn't reach the switch.

ئالغان سەيىمىز بىر قىشقا يېتىدۇ.
We've bought enough vege— tables to last a winter.

يەتتە. س [yəttə]
seven:

يەتتە ئۆلچەپ، بىر كەس.
Think carefully before you act.

يەتتەيلەن. س [yəttəylən]
seven people

يەتتىنچى. س [yəttinqi]
the seventh:

يەتتىنچى ئاي
July

يەتكۈز-يەتكۈزمەك. پ [yətküzmək]
to pass on, relay, take:

يولۇچىلارنى مەنزىلگە يەتكۈزمەك
to take passengers to their destination

مېنىڭ سالىمىمنى ئائىلىڭىزدىكىلەرگە يەتكۈزۈڭ.
Please give my regards to your family

يەتكۈزمە. سۈپ [yətküzmə]
public, circulated, disseminated:

يەتكۈزمە دوكلات
a public report

يەتكۈزۈش-يەتكۈزۈشمەك. پ [yətküzüxmək]
to pass on, relay, take

يەتمىش. س [yətmix]
seventy

يەر. ئى [yər]
land, ground; a place:

تاغلىق يەر
mountainous land

يەر تېرىماق
to grow crops, cultivate land

يەر شارى
the earth, the globe

يەر شارى يۇمىلاق.
The earth is round.

يەر ئاستى
underground

يەر تەۋرەش
an earthquake

يەر ھەيدىمەك
to plough

دېھقان يەرلىرىنى ھەيدەۋاتاتتى.

of his own

يەرلەش-يەرلەشمەك. پ
[yərləxmək]
to settle,take up residence

يەرلىك 1. سۈپ [yərlik]
local, native, provincial:

يەرلىك دوختۇرخانا
the local hospital

يەرلىك مەھسۇلات
a local speciality

مەن يەرلىك.
I'm a local.

يەرلىك 2. ئى [yərlik]
a grave, a tomb:

يەرلىك كولىماق
to dig a grave

يەسلى. ئى [yəsli]
a nursery, kindergarten

يەش-يەشمەك. پ [yəxmək]
to untie, unravel; take off:

ئۇنى يېشىڭلار.
Untie him

تۈگۈنچىنى يەشمەك
to untie a knot

مەسىلىنى يەشمەك
to get to the bottom of a problem

كىيىم يەشمەك
to undress,take off clothes

يەكپاي. سۈپ [yəkpay]
one of a pair:

يەكپاي ئاياغ

The farmer was ploughing his field.

مەملىكىتىمىزنىڭ يېرى كەڭ.
Our country covers a large area.

بۇ سۆزنىڭ توغرا يېرى بار.
There is some truth in this.

قايسى يېرىڭىز ئاغرىيدۇ؟
Where does it hurt?

يەر بولۇپ كەتمەك
to die, pass away

يەردە قويماق
to let down, abandon, disappoint

بىز خەلقنىڭ ئۈمىدىنى يەردە قويمايمىز.
We won't let the people down

يەر چىشلىمەك
to overthrow, cut down

ئۇ بىر ئوق بىلەنلا ئىككى دۈشمەننى يەر چىشلەتتى.
He cut down two of the enemy with a single bullet.

يەر-زېمىن. ئى
[yər—zemin]
the earth, land

يەرسىز. سۈپ [yərsiz]
without land:

يەرسىز دېھقان
a peasant without land

يەڭ تۈرمەك
to roll up one's sleevs
يەڭ شىمايلاپ مەيدانغا چىقماق
to roll one's sleeves up and go to it
يەڭ سودىسى قىلماق
to do secret business

يەڭ-يەڭمەك. پ [yəŋmək]
to defeat, overcome;
دۈشمەننى يەڭمەك
to defeat one's foes
ئۇلار خوتەن كوماندىسىدىن يېڭىلدى.
They were defeated by the Hotan team.
قىيىنچىلىقنى يەڭمەك
to overcome difficulties
ئاچچىقىنى يەڭمەك
to supperess one's anger

يەڭگە. ئى [yəŋgə]
an elder brother's wife; bridesmaid

يەڭگۈشلە-يەڭگۈشلىمەك. پ
[yəgüxlimək]
to change, exchange, switch:
كىيىم يەڭگۈشلىمەك
to change clothes

يەڭگى-يەڭگىمەك. پ
[yəŋgimək]
to be relieved; to give birth:
مەن بۇ خەۋەرنى ئاڭلاپ خېلى يەڭگىپ قالدىم.

a single shoe

يەكچەشمە. ئى [yəkqəxmə]
having only one eye

يەكدىل. سۈپ [yəkdil]
wholehearted, singleminded

يەكدىللىك. ئى [yəkdillik]
wholeheartedness; singlemindedness
يەكدىللىك بىلەن ئىشلىمەك
to work wholeheartedly

يەكشەنبە. ئى [yəxənbə]
Sunday

يەككە. سۈپ [yəkkə]
single, indevidual, alone:
يەككە ئويناش چېمپىيونى
the singles champion

يەككە-يېگانە. رەۋ
[yəkkə—yega:nə]
lonely, solitary:
يەككە-يېگانە جەڭ قىلماق
to fight alone

يەكلە-يەكلىمەك. پ
[yəklimək]
to exclude, reject, repel

يەكۈن. ئى [yəkün]
a summary, resume

يەكۈنلە-يەكۈنلىمەك. پ
[yəkünlimək]
to summarize, abridge, pr.cis

يەڭ. ئى [yəŋ]
a sleeve;

I need to blow the tires up.

يەلپۈ-يەلپۈمەك. پ [yəlpümək]

to fan, to cool wth a fan

يەلپۈگۈچ. ئى [yəlpügüq]

a hand—fan:

يەلپۈگۈچ بىلەن يەلپۈمەك

to fan oneself with a fan

يەلپۈن-يەلپۈنمەك. پ [yəlpünmək]

to be fanned:

يەلتاپان. ئى [yəltapan]

a fast runner

يەلقوڭ. ئى [yəlkoŋ]

a lazy person

يەلكە. ئى [yəlkə]

the shoulder:

يەلكىگە ئالماق. پ

to put onto one's shoulder

يەلكەن. ئى [yəlkən]

a sail (for a boat)

يەلكەن چىقارماق. پ

to put the sail up

يەلكەنلىك. سۈپ [yəlkənlik]

having a sail:

يەلكەنلىك كېمە

a sailing boat

يەل-يېمىش. ئى [yəl—yemix]

fruit, dried fruit

يەم. ئى [yəm]

I was very relieved at the news.

ئۇ ساق-سالامەت يەڭگىۋالدى.

She gave birth successfully.

يەڭگىل. سۈپ [yəŋgil]

light, lightweight

يەڭگىللە-يەڭگىللىمەك. پ [yəgillimək]

to ease, become lighter; be relieved:

ئۇنىڭ كېسىلى يەڭگىللىدى.

His sickness has improved.

مەن ھازىر خېلى يەڭگىللەپ قالدىم.

I'm very relieved.

يەڭگىلىك. ئى [yəŋgillik]

assisting the bride

يەڭلىك. سۈپ [yəŋlik]

sleeve cloth; a sleeve covering

يەل. ئى [yəl]

air, vapour:

يەل مىلتىقى

an air—rifle

يەل كالپۇك

a thick lip

يەل بەرمەك. پ

to pump up, blow up:

چاقىقا يەل بېرىڭ.

Pump the tire up.

بۇ كامىرغا يەل بەرسەم بولاتتى.

يوبدان. ئى [yobdan]
a soup made with corn noodles

يوپكا. ئى [yopka]
a skirt

يوپۇر-يوپۇرماق. پ
[yopurmak]
to prick one's ears:
قۇلاق يوپۇرماق
to prick up one's ears

يوپۇرماق. ئى [yopurmak]
a leaf:
دەرەخ يوپۇرماق چىقاردى.
The tree is in leaf.

يوپۇرماقلىق. سۈپ
[yopurmaklik]
leafy, in leaf:
يىڭنە يوپۇرماقلىق دەرەخ
a tree with needle shaped leaves

يوپۇق. ئى [yopuk]
a cover, a cloth for wrapping:
ئات يوپۇقى
a horse cloth

يوپيورۇق. سۈپ
[yopyoruk]
very bright, lit:
يوپيورۇق چىراغ
a bright light

يوتا. ئى [yota]
the thigh, upper part of animal fodder:
ئات يېمى
horse food

يەم-خەشەك. ئى
[yəm—həxək]
animal fodder

يەملە-يەملىمەك. پ
[yəmlimək]
to stick together, paste over, seal:
بىز ئۇلارنى يەملەپ چىقتۇق.
We glued them together.
كونۋېرتنى يەملەڭ.
Seal the envelope.

يەنە. رەۋ [yənə]
again, still, waht else, who else:
يەنە ۋاقىت بار.
There's still time.
يەنە كىمنى كۆردىڭىز؟
Who else did you see?
يەنە ئازراق يەمسىز؟
Would you like some more?

يەنى. رەۋ [yə:ni]
in other words, that is to say

يەنىمۇ. رەۋ
again, still, a little more

يەھۇدىي. ئى [yəhudiy]
Jewish; a Jewish person:
يەھۇدىي دىنى
Judaism

The sun shines all the time.

يورۇتقۇچ. سۈپ
[yo:rutkuq]
flaming, illuminating:

يورۇتقۇچ بومبا
a flare

يورۇق. سۈپ [yoruk]
light; bright:

ئاي يورۇقى
the light of the moon

كۈن نۇرى ناھايىتى يورۇق.
The sun's light is very bright.

ئىشلىگەننىڭ يۈزى يورۇق،
ئىشلىمىگەننىڭ يۈزى چورۇق.
Work makes the face shine, idleness makes it dull.

يورۇقلۇق. ئى [yo:rukluk]
brightness, brilliance; light:

چىراغنىڭ يورۇقلۇقى
the brilliance of the lamp

يورۇقلۇق ئېنېرگىيىسى
radiation

يورۇقلۇق يىلى
a light year

يورۇقلۇق دولقۇنى
a light wave

يوسۇن. ئى [yosun]
manners; rules

يوسۇنلۇق. سۈپ [yosunluk]
well—mannered, polite

the leg:

يوتا سۆڭىكى
the thigh bone

يوتقان. ئى [yotkan]
a quilt:

يوتقان كىرلىكى
a quilt cover

يوتقاننىڭ تېشىدىن بولغان بالا
an illegitimate child

يوتقان-كۆرپە. ئى
[yotkan—kørpə]
bedding, bed—clothes

يوچۇق. ئى [yo:quk]
a chink, a crack

يوچۇن. سۈپ [yo:qun]
strange, peculiar

يود. ئى [yod]
iodine:

يود تابلېتكىسى
an iodine tablet

يورغا. ئى [yorɤa]
a fast horse

يورغىلا-يورغىلىماق. پ
[yorɤilimak]
to limp, take small steps; flit here and there:

ھەر مۇقامغا يورغىلىماق
to talk nonsense

يورۇت-يورۇتماق. پ
[yo:rutmak]
to shine, righten:

كۈن دائىم يورۇتۇپ تۇرىدۇ.

يوشۇر-يوشۇرماق. پ
[yoxurmak]
to hide, conceal:
سىزدىن يوشۇرىدىغان سىرىم يوق.
I have no secrets to hide from you.

يوشۇرۇن. سۈپ [yoxurun]
secret, clandestine:
يوشۇرۇن مەجلىس
a secret meeting
يوشۇرۇن ئۆلتۈرمەك
to kill someone secretly

يوشۇرۇن-يوشۇرۇنماق. پ
[yoxurunmak]
to hide, conceal oneself:
ئۇ نەگە يوشۇرۇندى؟
Where did he hide?
ئاي بۇلۇتلار ئىچىگە يوشۇرۇندى.
The moon is hidden in the clouds.

يوشۇرۇنچە. رەۋ
[yoxurunqə]
secretly, furtively:
يوشۇرۇنچە قارىماق
to peep, glance furtively
يوشۇرۇنچە قېچىپ كەتمەك
to escape secretly

يوغان. سۈپ [yoʁan]
big, large, massive:
يوغان تاش
a huge stone

يوغانچى. ئى [yoʁanqi]
a person who boasts or exaggerates

يوغانلا-يوغانلىماق. پ
[yoʁanlimak]
to become larger, increase in size:
يارا يوغانلاپ كەتمەك
to get bigger (of a wound)

يوغانلات-يوغانلاتماق. پ
[yoʁanlatmak]
to cause to increase, enlarge, magnify:
مەسىلىنى يوغانلاتماق
to aggravate the problem

يوغانلىق. ئى [yoʁanlik]
size, dimension:
يوغانلىقىنى ئۆلچىمەك
to measure the size of something

يوغىنا-يوغىنىماق. پ
[yoʁinimak]
to grow, get bigger:
ئۇنىڭ ئوغلى يوغىناپ كېتىپتۇ.
His son has grown.
ۋەقە يوغىناپ كەتتى.
The affair has escalated.
ئۇنىڭ يۈرىكى يوغىناپ كەتتى.
He plucked up courage.

يوق. سۈپ [yok]
no, none, absent:

يوقالسۇن جاھانگىرلار!
Down with imperialists!

يوقسۇ. ئىم [yoksu]
no, not:
تاماقتا باقماي ئولتۇرۇسىزغۇ؟
Please don't just sit there.
Help yourself!
يوقسۇ، يېقىۋاتىمەن.
Thank you, I will.

يوقسۇللۇق. ئى [yoksulluk]
poverty, indigence, need:
ئۇ يوقسۇللۇقتا چوڭ بولغان.
He grew up in poverty.

يوقلا-يوقلىماق. پ
[yoklimak]
to visit, call on, drop by:
بىز دوستلىرىمىزنى يوقلىدۇق.
We visited our friends.

يوقلاش-يوقلاشماق. پ
[yoklaxmak]
to visit one another

يوقلۇق. ئى [yokluk]
lack of, nonexistence:
يوقلۇقتىن بارلىققا كەلمەك
to come into existence
ۋاقتىمنىڭ يوقلۇقىدىن
سىزنىڭكىگە بارالمىدىم.
I didn't have enough time
to visit you.

يوقلىما. ئى [yoklima]
a roll—call, register:
يوقلىما دەپتەر

تورمۇشتا غېمىمىز يوق.
We have all we need.
ئائىلىمىزدە قىز بالا يوق.
There are no girls in
our family.
رەشىد بۈگۈن يوق.
Rashid is absent today.
كېرەك يوق.
Never mind, it doesn't
matter.
مىجەزىم يوق.
I don't feel well.

يوقا-يوقىماق. پ
[yokimak]
to get lost, disappear:
پۇلۇم يوقىلىپ كەتتى.
My money has disappeared.

يوقاتماق. پ [yokatmak]
to lose, destroy, eliminate:
مەن سائىتىمنى يوقاتتىم.
I've lost my watch.
ھەميانىمنى يوقىتىپ قويدۇم.
I've lost my wallet.
دۈشمەننى يوقاتماق
to destroy one's enemies

يوقال-يوقالماق. پ
[yokalmak]
to be lost, to have perished:
بىر پارچە خەت يوقالدى.
We've lost a letter.
يوقال!
Get lost!

thing.

يول باشلىماق

to guide, lead the way

ئۇلار بىزگە يول باشلاپ

موزېينى كۆرسەتتى.

They guided us round

the museum.

يول كۆرسەتمەك

to advise, recommend

سىز ماڭا يول كۆرستەلەمسىز؟

Can you advise me?

يولغا قويماق

to arrange, put into

operation

يول قويماق

to allow, permit

يولا-يولىماق. پ [yolimak]

to stand near, beside; to

frequent:

ئۇنىڭغا يېقىن يولىما.

Don't associate with him.

يولات-يولاتماق. پ

[yolatmak]

to cause to stand near

يولباشچى. ئى [yolbaxqi]

a pioner, guide:

بىزگە بىر يولباشچى كېرەك.

We need a guide:

يولخەت. ئى [yolhət]

travel document

يولداش. ئى [yoldax]

comrade; husband, wife

a register, roll—call booklet

يوقىتىش. ئى [yokitix]

annihilation, defeat

يوقىتىل-يوقىتىلماق. پ

[yokitilmak]

to be annihilated, wiped out

يوقىلاڭ. سۈپ [yokilaŋ]

groundless, spurious, fabric—

ated:

يوقىلاڭ گەپ

spurious talk

يول. ئى [yol]

road, street, way:

يول خىراجىتى

travel expenses

سۇ يولى

a canal, waterway

ئاق يول بولسۇن!

Have a good trip!

يول بەلگىسى

a signpost

يولغا چىقماق

to set out on a journey

بىز چۈشتىن كېيىن سائەت

ئىككىدە يولغا چىقىمىز.

We will depart at two pm.

پوچتىخانىغا بارىدىغان ئەڭ

ياخشى يول قايسى؟

Which is the best way to

the post office?

سىنىڭ تۇتقان يولۇڭ توغرا.

You are doing the right

مەن ئۇنىڭغا كوچىدا يولۇقۇپ قالدىم.
I met him in the street.
مەن ئۇنىڭغا يولۇقماقچى ئىدىم.
I was planning to visit him.

يولۇقتۇر-يولۇقتۇرماق. پ [yolukturmak]
to meet, see someone

يولۋاس. ئى [yolwas]
a tiger

يوليورۇق. ئى [yolyo:ruk]
a directive, command:
يوليورۇق بەرمەك. پ
to issue a command

يونۇ-يونۇماق. پ
[yonumak]
to pare, cut, peel

يېنىق. سۈپ [yenik]
pared, cut, peeled

يۇ-يۇماق. پ [yumak]
to wash, rinse:
يۈز يۇماق
to wash one's face
بۇ كىيىمنى يۇيۇڭ.
Rinse these clothes.
قولىڭىزنى يۇيامسىز؟
Would you like to wash your hands?
مەن بۇ ئىشتىن قولۇمنى يۇدۇم.
I've washed my hands of this affair.

يولداشلىق. ئى [yoldaxlik]
companionship, comradeship

يولسىز. سۈپ [yolsiz]
unreasonable, senseless:
يولسىز تەلەپ
an unreasonable demand

يوللا-يوللىماق. پ
[yollimak]
to send, dispatch:
خەت يوللىماق
to send a letter

يوللانما. ئى [yollanma]
a dispatch:
تېز يوللانما
express mail

يوللۇق. سۈپ [yolluk]
reasonable, sensible; striped:
مۇنداق قىلىش يوللۇق ئەمەس.
That is not reasonable.
يوللۇقلارغا ياردەم كۆپ بولىدۇ. يولسىزلارغا ياردەم يوق بولىدۇ.
Reasonable people will get help, unreasonable people will not.
يوللۇق كۆڭلەك
a striped shirt

يولۇچى. ئى [yoluqi]
a passenger, traveller

يولۇق-يولۇقماق. پ
[yolukmak]
to meet, bump into; to visit:

يۇپيۇملاق. سۈپ
[yupyumilak]
round, circular

يۇت-يۇتماق. پ [yutmak]
to swallow, gulp:
ئاچچىقىنى يۇتماق
to supperss one's anger
مەن يۇتالمايمەن.
I can't swallow.

يۇتازا. ئى [yutaza]
a type of steamed bread

يۇتقۇز-يۇتقۇزماق. پ
[yutkuzmak]
to make someone swallow something:

يۇتۇم. م [yutum]
a mouthful;a measure word:
بىر يۇتۇم سۇ
a mouthful of water

يۇرت. ئى [yurt]
hometown, home:
يۇرتىڭىز نەدە؟
Where do you come from?
مەدەنىيەت يۇرتى
a cultural centre

يۇرتداش. ئى [yurtdax]
a person from the same town

يۇرتۋاز. ئى [yurtwaz]
a person who looks after people from his own locality

يۇغۇچ. ئى [yuojuq]
a plant; a rag used for washing dishes

يۇغۇر-يۇغۇرماق. پ
[yuojurmak]
to knead (dough):
خېمىر يۇغۇرماق
to knead dough

يۇغۇز-يۇغۇزماق. پ
[yuojuzmak]
to develop (a film):
لېنتا ئەتە يۇغۇزۇلىدۇ.
The film will be developed tommorrow.

يۇق. ئى [yuk]
scum, dirt (on a liquid or solid):
ماي يۇقى
the scum floating on oil

يۇق-يۇقماق. پ [yukmak]
to be infected, contagious, soiled:
كېسەل يۇقماق
to contract a disease
بۇ ئۆتۈككە سۇ يۇقمايدۇ.
These boots are waterproof.
پەلتوغا لاي يۇقۇپ قاپتۇ.
The coat has got muddy.

يۇقتۇر-يۇقتۇرماق. پ
[yukturmak]
to infect; make dirty:
كېسەل يۇقتۇرماق
to pass on a disease

كىيىمگە كىر يۇقتۇرماسلىق
to keep one's clothes clean

يۇقما. سۈپ [yukma]
infectious, contagious (of a disease)

يۇقۇمسىز. سۈپ
[yukumsiz]
not infectious (of a disease)

يۇقۇملۇق. سۈپ
[yukumluk]
infectious, contagious:
يۇقۇملۇق كېسەللىك
infectious patients

يۇقۇندى. ئى [yukundi]
dirt, contamination, scum:
ماي يۇقۇندىسى
the dirt floating on oil

يۇقىرى. رەۋ [yukiri]
high, above, superior:
يۇقىرى قان بېسىمى
high blood pressure
يۇقىرى مەھسۇلاتلىق زىرائەت
high—yield crops
يۇقىرىدا ئېيتىلغان مەسىلىلەر
the above mentioned problems
ئۇ يۇقىرىغا كەتتى.
He's gone upstairs.
يۇقىرىغا قارىماق
to look up
يۇقىرى تۇتماق
to be aloof, proud, remote

يۇقىرىقى. سۈپ [yukiriki]
upper, higher:
بىنانىڭ يۇقىرىقى قەۋىتى
the upper storey of the building
يۇقىرىقى نەپەس يوللىرى
the upper respiratory tract

يۇقىرىلا-يۇقىرىلىماق. پ
[yukirilimak]
to become higher, rise:
يول بارغانسېرى يۇقىرىلاپ كەتتى.
The road rose steadily.
ئايروپىلان يۇقىرىلاپ ئۇچماقتا.
The aeroplane is gaining height.

يۇقىرىلات-يۇقىرىلاتماق. پ
[yukirilatmak]
to raise, lift, elevate

يۇڭ. ئى [yuŋ]
wool, fleece:
قوي يۇڭى
sheep's wool

يۇڭدا-يۇڭدىماق. پ
[yuŋdimak]
to pluck:
غازنى يۇڭدىماق
to pluck a goose

يۇڭسىز. سۈپ [yuŋsiz]
without wool

يۇڭلۇق. سۈپ [yuŋluk]
woollen, woolly:

يۇڭلۇق قوي
a woolly sheep
يۇل-يۇلماق. پ [yulmak]
to pull up, pull out; to extort:
ئوت يۇلماق
to pull up grass
چىش يۇلماق
to pull teeth
يۇلتۇز. ئى [yultuz]
a star (in the sky):
قۇتۇپ يۇلتۇزى
the polar star
ئاسماننى قاپلىغان يۇلتۇزلار
myriad stars filling the sky
چىشىم ئاغرىپ كىچىچە يۇلتۇز ساناپ چىقتىم.
I had toothache and didn't sleep a wink.
يۇلتۇزسىمان. سۈپ
[yultuzsiman]
star—like
يۇلتۇزلۇق. سۈپ
[yultuzluk]
starry, full of stars
يۇلدۇر-يۇلدۇرماق. پ
[yuldurmak]
to have something pulled up, extracted
يۇلغۇن. ئى [yuloun]
a tamarisk plant
يۇلۇن. ئى [yulun]
the spinal cord
يۇم-يۇمماق. پ [yummak]
to close, shut:
ئاغزىڭنى يۇم.
Shut your mouth.
يۇمدۇر-يۇمدۇرماق. پ
[yumdurmak]
to cause to shut, close
يۇمران. سۈپ [yumran]
delicate, soft:
يۇمران مايسا
delicate seedlings
يۇمشا-يۇمشىماق. پ
[yumximak]
to become soft, gentle:
تېرە يۇمشىدى.
The (animal) skin has become soft.
ئۇ خېلى يۇمشاپ قالدى.
He's really become softer.
يۇمشات-يۇمشاتماق. پ
[yumxatmak]
to soften:
يۇمشاق. سۈپ [yumxak]
soft, gentle:
كۆڭلى يۇمشاق
soft—hearted
يۇمشاق قوللۇق
lenient, soft
يۇمشاق نان
fresh bread
يۇمشاق ئورۇن

mountain

يۇمىلاش-يۇمىلاشماق. پ
[yumilaxmaķ]
to roll around:

بالىلار قۇمدا يۇمىلىشىپ ئويناۋاتىدۇ.

The children are rolling around in the sand.

يۇمىلاق. سۈپ [yumilaķ]
round, circular:

يۇمىلاق يۈز
a round face

يۇمىلاق جوزا
a round table

يۇمىلاقلا-يۇمىلاقلىماق. پ
[yumilaķlimaķ]
to make something circular:

خېمىرنى يۇمىلاقلىماق
to roll dough into a ball

يۇمىلان-يۇمىلانماق. پ
[yumilanmaķ]
to roll, roll around:

تۇلۇڭ يۇمىلىنىپ كەتتى.
The barrel rolled away.

ئۇ ئاغرىقتا چىدىماي يۇمىلىنىپ كەتتى.
He was rolling around from the pain.

يۇم-يۇم. تەق [yum—yum]
see below:

يۇم-يۇم يىغلىماق
to cry, to sob

a soft seat

يۇمشاقباش. سۈپ
[yumxaķbax]
obedient, compliant

يۇمشاقلىق. ئى
[yumxaķlik]
softness, gentleness

يۇمغاقسۇت. ئى
[yum ɵaķsüt]
coriander (a seasoner)

يۇمۇر. ئى [yumur]
humour, fun

يۇمۇرلۇق. سۈپ [yumurluķ]
humourous, funny

يۇمۇق. سۈپ [yumuķ]
narrow, half—shut, slit:

يۇمۇق كۆز
slit eyes

يۇمۇل-يۇمۇلماق. پ
[yumulmaķ]
to be closed, shut

يۇمىلا-يۇمىلىماق. پ
[yumulimaķ]
to roll around:

يەردە يۇمىلىماق
to roll around on the ground

يۇمىلات-يۇمىلاتماق. پ
[yumilatmaķ]
to make something roll:

تاغ ئۈستىدىن تاشنى يۇمىلاتماق
to roll stones down a

يۇندا. ئى [yunda]
dirty water, waste, sewage

يۇندىپۇرۇش. ئى
[yundipurux]
a beggar, a person who eats leftovers

يۇندىخور. ئى [yundihor]
a beggar, a person who eats leftovers

يۇيۇش-يۇيۇشماق. پ
[yuyuxmak]
to wash together:

يۇيۇقسىز. سۈپ [yuyuksiz]
unwashed, dirty:

يۇيۇقلۇق. سۈپ [yuyukluk]
washed, cleaned:

يۇيۇقلۇق چىنە
a washed bowl

يۇيۇل-يۇيۇلماق. پ
[yuyulmak]
to have been washed:

يۇيۇلغان ئىشتان
clean trousers

يۇيۇن-يۇيۇنماق. پ
[yuyunmak]
to bathe, shower oneself:

سەن يۇيۇندۇڭمۇ؟
Have you showered?

يۆتەل. ئى [yөtəl]
a cough, splutter:

قۇرۇق يۆتەل
a dry cough

يۆتەل-يۆتەلمەك. پ
[yөtəlmək]
to cough, clear the throat

يۆتكە-يۆتكىمەك. پ
[yөtkimək]
to remove, move, carry away:

جوزىنى يۆتكىمەك
to move the table

ئۇ چامادانىنى يۆتكەۋاتاتتى.
He was carrying a suitcase.

ئۇلار ھەيكەلنى يۆتكىدى.
They removed the statue.

بىز تاشنى يۆتكىيەلمىدۇق.
We couldn't move the stone.

يۆتكەل-يۆتكەلمەك. پ
[yөtkəlmək]
to be moved, changed; to transfer:

جوزا ئورنىدىن يۆتكىلىپ كېتىپتۇ.
The table has moved.

مەن باشقا ئىدارىغا يۆتكەلسەم دەيمەن.
I'd like to transfer to another unit.

ئۇلار باشقا بىر ئۆيگە يۆتكەلدى.
They have moved to another house.

يۆگە-يۆگىمەك. پ
[yө:gimək]

يۆلە-يۆلىمەك. پ
[yөlimək]
to support. lean against:
ئۇنى يۆلەپ ماڭ.
Lean on him and walk.
ۋېلىسىپىتنى تامغا يۆلەپ قويماق
to lean a bike against a wall
ئۇ دائىم سىزنى يۆلەيدۇ.
He always helps you.

يۆلەش-يۆلەشمەك. پ
[yөləxmək]
to support one another, help one another:
ئۇ ئۇلارنىڭ يۆلىشىگە تايىنىدۇ.
He relies on their support.

يۆلەك. ئى [yөlək]
a pillar, support; backing, support

يۆلەكچى. ئى [yөləkqi]
a backer, sponsor

يۆلەن-يۆلەنمەك. پ
[yөlənmək]
to lean against; to depend on, rely on:
ئۇ تامغا يۆلىنىپ تۇراتتى.
He was leaning against the wall.

يۆلەنچۈك. ئى [yөlənqük]
the back—rest(of a chair); to wrap up, cover; wind up:
بالىنى ئەديالغا يۆگىمەك.
Wrap the baby in a blanket.
يىپ يۆگىمەك
to wind thread

يۆگەت-يۆگەتمەك. پ
[yө:gətmək]
to have something wrapped up:
بۇنى يۆگىۋەتسىڭىز.
Please wrap it up.

يۆگەش-يۆگەشمەك. پ
[yө:gəxmək]
to be wound round, knotted:
دەرەخكە يۆگىشىۋالغان يىلان
a snake, wrapped round a tree
يۆگىشىپ قالغان يىپ
knotted thread

يۆگەك. ئى [yө:gək]
swaddling clothes:
بالىنى يۆگەككە يۆگىمەك
to wrap a baby in swaddling clothes

يۆگەلمە. سۈپ [yө:gəlmə]
wound up, coiled, curled:
يۆگەلمە سانتىمېتىر
a measuring coil

يۆگەم. م [yө:gəm]
a ball (of thread):

yuan:

ئوتتۇز يۈەنلىك ئىشتان

a pair of trousers worth thirty yuan

يۈدۈ-يۈدۈمەك. پ

[yüdümək]

to carry on one's back:

بالىنى يۈدۈۋالماق

to carry a baby on one's back

يۈر-يۈرمەك. پ [yürmək]

to go;leave;roam around; associate with:

يۈرۈڭلار!

Let's go!

سەن نەدە يۈرىسەن؟

Where are you going?

يامان ئادەملەر بىلەن يۈرمە.

Don't associate with bad folk.

ئۇ بىزنىڭكىگە كېلىپ يۈرىدۇ.

He often visits us.

يۈرەك. ئى [yürək]

the heart:

يۈرەك كېسىلى

heart disease

يۈرەك سىرلىرى

secrets of the heart

يۈرەك سوقماق

to beat (of the heart)

يۈرىكى سۇ بولماق

to become frightened,

a patron, sponsor

يۆلەنچۈكلۈك. سۈپ

[yølənqüklük]

with a back—rest

يۆلەنچۈكلۈك ئورۇندۇق

a chair with a backrest

يۆمە-يۆمىمەك. پ

[yo:mimək]

to hem, stitch

يۆمەپ-چۆمەپ. پ

[yo:məp—qo:məp]

here a stitch, there a stitch:

يۆمەپ-چۆمەپ تىكمەك

to stitch up, mend

يۆنەل-يۆنەلمەك. پ

[yonəlmək]

to head in a certain direction:

شىمال تەرەپكە يۆنەلمەك

to head north

يۆنەلدۈر-يۆنەلدۈرمەك. پ

[yonəldürmək]

to head, steer someone in a certain direction

يۆنىلىش. ئى [yonilix]

side, direction, orientation

يۈەن. ئى [yüən]

a yuan, Chinese currency unit

يۈەنجاڭ. ئى [yüənjaŋ]

a president, headmaster of a college, university etc.

يۈەنلىك. سۈپ [yüənlik]

بىر يۈرۈش كىتاب
a set of books
يۈرۈش 2. ئى [yürüx]
an expedition, crusade
سەلىب يۈرۈشى
the Crusades
يۈرۈش-يۈرۈشمەك. پ
[yürüxmək]
to get on, carry on:
ئىشلىرىم خېلى يۈرۈشۈۋاتىدۇ.
Things are going well for me.
يۈرۈش-تۇرۇش. ئى
[yürüx—turux]
bearing, manner, behaviour:
يۈرۈش-تۇرۇشى سالاپەتلىك
graceful behaviour
يۈرۈشلەش-يۈرۈشلەشمەك.
[yürüxləxmək]
to form a set, to match:
يۈرۈشلەشتۇر-يۈرۈشلەشتۇرمەك. پ [yürüxləxtürmək]
to make into a set, to integrate:
يۈرۈشلەشتۈرۈلگەن قۇرۇلۇش
a conveyance system
يۈرۈشلۈك. سۈپ
[yürüxlük]
whole, complete; fast, efficient:
پۈتۈن يۈرۈشلۈك ئۈسكۈنە
a complete set of equipment

alarmed
يۈرىكى ئوينىاپ كەتمەك
to be excited, overjoyed
ئۇنىڭ يۈرىكى چوڭ.
He's very brave.
توخۇ يۈرەك
timid, cowardly
يۈرەكئالدى. رەۋ [yürəkaldi]
see below
يۈرەكئالدى بولماق. پ
to be worried, fearful
يۈرەك-باغىر. ئى
[yürək—baojir]
the heart, conscience; darling, my dearest
يۈرەكزادە. رەۋ
[yürəkza:də]
see below
يۈرەكزادە بولماق. پ
to tremble with fear
يۈرەكسىز. سۈپ [yürəksiz]
timid, cowardly
يۈرەكلىك. سۈپ [yürəklik]
brave, courageous
يۈرگۈز-يۈرگۈزمەك
[yürgüzmək]
to make something go; to carry forward:
پىكىر يۈرگۈزمەك
to make oneself think
يۈرۈش 1. م [yürüx]
a set, series, collection:

يۈرۈشلۈك ئات
a fast horse

يۈز 1. س [yüz]
a hundred:

يۈز كىشى
a hundred people

يۈز بېشى
a centurion

يۈز 2. ئى [yüz]
face, side, suface:

يۈزۈڭنى يۇغىن.
Wash your face.

ئۇ يۈزىگە چۈمبەل تارتىۋاپتۇ.
She wore a veil over her face.

قەغەزنىڭ ئىككى يۈزى
both sides of the paper

سۇ يۈزى
the surface of the water

يۈز بەرمەك
to occur, happen

بۇ ئۆتكەن ئايدا يۈز بەردى.
It happened last month.

يۈزى ئېچىلمىغان قىز
a maiden, a virgin

مەكتەپ يۈزى كۆرمىگەن ئادەم
an unschooled person

پەرزەنت يۈزى كۆرمىگەن ئادەم
a childless man

يۈز-ئابروي. ئى
[yüz—abroy]
reputation, respect

يۈزئاچقۇ. ئى [yüzaqku]
the unveiling of the bride:

يۈزە. رەۋ [yüzə]
superficially, shallowly:

يۈزە بىلمەك
to know superficially

مەسىلىگە يۈزە قارىماق
to tackle a problem superficially

يۈزەكى. سۈپ [yüzəki]
superficial, shallow:

يۈزەكى بىلىم
superficial knowledge

يۈز بېشى. ئى [yüz bexi]
a centurion

يۈزتۇرا. رەۋ [yüztura]
face to face

يۈز-خاتىر. ئى
[yüz—ha:tir]
feelings, face, reputation:

يۈز-خاتىر قىلماق. پ
to plead for, intercede for someone

يۈزدەيۈز. رەۋ
[yüzdə:yüz]
a hundred percent:

يۈزسىز. سۈپ [yüzsiz]
shameless, brazen

يۈزسىزلىك. ئى [yüzsizlik]
shamelessness, brazenness

يۈزلەپ. پ [yüzləp]
hundreds, hundreds upon

يۈك-تاق. ئى [yük—tak]
baggage, luggage:
سىزنىڭ يۈك-تاقىڭىز قەيەردە؟
Where's your baggage?

يۈكسەك. سۈپ [yüksək]
high, lofty:
يۈكسەك مەجبۇرىيەت
a lofty obligation
يۈكسەك پەزىلەت
a noble character

يۈكسەل-يۈكسەلمەك. پ
[yüksəlmək]
to rise, increase:
ئاممىنىڭ مەدەنىيەت سەۋىيىسى يۈكسەلدى.
The general level of civilisation has risen.

يۈكسەلدۈر-يۈكسەلدۈرمەك. پ [yüksəldürmək]
to cause to increase, to raise

يۈكلە-يۈكلىمەك. پ
[yüklimək]
to load up; ask someone to be responsible for:
ئېشەككە ئوتۇن يۈكلىمەك
to load a donkey with firewood
ئىشنى بىراۋغا يۈكلىمەك
to make someone responsible for something

يۈكلەن-يۈكلەنمەك. پ
[yüklənmək]
hundreds

يۈزلەپ-مىڭلاپ. رەۋ
hundreds and thousands

يۈزلەش-يۈزلەشمەك. پ
[yüzləxmək]
to confront (in court)

يۈزلەن-يۈزلەنمەك. پ
[yüzlənmək]
to face, be facing:

يۈزلۈك. سۈپ [yüzlük]
—faced; prestigious, respected:
ئاق يۈزلۈك قىز
a pale—faced girl

يۈزلىنىش. ئى [yüzlinix]
trend, tendency:

يۈزمۇيۈز. رەۋ [yüzmuyüz]
face to face:
يۈزمۇيۈز تۇرۇپ سۆزلەشمەك
to talk face to face

يۈزىسىدىن. باغلىل
[yüzisidin]
because of, on account of

يۈك. ئى [yük]
a load, burden; respon—sibility:
يۈك پاراخوتى
a cargo ship
يۈك ماشىنىسى
a truck, lorry
ئېغىر يۈك
a heavy load, a heavy responsibility

ئۇ ئاپتوبۇسقا ئۈلگۈرۈش ئۈچۈن يۈگۈردى.
He ran to catch the bus.
ئۇلار ياردەم بېرىش ئۈچۈن يۈگۈرۈشۈپ كەلدى.
They rushed to help.
بالىلار مەيداندا يۈگۈرۈشۈپ يۈرىدۇ.
The children are running in the playground.

يۈگۈرت-يۈگۈرتمەك. پ [yügürtmək]
to send someone running:
ئۇنى چاقىرىپ كېلىشكە بىر بالىنى يۈگۈرتىۋەتتىم.
I sent a boy to run and call him.

يۈگۈرۈش. پ [yügürüx]
running, sprinting, jogging:
يۈگۈرۈش مۇسابىقىسى
a running race
مەن ھەر كۈنى ئەتىگەندە يۈگۈرۈشكە بارىمەن.
I go running every morning.

يۈگۈرۈك. سۈپ [yügürük]
good at running:
يۈگۈرۈك ئات
a fast horse

يۈگۈر-يېتىم. ئى [yügür—yetim]
running here and there:
يۈگۈر-يېتىمگە ماڭماق

to be loaded; to become someone's responsibility:
ئېشەككە يۈكلەنگەن ئوتۇن
the firewood loaded on the donkey
بۇ ئىش ماڭا يۈكلەندى.
This work has now become my responsibility.

يۈكلىمە. ئى [yüklimə]
an intensifier, particle (see below)
كۆرۈنمەيسىزغۇ!
I haven't seen you for quite a while!

يۈكۈن-يۈكۈنمەك. پ [yükünmək]
to kneel

يۈكۈنۈپ ئولتۇرماق. پ
to squat, sit on one's haunches

يۈگەن. ئى [yügən]
a bridle:
ئاتقا يۈگەن سالماق
to bridle a horse

يۈگەنسىز. سۈپ [yügənsiz]
without a bridle

يۈگەنلە-يۈگەنلىمەك. پ [yügəlimək]
to bridle (a horse)

يۈگۈر-يۈگۈرمەك. پ [yügürmək]
to run, hurry, rush, dash:

[yepilmak]
to close, shut, finish:
ئىشىك يېپىلمايۋاتىدۇ.
The door won't close.
ماگىزىن يېپىلدى.
The store is closed.
يېپىن-يېپىنماق. پ
[yepinmak]
to wrap around oneself:
چاپان يېپىنماق
to wrap a coat around oneself
يېپىنچا. ئى [yepinqa]
a cloak, a shawl
يېپىنچاقلا-يېپىنچاقلىماق. پ
[yepinqaklimak]
to wrap around oneself:
يوتقاننى يېپىنچاقلىماق
to wrap a quilt around oneself
يېتەرسىز. سۈپ [yetərsiz]
insufficient, not enough
يېتەرلىك. سۈپ [yetərlik]
sufficient, enough:
مۇشۇ يېتەرلىكمۇ؟
Is that enough?
ياق، يېتەرلىك ئەمەس.
No, it isn't.
بۇ يەردە يېتەرلىك تاماق بار.
There's enough food here.
يېتەكچى. ئى [yetəkqi]
a leader, guide

to be busy running errands
يېپىش-يېپىشماق. پ
[yepixmak]
to stick to, adhere to;to pester:
لاي بەدىنىمگە يېپىشىپ قالدى.
The mud is stuck to me.
سەن نېمىشقا ماڭا يېپىشىسەن؟
Why are you pestering me?
ئۇ بىزگە يېپىشماي تۇرىدۇ.
He does't hang around with us.
يېپىشتۇر-يېپىشتۇرماق. پ
[yepixturmak]
to stick to, adhere to
يېپىشقاق. سۈپ [yepixkak]
sticky; clingy:
يېپىشقاق لاي
sticky mud
يېپىشقان بالا
a clingy child
يېپىق. سۈپ [yepik]
closed; restricted, secret:
يېپىق ئىشىك
a closed door
يېپىق خەت
a confidential letter
يېپىق يىغىن
a cloced, secret meeting
يېپىقلىق. سۈپ [yepiklik]
closed; secret
يېپىل-يېپىلماق. پ

need now.

بۇ يەردە سۇ يېتىشمەيدۇ.

There is a shortage of water.

مېنىڭ بالام جەڭچى بولۇپ يېتىشتى.

My boy has become a soldier.

سەن يېتىشىپ قاپسەن.

You're good enough. You'll do!

يېتىشتۇر ـ يېتىشتۇرمەك. پ

[yetixtürmək]

to cause to catch up with; to nurture

ئارقىدا قالغان ئوقۇغۇچىلارنى ئالدىنقىلارغا يېتىشتۇرمەك

to help slower students catch up with faster ones

بىر ئايلىق مائاشنى يېتىشتۇرۇپ خىراجەت قىلماق

to budget one's wage carefully

كادىرلارنى يېتىشتۇرمەك

to foster, train cadres

يېتىشسىز. سۈپ [yetixsiz]

insufficient, inadequate

بۇ ماقالىنىڭ يېتىشسىز يەرلىرى خېلى بار.

This article has a number of inadequacies.

يېتىشسىزلىك. ئى

يېتەكچىلىك. ئى

[yetəkqilik]

leading, guiding, assisting:

يېتەكچىلىك رولى

a leading role

يېتەكلە ـ يېتەكلىمەك. پ

[yetəklimək]

to lead, guide:

ئات يېتەكلىمەك

to lead a horse

يېتىپ ـ قوپۇپ.

[yetip—kopup]

see below

نەدە يېتىپ ـ قوپۇۋاتىسىز؟

Where do you live?

يېتىرقا ـ يېتىرقىماق. پ

[yetirkimak]

to be shy, bashful:

بۇ بالا يېتىرقايدۇ.

This child is shy.

يېتىش ـ يېتىشماق. پ

[yetixmak]

to sleep together

يېتىشمەك. پ [yetixmək]

to catch up with, be enough:

دەرستە يېتىشمەك

to make up classes which one has missed

بىز بەختلىك كۈنلەرگە يېتىشتۇق.

We have everything we

to feel lonely, solitary

يېتىملىق. ئى [yetimlik]

solitariness, loneliness

يېتىمئوغلاق. ئى

[yetimooꞁlak]

an orphan

يېرىق. ئى [yerik]

a crack, a gap, a hole:

تام يېرىقى

a crack in the wall

تاختاي يېرىقى

a crack in a plank of wood

يېرىل-يېرىلماق. پ

[yerilmak]

to split, crack, burst

مۇز يېرىلىپ كەتتى.

The ice has cracked.

قورققانلىقىمدىن يۈرىكىم

يېرىلىپ كەتكۈدەك بولدى.

I was petrified.

يېرىم. سۈپ [yerim]

half, semi:

يېرىم كىلو

half, a kilo

بىر يېرىم

one and a half

يېرىم كېچە

midnight, the dead of night

يېرىم چەمبەر

a semi—circle

بىز ئۇنى يېرىم يولدا ئۇچراتتۇق.

We met him half way.

[yetixsizlik]

inadequacy, shortcoming

يېتىل-يېتىلمەك. پ

[yetilmək]

to grow, ripen

مېۋىلەر ياخشى يېتىلدى.

The fruit has ripened well.

يېتىلە-يېتىلىمەك. پ

[yetilmək]

to lead, guide

بالىنى يېتىلىمەك

to lead a child

بۇرنىدىن يېتىلىمەك

to lead by the nose

يېتىلەك. ئى [yetilək]

leading, guiding:

يېتىلەككە كۆنۈك ئات

a horse which is used to being led

يېتىم. ئى [yetim]

an orphan, motherless child or animal:

يېتىم بالا

an orphan

يېتىمچى. ئى [yetimqi]

solitary hard labour

يېتىمچىلىك. ئى

[yetimqilik]

solitariness, loneliness, abandonment

يېتىمسىرە-يېتىمسىرىمەك. پ

[yetimsirimək]

يېرىملا-يېرىملىماق. پ
[yerimliməķ]
to halve, bisect:
ساماۋاردىكى سۇ يېرىملاپ
كەتتى.
The samovar is half empty.
قاپتىكى ئۇن يېرىملاپ كەتتى.
The flour sack is half
empty.

يېرىم-يارتا. سۈپ
[yerim—yarta]
incomplete, half—baked
يېرىم-يارتا گەپ
nonsense, halfbaked ideas
يېرىم-يارتا ئىشلىمەك
to leave a job half done

يېرىندى. ئى [yerindi]
wood choppings

يېزا. ئى [yeza]
a village, the countryside:
يېزىدا ماكانلاشماق
to live in the countryside

يېزا-قىشلاق. ئى
[yeza—ķixlak]
a village, a hamlet

يېزا-كەنت. ئى
[yeza—kənt]
a village, the countryside

يېزىش-يېزىشماق. پ
[yezixmak]
to correspond, to write to
each other:
بىز خەت يېزىشىپ تۇرىمىز.
We correspond.

يېزىق. ئى [yeziķ]
writing, script, letters:
ئۇيغۇر يېزىقى
Uighur script
يېزىق ئىسلاھ قىلىش
script reform
يېزىق تىلى
the written language

يېزىقچىلىق. ئى [yeziķqiliķ]
writing, composition

يېزىل-يېزىلماق. پ
[yezilmaķ]
to be written

يېزىلىق. سۈپ [yeziliķ]
rural, of the countryside:
يېزىلىق ھۆكۈمەت
the rural government
ئىككىمىز بىر يېزىلىق.
We are from the same
village.

يېسسىلا-يېسسىلىماق. پ
[yessilimaķ]
to flatten, compress:
تۆمۈرنى يېسسىلىماق
to flatten iron

يېشىل. سۈپ [yexil]
green (the colour):
يېشىل ئوت
green grass

يېشىل-يېشىلمەك. پ

a boring person

يېقىمسىز پۇراق

an unpleasant smell

يېقىملىق. سۈپ [yeķimlik]

good—natured, cordial;
beautiful:

يېقىملىق ئادەم

a cordial person

يېقىملىق ناخشا

a beautiful song

يېقىملىق پۇراق

a wonderful smell

يېقىن. رەۋ [yeķin]

near, close, approximate:

يېقىن قوشنا

a close neighbour

يېقىن دوستلار

close, friends

كۆڭلىمىز يېقىن.

We're very close.

ئۇ يەر ناھايىتى يېقىن.

It's very close.

ئۇ مەكتەپكە يېقىن جايدا تۇرىدۇ.

He lives near the school.

ئۈرۈمچىگە يېقىن قالدى.

We're getting near Urumqi.

يېقىندا

revently

يېقىندىن بۇيان مەن بەك ئالدىراش.

I've been very busy recently.

[yexilmək]

to open, burst, snap:

ئارغامچا يېشىلىپ كەتتى.

The rope has broken.

تۈگۈن يېشىلدى.

The knot has come undone.

مەسىلە يېشىلدى.

The problem has been resolved.

يېغا. ئى [yeɣa]

an enemy; turmoil, upheaval

يېغىر. ئى [yeɣir]

a saddle wound; a scar, a tender spot:

يېغىرىغا تەگمەك. پ

to touch a sore spot

يېغىن. ئى [yeɣin]

rainfall, precipitation:

بۇ يىل يېغىن كۆپ بولدى.

We've had a lot of rain this year.

يېقىل-يېقىلماق. پ

[yeķilmak]

to be lit (of a fire, light etc.):

ئوت يېقىلدى.

The fire was lit.

يېقىلغۇ. ئى [yeķilɣu]

fuel, energy

يېقىمسىز. سۈپ [yeķimsiz]

boring, unpleasant:

يېقىمسىز ئادەم

يېقىنچىلىق. ئى
[yekinqilik]
proximity, closeness

يېقىنقى. سۈپ [yekinki]
recent, late:
يېقىنقى يىللاردا
in recent years
يېقىنقى گەپ
what has just been said

يېقىنلا-يېقىنلىماق. پ
[yekinlimak]
to be close, get close to, approach:
خوتەنگە يېقىنلاپ قالدۇق.
We're approaching Hotan.

يېقىنلاش-يېقىنلاشماق. پ
[yekinlaxmak]
to be close to, approach:
باھار يېقىنلاشماقتا.
Spring is approaching.

يېقىنلاشتۇر-يېقىنلاشتۇر-ماق. پ [yekinlaxturmak]
to bring together, cause to approach:
كىتابنى كۆزگە يېقىنلاشتۇرماق
to bring the book up to one's eyes

يېقىنلىق. ئى [yekinlik]
proximity, closeness

يېكەن. ئى [yekən]
cattail, a plant species

يېگانە. سۈپ [yeganə]
alone, solitary:

يېگانە ياشىماق. پ
to live alone

يېگۈز-يېگۈزمەك. پ
[yegüzmək]
to feed, nurture:
بالىغا تاماق يېگۈزمەك
to feed a child

يېگۈلۈك. ئى [yegülük]
consumed food, nourishment

يېڭى. سۈپ [yeŋi]
new, fresh; recently:
يېڭى سەي
fresh vegetables
يېڭى يىلىڭىزغا مۇبارەك بولسۇن!
Happy New Year!
ئۇ يېڭى كىيىم كىيىپتۇ.
He's wearing new clothes.
مەن يېڭى كەلدىم.
I arrived recently.
يېڭى ئەزا
a new recruit

يېڭىباشتىن. رەۋ
[yeŋibaxtin]
all over again, from the beginning
يېڭىباشتىن يازماق
to rewrite from scratch

يېڭىچە. رەۋ [yeŋiqə]
in a new style, modern:
يېڭىچە مەكتەپ

new goods, new products, news:
بازاردا قانداق يېڭىلىقلار بار؟
What's new in the bazzar?

يېڭىياچە. رەۋ [yeŋiya:qə]
recently, newly

يېلىم. ئى [yelim]
gum, resin (from a tree)

يېلىن. ئى [yelin]
an udder (of a mammal):
يېلىن سالماق. پ
to have milk in the udders

يېلىن-يېلىنماق. پ
[yelinmak]
to implore, entreat

يېلىنجا-يېلىنجىماق. پ
[yelinjimak]
to burn fiercely:
ئوت يېلىنجاپ كەتتى.
The fire burnt fiercely.

يېلىنلا-يېلىنلىماق. پ
[yelinlimak]
to have enlarged udders (of a mammal)

يېلىنلىق. سۈپ [yelinlik]
with enlarged udders

يېمەك. ئى [yemək]
food, uourishment

يېمەكلىك. ئى [yeməklik]
foodstuffs

يېمەك-ئىچمەك. ئى
[yemək—iqmək]
a new style school

يېڭىدىن. رەۋ [yeŋidin]
recently, just recently:
بۇ كىتاب يېڭىدىن نەشردىن چىقتى.
This book has just been published.

يېڭىل-يېڭىلمەك. پ
[yeŋilmək]
to fail, be defeated:
دۈشمەن يېڭىلدى.
The enemies were defeated.

يېڭىلا-يېڭىلىماق. پ
[yeŋilimak]
to renew, change, update:
كونا كىيىمنى يېڭىلىماق
to exchange old clothes for new

يېڭىلان-يېڭىلانماق. پ
[yeŋilanmak]
to be renewed, updated:
مەكتەپنىڭ قىياپىتى يېڭىلاندى.
The school has had a face—lift.

يېڭىلمەس. پ [yeŋilməs]
unconquerable, invincible:
يېڭىلمەس ئارمىيە
an invincible army

يېڭىلىش-يېڭىلىشماق. پ
[yeŋilixmak]
to make a mistake, to err:

يېڭىلىق. ئى [yeŋilik]

يېنىكلە-يېنىكلىمەك. پ
[yeniklimək]
to be light, to improve:
يۈك يېنىكلىدى.
The load is lighter now.

يېنىكلەت-يېنىكلەتمەك. پ
[yeniklətmək]
to lighten, lift:
يۈكنى يېنىكلەتمەك
to lighten a load

يېنىكلەش-يېنىكلەشمەك. پ
[yeniklәxmək]
to become light, to improve
هارۋىنىڭ يۈكى خېلى يېنىك-لەشتى.
The cart load is much lighter now.
ئۇنىڭ كېسىلى يېنىكلىشىپ قاپتۇ.
His illness has improved.

يېنىكلىك. ئى [yeniklik]
lightness, buoyancy; levity:
يېنىكلىك قىلماق. پ
to be frivolous

يېيىت-يېيىتماق. پ
[yeyitmak]
to spread, scatter:
يەرگە قۇم يېيىتماق
to scatter sand on the ground

يېيىش-يېيىشمەك. پ
[yeyixmək]

food and drink

يېمىش. ئى [yemix]
fruit, dried fruit

يېنىچىلاپ. رەۋ [yeniqilap]
sideways, on one's side:
يېنىچىلاپ ياتماق
to lie on one's side

يېنىش-يېنىشماق. پ
[yenixmak]
to return, to be reconciled:
ئۇلار كىنودىن يېنىشتى.
They have come back from the cinema.
ئەر-خوتۇن ئىككىسى يېنىشىۋاپتۇ.
The couple are back together again.

يېنىشلاپ. رەۋ [yenixlap]
again and again, repeatedly:
يېنىشلاپ سورىماق
to ask again and again

يېنىقلىق. سۈپ [yeniklik]
on, alight:
چىراغ يېنىقلىقمۇ؟
Is the light on?

يېنىك. سۈپ [yenik]
light; frivolous:
يېنىك سانائەت
light industry
ئاۋۇ چامادان بەك يېنىك.
That suitcase is very light.
يېنىك ئادەم
a frivolous person

بىر يېيىم خېمىر
a lump of dough

يىپ. ئى [yip]
string, thread:

يىپ تۈرمەك
to wind thread

يىڭنىگە يىپ ئۆتكۈزمەك
to thread a needle

يىپىدىن يىڭنىسىگىچە قارىماق
to examine carefully, secrutinize

يىپەك. ئى [yepək]
silk:

خام يىپەك
natural silk

يىپەك قۇرتى
a silk—worm

يىپەك يولى
the Silk Road

يىپەكچى. ئى [yepəkqi]
a silk—grower, silk merchant

يىپەكچىلىك. ئى [yepəkqilik]
silk—growing, silk—selling

يىپەكلىك. سۈپ [yepəklik]
silky, made of silk

يىپسىمان. سۈپ [yipsiman]
thread — like, resembling string

يىت-يىتمەك. پ [yitmək]
to get lost, to be misplaced:

كىتاب يىتىپ كەتتى.

to eat, dine together:

يېيىشلىك. سۈپ [yeyexlik]
delicious, good to eat:

يېيىشلىك تاماق
delicious food

يېيىق. سۈپ [yeyik]
spread out, unfolded:

يېيىق قەغەز
unfolded paper

يېيىق كىيىم
clothes spread out (in the sun)

يېيىل-يېيىلماق. پ [yeyilmak]
to be spread out, scattered, dispersed:

بۇلۇت يېيىلدى.
The clouds dispersed.

قويلار تاغ باغرىدا يېيىلىپ ئوتلىماقتا.
The sheep are grazing, scattered over the hillside.

سىياھ قەغەزگە يېيىلىپ كەتتى.
Ink has spilled onto the paper.

يېيىلىپ-ئېچىلىپ. رەۋ [yeyilip—eqilip]
carelessly, immodestly:

يېيىلىپ-ئېچىلىپ ئولتۇرماق.
to sit immodestly

يېيىم. م [yeyim]
a measure word:

[yiraklaxmak]
to become distant, move away from:
پاراخوت قىرغاقتىن يىراقلاشتى.
The boat moved away from the shore.
بۇ يول بىلەن ماڭساق، يولىمىز يىراقلىشىپ كېتىدۇ.
It will take longer if we take this road.

يىراقلىق. ئى [yiraklik]
length, distance, distant places
يولنىڭ يىراقلىقى
the distance

يىرت-يىرتماق. پ [yirtmak]
to tear, rip, rend:
ئۇ كىتابنى يىرتىپ پارچە-پارچە قىلىۋەتتى.
He tore the book to pieces.

يىرتقۇچ. سۈپ [yirtkuq]
fierce, ferocious:
يىرتقۇچ ھايۋانلار
animals of prey
يىرتقۇچ دۈشمەن
a fierce enemy

يىرتىق. سۈپ [yirtik]
torn, ripped:
يىرتىق چاپان
a torn coat

يىرتىل-يىرتىلماق. پ
[yirtilmak]
The book is lost.

يىتتۈر-يىتتۈرمەك. پ
[yittürmək]
to lose, misplace:
ئۇ ئاچقۇچنى يىتتۈرۈۋېتىپتۇ.
He has lost the key.

يىر-يىرماق. پ [yirmak]
to tear off, break off; interrupt:
دەرەخ شېخىنى يىرماق
to tear a branch off a tree
ئۇ مېنىڭ گېپىمنى يىردى.
He interrupted me.

يىراق. سۈپ [yirak]
distant, far away:
يىراق تاغلار
distant mountains
يىراق شەرق
the Far East
ئۇ بەك يىراق يول.
It's a long way away.
بازار بۇ يەردىن كۆپ يىراق.
The market is a long distance from here.
قانچىلىك يىراق؟
How far is it?
يىراق تۇغقان
a distant relative

يىراقلا-يىراقلىماق. پ
[yiraklimak]
to be far away from

يىراقلاش-يىراقلاشماق. پ

يىرىڭلا-يىرىڭلىماق. پ
[yiriŋlimak]
to become infected

يىرىڭلىق. سۈپ [yeriŋlik]
infected, pussy:
يىرىڭلىق يارا
an infected wound

يىرىل-يىرىلماق. پ
[yirilmak]
to be torn; to burst, split
شاخ يىرىلىپ كەتتى.
The branch has cracked.

يىغ-يىغماق. پ [yiɣmak]
to collect, gather:
مەن ماركا يىغىمەن.
I collect stamps.
ئۇ يېتەرلىك كىتاب يىغدى.
He gathered enough books.
باج يىغماق
to collect taxes

يىغا. ئى [yiɣa]
crying, weeping

يىغا-زار. ئى [yiɣa—zar]
crying, sobbing

يىغدۇر-يىغدۇرماق. پ
[yiɣdurmak]
to make someone collect something

يىغلا-يىغلىماق. پ
[yiɣlimak]
to cry, weep:
بوۋاق يىغلاۋاتىدۇ.

to be torn, ripped, split:
كىيىم يىرتىلىپ كەتتى.
My clothes are torn.

يىرگەن-يىرگەنمەك. پ
[yirgənmək]
to detest, abhor, be disgusted with

يىرگىنچلىك. سۈپ
[yirginqlik]
abhorrent, disgusting, detestable

يىرگىنىش-يىرگىنىشمەك. پ
[yirginixmək]
to abhor, detest

يىرىق. ئى [yerik]
the groin

يىرىك. سۈپ [yirik]
thick, rough, coarse; large:
يىرىك چاچ
Thick hair
گاڭپەن يىرىك بولۇپ قاپتۇ.
The rice is rather stodgy.
يىرىك قۇم
large—grained sand

يىرىكلەش-يىرىكلەشمەك. پ
[yiriklǝxmǝk]
to be coarse; to fall out (of relationships):
بىر-بىرى بىلەن يىرىكلەشمەك
to fall out

يىرىڭ. ئى [yiriŋ]
pus

كۆپ ئادەم يىغىلدى.
A lot of people gathered.

يىغىم. ئى [yioɲim]
the harvest:
كۈزلۈك يىغىم
the autumn harvest

يىغىم-تېرىم. ئى
[yioɲim—terim]
harvesting and ploughing:
يىغىم-تېرىم مەزگىلى
the harvesting and ploughing season

يىغىن. ئى [yioɲin]
a meeting, conference:
يىغىن ئاچماق
to hold a meeting
يىغىنغا قاتناشماق
to attend a meeting
يىغىنغا كەلمىدىڭىزمۇ؟
Didn't you come to the meeting?

يىغىنچاق. سۈپ [yioɲinqak]
concise, brief:
يىغىنچاق يېزىلغان ماقالە
a concise article

يىغىنچاقلا-يىغىنچاقلىماق. پ [yioɲinqaklimak]
to summarize, sum up

يىغىنچاقلىق. ئى
[yioɲinqaklik]
a summary, brief, abstract

The baby's crying.
بالا يىغلىمىسا ئانا ئەمچەك سالماپتۇ.
If the baby didn't cry, it's mother wouldn't feed it.

يىغلاش-يىغلاشماق. پ
[yioɲlaxmak]
to cry together

يىغلاڭغۇ. سۈپ [yioɲlaŋoɲu]
tearful, often crying:
يىغلاڭغۇ بالا
a cry—baby

يىغلامسىرا-يىغلامسىرىماق. پ [yioɲlamsirimak]
to be about to cry:
يىغلامسىراپ سۆزلىمەك
to speak emotionally about something

يىغىش. ئى [yioɲix]
a financial contribution

يىغىش قىلماق. پ
to collect money to buy something

يىغىش-يىغىشماق. پ
[yioɲixmak]
to collect, save (money):
پۇل يىغىشماق
to save money

يىغىل-يىغىلماق. پ
[yioɲilmak]
to be collected, gathered:

an emaciated child

يىگىت. ئى [yigit]
a young man, bridegroom:
يىگىت قولدىشى
the best man(at a wedding)
بىر يىگىت مەن تەرەپكە كەلدى.
A youth came up to me.

يىگىتلىك. سۈپ [yigitlik]
youthful, young:
يىگىتلىك چېغىمدا
in my youth

يىگىرمە. س [yigirmə]
twenty, a score

يىگىرمىنچى. س
[yigirminqi]
the twentieth

يىڭناسقۇ. ئى [yiŋnasku]
a pin prick

يىڭنە. ئى [yiŋnə]
a needle, pin:
يىڭنە كۆزى
the eye of a needle

يىڭنە سانجىماق. پ
to prick with a needle

يىل. ئى [yil]
a year:
كېلەر يىل
next year
بەش يىل ئىلگىرى
five years ago
يىلدىن يىلغا
from year to year

يىغىندى. ئى [yioindi]
a collection, compilation;
the total:

يىقىت-يىقىتماق. پ
[yikitmak]
to throw down, overturn:
ئۇ ئىككى چېلىشچىنى يىقىتتى.
He threw two wrestlers.
شامال دەرەخلەرنى يىقىتىپ
تاشلىدى.
The wind blew the trees over.

يىقىل-يىقىلماق. پ
[yikilmak]
to fall over, be pulled down:
ئۇ يىقىلىپ دۈم چۈشتى.
He fell over with a bang.
كۈلۈپ يىقىلىپ چۈشمەك
to fall over laughing
تەختتىن يىقىلماق
to fall from power

يىك. ئى [yik]
a spindle; straight, smooth:
يىكتەك تۈز يول
a very smooth road

يىگىلە-يىگىلمەك. پ
[yiglimək]
to wither, wilt, fade:
كاۋا يىگىلەپ كەتتى.
The marrow has withered up.
يىگىلەپ قالغان بالا

يىلان. ئى [yilan]
a snake:
سۇ يىلىنى
a water snake
جىم ياتقان يىلاننىڭ بېشىنى تەۋرەتمەك
to awaken a sleeping snake
يىلانبېلىق. ئى [yilanbelik]
an eel
يىلپىز. ئى [yilpiz]
a leopard
يىلتىز. ئى [yiltiz]
the root (of a plant):
دەرەخ يىلتىزى
the root of the tree
يىلدىن-يىلغا. رەۋ
[yildin—yil oя]
from year to year
يىلسېرى. رەۋ [yilseri]
from year to year:
يىلقا. ئى [yilka]
a horse:
يىلقىچى. ئى [yikiqi]
a keeper of horses:
يىللاپ. پ [yillap]
years and years, of long standing:
يىللىق 1. سۈپ [yillik]
anniversary, yearly:
ئونىنچى يىللىق
the tenth anniversary
بىر يىللىق مۇددەت
for a period of a year
بەش يىللىق پىلان
a five year plan
يىللىق 2. سۈپ
warm, luke—warm, tepid:
يىللىق هاۋا
warm weather
يىللىقچى. ئى [yillikqi]
a hired farmhand, a servant
يىلمان. سۈپ [yilman]
warm, luke—warm:
يىلمان سۇ
luke—warm water
يىلنامە. ئى [yilna:mə]
a year book
يىلى-يىلىماق. پ
[yilimak]
to warm up. to get hotter:
هاۋا يىلىپ قالدى.
The weather has warmed up.
يىلىت-يىلىتماق. پ
[yilitmak]
to heat, warm:
سۇنى يىلىتماق
to heat water
يىمىر-يىمىرمەك. پ
[yimirmək]
to twist between one's fingers; to rout:
قەغەزنى يىمىرمەك
to roll paper

دۈشمەننى يىمىرىپ تاشلىماق
to annihilate the enemy

يىمىرىل-يىمىرىلمەك. پ
[yimirilmək]
to be twisted;routed;split:
ئاتومنىڭ يىمىرىلىشى
the splitting of the atom
ئىستىبدات ھاكىمىيەت يىمىرىلدى.
The autocratic government has been destroyed.

مەسئۇل مۇھەررىرى: قادىر قاۋۇز

ئۇيغۇرچە - ئىنگلىزچە لۇغەت

تۈزگۈچى: دەنىل سىنجون

*

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى نەشر قىلدى
(ئۈرۈمچى شەھرى جيەنجۇڭ كوچىسى 54 №)
شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسىدىن تارقىتىلدى
شىنجاڭ شىنخۇا باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى
فورماتى: 850×1168 مىللىمېتىر 1/32
باسما تاۋىقى: 26.5
1997 - يىل 4 - ئاي 1 - نەشرى
1997 - يىل 4 - ئاي 1 - بېسىلىشى
تىراژى: 1——5,000
ISBN7—228—01381—6/Z・37
باھاسى: 28.80 يۈەن